

Skattek ndboken

2014/2015

© Skattebetalerforeningen

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk.

Layout:	07 Aurskog as
Trykk og innbinding:	07 Aurskog as
Opplag:	3.500

Elektronisk utgave av Skattehåndboken

Fra slutten av mars 2015 vil elektronisk utgave av Skattehåndboken ligge på medlemssidene på www.skatt.no

Forbehold

Skattebetalerforeningen har lagt vekt på at all informasjon som gis skal være så korrekt som mulig, men må fraskrive seg ethvert ansvar for direkte og indirekte tap som følge av at en part innretter seg etter informasjon/opplysninger som står i våre trykksaker og på våre web-sider.

FORORD

Skattekåndboken er skrevet for deg som privatperson, og er en gjennomgang av relevante regler og fradrag i forbindelse med selvangivelsen. Vår oppfordring er at du bruker boken aktivt i arbeidet med selvangivelsen - og gjerne også resten av året.

Det første du møter i boken er våre egne skattevettregler samt sjekklister - viktige ting du bør sjekke før du leverer selvangivelsen. For å gjøre det litt enklere for deg, har vi laget ulike sjekklister for ulike livssituasjoner, og en kortfattet gjennomgang av skattefradrag.

I temadelen går vi nøyere inn på de ulike skattereglene som er relevante for deg som privatperson, for eksempel reglene om bil, bolig, pendling og skattekasse. Her finner du også en fullstendig gjennomgang av aktuelle fradrag. Vi vet at skatterett kan være vanskelig, og vi har fylt temadelen med en mengde eksempler for å lette forståelsen. Eksempelene er holdt på et enkelt og praktisk nivå.

I temadelen tar vi også for oss skatteberegningen. Det er i alt (maksimalt) fire typer skatter som ilegges ved ligningen: skatt på alminnelig inntekt, toppskatt, trygdeavgift og formuesskatt. Her får du hjelp til å foreta skatteberegningen.

Du finner en gjennomgang av postene i selvangivelsen i kapittel 3. Lurer du på i hvilken post du skal plassere en inntekt eller et fradrag, slår du opp her. De to siste kapitlene tar for seg "kjøreregler" - altså reglene om klage, endringsfrister, bindende forhåndsuttalelser osv. - og hvilke regler og satser som gjelder for 2015. På den måten blir boken et oppslagsverk som kan benyttes også etter at selvangivelsen er levert.

Bruk stikkordregisteret for å finne temaene du vil vite mer om.

Med vennlig hilsen

Skattebetalerforeningen

INNHOOLD

FORORD	3
--------------	---

Kapittel 1

Selvangivelsen	7
-----------------------------	----------

Skattebetalerforeningens skattevettregler	7
Selvangivelsen	8
Kortfattet oversikt over fradrag	13
Sjekkliste	24

Kapittel 2

Emnedel alfabetisk	29
---------------------------------	-----------

Aksjer, salg av aksjer	29
Aksjer, utbytte	39
Arv, gaver og skatt	42
Viktige unntak fra kontinuitet for boliger og fritidsboliger	47
Unntak fra kontinuitet for jord- og skogbrukseiendommer	49
Flere arvinger	52
Uttak til gaveoverføring	53
Barnepass (foreldrefradrag)	54
Barn 16 år eller yngre	58
Barn/ungdom 17 år eller eldre (født i 1997 eller tidligere)	61
Betinget skattefritak	67
Bolig, fritidsbolig og tomt	70
Boligsparing for ungdom	101
Dødsfall	104
Ektefeller	112
Enslig forsørger	114
Etterbetaling av lønn og pensjon	116
Formue og gjeld	118
Forsinkelsesavgift	121
Minstefradrag	123
Juridisk bistand	126
Naturallytelser (frynsegoder)	127
Pendlere	148
Pensjon for alders- og AFP-pensjonister	156
Renteinntekter	162
Rentekostnader	165
Renter ved restskatt og tilgode	171
Reisefradrag	172
Skatteberegning	175
Skatteklasse	183
Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt	190
Sluttvederlag	197
Stipend	201
Sykdomsutgifter (Særfradrag for store sykdomsutgifter)	202
Særfradrag	206

Tidfesting	207
Tilleggsskatt	210
Utgiftsgodtgjørelser	217
Underholdsbidrag	229
Underskudd	231
Utland	233
Valutagevinst og valutatap	252

Kapittel 3

Postene i selvangivelsen 2014	255
--	------------

Opplysninger om personlige forhold mv.	256
Poster for næringsdrivende med enkeltpersonforetak	257
Poster for deltaker i deltakerlignet selskap (KS, ANS mv.)	258
Lønn og tilsvarende ytelser	259
Pensjon og tilsvarende ytelser	263
Barns lønnsinntekt og tilsvarende ytelser	264
Næringsinntekter	266
Bolig og annen fast eiendom	268
Kapitalinntekter	269
Fradragsposter	275
Særfradrag	290
Formue	291
Gjeld	301

Kapittel 4

Planlegging, klage, endring	305
--	------------

Bindende forhåndsuttalelse	305
Endring etter klage fra skattyter	310
Endring uten klage	315
Endringsfrister	318
Frivillig retting – slik unngås tilleggsskatt	321
Dekning av saksomkostninger	323

Kapittel 5

Regler og satser for inntektsåret 2015	325
--	------------

Formuesskatt	325
Personinntekt	329
Alminnelig inntekt	330
Aksjeinntekter	331
Fradrag for personer	332
Fradrag i skatt og skattebegrensning	337
Regelendringer 2015 – personer	339
Endringer ligningslov 2015	341
Lønnsområdet	344
Eiendomsskatt	349
Folketrygden: nye regler for uføretrygd fra 2015 ..	350
Skatte- og avgiftsspørsmål under utredning	353

KAPITTEL 1

SELVANGIVELSE

Skattebetalerforeningens skattevettregler

1. Selvangivelsen er for mange bare delvis utfylt.
Du har en unik mulighet til å redusere skatten din ved å føye til fradrag, og du har et ansvar for å supplere den hvis inntekter mangler.
2. Lever elektronisk
Hvorfor: Alle endringer du gjør arkiveres, du får bekreftelse på at du har levert, det er mer sannsynlig at endringer registreres, du har et arkiv for senere år.
3. Ikke send inn kvitteringer
Men ta vare på dem, og ha dem klar hvis skattekontoret spør. Og gi uttrykkelig beskjed hvis du har rotet bort kvitteringer eller andre bilag.
4. Gi tilstrekkelige opplysninger. Bruk feltet for tilleggsopplysninger.
Tilstrekkelige opplysninger er nødvendig for at skattekontoret skal forstå hva som har skjedd. Mangelfulle og/eller uriktige opplysninger kan gi tilleggsskatt og gir skattemyndighetene anledning til å endre inntil 10 år tilbake i tid.
5. Ikke sjekk alle tallene på en gang.
Del dem opp. Da er det større sjanse for at du oppdager eventuelle feil.
6. Finner du feil i forhåndsutfylte opplysninger, gjør to ting:
Rett feilen i selvangivelsen, og forklar hvorfor.
Kontakt den som har sendt inn opplysningene, for eksempel arbeidsgiver, forsikringsselskap, bank eller organisasjon.
7. Finn frem kalenderen. Har det skjedd noe i løpet av fjoråret som kan påvirke skatten?
8. Hvis du har endret selvangivelsen – følg opp med å sjekke skatteoppgjøret. Hvis endringen ikke er tatt med – klag innen 6 uker.
9. Betal varslet tilleggsforskudd innen 31. mai hvis du ligger an til restskatt, da slipper du ekstra renter.
10. I tvil? Spør oss om hjelp! Bruk skatt.no.

Selvangivelsen

Selvangivelsen på papir og nett

Selvangivelsen for 2014 er tilgjengelig på Altinn (www.altinn.no) fra 23. mars, og sendes ut i papirformat fra 7. april. For e-brukere er selvangivelsen tilgjengelig allerede fra 19. mars.

Dette bør du sjekke i selvangivelsen

Selv om selvangivelsen er forhåndsutfylt, er det likevel viktig å gjøre noen enkle kontrolløvelser. Den forhåndsutfylte selvangivelsen er nemlig ikke ferdigutfylt fra skattekontoret, men er kun et forslag. Det er du som sitter med det hele og fulle ansvar for at tallene blir korrekte.

Opplysninger som vanligvis er forhåndsutfylt er særlig innberettede opplysninger fra arbeidsgiver, pensjonsutbetalere, bank, forsikringsselskap, boligselskap, barnehage, skolefritidsordning, fagforening, gaver til frivillige organisasjoner.

Andre opplysninger som Skatteetaten selv sitter på, er for eksempel opplysninger om fast eiendom, aksjer og motorkjøretøy. Dersom disse opplysningene ikke er korrekte, må du korrigere dem i selvangivelsen.

Sjekk at all lønn og alle godtgjørelser er kommet med. De fleste forhåndsutfylte opplysningene i selvangivelsen er hentet fra årsoppgaver fra arbeidsgiver, banker, NAV, barnehage mv. Stemmer beløpene i selvangivelsen med opplysninger i lønnsoppgaver og årsoppgaver? Finner du feil, kontakt den som har sendt inn opplysningene, og rett i selvangivelsen. Inntektssiden kan bli feil ved at arbeidsgiver har innrapportert beløp med feil kode og dermed kan eksempelvis diett ha blitt skattepliktig. Er det slike feil, eller innrapportert inntekter du er i tvil om skal beskattes, trekk ut beløpet og spesifiser årsakene i eget vedlegg.

Hvis det ikke er en egen post i selvangivelsen å føre ikke-forhåndsutfylte beløp i, oppgir du nummeret på posten og beløpet i feltet "Beløp som ikke er forhåndsutfylt, føres her".

Det er en rekke opplysninger som verken blir innberettet av andre eller som Skatteetaten selv sitter på, og som du derfor selv må føye til i selvangivelsen. Husk at Skatteetaten ikke mottar opplysninger om alle fradrag du kan ha krav på. Pass derfor på å føre opp fradrag som ikke er forhåndsutfylt i selvangivelsen. Viktige fradrag kan være utelatt. For eksempel gjelder det:

- private lån eller fordringer
- skattepliktige utleieinntekter
- formue eller inntekt i utlandet
- endring av skatteklasse
- privat dagmamma

- sykdomsfradrag
- kjøp eller salg av bolig

Frdrag for renter på lån fra arbeidsgiver må også påføres. Har du byttet jobb, flyttet eller arbeidsgiver har byttet adresse, kan det eksempelvis være grunnlag for å se nærmere på reisekostnader og fradrag. Er du usikker på et fradrag, før det opp, og gi en begrunnelse. Har du kjøpt eller solgt bolig/bil/aksjer osv., kan dette ha påvirket både formues- og gjeldssiden. Du må kanskje også gi opplysninger om gevinst eller tap. Har du solgt aksjer eller verdipapirer, er det viktig å sjekke at riktig inngangsverdi eller kjøpesum er benyttet. Er du nygift, må du sjekke at du har blitt lignet i riktig skattekasse. Er du i tvil om et beløp er fradragsberettiget? Før det opp i selvangivelsen og forklar i post 5.0 hvorfor du krever fradraget.

Leveringsfritak for lønntakere og pensjonister

Hvis de forhåndsutfylte opplysningene i selvangivelsen er korrekte og fullstendige slipper lønntakere og pensjonister å levere selvangivelsen. Selvangivelsen blir da betraktet som levert med de opplysningene som er forhåndsutfylt. Lønntakere og pensjonister kan velge å få tilsendt selvangivelsen, skatteoppgjøret og/eller skattekortet kun elektronisk (E-aktør).

Delvis forhåndsutfylt selvangivelse for næringsdrivende

Personlige næringsdrivende får tilsendt en delvis forhåndsutfylt selvangivelse med tilsvarende opplysninger som lønntakere og pensjonister mottar. Vanligvis må de supplere selvangivelsen med næringsoppgave, personinntektsskjema og eventuelt andre aktuelle nærings skjema, for eksempel avskrivningsskjema. Vær oppmerksom på at næringsdrivende ikke kan benytte seg av ordningen med leveringsfritak.

Næringsdrivende med samlet brutto næringsinntekt på inntil 50.000 kroner kan slippe å levere næringsoppgave. Nødvendige opplysninger om næringsinntekten og fradragene skal isteden føres opp i selvangivelsen. Næringsdrivende som omfattes av fritaket trenger heller ikke levere personinntektsskjema (RF-1224), hvis vedkommende ønsker at beregnet personinntekt skal være lik netto næringsinntekt. Dersom skattyter ønsker en annen beregnet personinntekt må skjema (RF-1224) leveres.

Vedlegg til selvangivelsen

Vedlegg kan brukes til å gi opplysninger om beløp ført i selvangivelsen, og om inntekter som ikke er medtatt i selvangivelsen. Har du for eksempel ført opp skattepliktig gevinst ved salg av bolig i selvangivelsens post 2.8.4, bør du i et vedlegg vise hvordan gevinsten er beregnet. Leverer du elektronisk kan du enten bruke post 5.0, eller scanne inn et dokument. Dersom du leverer på papir, og det ikke er mer plass i selvangivelsens post 5.0-«Tilleggsopplysninger», skal du også bruke et vedlegg. Det er vanligvis ikke nødvendig å legge med kvitteringer og bilag, men opplys om at det kan fremlegges etter forespørsel fra skattekontoret.

Har du vedlegg, så må du føre opp antall vedlegg til selvangivelsen. Alle vedlegg til selvangivelsen bør være nummerert og merket med ditt navn og personnummer. Vedleggene kan scannes.

Skjemaer

I visse tilfeller må du fylle ut/korrigere egne skjema som skal vedlegges selvangivelsen. Dette gjelder for eksempel når du:

- har solgt aksjer eller egenkapitalbevis som ikke er kommet med i RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis». Benytt da skjema RF-1059 «Aksjer og fondsandeler».
- har leid ut bolig/fritidsbolig som skal regnskapslignes (skjema RF-1189 «Utleie av fast eiendom»)
- har/hadde konto i utenlandsk bank (skjema RF-1231)
- har arbeidet i utlandet og krever skattenedsettelse eller fradrag for utenlandsk inntektsskatt (RF-1150/RF-1147)

Underskrift

Husk underskrift og dato, hvis du leverer selvangivelsen på papir.

Glemt fradrag tidligere år?

Vanligvis er det for sent å rette tidligere års ligning etter at klagefristen har gått ut, men det er mulig å be om endring. Eksempel: I mars 2015 oppdager du at du ikke har krevd foreldrefradrag for årene 2013 og 2012.

Gjelder det mindre beløp kan du be om at rettingen tas som en del av årets ligning, såkalt ”summarisk endring”, hvor endringene som gjelder de to siste inntektsårene kan tas med ved årets ligning. Ordningen gjelder bare for netto inntektstillegg eller fradrag som ikke overstiger 30.000 kroner, eventuelt 50.000 kroner i formue.

Frist for levering av selvangivelsen

Fristen for å levere selvangivelse er 30. april for lønnstakere og pensjonister.

For næringsdrivende er fristen enten 30. april (de som leverer papiroppgaver) eller 31. mai (de som leverer elektronisk via www.altinn.no).

Er du deltaker i ansvarlig selskap, kommandittselskap mv. og selskapet leverer selskapsoppgave elektronisk med frist 31. mai har du samme leveringsfrist som selskapet (dvs. 31. mai). Leverer du selvangivelse for lønnstakere og pensjonister må du opplyse i selvangivelsen at du har utsatt frist som deltaker i slikt selskap.

Skatteoppgjøret

Arbeidet stopper ikke 30. april. Det er også viktig å sjekke skatteoppgjøret når dette kommer. Det første skatteoppgjøret (inntektsåret 2014) for lønnstakere og pensjonister er klart 24. juni 2015. Deretter blir det løpende oppgjør frem til 14. oktober 2015. Leverer du selvangivelsen på papir, får du skatteoppgjøret ditt tidligst i august.

Mange får medhold når de klager, noe som betyr at det er riktig og viktig å klage hvis du oppdager feil. Feilene skyldes ofte at manuelle korrigeringer i selvangivelsen ikke blir registrert eller hensyntatt fra skattekontorets side.

Eksempel

Skatteetaten, Postboks 4305, 8608 Mo i Rana

Nordmann Kari
Bolignr.: H0202
Stredet 15 A
3333 Skattevig

Selvangivelse 2014 0400 for næringsdrivende mv.

Selvangivelse for næringsdrivende må leveres!

Fødselsnummer **10 06 64 003 60**
Skattekasse
Ektefelles fødselsnummer **03 11 63 003 31**

Forklaringer til alle postene og informasjon om hvordan du endrer postene/beløpene, finner du i på skatteetaten.no.

Guidelines to the tax return, see www.taxnorway.no

	<u>Inntekt/Fradrag</u>	<u>Rettet til</u>	<u>Formue/Gjeld</u>	<u>Rettet til</u>
2.1	Lønn og tilsvarende ytelser			
2.8/4.3	Bolig og annen fast eiendom			730 800
4.3.2	Bolig i Skattdal			
	eierandel 50 %, Gnr/Bnr	00001/0001	484 000	_____
4.3.5	Tomt i Skattvik			
	eierandel 100 %, Gnr/Bnr	00002/0002	96 800	_____
4.3.5	Gårdsbruk i Skattdal			
	eierandel 100 %, Gnr/Bnr	00143/0001	150 000	_____
3.1/4.1/4.5	Renter, innskudd, verdipapirer, andre kapitalinnt. mv.	10 335	251 900	
3.1.1/4.1.1	Renter/innskudd i Sparebanken	8 055	179 000	_____
3.1.1/4.1.1	Renter/innskudd i Sparebanken	Barn 241000	380	_____
3.1.4/4.5.2	Avkastning/verdi i A/S Forsikring	1 500	32 400	_____
4.1.7	Verdi norske aksjer mv. i verdipapirregister		20 000	_____
3.1.5/4.1.8	Skattepliktig aksjeutbytte/verdi overført fra RF-1088	400	10 300	_____
3.2	Fradrag i tilknytning til arbeidsinntekt mv.	- 12 500		
3.2.8/3.2.9	Reisefradrag overført fra "Spesifikasjon av reisefradrag"			
3.2.10	Foreldrefradrag 1 barn innberettet kr 25 000			
	Kr 25 000 fordeles mellom ektefellene	- 12 500		_____
3.3/4.8	Renter, gjeld, andre kapitalkostnader og fradrag	- 28 000	- 970 800	
3.3.1/4.8.1	Renter/gjeld i Sparebanken	- 17 800	- 915 400	_____
3.3.1/4.8.1	Renter/gjeld i ABC-bank	- 5 700	- 55 400	_____
3.3.7	Tilskudd til vitenskaplig forskning	- 1 100		_____
3.3.8	Tap ved salg av aksjer mv. RF-1088	- 3 400		_____
4.2	Innbo/løsøre, bil, MC, båt mv.		150 800	
4.2.3	Innbo/løsøre inkl. båt med salgsv. under kr 50 000			_____
4.2.5	Bil o.l. listepris som ny kr 320 000, 2010, FS 26980		128 000	_____
4.2.5	Bil o.l. listepris som ny kr 152 000, 2000, HB 36880		22 800	_____
3.6/4.9	Sum grunnlag for inntekts- og formuesskatt	0	162 700	

RF-1030 NB

Kortfattet oversikt over fradrag

Generelt om fradrag

Selv om en del av fradragene er forhåndsutfylt i selvangivelsen, er det likevel viktig å sjekke om fradragene er korrekt ført opp. I tillegg er det slik at en rekke fradrag ikke er ferdig utfylt i selvangivelsen.

Fradrag for lønnsinntakere og pensjonister har det til felles at de kun reduserer grunnlaget for nettoskatt. Fra 1992 har vi hatt en flat skattesats på netto inntekt («alminnelig inntekt») på 28 prosent. Fra 2014 reduseres skattesatsen på netto inntekt til 27 prosent. Dermed vil den økonomiske effekten – verdien – av fradraget uansett inntektsnivå være maksimalt 27 prosent.

Eksempel

Et rentefradrag på 10.000 kroner i 2014 gir 2.700 kroner i redusert skatt – uansett om lønnsinntekten er 200.000 kroner eller 700.000 kroner.

Legg merke til at Boligsparing for Ungdom (BSU) står i en litt annen stilling. Her er det slik at det gis et fradrag direkte i skatten med 20 prosent av årets innskutte beløp. Årlige innskudd er begrenset oppad til 25.000 kroner i 2014.

Aksjehandel mv. (post 3.3.7)

Du har krav på fradrag for løpende utgifter i forbindelse med aksjehandel. Les mer om dette i kapittel «Aksjer».

Alternativt fordelingsfradrag

Har du jobbet i utlandet, kan du ha krav på alternativt fordelingsfradrag i skatten. Har du lønnsinntekt fra utlandet kan du ha krav på fradrag dersom vilkårene etter den såkalte ett-årsregelen er oppfylt, eller dersom du har jobbet i et land vi har unntaksskatteavtale med. Fradraget er en forholdsmessig nedsettelse av skatten i Norge med den delen av skatten som skyldes utenlandsinntekten. Fyll ut skjema RF-1150 «Nedsetting av inntektsskatt på lønn 2014». Les mer om dette i kapittel «Utland».

Arbeidsreise (post 3.2.8)

Fradrag for reiser til og fra jobb. Du multipliserer antall kilometer med en sats på 1,50 kroner. Overstiger antall kilometer 50.000 i løpet av et år, bruker du 0,70 kroner per kilometer på overskytende – inntil 75.000 kilometer. Du må trekke fra et bunnbeløp på 15.000 kroner som ikke er fradragsberettiget. Se «Reisefradrag».

Bankboks (post 3.3.7)

Utgifter til bankboks er fradragsberettiget dersom du oppbevarer inntektsgivende verdipapirer der.

Boligselskap (post 3.3.4)

Fradragsberettigede kostnader som andelseier eller sameier i boligsameie blir som regel innrapportert fra laget/sameiet, og kommer forhåndsutfylt på selvangivelsen.

Bompenger (post 3.2.8)

Du har kun fradragsrett dersom bilbruk til og fra jobb fører til at du får minst to timer kortere reise- og ventetid enn du ville gjort med kollektiv transport, regnet under ett for hver gang du reiser hjemmefra til du kommer hjem igjen. For å få fradrag må samlede utgifter til bom og ferge overstige 3.300 kroner per år. Er vilkårene oppfylt får du fradrag for de samlede utgifter. Les mer om dette i kapittel «Reisefradrag».

BSU (boligsparing for ungdom)

BSU-ordningen gir fradrag direkte i skatt med 20 prosent av innbetalt beløp. Maksimalt innbetalt beløp er 25.000 kroner per år, noe som gir et maksimalt årlig skattefradrag på 5.000 kroner. Les mer om BSU-fradrag i kapittel «Boligsparing for ungdom».

Fagforeningskontingent (post 3.2.11)

Det gis fradrag for kontingent betalt til fagforening med inntil 3.850 kroner. Ofte vil fradraget være forhåndsutfylt på selvangivelsen. Les mer under «Kontingenter».

Faglitteratur

Utgifter til faglitteratur i tilknytning til jobb inngår i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever fradrag for faktiske utgifter istedenfor minstefradrag.

Ferge (post 3.2.8)

Se «Bompenger» – de samme regler gjelder. Les mer i Kapittel om «Reisefradrag».

Flyttekostnader

Har du måttet flytte på grunn av arbeidet kan du kreve fradrag for kostnadene forutsatt at du har akseptert tilbudet om stilling før flyttingen starter. Beløpet inngår imidlertid i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever fradrag for faktiske utgifter. Prøv heller å få beløpet dekket skattefritt av arbeidsgiver.

Foreldrefradrag

Det gis fradrag for utgifter til pass og stell av barn, normalt for barn under 12 år. Fradraget gis for faktiske utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn, deretter

økende med 15.000 kroner for hvert ytterligere barn. Nærmere om foreldrefradrag, se kapittel «Barnepass».

Fradrag for utenlandsk skatt

Dersom en har inntekt eller formue i tilknytning til utlandet, kan en ha krav på fradrag i norsk skatt. Les mer om dette i kapittel «Utland».

Fremførbart underskudd

Dersom du har fradrag som er større en inntektene dine blir nettoinntekten negativ. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom du har hatt store tap ved salg av fast eiendom eller aksjer. Et slikt underskudd overføres til eventuell ektefelle og/eller fremføres til påfølgende år.

Gave til frivillige organisasjoner

Det gis fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. For å få fradrag må gaven være på minst 500 kroner per organisasjon samlet gjennom inntektsåret.

Eksempel

Kari har gitt 1.000 kroner i gave til Røde Kors i 2014 og vil ha krav på fradrag for hele beløpet. Ola derimot ønsket å gi gave til flere organisasjoner og ga 250 kroner til fire forskjellige organisasjoner. Siden gavene til den enkelte organisasjon er under 500 kroner vil Ola ikke få noe fradrag.

Maksimalt fradrag er 16.800 kroner per år (2014). Har du gitt mer enn maksimalbeløpet ett år, kan det overskytende ikke overføres til senere inntektsår.

Legg merke til at ektefeller har hvert sitt maksimalbeløp.

Eksempel

Erik har gitt 12.000 kroner til Kirkens bymisjon. I tillegg har han og hans kone Berit til sammen gitt 6.000 kroner til Plan Norge. Alt er imidlertid innberettet på ham, og han vil derfor bare få fradrag for 16.800 kroner.

Tips: Erik bør ta kontakt med Plan Norge, og be om at halvparten av gavebeløpet, 3.000 kroner, blir innberettet på Berit. Hvis riktig innberetning skjer innen 20. oktober 2015, vil skattekontoret ta hensyn til det ved behandling av selvangivelsen eller eventuelt klagen.

Både personlige skattytere og selskap kan få fradrag for gaver til frivillige organisasjoner.

Nærmere om mottaker

For at gaven skal være fradragsberettiget må organisasjonen som mottar gaven høre til i Norge eller annet EØS-land. Organisasjonen må ha et ideelt formål og må være registrert i Enhetsregisteret (eller tilsvarende register for utenlandske organisasjoner). Selskaper og sammenslutninger må i tillegg ha nasjonalt omfang, dette gjelder også tros- og livssynssamfunn. For stiftelser gjelder ikke et slikt krav, disse må i stedet motta offentlig støtte i det år gaven gis. Se liste over godkjente organisasjoner på skatteetaten.no.

Praktisk

Den mottakende organisasjon må innberette gaven til Skattedirektoratet på givers personnummer (organisasjonsnummer) for at gaven skal gi fradragsrett. Gaven skal for personlige skattytere fremgå av den forhåndsutfylte selvangivelsen. Ved manglende innberetning, må du ta kontakt med den aktuelle organisasjonen og be om ny innberetning.

Personer som gir gaver til utenlandske organisasjoner innenfor EØS-området må selv kreve fradrag i selvangivelsen. Fradraget føres i selvangivelsen post 3.3.7. Sørg for å ha dokumentasjon på innbetalt beløp hvis skattekontoret skulle etterspørre dette.

Særlig om ektefeller

Hvis den ene ektefellen i selvangivelsen manuelt fører opp et gavefradrag som er innberettet på den andre ektefellen, vil dette bli strøket. Sørg derfor for at mottakerorganisasjonen rent faktisk har innberettet beløpene etter den fordelingen som dere ønsker å ha i selvangivelsen. Se eksempelet ovenfor om Berit og Erik.

Gave til vitenskapelig forskning

Det er fradragsrett for gave til institutt som med medvirkning av staten driver vitenskapelig forskning. Fradrag gis for inntil 10.000 kroner uten begrensning i forhold til skattyters inntekt. Fradrag for større beløp gis med inntil 10 prosent av skattyters alminnelige inntekt (før fradrag for gaven).

Eksempel

Evas alminnelige inntekt (nettoinntekt) før fradrag for gaven er 400.000 kroner. Hun kan få fradrag for gave på inntil 40.000 kroner.

Eksempler på godkjente institutt som driver vitenskapelig forskning er Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke, Den norske kreftforening og Nasjonalforening for folkehelsen m.v. En liste over godkjente institusjoner finnes på skatteetaten.no.

Det er et vilkår for fradrag at gaven innberettes til Skattedirektoratet av mottaker. Gaven skal fremgå av den forhåndsutfylte selvangivelsen. Ved manglende innberetning, må skattyter ta kontakt med det aktuelle instituttet og be om at de innberetter de nødvendige opplysninger om gaven til ligningsmyndighetene.

Gebyrer, bøter mv. (post 3.3.2 og 3.3.7)

Etableringsgebyr mv. ved nytt lån

Ved kjøp av bolig betaler du enten dokumentavgift (hvis det er en selveierbolig) eller et gebyr til borettslaget, og i tillegg et tinglysningsgebyr i forbindelse med hjemmelsovergangen. Disse utgiftene kan du ikke kreve direkte fradrag for (de er likevel en del av inngangsverdien). Det gebyret som betales til banken i forbindelse med at du tar opp lån, kan du derimot føre til fradrag. Banken vil vanligvis sørge for å føre opp dette gebyret sammen med gjeldsrentene slik at det er forhåndsutfyllt i selvangivelsen.

Refinansiering

Dersom du refinansierer lån kan du trekke fra både gebyret til banken (som ved nytt lån), utgifter til tinglysning av ny pantobligasjon og dessuten eventuelle utgifter til ny takst i forkant av refinansieringen. Det er bare gebyret til banken som er forhåndsutfyllt. Tinglysningsgebyr og utgifter til ny takst må du selv føre opp i selvangivelsen post 3.3.1.

Forvaltningsgebyr

Oppbevarer du inntektsgivende verdipapirer i bankboks er det fradragsrett for leien. Inntektsgivende papirer kan for eksempel være aksjer og obligasjoner. Verdipapirene regnes som «inntektsgivende» selv om de i perioder ikke gir avkastning. Bankbokslaien kan i slike tilfelle fradragsføres i selvangivelsen post 3.3.7. Det er ikke noe standardbeløp eller beløpsgrense på hvor mye som kan fradragsføres. Det skal ikke foretas noen fordeling av fradraget selv om du også bruker bankboksen til å oppbevare annet enn inntektsgivende papirer.

Tegningsgebyr

Du får fradrag for gebyrer som knytter seg til etableringen av spareordninger (tegningsgebyr). Men siden gebyret anses å knytte seg til avkastningen av spareordningen gis det først fradrag når avkastningen er endelig – normalt når spareordningen avsluttes.

VPS- gebyr

VPS-gebyr er fradragsberettiget. Beløpet fradragsføres i selvangivelsens post 3.3.7.

Inkassogebyr

Inkassogebyr og omkostninger i forbindelse med inkasso er ikke fradragsberettiget.

Hjemmekontor

Dette er et fradrag for deg som har et rom hjemme som er i eksklusiv bruk i jobb for arbeidsgiver. Fradraget settes sjablongmessig til 1.600 kroner året, eller alternativt de faktiske utgifter til strøm, og utgifter til boligen som kan tilordnes dette rommet. Fradraget inngår i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever faktiske utgifter. Prøv heller å få beløpet dekket skattefritt av arbeidsgiver.

Kontingenter

Det er i utgangspunktet ikke fradragsrett for kontingenter, men det finnes noen unntak.

Ansatt: Fagforeningskontingent

Fradrag for innbetalt fagforeningskontingent inkludert forsikringspremie er maksimalt 3.850 kroner i 2014. Det gis også fradrag for kontingent til utenlandsk arbeidstakerorganisasjon, forutsatt at vilkårene er oppfylt. Dersom fagforeningen ikke har innberettet fradraget, må du selv føre det opp i selvangivelsen post 3.2.11. Studenter og pensjonister har ikke krav på fradrag for fagforeningskontingent, fordi utgiften ikke har sammenheng med skattepliktig inntekt.

Bedrift: Serviceavgifter o.l.

Det gis fradrag for en bedrifts kontingent til serviceorganisasjoner o.l. uten beløpsbegrensning.

Bedrift: Kontingent til arbeidsgiver- og næringsorganisasjoner

Det gis fradrag for en bedrifts kontingent til arbeidsgiverorganisasjon og/eller næringsorganisasjon. Maksimalt fradrag for kontingent til næringsorganisasjon er enten inntil 2 promille av samlet utbetalt lønn, eller 3.850 kroner. Samlet fradrag til henholdsvis arbeidsgiver- og næringsorganisasjon kan ikke overstige 2 promille av samlet utbetalt lønn.

Kreditfradrag

Har du inntekt fra utlandet, for eksempel utbytte fra utenlandsk selskap, renteinntekt i utenlandsk bank, eller lønn/pensjon fra utlandet, og du har betalt skatt i utlandet, kan du ha krav på kreditfradrag i Norge for skatten du har betalt. Fyll ut RF-1147 «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person - kreditfradrag». Les mer om dette i kapittel «Utland».

Kundepleie (representasjon)

Hovedregelen er at bedrifter ikke gis fradrag for kundepleie (representasjon). Dette gjelder både gaver, middager, idrettsarrangementer, turer osv. Det er likevel fradragsrett for enkle oppmerksomheter og reklamegjenstander inntil 235 kroner for 2014.

Det er også fradrag for utgifter til enkel servering av kunder og andre forretningsforbindelser med maksimalt 431 kroner per person. Om vilkårene for fradrag heter det i Skattedirektoratets skattelovforskrift § 6-21-2:

«Det gis fradrag for kostnad til en beskjeden bevertning av kunder eller forretningsforbindelser, når bevertningen finner sted i forretningstiden eller i umiddelbar forbindelse med forhandlinger eller demonstrasjoner av varer eller tjenester. Det gis ikke fradrag for kostnad til kjøp av brennevin og tobakksvarer. Bevertningen må finne sted på arbeidstedet eller på spisested i nærheten av dette hvis det ikke er rimelige serveringsmuligheter på arbeidstedet for det antall personer det gjelder. Kostnad ved uteservering må under enhver omstendighet ikke overstige den beløpsgrensen som fastsettes i Skattedirektoratets årlige takseringsregler. Overstiger kostnaden denne grensen, anses hele beløpet som ikke fradragsberettiget kostnad ved representasjon. Det er videre en forutsetning at det i forbindelse med måltid som nevnt ikke serveres brennevin. I så fall gis det ikke fradrag for kostnad til mat.»

Lån i arbeidsforhold (post 3.3.1)

Har du lån fra arbeidsgiver, og har betalt renter - eller er skattlagt for rentefordelen, husk på å kreve rentefradrag. Dette rentefradraget er nemlig ikke forhåndsutfylt.

Minstefradrag (post 3.2.1)

Alle som mottar pensjon og/eller lønn, har krav på minstefradrag.

For pensjon utgjør minstefradraget 27 prosent av pensjonsinntekten, minimum 4.000 kroner, og maksimalt 70.400 kroner. For lønn er fradraget 43 prosent av lønnen, minimum 31.800 kroner og maksimalt 84.150 kroner. Minstefradraget kan ikke overstige lønnsinntekten eller pensjonen.

Les mer om minstefradrag i kapittel «Minstefradrag».

Pendlerfradrag (post 3.2.7/3.2.9)

Dersom du bor utenfor ditt ordinære hjem på grunn av arbeidet kan du ha krav på fradrag for de ekstra kostnadene dette medfører. Les mer om pendlerfradrag i kapittel «Pendlere».

Pensjonssparing/forsikring (post 3.3.5/3.3.12)

Har du inngått avtale om egen pensjonssparing (IPS) skal fradragsberettiget innskudd eller premie være forhåndsutfylt i selvangivelsen post 3.3.5. Maksimalt beløp 15.000 kroner.

Har du betalt en egenandel i pensjonsordningen på jobben (innskudds- eller foretakspensjon) skal fradragsberettiget beløp være forhåndsutfylt i selvangivelsen post 3.2.12.

Personfradrag (klassefradrag)

Personfradraget er i 2014 på 48.800 kroner i klasse 1 og på 72.000 kroner i klasse 2. Fradraget fremgår ikke av selvangivelsen, men legges inn av skattemyndighetene ved beregningen av skatten. Det fremgår av selvangivelsen og skatteoppgjøret hvilken klasse du er satt i. Skatteklassen står oppgitt rett under fødselsnummeret helt øverst på selvangivelsen.

Om hvem som skal lignes i henholdsvis klasse 1 og klasse 2, se kapittel «Skatteklasse».

Sjøfolk og fiskere (post 3.2.13 og 3.2.14)

Det gis et særskilt fradrag til fiskere og sjøfolk på 30 prosent av inntekten. Sjømannsfradraget er maksimalt 80.000 kroner, mens fradraget for fiskere og fangstfolk maksimalt kan utgjøre 150.000 kroner.

Skattefradrag for pensjonsinntekt (skatteoppgjøret)

Den tidligere bestemmelsen om særfradrag for alder er opphevet fra og med inntektsåret 2011. I stedet er det innført en bestemmelse om skattefradrag i pensjonsinntekten som omfatter mottakere av alderspensjon, avtafestet pensjon og tilsvarende pensjoner fra annen EØS-stat. Skattefradraget beregnes individuelt for hver enkel person på bakgrunn av samlet pensjonsinntekt og fremgår i den foreløpige skatteberegningen. Maksimalt skattefradrag er for 2014 30.000 kroner. Les mer om dette i kapittel «Pensjon».

Skjermingsfradrag (skjema RF-1088/RF-1059)

Har du utbytte fra norske eller utenlandske aksjer, pass på at skattepliktig beløp reduseres med skjermingsfradraget. Skjermingsfradrag forutsetter at du eide aksjene per 31.12.13.

Fradraget fremgår av RF-1088 for aksjer du har i norske selskaper (og utenlandske selskaper registrert på Oslo børs), men du må selv gjøre utregningen, og fylle inn beløpet i RF-1059 dersom du har mottatt utbytte på aksjer i utenlandske selskaper. Les mer om dette i kapittel «Aksjer».

Sponsing

Det gis fradrag for sponsing i den grad det gir reklameverdi, altså er «pådratt for å erverve, vedlikeholde eller sikre skattepliktig inntekt».

Gjelder utbetalingen fra bedriften dels gave uten motytelse, dels betaling for konkrete tjenester/motytelser, er det viktig at dette fremgår av avtalen.

Standardfradrag for utlendinger (post 3.3.7)

De to første årene utlendinger bor i Norge har de krav på et standardfradrag på 10 prosent av brutto lønn, maks 40.000 kroner. Fradraget kan velges i stedet for en del andre fradrag, for eksempel rentefradrag og pendlerfradrag. Har du krav på standardfradrag må du rett og slett regne på hva som lønner seg.

Særfradrag for enslige forsørgere

Se kapittel «Enslig forsørger».

Særfradrag for store sykdomsutgifter (post 3.5.4)

Det gis fradrag for merkostnader til sykdom dersom kostnadene skyldes varig sykdom eller svakhet og utgjør minst 9.180 kroner i løpet av året. Se nærmere om særfradrag for store sykdomskostnader under kapittel «Sykdomsutgifter».

Særfradrag på grunn av uførhet (uføregrad minst 2/3) (post 3.5.2)

Har du mottatt uførepensjon, eller foreløpig uførepensjon etter folketrygdloven fordi ervervsevnen er varig nedsatt med minst 2/3, har du krav på særfradrag med 2.667 kroner per måned.

Du har krav på særfradrag enten uførepensjonen blir utbetalt fra Nav (folketrygden), offentlige pensjonsordninger, (for eksempel Statens pensjonskasse), private pensjonsordninger, forsikringselskap mv. Du har ikke rett til særfradrag for tidsrom hvor du har mottatt arbeidsavklaringspenger fra Nav.

Fradrag gis fra og med den måneden du har mottatt uførepensjon til og med den måneden du fyller 67 år, når alderspensjonen avløser uførepensjonen. For inntektsåret 2014 utgjør særfradraget 2.667 kroner per måned, dvs. 32.004 kroner for et helt år.

Mottar du uførepensjon etter folketrygdloven, er særfradraget forhåndsutfylt i selvangivelsen, basert på innberettede oppgaver fra Nav (pensjonsoppgaven kode 250). Siden dette kun er et forslag bør du imidlertid kontrollere at beløpet er korrekt.

NB: Mottar du uførepensjon fra andre enn folketrygden må du selv beregne og føre særfradraget i selvangivelsen post 3.5.1.

Er inntekten din for lav til at særfradraget kan nyttes fullt ut, vil skattemyndighetene normalt overføre det overskytende til din ektefelle. Et eventuelt underskudd som skyldes særfradrag kan ikke fremføres til senere år.

Særfradrag på grunn av uførhet (uføregrad mindre enn 2/3)

Mottar du uførepensjon fra Nav (folketrygden) og har lavere uføregrad enn 2/3 har du krav på et halvt særfradrag, dvs. 1.334 kroner per måned i fradrag, jf. skatteloven § 6-81

(2). Tilsvarende gjelder hvis du har mottatt lovregulert uførepensjon fra Statens pensjonskasse eller yrkesskadetrygden. Du har også krav på særfradrag dersom du har fått utbetalt uførepensjon i medhold av lovgivningen i et annet EØS-land og pensjonen er skattepliktig til Norge. Retten til særfradrag forutsetter i disse tilfellene at uførheten er varig. Særfradrag gis ikke for tidsrom hvor du samtidig mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

Fradrag gis fra og med den måneden du har mottatt uførepensjon til og med den måneden du fyller 67 år. For inntektsåret 2014 utgjør et halvt særfradrag 1.334 kroner per måned, dvs. 16.008 kroner for et helt år.

Hvis du mottar uførepensjon etter folketrygdloven, skal særfradraget være forhåndsutfylt i selvangivelsen. Mottar du uførepensjon fra andre må selv beregne og føre særfradraget i selvangivelsen post 3.5.1.

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Har du varig lettere nedsatt ervervsevne uten at du mottar uførepensjon eller andre offentlige stønader kan du likevel ha krav på særfradrag.

Skattemyndighetene vil foreta en vurdering av din og din ektefelles økonomi, for å avgjøre om det er grunnlag for å gi fradrag. Særfradrag på grunn av lettere nedsatt ervervsevne utgjør 9.180 kroner per år. Vær oppmerksom på at fradraget ikke kan gis sammen med særfradrag for store kostnader ved sykdom eller særfradrag for uførhet.

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne føres i selvangivelsen post 3.5.3. Du bør i tillegg begrunne kravet i post 5.0 eller eget vedlegg til selvangivelsen, samt levere legeattest.

Reglene om særfradrag for uførhet og nedsatt ervervsevne finner du i skatteloven § 6-81 og § 6-82.

Tap

Aksjer (post 3.3.8, 3.3.10)

Tap på aksjer er fradragsberettiget. Se nærmere om vilkårene og føring i selvangivelsen under kapittel «Aksjer».

Bolig (post 3.3.6)

Kostnader knyttet til kjøp og salg av bolig kan kun føres til fradrag dersom en ikke oppfyller vilkårene til bo- og eiertid for skattefritt salg. Se nærmere om vilkårene i kapittel «Bolig».

Verdipapirfond (post 3.3.9)

Tap på aksjer er fradragsberettiget. Se nærmere om vilkårene og føring i selvangivelsen under kapittel «Aksjer».

Underskudd fra tidligere år (post 3.3.11)

Se «Fremførbart underskudd» og «Underskudd».

Underskudd ved utleie av fast eiendom (post 3.3.12)

Har du underskudd ved utleie av fast eiendom skal beløpet føres til fradrag her. Regnskapet som viser hvordan du har kommet frem til underskuddet skal spesifiseres i skjema RF-1189 «Utleie mv. av fast eiendom».

Utdanning (post 3.2.2)

Det gis ikke fradrag for utgifter til en grunnutdannelse, men dersom du selv har måttet dekke kurs eller annen utdanning for å holde ved like utdanningen for å kunne gjøre din jobb, så er det fradragsrett, men bare dersom du krever fradrag for faktiske kostnader i stedet for minstefradrag. Det samme gjelder utgifter til tilleggsutdanning på grunn av nye kompetansekrav som er nødvendig for å beholde stillingen.

Vedlikehold (post 3.3.6, skjema RF-1189)

Se kapittel «Bolig».

VPS-gebyr (post 3.3.7)

VPS- gebyr er fradragsberettiget. Se «Gebyrer, bøter mv.»

Yrkesreiser (post 3.2.2)

Får du ikke kjøregodtgjørelse for bruk av egen bil på yrkesreiser av arbeidsgiver, kan du kreve fradrag for 4,05 kroner per kilometer, men bare dersom du krever fradrag for faktiske kostnader i stedet for minstefradrag. Se nærmere under «Faktiske utgifter» og «Reisefradrag».

Sjekklister

Sjekklistene er en gjennomgang av relevante momenter tilpasset ulike livssituasjoner, og er nyttige å gå igjennom for å forsikre deg om at du har fått med relevante forhold for din selvangivelse.

Ektefeller

Forsørger ektefelle og gift etter 31. oktober 2013

Om å lignes som ektefeller, se «Ektefeller» og «Skatteklasser».

Felles bedrift

Dersom en av dere er personlig næringsdrivende, og begge ektefellene jobber i denne virksomheten, kan dere fordele inntekten fra virksomheten etter arbeidsinnsats. Da fordeles dere personinntekten – og grunnlaget for eventuell toppskatt.

Eksempel:

Eline er selvstendig næringsdrivende, og driver en nettbutikk hjemmefra. Beregnet personinntekt fra virksomheten er på 610.000 kroner. Hennes mann Jesper er lønsmottaker. Han jobber som saksbehandler, og tjener 350.000 kroner i året. Han hjelper Eline med pakking av varer på kveldstid. Ut fra timelister blir de enige om at 80.000 kroner av inntekten skal tilordnes Jesper. Dermed reduseres Elines toppskatt med 7.200 kroner.

Fordeling av inntekter og kostnader

Ektefeller kan velge i hvilken selvangivelse de vil føre renteinntekter, aksjeutbytte, gevinst ved salg av eiendom og andre kapitalinntekter. Det samme gjelder kapitalkostnader som for eksempel gjeldsrenter, tap ved salg av aksjer og eiendom, og særfradrag for store sykdomsutgifter. Normalt sett har ikke slike disposisjoner betydning for skatten, ettersom skattesatsen er 27 prosent på nettoinntekten uansett. Det finnes imidlertid to tilfeller der det kan ha betydning å flytte på fradragene. Det er for det første dersom en av ektefellene har så lav inntekt at en ikke får benyttet personfradraget fullt ut. Da lønner det seg å flytte fradragene over til den av dere som har høyest inntekt. For det andre kan ektepar der den ene er alders- eller uførepensjonist med lav pensjon spare skatt ved å fordele inntekter og fradrag.

Samboere

Felles lån

Dersom dere overfor banken hefter med 50 prosent hver, og også betaler i henhold til dette, har dere rett på fradrag med halvparten hver.

Har din samboer fått ført opp hele lånet og rentefradraget i sin selvangivelse, så må han eller hun halvere beløpene i sin selvangivelse. Du skal i din selvangivelse føre halvparten av renteutgiftene i post 3.3.1 og halve lånesaldoen i post 4.8.1 (dersom du ikke har annen gjeld fører du dette i feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfylt fører du her»). I feltet for tilleggsopplysninger forklarer du at du hefter for 50 prosent av lånet og betaler halvparten av rentene.

Salg av bolig etter samlivsbrudd

Hovedregelen ved salg av bolig er at en eventuell gevinst først blir skattefri dersom selger har vært eier i mer enn ett år, og bodd i boligen i minst ett av de to siste årene før salget. I forbindelse med et samlivsbrudd er nok den vanligste situasjonen at én av partene raskt flytter ut.

Imidlertid kan det ta litt tid å få solgt boligen, og etter hovedregelen vil da den utflyttede part måtte skatte av gevinsten. Denne urimeligheten er det heldigvis tatt høyde for når det gjelder ektefeller, slik at den av ektefellene som flytter, vil opparbeide seg botid på lik linje med den som blir boende. Denne regelen gjelder også for samboere som har eller har hatt felles barn.

Andre samboere bør derimot passe på å selge innen ett år fra utflyttingen dersom det ligger an til gevinst ved salget. Gi opplysninger i selvangivelsen post 5.0 om skattefritt salg av tidligere felles bolig.

Samboere med særkullsbarn

Ofte har samboere barn fra tidligere forhold (særkullsbarn). Fra 2013 anses de ikke lenger å være enslige forsørgere, se «Enslige forsørgere».

Barn og ungdom

Boligsparing for ungdom

BSU-fradraget står ikke i den forhåndsutfylte selvangivelsen, ettersom det er et fradrag i selve skatten. Sjekk derfor om du har fått fradraget når skatteavregningen kommer (som regel i juni). Se «Boligsparing for ungdom».

Pendlerfradrag

Hvis du som student i fjor hadde heltidsarbeid på studiestedet i sommerferien, og derfor bodde borte fra hjemmet på grunn av arbeidet, og pendlet hjem i denne perioden, har du krav på pendlerfradrag. Som pendler vil du ha krav på fradrag for merutgifter til kost med 195 kroner per døgn i disse ukene. Se nærmere under «Pendlere» og «Barn og ungdom».

Gaver

Arveavgiften er fjernet fra 2014. Det skal derfor ikke betales arveavgift av gaver som er gitt etter 31. desember 2013.

Men: Hvis du samlet sett har mottatt minst 100.000 kroner i gave i løpet av 2014, må du oppgi dette i selvangivelsen der det står «Opplysninger om personlige forhold mv.». Grunnen til at du må opplyse om dette er for å forklare hva du har levd av, eventuelt hvorfor formuen din har økt.

Private lån

Har foreldre/besteforeldre lånt bort penger til barn/barnebarn til f.eks. boligkjøp bør det lages en ordinær låneavtale hvor det er bestemt rente, avdrag mv., og aller helst tinglyse sikkerhet (pantobligasjon).

Foreldrene eller besteforeldre som har lånt barna eller barnebarna penger, må føre opp beløpet i selvangivelsen der det står «Poster som ikke er forhåndsutfylt», post 4.1.6.

Oppgi barnet/barnebarnets navn og fødselsnummer (11 siffer). Lånebeløpet (fordringen) skal føres som formue. Er det betalt renter skal dette føres opp som inntekt i post 3.1.1. Det er viktig at dette gjøres hvert år. Barna/barnebarna må på sin side føre opp lånet som gjeld i post 4.8.1, og hva de eventuelt har betalt i renter i post 3.3.1. Oppgi foreldrenes/besteforeldrenes navn og fødselsnummer (11 siffer).

Har foreldrene/besteforeldrene ettergitt en del av beløpet, må summene justeres tilsvarende.

Fremførbart underskudd

Underskudd oppstår når summen av fradrag overstiger summen av inntekter (negativ inntekt). Underskuddet fremføres til fradrag året etter, og skal være forhåndsutfylt i selvangivelsens post 3.3.11. Studenter eller andre som har lav inntekt mens de samtidig betaler renter på boliglån, bør sjekke at eventuelt fremførbart underskudd er kommet med i selvangivelsen året etter.

Enslige forsørgere

Sjekk særfradraget

Kontroller at særfradrag for enslig forsørgere er ført opp med korrekt antall måneder. Særfradraget er på 4.067 kroner per måned man har vært alene om omsorgen for barnet/barna, og har mottatt dobbel barnetrygd.

Alderspensionister

Skattefradrag

Har du mottatt alders- eller AFP-pensjon som gir rett til skattefradrag bør du kjenne til hvordan fradraget i selve skatten fastsettes, slik at du kan sjekke at beregningene stemmer, se nærmere om dette under «Pensjon».

Ektefeller: Fordeling av inntekter og utgifter

Enkelte gifte alders – og AFP-pensionister kan spare penger på å fordele inntekter og utgifter. I tillegg er det viktig at alders – og AFP-pensionistektepar med renteinntekter eller -utgifter passer på å få utnyttet skattefradraget sitt når de fyller ut selvangivelsen

Vær oppmerksom på at ikke alt kan fordeles fritt. Lønnsinntekt, pensjon og trygdeytelser kan ikke fordeles. Disse skal føres i selvangivelsen til den av ektefellene som har utført arbeidet eller som har krav på pensjonen. Det samme gjelder kostnader som knytter seg til slike inntekter, se «Pensjon».

Uførepensionister

Ektefeller: Fordeling av inntekter og utgifter

Enkelte uførepensionister kan spare penger på å fordele inntekter og utgifter, se eksempel på side 191 til 194.

Dødsfall

Enke eller enkemann i uskifte - dødsåret

Hvis ektefellen har gått bort i 2014, og du sitter i uskiftet bo, kan du levere avdødes forhåndsutfylte selvangivelse. Marker på selvangivelsen at han er død, og opplys om at du sitter i uskiftet bo. Se nærmere under «Dødsfall».

Sjekk at oppgaver fra arbeidsgiver, pensjonsutbetaler, banker mv. har kommet riktig med på selvangivelsen, og gjør eventuelle korrigeringer. Dere lignedes uansett felles for formue i dødsåret som ektefeller. Dersom han eller du hadde så liten inntekt at en av dere ikke får gjort nytte av personfradraget, kan det lønne seg å kreve felles ligning i klasse 2. Har dere begge to «normal» inntekt i det aktuelle året vil det sjelden være aktuelt.

Vær oppmerksom på at når en skattyter dør blir adressen automatisk fjernet i folkeregisteret, og det blir derfor ikke sendt ut selvangivelse til avdøde i disse tilfellene. Registrer derfor en c/o-adresse hos folkeregisteret, slik at selvangivelsen blir sendt til denne adressen. Har du ikke registrert c/o-adresse, kan du som gjenlevende ektefelle få tilsendt avdødes selvangivelse ved henvendelse til Skatteetaten, eller også få den utlevert ved fysisk oppmøte på et skattekontor.

Samboer gått bort

Hvis gjenlevende samboer overtar hele eller deler av avdød samboers eiendeler i uskifte skal gjenlevende samboer ha samme skattemessig behandling som om de var gift før dødsfallet. Se nærmere under «Dødsfall». Det er bare samboere med felles barn, eller som har hatt eller venter barn sammen som kan sitte i uskifte.

Hele formuen (gjenlevendes og avdødes formue) ved årets utgang lignes hos gjenlevende samboer, så fremt hele boet etter avdøde er overtatt i uskifte. For dødsåret gis det dobbelt formuesfradrag, og det kan slå gunstig ut.

Eksempel

Gjenlevende samboer har formue, og betaler formuesskatt. Både han og den avdøde samboer eide hver sin halvpart av en belånt, felles bolig. Avdød samboer hadde ingen netto formue. Den gjenlevende samboeren, som sitter i uskifte, ber om å bli lignet under ett med avdøde. I stedet for ett fribeløp på 1 million kroner blir fribeløpet det doble: 2 millioner, og formuesskatten reduseres derfor med 10.000 kroner.

KAPITTEL 2

EMNEDEL ALFABETISK

Aksjer, salg av aksjer

Når aksjer som eies av en privatperson selges er gevinst skattepliktig og tap fradragsberettiget. Gevinsten/tapet inngår i alminnelig inntekt som skattlegges med 27 prosent. Gevinsten eller tapet settes til salgssummen fratrukket aksjens inngangsverdi.

Vi benytter begrepet «salg» i dette kapitlet. Et riktigere begrep er «realisasjon», som omfatter mer enn rene salg. For eksempel blir aksjene realisert ved bedriftens konkurs. Vi har likevel valgt begrepet «salg», for å lette forståelsen av stoffet.

Inngangsverdi

Kjøp

Inngangsverdi for aksjer kjøpt fra og med 2006 utgjør det beløp en betalte for aksjen, tillagt anskaffelseskostnader, typisk kurtasje til megler.

Eksempel

En aksje kjøpt i 2011 til en pris av kr 100 pluss kjøpskostnader på kr 1 gir en inngangsverdi på kr 101.

Inngangsverdien må justeres for skjerming. Se mer om dette under overskriften «Gevinstberegningen».

For aksjer kjøpt før 2006 vil også normalt inngangsverdien settes til kjøpesummen tillagt anskaffelseskostnader. Her er det likevel to unntak:

- a) Kostprisen på norske børsnoterte aksjer kjøpt før 31. desember 1989 kan oppreguleres til gjennomsnittet av kursnoteringene for hver enkelt handelsdag fra og med 1. november 1991 til og med 31. desember 1991. Gjennomsnittsverdien er fastsatt av Oslo Børs og er gjengitt fra side 1295 i Lignings-ABC 2006.

Inngangsverdien for aksjer som er notert på utenlandsk børs kan settes til siste noterte kurs frem til 31. desember 1991.

- b) Kostprisen på norske og utenlandske ikke-børsnoterte aksjer kjøpt før 31. desember 1989 kan oppreguleres etter følgende tre alternativer:
- Aksjens andel av selskapets skattemessige formuesverdi per 1. januar 1992
 - Aksjens andel av selskapets regnskapsmessige egenkapital per 1. januar 1992
 - Verdi ved godkjent takst per 1. januar 1992, sendt til ligningskontoret innen 1. mai 1993

Årsaken til unntakene under a) og b) ovenfor er at før 1992 kunne aksjer normalt selges skattefritt etter en eiertid på minst tre år. Da skattefritaket ble opphevet i 1992, ble inngangsverdiene oppregulert til verdiene per årsskiftet 1991/92. En kan velge å beholde opprinnelig kostpris dersom dette er mest gunstig.

Arv/gave

Ved arv eller gave av aksjer og andeler i deltakerlignede selskaper ble det allerede fra 2006 innført skattemessig kontinuitet.

Kontinuitet gjelder alle skatteposisjoner som knytter seg til de overdratte aksjene eller andelene. Dette innebærer at arving eller gavemottaker som hovedregel skal overta arvelaters/givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, og ervervstidspunkt når det får betydning for gevinstbeskatning.

Eksempel:

A arvet børsnoterte aksjer etter sin far B i 2014. B kjøpte aksjene for kr 10 per stykk i 2008, og inngangsverdi og skjermingsgrunnlag 1. januar 2014 er 11 kroner per aksje. Aksjenes verdi på arvetidspunktet er kr 30 per stykk. A overtar Bs inngangsverdi og skjermingsgrunnlag på kr 11 per aksje.

Etter at arveavgiften ble opphevet 1. januar 2014, er begrensningen om at inngangsverdien ikke kan settes høyere enn arveavgiftsgrunnlaget bortfalt. Men vil likevel være aktuell for arv og gave av aksjer før 1. januar 2014.

Eksempel:

B arvet børsnoterte aksjer etter sin far C i 2013. Cs inngangsverdi var 10 kroner per aksje. Aksjenes verdi på arvetidspunktet er 5 kroner per aksje, som også er arveavgiftsgrunnlaget. Inngangsverdien kan ikke settes høyere enn til arveavgiftsgrunnlaget på 5 kroner per aksje.

I 2014 gir han aksjene som gave til sin datter D, og hennes inngangsverdi blir også 5 kroner per aksje.

Arv og gave 2006 -2013

Fra 2006 ble det innført skattemessig kontinuitet ved arv/gave av aksjer og andeler. Inngangsverdien kunne likevel ikke settes høyere enn arveavgiftsgrunnlaget. For børsnoterte aksjer var arveavgiftsgrunnlaget kursverdien på gave- eller dødstidspunktet.

Hvis arvelaters inngangsverdi var 200 kroner per børsnoterte aksje, og verdien på arvetidspunktet var 100 kroner per aksje, kunne inngangsverdien ikke settes høyere enn 100 kroner per aksje, som var arveavgiftsgrunnlaget. Kontinuitetsprinsippet for aksjer og andeler har frem til 2014 bare gjeldt for gevinster, og ikke for tap. Fra 2014 vil kontinuitetsprinsippet gjelde fullt ut, og arving/gavemottaker kan overta latent tap på aksjer.

For ikke-børsnoterte aksjer settes arveavgiftsgrunnlaget fra 2006 i utgangspunktet til 100 prosent av aksjens forholdsmessige andel av selskapets skattemessige formuesverdier per 1. januar i dødsfallsåret ved privat skifte.

Den enkelte mottaker kan fra 2009 alternativt velge at formuesverdier, begrenset oppad til 10 millioner, verdsettes til 60 prosent av skattemessig formuesverdi. Overskytende verdi inngår i arveavgiftsgrunnlaget med 100 prosent av skattemessig verdi. Rabatttaket på 10 millioner omfatter det samlede beløpet som du mottar av ikke-børsnoterte aksjer eller andeler i deltakerlignede selskaper uavhengig av om det er fra en eller flere givere/arvelatere. Arveavgiftsgrunnlaget får altså betydning for inngangsverdien.

Arv og gave før 2006

For aksjer ervervet ved arv eller gave før 2006 gjaldt skattemessig diskontinuitet. Dette innebærer at arving eller gavemottaker ikke overtok arvelaters/givers inngangsverdi, men at det ble fastsatt ny inngangsverdi for mottaker. For børsnoterte aksjer ble inngangsverdien fastsatt til børskursen ved dødsfallstidspunktet/gavetidspunktet.

Eksempel

A arvet børsnoterte aksjer etter sin far B i 2005 (før 2006). B kjøpte aksjene for kr 10 per stykk i 2003. Aksjenes verdi på dødsfallstidspunktet var kr 30 per stykk. As inngangsverdi er kr 30 per aksje.

A dør i 2014, og sønnen arver aksjene. Aksjenes verdi på dødsfallstidspunktet var 20 per aksje. Sønnen overtar far sin inngangsverdi på 30 per aksje. Aksjene selges i 2014, og sønnen får dermed fradrag for tap med 10 kroner per aksje.

Inngangsverdien for ikke-børsnoterte aksjer før 2006 ble fastsatt ut i fra de skattemessige formuesverdiene i selskapet. Ved beregningen av arveavgiften, kunne en velge om

avgiftsgrunnlaget skulle være 30 eller 100 prosent av de skattemessige verdiene i selskapet. Dersom en valgte 30 prosent, vil dette også få virkning for mottakers inngangsverdi.

Eksempel

A arvet ikke-børsnoterte aksjer etter sin far B i 2005. Bs inngangsverdi var kr 10 per aksje. Skattemessige verdier i selskapet var kr 5 per aksje. A velger 100 prosent av skattemessige verdier i selskapet som arveavgiftsgrunnlag, og As inngangsverdi blir dermed kr 5 per aksje. Dersom 30 prosent hadde blitt valgt, ville inngangsverdien per aksje ha vært kr 1,5 (30 % av 5). Ved arv/gave av disse aksjene i 2014, så overtar arvinger/gavemottaker As inngangsverdi.

RISK

Både for aksjer ervervet ved kjøp og ved arv/gave må inngangsverdien justeres med RISK-beløp i den perioden en har eiet aksjene. Det ble fastsatt RISK-beløp frem til 2006. Oversikt over RISK-beløp for den enkelte aksje det enkelte år finner en ved å søke opp selskapet på skatteetaten.no/risk.

Eksempel

A kjøpte aksjer i DnB i 2004. A betalte kr 50 per aksje. Det fremgår av RISK-registeret at RISK beløp for DNB for årene 2005 og 2006 er henholdsvis -2,56 og -3,67. As inngangsverdi per aksje er kr 43,77 når vi tar hensyn til de negative RISK-beløpene. Legg merke til at RISK ikke er aktuelt for aksjer kjøpt i 2006 eller senere.

Splittet aksje

Dersom aksjene i et selskap splittes, det vil si at en øker antall aksjer i selskapet, samtidig som pålydende per aksje reduseres, må inngangsverdien på én gammel aksje fordeles på de nye aksjene.

Eksempel

A eier en aksje i selskap Y. Aksjens pålydende er kr 2. A betalte kr 10 for aksjen. Aksjene i selskap Y splittes 1:2, slik at én gammel aksje blir to nye aksjer. A får dermed to nye aksjer pålydende kr 1, og inngangsverdien settes til kr 5 per aksje.

Spleiset aksje

Tilsvarende må inngangsverdien fordeles dersom aksjene i et selskap spleises. Ved aksjespleis vil flere gamle aksjer spleises i én ny aksje.

Eksempel

A eier to aksjer i selskap Y. Aksjens pålydende er kr 1. A betalte kr 5 per aksje. Aksjene i selskap Y spleises 2:1, slik at to gamle aksjer blir én ny aksje. A får dermed én ny aksje for sine to gamle, og inngangsverdien på den nye aksjen settes til kr 10.

Ansattes kjøp til underpris

Når ansatte kjøper aksjer til underpris, settes inngangsverdien til aksjenes fulle verdi. Differansen mellom kjøpesum og aksjeverdi skattlegges som lønn på kjøpstidspunktet. Ved beregning av skattepliktig fordel, skal det likevel fratrekkes inntil 1.500 kroner, når alle ansatte etter en generell ordning i bedriften har fått tilbud om å kjøpe aksjer.

Eksempel

A kjøper aksjer i det selskapet han jobber i for 10.000 kroner. Aksjenes virkelige verdi er 20.000 kroner. Skattepliktig fordel, som skal skattlegges som lønn, er 8.500 kroner. Inngangsverdi på aksjene er 20.000 kroner.

Aksjer ervervet ved konvertering av lån

Dersom du bytter inn en fordring på selskapet med aksjer i selskapet, settes inngangsverdien på aksjene til fordringens verdi.

Eksempel

A har en fordring på selskap Y på en million kroner. Selskap Y har god økonomi, og det er ikke tvilsomt at de er i stand til å betale tilbake lånet. I stedet for tilbakebetaling får A en million aksjer i Y. Inngangsverdien per aksje settes til en krone.

Merk: Dersom selskapet (skyldner) har dårlig økonomi, kan det være slik at inngangsverdien på aksjene må settes til et lavere beløp enn fordringens pålydende.

Eksempel

A har en fordring på selskap Y på en million kroner. Selskap Y har store økonomiske problemer, og går sannsynligvis konkurs i løpet av kort tid. Fordringen er i realiteten verdiløs, og dermed vil også aksjenes inngangsverdi bli 0. I en slik situasjon kan ikke selskapets aksjekapital økes ved å stryke den uerholdelige fordringen, fordi det ikke er verdier i selskapet som kan forsvare det.

Tips: Vær klar over denne risikoen dersom du låner penger inn til eget selskap i stedet for å øke aksjekapitalen. Du har ikke fradragsrett for tap på en slik fordring dersom tapet ikke er lidet i næring. Sett på denne bakgrunn kan det, ved overføringen til selskapet, være bedre å øke selskapets aksjekapital i stedet for å låne penger til selskapet.

Kapitalnedsetting

Ved nedsetting av aksjekapitalen med tilbakebetaling til aksjonær, må aksjenes inngangsverdi reduseres med tilbakebetalingsbeløpet, dersom antall aksjer ikke reduseres.

Eksempel

Ved stiftelsen av aksjeselskapet X kjøpt A inn hele aksjekapitalen på kr 100.000. Det ble opprettet 10.000 aksjer, hver pålydende kr 10. I forbindelse med at det ble innført lavere krav til minste aksjekapital, besluttet A kapitalnedsettelse i selskapet. Aksjekapitalen ble redusert til kr 30.000 og aksjenes pålydende til kr 3. Inngangsverdien er dermed redusert til kr 3 per aksje.

Tilbakebetaling av overkurs reduserer aksjens inngangsverdi på tilsvarende måte.

Kapitalforhøyelse

Kapitalforhøyelse kan skje enten ved at pålydende per aksje økes eller antall aksjer økes. I førstnevnte tilfelle legges kapitaløkningen per aksje til inngangsverdien på den enkelte aksje, mens det i sistnevnte tilfelle fastsettes egen inngangsverdi på de nye aksjene.

Eksempel

Selskap B ble opprettet med en aksjekapital på kr 100.000, fordelt på 100 aksjer. Aksjekapitalen økes med kr 100.000, ved utstedelse av 100 nye aksjer. Inngangsverdien på nye aksjer er kr 1.000 per aksje.

Eksempel

Selskap A ble opprettet med en aksjekapital på kr 100.000, fordelt på 100 aksjer. Aksjekapitalen økes med kr 100.000, til kr 200.000, uten at det utstedes nye aksjer. Det er ikke omsatt aksjer i selskapet. Pålydende og inngangsverdi økes til kr 2.000 per aksjer.

Utgangsverdien – vederlaget

Utgangsverdien er vederlaget du mottar ved salget, fratrukket kostnader ved salget. Normalt vil dette være kontantvederlag. Hele vederlaget skal tas med ved gevinstberegningen, selv om en del av vederlaget forfaller til betaling i fremtiden.

Gevinstberegningen

Gevinst eller tap ved realisasjon av aksjer settes til utgangsverdien (vederlaget) fratrukket inngangsverdien. Et skjermingsfradrag kan redusere den skattepliktige gevinsten, men ikke øke eller etablere et fradragsberettiget tap.

Skjermingsfradraget er et produkt av skjermingsrenten multiplisert med skjermingsgrunnlaget.

Skjermingsrenten fastsettes etterskuddsvis til årsgjennomsnittet av renten på statskassaveksler med 3 måneders løpetid etter skatt. Skjermingsrenten for inntektsåret 2014 er 0,9 prosent.

Når du skal regne ut gevinst/tap ved salg av aksjer, trenger du å vite skjermingsrenten for tidligere år. Skjermingsrenten har vært:

2006: 2,1 %

2007: 3,3 %

2008: 3,8 %

2009: 1,3 %

2010: 1,6 %

2011: 1,5 %

2012: 1,1 %

2013: 1,1 %

2014: 0,9 %

Skjermingsgrunnlaget tilsvarende inngangsverdien, med ett unntak: For aksjer ervervet før 1989 er skjermingsgrunnlaget begrenset til andel av skattemessig formuesverdi pr. 31. desember 1991 for ikke-børsnoterte aksjer. En kan altså ikke benytte godkjent takst eller andel av regnskapsmessige verdier som skjermingsgrunnlag. Se for øvrig nærmere om inngangsverdien ovenfor.

Du må være eier av aksjen over et årsskifte for å kunne få skjermingsfradrag.

Eksempel

A kjøpte aksjer i selskap B i januar 2014 og solgte dem med gevinst i februar 2014. Gevinsten kan ikke reduseres med skjermingsfradrag, fordi A ikke eide aksjene over et årsskifte.

Et eksempel illustrerer hvordan skjermingsfradraget virker dersom en i 2013 kjøpte en aksje til kr 100 (inkludert kjøpsomkostninger) og solgte den i 2014 for kr 120:

2013

Inngangsverdi	kr 100
Skjermingsgrunnlag	kr 100
Skjermingsfradrag (1,1 %)	kr 1,1

2014

Ubenyttet skjermingsfradrag (1,1 %)	kr 1,1
Inngangsverdi og skjermingsgrunnlag	kr 101,1
Salgsvederlag	kr 120,0
Gevinst	kr 118,9

Skjermingsfradraget kan kun brukes til å redusere en skattepliktig gevinst, og kan ikke benyttes til å øke eller etablere et fradragsberettiget tap. Dersom aksjen i 2014 i stedet ble solgt for kr 90, vil derfor fradragsberettiget tap være kr 10, ikke kr 11,1.

Gavesalg

Ved gavesalg er tap som skyldes gaveelementet ikke fradragsberettiget.

Eksempel

A kjøpte 100 aksjer for kr 30 per stykk i januar 2013. Aksjene ble solgt til As datter for kr 10 per stykk i januar 2014. Ved salgstidspunktet hadde aksjene en virkelig verdi på kr 20 per stykk. Fradragsberettiget tap er kr 10 per aksje.

Merk: Dersom aksjene gis bort – eller selges for en symbolsk sum – vil en aldri kunne kreve fradrag for noen del av et tap. For mottaker gjelder prinsippet om skattemessig kontinuitet, det vil si at vedkommende overtar det latente tapet.

Eksempel

A kjøpte aksjer for kr 30 per stykk i januar 2013. Aksjene er praktisk talt verdiløse i januar 2014 og gis bort til As datter. A vil ikke kunne kreve fradrag for noen del av sitt tap. Dersom A i stedet hadde solgt aksjene, ville tapet vært fradragsberettiget. Datter vil overta As inngangsverdi og kan nyttiggjøre seg det latente tapet ved et eventuelt senere salg.

Gaveelementet er ikke skattepliktig.

Eksempel

A kjøper 100 aksjer for kr 30 per stykk i januar 2013. Aksjene selges til datter for kr 30 per stykk i januar 2014. Ved salgstidspunktet har aksjene en virkelig verdi på kr 50 per stykk. Det beregnes ikke noen skattepliktig gevinst.

Hvilke aksjer som anses solgt

FIFU-prinsippet brukes for å avgjøre hvilke aksjer innenfor samme aksjeklasse som skal anses for å være solgt. Dette er nødvendig der hvor en bare selger en del av aksjene i selskapet. FIFU-prinsippet (først inn - først ut) innebærer at de aksjene som er først anskaffet, anses realisert først. FIFU-prinsippet benyttes selv om de forskjellige aksjene i samme selskap er registrert på to forskjellige VPS-kontoer.

Eksempel

A kjøpte 100 aksjer til en kostpris på kr 10 per aksje i januar 2013 og 100 aksjer i samme selskap til en kostpris på kr 30 per aksje i februar 2013.

Han solgte 150 aksjer i 2014 for kr 15 per aksje.

FIFU-prinsippet tilsier at salget i 2014 omfattet de 100 aksjene kjøpt i januar 2013 og 50 av aksjene kjøpt i februar 2013.

Aksjene må holdes fra hverandre ved gevinstberegningen, som blir som følger:

Aksjene kjøpt i januar 2013:

Salgspris (100 * kr 15)	kr 1 500
-Inngangsverdi (100 * kr 10)	kr 1 000
-Skjerming (kr 1 000 * 1,1 %)	kr 11
= Gevinst	kr 489

Aksjene kjøpt i februar 2013:

Salgspris (50 * kr 15)	kr 750
-inngangsverdi (50 * kr 30)	kr 1 500
= Tap	kr 750*
* Ubenyttet skjerming kan ikke øke et tap	

Samlet sett gir aksjesalget et tap på kr 261.

Ved bruk av FIFU-prinsippet anses alle aksjer ervervet før 1. januar 1992 for å være ervervet på samme dag. Dersom aksjer ervervet før dette tidspunktet har ulik kostpris, står en fritt til å velge hvilke aksjer som er realisert først.

Tidfesting

Gevinst og tap ved salg av aksjer skal alltid tidfestes til handelsdato. Tilsvarende skal handelsdato være avgjørende for når en kjøper skal anses som eier av aksjene etter reglene om skjerming og formuesskatt.

For VPS-registrerte aksjer har skattemyndighetene tidligere praktisert at det er datoen for VPS-registrering (oppgjørsgdato) som har vært den avgjørende datoen skattemessig. Oppgjørsgdatoen er normalt tre dager etter handelsdatoen. Fra 2011 ble dette endret, slik at det er handelsdatoen som er avgjørende også for VPS-registrerte aksjer.

Eksempel

A selger 100 aksjer i selskap X 29. desember 2014. Gevinst eller tap ved realiseringen skal med i selvangivelsen for inntektsåret 2014, selv om oppgjørsgdato ikke er før i begynnelsen av januar 2015. A skal ikke ha skjerming for inntektsåret 2014 og skal ikke anses som eier av aksjene ved formuesskatteberegningen for inntektsåret 2014.

Skjema

Ved salg av aksjer i norske selskaper skal opplysninger om salg rapporteres inn fra selskapet til Aksjonærregisteret. Opplysningene fra Aksjonærregisteret gir Skatteetaten grunnlag for å lage en beregning over gevinst eller tap. Beregningen vil fremgå av aksjeskjemaet RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis», som du mottar i midten av mars. Beregningen må kontrolleres, og korrigeres dersom den er feil.

Gevinst og tap skal allerede være overført til selvangivelsen, men dette må kontrolleres.

For aksjer som ikke omfattes av RF-1088, må du fylle ut og levere skjema RF-1059 «Aksjer og fondsandeler mv.». Før gevinsten eller tapet inn i selvangivelsen. Se for øvrig kapitlet «Postene i selvangivelsen».

Aksjer, utbytte

For personlige aksjonærer (fysiske personer) inngår skattepliktig del av aksjeutbytte i alminnelig inntekt og skattlegges med en sats på 27 prosent. En del av utbyttet kan være skattefritt på grunn av skjermingsreglene. Se foran om «Salg» («Gevinstberegningen») for en generell innføring i reglene om skjerming.

Beregning av skattepliktig utbytte

Skjermingsfradraget begrenser skattepliktig utbytte. Nedenstående eksempel illustrerer hvordan dette skjer:

Utbytte år 1	Aksje 1	Aksje 2
Inngangsverdi	100	450
Skjermingsgrunnlag	100	450
Skjermingsfradrag (1,5 %)	1,5 (1,5 % av 100)	6,75 (1,5 % av 450)
Utbytte mai år 1	5	5
Skattepliktig utbytte	3,5	0
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	1,75
Skjermingsgrunnlag år 2	100	451,75*

* Merk at ubenyttet skjerming både fremføres som en del av skjermingsgrunnlaget og direkte fremføres til neste år.

Utbytte år 2	Aksje 1	Aksje 2
Inngangsverdi	100	450
Skjermingsgrunnlag	100	451,75
Skjermingsfradrag (1,1 %)	1,1 (1,1 % av 100)	4,97 (1,1 % av 451,75)
Ubenyttet skjermingsfradrag fra år 1	0	1,75
Totalt skjermingsfradrag år 2	1,1	6,72
Utbytte mai år 2	6	6
Skattepliktig utbytte	4,9	0
Benyttet av fremførbart skjermingsgrunnlag fra tidligere år	0	1,75
Ubenyttet skjermingsfradrag til fremføring	0	0,72
Skjermingsgrunnlag år 3	100	450,72

Aksjer som utbytte

Utdeling av egne aksjer, det vil si aksjer som selskapet eier i seg selv, utløser ikke utbyttebeskatning dersom aksjene deles ut til alle aksjonærer etter eierandeler. Dersom aksjene deles ut i annet forhold enn eierandeler, vil de aksjonærene som øker sin eierandel få en tilsvarende del behandlet som utbytte.

Deles det ut aksjer i andre selskaper som utbytte, skattlegges verdien av aksjene som utbytte hos mottaker. Skjermingsreglene får anvendelse på vanlig måte, og kan redusere den skattepliktige delen av utbyttet.

Ulovlig utbytte

Det er kun lovlig utdelt utbytte som gir rett til skjermingsfradrag. Ved utdeling av ulovlig utbytte, vil en likevel opparbeide skjermingsfradrag på aksjene, som kan overføres til senere år.

Når og hos hvem er utbyttet skattepliktig?

Aksjeutbytte utdeles normalt på grunnlag av vedtak i selskapets generalforsamling. I slike tilfeller skal utbyttet tidfestes til det år vedtaket er fattet, selv om utbyttet utbetales senere. Utbyttet er normalt skattepliktig hos den som var aksjonær da generalforsamlingen vedtok utbyttet. Dette gjelder vanligvis også dersom vedkommende har solgt aksjen før utbyttet utdeles, men da må vederlaget for aksjene reduseres med utbyttet. Dersom overføringen til aksjonær ikke har grunnlag i vedtak i generalforsamlingen, skal utbyttet tidfestes etter realisasjonsprinsippet, altså når aksjonær har en ubetinget rett til verdien.

Eksempel

A har solgt sin bil til sitt aksjeselskap B. B betalte en høyere pris enn markedsprisen for bilen, noe som skatterettslig betraktes som (ulovlig) utbytte. Fordelen skal for A beskattes når han har en ubetinget rett til betalingen, altså når B har overtatt bilen.

Skjema

For aksjer i norske selskaper skal opplysninger om utbytte rapporteres inn fra selskapet til Aksjonærregisteret. Opplysningene fra Aksjonærregisteret gir Skatteetaten grunnlag for å lage en beregning over skattepliktig utbytte. Beregningen vil fremgå av skjema RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis», som du mottar i midten av mars. Beregningen må kontrolleres, og korrigeres dersom den er feil.

Utbytte skal allerede være overført til selvangivelsen, men dette må kontrolleres.

For aksjer som ikke omfattes av RF-1088, må du fylle ut og levere skjema RF-1059 «Aksjer og fondsandeler mv.». Før utbyttet inn i selvangivelsen. Se for øvrig kapitlet «Postene i selvangivelsen».

Fradrag for utgifter

Det er et generelt prinsipp i skatteretten at en har fradrag for kostnader til inntekts erverv. Aksjeinnehav kan gi inntekter i form av utbytte og gevinster. Det er derfor fra-

dragsrett for utgifter en har i forbindelse med aksjeinvesteringene. Utgifter som direkte kan henføres til kjøp og salg (kurtasje) fradragsføres i forbindelse med salget. Andre utgifter kan det kreves fradrag for løpende, det vil si i det året de påløper. Dette kan for eksempel være utgifter til å holde seg oppdatert i markedet, spesiell programvare for aksjehandel, abonnement på realtidskurser ved ulike børser mv.

Utgiftene føres i post 3.3.7 i selvangivelsen, med en forklarende tekst i post 5.0.

Eksempel på tekst i post 5.0:

«I post 3.3.7 har jeg ført inn et beløp på kr 3.990. Beløpet gjelder abonnement på Finansavisen som jeg benytter for å holde meg oppdatert i aksjemarkedet. Utgiftene kan dokumenteres dersom skattekontoret ber om dette.»

Arv, gaver og skatt

Arv og gave er ikke skattepliktig

Økt formue ved arv og gave er ikke skattepliktig inntekt for gavemottaker eller arving. Heller ikke selve arvefallet eller gaveoverføringen utløser skatteplikt hos avdøde eller giver. Det skyldes at arv og gave ikke anses som realisasjon (eller annen skatteutløsende begivenhet), som er vilkår for gevinstbeskatning.

Skatteplikt ved salg eller annen realisasjon av arv

Ved et arveoppgjør etter avdøde fordeles eiendeler, gjeld og nettoverdier mellom arvingene. Hvis en eller flere av arvingene overtar en større del av eiendelene enn deres «brøk» skulle tilsi, må de utløse de øvrige arvinger ved å betale dem mellomlegget. Selve arveoppgjøret/skiftet, og eventuell utløsning av medarvinger og/eller gjenlevende ektefelle under skiftebehandlingen, regnes ikke som realisasjon av boets eiendeler. Slike utløsninger medfører ikke gevinstbeskatning eller rett til tapsfradrag.

Giver eller avdødes skatteposisjoner

Til og med 2013 gjaldt det som hovedregel et diskontinuitetsprinsipp ved arv og gave. Diskontinuitet betyr at arving/mottakers skatteposisjoner (inklusive inngangsverdi) blir fastsatt uavhengig av givers inngangsverdi og andre skatteposisjoner.

Fra 2014 er arveavgiften borte. Det fører til flere endringer i skattereglene, både for giver/arvelater og for mottaker/arving. I skatteloven § 9-7 er det innført et kontinuitetsprinsipp som går ut på at mottaker/arving skal overta arvelaters/givers skatteposisjoner fra og med inntektsåret 2014.

Kontinuitet gjelder både for skattebegunstigende og skatteforpliktende skatteposisjoner i og utenfor virksomhet.

Kontinuitetsprinsippet vil gjelde også for gaver som ikke var arveavgiftspliktige etter tidligere regler, for eksempel gave til en nabo eller venn.

Det er gjort viktige unntak fra reglene om skattemessig kontinuitet for boliger, fritidsboliger og landbrukseiendom som giver eller arvelater kunne solgt skattefritt.

Gevinstberegning for gavemottakere, arvinger og dødsbo

For gavemottakere, arvinger, gjenlevende ektefelle/samboer og dødsbo har inngangsverdien for arvede formuesgjenstander betydning for blant annet gevinstberegning, avskrivninger og nedskrivninger.

Inngangsverdi ved verdistigning i givers eller arvelaters eiertid

Fra 2014 blir ikke lenger inngangsverdien oppjustert til dagens verdi ved arve/gaveoverføring, og arvelaters/givers opprinnelige (og evt. lavere) inngangsverdi må benyttes.

Eksempel: Tor kjøpte i 2001 en tomt for 300.000 kroner. Tomten er i dag verdt 1 million kroner. Hvis Tor i mars 2014 gir bort tomten til barnebarnet Charlotte, er Charlottes inngangsverdi 300.000 kroner. Hvis Charlotte selger tomten i 2015 for 1,1 millioner kroner, er hennes skattepliktige gevinst 800.000 kroner. Hun skatter av verdistigning både i egen eiertid og i bestefars eiertid.

Innføring av kontinuitet kan bety betydelig økt skatt for mange, for eksempel ved overføring av tomter, utleieboliger eller næringsvirksomhet.

Eksempel: Ekteparet Ida og Dag har en utleiebolig som de i sin tid betalte 1 million kroner for. I dag har boligen en verdi på 3 millioner kroner. Urealisert gevinst er dermed 2 millioner kroner. Dersom ektefellene selger boligen, gir dette en skatt på 540.000 kroner (kr 2 mill. * 27 %).

Ida og Dag overfører leiligheten til sin datter Ine i 2014. Datteren overtar foreldrenes inngangsverdi på 1 million kroner på eiendommen. Dersom datteren selger eiendommen gir dette en skattepliktig gevinst på 2 millioner kroner.

(Hvis foreldrene hadde gitt bort boligen til datteren før 1. januar 2014, ville hennes inngangsverdi vært 3 millioner kroner, fordi det gjaldt et diskontinuitetsprinsipp ved overføring av denne type eiendeler. Den skattepliktige (urealiserte) gevinsten falt dermed bort.

Overføringen til Ine ville utløst en arveavgift på inntil 179.600 kroner. Til gjengjeld vil Ine, dersom hun valgte å selge leiligheten, bare skatte av verdi som oversteg 3 millioner kroner. Det vil si at familien hadde spart 360.400 kroner på å overføre i 2013.

Inngangsverdi ved verdinedgang i givers eller arvelaters eiertid

Tilsvarende vil arving eller gavemottaker overta arvelaters/givers inngangsverdi når verdien har gått ned.

Eksempel: Kristian kjøpte et næringslokale i 2012 for 2 millioner kroner. Han har ikke krevd fradrag for avskrivninger. Kristian gir bort lokalet til sin datter Hedda i juni 2014, og da er lokalet verdt 1,7 millioner. Hedda overtar inngangsverdien på 2 millioner kroner. Hvis hun velger å selge, vil hun ha et fradragsberettiget tap på 300.000 kroner.

(Hvis Hedda hadde mottatt gaven i 2013 i stedet, ville hennes inngangsverdi vært 1,7 millioner kroner, og hun ville ikke hatt noe fradragsberettiget tap.)

Uskiftebo - inngangsverdi

Kontinuitet gjelder også når gjenlevende ektefelle eller samboer overtar boet i uskifte.

Eksempel: Kjell og Lise er gift (felleseie), og eier et ikke avskrevet næringslokale på 400 kvm sammen. Næringslokalet ble opprinnelig kjøpt for 1,5 millioner kroner, og er nå verdt 3,2 millioner. Kjell dør i 2014, og Lise velger å sitte i uskifte. Hennes inngangsverdi er fortsatt 1,5 millioner kroner.
(I 2013 ville halvparten av Lises inngangsverdi blitt oppregulert, slik at hennes inngangsverdi ville vært (750.000 pluss 1,6 millioner) 2.350.000 kroner.)

Ved utdeling og skifte av uskiftebo overtar erververen lengstlevendes skatteposisjoner. Gjenlevende ektefelle eller samboer kan sitte i uskiftebo som er etablert etter dødsfall som har skjedd i 2013 eller tidligere. Når eiendeler blir delt ut fra uskiftebo etter 1. januar 2014, er det ikke plikt til å svare arveavgift etter avvikling av arveavgiften, heller ikke når utdelingen skriver seg fra arv etter førstavdøde.

I forslag til Statsbudsjett for 2015 Prop. 1 LS side 227 uttaler departementet følgende: "Sammenhengen i reglene tilsier at kontinuitetsprinsippet (og unntak fra kontinuitetsprinsippet for bolig og fritidsbolig mv) skal gjelde for fastsetting av skattemessige inngangsverdier også for slike utdelinger fra uskiftebo." Dette har ikke kommet klart til uttrykk i ikrafttredelsesregelen til innføring av kontinuitetsprinsippet, og departementet foreslår at lovteksten rettes opp med virkning fra 2014.

Det vil si at ved utdeling og skifte av uskiftebo gjelder reglene om kontinuitet hvis lengstlevende er avgått ved døden 1. januar 2014 eller senere, selv om førstavdøde avgikk ved døden tidligere og selv om det som mottas er arv etter førstavdøde.

I Lignings-ABC 2014 side 137 Utdeling fra uskiftebo pkt. 5.2.2 fremgår følgende: "Har førstavdøde avgått ved døden før 1. januar 2014 og gjenlevende sitter i uskifte ved årsskiftet 2013/2014, skal det ikke svares arveavgift ved det senere skiftet, jf. opphevelsesloven I bokstav b. Erververen skal da overta lengstlevendes inngangsverdi, jf sktl. § 9-7 annet ledd."

For formuesobjekter som lengstlevende ektefelle anses å ha ervervet fra førstavdøde, skal omsetningsverdien ved førstavdødes død i 2013 eller tidligere anses som lengstlevendes inngangsverdi, som så skal overtas av arvingen. Dette gjelder formuesobjekter som var førstavdødes særeie, samt halvparten av formuesobjekter som inngikk i felles-eiet.

Eksempel: Eva sitter i uskifte etter ektefelle som døde i 2013, og etter samtykke fra arvingene inngår en tomt som var avdøde ektefelles særeie. Tomten var i sin tid kjøpt for 600.000 kroner, og salgsverdien på dødstidspunktet var 1 million kroner. Tomten anses arvet i sin helhet, og Eva får ny skattemessig inngangsverdi på 1 million kroner. Ved utdeling eller skifte av uskifteboet overtar arvingene lengstlevende Eva sin skattemessige inngangsverdi. Hvis tomten tilhørte felleseie, så vil halvparten av tomten regnes som ervervet ved dødsfallet, og inngangsverdien på denne delen blir dermed 500.000 kroner. For den andre halvparten beholder Eva sin halvdel av den opprinnelige inngangsverdien, som dermed blir 300.000 kroner. Eva sin inngangsverdi blir 800.000 kroner. Hvis tomten tilhørte Eva sitt særeie, så blir inngangsverdien 600.000 kroner.

Gavesalg - fastsettelse av inngangsverdi

Et gavesalg er både et salg og en gave. Gavesalg kjennetegnes ved at gavemottaker yter et vederlag som er lavere enn gjenstandens omsetningsverdi. Forskjellen mellom omsetningsverdi og vederlag utgjør gaven.

Salgsdelen av transaksjonen skal behandles etter reglene for realisasjon (gevinstoppgjør) og gavedelen etter reglene for gave. Dette medfører at det kan oppstå skattepliktig gevinst eller tap på givers hånd, samtidig som mottaker som utgangspunkt skal overta givers skattemessig verdi etter kontinuitetsprinsippet.

I forslag til Statsbudsjett Prop. 1 LS side 225 foreslår departementet at gavemottaker kan få sin faktiske kostpris som inngangsverdi siden det delvis dreier seg om et kjøp. Ved gavesalg med gevinstoppgjør, foreslås det at gavemottakers inngangsverdi korrigeres for givers gevinster og tap for å forhindre at gevinster og tap blir tatt i betraktning to ganger. Virkning fra 2014.

Eksempel gevinst: Kari kjøper morens utleieleilighet for 1.500.000 kroner. Moren kjøpte den for 1 million kroner. Leiligheten har i dag en markedsverdi på 2.500.000 kroner. Mor vil her bli skattlagt for en gevinst på 500.000 kroner. Etter reglene om kontinuitet skulle Kari overta 1 million kroner som inngangsverdi, men får legge til morens gevinst, slik at inngangsverdien blir 1.500.000 kroner. Hun overtar en latent gevinst på 1 million kroner, og verdistigningen skattlegges således bare en gang.

Eksempel tap: Tor kjøper farens tomt for 250.000 kroner. Faren kjøpte den for 500.000 kroner. Tomten har i dag en markedsverdi på 400.000 kroner. Far får ikke fradrag for gaveelementet på 150.000 kroner, men kan kreve fradrag for sitt reelle tap, som er differansen mellom inngangsverdien 500.000 kroner og omsetningsverdien 400.000 kroner, det vil si 100.000 kroner. Etter reglene om kontinuitet skulle Tor overta farens inngangsverdi på 500.000 kroner, men får reduksjon for farens tapsfradrag, slik at inngangsverdien blir 400.000 kroner. Dette for å hindre dobbelt fradrag.

Fastsette forgjengerens inngangsverdi - praktisk tilnærming

Skattemessig kontinuitet innebærer at gavemottaker eller arving må finne frem til forgjengerens inngangsverdi. Innenfor næringsvirksomhet vil det normalt være enkelt å finne frem til inngangsverdi. For eiendeler utenfor næring kan det være vanskeligere. Det er ikke foreslått spesielle regler om dette.

Eksempel: Lene arvet i 1991 en leilighet, som hun har leiet ut siden. I 1992 ble leiligheten påkostet, blant annet ble det laget et nytt og større bad, og bygd et ekstra soverom. Leiligheten er i dag verdt 4 millioner kroner. Etter Lenes død, arver sønnen Knut leiligheten. Knut må finne frem til inngangsverdien, som er summen av opprinnelig kostpris (arveavgiftsgrunnlaget i 1991), og verdien av påkostningen som skjedde i 1992.

Viktige unntak fra kontinuitet for boliger og fritidsboliger

Boliger og fritidsboliger som kunne vært solgt skattefritt

For boliger og fritidsboliger som giver eller arvelater kunne solgt skattefritt er det et unntak fra kontinuitetsprinsippet.

Boliger kan selges skattefritt når eier har eid eiendommen i mer enn ett år, og bodd i boligen i minst ett av de to siste årene. Fritidsboliger kan selges skattefritt hvis eier har eid eiendommen i mer enn fem år og brukt fritidsboligen i minst fem av de siste åtte årene.

Inngangsverdien settes til markedsverdi på ervervstidspunktet. Dette fører til at verdistigning i arvelaters eller givers eiertid blir fritatt for gevinstbeskatning

Eksempel: Oskar overtar familiehytta som gave i januar 2014. Han skal ikke betale arveavgift. Han sørger for å få fastsatt markedsverdi på hytta per januar 2014, som er 2 millioner kroner.

Tips: Hvis overføringen tinglyses, vil dokumentavgiftsgrunnlaget vanligvis brukes som skattemessig inngangsverdi. Hvis overføringen ikke tinglyses: innhent takst for å dokumentere/sannsynliggjøre verdien på overtakelsestidspunktet.

Eksempel: Frederik kjøper familiehytta av foreldrene sine for 1,5 millioner kroner. Hytta har en markedsverdi på 2 millioner kroner. Foreldrene har eid og brukt hytta i en årrekke, og kunne solgt skattefritt. Unntaket fra kontinuitet kommer til anvendelse. Fredriks inngangsverdi er summen av vederlaget han betalte på 1,5 millioner, og gavens verdi, 500.000 kroner, altså til sammen 2 millioner kroner.

Overtar bo, - brukstid og eiertid

For å kunne selge bolig- eller fritidsbolig skattefritt kreves tilstrekkelig eiertid og bo- eller brukstid.

Gavemottaker eller arving overtar alle arvelaters eller givers skatteposisjoner, også opparbeidet bo- og brukstid til bolig- og fritidsboliger. Selv om en bolig eller fritidsbolig ikke kunne ha vært solgt skattefritt på arvelaters eller givers hånd, vil arvelaters/givers bo- og eiertid for bolig og bruks- og eiertid for fritidsbolig likevel tas i betraktning.

Eksempel: Hvis for eksempel arvelater har brukt og eid boligen de siste 8 månedene før overføringen, vil mottaker oppfylle kriteriet for skattefrihet ved å bo i boligen 4 måneder før et salg.

Boliger og fritidsboliger som ikke kunne vært solgt skattefritt

Hvis boligen eller fritidsboligen ikke kunne vært solgt skattefritt (på grunn av manglende bo-, eier- eller brukstid), gjelder hovedregelen om kontinuitet.

Eksempel: Tone mottar som gave en ferieleilighet på Hafjell som faren har eid i tre år. Faren kunne altså ikke ha solgt ferieleiligheten skattefritt. Tone overtar fars inngangsverdi. Hun velger å bruke ferieleiligheten som egen fritidsbolig i minst 2 år, og kan dermed selge skattefritt. Hvis hun i stedet leier ut ferieleiligheten på helårsbasis, og deretter selger, må hun skatte av verdistigning både i fars og i egen eiertid.

Eksempel: Guro kjøper farens utleieleilighet for 1 million kroner. Leiligheten har i dag en markedsverdi på 2 millioner kroner. Faren kjøpte den opprinnelig for 800.000 kroner. Guros inngangsverdi blir lik vederlaget på 1 million kroner, ettersom inngangsverdien korrigeres for farens gevinst.

Skattepliktig salg på mottakers/arvings hånd

Eventuelle verdiendringer på boligen eller fritidsboligen i mottakerens egen eiertid kan føre til skattepliktig gevinst eller fradragsberettiget tap på mottakers hånd. Dette vil være tilfelle dersom mottakeren ikke selv oppfyller vilkårene for skattefri realisasjon av bolig og fritidsbolig på salgstidspunktet.

Eksempel: Nora arver sin mors leilighet i februar 2014, hvor moren bodde frem til sin død. Markedsverdien ved morens død er 2 millioner. Nora leier ut leiligheten i to år, og så selger hun den for 2,5 millioner kroner. Hun må skatte av en gevinst på 500.000 kroner.

Moren hadde opprinnelig kjøpt leiligheten for 700.000 kroner. Hvis moren ikke hadde oppfylt vilkårene for skattefritt salg, ville Nora overtatt sin mors inngangsverdi. Ved salget ville hun da hatt en skattepliktig gevinst på 1,8 millioner kroner.

Unntak fra kontinuitet for jord- og skogbrukseiendommer

Eiendommer som kunne vært solgt skattefritt

Det er unntak fra kontinuitet for alminnelig gårdsbruk eller skogbruk som kunne vært realisert skattefritt på arvelaters eller givers hånd.

Etter skatteloven § 9-13 kan alminnelig gårdsbruk eller skogbruk overdras skattefritt til kjøper som er arveberettiget etter loven, og der eiendommen har vært eid i minst 10 år. Det er et vilkår for slikt skattefritak at vederlaget ikke overstiger tre fjerdedeler av eiendommens antatte salgsverdi.

Inngangsverdien på mottakers hånd kan maksimalt settes til denne verdien.

Eksempel: Øystein overtar hjemgården av sine foreldre i 2014. Hjemgården er taksert til 4 millioner. Øysteins skattemessige inngangsverdi settes til tre fjerdedeler av dette, altså 3 millioner kroner.

Unntak fra kontinuitet for våningshus

I tilfeller hvor alminnelig gårdsbruk eller skogbruk ikke kunne vært solgt skattefritt på forgjengerens hånd, vil våningshus følge reglene for bolig. Det vil si at det i slike tilfeller skal være diskontinuitet for våningshuset kun når forgjengeren oppfyller vilkårene for skattefritt salg av våningshuset.

Eksempel: Otto kjøpte en gård for fem år siden, og bodde der og drev gården frem til han døde. Hans datter vil overta hans skattemessige inngangsverdi på driftsbygningen mv., men vil få en oppjustering av inngangsverdien på våningshuset. Ved overføring av driftsløsøre gjelder hovedregelen om kontinuitet.

Aksjer og selskapsandeler

Kontinuitetsprinsippet ble innført allerede fra 2006 for aksjer og andeler i deltakerlig-nede selskaper når giver/arvelater og arving/gavemottaker er skattepliktige som bosatte i Norge. Inngangsverdi for mottaker/arving var i 2013 og tidligere begrenset til arveavgiftsgrunnlaget. Arveavgiftsgrunnlaget for ikke-børsnoterte aksjer var 60 eller 100 % av andel av selskapets skattemessige verdier. Er aksjenes inngangsverdi høyere enn dette, ville det lønt seg å utsette gaveoverføring til 2014.

Eksempel: Svein stiftet et (ikke-børsnotert) selskap med aksjekapital på 500.000 kroner. Da han overførte aksjene i selskapet til barna var netto skattemessige verdier i selskapet 200.000 kroner. Ved overføring i 2013 ville barnas inngangsverdi være maksimalt 200.000 kroner. Ved overføring i 2014 overtar de farens inngangsverdi, altså 500.000 kroner.

Kontinuitet, øvrige skatteposisjoner

Kontinuitetsprinsippet ved arv og gave innebærer at mottakeren har rett og plikt til å overta arvelaterens/giverens skatteposisjoner knyttet til formuesobjekter eller virksomhet som overføres. Kontinuitetsprinsippet kan også omfatte skatteposisjoner som ikke knytter seg til et formuesobjekt.

Det gjelder for eksempel inntekter som er opptjent men ikke tidfestet, fradragberettigede kostnader som er pådratt men ikke tidfestet og fremførbart underskudd.

Dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte

For dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer som overtar i uskifte gjelder det kontinuitet både for skatteposisjoner som knytter seg til formuesobjekter og skatteposisjoner som ikke knytter seg til formuesobjekter, uavhengig av om skatteposisjonene knytter seg til en virksomhet.

Inntekter opptjent før dødsfallet - tidfestet etter dødsfallet

Inntekter som er opptjent før dødsfallet men som tidfestes etter dødsfallet er skattepliktig for dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte når dødsfallet har funnet sted 1. januar 2014 eller senere. Dette gjelder for eksempel lønn, feriepenger, pensjon mv. som tidfestes etter kontantprinsippet. I praksis skattlegges ikke pensjon i døds måneden.

Skatteplikten gjelder også for inntekter som tidfestes etter realisasjonsprinsippet, for eksempel salg av en tomt hvor det er inngått avtale om salg før dødsfallet, men hvor eiendomsretten til tomten først går over etter dødsfallet, slik at gevinsten tidfestes etter dødsfallet.

Inntekt av lønn, pensjon mv. som er opptjent av avdøde, men som tidfestes etter dødsfallet, skal ikke anses som personinntekt for gjenlevende ektefelle/samboer eller enearving.

Fradragsposter som er pådratt før dødsfallet men som tidfestes etter dødsfallet er fradragberettiget for enearving, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte og dødsbo.

Fremførbart underskudd

Avdødes fremførbare underskudd kan videreføres av dødsbo, gjenlevende ektefelle/samboer eller enearving som har overtatt boet udelt, uavhengig av hvordan underskuddet har oppstått.

Utdeling fra dødsbo

Kontinuitetsprinsippet gjelder også ved utdeling fra dødsbo, men for retten til fremføring av underskudd gjelder et tilleggsvilkår.

For skattemessig underskudd i virksomhet kan likevel bare gå over på arving som har overtatt ansvaret for avdødes gjeld i virksomheten.

Vær oppmerksom på at overtakelse av skatteposisjoner som ikke har tilknytning til virksomhet eller formuesgjenstander er avhengig at arvingene overtar ansvaret for avdødes gjeld.

Skatteposisjoner som ikke er knyttet til spesielle formuesgjenstander eller næring, må deles etter delingsforholdet på skifte. Det er en betingelse for overtakelse av slike skatteposisjoner at arvingene overtar ansvaret for avdødes gjeld.

Eksempel: Hvor arvelater hadde underskudd utenfor næring til framføring og det er tre arvinger i boet som overtar avdødes gjeld, får de dermed rett til framføring av en tredjedel av underskuddet hver.

Hvis ikke alle loddeierne overtar ansvaret for avdødes gjeld, så taler lovens ordlyd for at de som overtar gjeld, kan fremføre hele underskuddet, og dele det forholdsmessig mellom seg.

Flere arvinger

Fastsettelse av latent skatt på skifte

Når eiendeler overtas med kontinuitet vil det i mange tilfeller ligge en latent skatt. Når kontinuitetsprinsippet skal gjennomføres på skifte mellom flere arvinger, er latent skatteplikt et reduserende element ved fastsettelse av verdien med arvingene skal løses ut etter.

Hvorvidt latent skatt skal redusere verdien krone for krone, eller om arvingene kommer frem til et annet beløp, vil avhenge av hvor sannsynlig det er at eiendommen skal selges, og eventuelt når.

Det overlates til arvingenes skjønn å fastsette utløsningsbeløpet. Hvis arvingene ikke blir enige, har de adgang til å overlate til skifteretten å bestemme en neddiskontering når de mener det er av betydning. En slik avgjørelse vil ikke påvirke overtakerens skattemessige inngangsverdi, men vil få betydning for fastsettelse av utløsningssum til medarvingene.

Eksempel: Etter morens død overtar Jan en næringseiendom verdt 10 millioner kroner etter foreldrene. Han skal løse ut sine to søsken. Inngangsverdien er 4 millioner kroner, slik at den latente gevinsten er 6 millioner kroner, og latent skatt er i overkant av 50 % av det, altså ca. 3 millioner. Jan hevder at næringseiendommens netto reelle verdi er 7 millioner kroner, og tilbyr sine søsken 2,33 millioner kroner hver. Søsknene hans hevder på sin side at det er lite trolig at Jan vil selge på mange år, og at den neddiskonterte verdien av latent skatt må reduseres. Hvis Jan og søsknene ikke blir enige, kan de benytte Skattedirektoratets metode (se nedenfor), eller eventuelt be skifteretten om hjelp.

Skattedirektoratet har i en prinsipputtalelse av 15. oktober 2014 kommet med forslag til metode for beregning av latent skatt.

Uttak til gaveoverføring

Skatteloven § 5-2 bestemmer at uttak til egen bruk og gaveoverføring skal uttaksbeskattes. Ved uttak fra et ENK eller avskrivbare eiendeler utenom næring gjelder skatteplikten bare hvor kostprisen helt eller delvis er kommet til fradrag ved ligningen. Fra 2014 er det unntak fra uttaksbeskatning på givers hånd når gavemottakeren er arveberettiget etter loven, og vedkommende overtar hele eller deler av næringsvirksomheten med kontinuitet.

Uttaksbeskatning er blant annet aktuelt ved gaver utenfor kretsen av arveberettigede, gavemottaker ikke viderefører virksomheten gavegjenstanden tilhørte, eller at avskrivbare gjenstander ikke inngår i en næringsvirksomhet som overføres ved gave, for eksempel avskrivbare forretningsbygg for utleie som ikke er næringsvirksomhet.

NB: Ved overføring av eiendel utenom næring, er det ikke unntak fra uttaksbeskatning. Hvis giver blir uttaksbeskattet for gaveoverføring, skal fordelene settes til det beløp som ville ha blitt regnet som inntekt ved gjennomføring av transaksjonen til omsetningsverdi. Det vil si omsetningsverdi fratrukket skattemessig inngangsverdi. Dersom omsetningsverdien er lavere enn skattemessig inngangsverdi, gir uttaksbeskatning ikke grunnlag for tapsfradrag.

Eksempel: Bente og Torstein har et næringslokale på 300 kvm som har vært avskrevet. Ved overføring til barna vil Torstein og Bente bli uttaksbeskattet.

I Statsbudsjettet for 2015 presiserer departementet at gavemottaker skal få som sin inngangsverdi den utgangsverdien som er lagt til grunn ved uttaksbeskatning av giver, det vil si omsetningsverdi av gavegjenstanden. Dette gjelder bare hvor giver er uttaksbeskattet ved gaveoverføringen. Ettersom det ikke går klart frem av loven i dag, så foreslår altså departementet lovendring med virkning fra og med inntektsåret 2014.

Det er videre presisert at dersom gjenstandens omsetningsverdi er lavere enn skattemessig verdi, slik at det ikke er grunnlag for uttaksbeskatning, skal gavemottaker videreføre giverens skattemessig verdi i tråd med kontinuitetsprinsippet. I dette tilfellet får giver ikke tapsfradrag ved overføringen, og det latente tapet bør overtas av gavemottaker.

Selvangivelsen

At arveavgiften er borte for arv og gaver fra og med 2014 får den praktiske konsekvens at det ikke lenger er nødvendig å sende inn skjemaer til arveavgiftsmyndighetene. Men på samme måte som tidligere må du opplyse i selvangivelsen at du har mottatt arv eller gave på 100.000 kroner eller mer i post 1.5.3. Dette er en ren kontrollopplysning, for å gi en forklaring på hvorfor formen har økt, eller eventuelt forklare hva du har levd av.

Det du har igjen av arv eller gave ved årsskiftet må tas med som skattepliktig formue i selvangivelsen.

Barnepass (foreldrefradrag)

Generelt

Foreldrefradraget er fradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av barn innenfor visse beløpsgrenser. Har du barn som er 11 år eller yngre (født 2003 eller senere) kan du kreve foreldrefradrag for dokumenterte kostnader til pass og stell (kostnader til dagmamma, barnehage, skolefritidsordning, idrettsfritidsordning, barnevakt o.l.). Fradraget gis for faktiske utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn, deretter 15.000 for hvert barn.

Vær klar over at det er et vilkår for fradragsrett at du har betalt kostnadene via bank, dersom samlet beløp til en mottaker er minst 10.000 kroner per år.

Hvilke barn

Det er i utgangspunktet et krav om at barnet er 11 år eller yngre ved inntektsårets utgang for at det skal kunne gis foreldrefradrag (i 2014: barn født i 2003 eller senere). Dersom barnet har særskilt behov for omsorg og pleie på grunn av handikap eller lignende, kan det gis foreldrefradrag også for eldre barn. Det er i så fall ingen øvre aldersgrense. Det er i alle tilfelle et krav om at barnet er hjemmевærende.

Det gis i utgangspunktet bare foreldrefradrag for utgifter til egne barn (inkludert adoptivbarn). Det er noen unntak fra denne hovedregelen:

- Ektefeller som bor sammen kan kreve fradrag for den andres særkullsbarn.
- Samboere med felles barn kan kreve fradrag for den andres særkullsbarn. Samboere uten felles barn kan ikke kreve fradrag for den andres særkullsbarn.
- Fosterforeldre kan kreve fradrag for fosterbarn bare dersom de ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse for barnet. De biologiske foreldre har ikke krav på fradrag for barn i fosterhjem.

Fradragets størrelse

Fradrag gis for reelle utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn. Maksimalbeløpet øker med 15.000 kroner for hvert ytterligere barn. For to barn er altså maksimalt fradrag 40.000 kroner.

Har man flere barn under 12 år, har det ingen betydning om alle utgiftene knytter seg til bare det ene barnet.

Eksempel

A og B har ett barn på 5 år og ett barn på 11 år. Barnet på 5 år går i barnehagen, noe som koster 36.000 kroner i året. De har ikke utgifter til barnepass for det eldste barnet. Fradrag gis med 36.000 kroner.

Ektefeller og samboere

Som hovedregel skal ektefeller som lever sammen ha et felles maksimumsbeløp som fradrag. Men det er unntak. For det året ekteskapet inngås aksepterer ligningsmyndighetene at ektefeller som ikke har felles barn kan kreve det fradraget de ville hatt krav på om de ikke var gift.

Eksempel

Tor og Ida giftet seg 1. mars 2014. Tor har ett særkullsbarn, og Ida har to særkullsbarn. Tors utgifter til pass og stell av barn er 20.000 kroner, mens Ida har utgifter for sine to barn på 45.000 kroner.

Tor kan kreve 20.000 kroner i foreldrefradrag og Ida 40.000 kroner i selvangivelsene sine for 2014. Etter hovedregelen ville de bare fått fradrag for til sammen 55.000 kroner (maksimumsbeløpet for tre barn). Men for neste år er det hovedregelen om et felles maksimumsbeløp som gjelder.

Merk at samboere som har hvert sitt særkullsbarn kan føre opp inntil 25.000 kroner hver. For samboere gjelder altså maksimalbeløpet særskilt for hver av dem dersom de bare har særkullsbarn. Har de også felles barn, gjelder maksimalbeløpet felles for dem.

Eksempel

Anita, som har en femåring fra tidligere forhold, og Jan, som har en 10-åring fra sitt tidligere ekteskap, flytter sammen. De vil bare kunne kreve fradrag for utgifter som gjelder eget barn. Maksimalgrensen på 25.000 kroner gjelder for hver av dem. Gifter de seg, eller får et barn sammen, vil de kunne kreve for utgifter til barnepass for den andres barn, og de får en felles beløpsgrense.

Samboere med felles barn bør passe på hvis fradraget fører til at en av partene får negativ alminnelig inntekt. Den beste løsningen er å flytte fradraget over på den som har høyest inntekt i årets selvangivelse.

Dersom foreldrene ikke bor sammen, gis foreldrefradraget til den av foreldrene som barnet har bodd hos størstedelen av året. Har barnet bodd like lenge hos hver av foreldrene,

gis foreldrefradraget til den som har betalt kostnadene. Dersom begge har betalt, fordeles fradraget forholdsmessig innenfor de ovennevnte maksimalbeløp.

Eksempel

Trond og May er skilt, og har delt omsorg for et tvillingpar på 4 år. De har hver betalt 22.000 kroner for barnehage. Hver av dem får et fradrag på 20.000 kroner (halvparten av 40.000 kroner). Dersom de hadde hatt omsorgen for hvert sitt barn, ville de hver fått 22.000 kroner i fradrag.

Hvem skal ha fradraget?

Foreldrene kan fritt fordele fradraget slik de selv ønsker.

Hvilke kostnader

Eksempler på kostnader som inngår i foreldrefradraget er kostnader til barnehage (privat og kommunal), SFO, dagmamma, au pair og privat barnevakt.

Fra 2014 gis det også fradrag for utgifter til fritidsordning for barn i idrettsforeninger og lignende.

Det gis ikke fradrag for utgifter til barnets leveomkostninger (for eksempel mat og klær), undervisning, behandling av sykdom og kostnader til adopsjon av barn.

Eksempel

Barnet deltar på fotballskole på kveldstid og helger, som ikke er en del av SFO. Ettersom aktiviteten er på kveldstid og i helger regnes det heller ikke som idrettsfritidsordning. Kursavgiften regnes derfor ikke som utgifter til barnepass, og er ikke fradragsberettiget.

Fradragsmulighetene inkluderer også kjøring til barnehage, SFO, dagmamma. Benyttes kollektiv transport gis det fradrag for merkostnadene. Dersom en benytter bil til transporten, gis det fradrag med kr 1,50 per kilometer for merkjøringen. Det er kun merkostnadene til transport som gir fradragsrett.

Dersom barna leveres på vei til jobb, kan du ikke få fradrag for hele avstanden mellom hjem og jobb – bare selve omveien du kjører for å komme deg til barnehagen.

Eksempel

A kjører 10 kilometer til arbeidet. De dagene han leverer sin sønn i barnehagen, må han kjøre en omvei på 5 kilometer. Dersom han både henter og leverer i barnehagen, blir fradraget 15 kroner ($5 \text{ km} \times 2 \times 1,50 \text{ kr}$) per dag.

Eksempel

Ett barn, barnehageutgifter 20.000 kroner pr. år. Daglig merdistanse for å kjøre barnet til barnehage er 5 kilometer. Fradraget for transport blir: $5 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,50 \text{ kroner} = 1.725 \text{ kroner}$. Totalt fradrag 21.725 kroner.

Kostnadene til transport inngår i maksimalbeløpene omtalt ovenfor.

Eksempel

Fanny har et barn, og betaler 24.000 kroner i året for barnehageplassen. Utgifter til ekstrakjøring til barnehagen er 3.600 kroner. Hun får fradrag for totalt 25.000 kroner, og vil altså bare få fradrag for 1.000 av totalt 3.600 kroner i transportutgifter.

Foreldrefradraget er ikke avhengig av at foreldrene jobber.

Eksempel

B er hjemmeværende. Han kjører hver morgen 8 km med sin datter til barnehagen, og henter hver ettermiddag. Fradraget blir 24 kroner ($8 \text{ km} \times 2 \times 1,50 \text{ kr}$) per dag.

Dokumentasjon og selvangivelse

For andre kostnader enn transportkostnader må fradraget normalt kunne dokumenteres ved kvittering (originalbilag). Det er ikke nødvendig å sende inn bilag som vedlegg til selvangivelsen.

Beløp betalt til barnehage eller SFO er forhåndsutfylt i selvangivelsen. Sjekk likevel alltid om du har fått korrekt foreldrefradrag. Hvis du har dagmamma eller au pair, må du selv føre opp fradraget i selvangivelsen i post 3.2.10. Det samme gjelder eventuell bilkjøring til barnepass (innenfor beløpsgrensene). Gi i så fall nærmere opplysninger i post 5.0. Har du brukt egen bil fører du opp daglig distanse og antall dager.

Barn 16 år eller yngre

Barns inntekt

Barns inntekt er skattepliktig på vanlig måte. Barnet lignes sammen med foreldrene til de er 16 år. Fra de er 17 år behandles de i utgangspunkt som andre «voksne» skattebetalere.

Barn som er 16 år eller yngre i inntektsåret, lignes som hovedregel under ett med foreldrene for

- all formue barnet har
- all inntekt av formue som barnet har
- barnets egen arbeidsinntekt når barnet fyller 12 år i inntektsåret eller er yngre
- barnets pensjonsinntekter

Barn 12 år eller yngre

Når barnet er 12 år eller yngre, gis både minstefradrag for lønnsinntekt og minstefradrag for barnepensjon i forsørgerens selvangivelse. Disse minstefradragene føres i ulike poster. I tillegg kan forsørgeren kreve minstefradrag i egen inntekt som føres i en tredje post i selvangivelsen.

Tips: Husk at du har krav på eget minstefradrag i hvert av barnas lønnsinntekt og/eller barnepensjon.

Skattefri arbeidsinntekt til barn som er 12 år eller yngre

Barn som ved inntektsårets utgang er 12 år eller yngre, kan ha arbeidsinntekt på inntil 10.000 kroner uten å måtte betale skatt. Beløpsgrensen gjelder samlet arbeidsinntekt i inntektsåret, uavhengig av om inntekten skriver seg fra ulike arbeidsgivere. Hvis beløpsgrensen overstiges, er det overskytende skattepliktig og lignes på vanlig måte sammen med foreldrenes inntekt. Skattefritaket gjelder inntekt av en konkret arbeidsprestasjon, slik at passive honorarer som for eksempel reklamefotografering av spedbarn faller utenfor.

Barnets foreldre bor sammen

Bor barnets foreldre sammen, skal barnets formue og inntekt som hovedregel føres med en halvpart på hver av foreldrene. Dette gjelder uavhengig av om foreldrene er gift eller samboende.

Vær oppmerksom på at foreldrene kan kreve en annen fordeling!

Tips: Samboere må overveie nøye hvem av foreldrene barnets inntekt og formue plasseres hos. Smart fordeling kan føre til spart skatt.

Eksempel

Ida og Tor er samboere. De har felles barn som er under 16 år. Barna har egen formue, som er gave fra Idas foreldre. Fordi gaven kom fra Idas foreldre, syntes Ida det var riktig å føre barnas formue hos seg. Ida har ikke så stor gjeld, men det har Tor. Fordi Ida og Tor er samboere, blir de lignet hver for seg for egen formue og gjeld. Ida nyter ikke godt av Tors gjeld ved beregningen av grunnlag for formuesskatt, slik som ektefeller gjør. Hvis Ida har formue over fribeløpet, vil hun derfor spare formuesskatt ved å føre barnas formue på Tor. Siden Tor uansett har gjeld, vil heller ikke han bli ekstra beskattet for barnas formue, da det er nettoformuen som legges til grunn ved skatteberegningen.

Barnets foreldre bor ikke sammen

Når foreldrene ikke bor sammen ved inntektsårets utgang, skal barnets formue og inntekt i utgangspunktet lignedes hos den av foreldrene som barnet er registrert bosatt sammen med i Folkeregisteret ved inntektsårets utgang. Denne forelderens kan likevel kreve at barnet lignedes sammen med den som har hatt omsorgen det meste av året.

Eksempel

Fredrik og Katrine er skilt. Deres felles barn Maren bor hos moren frem til november, og flytter da til faren Fredrik. I utgangspunktet er det Fredrik som da må skatte av Marens inntekter. Men han kan be om at de føres på Katrine i stedet.

Barn uten foreldre/foreldrene fratatt daglig omsorg

Barn lignedes som selvstendig skattyter (som voksen) når barnet har mistet foreldrene sine eller foreldrene er fratatt foreldreansvaret.

Fordeling av særkullsbarns formue og inntekt

Samboere med barn fra tidligere forhold (særkullsbarn), skatter av barnets formue og inntekt. For ektefeller vil særkullsbarns formue og inntekt automatisk fordeles med en halvpart på hver av ektefellene. Den som ikke er barnets biologiske forelder (og som heller ikke har adoptert barnet), kan kreve at alt blir ført på den andre ektefellen som er barnets mor/far.

Lønnsinntekt til ungdom mellom 13 til 16 år (født 1998 - 2001)

Barn mellom 13 og 16 år som har egen arbeidsinntekt, må selv levere egen selvangivelse for denne inntekten, selv om inntekten er innenfor frikortet. Dette gjelder også inntekt fra foreldrenes bedrift. Annen inntekt og formue føres fortsatt hos foreldrene. For barn av samboere er vanligvis slik inntekt og formue forhåndsutfylt i morens selvangivelse.

Minstefradrag for egen lønnsinntekt føres også i egen selvangivelse, og forsørgeren skal følgelig også ha minstefradraget på barnepensjonen.

Barn/ungdom 17 år eller eldre (født i 1997 eller tidligere)

Ungdom som er 17 år eller eldre i inntektsåret, skal levere egen selvangivelse over hele sin formue og inntekt. Dette gjelder også barnepensjon og eventuell skattepliktig understøttelse. Selvstendig ligning innebærer at både bruttoinntekter og fradrag føres på deg, og ikke foreldrene. Hvis fradragene er større enn bruttoinntektene, er det ikke anledning til å overføre det overskytende til foreldrene.

Tips: Ungdom kan også fremføre underskudd i alminnelig inntekt til senere år.

Særskilt inntektsfradrag

Ungdom som har både lønnsinntekt og barnepensjon (eventuell skattepliktig understøttelse) har krav på særskilt inntektsfradrag. Fradraget gis i post 3.3.7 i selvangivelsen. Fradraget settes til det laveste beløp av:

- Lønnsinntekt, redusert med minstefradrag, eller
- Barnepensjon, redusert med minstefradrag

Er beløpet høyere enn personfradraget i 2014 på 48.800 kroner, skal fradraget begrenses til 48.800 kroner.

Eksempel

Kasper har en lønnsinntekt på 35.000 kroner og en barnepensjon på 20.000 kroner.

Kasper beregner det særskilte inntektsfradraget slik:

Lønnsinntekt: 35.000 kroner – 31.800 kroner i minstefradrag = 3.200 kroner

Barnepensjon: 20.000 kroner – 5.400 kroner i minstefradrag ($20.000 \times 27\%$) = 14.600 kroner. Det særskilte inntektsfradraget begrenses til 3.200 kroner.

Fradraget skal bare gis ved beregning av alminnelig inntekt og påvirker ikke grunnlaget for beregning av personinntekt.

Skatteloven setter ingen øvre aldersgrense for hvem som skal ha dette særskilte inntektsfradraget.

Vær oppmerksom på at særskilt inntektsfradrag ikke vil være aktuelt for barn som er 16 år eller yngre når skattepliktig barnepensjon o.l. lignes hos foreldrene.

Frikortgrensen er for 2014 39.950 kroner. Dette betyr at du kan tjene inntil dette beløpet uten å betale skatt. Har du tjent over frikortgrensen, skal du skatte av pengene du har tjent.

Men: Du kan faktisk tjene ganske mye mer før du må betale noe særlig skatt. Det skyldes at minstefradraget i lønn og personfradraget er ganske høyt. Minstefradraget er 43 prosent av lønnsinntekten, men maksimalt 84.150 kroner. Du har uansett krav på minst 31.800 kroner i minstefradrag – så sant du ikke tjente mindre enn det. Personfradraget, som legges inn ved skatteberegningen og ikke er ført opp i selvangivelsen, er på 48.800 kroner. Dermed kan du slippe unna med bare å betale trygdeavgift, som er 8,2 prosent dersom du er 17 år eller eldre, eller 5,1 prosent dersom du er 16 år eller yngre.

Tips: Du finner nyttig informasjon om frikort og skattekort på nettsiden: spleiselaget.no.

Eksempel

Maria (18 år) jobbet i en butikk ved siden av skolen i fjor, og tjente 75.400 kroner. I selvangivelsen får hun minstefradrag på 31.800 kroner – i tillegg til et personfradrag på 48.800 kroner.

Hun har ikke andre fradrag, men siden minstefradrag og personfradrag er høyere enn inntekten, skal hun ikke betale inntektsskatt, som er 27 prosent. Hun må imidlertid betale trygdeavgift med 8,2 prosent av hele inntekten – altså totalt 6.183 kroner.

Skattefrie inntekter

Alle, uansett alder, kan i løpet av inntektsåret tjene inntil 1.000 kroner skattefritt fra ulike arbeidsgivere, og 6.000 kroner fra ulike skattefrie foreninger mv. Hvis arbeidet har tilknytning til betalernes hjem eller fritidsbolig, kan du også skattefritt motta 6.000 kroner fra hver slik husstand.

Eksempler på aktuelt arbeid er snømåking, klipping av plen, maling av hus og barnevakt. Skattefrie inntekter skal ikke føres i selvangivelsen, og får derfor heller ikke betydning for frikortet.

Barn som jobber i foreldrenes bedrift

Det er fastsatt egne timesatser når barnet arbeider i foreldrenes bedrift og samtidig går på skole. Barna skattlegges på vanlig måte for lønnsinntekten. Bedriften vil på sin side få fradrag for denne lønnsutgiften. Størrelsen på lønn til egne barn vurderes i forhold til arbeidsinnsatsen og den betaling som andre i tilsvarende aldersgruppe ville ha fått for

samme arbeid. Det bør tas utgangspunkt i timenoteringer og normalsatser per time, gradert etter alder. Dersom timenoteringer ikke er ført, må omfanget av innsatsen vurderes skjønnsmessig av ligningsmyndighetene. Timesatsen i normaltillfellene finner du på www.skatteetaten.no. Feriepenger er inkludert i satsene. Satsene bør normalt legges til grunn uansett til hvilke tider arbeidet er utført. Kost til forsørgede barn kan ikke ses på som del av lønnen.

Tips: Det er gunstig at barna jobber i foreldrenes egen bedrift, etter som ungdommer fra fylte 13 år kan tjene inntil frikortgrensen på 39.950 kroner uten å betale skatt. I tillegg starter opptjening av pensjonsrettigheter fra samme alder. En lønnsinntekt på 39.950 kroner er skattefri, og i tillegg til lønnen får de altså en bonus på 7.230 kroner ettersom pensjonsopptjeningen utgjør 18,1 prosent av lønnsinntekten fra første krone. Foretakets kostnader er begrenset til arbeidsgiveravgiften. Fra og med 2015 har dette blitt enda gunstigere.

Beregning av trygdeavgift

Trygdeavgift beregnes med en sats på 8,2 prosent. Er du 16 år eller yngre, beregnes trygdeavgiften med en sats på 5,1 prosent. Har du inntekt over frikortet, beregnes trygdeavgift. Vær imidlertid klar over at avgiften ikke skal overstige 25 prosent av den del av inntekten som overstiger 39.600 kroner.

Eksempel

Dag er 17 år. Han tjener 50.000 kroner. Fordi inntekten overstiger frikortet på 39.950 kroner, skal han betale trygdeavgift med en sats på 8,2 prosent. I utgangspunktet skal Dag betale 4.100 kroner i trygdeavgift ($kr\ 50.000 \times 8,2\ \%$). Siden han ikke har så stor inntekt, vil imidlertid begrensingsregelen slå inn. Trygdeavgiften skal ikke overstige 25 prosent av den delen av inntekten som overstiger 39.600 kroner. Dette betyr at trygdeavgiften ikke skal utgjøre mer enn 2.600 kroner ($((50.000 - 39.600) \times 25\ \%)$).

Fradrag

Minstefradrag av lønnsinntekt skal utgjøre 43 prosent av lønnsinntekten, maksimalt 84.150 kroner i 2014. Minstefradraget skal ikke settes lavere enn 31.800 kroner med mindre lønnsinntekten er lavere enn dette. Er lønnsinntekten lavere enn 31.800 kroner, settes minstefradraget lik lønnsinntekten.

Eksempel

Kari har tjent 29.000 kroner i løpet av året. Minstefradraget utgjør 29.000 kroner. Åge har en lønnsinntekt i løpet av ett år på 44.000 kroner. Minstefradraget utgjør 31.800 kroner.

Minstefradrag beregnet av barnepensjon skal utgjøre 27 prosent, maksimalt 70.400 kroner i 2014. Minstefradraget i pensjonen skal ikke settes lavere enn 4.000 kroner. Er pensjonen lavere enn 4.000 kroner, settes likevel minstefradraget lik pensjonen.

Eksempel

Marte har en lønnsinntekt på 35.000 kroner og en barnepensjon på 26.000 kroner. Marte har rett på to minstefradrag som gis i ulike poster i selvangivelsen. Minstefradraget beregnet av lønnsinntekten utgjør 31.800, mens minstefradraget beregnet av barnepensjonen er 7.020 kroner (kr 26.000 x 27 %). I tillegg har hun krav på særskilt inntektsfradrag på 3.200 kroner.

Pendlerfradrag

Hvis du som student i fjor hadde heltidsarbeid på studiestedet, og derfor bodde borte fra hjemmet på grunn av arbeidet, og pendlet hjem i denne perioden, har du krav på pendlerfradrag. Som pendler vil du ha krav på fradrag for merutgifter til kost med 195 kroner per døgn i disse ukene. Fradrag for hjemreiser i samme periode er ikke så aktuelt, ettersom du først får fradrag når reiseutgiftene overstiger 15.000 kroner. Fradraget gis etter samme regler og satser som ved arbeidsreise, og det vil si 1,50 per km inntil 50.000 km, og 0,70 kr mellom 50.000 og 75.000 km. Hvis det er brukt fly, kan du velge å kreve fradrag for faktiske kostnader til flybillett i stedet for avstandsfradraget. Så lenge du ikke har faktiske utgifter til bolig på hjemstedet er det ikke fradragsrett for merutgifter til bolig (losji) på arbeidsstedet.

Eksempel

Sunniva studerer i Bergen. Etter avlagt eksamen i slutten av mai jobber hun fulltid i syv uker før hun reiser til hjemstedet på ferie. I løpet de syv ukene er hun tre ganger på besøk hjemme, slik at hun totalt har oppholdt seg 43 dager i Bergen. Fradraget for merutgifter til kost er dermed $43 \times 195 \text{ kroner} = 8.385 \text{ kroner}$, som føres i post 3.2.7. Summen av utgiftene til reisene til hjemstedet, og daglig reise mellom hybelen i Bergen og jobben i Bergen er under 15.000 kroner, slik at hun ikke har noe krav på fradrag for reiseutgifter.

Eksempel

Ida studerer i Oslo, og bor fortsatt hjemme hos foreldrene i Larvik. I fjor sommer hadde hun heltidsjobb i Oslo i hele sommerferien, og var bare hjemme i helgene. Hun kan derfor kreve pendlerfradrag i form av merutgifter til kost med 195 kroner per døgn, og fradraget i selvangivelsen blir for henne 7.800 kroner ($195 \times 40 \text{ døgn}$). Skatten hennes reduseres dermed med 2.106 kroner.

Vær oppmerksom på at når studiene er hovedgrunnen til at bor borte fra hjemmet, regnes du ikke som pendler, selv om du har deltidsjobb ved siden av studiene. Det vil altså si at pendlerfradraget bare er aktuelt når du som student har heltidsarbeid i feriene.

Engangserstatning til barn og unge

Barn og ungdom som skal lignes sammen med foreldre, og som har fått engangserstatning for personskade eller engangserstatning for tap av forsørger utmålt etter skadeserstatningsloven kapittel 3, kan lignes særskilt for formue og avkastning av engangserstatningen. Foreldrene må opplyse under post 5.0 (Tilleggsopplysninger), hva erstatningsbeløpet utgjør og avkastningen av erstatningsbeløpet. Særskilt ligning for barnets formue og avkastning av engangserstatningen blir da gjennomført, dersom dette gir lavere skatt enn ved likning sammen med foreldrene. Den eventuelle formuen og avkastningen av barnets engangserstatning vil da bli skilt ut fra foreldrenes ligning.

Tips: Person som ikke har fylt 22 år i inntektsåret er fritatt for formuesskatt på slik erstatning.

Det er altså fritak for formuesskatt av erstatningsbeløpet for den som ikke har fylt 22 år i inntektsåret og som har fått engangserstatning for personskade utmålt etter skadeser-

statningsloven kapittel 3, så fremt personskaden har ført til minst 50 prosent nedsatt ervervsevne.

Slik formue skal ikke tas med i selvangivelsen, verken hos foreldrene eller hos barnet. Fra og med det inntektsåret barnet fyller 22 år, gjelder de ordinære formuesskattereglene. Det samme gjelder for engangserstatning for tap av forsørger utmålt etter skadeerstatningsloven kapittel 3. Fra 2012 er også utbetalinger fastsatt i henhold til en forsikringsavtale også fritatt for formuesskatt. Det er ikke lenger krav for fritak fra formuesskatt at ervervsevnen er satt ned med minst 50 prosent.

Er beløpet forhåndsutfylt skal dette strykes dersom de ovennevnte vilkårene for fritak for formuesskatt er oppfylt.

Betinget skattefritak

Den store hovedregel er at gevinst ved salg av fast eiendom er skattepliktig det året eiendommen selges.

I de tilfellene du er tvunget til å selge (ufrivillig realisasjon) kan det gis skattefritak/utsettelse for skattepliktig gevinst. Eksempler på ufrivillig salg/realisasjon er at kommunen eksproprierer en del av tomten din eller hytta brenner ned til grunnen. Forutsetningen er at du innen en gitt tidsfrist kjøper (reinvesterer i) en ny eiendom (et nytt objekt). Betinget skattefritak vil si at skatteplikten utsettes til det reinvesterte objektet selges.

Denne muligheten til utsatt beskatning gjelder både i og utenfor næringsvirksomhet. Reglene vil for eksempel gjelde ved ufrivillig salg (realisasjon) av bolig og jordbrukseiendom. Reglene gjelder også når grunneier eller bortfester innløser festetomt og ved makeskifte (bytte av eiendommer). I det følgende behandler vi kun reglene om ufrivillig realisasjon, ikke innløsning av festet tomt og makeskifte.

Du kan velge ikke å påberope deg reglene om betinget skattefritak, eventuelt bare for deler av den skattepliktige gevinsten. I så fall vil hele, eventuelt deler av, gevinsten behandles etter de vanlige reglene.

Be om betinget skattefritak innen selvangivelsesfristen det året eiendommen selges, uansett om erstatningsbeløpet ikke er endelig fastsatt. I de tilfellene hvor det først på et senere tidspunkt blir klart at du vil få erstatning, holder det at du fremsetter kravet samme år som forholdet ble avklart.

Ufrivillig realisasjon

Det er et grunnleggende vilkår for betinget skattefritak at realisasjonen er ufrivillig. Følgende ufrivillige realisasjoner kan kvalifisere til betinget skattefritak:

- Et objekt har gått tapt ved tyveri eller ulykke, for eksempel brann, naturskade eller forlis.
- Et objekt er blitt ekspropriet, eller solgt til en kjøper som kunne kreve det ekspropriet.
- Et objekt er overdratt ved odelsløsning.

Reglene om betinget skattefritak gjelder også ved ufrivillig stiftelse eller realisasjon av rettighet som varig innskrenker rådigheten over et formuesobjekt. Eksempel: Du eier en skogseiendom hvor rådigheten innskrenkes ved naturfredning.

Ikke alle ufrivillige realisasjoner kvalifiserer til betinget skattefritak, for eksempel salg på tvangsauksjon eller tvangsinnløsning av aksjonær.

Reinvestering i nytt objekt

Generelt

Det er en forutsetning for betinget skattefritak at du kjøper (reinvesterer i) ny eiendom (et nytt objekt) til erstatning for det gamle. NB: For å få betinget skattefritak for hele gevinsten, må du reinvestere hele erstatningen. Dersom du reinvesterer bare en del av erstatningen, vil bare en forholdsmessig del av gevinsten anses reinvestert.

Eksempel

A driver gårdsbruk. Staten eksproprierer 20 mål av eiendommen i forbindelse med utvidelsen av en motorvei. A mottar 200.000 kroner i erstatning, og reinvesterer 150.000 kroner i nytt jordbruksareal (tilleggsjord). As inngangsverdi på den eksproprieerte delen av eiendommen er 100.000 kroner, slik at skattepliktig gevinst i utgangspunktet er 100.000 kroner. Siden $\frac{1}{4}$ av erstatningen ikke er reinvestert, tas $\frac{1}{4}$ av gevinsten, altså 25.000 kroner, til beskatning.

Nærmere om reinvesteringsobjektet

For å få utsatt beskatningen av gevinsten, må det reinvesteres i et objekt av samme art som objektet som er realisert. Et eksempel på slik reinvestering er når din utleiebolig blir ekspropriert, og du som eier reinvesterer erstatningen i ny utleiebolig.

Vær klar over at det ikke gis betinget skattefritak dersom du reinvesterer i egen bolig, dersom det realiserste objektet var en utleiebolig, eller omvendt. Det godtas heller ikke at du reinvesterer i boligomt, når du ufrivillig har realisert en næringsstomt.

Det kan ikke reinvesteres i aksjer eller selskapsandeler. Har du for eksempel realisert en utleieleilighet, så kan du ikke reinvestere erstatningen i aksjer i et eiendomsselskap som driver med utleie av boligeiendommer.

Det aksepteres heller ikke å bruke erstatningen til å vedlikeholde eller heve standarden på en tilsvarende eiendom, som du eide før realisasjonen. Hvis du derimot foretar en påkostning på denne eiendommen ved å sette opp et tilbygg/påbygg vil dette anses som en reinvestering.

Inngangsverdien for det reinvesterte objektet

Kostprisen på det reinvesterte objekt må reduseres med den reinvesterte gevinsten.

I eksempelet ovenfor ble 150.000 kroner av erstatningen på 200.000 kroner reinvestert i nytt jordbruksareal. Gevinsten på den reinvesterte delen var i utgangspunktet 75.000 kroner (hele gevinsten var 100.000 kroner, og 75 prosent ble reinvestert). Kostprisen på det reinvesterte arealet i eksemplet blir dermed 75.000 kroner (reinvestert beløp på 150.000 kroner minus reinvestert gevinst på 75.000 kroner).

Tidsfrist for reinvestering

Du må normalt kjøpe (erhverve), eller inngå avtale om å erverve, reinvesteringsobjektet innen utgangen av det tredje inntektsåret etter at eiendomsretten til det gamle formuesobjektet opphørte.

Eksempel

I 2012 eksproprierer kommunen en tomt du eier. For å unngå skatteplikt må du senest i 2015 bruke erstatningssummen til å kjøpe ny tomt.

Fristen gjelder i alle tilfeller når erstatningens størrelse er endelig fastslått da eiendomsretten opphørte. Dersom reinvesteringen innebærer igangsettelse av meget store byggeprosjekter, vil det likevel være tilstrekkelig at du på annen måte kan sannsynliggjøre at du har tatt en endelig beslutning om reinvestering.

Manglende reinvestering

Dersom du ikke erverver nytt objekt innen fristen, må som hovedregel ligningen for avsetningsåret endres, slik at den avsatte gevinsten tas til inntekt. Dersom du har oppfylt vilkårene for deler av gevinsten, tas en forholdsmessig andel av gevinsten til beskatning.

Eksempel

I 2012 eksproprierer kommunen en tomt du eier. Ved utløpet av 2015 har du ikke kjøpt ny tomt. Skattekontoret vil da endre ligningen for 2012, og du vil bli skattlagt for gevinsten.

Bolig, fritidsbolig og tomt

Gevinst eller tap ved salg

I utgangspunktet er gevinst ved salg av fast eiendom skattepliktig og tap er fradragsberettiget. Det er imidlertid gjort unntak for egen bolig og fritidseiendom dersom du oppfyller kravene til eiertid og botid/brukstid. Dersom kravene ikke er oppfylt er gevinst skattepliktig og tap fradragsberettiget. Gevinst ved salg av ubebygget tomt er alltid skattepliktig og tap er fradragsberettiget.

Normalt inngår tap/gevinst bare i alminnelig inntekt, med en skattesats på 27 prosent. Dersom salget er ledd i næringsvirksomhet vil det også påløpe bruttoskatter (trygdeavgift og eventuell toppskatt), slik at maksimal skattesats kan bli 50,4 prosent.

Skattefritt salg av bolig

Gevinst ved salg av egen bolig er skattefri dersom du har:

1. eid eiendommen i mer enn ett år, og
2. brukt den som egen boligeiendom i minst ett av de to siste årene før salget. Det er ikke krav om at botiden skal være sammenhengende, slik at flere perioder innenfor de siste to årene før salget kan legges sammen.

Nærmere om kravet til eiertid for bolig

Eiertiden begynner å løpe fra det tidspunktet kjøper får eiendomsretten til eiendommen. Ved overdragelse (kjøp) av bolig er dette normalt «nøkkeldagen», altså fra overtakelsesdagen. Dersom en selv har stått for oppføring av boligen, starter eiertiden å løpe fra da boligen ble tatt i bruk. Har kommunen utstedt ferdigattest fra et tidligere tidspunkt, starter eiertiden da.

Eiertiden stopper å løpe når det inngås avtale om salg (realisasjon) av eiendommen. En avtale er inngått så snart de viktigste punktene er klarlagt, blant annet kjøpesummen. Legg merke til at aksept av bindende bud anses som en slik avtale.

Eksempel

A overtok bolig i Lillevik 2. januar 2014. Den 27. desember 2014 inngår han avtale om salg av boligen til B. Ifølge avtalen skal eiendommen overtas av B 5. januar 2015. A oppfyller ikke ettårskravet til eiertid fordi eiertiden blir avbrutt ved kontraktsinngåelsen 27. desember 2014.

Nærmere om kravet til botid for bolig

Det er som hovedregel bare botid i egen eiertid som regnes med. Har du leid boligen før kjøpet, regnes ikke botid som leietaker med i botiden. Dersom du har kjøpt ideelle andeler av boligen i flere etapper, opparbeides botid bare i den andelen du til enhver tid eier.

Botiden begynner å løpe fra det tidspunkt eier fysisk flytter inn i boligen. Hva som er registrert i folkeregisteret er altså ikke avgjørende.

Boligen selges

Botiden avbrytes når avtale om salg er inngått. Dette gjelder selv om du fortsetter å bo i boligen. Aksept av bindende bud anses som avtale om salg.

Eksempel

A har eid boligen i Tromsø i mange år. Boligen har tidligere vært utleid, men 10. januar 2013 flytter A inn. Avtale om salg blir inngått 5. januar 2014, med avtalt overtakelse 20. januar 2014. A oppfyller ikke kravet til botid, fordi botiden slutter å løpe ved kontraktsinngåelsen 5. januar 2014. Dette gjelder selv om A blir boende i boligen til 20. januar 2014.

Boligen fraflyttes

Flytter du ut av boligen opphører botiden umiddelbart, såfremt det ikke foreligger brukshindring. Se nedenfor om brukshindring.

Botiden

For at bokravet skal være oppfylt må du ha brukt minst halvparten av eiendommen som egen bolig, regnet etter utleieverdien. Dette gjelder for alle typer boligeiendommer, det vil si eneboliger, tomannsboliger og flermannsboliger.

Har du brukt mindre enn halve bygningen til egen bolig, regnet etter utleieverdien, gjelder skattefritaket bare for den forholdsmessige del av gevinsten som faller på egen boligdel. Det samme gjelder dersom eier eller leietaker har brukt en del av boligen til annet formål, for eksempel næringsvirksomhet. Dette gjelder selv om mindre enn halve bygningen er brukt i næringsvirksomhet.

Eksempel

As bolig er på 100 kvadratmeter. Han har ikke leid ut noen del av den, men et rom på 15 kvadratmeter har han benyttet i sin egen næringsvirksomhet som snekker, og han har krevd fradrag for hjemmekontor i næringsoppgaven. 15 prosent av en eventuell gevinst ved salg er skattepliktig. Tilsvarende: selges boligen med tap er 15 % av tapet fradragsberettiget.

Tips: Sørg for å skaffe et annet næringslokale det siste året før salg.

Dersom kravet til eier- og botid ikke er oppfylt på salgstidspunktet, er hele gevinsten skattepliktig/tapet fradragsberettiget, selv om eier har brukt hele eiendommen som bolig i en periode. Det er altså ikke slik at en andel av gevinsten da er skattefri.

Eksempel

A inngikk avtale om kjøp av bolig 2. januar 2014, og flyttet inn i boligen 10. januar 2014. A aksepterte bindende bud 10. desember 2014. Hele gevinsten er skattepliktig/tapet fradragsberettiget.

Ektefeller

En ektefelles eier- og botid før ekteskapets inngåelse teller med ved avgjørelsen av om vilkåret for eier- og botid er oppfylt for den andre ektefellen.

Eksempel

A har i lengre tid bodd i sin bolig i Haugesund, og oppfylder kravet til bo- og eiertid for skattefritt salg. I juni 2014 giftet han seg med B. Også B oppfylder kravene til bo- og eiertid for boligen fra den dagen de giftet seg. Dette kan blant annet ha betydning dersom A skulle falle fra og B skulle ønske å selge boligen.

Ved separasjon eller skilsmisse skal den fraflyttede ektefelle ved realisasjon av tidligere felles bolig godskrives den annen ektefelles botid. Den utflyttede ektefellen opparbeider botid i tidligere felles bolig selv om vedkommende flytter inn i egen fast bolig.

Eksempel

A og B er gift og bor i felles bolig i Stavanger. I juni 2012 skiller de seg, og B flytter ut. Boligen eies i fellesskap, og A bor i den frem til boligen selges i februar 2014. Også Bs andel av gevinsten er skattefri, selv om det er mer enn et år siden han flyttet ut.

Tilsvarende gjelder for tidligere samboere, men bare samboere som har eller har hatt felles barn.

Pendlerbolig

Botid kan opparbeides også for pendlerbolig. Dette gjelder selv om du på hjemstedet bor i egen bolig og opparbeider botid der.

Eksempel

A bor i eid bolig i Oslo sammen med familien. Han pendler til Trondheim, hvor han arbeider i ukedagene. A eier pendlerboligen i Trondheim. Boligen i Trondheim kan selges skattefritt når pendlingen har vart i minst ett år.

Forutsetningen er at boligen har vært brukt som pendlerbolig i tilstrekkelig grad. Dersom en del av pendlerboligen har vært utleid, kan denne delen ikke selges skattefritt. Dette gjelder selv om utleid del utgjør mindre enn 50 prosent av utleieverdien.

Godskrivning av botid ved brukshindring

Som nevnt må eier ha bodd i boligen for å kunne selge skattefritt. Det er likevel et viktig unntak fra denne hovedregelen: Reglene om såkalt «brukshindring» innebærer at du får godskrevet botid også i perioder du ikke har bodd i boligen.

Vilkåret er at du har vært forhindret fra å bruke boligen på grunn av ditt eget eller din ektefelles arbeid, helsemessige eller lignende grunner. Brukshindring anses også å foreligge for samboere med felles mindreårige barn hvor den ene samboeren eksempelvis må flytte på grunn av arbeidet, og den andre samboeren flytter med for å ivareta omsorg for felles barn.

Regelen gjelder både der boligen må fraflyttes, og der boligen ikke kan tilflyttes som planlagt på grunn av slike omstendigheter.

Eksempel

A er 80 år og bor i egen bolig i Oslo. På grunn av dårlig helse må han flytte på sykehjem. A opparbeider botid i sin bolig også etter at han har flyttet på sykehjem. Selges boligen hans for eksempel to år etter han flyttet på sykehjemmet, er salget skattefritt.

Det har ingen betydning for botid ved ikke-bruk at du leier ut boligen. A kan altså i eksemplet ovenfor godt leie ut sin bolig i Oslo og fortsatt opparbeide botid.

I tillegg til at det må foreligge en viss type hindring, er det et vilkår at du ikke kjente til (eller burde ha kjent til) brukshindringen da boligen ble anskaffet. Brukshindringen må med andre ord inntre etter at boligen er ervervet.

Eksempel

A bor i egen bolig i Trondheim. Han arbeider i Forsvaret og får tilbud om å arbeide to år i NATO-hovedkvarteret i Brussel. Dersom A ikke kjente til dette konkrete utenlandsoppdraget da han kjøpte boligen i Trondheim, vil han opparbeide botid i boligen under oppholdet i Brussel. Dersom han allerede kjente til oppholdet i Belgia da han kjøpte boligen, vil han ikke opparbeide botid i boligen i Trondheim under oppholdet i Belgia.

Det er videre et vilkår at du ikke samtidig bor i annen bolig du eier. Flytter du til en annen bolig som du eier, kan du ikke opparbeide botid i den fraflyttede boligen.

Eksempel

A har bodd i egen bolig i Tromsø i flere år. Han bestemmer seg for å ta videreutdanning innen sitt yrke, og må flytte midlertidig til Oslo for å gjøre dette. Han kjøper bolig i Oslo som han bor i under oppholdet der. A opparbeider botid i boligen i Oslo, men ikke i boligen i Tromsø.

-Ingen tidsbegrensning

Så lenge vilkårene for brukshindring er oppfylt, er det ingen øvre grense for hvor lenge brukshindring kan anses å foreligge.

Ved usikkerhet om vilkårene er oppfylt bør du be om en bindende forhåndsuttalelse før boligen selges. Les mer om dette i kapitlet «Bindende forhåndsuttalelse».

Nærmere om kravet til eier- og brukstid for fritidseiendom

På samme måte som ved salg av bolig er hovedregelen at salg av fritidsbolig er skattepliktig. For å skjerme «vanlige» hytteeiere fra skatt, er det gitt regler om skattefri gevinst ved langvarig eie og bruk. Gevinst ved salg av fritidseiendom er skattefri dersom du har:

1. eid eiendommen i mer enn fem år, og
2. brukt den som egen fritidseiendom i minst fem av de åtte siste årene før salget.

Det er ikke et krav om at brukstiden skal være sammenhengende, slik at flere bruksperioder innenfor de siste åtte årene før salget kan legges sammen.

Eksempel

A kjøpte sin fritidseiendom i juli 2007. De første to årene leide han den ut på åremål og benyttet den ikke selv i det hele tatt. Fra juli 2009 har A benyttet eiendommen som fritidseiendom i normal grad, og i juli 2014 oppfyller han kravet til brukstid for skattefritt salg.

En kan oppfylle kravet til brukstid for flere fritidseiendommer samtidig.

Hva anses som fritidseiendom

Med fritidseiendom forstås en fast eiendom med bygning, som hovedsakelig brukes til fritidsformål. Typiske fritidseiendommer er hytter og landsteder, men også for eksempel en byleilighet kan anses som fritidseiendom dersom eier bruker leiligheten til fritidsformål. Fritidsbruk vil være bruk til annet formål en inntekstgivende aktivitet, typisk ferie. Det stilles i praksis strengere krav til sannsynliggjøring av fritidsbruk for eiendommer som ikke fremstår som typiske fritidseiendommer.

Ved formuesligningen vil eiendom regulert til boligbruk normalt anses som «sekundærbolig», selv om den benyttes som fritidsbolig. Dette har ingen betydning for reglene ved salg.

Bo- og brukstid ved bruksendring

Endring fra boligbruk til fritidsbruk

Hvis du selger en eiendom som du tidligere har brukt som bolig, men som du på salgstidspunktet bruker som fritidsbolig, er salget skattefritt hvis du selger innen 12 måneder etter at bruksendringen fant sted. Du oppfyller da kravet til botid for boligeiendom, altså botid i ett av de to siste årene før salget. Dersom du selger eiendommen senere, må kravet til brukstid for fritidseiendom være oppfylt for at salget skal være skattefritt. Merk deg at du kan ta med tiden eiendommen er brukt som bolig ved vurderingen av om femårsregelen for fritidseiendom er oppfylt.

Eksempel

A benyttet en leilighet i Oslo som bolig fra 1. juli 2006 til 1. juli 2010. Etter utflytting har han benyttet leiligheten som fritidseiendom. Eiendommen selges 1. mai 2014, altså mer enn ett år etter at han flyttet ut.

Eiendommen kan derfor ikke selges skattefritt som boligeiendom. Kravet til skattefritt salg av fritidseiendom er en brukstid på minst fem av de åtte siste årene før salget. A har bare benyttet eiendommen som fritidseiendom i knappe fire år før salget. Imidlertid kan tiden eiendommen ble brukt som bolig tas med, slik at A kan selge eiendommen skattefritt.

Endring fra fritidsbruk til boligbruk

Hvis eiendommen tidligere er blitt brukt som fritidsbolig, men på salgstidspunktet blir brukt til bolig, vil du kunne selge skattefritt dersom eiendommen er brukt som bolig i minst ett av de to siste årene før salget. Dersom dette botidskravet ikke er oppfylt, kan alternativt brukstidskravet for fritidsboliger bli lagt til grunn. Du kan altså selge eiendommen skattefritt dersom den er brukt til fritidseiendom i minst fem av de siste åtte årene før salget. Ved vurderingen av om femårskravet er oppfylt, vil tiden eiendommen er brukt som bolig telle med.

Eksempel

A har solgt sin eiendom i Stavanger. Han har benyttet eiendommen som fritidseiendom i 4 ½ år, mens han de siste åtte månedene før salget benyttet eiendommen som fast bolig. A kan selge eiendommen skattefritt, fordi tiden eiendommen ble brukt som bolig kan regnes med ved vurderingen av om brukskravet for fritidseiendommer er oppfylt.

Begrensninger i skattefritaket for bolig- og fritidseiendom

Stor tomt

Ved salg av bolig- eller fritidseiendom med stor tomt, kan en del av salgssummen knytte seg til et skattepliktig tomtesalg. Det er bare boligen/fritidseiendommen med en «naturlig arrondert tomt» som kan selges skattefritt.

Hva som er naturlig arrondert tomt må vurderes konkret. Her vil eiendommens karakter og bygningenes plassering på tomten være viktige vurderingskriterier, samt hva som er vanlig størrelse på tomter i området.

Foreligger det skatteplikt for deler av gevinsten, skal boligen/fritidseiendommen med naturlig arrondert tomt skilles ut. Skattefritaket ved realisasjon må vurderes separat i

henhold til reglene om beskatning ved realisasjon av bolig for denne delen av eiendommen.

Eksempel

A kjøpte sin enebolig med 3 mål tomt i 2002. Han betalte da 3,5 millioner kroner for eiendommen. Han bodde i boligen frem til salget i 2014, slik at salget av eneboligen med naturlig arrondert tomt er skattefritt. Etter en konkret vurdering av forholdene i saken, legger skattekontoret til grunn at naturlig arrondert tomt er 1,5 mål. Salgspris for hele eiendommen var i 2014 6 millioner kroner. Inngangsverdi og salgspris må skjønsmessig fordeles på henholdsvis hus med naturlig arrondert tomt, og på øvrig del av tomten.

Etter en konkret vurdering legges det til grunn at 70 % av inngangsverdi og salgssum kan henføres til huset med naturlig arrondert tomt, og 30 % på den resterende tomten.

Skattepliktig del av salget blir da $(kr\ 6\ \text{mill.} \cdot 0,3) - (kr\ 3,5\ \text{mill.} \cdot 0,3) = kr\ 750.000$. Gevinsten må reduseres med andel av kjøps- og salgskostnader (dokumentavgift, megler mv).

Tomtesalg

Ved salg av ubebygde eiendom, tomt, er vi tilbake til hovedregelen. Gevinst ved salg av ubebygget tomt er alltid skattepliktig og tap er fradragsberettiget. Også her er det differansen mellom utgangsverdi (typisk salgssum) og inngangsverdi (eksempelvis opprinnelig kjøpesum) som utgjør gevinsten eller tapet. Inngangsverdien inkluderer kostnader knyttet til kjøpet, eksemplvis tinglysningsgebyr og dokumentavgift mv. Eventuelle påkostninger på eiendommen øker også inngangsverdien. Dette kan være kostnader til rydding av tomten, fremføring av strøm og vann mv.

Utgangsverdien kan reduseres med kostnader knyttet til salget, som for eksempel annonse- og meglerkostnader.

I utgangspunktet skattlegges inntekten (gevinsten) som kapitalinntekt, med en sats på 27 prosent. Er gevinsten 100.000 kroner, må det betales 27.000 kroner i skatt.

Unntaksvis skal likevel gevinsten skattlegges som næringsinntekt. Dette vil for det første være tilfellet dersom tomtearealene har inngått som driftsmiddel i en virksomhet, eksemplvis for en jord- eller skogbrukseiendom. En eventuell gevinst ved salget av tomter vil da kunne anses som en del av øvrig virksomhetsinntekt og skattlegges deretter - med en sats på maksimalt 50,4 prosent. Ved salg av tomter fra jordbrukseiendom,

skal det likevel ikke beregnes personinntekt dersom (den årlige) gevinsten ikke overstiger 150.000 kroner.

For det andre kan arbeid med tilrettelegging og salg av tomteareal i seg selv medføre at det foreligger virksomhet. Dette avhenger av aktivitetens omfang.

Også eiendom som helt eller delvis er bebygget, kan anses som tomt hvis salgssummen må antas å ha blitt vesentlig større på grunn av mulighetene for å anvende grunnen til ny bebyggelse el.

Eksempel

Et falleferdig hus står på en svært attraktiv tomt. Det er tomteverdien som utgjør den største verdien, og salget vil kunne anses som skattepliktig tomtesalg.

For eiendom som består av bebyggelse med stor tomt, og hvor bebyggelsen både økonomisk og bruksmessig er fullt ut tilfredsstillende, kan det som nevnt bli spørsmål om å skille ut bebyggelsen med naturlig arrondert (tilhørende) tomt, og bare foreta tomtegevinstbeskatning av ubebygget del, se ovenfor.

Flere bygninger

Dersom en eiendom består av flere bygninger, må det vurderes om bygningene skal vurderes under ett, eller om de må vurderes separat. Vurderingen gjelder både i forhold til reglene om salg og utleie. Se nærmere om dette i reglene om utleie av fast eiendom nedenfor.

Seksjonert eiendom

Dersom eiendommen er seksjonert, skal hver seksjon vurderes for seg, både når det gjelder reglene om utleie og reglene om salg. Se nærmere om dette i reglene om utleie av fast eiendom nedenfor.

Skattepliktig salg

Når kravene til eiertid og bo-/brukstid ikke er oppfylt, er salget av eiendommen skattepliktig og tap fradragsberettiget.

Beregning av gevinst/tap

Det er differansen mellom utgangsverdien og inngangsverdien som, etter visse justeringer, skal skattlegges som gevinst/fradragsføres som tap. Regnestykket kan oppstilles slik:

Utgangsverdi, typisk netto salgssum

÷ Inngangsverdi, eksempelvis opprinnelige kjøpesum, inkludert kjøpsomkostninger.

- ÷ eventuelle påkostninger
- ÷ eventuell kostprisregulering på grunn av lang eiertid
- = Gevinst/tap som skal skattlegges/fradragsføres i selvangivelsen post 2.8.4/3.3.6.

Se eksempel på gevinstberegning nedenfor.

Ved salg av borettslagsleiligheter må leilighetens andel av borettslagets fellesgjeld tas med i beregningen. For å kunne beregne gevinst eller tap på andelsleiligheter (borettslagsleiligheter, aksjeleiligheter) må en fastsette leilighetens bruttoverdi (verdi inkludert fellesgjeld) per 1. januar i ervervsåret og 1. januar i realisasjonsåret.

Nærmere om utgangsverdien

Utgangsverdien ved salg av fast eiendom er mottatt vederlag, altså det du selger eiendommen for. Utgangsverdien reduseres med omkostninger knyttet til salget, for eksempel meglerprovisjon, annonsekostnader, premie til eierskifteforsikring, fotograf og boligstyling. Har du brukt eiendomsmegler vil de fleste kostnadene fremgå av oppstillingen fra megler. Har du hatt andre kostnader, for eksempel til pynting av boligen i forbindelse med salget, bør du ta vare på kvitteringer som kan dokumentere de enkelte kostnadene.

Selv om eiendommen selges til underpris er det fremdeles den reelle verdien som legges til grunn ved gevinstberegningen.

Eksempel

A kjøpte i 2007 en leilighet for 2 millioner kroner. Verdi på salgstidspunktet er 3 millioner kroner, men A selger leiligheten til sin sønn for 2 millioner kroner i 2014. Skattepliktig gevinst er 0 kroner.

Det vil heller ikke bli arveavgift, da arveavgiften er opphevet fra 2014.

Salg til underpris kan ikke gi grunnlag for fradragsrett for tap.

Eksempel

Som over, men A selger leiligheten til sin sønn for 1,5 millioner kroner. Fradragsberettiget tap er 0 kroner.

Nærmere om inngangsverdien

Inngangsverdien er typisk det beløp som ble betalt for eiendommen i sin tid. Bygde eier selv eiendommen, skal inngangsverdien som hovedregel settes til kostnadene ved oppføringen, inkludert tomtekostnader.

Omkostninger ved kjøp av boligen, som for eksempel dokumentavgift og tinglysningsgebyr øker inngangsverdien. Også påkostninger (ikke vedlikehold) inngår i inngangsverdien. Se nærmere om påkostninger nedenfor.

-Kostprisregulering

Ved salg av fast eiendom som man har eid noen år, vil en del av «gevinsten» rett og slett skyldes redusert kroneverdi. Det er naturlig å tenke seg at reglene har mekanismer for å justere for denne inflasjonsvirkningen. Slik er det ikke, med ett unntak: For eiendommer som er ervervet i 1990 eller tidligere skal kostprisen reguleres. Oppreguleringen skjer etter satser fastsatt av skattemyndighetene, se tabell. Kostprisregulering kan ikke øke et tapsfradrag.

Merk: Kostprisreguleringen gjelder for bolig- og fritidseiendom, tomt, boligdel i avskrivbar bygning, ikke avskrivbar arbeider- og funksjonærbolig og den del av alminnelig gårdsbruk som ikke faller på avskrivbare bygninger og anlegg.

Ervervsår	Eierår	Prosentstatts for oppregulering av kostpris	Oppregulert kostpris
1990	2	3	103
1989	3	6	106
1988	4	10	110
1987	5	16	116
1986	6	22	122
1985	7	28	128
1984	8	36	136
1983	9	42	142
1982	10	50	150
1981	11	60	160
1980	12	70	170
1979	13	80	180
1978	14	90	190
1977	15	100	200
1976	16	110	210
1975	17	120	220
1974	18	130	230
1973	19	140	240

1972	20	150	250
1971	21	160	260
1970	22	170	270
1969	23	180	280
1968	24	190	290
1967	25	200	300
1966	26	210	310
1965	27	220	320
1964	28	230	330
1963	29	240	340
1962	30	250	350
1961	31	260	360
1960	32	270	370
1959	33	280	380
1958	34	290	390
1957	35	300	400
1956	36	310	410
1955	37	320	420
1954	38	330	430
1953	39	340	440
1952	40	350	450
1951	41	360	460
1950	42	370	470
1949	43	380	480
1948	44	390	490
1947 og tidl.	45 og mer	400	500

Eksempel

A kjøpte en bolig i 1987 for 1 million kroner (inngangsverdien). Kostprisen oppreguleres med 16 prosent i henhold til tabellen. Inngangsverdien økes dermed til 1,16 millioner kroner.

Har du anskaffet boligen trinnvis eller kostet på boligen, skal hver økning i kostprisen beregnes særskilt etter tabellen.

Eksempel

B kjøpte halvparten av en bolig i 1979 for 400.000 kroner. Han kjøpte den andre halvparten i 1984 for 500.000 kroner, og påkostet eiendommen 250.000 kroner i 1987.

Oppregulert kostpris blir som følger:

kr 400.000 * 1,8=	kr 720.000
+ kr 500.000 * 1,36=	kr 680.000
+ kr 250.000 * 1,16=	kr 290.000
Samlet kostpris=	kr 1.690.000

Påkostninger

Påkostninger inngår i inngangsverdien, og øker altså denne.

Påkostninger er utgifter til standardforbedring av eiendommen. Som påkostninger regnes blant annet tilbygg, modernisering og endring av eiendommen. Vedlikeholdsutgifter inngår ikke i inngangsverdien. Se mer om skillet mellom påkostning og vedlikehold under reglene om utleie av fast eiendom.

Eget arbeid med eiendommen

Ved påkostning på eiendom, kan normalt verdien av eget arbeid ikke tillegges inngangsverdien. Årsaken til dette er at slikt arbeid normalt er skattepliktig. Effektene av skatteplikt og fradragsrett utligner dermed hverandre, og ses i praksis bort i fra.

Eksempel

A har påkostet sin utleieleilighet 500.000 kroner. Materialkostnader og innleid hjelp utgjør 450.000 kroner, mens A har beregnet verdien av sitt eget arbeid til 50.000 kroner. Påkostningene øker inngangsverdien med 450.000 kroner, og A kan altså ikke legge til verdien av eget arbeid.

Det er unntak fra denne hovedregelen for eget arbeid utført i fritiden på egen fritakslignet bolig og fritidseiendom. Med fritidsarbeid menes arbeid utført utenfor den ordinære daglige arbeidstid, og i helger/ferier. Slikt arbeid er skattefritt, og verdien av slike påkostninger kan legges til inngangsverdien. Fritakslignet bolig- og fritidseiendom kan imidlertid som oftest selges skattefritt, og inngangsverdien har da ingen betydning. Der som kravet til eiertid eller bo-/brukstid ikke er oppfylt, vil likevel verdien av eget fritidsarbeid ved påkostning redusere gevinsten eller øke tapet. Verdien av arbeidet må fastsettes skjønnsmessig, og skal tilsvare hva det ville kostet å få arbeid av samme kvalitet utført av andre.

Eksempel

A selger sin bolig etter en eier- og botid på 10 måneder. I perioden påkostet han boligen 300.000 kroner. Kostnadene til materialer og innleid hjelp utgjorde 250.000 kroner, mens han skjønnsmessig beregnet verdien av eget og venners fritidsarbeid til 50.000 kroner. Påkostningene øker inngangsverdien med 300.000 kroner.

Eksempel gevinstberegning salg av bolig**Eksempel**

A kjøpte en bolig i 2009 for 2,5 millioner kroner. Han solgte den i 2014, men hadde ikke bodd der i 12 av de siste 24 månedene før salget, og salget er skattepliktig. Han har påkostet boligen 250.000 kroner. Boligen blir solgt for netto 3,6 millioner kroner, etter fradrag for kostnader til megler.

Salgssum minus meglerprovisjon, annonser, takst o.l.	kr 3.600.000
- kjøpesum	kr 2.500.000
- dokumentavgift ved kjøp	kr 62.500
- tinglysing i 2009	kr 1 548
- utvidelse elektrisk anlegg (nye punkter/kurser)	kr 20.000
- nytt bad i stedet for kjellerrom	kr 200.000
- flytting av innvendig vegg	kr 30.000
= Gevinst	kr 785.952

Praktisk

Mange skattytere som har realisert bolig, fritidseiendom eller tomt i 2014 har fått tilsendt et skjema (RF-1318) fra skattemyndighetene hvor man skal gi opplysninger om gevinst- eller tapsberegningen. Hvis du ikke har levert dette skjemaet tidligere må du i selvangivelsen for det året eiendommen realiseres enten legge ved skjema RF-1318 eller legge ved en egen gevinst- eller tapsberegning.

Tips: Last ned mal på skatt.no.

Skattefrie utleie av egen bolig- og fritidseiendom

Leieinntekter er som hovedregel skattepliktige. Leier man ut en del av boligen man selv bor i, er leieinntektene i mange tilfeller likevel skattefrie. For at leieinntektene skal være

skattefrie må boligen fritakslignes. Det er kun eneboliger eller tomannsboliger som eier selv bor i, som kan fritakslignes. Utleieinntekt i flermannsbolig er alltid skattepliktig. Om skillet mellom enebolig, tomannsbolig og flermannsbolig, se nedenfor.

I fritakslignet bolig er leieinntekten skattefri dersom eier selv benytter minst 50 prosent av boligen, regnet etter utleieverdi.

Eksempel

A eier en enebolig, med en liten hybel i kjelleren. Utleieverdien på den delen av eiendommen A benytter selv er 15.000 kr per måned, mens utleieverdien på hybelen er 5.000 kr per måned. As leieinntekter er skattefrie.

Vær klar over at når eiendommen er seksjonert, skal hver seksjon behandles for seg som en egen eiendom. En seksjonert bygning bestående av for eksempel to familieleiligheter, er to eneboliger – og ikke en tomannsbolig. Dette betyr at dersom du bor i den ene seksjonen skal denne seksjonen fritakslignes, mens den andre seksjonen må regnskapslignes hvis den er utleid.

Skattefri utleie i enebolig

En enebolig er en bolig med én familieleilighet, mens en tomannsbolig er en bolig med to familieleiligheter. Det vil si at leiligheter, rekkehus og lignende også omfattes av begrepet enebolig og tomannsbolig. En bolig med én familieleilighet og én eller flere uselvstendige eller selvstendige hybler, er også en enebolig. Om skillet mellom familieleilighet og selvstendig/uselvstendig hybel, se egen ramme på side

For at en bolig skal kunne fritakslignes, må eieren selv bruke minst halvparten av boligen som egen bolig regnet etter utleieverdi. Med utleieverdi menes en normal utleieverdi for vedkommende leilighet/boligdel på det frie marked. Arealet er ikke avgjørende i en slik sammenheng, men ofte henger selvsagt areal og utleieverdi sammen.

Utleie deler av året

Utleie av hele boligen deler av året er i utgangspunktet skattepliktig. Dette gjelder også når eieren benytter boligen selv den resterende delen av året. For å skjerme lave utleieinntekter og kortere utleieperioder, er årlig brutto leieinntekter på 20.000 kroner eller mindre likevel skattefrie. Du vil da heller ikke kunne kreve fradrag for kostnader ved utleien. Det er et krav for skattefrie leieinntekter at eieren selv benytter boligen i et minst like langt tidsrom som den er utleid i løpet av året.

Eksempel

A leier ut sin bolig i november og desember 2014 for kroner 9.500 kroner per måned. Han har selv bodd i boligen frem til november. Leieinntektene er skattefrie.

Eksempel

B leier ut en bolig i november og desember 2014 for 9.500 kroner per måned. Han anskaffet boligen umiddelbart før utleien tok til, og han har ikke selv bodd i boligen. Leieinntektene er skattepliktige, selv om de ikke overstiger kroner 20.000.

Beløpsgrensen på 20.000 kroner er uavhengig av eventuelle skattefrie hybelinntekter mv. i løpet av året.

Eksempel

C har en enebolig med hybelleilighet. Frem til desember bor han i eneboligen og leier ut hybelleiligheten for 5.000 kroner per måned. I desember leier han også ut den delen han selv bor i for 15.000 kroner. Leieinntektene gjennom hele året er skattefrie.

Hvis årlig brutto leieinntekt ved å leie ut hele boligen overstiger beløpsgrensen på 20.000 kroner, vil alle utleieinntektene være skattepliktige. Dette gjelder også de utleieinntekter som knytter seg til utleie av hybelen i eksemplet ovenfor.

Eksempel

D har en enebolig med hybelleilighet. Frem til desember bor han i eneboligen og leier ut hybelleiligheten for kr 5.000 per måned. I desember leier han også ut den delen han selv bor i for 21.000 kroner. Leieinntektene gjennom hele året er skattepliktige.

En har da krav på fradrag for faktiske driftskostnader, som for eksempel strøm, forsikring og kommunale avgifter. Se mer om dette i avsnittene om skattepliktig utleie.

Skattefrie utleie i tomannsbolig

Tomannsbolig er en bolig med to familieleiligheter, og eventuelt i tillegg en eller flere uselvstendige hybler. To familieleiligheter og en eller flere selvstendige hybler er en flermannsbolig. På samme måte som for eneboliger må eier selv benytte minst halvparten

av bygningen, regnet etter utleieverdi, som egen bolig. Reglene ble strammet inn fra 2012; tidligere var det tilstrekkelig at eier selv benyttet halvparten av den ene familieleiligheten som egen bolig.

Eksempel

As tomannsbolig består av to familieleiligheter på henholdsvis 80 og 120 kvadratmeter. A bor selv i den minste leiligheten, mens den største, som også har høyest utleieverdi, leies ut. As leieinntekter er skattepliktige.

Eksempel

Bs tomannsbolig består av to identiske familieleiligheter. B benytter selv den ene leiligheten, mens den andre leies ut. Bs utleieinntekt er skattefri.

Utleie i flermannsbolig

En flermannsbolig er en bolig bestående av tre eller flere familieleiligheter, eventuelt to familieleiligheter med tillegg av en eller flere selvstendige hybelleiligheter. En flermannsbolig vil aldri kunne fritakslignes, og leieinntekter fra en flermannsbolig er alltid skattepliktige.

Eksempel

A eier en useksjonert bygning med tre familieleiligheter. Han leier ut to av leilighetene og benytter den tredje som egen bolig. Leieinntektene fra de to utleide leilighetene er skattepliktige.

Definisjoner

Familieleilighet

En familieleilighet er i Skattedirektoratets Lignings-ABC definert som en bolig egnet for en familie med to voksne og ett barn. Det legges vekt på at boligen har:

- Eget bad/dusj
- Eget toalett
- Soverom (sovealkove)
- Kjøkken
- Størrelsen på leiligheten, normalt minst 40 kvm

Merk: I utleid del av eiendom, legges det avgjørende vekt på den fysiske utformingen ved klassifiseringen. Dersom utleid del for eksempel består av tre soverom, og leietakerne deler stue, kjøkken og bad, anses dette som en familieleilighet - ikke tre uselvstendige hybler. Motsatt er det slik at den faktiske bruken er avgjørende i den delen av eiendommen som eier selv benytter. Dersom eier selv benytter for eksempel to familieleiligheter i en useksjonert eiendom, regnes dette ved klassifiseringen som én familieleilighet. En useksjonert bygning som består av tre familieleiligheter er derfor skattemessig en tomannsbolig når eier selv benytter to av leilighetene.

Selvstendig/uselvstendig hybel

En selvstendig boenhet er en hybel eller hybelleilighet som har egen inngang og eget toalett. Det kreves ikke at boenheten har egen inngang til bygningen. Har den felles trappeoppgang eller lignende med de andre boenhetene, vil den være en selvstendig boenhet, dersom det er en egen låsbar dør til boenheten. Inngang via annet borom i huset anses likevel ikke for egen inngang. Det er ikke et krav at hybelleiligheten skal ha eget kjøkken, soverom eller dusj for å anses som en selvstendig boenhet.

En hybel som har felles inngang eller toalett med annen boenhet, er i utgangspunktet en uselvstendig boenhet. I utleid del ser en også her på den fysiske utformingen. Dette betyr at for eksempel to rom, som er utleid til forskjellige leietakere, kan anses som én familieleilighet dersom de for eksempel har felles inngang og deler kjøkken og bad.

Ved vurderingen av om en eiendom er enebolig, tomannsbolig eller flermannsbolig er det i utgangspunktet slik at hver bygning skal vurderes for seg, selv om de står på samme gårds- og bruksnummer og eies av samme eier.

Eksempel

Et gårds- og bruksnummer består av to frittliggende bygninger, hver med en familieleilighet. Eiendommen består av to eneboliger, og ikke en tomannsbolig, selv om bygningene har samme eier.

I praksis er det omfattende unntak fra denne hovedregelen. Hvis bygningene er med på å dekke eiers boligbehov, såkalt tjenende funksjon, skal de ses under ett. Det gjelder for eksempel frittstående uthus eller garasjer som brukes av familien.

Eksempel

Et gårds- og bruksnummer består av to frittliggende bygninger; en bygning som består av en familieleilighet og en bygning som består av en dobbelgarasje i første etasje og en familieleilighet i andre etasje. Eieren, som bor i hovedhuset, benytter selv garasjen. Eiendommen vil vurderes som en tomannsbolig fordi garasjen har tjenende funksjon til hovedhuset.

Vederlagsfri bruk

Når nærstående bor i boligen din

I utgangspunktet oppstår det en skattepliktig fordel for den som bor gratis i en annens bolig. Dette betyr at den som bor der skal skattlegges for det det ville kostet å leie boligen. Slik er det imidlertid ikke for såkalt nærstående. Dersom du lar for eksempel familiemedlemmer bo i en bolig du eier, slipper de denne skattepliktige fordelene dersom de betaler drifts- og vedlikeholdskostnader.

Eksempel

Lars eier en leilighet som han lar sin voksne sønn Isak disponere. Leiligheten kunne vært leid ut for 10.000 kroner per måned. I utgangspunktet skal Isak skattlegges for denne «inntekten». Dersom Isak betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for leiligheten, slipper han å skatte av fri bolig.

Driftsutgifter er for eksempel strøm, forsikring, kommunale avgifter og husleie til borettslag.

Dersom en nærstående som bor i boligen fremleier deler av denne, er inntekten ved fremleie skattefri når den nærstående mottar inntekten. Den nærstående «trer inn» i eiers sted, og det er derfor et krav at den nærstående bor i minst 50 prosent av eneboligen eller tomannsboligen, regnet etter utleieverdi.

Eksempel

Einar eier en treroms leilighet i Oslo. Hans datter Henriette bor i leiligheten. Hun fremleier det minste soverommet til sin venninne Ada, og venninnen har også tilgang på fellesarealene kjøkken, bad og stue. Henriette leier ut mindre enn halvparten av utleieverdien, slik at leieinntekten fra venninnen er skattefri dersom det er Henriette selv som mottar den. Forutsetningen er at Henriette selv betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for leiligheten. Dersom faren Einar mottar leieinntektene er de skattepliktige.

Merk at eier ikke kan nyttiggjøre seg den nærståendes botid i boligen ved et senere salg. Nærståenderegelen gjelder også når boligen regnskapslignes, fordi andre deler av boligen er leid ut.

Eksempel

Christine eier en tomannsbolig, hvor den ene familieleiligheten er leid ut på ordinært vis. Christines sønn Jacob bor i den andre familieleiligheten, og betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for leiligheten. Jacob får ingen skattepliktig inntekt, mens inntektene av den utleide enheten er skattepliktig for Christine.

Skattepliktig utleie av bolig

Utleie av bolig som eier ikke bruker som egen bolig vil alltid være skattepliktig inntekt, og boligen skal regnskapslignes. Tilsvarende gjelder når en bruker boligen selv, men leier ut mer enn 50 prosent av utleieverdien, jf. ovenfor under omtalen av reglene for skattefri utleie.

Utleieinntekt anses vanligvis som kapitalinntekt, slik at nettoinntekten skattlegges med en sats på 27 prosent. Dersom du leier ut flere boliger eller fritidsboliger, vil inntekten likevel kunne anses som næringsinntekt. Som hovedregel vil utleie av fem eller flere enheter anses som næringsvirksomhet. Det skal da også beregnes personinntekt, som illegges trygdeavgift (11,4 prosent) og eventuell toppskatt (9 eller 12 prosent). Unntak fra denne hovedregelen om fem enheter kan forekomme, dersom aktivitetsnivået avviker vesentlig fra det normale. Det skal likevel svært mye til for å fravike dette utgangspunktet. Ved utleie av fritidseiendom kan også utleie av færre enheter bli ansett som næringsvirksomhet, fordi aktivitetsnivået gjennomgående er høyere, med oftere bytte av leietakere.

Beregning av skattepliktig inntekt

Skattepliktig inntekt er faktiske leieinntekter med fratrekk for relevante kostnader. Typiske utgifter det gis fradrag for er utgifter til vedlikehold, forsikring, kommunale avgifter, husleie til borettslag, møbler, annonsering, eiers reiser til utleieobjektet mv.

Skjemaet RF-1189 «Årsoppgjør for utleie mv. av fast eiendom» skal vedlegges selvangivelsen. Se nedenfor om utfylling av skjemaet.

Møblert utleie

Dersom du leier ut møblert, gis det fradrag for kostnader til møbler, i utgangspunktet etter de ordinære regler for driftsmidler. Enkeltgjenstander med en kostpris på under 15.000 kroner kan utgiftsføres i ervervsåret, mens øvrig innbo saldoavskrives med en sats på 20 prosent.

Eksempel

A leier ut en møblert leilighet. Sofaen hadde en kostpris på kr 16.000, mens A betalte til sammen kr 35.000 for øvrig innbo (hver enkelt gjenstand kostet mindre enn kr 15.000). Første årets utgiftsføring blir $kr\ 35.000 + (kr\ 16.000 * 20\ \%) = kr\ 38.200$. I år 2 kan det resterende beløpet på kr 12.800 utgiftsføres fordi det gjenstående beløpet på saldoen er lavere enn kr 15.000.

Merk at ved kortere utleie av fullt møblert bolig, hvor eier benytter innboet privat før og etter utleieforholdet, kan fradraget for møbler skjønsmessig settes til 15 prosent av brutto leieinntekt. Denne regelen kan i hovedsak bare benyttes når utleieperioden ikke overstiger tre år.

Eksempel

B skal arbeide i utlandet i to år, og leier ut sin bolig i Norge fullt møblert. Leieinntekten er kr 15.000 per måned. Som et skjønsmessig fradrag for slitasje på møbler og annet innbo, reduseres den skattepliktige leieinntekten til kr 12.750 per måned.

Vedlikehold og påkostning

I regnskapslignet bolig (dvs. skattepliktige leieinntekter) har du krav på løpende fradrag for vedlikeholdsutgifter. Utgifter til påkostninger gir ikke løpende fradragsrett, og må tillegges inngangsverdien. Påkostninger reduserer således en eventuell skattepliktig gevinst eller øker et eventuelt fradragsberettiget tap.

Hva er vedlikehold?

Vedlikehold er arbeid som utføres for å bringe eiendommen tilbake i den stand den var som ny. En enkel illustrasjon på forskjellen mellom vedlikehold og påkostning er maling av hus: Førstegangs maling av hus er påkostning, mens maling av et tidligere malt hus er vedlikehold.

Utbedringer som fører eiendommen til en bedre eller annen stand enn den tidligere har vært i, er påkostning. Ved avgjørelsen av om det har skjedd en standardheving, må det likevel tas hensyn til utviklingen som har funnet sted i materialbruk siden eiendommen var ny. Dersom en for eksempel bytter ut gammel kjøkkeninnredning med en ny, men slik at begge innredninger har samme relative standard (lav, middels høy), er hele utgiften å anse som en vedlikeholdsutgift, selv om ny kjøkkeninnredning isolert sett har høyere standard enn den gamle. Forutsetningen for vedlikeholdsfradrag er at den gamle innredningen trengte utskifting.

Foruten standardforbedringer (utover den generelle utviklingen som har vært i materialbruk mv.) regnes også kostnader til tilbygg, moderniseringer og endringsarbeider på eiendommen for påkostning. Hvis for eksempel ett rom omgjøres til to rom, ved at det settes opp en vegg i rommet, er dette en endring som anses som påkostning, selv om eiendommen ikke øker i verdi som følge av endringen.

Ved oppussing av en eiendom, må en ofte skjønnsmessig fordele de totale kostnadene mellom vedlikehold og påkostning. Ofte må også den enkelte kostnad skjønnsmessig fordeles, for eksempel ved oppussing av et bad som trenger vedlikehold. Tenkt kostnad til vedlikehold (utskifting til samme relative standard) anses som vedlikehold, mens det resterende anses som påkostning.

Listen gir enkelte eksempler på påkostning og vedlikehold av eiendom:

- Riving av vegg mellom to rom for å få ett større rom – påkostning.
- Flytting av vegg for å få et mindre og et større rom – påkostning.
- Førstegangs maling av huset innvendig og utvendig – påkostning.
- Sette opp gjerde - påkostning
- Førstegangs innblåsing av steinull i veggen på et eldre hus – påkostning.
- Kostnader i forbindelse med pålagt tilknytning til offentlig kloakkledning – påkostning.
- Skifte av kledning – vedlikehold
- Maling av tidligere malt hus innvendig og utvendig - vedlikehold
- Utskifting eller reparasjon av fastmontert utstyr i huset, f.eks. varmtvannsbereder – vedlikehold.
- Maling, reparasjon av hagegjerde – vedlikehold.
- Nødvendig utskifting av vann- og kloakkledninger – vedlikehold.
- Utskifting av det elektriske anlegget, uten at det opprettes flere punkter – vedlikehold.

Begrensning i fradragsretten når boligen tidligere er fritakslignet

Hvis regnskapslignet bolig tidligere er fritakslignet hos samme eier, reduseres fradraget for vedlikehold. Fradraget reduseres med 10 prosent for hvert av de siste fem årene boligen er fritakslignet. Reduksjonen gjelder bare for vedlikeholdskostnader som overstiger 10.000 kroner. Fradragsberettigede utgifter fremgår av følgende tabell:

Antall år med fritaksligning siste fem år	Frdrag for vedlikehold gis med
5	kr 10.000 + 50 % av overstigende kostnader
4	kr 10.000 + 60 % av overstigende kostnader
3	kr 10.000 + 70 % av overstigende kostnader
2	kr 10.000 + 80 % av overstigende kostnader
1	kr 10.000 + 90 % av overstigende kostnader

Eksempel

A leier ut sin leilighet i Oslo fra februar 2014 til desember 2014. Han har i årene 2011 til 2013 benyttet leiligheten som egen bolig. I januar 2014 fikk han utført vedlikeholdsarbeider på til sammen 80.000 kroner før han leide ut leiligheten. Fradragsberettiget kostnad for A blir:

$$\text{kr } 10.000 + (70 \% \text{ av kr } 70.000) = \text{kr } 59.000.$$

Praktisk eksempel

Ola Nordmann leier ut en borettslagsleilighet i Kristiansund. Leieinntekten er 10.000 kroner per måned. Han kjøpte den i oktober 2013, og flyttet ut i slutten av desember samme år. I januar 2014 sto leiligheten tom i påvente av utleie. Leiligheten har vært utleid 11 måneder i 2014. Leiligheten leies ut møblert, og Ola benytter selv innboet før og etter utleieforholdet på to år. Olas utgifter i forbindelse med leiligheten/utleieforholdet er som følger i 2014: Forsikring kr 1.200 per år, husleie til borettslaget kr 2.350 per måned, maling av vegger kr 10.000. Leietaker betaler strømutfgiftene.

Av månedlig betaling til borettslaget på kr 2.350, er kr 50 renteutgifter og kr 100 avdrag på felles gjeld. Renteutfgiftene er allerede oppført i selvangivelsen post 3.4, og skal ikke med i RF-1189. Heller ikke avdragene på kr 100 per måned anses som en kostnad.

Skatteetaten

Utleie mv. av fast eiendom 2014

Dersom det er behov for flere spesifikasjoner eller forklaringer enn skjemaet gir plass til, kan du bruke et eget ark for dette

Navn (etternavn og fornavn) Ola Nordmann			Fødselsnummer/organisasjonsnummer 010170 67890		
Land Norge		Kommune Kristiansund	Eiendommens gateadresse Kristiansundveien 1		
Gårdsnr. 1	Bruksnr. 1	Seksjonsnr. 1	Boligselskapsnavn Kristiansund borettslag		Er eiendommen eid i sameie? Se rettledningen ☐ Ja ☒ Nei
					Din eierandel i prosent 100 %

1 Inntekter

1.1 Utleie						Utleieperiode		Beløp			
Bolig	Fritids-eiendom	Industri	Forretning	Tomt	Annet	Leietakers navn	Etasje		Antall kvm	Fra dato	Til dato
☒	☐	☐	☐	☐	☐	Kari Karisen	1.	100	01.02	31.12	110.000
☐	☐	☐	☐	☐	☐						
☐	☐	☐	☐	☐	☐						

Kårmtotakerens navn

1.2 Kårbolig	Beregning av leieverdi, se rettledningen	Kårmtotakerens navn
Det skal kun krysses av dersom det er endringer fra forrige år!	Kårboligens bruksareal er:	☐ Over 100m ² ☐ 60 - 100 m ² ☐ Under 60 m ²
	Mangler kårboligen bade-/dusjrom eller wc?	☐ Ja ☐ Nei Er avstand til kommunens adm. senter over 15 km? ☐ Ja ☐ Nei
	Er kårkontrakten endret? - Alle kostnader skal nå bæres av kårmtotaker	☐ Ja ☐ Nei

1.3 Refusjon fra leietakere for vedlikeholdskostnader mv. (beløpet skal legges til inntekten)	0
1.4 Andre inntekter	0
1.5 Samlet bruttoinntekt	110.000

2 Kostnader

Kostnader må kunne dokumenteres/sannsynliggjøres med kvittering o.l. etter forespørsel fra skattekontoret.

	Samlet beløp (medregnet mv.a.)	Herav fradragsberettiget kostnad
2.1 Festeavgift (grunnleie), andel av fradragsberettigede felleskostnader i boligselskap/boligsameie	28.200	26.400
2.2 Kommunale avgifter (inkl. ev. eiendomskatt) og forsikringspremier for eiendommen	1.200	1.200
2.3 Utbetalt lønn: Er det sendt lønns- og trekopping for beløpet? ☐ Ja ☐ Nei		
Kostnader til fradrag	27.600	27.600

2.4 Vedlikehold

Hva slags? (Spesifiser hva som gjelder utleiedel og hva som gjelder eventuell egen boligdel)	Arbeidet er utført av/materialene er levert av	Navn og adresse	Dato og år	Pålept	
				Samlet beløp (medregnet mv.a.)	Herav fradragsberettiget vedlikehold
Malina av innvendige veaoder	AS Mal		mai 2014	10.000	10.000

Sum					
Reduksjon når boligen tidligere har vært fritakslignet	For boliger som leies ut, innrømmes som hovedregel fradrag for alle vedlikeholdskostnader. Unntak fra denne regel gjelder dersom du er blitt fritakslignet for boligeiendommen i løpet av de foregående 5 år. I disse tilfellene gis det ikke fradrag for vedlikeholdskostnader i det første året med regnskapsføring dersom utleien varer under halve inntektsåret (inntil 182 dager). Som utleie regnes all utleie i inntektsåret uavhengig av utleiens omfang, herunder utleie i tidsrom av året hvor eieren også selv har bodd i minst halvparten av boligen. Ytter utleieperioden lenger, innrømmes fullt fradrag for vedlikeholdskostnader inntil kr 10 000. For ev. overskytende beløp, reduseres fradraget med 10 % for hvert av de foregående 5 år som du er blitt fritakslignet. Er du i tvil, spør skattekontoret.				0

Vedlikeholdskostnader som kan trekkes fra	10.000	10.000
---	--------	--------

2.5 Konstatert tap av inntekt ved utleie		
--	--	--

2.6 Avskrivninger av bygning		
------------------------------	--	--

2.7 Andre kostnader (spesifisert), herunder avskrivninger av innbo	Møblert utleie, varighet < 3 år:		
	15 % av brutto leieinntekt	16.500	

2.8 Kostnader til egen boligdel, strøm, oppvarming, renhold mv.	*	0	16.500	16.500
---	---	---	--------	--------

2.9 Sum kostnader				54.100
-------------------	--	--	--	--------

2.10 Nettoinntekt før eventuell fordeling til ektefelle	=	55.900
---	---	--------

2.11 Andel nettoinntekt (overskudd/underskudd) overført ektefelle. Beløpet skal føres i ektefellens selvangivelse.	+	0
--	---	---

Nettoinntekt (renter av gjeld skal ikke trekkes fra her). Beløpet skal overføres til selvangivelsen.	Overskudd	Post 2.8.2 for norske eiendommer Post 2.8.5 for utenlandske eiendommer	=	55.900
	Underskudd	Post 3.3.12	=	

RF-1189B

Skjema RF-1189 vil se slik ut for Ola Nordman:

3 Kontrollspørsmål

Omfatter kostnadene noe av følgende:

3.1 Skatter på formue og inntekt	☐ Ja	☒ Nei	Ev. beløp
3.2 Godtgjørelse til huseier, ektefelle eller barn som liknes sammen med huseier	☐ Ja	☒ Nei	
3.3 Kontingent til huseierforening eller andre foreninger	☐ Ja	☒ Nei	

Rettledning

Hvem skal levere skjemaet

Skjemaet skal leveres av alle som har skattepliktige utleieinntekter fra fast eiendom i Norge og i utlandet når utleien drives utenom næringsvirksomhet slik at utleieinntektene ikke er tatt med i næringsoppgaven. Skjemaet skal også leveres for utleie av tomt og grunn, for eksempel jordbruksareal. Tillegg skal skjemaet brukes når eieren yter føderåd i form av boret utleiemønstre og skogbruk. Det er ikke plikt til å levere skjemaet ved utleie av

- fritidsbolig som eieren bruker selv i rimelig omfang
- boligieendom der utleieinntektene er skattefrie

Er du i tvil om du har plikt til å levere skjemaet, se skatteloven § 7-2, se brosjyre om skatt ved utleie av bolig og fritidseiendom på skatteetaten.no eller ta kontakt med skattekontoret.

Sameie

Dersom eiendommen eies i sameie, skal alle sameierne levere inn hvert sitt skjema. Er to av sameierne ektefeller, se nedenfor. Hver enkelt sameier skal fylle ut skjemaet med sin forholdsmessige andel av inntekter og kostnader i hver enkelt post basert på eierandelen størrelse (din sameierandel i prosent). Eksempel: Om eiendommen eies av to personer i sameie og de har like stor eierandel hver, skal begge fylle ut hvert sitt skjema på vanlig måte, men slik at 50 % av inntektene og kostnadene føres i hvert skjema. Summen av inntektene og utgiftene i skjemaene skal tilsvare de totale inntektene og utgiftene på eiendommen.

Dersom to ektefeller eier eiendommen i sameie (ektefellene alene eller i sameie med andre) kan ektefellene levere et skjema. Ønsker to ektefeller å foreta en ektefellefordeling, se rettledningen til post 2.11. Er det også andre sameiere i eiendommen, må disse levere skjema på vanlig måte, jf. avsnittet ovenfor.

Inntekter og kostnader

Inntekter ved utleie er skattepliktig for det året de optjennes, uavhengig av når leien etter avtalen skal betales eller faktisk blir betalt. Dette innebærer at påløpt husleie i året skal føres til inntekt selv om betalingen ikke er mottatt i vedkommende år. Dersom beløpet i disse tilfellene ikke blir betalt, se post 2.5. Forskuddsbetalte leie skal ikke oppgis som inntekt før leien er opplynt, det vil si det år leien gjelder for. Fordel ved at eier delvis bruker regnskapspliktet boligieendom som egen bolig er ikke skattepliktig inntekt.

Kostnader skal føres til fradrag i det år betalingsforpliktelsen er pådratt uavhengig av når kostnadene skal betales eller faktisk blir betalt. Verken avtalt forfallstid eller tidspunkt for faktisk betaling har således betydning når kostnadene skal komme til fradrag.

Post 1.1 Her føres leieinntekt påløpt i inntektsåret.

Post 1.2 Kår: utleieverdi av bolig hvor fri boret for bestemt(e) person(er) er påheftet eiendommen (føderåd). Posten gjelder kun kårbolig-/leilighet som ikke er knyttet til næringsvirksomhet i jord-/skogbruk (leieverdiene føres da i RF-1177). Posten skal ikke fylles ut dersom kårinntak bærer alle driftskostnader iht. opprinnelig kjøpekontrakt. Brutto kårleie føres til fradrag i post 3.3.3 i selvangivelsen. Leieverdiene skal i 2013 fastsettes etter følgende sjåbningverdi:

Bruksareal	Leieverdi
Over 100 m ²	kr 25 200
60 – 100 m ²	kr 18 900
Under 60 m ²	kr 12 600

Bruksareal er alt areal innenfor yttervegg med minimum 190 cm takhøyde. Her boligen ikke bade-/dusrom eller wc, reduseres verdien med 25%. Samme reduksjon gjelder dersom avstanden til kommuneadministrasjonen er over 15 km. Oppfylles begge nevnte vilkår, er reduksjonen samlet 40%.

Post 1.3 Dersom leietakeren har refundert vedlikeholdskostnader som inngår i kostnadene som er oppført i skjemaet, skal mottatt beløp føres her.

Post 1.4 Leier du ut en leilighet i boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) eller boligsameie, skal du føre din andel av selvkaps/ sameiets inntekt her. Beløpet står i oppgaven fra boligselskap/boligsameiet. Merk at forhandsutfyllt beløp som knytter seg til leiligheten må strykes i selvangivelsen, se nærmere i rettledningen til selvangivelsen post 2.8.1. Kårleier utenom fri boret (naturalia, kontantkår) føres også her.

Post 2.1 Her oppgis festeavgift og andel av fradragberettigede kostnader i boligselskap/boligsameie pådratt i inntektsåret. Merk at leiligheten andel av kostnader til boligselskap/boligsameie som er forhåndsfylt må strykes i selvangivelsen. Eventuell nedbetaling av gjeld er ikke fradragberettiget, og skal derfor ikke inngå i beløpet som skal fylles ut i denne post. Dersom spesifiserte opplysninger om fradragberettiget beløp ikke kan innhentes fra boligselskapet/boligsameiet, må skattyter beregne beløpet skønsmessig. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig, må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen.

Post 2.2 Her føres kommunale avgifter som renovasjon og vann- og kloakkavgift. Videre føres forsikringspremier for eiendommen her. Eventuell eiendomsskatt føres også her. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen. Skatt på formue og inntekt er dermed ikke fradragberettiget.

Post 2.3 Her føres eventuell utbetalt lønn, for eksempel til vaktmester, bestyrer, foretningfører og lignende. Dersom eieren selv benytter en del av boligen, som egen bolig, og det ikke kan avgjøres hvilken del av boligen som egen bolig må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen, etter utleieverdi.

Post 2.4 Vedlikehold. Vedlikeholdskostnader påløpt i året, det vil si kostnader til å føre eiendommen tilbake til den stand den tidligere har vært i, kan føres til fradrag. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig gis det ikke fradrag for vedlikeholdskostnadene knyttet til denne delen. Kan det ikke avgjøres hvilken del av boligen vedlikeholdskostnadene knytter seg til, må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen, etter utleieverdi. Påkostninger skal ikke fradrag her, men tillegges eiendommens kostpris ved beregning av inngangsverdien av eiendommen ved beregning av eventuell skattepliktig gevinst eller fradragberettiget tap ved salg av eiendommen. Som påkostninger regnes kostnader til å føre eiendommen til en bedre eller annen stand enn den tidligere har vært i, for eksempel tilbygg, modernisering eller rene endringer.

Post 2.5 Konstatert tap av inntekt ved utleie. Det foreligger fradragsett for endelig konstatert tap av inntekt ved utleie når denne tidligere har vært skattlagt som inntekt. Tapet anses endelig konstatert:
- når det har vært foretatt vagnsinnføring eller inkasso som har vært forføyes, eller
- offentlig gjeldsforsandling, konkurs, likvidasjons- eller avviklingsbehandling i skyldnerens bo gjør det klart at bomidlene ikke gir eller vil gi dekning av fordringen, eller
- når fordringen ellers må anses som uerholdelig.

Post 2.6 Avskrivning av bygning. Gjelder ikke tomt eller boligieendom. Saldoskjema er pliktig vedlegg når avskrivning kreves (RF-1084).

Post 2.7 Andre kostnader. Dersom leien er inkludert lys, brensel, renhold mv. føres kostnadene til dette her. Ved utleie av møblert bolig ved korttidsleie, hvor eieren selv bruker innboet før og etter utleieperioden, kan det kreves fradrag for silt og ulide av møbler fassatt til 15 % av brutto leieinntekter. Denne regelen skal normalt ikke benyttes når utleieperioden er over tre år. Ved langtidsutleie kan ulide av møbler med kostpris under kr 15 000 fradragføres direkte. Er kostprisen for møbler og inventar kr 15 000 eller høyere, kan det foretas saldoavskrivning (saldogruppe d, avskrivningssats 20 %). Saldoskjema (RF-1084) må da vedlegges. Du kan også kreve avstandsfradrag etter faste satser for kostnader forbundet med reiser som er utført i tilknytning til utleien, for eksempel ved visninger, vedlikehold og tilsyn, se skatteetaten.no for hvilke satser som skal brukes. Kostnader til oppmåling av regnskapspliktet boligieendom for innrapportering av arealopplysninger ved formuesversettelse av boligen er fradragberettiget og føres her. Hvis eieren en del av året har brukt boligen som egen bolig, avkortes fradraget forholdsmessig.

Post 2.8 Dersom kostnadene ført i post 2.7 også omfatter lys, brensel, renhold mv. av bolig som eieren selv bruker, må den del av kostnadene som vedrører denne boligen tilbakeføres her.

Post 2.11 Ektefeller kan velge å fordele nettoinntekten (overskudd/underskudd) i post 2.10. Dette gjelder uavhengig av om eiendommen er eid av ektefellene i sameie eller om en av ektefellene eier eiendommen alene. Dersom ektefellene ønsker å fordele, er det viktig at den som sendes inn et skjema (ikke to) som vedlegges selvangivelsen til én av ektefellene.

Underskrift

Dato	Underskrift
------	-------------

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i Finansdepartementets delegeringsvedtak av 28. november 1994, jf. ligningsloven § 4-4 nr. 7.

Andre offentlige organers bruk av opplysninger i RF-1189B

For å samordne og forenkle oppgaveinnleveringen fra næringslivet, kan opplysninger som avgis i RF-1189 Utleie mv. av fast eiendom, helt eller delvis bli benyttet også av andre offentlige organer som har hjemmel til å innhente de samme opplysningene, jf. lov om Oppgaverregisteret §§ 5 og 6. Opplysninger om ev. samordning kan fås ved henvendelse til Oppgaverregisteret på telefon 75 00 75 00.

Utleie fritidsbolig

Egen fritidsbolig (Fritakslignet eiendom)

Leier du ut slik fritidseiendom som du selv bruker (fritakslignet), så er inntil 10.000 kroner av leieinntektene skattefrie. Ved utleie av fritakslignet fritidseiendom skattlegges kun den delen av leieinntekten som overstiger 10.000 kroner. Dersom du eier flere eiendommer, gjelder det et fribeløp for hver eiendom. Dersom leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger 10.000 kroner. Du har da ikke krav på fradrag for utgifter i forbindelse med utleien.

Eiendommen skal fritakslignes dersom du som eier over tid benytter fritidseiendommen i rimelig utstrekning og eiendommen ikke har fått karakter av utleieeiendom.

Eksempel

Joakim eier en hytte på Gol. Han benytter den selv flere helger i året, og ofte også i vinterferien eller påskeferien. Han leier den gjerne ut når han ikke benytter den selv, noe som ga en inntekt på kr 40.000 i 2014. Skattepliktig beløp blir kr 25.500 ((kr 40.000 – kr 10.000) * 0,85).

Eksempel

I tillegg til å benytte den selv, leier Ida ut sin fritidseiendom for 25.000 kroner per år. Skattepliktig inntekt, som skal føres i post 2.8.3 blir:
(kr 25 000 – kr 10 000) * 0,85 = 12.750 kroner.

Regnskapslignet eiendom

Dersom en ikke bruker fritidsboligen selv, er hele netto leieinntekt skattepliktig. Eiendommen skal da regnskapslignes, og inntekten overføres fra skjema RF-1189 "Utleie mv. av fast eiendom" til post 2.8.2. En fritidseiendom skal regnskapslignes dersom eiendommen over tid ikke benyttes i rimelig utstrekning av eier, og den leies ut så vidt mye at den har fått karakter av utleieeiendom.

Eksempel

B eier en hytte i Oppdal som han leier ut via utleiemegler. B benytter ikke hytta selv. I 2014 ga utleien B en brutto inntekt på kr 145.000. B hadde følgende utgifter, som gir fradragsrett: Provisjon til utleiemegler kr 21.750, forsikring kr 3.400, strøm kr 9.500, kommunale avgifter kr 8.500 og vedlikehold kr 4.500 (bytte av oppvaskmaskin). Utleien gir B en skattepliktig nettoinntekt på kr 97.350.

Formue – bolig, fritidseiendom og tomt

Fast eiendom er skattepliktig formue, normalt også når eiendommen ligger i utlandet. Se nærmere om hvilke regler som gjelder for eiendom i utlandet i kapitlet «Utland». Ved formuesfastsettelsen skiller en mellom ulike typer eiendom. Her ser vi på reglene som gjelder for boligeiendom, fritidseiendom og ubebygde tomter. Dersom en eiendom består av flere bygninger, verdsettes disse under ett når de tilliggende bygninger har tjene- nende funksjon til hovedhuset, jf. ovenfor på side .. Om skillet mellom bolig- og fritids- eiendom, se nedenfor under overskriften «fritidseiendom».

Boligeiendom

Generelt

Ved formuesverdsettelsen av boligeiendom skiller en mellom såkalt primærbolig og sekundærbolig. Ligningsverdien for sekundærbolig er høyere enn ligningsverdien for primærbolig. Også eiendom på festet grunn verdsettes etter sjablongreglene nedenfor.

Primærbolig

Primærbolig er den ene boligen hvor du har ditt hjem ved årets utgang. Dette er normalt den boligen hvor du er registrert bosatt i folkeregisteret. Dersom registreringen i folke- registeret er feil, skal den boligen du faktisk bor i (der du skulle vært folkeregistrert) reg- nes om primærbolig.

Av og til kan en bolig regnes som din primærbolig selv om du ikke bor der ved utgangen av året. Dette gjelder dersom du kan sannsynliggjøre at du ikke kan bruke boligen på grunn av helsemessige forhold eller lignende. Dette gjelder bare dersom boligen ikke er utleid.

Eksempel

A har på grunn av høy alder og sviktende helse måttet flytte fra boligen sin og flytte inn på sykehjem. Hennes bolig står tom. Boligen hun har fraflyttet regnes som hen- nes primærbolig ved formuesfastsettelsen.

I tillegg er det slik at i bolig med færre en fem boenheter, skal hele boligen regnes som primærbolig dersom eier selv bor i en del av bygningen. Dersom det er fem eller flere boenheter i bygget, skal kun den boenheten eier bor i regnes som primærbolig, mens resten av bygget regnes som sekundærbolig.

Verdsettelse av primærbolig

Primærbolig verdsettes til 25 prosent av anslått markedsverdi, basert på en sjablong- messig fastsatt kvadratmetersats. Kvadratmetersatsen fastsettes hvert år av skatte- myndighetene, og bygger på beregninger fra Statistisk Sentralbyrå. Beregningene tar utgangspunkt i priser oppnådd i markedet ved virkelige salg i det aktuelle året.

Kvadratmetersatsen varierer ut i fra eiendommens areal, byggeår og beliggenhet. Det fastsettes egne satser for henholdsvis eneboliger, småhus (rekkehus, tomannsbolig og kjedet enebolig) og leiligheter.

Den sjablongmessige fastsatte kvadratmetersatsen multipliseres med eiendommens areal (P-ROM eller BOA) for å finne beregnet markedsverdi. For primærbolig utgjør ligningsverdien 25 prosent av denne beregnede markedsverdien.

Eksempel

A har en enebolig på 190 kvadratmeter i Ski kommune. Boligen er bygget i 1980. For inntektsåret 2014 er beregnet kvadratmetersatsen ca. 25.337 kroner for en enebolig av denne størrelse oppført i 1980 i Ski kommune. Beregnet markedsverdi er 4.814.052 kroner, og ligningsverdien blir 1.203.513 kroner.

Ligningsverdien skal for primærbolig uansett ikke overstige 30 prosent av reell markedsverdi. Dersom sjablongen for beregning av ligningsverdi fører til at ligningsverdien overstiger 30 prosent av reell markedsverdi, kan ligningsverdien settes ned etter krav fra eier. Du må i så fall fremlegge dokumentasjon på eiendommens markedsverdi. Markedsverdien kan dokumenteres ved takst, meglers verdivurdering eller såkalt observerbar markedsverdi. Det siste vil kunne være aktuelt dersom du nylig har kjøpt eiendommen, eller dersom tilnærmet lik eiendom i nærheten nylig er omsatt. For inntektsåret 2014 må dokumentasjonen være av nyere dato enn 1. juli 2014. Ligningsverdien vil, gjennom en prosentvis reduksjon i kvadratmetersatsen, settes ned til 30 prosent av markedsverdien. Den prosentvise reduksjonen i kvadratmetersatsen gjelder de fem neste år, uten at du behøver å fremlegge ny dokumentasjon.

Eksempel

Eier dokumenterer at eneboligen i Ski kommune i ovenstående eksempel har en reell markedsverdi på 3,2 millioner kroner. Ligningsverdien skal da ikke overstige 960.000 kroner (30 prosent av 3,2 mill. kr). Siden sjablongberegningen ga en ligningsverdi på 1.203.513 kroner, må denne reduseres med omtrent 20,23 prosent for at ligningsverdien skal utgjøre 960.000 kroner. Eier vil få redusert den sjablongfastsatte ligningsverdien med 20,23 prosent i 2014, og i ytterligere fem år uten å sende inn ytterligere dokumentasjon.

Praktisk

Ved innføringen av sjablongreglene for fastsetting av ligningsverdi, innhentet ligningsmyndighetene opplysninger om landets eiendommer. Eier skulle gi opplysninger om boligtype, areal og byggeår, og de registrerte opplysningene fremkommer i selvangivel-

sen hvert år. Dersom opplysningene ikke er korrekte, for eksempel slik at det er angitt feil areal, må opplysningene korrigeres i selvangivelsen.

Sekundærbolig

Alle andre boliger enn den du bor i ved årsskiftet regnes som sekundærbolig. Pendlerbolig og utleiebolig vil alltid anses som sekundærbolig. Også når utleien inngår i virksomhet, skal boligene verdsettes som sekundærbolig.

Eksempel

A leier ut syv leiligheter. Utleieinntektene blir behandlet som næringsinntekt. Ligningsverdien på leilighetene skal fastsettes etter reglene for sekundærbolig.

En eiendom verdsettes etter reglene for boligeiendom dersom boligarealet utgjør mer enn halvparten av eiendommens areal.

Eksempel

En useksjonert eiendom består av næringsareal på 100 kvadratmeter og en leilighet på 120 kvadratmeter. Hele eiendommen skal formuesverdsettes som boligeiendom.

Verdsettelse av sekundærbolig

Sekundærbolig verdsettes for 2014 til 60 prosent av anslått markedsverdi. Markedsverdien beregnes på samme måte som for primærbolig, se ovenfor. Fra 2015 stiger satsen til 70 prosent.

Eksempel

B har en leilighet i Kristiansund på 80 kvadratmeter som er oppført i 1990. B leier ut leiligheten, og ligningsverdien skal da fastsettes etter reglene for sekundærbolig. For 2014 utgjør ligningsverdien 1.006.610 kroner. Dette er 60 prosent av den beregnede markedsverdien på 1.677.683 kroner. Dersom kvadratmetersatsen er den samme i 2015, vil ligningsverdien stige til 1.174.378 kroner.

Ligningsverdien skal for sekundærbolig uansett ikke overstige 72 prosent av eiendommens reelle verdi (2015: 84 %). Dersom sjablonggen for beregning av ligningsverdi fører til at ligningsverdien overstiger 72 prosent av reell markedsverdi (2015: 84 %), kan ligningsverdien settes ned etter krav fra eier. Kravet til dokumentasjon av reell markedsverdi, samt metoden for nedsettelse av ligningsverdien, er omtalt ovenfor under «verdsettelse av primærbolig».

Fritidseiendom

For 2014 økes ligningsverdien for fritidseiendommer med 10 prosent. Det er hele tiden fjorårets ligningsverdi som er utgangspunktet for den prosentvise økningen. Ved eierskifte overtar ny eier ligningsverdien, og det fastsettes altså ikke noen ny ligningsverdi (ut over den prosentvise økningen).

Ligningsverdien for nyoppførte fritidseiendommer skal ikke overstige 30 prosent av kostprisen for tomt og bygg. Verdien av eget arbeid skal inkluderes i kostprisen. Ligningsverdien skal for øvrig fastsettes i samsvar med nivået ellers i kommunen for sammenlignbare eiendommer, noe som kan tilsi en ligningsverdi som ligger under 30 prosent.

Dersom ligningsverdien overstiger 30 prosent, eller vesentlig overstiger nivået på sammenlignbare fritidseiendommer i kommunen, kan eier kreve ligningsverdien nedsatt. Eier må i så fall dokumentere eiendommens markedsverdi ved takst, verdivurdering fra megler eller observerbar markedsverdi. Ligningsverdien settes ned etter en individuell vurdering. Når en ligningsverdi er nedjustert, kan en ikke kreve ny nedjustering de nærmeste to årene, og bare når avviket er minst 20 prosent. Ligningsverdien må altså utgjøre minst 36 prosent av markedsverdien før ny nedjustering kan kreves.

Fritidseiendom eller sekundærbolig

I utgangspunktet fremgår det av reguleringen (matrikkelen) hva som er fritidseiendom. En eiendom som er regulert til boligbruk skal verdsettes etter reglene for (sekundær)bolig, selv om eieren benytter eiendommen som fritidseiendom.

Eksempel

A eier en leilighet i Trondheim som han bruker som fritidseiendom. Leiligheten er regulert til boligbruk, og ved formuesverdsettelsen skal den verdsettes etter reglene for sekundærbolig.

NB: Selv om en fritidseiendom verdsettes som sekundærbolig ved fastsettelse av formue, regnes eiendommen likevel som fritidsbolig (etter ordinære regler) når det gjelder inntekt. Med andre ord: Hvis et nedlagt småbruk eller lignende brukes av familien som hytte/fritidsbolig gjelder de vanlige regler om skattefrie utleie og skattefritt salg. Unntaksvis kan eiendom regulert til boligbruk verdsettes etter reglene for fritidseiendom. Dette vil kunne være tilfelle dersom boligeiendommen ikke er egnet til bruk som helårsbolig, for eksempel på grunn av manglende vann, avløp, isolering mv.

Tomter

Bebygde tomter verdsettes sammen med bygningene, etter reglene for de aktuelle bygninger. Det skal ikke foretas noen generell økning av ligningsverdien på tomter for 2014.

For andre ubebygde tomter enn næringstomter, skal verdien ved førstegangs taksering ikke overstige 80 prosent av kostprisen eller omsetningsverdien. Ved eierskifte fastsettes det ikke ny ligningsverdi.

Ved fastsettelse av ligningsverdi på nyutskilt tomt, skal ligningsverdien være på nivå med ligningsverdien på sammenlignbare tomter i kommunen. Nivået ligger ofte et godt stykke under 80 prosent av ligningsverdien, slik at det er fornuftig å foreslå en lavere verdi i selvangivelsen.

Boligsparing for ungdom

Boligsparing for ungdom (BSU) er en spareordning som gir rett til fradrag i skatt med 20 prosent av innbetalt beløp. Maksimalt årlig sparebeløp er 25.000 kroner. Samlet innbetalt sparebeløp på kontoen kan ikke overstige 200.000 kroner.

Hvem kan benyttes seg av BSU

Du må være 33 år eller yngre, og normalt være skattepliktig som bosatt i Norge, for å benytte deg av BSU-ordningen. Du kan betale inn penger til og med det året du fyller 33 år. Kontoen kan bare lyde på navnet til én person, og du kan som hovedregel bare inngå kontrakt én gang. Det er likevel anledning til å flytte innskuddet fra en bank til en annen, såfremt innskuddet overføres direkte mellom bankene.

Du kan ikke innbetale nye sparebeløp etter at du har anvendt sparemidler eller brutt kontrakten. Også sparing i annen EØS-stat gir BSU-fradrag under forutsetning av at du fremlegger dokumentasjon på sparingen.

Skattefradraget

Maksimalt årlig sparebeløp er 25.000 kroner. Dette gir et maksimalt årlig skattefradrag på 5.000 kroner.

Eksempel

Ida (19 år) fikk i fjor 15.000 kroner av besteforeldrene. Pengene plasserte hun på BSU-kontoen. Hun hadde også en sommerjobb hvor hun tjente 51.600 kroner. Trygdeavgiften utgjør 3.000 kroner, og BSU-fradraget gjør at hun slipper å betale denne skatten. På grunn av minstefradrag og personfradrag blir det heller ikke noe inntektsskatt å betale.

Skal du ha full glede av skattefordelen, forutsetter dette at du har egen inntekt på minst 60.980 kroner. Trygdeavgiften utgjør da 5.000 kroner, som altså BSU-fradraget vil redusere krone for krone. Skattefradraget er begrenset til årets inntektsskatt og trygdeavgift. Overstiger skattefradraget årets samlede skatt og trygdeavgift, får du ikke fremført det overskytende til fradrag senere inntektsår. Innbetaling til BSU-konto reduserer ikke eventuell formuesskatt.

Eksempel

A har betalt inn 25.000 kroner på sin BSU-konto, noe som i utgangspunktet gir et skattefradrag på 5.000 kroner (20 prosent av sparebeløpet). Hans samlede inntektsskatt og trygdeavgift er imidlertid bare på 2.000 kroner, og fradraget begrenses til dette. Han får ikke benyttet det resterende fradraget senere år. Det kan derfor være uheldig å benytte BSU-ordningen i år hvor en ikke har tilstrekkelig utlignet skatt. For inntektsåret 2014 må du ha en lønnsinntekt på 60.980 kroner for å kunne utnytte fradraget fullt ut (dersom du ikke har noen annen inntekt).

For ektefeller som ikke lignes atskilt overføres likevel udekket fradrag til fradrag i den andre ektefelles skatt. Dette gjelder selv om den andre ektefellen er 34 år eller eldre. Innskudd på BSU-konto registrert på barn gir bare rett til fradrag i skatt på inntekt som lignes særskilt på barnet.

For å få rett til fradrag må innskuddet være innbetalt på kontoen senest 31. desember i inntektsåret, og det årlige sparebeløpet må stå inne over et årsskifte. De pengene som er satt inn det året man avslutter kontoen får du ikke fradrag for.

Skattefradrag som skyldes BSU står ikke i selvangivelsen, men det fremkommer som egen post i skatteberegningen som ligger ved selvangivelsen. Dersom du sparer i annen EØS-stat, må du selv dokumentere dette og kreve fradraget i selvangivelsen.

Begrensninger i bruk av sparebeløp

Sparebeløpet må brukes til kjøp av, eller nedbetaling av gjeld på ny fast bolig. Boligen kan ligge i Norge eller i utlandet. Uttak kan ikke brukes til betaling av arveavgift for bolig mottatt som arv eller gave, eller til å løse ut medeier i felles bolig som er anskaffet før opprettelse av spareavtale.

Som ny bolig regnes bolig som er anskaffet til egen bruk og tilflyttet etter at avtalen om sparing ble inngått. Også bolig som er tilflyttet før avtale om sparing ble inngått, men hvor du senere får eiendomsretten til boligen, regnes som ny fast bolig.

Eksempel

A har i flere år leid en bolig han nå får tilbud om å kjøpe. A kan benytte midlene på sin BSU-konto ved kjøpet, selv om boligen er tilflyttet for flere år siden.

Det stilles krav om at boligen benyttes som din faste bolig. Innflytting i boligen må skje innen rimelig tid. Innflytting innen 6 måneder etter at boligen er innflyttingsklar anses alltid innen rimelig tid. Pendlerbolig eller fritidsbolig regnes ikke som fast bolig.

Brudd på vilkårene

Vilkårene for boligsparingen anses brutt ved uttak av innbetalt sparebeløp eller renter påløpt til og med det året du fyller 33 år, når uttaket er anvendt til annet formål enn kjøp av bolig. Dersom ingen del av innskutt beløp er benyttet i samsvar med vilkårene, gis det et tillegg i skatt tilsvarende det samlede skattefradrag som du tidligere har fått. Dette gjelder også for skattefradrag tilknyttet beløp som fortsatt står inne på kontoen. Dersom bare deler av beløpet er brukt i strid med vilkårene, skal det bare gis tillegg i skatt for den delen som ikke er brukt i samsvar med vilkårene, herunder innskutte beløp som ikke er tatt ut.

Dødsfall

Ligning av avdøde

Avdøde er eget skattesubjekt fram til dødsfallet, og skattlegges for sine inntekter frem til dette tidspunktet. Skattlegging av formue og inntekter tidfestet etter dødsfallet skjer enten hos dødsbo, arvinger og/eller gjenlevende ektefelle eller gjenlevende samboer.

Inntekter

Lønn, pensjon, feriepenger og styrehonorarer, som er utbetalt eller kunne blitt utbetalt før dødsfallet, skal med i selvangivelsen. Avdøde er skattepliktig for slike egne inntekter som tidfestes etter kontantprinsippet, det vil si at avdøde hadde fått eller hadde adgang til å få utbetalingen før dødsfallet.

Annen inntekt skal tas med dersom avdøde hadde et ubetinget krav på inntekten før dødsfallet. For slike inntekter som tidfestes etter realisasjonsprinsippet, må avdøde ha fått et ubetinget krav på vederlaget før dødsfallet, selv om det ikke er mottatt. Se om tidfesting av de ulike inntektene i kapitlet «Tidfesting».

Aksjeutbytte som er besluttet utdelt til avdøde før dødsfallet, er derfor skattepliktig for avdøde. Dersom utbytte er besluttet utdelt etter dødsfallet, er det skattepliktig hos enearving, dødsbo eller gjenlevende ektefelle/samboer.

Renteinntekter skal tas med til beskatning fram til dødsfallet, og gjeldsrenter går til fradrag på samme måten.

Skatteplikt for etterfølgerne

Avdøde kan ikke skattlegges for inntekter hvor tidspunktet for skattlegging (tidfestingen) inntreffer etter dødsdagen. Vær oppmerksom på at nye regler om skattemessig kontinuitet fører til at inntekt og kostnader som er opptjent /pådratt men ikke tidfestet før dødsfallet, likevel kan inntektsføres/fradragsføres hos dødsbo, arvinger og/eller gjenlevende ektefelle eller gjenlevende samboer. Se kapittel om Arv, gaver og skatt side 37.

Begravelse

Gravferdsstønad etter folketrygdloven er skattefri. Utgifter til begravelse mv. er ikke fradragberettiget, men kan trekkes fra i arveavgiftsgrunnlaget.

Lønn i døds måneden

Skattepliktig lønn for døds måneden innberettes av arbeidsgiver i lønnsoppgaven kode 111-A, sammen med den øvrige lønnen. Det gjelder lønn som både er opptjent og som avdøde hadde fått eller hadde adgang til å få utbetalt før dødsfallet.

Har avdøde krav på lønn for hele lønnsperioden, for eksempel månedslønn, anses lønnen i denne perioden for opptjent av avdøde, selv om dødsfallet finner sted før utløpet av perioden. Er lønnen utbetalt før dødsfallet er denne skattepliktig hos avdøde.

Eksempel

Tor døde 20. september 2014, og fikk lønn for september utbetalt på lønningdagen 15. september 2014. Lønnen er opptjent av Tor før dødsfallet, og er skattepliktig ettersom lønnen ble utbetalt før dødsfallet.

Skattepliktig lønn for etterfølgerne

Lønn, feriepenger, styrehonorar o.l. (som tidfestes etter kontantprinsippet) som er opptjent av avdøde før dødsfallet, men som først tidfestes etter dødsfallet, er skattepliktig hos enten dødsbo, enearving og/eller gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte når dødsfallet har funnet sted 1. januar 2014 eller senere på grunn av nye regler om skattemessig kontinuitet.inntekt i form av lønn, som er opptjent av avdøde, men som tidfestes etter dødsfallet regnes ikke som personinntekt for etterfølgerne, slik at det ikke skal betales trygdeavgift og toppskatt.

Lønn i døds måneden som er skattepliktig for etterfølgerne

Eksempel

Tor døde 10. september, og fikk lønn for september utbetalt på lønningdagen 15. september. Lønnen er opptjent av Tor før dødsfallet, og er skattepliktig kapitalinntekt for sønnen som er enearving.

Etterlønn

I en del arbeidsforhold er det bestemmelser om etterlønn. Etterlønn utbetalt og opptjent etter dødsfallet, er skattefri for et beløp opptil 1,5 ganger grunnbeløpet (G). Grunnbeløpet i folketrygden var frem til 1. mai 2014 127.868 kroner, og fra 1. mai 2014 132.555 kroner. Skattefri etterlønn innberettes i kode 916.

Skattepliktig etterlønn utover 1,5 G for ektefelle, arving eller dødsboet skal innberettes under kode 214 i lønns- og trekkoppgaven. Merk at etterlønn ikke regnes som personinntekt, slik at det ikke skal betales trygdeavgift og toppskatt.

Skattefri pensjon for døds måneden

Pensjon i døds måneden regnes av praktiske grunner som skattefri, og innberettes i kode 215.

Etterpensjon

All pensjon utbetalt etter dødsfallsmåneden regnes som etterpensjon, og anses som skattefritil inntil 1,5 G. Skattepliktig etterpensjon ut over 1,5 G for ektefelle, arving eller dødsboet skal innberettes under kode 214. Skattepliktig etterpensjon skal ikke tas med i grunnlaget for personinntekt.

Fradrag

De samme prinsipper gjelder fradragsrett for kostnader.

Minstefradrag

Avdøde har krav på minstefradrag i skattepliktig lønns- og pensjonsinntekt. Se mer om særskilt beregning ved både pensjon og lønn i kapitlet "Minstefradrag".

Foreldrefradrag

Var avdøde enslig forsørger, gis foreldrefradrag i avdødes alminnelige inntekt.

Særfradrag for uførhet

Særfradrag for uførhet blir gitt til og med dødsfallsmåneden.

Eksempel

Else, som mottar uførepensjon, dør i august. Særfradrag for uførhet blir 21.336 kroner (kr 2.667 x 8 måneder).

Særfradrag for store sykdomsutgifter

Særfradrag for store sykdomsutgifter og særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne blir gitt for hele året dersom betingelsene for slike fradrag er oppfylt. Se mer i kapitlet «Sykdomsutgifter».

Skattefradrag for pensjonsinntekt

Skattefradrag for pensjonsinntekt reduseres tilsvarende antall måneder i løpet av inntektsåret som avdøde har mottatt pensjon.

Kostnader

Kostnader pådratt og tidfestet før dødsfallet er fradragsberettiget hos avdøde.

Eksempel

Kåre, som hadde en utleieleilighet, hyret inn håndverker til å reparere badet i leiligheten. Etter at håndverkeren var ferdig, men før fakturaen fra håndverkeren var betalt, døde Kåre. Beløpet skal føres til fradrag i leieinntekten, uansett om arvingene har betalt fakturaen.

Kostnader som er pådratt før dødsfallet, men som tidfestes etter dødsfallet er fradragsberettiget for enearving, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte og dødsbo.

Eksempel

Kari har inngått avtale om salg av en utleieleilighet før dødsfallet, men hvor eiendomsretten til leiligheten først går over etter dødsfallet, slik at tapet tidfestes etter dødsfallet. Fradragsretten for tap som tidfestes etter realisasjonsprinsippet blir fradragsberettiget for datteren som er enearving.

Underskudd og andre skatteposisjoner**Underskudd***Avdødes underskudd i dødsåret*

For dødsåret skal avdødes underskudd frem til dødsfallet lignes sammen med dødsboet, enearving som har overtatt boet udelt eller gjenlevende ektefelle/samboer som overtar i uskifte. Det medfører at avdødes underskudd i dødsåret kan fradras i overskudd i dødsåret for dødsbo, enearving eller gjenlevende ektefelle/samboer.

Avdødes fremførbare underskudd

Avdødes fremførbare underskudd både i og utenfor virksomhet fra tidligere år enn dødsåret kan føres til fradrag i avdødes inntekt i dødsåret.

Nye regler om skattemessig kontinuitet medfører at avdødes fremførbare underskudd kan videreføres av dødsbo, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte eller enearving som har overtatt boet udelt, uavhengig av hvordan underskuddet har oppstått. For gjenlevende ektefelle i uskifte gjelder dette også uavhengig av formuesordningen.

Dødsbo som lignes som selvstendig skattesubjekt og enearving som overtar boet udelt overtar avdødes underskudd. Tilsvarende gjelder for gjenlevende ektefelle/samboer som overtar boet uskiftet.

Arving som ved utlodning fra dødsbo overtar avdødes virksomhet, kan overta avdødes underskudd i den grad dette knytter seg til den overtatte virksomheten. Det er et vilkår at vedkommende overtar ansvaret for avdødes gjeld knyttet til denne virksomheten.

Underskudd som ikke er knyttet til avdødes virksomhet, kan overtas av loddeierne i samme utstrekning som de er loddeiere i boet når de overtar ansvaret for avdødes gjeld.

Eksempel

Avdøde far hadde underskudd utenfor næring til framføring, og hans tre barn overtar avdødes gjeld, og får dermed rett til framføring av en tredjedel av underskuddet hver.

Tilbakeføring av underskudd

Drev avdøde virksomhet, anses dødsfallet i seg selv ikke som opphør av virksomhet i forhold til sktl. § 14-7

Virksomheten anses videreført av dødsbo, enearving som overtar boet udelt eller gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte. Fortsetter virksomheten etter et skifte, anses virksomheten som videreført av den/de arvinger som overtar virksomheten.

Selv om virksomheten ikke skal drives videre etter dødsfallet, må det normalt legges til grunn at virksomheten videreføres av enearving, gjenlevende ektefelle eller dødsboet i en avviklingsperiode.

For arvinger er det et vilkår for videreføring av avdødes underskudd i virksomhet, at arvingen overtar avdødes gjeld i den overtatte virksomhet. Overtas ikke gjelden, kan arvingen ikke tilbakeføre underskudd i opphørsåret mot boets eller avdødes inntekt i det foregående eller nest foregående år.

Ligning av enearving

Er du enearving etter avdøde (og du ikke er gjenlevende ektefelle eller samboer) og du overtar fullt ansvar for avdødes gjeld, oppstår det ikke et dødsbo.

Enearving og avdøde skattlegges i dødsåret for sin egen og avdødes samlede inntekt. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for henholdsvis avdøde og arving. Hvis du ikke overtar ansvaret for avdødes gjeld, oppstår et dødsbo som anses som eget skatteobjekt. Boet skal i disse tilfellene ikke lignes sammen med enearvingen.

Personfradrag (klassefradrag)

Enearving og avdøde lignes under ett i den klasse arvingen etter vanlige regler har krav på. Arvingen kan imidlertid kreve sin og avdødes inntekt lignet hver for seg. Avdøde og arvingen settes da i den klasse de hver for seg etter vanlige regler har krav på. Slik atskilt

ligning vil normalt gi lavest skatt, fordi de da vil få hvert sitt personfradrag. Se “Skatteklasse”.

Som enearving kan du kreve å få inntektene lignet hver for seg, men du formuesbeskattes for den samlede formue. Det vil si at du som enearving bare har krav på eget fribeløp ved beregning av formuesskatten.

Eksempel

Vibeke er skilt, og ved hennes død arver sønnen Fabian alt. Fabian ber om å få lignet inntektene for seg, slik at han og moren får hvert sitt personfradrag, og hver sin grense for toppskatt. Fabian har en bruttoformue på 700.000 kroner, og en gjeld på 1,8 millioner kroner. Han arver 3,1 millioner kroner av sin mor, og får dermed en netto formue på 2 million kroner, og må betale formuesskatt av 10.000 kroner (2.000.000 – fribeløp 1.000.000 kroner).

Selvangivelse

Enearvingen sender selvangivelse for seg selv, og for avdøde. Vær oppmerksom på at når en skattyter dør blir adressen automatisk fjernet i folkeregisteret, og det blir derfor ikke sendt ut selvangivelse til avdøde i disse tilfellene. Registrer derfor en c/o-adresse hos folkeregisteret, slik at selvangivelsen blir sendt til denne adressen. Har du ikke registrert c/o-adresse, kan du ved fremleggelse av skifteattest ved henvendelse til skattekontoret få den tilsendt, eller utlevert ved fysisk oppmøte på et skattekontor.

Skattestedet

Avdødes inntekt lignes i enearvingens bostedskommune (gjelder ikke stedbundet inntekt).

Ligning av gjenlevende ektefelle

Er avdøde gift, vil det enten skje et skifte (fordeling av arven) eller at den gjenlevende overtar boet udelt (uskifte) – helt eller delvis.

Har du som gjenlevende ektefelle overtatt boet i uskifte, oppstår det ikke et dødsbo. Du skattlegges i dødsåret for din egen og avdøde ektefelles samlede inntekt. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for avdøde og gjenlevende ektefelle, men på grunn av reglene om skattemessig kontinuitet i skatteloven § 9-7 overtar gjenlevende avdødes skatteposisjoner. Hvis det er mest gunstig gjennomføres særskilt ligning.

Du er som gjenlevende ektefelle fullt ut skattepliktig for egne inntekter som er opptjent og tidfestet før dødsfallet. Du blir også skattlagt for hele formuen ved årets utgang. Inntekt opptjent og tidfestet etter dødsfallet er fullt ut skattepliktig for gjenlevende ektefelle.

Lønn, feriepenger, styrehonorarer, pensjon og lignende som er opptjent av gjenlevende ektefelle er fullt ut skattepliktig. Dette gjelder selv om slike inntekter er opptjent før, men blir tidfestet etter dødsfallet.

Overtar du som gjenlevende ektefelle bare en del av boet i uskifte, oppstår det et dødsbo for den delen som ikke overtas i uskifte.

Selvangivelse

Når gjenlevende ektefelle/samboer overtar boet i uskifte, har gjenlevende plikt til å levere selvangivelse for avdødes inntekt.

Ligning av gjenlevende samboer

Er du gjenlevende samboer, må det først klargjøres hva avdøde eide og hva du som gjenlevende samboer eide. Bare det som tilhørte avdøde, herunder sameieandel, inngår i dødsboet og arves.

For eiendeler, herunder sameieandel, som tilhører gjenlevende innebærer ikke dødsfallet noen skattemessige konsekvenser.

Avdødes formue og inntekt lignedes enten på avdøde selv (frem til dødsfallet), som dødsbo, på arving eller på gjenlevende samboer.

Gjenlevende samboer som overtar eiendeler i uskifte, lignedes for disse eiendelenes vedkommende tilsvarende som gjenlevende ektefelle som sitter i uskifte. Reglene om skattemessig kontinuitet gjelder også for samboer som overtar i uskifte.

Overtar gjenlevende samboer bare en del av boet etter avdøde i uskifte, oppstår det et særskilt dødsbo for den delen som ikke overtas i uskifte, for eksempel avdødes bankinnskudd, aksjer og næringseiendom. Dødsboet lignedes som eget skattesubjekt så lenge boet står under offentlig eller privat skifte. Formuen utenfor uskifteboet og avkastning av denne lignedes på dødsboet.

Ligning av dødsbo

Generelt

Dødsbo som ikke er overtatt av gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte eller av enearving, er eget skattesubjekt fra dødsfallstidspunktet og frem til opphørstidspunktet. Dødsbo skattlegges for sin egen og avdødes samlede inntekt og formue i dødsåret. Dette gjelder uavhengig av om det er privat eller offentlig skifte. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for henholdsvis avdøde og dødsbo. For senere år skattlegges boet for sin inntekt. Hvis boet ikke avsluttes før årsskifte, skattlegges også formuen som inngår i boet.

Ved et offentlig skifte anses boet opphørt når det er sluttet og utloddet.

Når boet skiftes privat anses boet opphørt når de arve- og skifterettslige spørsmål, herunder forholdet til kreditorene, er avklart. Som hovedregel må en kunne legge til grunn at boet er opphørt ved arvingenes oppgjørsdato.

Personfradrag, satser mv.

Dødsboet skattlegges sammen med avdøde i dødsåret, og får da den skatteklasse avdøde ville ha hatt krav på. Se kapitlet «Skatteklasse».

Etter dødsåret lignes boet i klasse 0.

Boet må betale trygdeavgift og toppskatt av avdødes personinntekt, men vil selv bare ha alminnelig inntekt.

Særfradrag for uførhet

Boet får i dødsåret de særfradrag som avdøde ville ha hatt krav på, men ikke særfradrag i de påfølgende år.

Forhåndsligning av dødsbo

Før du slutter et dødsbo skal du levere selvangivelse og kreve forhåndsligning. Hvert inntektsår blir særskilt forhåndslignet. Du skal bruke “Selvangivelse for forhåndsligning” skjema RF-1040. Det kan kreves forhåndsligning for det året boet blir avsluttet, og året før dersom skatteoppgjøret ikke er ferdig når forhåndsligning kreves. Kreves det forhåndsligning for to inntektsår må det fylles ut skjema (selvangivelse) for hvert av årene.

Har du mottatt en forhåndsfylt selvangivelse etter avdøde for et av de årene forhåndsligning kreves for, kan du levere denne med eventuelle korrigeringer av inntekts- og formuesposter sammen med utfylt “Selvangivelse for forhåndsligning”. Du må da levere selvangivelsen på papir. Merk den tilsendte forhåndsfylte selvangivelsen tydelig med krav om “forhåndsligning”.

Det er viktig at du i “Selvangivelse for forhåndsligning” under “Opplysninger om boet” krysser ja for at det kreves kvittering fra skattekontoret på mottak av krav om forhåndsligning. For krever du slik forhåndsligning skal skattekontoret straks skriftlig erkjenne å ha mottatt kravet. Etter slik erkjennelse faller kravet på skatt av den oppgitte formue og inntekt bort, hvis det ikke er sendt på ettersiselig måte til den som krevde forhåndsligning innen 3 måneder.

Skattested

Dødsboet er skattepliktig for inntekt og formue i den kommune der avdøde ville ha vært skattepliktig etter bosted. Avgjørende er avdødes bosted per 1. november året forut for dødsåret. Unntak gjelder for formue og inntekter som er undergitt stedbunden skattlegging.

Ektefeller

Om skatteklasse og personfradrag, se kapitlet «Skatteklasse».

Om ligning når den ene ektefellen dør, se kapitlet «Dødsfall».

Fordeling av kapitalinntekter og kapitalutgifter

Ektefeller kan fritt fordele de fleste kapitalinntekter/-utgifter mellom seg. Siden skatten på alminnelig inntekt beregnes med en flat sats på 27 prosent vil det imidlertid i de fleste tilfeller ikke spille noe rolle hvem av dere som fører kapitalinntekter/-utgifter i selvangivelsen.

Vær likevel oppmerksom på at dersom en av dere har nettoinntekt (post 3.6) som er lavere enn personfradraget (2014: 48.800 kroner), og dere samlet har bruttoinntekt over innslagspunktet for toppskatt (2014: 527.400 kroner), lønner det seg å føre fradrag over til den ektefelle som har nettoinntekt som overstiger personfradraget. Alternativt kan kapitalinntekter overføres til den av dere som har nettoinntekt lavere enn personfradraget. Vanligvis er det ikke nødvendig å regne på dette selv – hva som lønner seg beregnes automatisk.

Eksempel: Fordeling av fradrag mellom ektefeller

	Uten overføring av gjeldsrenter	
	Ektefelle 1	Ektefelle 2
Lønn	480.000	86.000
Rentefradrag	40.000	40.000
Minstefradrag (2014)	84.150	36.980
Alminnelig inntekt	355.850	9.020
Personfradrag (2014)	72.000	0
Grunnlag skatt alm. Inntekt	292.870	0
Klasse 2		
Skatt på alm. inntekt (27 %)	77.120	1.955
Toppskatt (9 %)	2.946	528
Trygdeavgift (8,2 %)	39.360	7.052
Totalt	119.426	9.535

	Med overføring av gjeldsrenter	
	Ektefelle 1	Ektefelle 2
Lønn	480.000	86.000
Rentefradrag	80.000	0
Minstefradrag (2014)	84.150	36.980
Alminnelig inntekt	315.850	49.020
Personfradrag (2014)	48.800	48.800
Grunnlag skatt alm. inntekt	267.050	220
Klasse 1E		
Skatt på alm. inntekt (27 %)	72.104	59
Toppskatt (9 %)	0	0
Trygdeavgift (8,2 %)	39.360	7.052
Totalt	111.464	7.111

Ektefellene sparer 10.386 kroner i skatt ved å overføre gjeldsrentefradraget til mannen. Fordelingen av kapitalinntekter og kapitalutgifter mellom ektefellene kan også påvirke størrelsen på samlet skatt dersom en mottar alderspensjon, AFP (gjelder kun AFP i offentlig sektor og gammel AFP i privat sektor, og gjelder IKKE ny AFP i privat sektor, f.o.m. 2011) eller uførepensjon og en av ektefellene har lav inntekt. Les mer om dette i kapitlet «Pensjon og pensjonister» ("Skattebegrensning" og "Skattefradrag"). NB: I disse tilfellene må du selv sørge for optimal fordeling av inntekter og utgifter.

Eksempel

Stein er lønnsinntaker og har betydelige renteinntekter. I 2014 utgjorde lønnsinntekten 800.000 kroner og renteinntektene 80.000 kroner. Hans ektefelle Inger har pensjon på 119.000 kroner. Fordi hennes pensjon er lavere enn 175.900 kroner, vil hun ha krav på et skattefradrag på 30.000 kroner. Hennes skatt på pensjonen er imidlertid bare på kr 16.348, slik at hun ikke får utnyttet 13.652 kroner av skattefradraget.

I denne situasjonen vil det lønne seg å overføre renteinntekter på 50.563 kroner fra Stein til Ingers selvangivelse. Som en følge av overføringen øker skatten hennes med 13.652 kroner, til 30.000 kroner, og hun får utnyttet skattefradraget på 30.000 kroner fullt ut.

Enslig forsørger

Særfradrag for enslig forsørger

Fra og med inntektsåret 2013 skal alle enslige forsørgere lignedes i skatteklasser 1. Ektepar vil fortsatt kunne lignedes i klasse 2, dersom den ene har lav eller ingen inntekt.

For enslige forsørgere av barn under 18 år er det innført et særfradrag, som for 2014 utgjør 4.067 kroner per måned. Dette har erstattet fordelene ved skatteklasser 2.

Med enslig forsørger menes her person som er ugift, skilt, separert, enke/enkemann og eller ikke hatt samboer i minst ett år. Særfradraget utgjør 48.804 kroner for hele året. Det nye særfradraget gis kun til enslige forsørgere som mottar utvidet barnetrygd, og baseres på innberetning fra NAV. Retten til utvidet barnetrygd opphører dersom mottakeren har inngått samboerskap som har vart i mer enn 12 måneder, får barn sammen med samboer eller gifter seg. Dette betyr at følgende personer, som tidligere ble lignet i klasse 2, ikke vil ha rett til særfradrag for enslige forsørgere:

- Enslig forsørger med barn som er 18 år eller eldre, hvor barnet har lav eller ingen inntekt.
- Enslig forsørger med ny samboer uten felles barn, når samboerskapet har vart i minst 12 måneder.

Daglig omsorg

Begrepet daglig omsorg

Hovedregelen er at den som alene har omsorg for barn under 18 år anses som enslig forsørger. Å ha omsorgen betyr at barna bor hos vedkommende. Det formelle foreldreansvaret har i denne sammenheng ingen betydning.

I de fleste tilfeller vil den enslige forsørger ha daglig omsorg for barnet. Bor barnet hjemmefra på grunn av skolegang eller opphold i institusjon eller lignende, så er forutsetningen for omsorg at den enslige forsørgeren opprettholder jevnlig kontakt med barnet, ved at barnet er hjemme i ferier og helger og/eller at barnet besøkes så hyppig i institusjonen som forholdene tillater.

Hvert barn må vurderes for seg. Dette innebærer at begge foreldrene kan anses som enslige forsørgere hvis de har ett barn hver boende hos seg. Det er en forutsetning at forholdet er reelt, og at delingen av barneflokket er av varig karakter. Dersom omsorgen er delt mellom foreldrene, vil den som har hatt den daglige omsorgen størstedelen av året, bli ansett som enslig forsørger.

Delt omsorg

Dersom barnet (barna) etter avtale skal, eller rent faktisk oppholder seg like lenge hos hver av foreldrene, kan det legges til grunn at begge foreldrene blir ansett som enslig forsørgere, og får et halvt særfradrag hver.

Omsorg en del av året

Overføres eneomsorgen i løpet av inntektsåret, får foreldrene særfradrag for de månedene de har hatt den daglige omsorgen.

Barn

Som barn anses egne barn og adoptivbarn. Fosterbarn likestilles med adoptivbarn når fosterforeldrene ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse og forholdet har karakter av adopsjon. Når du på rettslig grunnlag er tilkjent foreldreansvar og rent faktisk har omsorgen for barnet, vil forholdet ha karakter av adopsjon. Andre fosterbarn regnes ikke som barn i forhold til skattereglene for enslige forsørgere.

Etterbetaling av lønn og pensjon

Både lønn og pensjon er i utgangspunktet skattepliktige i det året de utbetales. Dersom du hadde adgang til å få ytelsen utbetalt tidligere, vil lønnen eller pensjonen være skattepliktig på dette tidligere tidspunktet.

Dette prinsippet gjelder også i utgangspunktet ved etterbetaling av lønn og pensjon, altså slik at beløpet er skattepliktig på utbetalingstidspunktet, selv om det er opptjent tidligere. Ved etterbetaling av lønn og pensjon, kan en likevel i mange tilfeller få beregnet skatten som om utbetalingen var blitt skattlagt på det tidligere opptjeningsstidspunktet.

Etterbetaling av pensjon

Generelt

Ved etterbetaling av pensjon for tidligere år, skal skatten i utbetalingsåret beregnes til det beløp skatten ville ha utgjort dersom ytelsen ble skattlagt i opptjeningsåret. Dette gjelder bare dersom du har fordel av det, alle årene sett under ett.

Regelen gjelder alle pensjoner, både offentlige og private.

Eksempel

Peder får i 2014 innvilget varig uføretrygd med tilbakevirkende kraft til 2012. Som en følge av dette får han etterbetalt til sammen 400.000 kroner i pensjon for årene 2012 og 2013. Som følge av gode private forsikringer, vil han i 2014 ha en samlet personinntekt på 550.000 kroner i tillegg til etterbetalingen. Hele etterbetalingen vil derfor ilegges toppskatt dersom den skattlegges på vanlig måte. Peder hadde lave inntekter i 2012 og 2013 og det vil derfor være lønnsomt at skatten beregnes til det beløp den ville utgjort dersom etterbetalingen ble skattlagt i 2012 og 2013.

Renter

Eventuelle renter på etterbetaling skattlegges i det året vedtaket om etterbetalingen ble fattet. Det er likevel mulig å søke om å få nedsatt skatten på rentene til det skatten ville utgjort om rentene ble fordelt på de forskjellige inntektsår, for eksempel fordi reglene om skattebegrensning slår urimelig ut. Søknaden må sendes skattekontoret.

I selvangivelsen

Omberegningen skal skje automatisk, fordi etterbetalt pensjon innberettes på egne koder. Det er likevel fornuftig å gjennomgå skatteoppgjøret nøye, for å kontrollere at riktig beløp er omberegnet og at omberegningen er korrekt.

Etterbetaling av lønn

Generelt

Etterbetaling av lønn er skattepliktig i utbetalingsåret. Det foretas ikke omberegning av skatten, slik som for pensjon.

En kan likevel søke skattekontoret om at skatten i utbetalingsåret skal beregnes til det beløp skatten ville ha utgjort dersom lønnen ble skattlagt i det tidligere opptjeningsåret. Et eksempel hvor slik lemping kan være aktuelt, er tilfeller hvor inntekten på grunn av etterbetalingen overstiger grensen for toppskatt. I praksis foretas det normalt lemping i tilfeller hvor etterbetalingen overstiger 20.000 kroner. Pensjonspoengene omregnes ikke.

Også for visse opsjoner i arbeidsforhold kan du kreve at skatten beregnes til det den ville vært, dersom fordelen hadde blitt tidfestet med like store beløp fra ervervsåret til innløsningsåret. Det er bare fordelen ved å erverve aksjer eller grunnfondsbevis som kan fordeles.

Renter

Om renter på etterbetalingen, se ovenfor.

I selvangivelsen

Ved etterbetaling av lønn må skattyter i selvangivelsen kreve å få omberegnet skatten til det beløp den ville utgjort dersom lønnsinntekten ble utbetalt i opptjeningsåret.

Formue og gjeld

Formuesskatt – netto formue

Har du nettoformue som overstiger det årlig fastsatte fribeløpet betaler du formuesskatt med 1 prosent (2015: 0,85 prosent). Med nettoformue menes eiendeler fratrukket all gjeld (også gjeld i utlandet). For inntektsåret 2014 er det nettoformuen pr. 31. desember 2014 klokken 24:00 som er avgjørende for formuesskatten. Hva du/dere har eid i løpet av året, er derfor uten interesse.

Satser og innslagspunkt for inntektsåret 2014:

Nettoformue i kr	Samlet skatt til stat og – kommune	Fordeling stat og kommune
0 – 1 million	0 pst.	0
Over 1 million	1,0 pst.	0,7 pst. kommune og 0,3 pst. stat.

Eiendeler – gjeld = nettoformue

All gjeld (lån) har samme effekt formuesmessig (boliggjeld/forbruksgjeld) – også gjeld i utlandet. Det å eie fast eiendom i utlandet har vanligvis ikke betydning for gjelden, med unntak for noen land.

Eksempel

John har følgende formue og gjeld pr 31.12.2014:

Bankinnskudd:	kr	300.000
Primærbolig (ligningsverdi):	kr	750.000
Bil:	kr	125.000
Gjeld til bank:	kr	1.500.000
Netto formue	kr	- 325.000

Siden John har negativ formue (kr 325.000) beregnes det ikke formuesskatt. Dersom John ikke hadde hatt gjeld ville nettoformuen vært som følger:

Bankinnskudd:	kr	300.000
Primærbolig (ligningsverdi):	kr	750.000
Bil:	kr	125.000
Netto formue	kr	1.175.000

Johns nettoformue er i dette tilfelle 1.175.000 kroner. Det beregnes formuesskatt med 1,0 prosent av det som overstiger fribeløpet på 1 million kroner. Formuesskatten blir dermed i dette tilfelle 1.750 kroner ($175.000 \times 1,0 \%$)

Verdsettelse

Utgangspunkt – omsetningsverdi

Utgangspunktet er at eiendeler verdsettes til omsetningsverdien 1. januar i ligningsåret. I uttrykket omsetningsverdi, ligger det at de skal verdsettes til hvor mye du kunne solgt eiendelen for på det åpne markedet.

Det er imidlertid ikke alle formuesgoder som skattemessig verdsettes til sin fulle omsetningsverdi. Ved å investere i formuesgoder som verdsettes lavere enn omsetningsverdien, blir grunnlaget for skatten – nettoformuen – lavere.

Om verdsettelse av boliger, se «Bolig, fritidsbolig, tomt».

Noen andre eiendeler er også gunstig verdsatt:

- Fritidsbåter: Salgsverdien settes til 75 prosent av forsikringsverdien (gjelder fritidsbåter med en antatt salgsverdi over 50.000 kroner).
- Innbo, løsøre i bolig og fritidsbåt: Regnes som formue når samlet salgsverdi er høyere enn 100.000 kroner (gjelder også fritidsbåter med salgsverdi under 50.000 kroner). Innbo verdsettes med utgangspunkt i brannforsikringsverdien.

Av den første millionen:	10 %
Mellom 1 million og 1,4 millioner kroner:	20 %
Over 1,4 millioner kroner:	40 %
Skattefri del:	100.000 kroner

Eksempel:

Innbo med forsikringssum 2,1 millioner kroner verdsettes til 360.000 kroner.

Husk at innbo også inkluderer kunst og antikviteter som er en del av innboet. Kunst og antikviteter er en del av innboet når det har hengt på veggen, stått i stua, eller på annen måte fungert som møbel eller pyntegenstand hjemme eller på hytta.

- Privatbil, motorsykel, campingvogn og snøscooter: En viss prosent av kjøretøyets listepriis som ny (2014: 75 %).

Ektefeller

Ektefeller kan fritt fordele formue og gjeld, men de blir alltid lignet felles for formue, slik at fordelingen ikke får noen betydning for formuesskatten. Ved skatteberegningen slås

ektefellenes nettoformuer sammen til ett beregningsgrunnlag. Er du gift spiller det derfor ingen rolle for formuesskatten hvem av dere som fører eiendeler og gjeld i selvangivelsen.

I skatteoppgjøret vil den samlede formuesskatten bli fordelt på ektefellene ut i fra fordeling av formue og gjeld i selvangivelsen.

Samboere

Samboere lignedes for hver sin formue og gjeld. Det kan derfor være penger å spare på å tenke korrekt føring av eiendeler og gjeld.

Er dere samboere med felles barn, hvor barna har formue, er utgangspunktet at denne skattlegges med en halvpart hos hver av foreldrene. Dersom formuen til barna ikke kommer fra en av dere som foreldre, kan dere kreve en annen fordeling.

Eksempel

Roy og Anne Katrine er samboere med 2 mindreårige barn. Barna har mottatt forskudd på arv fra besteforeldrene. Opprinnelig ble barnas formue, samt hele hytta, bilen og halvparten av huset ført på Anne Katrines selvangivelse som formue. Det ble ikke ført noe boliggjeld. Anne Katrine fikk med andre ord stor formue, og formuesskatten ble deretter. Roy førte den andre halvparten av huset på sin selvangivelse. Hele boliggjelden ble ført hos Roy selv om både Anne Katrine og Roy er like mye ansvarlige for gjelden og betaler renter og avdrag på lik linje.

Det skulle bare noen enkle grep til for å spare mange tusen kroner i formuesskatt. Barnas formue ble ført over på Roy. Halve boliggjelden ble ført på Anne Katrine. Resten ble stående som før. Da fikk Anne Katrine negativ formue og ingen formuesskatt. Også Roy ble stående med negativ formue – og dermed var også paret kvitt hele formuesskatten.

Gjeld

Gjeld per 1. januar 2015 skal føres i selvangivelsen. Husk å føre opp private lån og lån tatt opp i utlandet.

Har du arvet i løpet av 2013 eller tidligere, men arveavgiften ikke har forfalt per 31.12 i inntektsåret? Da kan skyldig arveavgift føres opp som en gjeldspost i selvangivelsen, og dermed redusere skattepliktig nettoformue.

Forsinkelsesavgift

Personlig næringsdrivende, AS og deltakerlignet selskap

Har du fått tilsendt forhåndsutfylt selvangivelse for næringsdrivende (RF-1030) og leverer denne og/eller pliktig næringsoppgave etter innleveringsfristen (ordinær eller utsatt), men før skatteoppgjøret er sendt deg, vil skattekontoret i utgangspunktet illegge deg forsinkelsesavgift. Dette gjelder selv om du ikke har drevet næringsvirksomhet i 2014 så lenge du har fått tilsendt denne type selvangivelse.

Tilsvarende gjelder for aksjeselskap mv. og deltakerlignede selskaper som leverer henholdsvis selvangivelse (RF-1028) og selskapsoppgave med vedlegg (RF-1215/RF-1233) etter innleveringsfristen, men før ligningen er lagt ut. For deltakerlignet selskap skal forsinkelsesavgiften beregnes hos selskapet for deretter å fordeles på deltakerne.

Lønnstakere og pensjonister mv.

Reglene om forsinkelsesavgift gjelder ikke dersom du omfattes av ordningen med leveringsfritak, dvs. dersom du mottar forhåndsutfylt selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv.

Har du mottatt forhåndsutfylt selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv. og du benytter deg av ordningen med leveringsfritak ("stille aksept") anses selvangivelsen levert ved selvangivelsesfristens utløp. Endrer du opplysningene i selvangivelsen etter fristens utløp illegges du altså ikke forsinkelsesavgift, men det kan være aktuelt med tilleggsatt.

Fristutsettelse

Hvis du ikke rekker å foreta de korrigeringer/tilføyelser du skal innen selvangivelsesfristen er det viktig at du ber om utsatt innleveringsfrist. Søknaden bør sendes i god tid før fristens utløp. Skattekontoret vil normalt gi deg utsettelse hvis du har en god begrunnelse for hvorfor det vil være vanskelig for deg å levere selvangivelsen med vedlegg innen fristen.

Den enkleste måten å søke om utsettelse for lønnstakere og pensjonister vil være å gå inn via Altinn og levere RF-1115 «Søknad om utsatt frist for levering av selvangivelsen» elektronisk. Du vil da automatisk få 30 dagers utsettelse, samt en bekreftelse på at søknaden er innvilget.

Næringsdrivende kan søke elektronisk om 14 dagers utsettelse med innleveringen ved å gå inn via Altinn og levere RF-1114.

Beregningsgrunnlaget

Grunnlaget for beregning av forsinkelsesavgift er den samlede skattepliktige nettoformue og alminnelig inntekt. Grunnlaget er det samme enten det er selvangivelse,

næringsoppgave eller begge oppgaver som er levert etter fristen. Beregningsgrunnlaget skal altså ikke begrenses til den delen av samlet inntekt som inngår i en forsinket næringsoppgave, selv om selvangivelsen er levert innen fristen og inneholder både dette og de øvrige skattegrunnlagene.

Størrelsen på forsinkelsesavgiften

Avgiften varierer etter forsinkelsens lengde. Har du fått utsatt innleveringsfrist er det den forlengede fristen som danner utgangspunktet for beregningen. Hvis forsinkelsen er over tre måneder for selvangivelse med leveringsfrist 31. mai, skal imidlertid forsinkelsen alltid regnes i forhold til selvangivelsesfristen.

Dersom du både leverer selvangivelsen og næringsoppgaven for sent, men til forskjellig tid, ilegges forsinkelsesavgift etter den sats som gjelder ved den siste leveringen, dvs. den satsen som gir høyest avgift.

Satsene er per i dag én promille av nettoformuen. I tillegg ilegges to promille av nettoinntekten ved forsinkelse under én måned, én prosent av nettoinntekten ved forsinkelse over én måned og to prosent av nettoinntekten ved forsinkelse over tre måneder.

Forsinkelsesavgiften kan ikke settes lavere enn 200 kroner. Er forsinkelsen under én måned, kan avgiften ikke settes høyere enn 10.000 kroner. Ved forsinkelse over en måned er det en øvre beløpsgrense på 15.000 kroner.

Eksempel

Sander har mottatt selvangivelse for næringsdrivende. Han har en alminnelig inntekt på 500.000 kroner. Dersom selvangivelsen leveres innen en måned etter fristen (ordinær eller utsatt), påløper en avgift på 1.000 kroner (to promille av alminnelig inntekt). Leveres selvangivelsen over en måned for sent påløper en avgift på 5.000 kroner (en prosent av alminnelig inntekt). Leveres selvangivelsen over tre måneder etter den lovbestemte fristens (31.mai) utløp, påløper en avgift på 10.000 kroner (to prosent av alminnelig inntekt, begrenset oppad til 15.000 kroner).

Skjer levering etter at skatteoppgjøret er sendt deg ilegges du ikke forsinkelsesavgift, men det kan da være aktuelt med tilleggsskatt.

Unntak fra forsinkelsesavgift

Forsinkelsesavgift ilegges ikke dersom det foreligger unnskyldelige forhold. Bestemmelsen om unntak fra forsinkelsesavgift ved unnskyldelige forhold er utformet på samme måte som unntaksbestemmelse for tilleggsskatt, se ”Tilleggsskatt”.

Minstefradrag

Alle som mottar pensjon og/eller lønn har krav på minstefradrag. Fradraget beregnes automatisk ut i fra oppgitt lønn og/eller pensjon i selvangivelsen. Det gis ikke minstefradrag i kapital- eller næringsinntekt.

Pensjon

For pensjon utgjør minstefradraget 27 prosent av pensjonsinntekten, minimum 4.000 kroner, og maksimalt 70.400 kroner. Fradraget kan ikke overstige den inntekten det beregnes av. I 2015 er minstefradraget i pensjon 29 prosent, maksimalt 72.200 kroner.

Eksempel

En pensjon på 3.000 kroner gir et minstefradrag på 3.000 kroner.
 En pensjon på 100.000 kroner gir et minstefradrag på 27.000 kroner.
 En pensjon på 300.000 kroner gir et minstefradrag på 70.400 kroner.

Om minstefradrag ved kombinasjon av lønn og pensjon, se nedenfor.

Lønn

Satser

For lønn er fradraget 43 prosent av lønnen, minimum 31.800 kroner og maksimalt 84.150 kroner. Minstefradraget kan ikke overstige lønnsinntekten. I 2014 er minstefradraget i lønn 43 prosent, maksimalt 84.150 kroner.

Eksempel

En lønnsinntekt på 30.000 kroner gir et minstefradrag på 30.000 kroner.
 En lønnsinntekt på 50.000 kroner gir et minstefradrag på 31.800 kroner
 En lønnsinntekt på 100.000 kroner gir et minstefradrag på 43.000 kroner.
 En lønnsinntekt på 300.000 kroner gir et minstefradrag på 84.150 kroner.

Høyere faktiske kostnader

Arbeidstakere har krav på fradrag for utgifter knyttet til arbeidet. Minstefradraget i lønnsinntekt kommer imidlertid i stedet for fradrag for slike utgifter. Dette betyr at dersom minstefradraget er høyere enn de faktiske utgiftene, er det lønnsomt å få minstefradrag etter standardreglene ovenfor, i stedet for fradrag for faktiske kostnader. En har krav på standardbeløpet uansett om man har hatt utgifter eller ikke.

Dersom arbeidskostnadene overstiger standardbeløpet, vil en kunne kreve fradrag for de faktiske kostnadene. Arbeidsutgifter er utgifter til for eksempel faglitteratur, tidsskrifter, kurs, seminarer, flytting, hjemmekontor og PC. Også overtidsmat kan være en arbeidsutgift: Når arbeidsdagen varer over 12 timer, er det i prinsippet mulig å fradragføre 84 kroner (2015: 86 kroner) for overtidsmat. Fradrag for arbeidstøy gis derimot bare i spesielle tilfeller, for eksempel hvis det gjelder uniformer, sceneklær, kostymer og lignende, eller ved ekstra stor slitasje.

I praksis er det bare helt unntaksvis at arbeidsutgiftene overstiger det standardiserte beløpet. Typiske tilfeller hvor reelle utgifter ofte kan bli så høye at de overstiger standardbeløpet er utgifter til advokat i arbeidstvist (i forbindelse med oppsigelse eller tvist om lønnsfastsettelse) eller utgifter til flytting. Ved flytting til et annet sted på grunn av arbeid er flytteutgiftene fradragsberettiget. Fradraget kommer i stedet for minstefradrag, slik at det bare er når utgiftene overstiger minstefradraget at de har betydning for skatten. Flytteutgifter inkluderer utgifter til flytting av innbo og løsøre, pakking, emballasje, rengjøring, opprydding, nødvendig lagerleie, transport, særskilt forsikring av innbo under transport og lagring, reise, mat og overnatting ved flyttingen. Fradrag for faktiske utgifter kan være spesielt aktuelt ved flytting til Norge, fordi en ofte ikke har krav på fullt minstefradrag etter de standardiserte reglene det første året.

Har man først valgt å kreve fradrag for reelle utgifter, er samlet beløp fradragsberettiget. Det er derfor viktig å ta vare på også andre kvitteringer for jobbrelaterte utgifter, for eksempel utgifter til kjøp av faglitteratur og lignende.

Arbeidsgivers dekning av utgiftene

Fordi utgifter til overtidsmat, kurs, flytting, advokat etc. er utgifter som bare helt unntaksvis gir fradragsrett, er det skattemessig mer gunstig at arbeidsgiver i stedet dekker denne type utgifter. Selv om utgiftene ikke gir noe reelt fradrag, fordi minstefradraget er høyere, vil likevel arbeidsgiver kunne dekke utgiftene skattefritt. Se nærmere under «Utgiftsgodtgjørelser».

Kombinasjon av lønn og pensjon

Dersom du har både lønnsinntekt og pensjon beregnes minstefradraget til det høyeste av:

- Summen av minstefradrag for lønn og pensjon. Nedre grense for minstefradraget i lønn er i slike tilfeller 4.000 kroner (og ikke som normalt 31.800 kroner). Minstebeløpet på 4.000 kroner kommer til anvendelse to ganger – en gang på lønn og en gang på pensjon. Minstebeløpet kan ikke overstige henholdsvis lønnen eller pensjonen.
- Beregnet minstefradrag bare av lønnsinntekt. I slike tilfeller kommer minstebeløpet på 31.800 kroner til anvendelse. Minstefradraget kan fortsatt ikke overstige lønnsinntekten.

Minstefradraget kan til sammen ikke overstige maksimalt minstefradrag for lønnsinntekt, 84.150 kroner.

Eksempel

A mottar lønn på 200.000 kroner og pensjon på 50.000 kroner.

Minstefradraget beregnes både av lønn og pensjon, med nedre grense på 4.000 kroner:

Lønn 200.000×43 prosent = 86.000 kroner

+ pensjon 50.000×27 prosent = 13.500 kroner

Minstefradraget kan ikke overstige 84.150, og begrenses derfor til dette.

Eksempel

B mottar lønn på 40.000 kroner og pensjon på 30.000 kroner.

Minstefradraget beregnes bare av lønnsinntekt, og blir på 31.800 kroner, som er den nedre grensen. Den alternative beregningsmåten, hvor både lønn og pensjon tas med, men uten den nedre grensen på 31.800 kroner for lønn, ville gitt et lavere minstefradrag:

$(\text{lønn } 50.000 \text{ kr} \times 43 \text{ prosent}) + (\text{pensjon } 40.000 \text{ kr} \times 27 \text{ prosent}) = 28.000 \text{ kroner}$

Juridisk bistand

Utgifter til advokat er fradragsberettiget dersom de har tilknytning til skattepliktig inntekt. Hvorvidt du taper eller vinner den aktuelle saken har ingen betydning. Er utgiften relatert til lønnsinntekt inngår fradraget i minstefradraget, alternativt i selvangivelsen post 3.2.2.

Skilsmisse

Du har ikke krav på fradrag for advokatutgifter vedrørende tvist om skilsmisseoppgjør eller betaling av barnebidrag, fordi deling av skilsmissebo ikke er en skattepliktig realisasjon, og fordi barnebidrag ikke er skattepliktig inntekt. Ektefellebidrag er derimot skattepliktig for mottaker og fradragsberettiget for betaler, slik at dersom saken også gjelder ektefellebidrag, er denne delen av advokatutgiftene fradragsberettigede.

Erstatningsoppgjør

Fradragsretten for advokatutgiftene er avhengig av om en eventuell erstatning er skattepliktig. Ved personskade vil for eksempel den del av advokattimene, som gjelder erstatning for tapt arbeidsfortjeneste være fradragsberettiget, fordi denne delen av erstatningen er skattepliktig. Fradragsretten forutsetter imidlertid at advokatutgiftene ikke er dekket av forsikringselskapet eller andre.

Arbeidskonflikt

Om fradrag for advokatutgifter i forbindelse med jobbkonflikter om lønn eller oppsigelse, se kapittel «Minstefradrag».

Naturalytelser (frynsegoder)

Naturalytelser er ytelser du får fra arbeidsgiver i annen form enn kontant lønn, dvs. ytelse i form av en vare eller tjeneste. Typiske eksempler er rentefordel ved rimelig lån, bruk av arbeidsgivers bil, fri telefon, gaver, barnehageplass. I utgangspunktet er naturalytelser skattepliktige som lønn og verdsettes til full verdi. Men det finnes mange særregler, blant annet om skattefritak, som vil kunne gjøre det gunstig å forhandle med arbeidsgiver om å få naturalytelser fremfor lønnstillegg.

Bør du takke ja til en naturalytelse?

Det er enkelte ting du som ansatt bør tenke igjennom før du takker ja til en naturalytelse. En liste over noen relevante vurderingsmomenter vil være:

- Er denne ytelsen noe du ville brukt penger på uansett?
- Hva tilbyr arbeidsgiver som alternativ i kontant lønn?
- Mange naturalytelser verdsettes gunstig. Sjekk om dette gjelder de ytelsene som din arbeidsgiver tilbyr.
- Det beregnes ikke feriepenger av naturalytelser
- Naturalytelser tas ikke med i lønnsgrunnlaget i bedriftens pensjonsordning.

Hvor mye er en skattefri naturalytelse verdt?

Det er åpenbart at en skattefri naturalytelse vil være mer gunstig enn lønnsøkning både for deg og din arbeidsgiver. Her følger et eksempel på hvordan du kan regne ut fordelene ved en skattefri naturalytelse.

Alternativ 1: Lønnsøkning kr 5.000

Alternativ 2: Skattefri naturalytelse kr 5.000

Tallene gjelder inntektsåret 2014. Det forutsettes at inntekten til den ansatte ligger mellom kr 527.400 og 857.300 kroner.

Brutto lønn	kr 5.000
skatt av lønn (5.000 x 44,2 %)	- kr 2.210
feriepenger (5.000 x 10,2 % *)	+kr 510
skatt av feriepenger (510 x 44,2 %)	- kr 225
Ved en lønnsøkning på kr 5.000 sitter du igjen med	kr 3.075

Arbeidsgiver sparer:

14,1 % arbeidsgiveravgift av kr 5 000	kr 705
10,2 % feriepenger*	kr 510
14,1 % arbeidsgiveravgift av kr 510	kr 72
Til sammen	kr 1.287
- Reduksjon av kr 1.287 (kr 1 287 x 27 %)=	kr 347
Netto besparelse for arbeidsgiver (kr 1.287- kr 347)	= kr 940

* Ved avtalefestet rett til 5 uker ferie vil satsen være 12 %.

Valg: Lønn eller skattepliktig naturalytelse - eksempel

For å vurdere om det er lønnsomt å velge en skattepliktig naturalytelse i stedet for kontant lønn må det settes opp et regnestykke for både den ansatte og arbeidsgiver. I eksempelet nedenfor tas det utgangspunkt i valgmuligheten mellom skattepliktig naturalytelse til en verdi av 10.000 kroner eller økning i lønn på 10.000 kroner.

Lønnsomhet for den ansatte

Som ansatt får du den samme skattebelastning av en skattepliktig naturalytelse som ved en lønnsøkning. Det vil si at den skattepliktige naturalytelsen/lønnsøkningen skal skattlegges slik:

Hvis du har så høy inntekt at du betaler toppskatt med 9 prosent (2014: inntekt mellom 527.400 kroner og 857.300 kroner), skal lønnsøkningen beskattes med en sats på 44,2 prosent (27 % + 8,2 % + 9 %). 4.420 kroner forsvinner altså i skatt uansett om du mottar kontant lønn eller en skattepliktig naturalytelse. Den eneste forskjellen er at naturalytelsen ikke skal tas med i beregning av feriepenger - slik at 1.020 kroner (10,2 prosent av 10.000 kroner) «taper» den ansatte på å velge naturalytelse i stedet for lønnsøkning i dette eksempelet. Feriepengene ville vært skattepliktige, slik at tapet reduseres med 44,2 prosent, forutsatt samme inntektsnivå. Eksempelet har ikke tatt hensyn til pensjonsberegning.

Lønnsomhet for arbeidsgiver

Den direkte besparelse for arbeidsgiver vil i dette tilfelle ligge i sparte feriepenger ved å gi naturalytelse i stedet for lønnsøkning - altså: Ved lønnsøkning må arbeidsgiver betale 10,2 prosent av 10.000 kroner i feriepenger (1.020 kroner), samt arbeidsgiveravgift av feriepengene, 144 kroner. Arbeidsgiveravgiften og feriepengene er fradragsberettigede for arbeidsgiver, slik at totale reduserte kostnader etter skatt utgjør 850 kroner.

Gunstig verdsettelse

Det kan imidlertid være lønnsomt for deg som arbeidstaker å motta naturalytelser der disse kan verdsettes lavere enn virkelig verdi og dermed ikke skattlegges fullt ut, for

eksempel rimelig lån fra arbeidsgiver. Les mer om verdsettelse under gjennomgangen av de enkelte naturalytelsene nedenfor.

Aksjer/aksjeopsjoner i arbeidsforhold

Har du som ansatt mottatt aksjer vederlagsfritt, kjøpt aksjer til underpris eller mottatt opsjoner med mulighet til å kjøpe aksjer til underpris, er dette å anse som en naturalytelse og i utgangspunkt skattepliktig som lønn. Reglene for den skattemessige behandlingen er som følger:

Aksjer

Å motta gratis eller rabatterte aksjer eller egenkapitalbevis fra arbeidsgiver er en skattepliktig naturalytelse. Den skattepliktige fordel settes til differansen mellom kjøpesum og markedsverdi, multiplisert med antall aksjer. Er aksjene mottatt som en generell ordning i bedriften vil en del av fordelene være skattefrie ved at det innrømmes en slags rabatt. Rabatten utgjør 20 % av markedspris, men maksimalt 1.500 kroner per år.

Eksempel

I 2014 kjøpte du 1.000 aksjer av arbeidsgiver for 200 kroner per aksje, mens markedsprisen var 500 kroner per aksje. Skattepliktig fordel settes til 298.500 kroner (500.000 kroner – 1.500 kroner – 200.000 kroner) og blir beskattet som lønn.

I eksempelet ovenfor har du brukt opp det skattefrie beløpet i 2014 og kan ikke få ytterligere rabatt ved kjøp av flere aksjer hos samme eller andre arbeidsgivere dette året.

Rabatten må være en generell ordning i bedriften. Arbeidsgiver kan likevel kreve en viss forutgående ansettelsestid, fordele aksjene etter ansiennitet eller la ansatte få aksjer fordelt etter lønnsnivå.

Tidfesting

Når du kjøper for eksempel aksjer til underkurs blir fordelene skattepliktig i det året du mottar aksjene (eventuelt på et tidligere tidspunkt du hadde krav på å få aksjene). For enkelte vil dette kunne medføre likviditetsproblemer, men det er ingen mulighet til å få utsatt beskatningen i disse tilfellene.

Eksempel

Hvis du kjøpte aksjene i eksempelet ovenfor i 2014 og fordelene utgjorde 298.500 kroner, vil dette innebære at du må betale 131.937 kroner i skatt hvis du har en inntekt i intervallet 527.400 kroner – 857.300 kroner (marginalskatt 44,2 %). Siden du kjøpte aksjene (ble eier) i 2014 vil inntekten være skattepliktig i 2014.

Kjøp av aksjer til underkurs - inngangsverdi

Ved senere salg av aksjene blir din inngangsverdi kjøpesummen + den skattlagte underprisen, altså markedsverdien på overtakelses-/kjøpstidspunktet. I eksempelet ovenfor betyr dette at inngangsverdien settes til 500 kroner per aksje (kjøpesum 200 kroner per aksje + skattepliktig fordel (før rabatt) 300 kroner per aksje). Rabatten på 1.500 kroner reduserer ikke inngangsverdien.

Eksempel

Aksjene selges i 2014 for 560 kroner per aksje. Gevinsten er 60 kroner per aksje (skjerming ikke hensyntatt).

Husk at selv om fordelen ved å kjøpe aksjer til underpris ble skattlagt som lønn når du fikk aksjen, vil en eventuell gevinst ved et senere salg av aksjen i de fleste tilfeller bare være skattepliktig som alminnelig inntekt med 27 % (unntak i de såkalte earn-out sakene). Tilsvarende vil et eventuelt tap være fradragsberettiget i alminnelig inntekt.

Aksjeopsjoner

Generelt

Rabatterte aksjeopsjoner fra arbeidsgiver er på lik linje som aksjer i utgangspunktet skattepliktig som lønn. Du skal betale skatt av fordelen først når opsjonen innløses, selges eller faller bort.

Et eksempel på hvordan aksjeopsjoner håndteres i praksis:

Du får en opsjon på å kjøpe 100 aksjer til 1.000 kroner per aksje innen utgangen av året. Du bestemmer deg for å benytte opsjonen i november. Markedsverdien på aksjen i november er 1.500 kroner per aksje. Du sparer dermed 500 kroner per aksje i forhold til om du skulle kjøpt aksjene på det åpne marked.

Du betalte til sammen 2.000 kroner for opsjonen. Den skattepliktige fordelten ved at du benytter opsjonen blir da:

Kjøpesum: $100 \text{ aksjer} \times 1.000 \text{ kr} = 100.000 \text{ kr}$

Du sparer: $100 \text{ aksjer} \times 500 \text{ kr} = 50.000 \text{ kr}$

Du ga 2.000 kr for opsjonen. Fordelen blir da $50.000 \text{ kr} - 2.000 \text{ kr} = 48.000 \text{ kr}$

I tillegg kan fordelten reduseres med ytterligere 1.500 kroner, skattefritak for 20 % av fordelten - maksimalt 1.500 kroner. Skattepliktig fordel blir dermed 46.500 kroner. Forutsetningen er at dette er en generell ordning i bedriften.

Dersom du senere skal selge disse aksjene videre, f.eks. at du selger dem for 200.000 kroner, så blir gevinsten din skattepliktig som alminnelig inntekt (27 %):
Inngangsverdi: $100.000 \text{ kr} + 50.000 \text{ kr} = 150.000 \text{ kr}$

Skattepliktig gevinst: $200.000 \text{ kr} - 150.000 \text{ kr} = 50.000 \text{ kr}$

Skatt: $50.000 \text{ kr} \times 27 \% = 13.500 \text{ kr}$

Særskilt skatteberegning

I utgangspunktet skal inntekten ved innløsning/salg av opsjoner i arbeidsforhold beskattes i det året retten (opsjonen) innløses eller selges. Men det vil være mulighet for å få fordelt skatten over flere år (beregnet fra tildeling-/ervervsåret frem til innløsnings-/salgsåret) hvis det medfører en lavere skattebelastning enn å ta med hele fordelten i innløsnings-/salgsåret. Det foretas ikke en endring av ligningen for tidligere år, men bare en korrigeret skatteberegning i innløsnings-/salgsåret som om inntekten var fordelt likt på de aktuelle år. Du må selv huske å kreve denne særskilte skatteberegningen når du leverer selvangivelsen.

Eksempel

I april 2013 betalte du 2.000 kroner for en opsjon på å kjøpe 100 aksjer til 100.000 kroner innen utgangen av 2014. I november 2014 er markedsverdien på aksjen 1.500 kroner og du bestemmer deg for å benytte opsjonen. Som i eksempelet ovenfor utgjør den skattepliktige fordelten 48.000 kroner (uten aksjerabatt). Du har en lønnsinntekt i 2013 på 440.000 kroner og i 2014 på 500.000 kroner. Etter hovedregelen skal hele inntekten på 48.000 kroner beskattes i 2014, noe som medfører at du må betale 1.854 kroner i toppskatt ($500.000 \text{ kroner} + 48.000 \text{ kroner} - 527.400 \text{ kroner} = 20.600 \text{ kroner} \times 9 \%$). Ved å kreve at inntekten fordeles likt med 24.000 kroner på hvert av årene 2013/2014 unngår du å betale toppskatt. I 2013 blir inntekten $440.000 \text{ kroner} + 24.000 \text{ kroner} = 464.000 \text{ kroner}$ (grensen for toppskatt: 509.600 kroner). I 2014 blir inntekten på $500.000 \text{ kroner} + 24.000 \text{ kroner} = 524.000 \text{ kroner}$ (grensen for toppskatt: 527.400 kroner).

Barnehageplass

Som regel skattepliktig

Dersom arbeidsgiver dekker utgifter du har i forbindelse med plass i barnehage, dagmamma, park eller liknende til dine barn, er dette som hovedregel en skattepliktig naturlytelse. Det samme gjelder arbeidsgivers dekning av utgifter til å hente og bringe barn til barnehage, skole mv.

Unntak fra skatteplikt

Det er imidlertid gitt to unntak fra skatteplikten:

Unntak 1 - Bedriftsbarnehager:

På visse vilkår er din arbeidsgivers dekning av barnehageplass for dine barn skattefri for deg. Skattefritaket gjelder såkalte bedriftsbarnehager. Uttrykket er litt villedende, for det er ikke noe krav om at det må dreie seg om typiske bedriftsbarnehager slik du snakker om det i dagligtale (f.eks. sykehusbarnehage).

Det er tilstrekkelig at arbeidsgiver går inn som eier eller eventuelt andelshaver i en privat barnehage, og det er dette som er mest aktuelt i praksis. De fleste private barnehager i dag er organisert som andelsslag, hvor man kjøper en andel idet barnet starter i barnehagen. Prislappen på den enkelte andelen er normalt beskjedent.

Arbeidsgiver må altså gå inn som andelshaver, og være ansvarlig og ha rettigheter som enhver annen. Det er et krav at arbeidsgiver har innflytelse over barnehagens drift. Arbeidsgivers rett til reserverte plasser, innsyn og innflytelse må fremgå av barnehagens vedtekter.

Det er ikke noe krav om egenbetaling. Det betyr at hele arbeidsgivers dekning er skattefri for den ansatte.

Det er viktig at arbeidsgiveren din, og ikke du som ansatt, gjør avtale med barnehagen. Er det du selv som har plassen og arbeidsgiver dekker regningen som blir levert, blir dekningen regnet som lønn.

Vanligvis vil arbeidsgiver kreve at lønnen reduseres dersom arbeidsgiver skal betale barnehageplassen. Du bør da huske på to ting:

- Ved å motta naturalytelse i stedet for lønn, går du glipp av feriepenger.
- Når det gjelder verdien av å slippe barnehageregningen, må du også ta med i vurderingen at barnehageutgifter er fradragberettiget ved ligningen. Fradraget for 2014 er begrenset til 25.000 kroner for ett barn, og 15.000 kroner til per ekstra barn. Det gir redusert skatt med henholdsvis 7.000 kroner for ett barn eller 11.200 kroner for to barn osv.

Arbeidsgiver skal innberette det skattefrie tilskuddet og du finner beløpet på din lønns- og trekkoppgave under kode 520. Beløpet fremkommer ikke på selvangivelsen.

Unntak 2 - ikke bedriftsbarnehage:

I tillegg er det et mer begrenset skattefritak for arbeidsgivers tilskudd til barnehage som ikke oppfyller vilkårene for å være bedriftsbarnehage. Det er et vilkår at tilskuddet gjelder plasser til ansattes egne barn, og at det er arbeidsgiver som reelt sett bærer utgiftene. Skattefritt tilskudd til driften av barnehagen er begrenset oppad til kr 3.000 per måned per plass. Dersom den ansatte på grunn av arbeidsgivers tilskudd betaler mindre enn maksimalpris i den aktuelle barnehagen (2014: maksimalprisen er 2.405 kroner, 2015: 2.580 kroner), skal imidlertid differansen mellom maksimalprisen og den ansattes egenbetaling (foreldrebetaling) regnes som skattepliktig inntekt for den ansatte.

Eksempel

Barnehageplassen koster 3.000 kroner i måneden. Arbeidsgiver kan da utbetale en skattefri subsidiering per måned på 595 kroner i 2014 når du som ansatt selv betaler 2.405 kroner. Hvis barnehageplassen er så dyr at arbeidsgivers tilskudd er på mer en 3.000 kroner per måned, vil det overskytende være skattepliktig.

Skattefritt tilskudd til barnehageplass, som ikke er bedriftsbarnehage, vil du finne i lønns- og trekkoppgaven med kode 521, men beløpet skal ikke med i selvangivelsen. Eventuell skattepliktig del av tilskuddet vil du finne i lønns- og trekkoppgaven under kode 112-A og i selvangivelsens post 2.1.1.

Dagmamma/SFO

Det er ikke gjort unntak fra skatteplikten for arbeidsgivers dekning av utgifter til dagmamma, SFO og andre fritidsaktiviteter. Arbeidsgivers dekning av slike utgifter vil dermed være skattepliktig som lønn.

Bil

Skattepliktig fordel for privat bruk

Fri bruk av arbeidsgivers bil er en skattepliktig naturalytelse for den ansatte. Inntektstillegget for fri bruk av arbeidsgivers bil er 30 prosent av listeprisen som ny inntil 280.100 kroner (2015: 286.000), pluss 20 prosent av listeprisen over 280.100 kroner (2015:286.000). I arbeidsforhold skattlegges inntektstillegget som lønnsinntekt.

Eksempel

En bil med listepris på kr 380.000, gir et påslag i skattepliktig inntekt i 2014 som regnes ut slik:

kr 280.100 * 0,3:	kr 84.030
+ kr 99.900 * 0,2:	kr 19.980
Sum	kr 104.010

Listeprisen reduseres til 75 prosent for biler som er eldre enn tre år per 1. januar i inntektsåret (for inntektsåret 2014: biler registrert i 2010 eller tidligere), og gir dermed lavere skatt for eldre firmabiler. Tilsvarende gjelder dersom yrkeskjøringen i året overstiger 40.000 km.

Eksempel

En fire år gammel bil med listepris på kr 400.000 da den var ny, gir et inntektspåslag på kr 88.010, forutsatt yrkeskjøring under 40.000 km i året:

kr 280.100 * 0,3:	kr 84.030
+ kr 19.900 * 0,2:	kr 3.980
Sum	kr 88.010

I eksempelet er listeprisen redusert med 25 prosent, til kr 300.000 (kr 400.000 * 0,75).

Ved yrkeskjøring over 40.000 km, blir inntektstillegget 67.500 kroner (75 % av 75 %).

Benyttes el-bil som firmabil, settes beregningsgrunnlaget til 50 prosent av bilens listepris. Når el-bilen er over tre år gammel settes beregningsgrunnlaget til 37,5 prosent av ordinært grunnlag.

Den skattepliktige inntekten som beregnes etter standardregelen, omfatter all bruk av bilen. Det skal derfor ikke legges til noe ytterligere for arbeidsgivers dekning av drivstoff, reparasjoner, assistanse ved havari og lignende.

Kostnader til ferge, bompenger, piggdekkavgift, parkeringsavgift, trafikkbøter mv. inngår ikke i standardtillegget for privat bruk. Dekker arbeidsgiver slike kostnader må du skatte av dette som lønn hvis utgiftene er pådratt under privatkjøring.

Skattepliktig beløp reduseres ikke for kostnader den ansatte betaler selv.

Eksempel:

Du disponerer en ny firmabil med en listepris på 380.000 kroner. Du har avtalt med arbeidsgiver at du selv skal betale drivstoff når bilen brukes privat. Din skattepliktige fordel er fortsatt 104.010 kroner per år (se foregående eksempel). Det er dermed skattemessig svært lite gunstig å betale hele eller deler av den private bruken selv.

Listepris

Bilens listepris som ny vil si hovedimportørens listepris ved førstegangsregistrering hos Statens vegvesens trafikkstasjon, inkludert merverdiavgift og vrakpant, men eksklusiv frakt- og registreringsomkostninger. Har bilen tilleggsutstyr, benyttes hovedimportørens listepris for ekstrautstyr.

Listeprisen som skal brukes som grunnlag for fastsettelse av skattepliktig beløp, påvirkes ikke av at bilens kostpris er lavere enn listeprisen, for eksempel fordi arbeidsgiver har fått rabatt eller har fått refundert avgifter ved kjøp av bil til bruk som drosje.

Reglene om listepris ved førstegangsregistrering gjelder også om bilen er kjøpt brukt. Er bilen kjøpt brukt fra utlandet, brukes listeprisen som ny i Norge på tidspunktet for førstegangsregistrering i utlandet.

Unntak

Reglene for fastsettelse av fordel ved privat bruk gjelder i utgangspunktet for alle biltyper, uavhengig av om bilen er egnet til privat bruk. Det er imidlertid gjort unntak for visse lastebiler, busser, biler med forbud mot privat bruk mv. Brukeren skal i disse tilfellene fordelsbeskattes for faktisk kjøring mellom hjem og fast arbeidssted.

I de tilfellene listepreis «klart ikke står i forhold til fordelene», skal lønnsfordelen fastsettes skjønnsmessig. Det betyr at det beløpet en skal betale skatt av kan bli både høyere og lavere enn etter standardregelen. Minimumsbeløpet er 50.000 kroner (2015: 51.000 kroner) per år, mens det ikke er satt noe maksimumsbeløp.

Dette kan blant annet gjelde hvis du har firmabil som er:

- Spesialinnredet, spesielt stor, pansret eller lignende.
- Ombygget. Bilen er gammel, med lav kostpris, men er blitt ombygget og fremstår som ny. Lønnsfordelen må fastsettes skjønnsmessig ut fra den standard bilen har etter ombygging.

Eksempel

En varebil koster normalt 300.000 kroner. På grunn av jobbrelaterte spesialinnredninger koster bilen 400.000 kroner. Skattepliktig fordel for deg fastsettes med utgangspunkt i en listepreis på 300.000 kroner.

Flere biler til disposisjon samtidig

Standardregelen om fastsettelse av fordel for bruk av bil gjelder for hver bil som du har til privat disposisjon.

Firmabil kun deler av året

Dersom firmabilen kun har vært til disposisjon en del av året, fastsettes det skattepliktige beløp ut fra antall hele og påbegynte måneder bilen har vært til disposisjon.

Brukshindring

Har du hatt bilen stilt til disposisjon fra arbeidsgiver skal skattepliktig beløp ikke reduseres selv om du har vært forhindret fra å bruke den på grunn av for eksempel sykdom, ferie, bilen har vært på verksted eller du har mistet førerkortet.

Hva bør du velge – firmabil eller egen bil med bilgodtgjørelse?

En firmabilordning vil, på generelt grunnlag, være gunstigere enn bruk av egen bil med bilgodtgjørelse dersom du kjører mye privat, har lite yrkeskjøring og høye bilkostnader (ny bil/bil med stor verdiforringelse). Kjører du derimot lite privat, mye i yrke og i tillegg har en eldre bil, lønner det seg normalt å motta bilgodtgjørelse.

Et eksempel illustrerer den økonomiske effekten av firmabil, kontra ny egen bil og kjøregodtgjørelse etter statens satser:

Eksempel

Arbeidsgiver tilbyr deg en firmabil med listepris på 371.000 kroner.

Du har en grunnlønn på 550.000 kroner og kjører årlig 15.000 kilometer privat og 15.000 kilometer i yrket.

Du takker ja til firmabilen.

Skatten på grunnlønnen på 550.000 kroner utgjør 159.738 kroner. Skattepliktig fordel for en slik bil vil være 102.210 kroner, slik at total skattepliktig inntekt vil være 652.210 kroner. Med en marginalsatt på 44,2 prosent (inntekt i intervallet 527.400 kroner – 857.300 kroner) vil skatten på firmabilen utgjøre 45.177 kroner. Sum skatt vil dermed utgjøre 204.915 kroner.

Dette innebærer at etter at skatten er betalt, vil du sitte igjen med netto 345.085 kroner.

Det er imidlertid grunn til å huske på at firmabiltillegget ikke inngår i grunnlaget for beregning av feriepenger slik som ordinær lønn gjør. I de fleste tilfeller inngår heller ikke firmabilen i grunnlaget for tjenestepensjon.

Eksempel

Du velger å kjøpe bilen selv og motta bilgodtgjørelse etter statens satser.

Skatten på grunnlønnen på 550.000 kroner utgjør 159.738 kroner. Du mottar skattefri bilgodtgjørelse etter statens satser på 57.750 kroner ($4,05 \times 10.000 \text{ km} + 3,45 \times 5.000 \text{ km}$). Du vil da sitte igjen med 448.012 kroner før kostnader til bilhold er trukket fra. Beregninger fra Opplysningsrådet for veitrafikken (OFV) viser at en bil med listepris på 371.000 kroner koster deg ca. 144.000 kroner i året forutsatt at bilen kjøpes ny og kjøres 30.000 km i året. Etter fradrag for bilkostnader vil du dermed sitte igjen med 298.930 kroner.

Kjører du 10.000 kilometer privat og 20.000 kilometer i yrke, vil du sitte igjen med 315.930 kroner.

Konklusjon: Gitt ovennevnte forutsetninger vil det altså lønne seg å velge firmabil i stedet for å kjøpe ny bil og motta bilgodtgjørelse etter statens satser, både når du kjører 15.000 km privat/15.000 km i yrket og 10.000 km privat/20.000 km i yrket.

Bolig – fri bolig

Arbeidsgiver stiller bolig til disposisjon

Fordelen ved fri bolig er som hovedregel skattepliktig som lønn, med mindre du er pendler og ville hatt fradragrett for betalt husleie ved ligningen. Vilkårene for å bli ansett som pendler, kan du lese mer om i punktet “Pendlere”.

Verdsettelse av fordel

Når arbeidsgiveren stiller bolig til disposisjon, og fordelene er skattepliktig inntekt for mottakeren, skal arbeidsgiveren kreve leieverdien fastsatt av ligningsmyndighetene. Dette gjelder også for bolig som arbeidsgiveren leier, og selv om arbeidstakeren betaler leie for bruken. Til dette benyttes blankett RF-1158, som sendes skattekontoret i den kommune hvor arbeidsgiveren har sitt hovedkontor. Fordelen/verdien av å disponere fri bolig skal i utgangspunktet settes til markedsverdi. Verdsettelsen skal også omfatte verdien av helt eller delvis fri strøm, varme og andre tilleggsytelser til boligen. Eventuell egenbetaling reduserer skattepliktig fordel.

Arbeidsgiveren skal kreve ny verdsettelse hvis det skjer endringer ved boligen som har betydning for leieverdien. Ny verdsettelse kan være aktuelt hvis arbeidsgiveren har foretatt avgrensning av det areal som stilles til disposisjon, eller fordi arbeidstakeren har gjort det klart for arbeidsgiveren at han ikke kan eller ønsker å bruke bestemte arealer.

Arbeidsgivers dekning av kostnader til bolig på tjenestested i utlandet

Generelt

Fordel ved fri bolig på tjenestestedet i utlandet er som hovedregel skattepliktig inntekt. Har den ansatte pendlerstatus, dvs. at vedkommende både har bolig på tjenestestedet og et tilstrekkelig antall besøksreiser til sin bolig i Norge, skal den ansatte ikke beskattes for fordel fri bolig i utlandet. Kravet til reisehyppighet må vurderes blant annet i forhold til reiseavstand, reisemuligheter og reisekostnader. Hvis tjenestestedet er utenfor Europa, kreves det som utgangspunkt minimum to hjemreiser i året. Er tjenestestedet i Europa, kreves det i utgangspunktet fire hjemreiser i året. Dersom tjenestestedet er i Sverige, Danmark eller Finland, kreves det i utgangspunktet åtte hjemreiser i året. Når arbeidstakerens familie blir boende i det felles hjem i Norge, er det ikke krav til reisehyppighet.

Det skal bare fastsettes skattepliktig fordel når boligen i utlandet er en «selvstendig bolig», dvs. hus eller leilighet som

- har minst 30 kvadratmeter boareal, og
- har innlagt vann og avløp, og
- disponeres av arbeidstakeren for et tidsrom som må forutsettes å få en varighet av minst ett år, og hvor
- arbeidstakeren har tilgang til boligen alle dager i uken.

I boenhet der det bor mer enn en person, er kravet til boareal satt til 30 kvadratmeter tillagt 20 kvadratmeter for hver ytterligere beboer i boenheten som er over 15 år.

Verdsettelse av fordel ved fri bolig i utlandet

Skattepliktig fordel av helt eller delvis fri bolig i utlandet skal fastsettes til den laveste av verdiene fastsatt etter en individuell verdsettelse eller en sjablongmessig verdsettelse. Hvis den ansatte ikke krever individuell verdsettelse innenfor fristen for selvangivelsen, skal sjablongmessig verdsettelse gjennomføres.

Fordelen fastsettes per måned, og bare for hele måneder. Arbeidstakerens eventuelle egenbetaling går til fradrag i fastsatt verdi. Ved skifte av bolig på tjenestestedet skal fordelen fastsettes til verdien av den boligen som disponeres i begynnelsen av måneden.

Såfremt arbeidstakeren ikke krever individuell verdsettelse senest når boligen tas i bruk skal arbeidsgiveren legge den sjablongmessige verdsettelsen til grunn ved beregning av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift og ved lønnsinnberetningen.

Individuell verdsettelse

Verdien av fri eller delvis fri bolig som arbeidsgiveren leier skal fastsettes til arbeidsgiverens kostnad til leie av boligen. Dekker arbeidsgiveren kostnader til elektrisitet, brensel/oppvarming/kjøling og andre driftsutgifter (vann- og avløpsavgifter, forsikring mv.), skal disse kostnadene legges til leieverdien.

Dersom arbeidsgiveren eier boligen, skal verdien fastsettes til hva det vil koste å leie en tilsvarende bolig på stedet. Verdsettelsen skal også omfatte helt eller delvis fritt lys, varme og andre tilleggsytelser til boligen som arbeidsgiveren dekker. Eier arbeidsgiveren boligen plikter arbeidsgiveren å kreve leieverdien og ev. tilleggsytelser fastsatt av skattekontoret (på fastsatt blankett RF-1158).

Kontor og representasjonslokale i boligen som hovedsakelig brukes i arbeidsgiverens tjeneste skal ikke tas med ved den individuelle verdsettelsen.

Når arbeidsgiveren leier eller eier boligen, utgjør arbeidstakerens skattepliktige fordel ved individuell verdsettelse 9/10 av den samlede verdien. Lempingen på 1/10 skyldes at det ofte vil kunne foreligge kostnader til for eksempel sikkerhetstiltak, vaktmester etc., som det ikke er rimelig at arbeidstakeren skal skattlegges for.

Sjablongmessig verdsettelse

Ved sjablongmessig verdsettelse, settes verdien av fordel fri eller delvis fri bolig til en månedlig verdi på 1/12 av folketrygdens grunnbeløp (G) for bolig med ett eller to rom. For tre eller flere rom settes månedlig verdi til 1/8 G. Det er grunnbeløpet ved inngangen av inntektsåret som skal benyttes.

Separat kjøkken, alkove, bad, gang og bod regnes ikke som rom. Ved verdsettelsen ses det også bort fra kontor og representasjonslokale i boligen, som hovedsakelig brukes i arbeidsgiverens tjeneste. Beboers boligen normalt bare av arbeidstakeren alene, skal månedlig verdi settes til 1/12 av G uavhengig av antall rom. Det er grunnbeløpet ved inntektsårets begynnelse som legges til grunn ved verdsettelsen. Den inkluderer arbeidsgiverens eventuelle dekning av lys, varme, vann og andre driftsutgifter, men omfatter ikke kostnader til drift av telefon, internett og fjernsyn. Grunnbeløpet per 1. januar 2014 var 85.245 kroner.

Gaver og rabatter i arbeidsforhold

I utgangspunktet er alt du som arbeidstaker mottar fra din arbeidsgiver - i form av penger, gjenstander eller tjenester - skattepliktig. Noen gaver i arbeidsforhold kan du imidlertid motta skattefritt.

Skattefrie gaver

For at en gave gitt i et arbeidsforhold skal være skattefri, må følgende generelle vilkår være oppfylt:

- Gaven må ikke være i kontanter eller et gavekort som kan innløses i kontanter. Men som ansatt kan du kjøpe gaven selv, gi arbeidsgiver kvitteringen og få refundert utlegget.
- Gaver til de ansatte må være en generell ordning i bedriften. Det blir for eksempel ikke godtatt at kun ledere skal få gaver, og ikke de andre ansatte.
- Gavens verdi må ikke overstige grensebeløpene som er fastsatt (se nedenfor). Er gavens verdi høyere, beskattes kun det overskytende.

Felles for alle gavene bortsett fra de såkalte «julekurv-gavene», er at arbeidsgiver får fradrag for utgiften.

Nedenfor finner du en oversikt over forskjellige typer skattefrie gaver i arbeidsforhold, samt beløpsgrensene for gavene:

Lang og tro tjeneste

Gave fra arbeidsgiver i anledning av mottakerens 25, 40, 50 eller 60 års tjenestetid i bedriften, regnes ikke som skattepliktig inntekt når gaven består i annet enn pengebeløp. Dette gjelder bare for verdier inntil 8.000 kroner. Når gaven består i gullklokke med inskripsjon kan verdien av gaven økes med inntil 50 prosent (12.000 kroner). Man kan gjerne bruke andre runde år enn de som er nevnt, for eksempel bytte ut 25 års jubileum med 30 år. Man kan derimot ikke ha hyppigere markeringer, og man kan ikke gi skattefri gave for tjenestetid under 25 år.

Bedriftsjubileum

Jubileumsgave fra arbeidsgiver regnes ikke som skattepliktig inntekt når gaven består av annet enn pengebeløp. Dette gjelder bare for verdier inntil 3.000 kroner. Som jubileumsgave regnes gave fra arbeidsgiver i anledning at bedriften har bestått i 25 år eller i et antall år som er delelig med 25, for eksempel 50, 75 eller 100. Dersom jubileumsgave er gitt i anledning av at bedriften har bestått i 50 år, eller et antall år som er delelig med 50, for eksempel 100, 150..., regnes verdien inntil ytterligere 50 prosent av nevnte beløp ikke som skattepliktig inntekt (4.500 kroner).

Oppmerksomhetsgave

Din arbeidsgiver kan gi deg en oppmerksomhetsgave når du gifter deg, fyller år, går av med pensjon eller slutter. Gave kan gis til en verdi av inntil 3.000 kroner når du som ansatt gifter deg eller fyller 50, 60, 70, 75 eller 80 år. Det samme gjelder når du går av med pensjon, eller slutter av annen grunn etter minst ti år i bedriften. Kravet om at du har jobbet i bedriften i minst ti år gjelder, ifølge en muntlig uttalelse fra Finansdepartementet, kun når du slutter og ikke når du går av med pensjon.

Gode forslag

Premie fra arbeidsgiver for forslag til forbedring av bedriftens organisasjon og arbeidsmetoder, regnes ikke som skattepliktig for mottakeren når premien består av annet enn pengebeløp. Dette gjelder bare for verdier inntil 2.500 kroner. Dette fritaket gjelder kun én premie per år per ansatt.

Julegave eller andre gaver i løpet av året

Gaver fra arbeidsgiver til ansatt regnes ikke som skattepliktig inntekt for mottakeren så lenge arbeidsgiverens utgifter til slike gaver ikke overstiger 1.000 kroner i løpet av inntektsåret for den enkelte lønnstaker, og arbeidsgiver ikke krever fradrag for utgiftene i sin skattepliktige inntekt. I tillegg:

Gavealternativene kan kombineres

I løpet av et år kan flere av de skattefrie gavealternativene ovenfor kombineres:

Eksempel:

- Gifter seg i februar: 3.000 kr
- Bedriften fyller 25 år i mai: 3.000 kr
- Smart forslag i november: 2.500 kr
- Totalt 8.500 kroner skattefritt

Personalrabatt

Rabatt på varer og tjenester vil være skattefritt for de ansatte når rabatten anses som rimelig. Dette innebærer at rabatten ikke må bringe prisen lavere enn arbeidsgivers kostpris (inkludert indirekte kostnader). Vanligvis ses det hen til den rabatt som gis til

storkunder. I tillegg er det et vilkår at den aktuelle varen eller tjenesten produseres i arbeidsgivers virksomhet og at den går til å dekke et vanlig privat forbruk. Kjøp oftere enn hvert tredje år av betydelige kapitalgjenstander, som for eksempel bil og båt, kan ikke anses for å dekke et vanlig privat forbruk.

Eksempel

En ansatt hos en bilforhandler får tilbud om å kjøpe en ny bil til 10 % rabatt. Den ansatte benyttet seg av et tilsvarende tilbud for 4 år siden. Ettersom 10 % tilsvarer den rabatten storkunder mottar, og det er mer enn 3 år siden den ansatte kjøpte ny bil sist, vil fordelen være skattefri.

Skattefritaket for rimelig rabatt gjelder bare rabatt ved kjøp direkte fra arbeidsgiver. Rabatt hos leverandør omfattes ikke.

Eksempel

En snekker er ansatt i et snekkerfirma. Snekkerfirmaet får 20 % rabatt ved kjøp av tre- og andre byggevarer hos et byggevarerhus. Snekkeren benytter seg av denne rabatten når han skal bygge ny veranda på egen bolig. En slik rabatt er skattepliktig.

Lån i arbeidsforhold

Som hovedregel beskattes fordel ved rimelige lån i arbeidsforhold dersom renten er lavere enn en normrentesats som fastsettes av Finansdepartementet, og lånet er:

- ytet av nåværende eller tidligere arbeidsgiver eller
- ytet av andre og:
- arbeidsgiver har formidlet lånet eller
- lånet er foranlediget av arbeidsforholdet.

Hvilke lån omfattes av reglene

Som lån i denne sammenheng anses all gjeld i arbeidsforhold uavhengig av hvordan gjelden er oppstått, eksempelvis betalingsutsettelse og forskuddsutbetaling av lønn fra arbeidsgiver.

Lån til ansatt mv. som også er aksjonær

Rimelige lån gitt fra aksjeselskap til aksjonær er også skattepliktig etter disse reglene dersom selskapet kan anses som arbeidsgiver. Hvis du kan påvise at lånet er gitt deg i egenskap av aksjonær, vil også rentefordelen i disse tilfellene beregnes med utgangspunkt i normrenten (gjelder tom. 2014 – fra 2015 skal rentefordelen beregnes med

utgangspunkt i det som må anses som markedsrente). Rentefordelen vil da måtte behandles som utbytte både hos selskapet og hos deg som aksjonær.

Lån til andre enn arbeidstakeren

Når det er på det rene at lånet skyldes arbeidsforholdet, skal du beskattes for fordelene selv om en annen opptrer som låntaker. Dette vil blant annet være aktuelt for lån til din nåværende eller tidligere ektefelle, familiemedlemmer, nåværende eller tidligere samboer eller lignende.

Unntak ved mindre lån

Det er mulig å unngå beskatning på lån fra arbeidsgiver. Forutsetningen er at lånet på utdelingstidspunktet ikke overstiger $\frac{3}{5} G$ (G =grunnbeløpet, fra 1. mai 2014 88.370 kroner) og blir tilbakebetalt i løpet av ett år. Lånet kan da være helt rentefritt uten at det utløses beskatning.

Eksempel

Du har tatt opp et lån hos din arbeidsgiver i juni 2014 på 45.000 kroner. $\frac{3}{5} G$ i juni 2014 utgjorde 53.022 kroner. Lånet utløser ikke beskatning, forutsatt at det tilbakebetales innen ett år.

Beregning av skattepliktig fordel

Ved større lånebeløp eller lengre nedbetalingstid beregnes skattepliktig fordel ut fra en normrentesats. Finansdepartementet fastsetter normrenten forskuddsvis annenhver måned. Normrentesatsene blir publisert fortløpende på Skattedirektoratets hjemmeside. For inntektsåret 2014 var renten på 2,25 % i januar – februar, 2,75 % i mars – oktober og 2,50 % i november - desember.

Rentefordelen settes til differansen mellom:

- et beregnet rentebeløp med grunnlag i normrenten og
- det faktiske rentebeløpet (inklusive gebyrer) som du etter låneavtalen skal betale

Eksempel

Normrentesatsen er f. eks. 2,25 %. Den som har et lån hos arbeidsgiver på 200.000 kroner, og som betaler 1,25 % rente på lånet, får dermed et tillegg i lønnen den aktuelle perioden med 2.000 kroner (= kr 200.000 x 1 %). Det er i eksempelet ikke tatt hensyn til avdragsbetaling.

Differansen beregnes normalt for hver kalendermåned, og behandles av arbeidsgiver som en trekkpliktig naturalytelse. Fordelen beregnes for det antall måneder du har hatt

lånet. Del av måned regnes som en hel måned. Har du flere lån i arbeidsforholdet, skal eventuell rentefordel beregnes atskilt for hvert lån. Lavere rente enn normrentesatsene på ett lån kan ikke avregnes mot høyere rente enn normrentesatsene på et annet lån.

Det er uten betydning om arbeidsgiveren selv har lånt pengene til en lavere rente. Det er videre uten betydning om du kunne fått like rimelige lån utenfor arbeidsforhold.

Beløpet vil kun innvirke på grunnlaget for bruttoskatter, da det også føres til fradrag i alminnelig inntekt på samme måte som andre utgifter. Med andre ord: Fordelen blir skattepliktig som lønn, men du får fradrag for rentefordelen i selvangivelsens post 3.3.1. Dette betyr at det bare skal beregnes trygdeavgift og eventuelt toppskatt av fordelene.

Eksempel

I eksempelet ovenfor ble inntektstillegget på grunn av rentefordelen satt til 2.000 kroner. Hvis vi forutsetter at du har en lønnsinntekt over 527.400 kroner (toppskattesats trinn 1) vil rentefordelen innebære en skatt på 344 kroner (2.000 kroner x (8,2 % + 9 %)).

Husk at du selv må føre opp rentefradraget i selvangivelsen post 3.3.1.

Lån fra arbeidsgiver er skattefritt dersom renten ikke settes lavere enn normrenten.

Telefon og bredbånd (EKOM-tjenester, elektroniske kommunikasjons-tjenester)

Telefon og bredbånd

Får du dekket elektroniske kommunikasjonstjenester (EKOM-tjenester) som fasttelefon, mobiltelefon og bredbånd av din arbeidsgiver utenfor din «ordinære arbeidssituasjon», er dette en skattepliktig fordel. Når det gjelder fordelsbeskatning av EK-tjenester brukes en sjablongmodell, hvor du som ansatt får et fast inntektstillegg.

I 2014 er inntektstillegget 4.392 kroner uansett antall tjenester.

Med «ordinær arbeidssituasjon» menes arbeidssituasjonen for den enkelte ansatte med utgangspunkt i dennes normale arbeidstid og/eller arbeidssted, etter arbeidsavtalen.

«Utenfor ordinær arbeidssituasjon» vil således være:

- vanlig fritid
- hjemmekontor
- perioder med beredskapsvakt
- perioder hvor du må være tilgjengelig for arbeidsgiver i din fritid eller i andre perioder hvor du ikke er i operativ tjeneste
- etter tjenestereise som avsluttes ved ankomst til hjemmet

Det er tilstrekkelig for skatteplikt at du som arbeidstaker har adgang til privat bruk av for eksempel telefon utenfor ordinær arbeidssituasjon. Tar du for eksempel mobiltelefonen ut fra kontoret etter endt arbeidsdag, er du automatisk innenfor skatteplikten. Om du faktisk bruker mobiltelefonen eller ikke, er normalt uten betydning.

Hvis du som ansatt kan sannsynliggjøre (normalt med skriftlig dokumentasjon) at du på grunnlag av avtale med arbeidsgiver ikke har kunnet disponere telefonen utenfor ordinær arbeidssituasjon, skal beskatning etter sjablongen ikke gjennomføres. Spesifisert faktura må da vise at telefonen ikke er benyttet etter arbeidstidens slutt.

Kan det føres tilstrekkelig bevis for at en telefon som disponeres utenfor ordinær arbeidssituasjon overhodet ikke brukes privat (og det heller ikke mottas private samtaler), skal disse tilfellene falle utenfor sjablongmodellen.

I Skattedirektoratets Lignings-ABC 2014 står det følgende om dette:

«For at slik ikke-bruk skal anses sannsynliggjort er det normalt en forutsetning at det foreligger en skriftlig avtale om ikke-bruk mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Videre må det være mulig for arbeidsgiver og skattemyndighetene å føre en effektiv kontroll av hvorvidt dette forbudet mot privat bruk faktisk blir etterlevd. Dette kan for eksempel gjennomføres ved at telefonen er sperret fra å nå andre enn klart tjenesterelaterte telefonnumre.»

Vilkår for beskatning etter sjablongmetoden

Reglene om sjablongmetoden kommer kun til anvendelse hvor arbeidstaker har et «tjenstlig behov» for å disponere EK-tjenesten. Hvis slikt behov ikke foreligger, anses verdien av tjenesten skattepliktig fullt ut som lønn.

Arbeidsgivers dekning er skattepliktig fra første krone. Uansett antall abonnementer skal den ansatte maksimalt skatte av 4.392 kroner. Reglene kommer til anvendelse enten arbeidsgiveren står som abonnent (naturalytelse) eller den ansatte får dekket sine kommunikasjonskostnader (utgiftsgodtgjørelse).

Tips: Dersom du allerede får dekket ett abonnement, vil det være smart å få arbeidsgiver til å dekke flere tjenester, for eksempel bredbånd i sin helhet.

Arbeidstakeren må dokumentere at faktiske kostnader til elektronisk kommunikasjon minst tilsvarer det arbeidsgiver dekker. Det skal derfor alltid leveres originalbilag som dokumentasjon på utgiftenes størrelse.

Eksempel ett abonnement

Per har fri mobiltelefon i jobben. Total regning er på 13.000 kroner. Per må skatte av 4.392 kroner.

Ida har fri mobiltelefon i jobben. Total regning for Ida er på 3.200 kroner. Hvis det er arbeidsgivers abonnement må Ida skatte av 4.392 kroner. Er det Idas abonnement må hun skatte av 3.200 kroner.

Eksempel to abonnement

Mads har avtale med sin arbeidsgiver om fri mobiltelefon og bredbåndsdekning hjemme. Total regning lyder på 15.000 kroner. Mads må skatte av 4.392 kroner.

Sjablongmodellen gjelder også for selvstendig næringsdrivende. Dette betyr at den næringsdrivende kun kan fradragføre utgifter tilsvarende det som kan dekkes skattefritt av arbeidsgivere. I 2014 kan man fradragføre beløp over 4.392 kroner.

Egenbetaling

I de tilfeller der arbeidsgiver ikke dekker hele regningen, men kun et visst beløp, vil den ansatte dekke resten av regningen (ut av egen lommebok eller ved trekk i netto lønn). Fra og med 2014 reduserer ikke slik egenbetaling skattepliktig beløp.

Eksempel

Hans har en telefonregning som lyder på 4.300 kroner. Av denne regningen dekker arbeidsgiveren 1.800 kroner. Hans betaler resten av regningen selv med 2.500 kroner. Skattepliktig beløp vil i 2014 utgjøre 1.800 kroner.

Betalingstjenester

Sjablongbeløpene inkluderer abonnement og ordinær bruk. Dekning av utgifter til sikkerhetsprogram for å ivareta sikkerheten, for eksempel brannmur og antivirusprogrammer, er skattefritt.

Dekker arbeidsgiver utgifter til private spill, programvare, høyt prisede tekstmeldinger (nedlasting av logoer, ringetoner, TV-sendinger, musikkstrømmetjenester) og lignende, er det noe som også vil være skattepliktig ut over et fribeløp på 1.000 kroner (innberettes i kode 112-A).

Eksempel

Oddvar har mobiltelefon. Arbeidsgiveren dekker totalt 9.000 kroner inkl. nedlasting av TV-sendinger, spill osv. til en verdi av 3.000 kroner. Oddvar må skatte av 6.392 kroner (4.392 kroner pluss 2.000 kroner).

Arbeidsgiver dekker kun faktiske utgifter i forbindelse med jobben

Hvis arbeidsgiver kun dekker dine konkrete utgifter til jobbsamtaler kan dette gjøres skattefritt gjennom reglene om refusjon. Dette forutsetter imidlertid at du kan dokumentere utleggene til jobbsamtalene - spesifisert etter regning.

Eksempel

Hans har ingen avtale med sin arbeidsgiver om fri telefon. Han har imidlertid vært på en utenlandsreise i forbindelse med arbeidet. På denne tjenestereisen måtte Hans bruke sin private telefon til tjenestesamtaler. Han kan legitimere tjenestesamtaler for kr 1.700, og kan dermed motta kr 1.700 i refusjon fra sin arbeidsgiver skattefritt.

Andel av eventuelle faste avgifter anses ikke som tjenstlige utlegg og kan ikke refunderes skattefritt. Dersom det ytes slik dekning, er den ansatte innenfor sjablongmodellen.

Som dokumentasjon for tjenestesamtalene må det leveres spesifisert regning fra teleoperatør til arbeidsgiver. Spesifikasjonen må inneholde tilstrekkelig informasjon til å kunne fastslå at det åpenbart dreier seg om bruk i tjenesten. Dette betyr at dato, klokkeslett samt oppringt nummer i minutter for hver samtale må fremgå. Det er uklart om det er nødvendig at mottakers navn må fremkomme på spesifikasjonen. Marker de aktuelle tjenestesamtalene med markeringstusj.

Privat bruk deler av året

Ved privat bruk av arbeidsgivers elektroniske kommunikasjonstjeneste en del av året, gjennomføres fordelsberegningen forholdsmessig for det antall hele og påbegynte måneder du har disponert tjenesten. Arbeidsgiver innberetter 366 kroner per måned.

Eksempel

Kari begynner hos sin arbeidsgiver 1. mars 2014 og fri mobiltelefon er en del av lønnsbetingelsene. Kari vil ha tilgang til denne tjenesten i 10 måneder.

Arbeidsgiver innberetter 366 kroner per måned, og Kari må skatte av 3.660 kroner.

Pendlere

Bo borte på grunn av arbeidet

Dersom du av hensyn til ditt arbeid må bo utenfor hjemmet, kan du ha krav på fradrag for merkostnadene dette medfører. Merkostnader kan være utgifter til mat (kost), overnatting (losji) og besøksreiser til hjemmet. Fradraget kan kreves i tillegg til minstefradraget.

Skattyter som oppfyller vilkårene betegnes gjerne som pendler. Det er uten betydning for retten til pendlerfradrag om du er arbeidstaker eller næringsdrivende. Du får imidlertid i utgangspunktet ikke pendlerfradrag dersom du er student. Dette gjelder selv om du tar arbeid på oppholdsstedet. Dersom du tar heltidsarbeid på studiestedet, for eksempel i sommerferien, vil du kunne ha krav på fradrag for pendlerutgifter i denne perioden.

For å anses som pendler må du ha en bolig på arbeidsstedet som oppfyller visse vilkår, samt oppfylle kravene til pendlerhyppighet. Vilkårene er forskjellige for familiependlere og enslige pendlere.

Familiependler

Som familiependler regnes person som bor sammen med ektefelle/registrert partner eller egne barn. I tillegg vil du regnes som familiependler dersom du bor sammen med søsken som du forsørger. Personer i denne gruppen har sitt virkelige hjem der familien bor, og ikke i pendlerboligen.

For en familiependler stilles det i utgangspunktet ingen spesifikke krav til pendlerhyppighet, det vil si hvor ofte du reiser hjem fra pendlerboligen. Det antas imidlertid at du normalt må ha minst 3-4 hjemreiser med overnattinger i året for å kunne anses som pendler.

Enslig pendler

For enslige stilles det strengere krav for å kunne anses som pendler: Det stilles krav både til boligen og hyppigheten av pendlingen. Også samboere behandles etter reglene for enslige, så sant de ikke bor sammen med egne barn.

Kravene til boligen

Kravene til bolig er ulike for personer som er henholdsvis 21 år (eller yngre) eller 22 år (eller eldre). Du anses som pendler dersom du pendler fra en bolig som står høyere på listen enn boligen du pendler til:

21 år eller yngre:

foreldrehjemmet
selvstendig bolig
uselvstendig bolig

22 år eller eldre:

selvstendig bolig
foreldrehjemmet
uselvstendig bolig

Med selvstendig bolig menes bolig som:

- har større nettoareal enn 30 kvadratmeter (dersom flere personer deler bolig, legges det til 20 kvm for hver person over 15 år),
- har innlagt vann og avløp
- disponeres minimum ett år, og som
- du har tilgang til i alle ukens dager.

Med uselvstendig bolig menes bolig der minst ett av disse vilkår ikke er oppfylt.

Eksempel:

A er 24 år, og bor hjemme hos sine foreldre i Oslo. Hun jobber på Lillehammer, hvor hun i ukedagene bor alene i en sokkelleilighet på 45 kvm. Under forutsetning av at hun har tilgang til leiligheten alle ukens dager, og leiekontrakten gjelder minst ett år, er As leilighet en selvstendig bolig. A er ikke pendler, fordi hun er enslig og ikke pendler fra en bolig høyere på listen enn boligen hun pendler til.

Dersom boligene befinner seg på samme nivå på listen, vil det virkelige hjem være det sted du har flest overnattinger (døgnhvile).

Eksempel:

B har selvstendig bolig både i Steinkjer og i Trondheim. Han arbeider tre dager i uken i Trondheim og to dager i uken i Steinkjer. B tilbringer de fleste feriene i Steinkjer. B har flest overnattinger (overveiende døgnhvile) i Steinkjer, og anses således å ha sitt skattemessige bosted i Steinkjer. Boligen i Trondheim anses som pendlerbolig, og B anses som pendler i forhold til arbeidsforholdet i Trondheim.

Dersom du har vært bosatt i en kommune i minst tre år før pendling til en annen kommune tok til, vil boligen i den første kommunen uansett kunne anses som det virkelige hjemmet, og utgangspunktet for pendlingen, dersom:

- boligen i hjemkommunen har minst dobbelt så stort areal av primærrom som boligen i den andre kommunen, og
- du har utgifter til boligen i hjemkommunen ved at du eier eller leier denne.

Eksempel

C har bodd i Bergen i 10 år, alene i eget hus på 180 kvadratmeter. I 2014 fikk B seg jobb i Haugesund. Han ukependler fra Bergen til leid leilighet i Haugesund på 70 kvadratmeter. Siden C har bodd mer enn 3 år i Bergen, og boligen i Haugesund er mindre enn halvparten så stor som boligen i Bergen, vil C anses som pendler så sant de øvrige vilkårene er oppfylt.

Kravene til pendlerhyppighet

Enslige må pendle hjem med tilstrekkelig hyppighet, vanligvis minst hver tredje uke dersom du er 22 år eller eldre.

Det er skattyter som må sannsynliggjøre at kravet er oppfylt. Vær klar over at skattekontoret ofte stiller forholdsvis strenge krav til sannsynliggjøring av pendlingen. Det er derfor i praksis viktig å ta vare på tog-, buss-, flybilletter, kvitteringer mv. som viser at du faktisk har pendlet i tilstrekkelig grad. Dersom du benytter egen bil er det fornuftig å føre kjørebok og å ta vare på kvitteringer fra bomstasjoner, ved påfylling av drivstoff mv.

Hvilke utgifter gir fradragsrett

Utgifter til reise hjem

Det gis fradrag for utgifter til besøksreiser til hjemmet. Fradraget beregnes på samme måte som for reise mellom hjem og arbeid, det vil si med 1,50 kroner for de første 50.000 kilometer og med 0,70 kilometer for overskytende distanse (til 75.000 km). Fradraget gis etter denne satsen uavhengig av hvilket transportmiddel som er benyttet. Du kan likevel velge å kreve fradrag for faktiske utgifter til flybillett.

Fradraget reduseres med bunnfradraget på 15.000 kroner (2015: 16.000 kroner). Du kan i tillegg kreve fradrag for reise mellom pendlerbolig og arbeidsplass. I så tilfelle gjelder det kun ett bunnfradrag på kr 15.000 (2015: 16.000 kroner).

Eksempel

As pendlerbolig ligger 15 mil fra hans hjem, og han har reist hjem 40 ganger i 2014. Avstanden mellom pendlerboligen og arbeidsstedet er 15 kilometer, og denne reisen har han foretatt 230 ganger i 2014. Samlet reisefradrag blir: $(300 \text{ km} * 40) + (230 * 30) * 1,50 - 15.000 = \text{kr } 13.350$

Fradraget føres i selvangivelsens post 3.2.8/3.2.9.

Merutgifter til losji

Det gis fradrag for dokumenterte faktiske merutgifter til losji, altså merutgifter til bolig. Det er en forutsetning for fradrag at du har utgifter til bolig både på hjemstedet og på arbeidsstedet. Kravet anses oppfylt både når du eier og når du leier bolig.

Det er utgiftene til pendlerbolig det gis fradrag for, og det er ingen øvre grense.

Eksempel

A bor i egen bolig sammen med familien på Voss. Han leier bolig i Bergen, hvor han arbeider. A betaler 7.500 kroner per måned i leie for boligen i Bergen. I tillegg betaler han strøm, bredbånd og TV-lisens med 1.500 kroner i måneden. A har krav på fradrag for merutgifter til losji med kr 9.000 kroner per måned.

Ved leie av pendlerbolig må en være forberedt på å kunne dokumentere leieforholdet ved fremleggelse av husleiekontrakt eller kvitteringer/kontoutskrift som viser innbetalt husleie.

Dersom du selv eier pendlerboligen, skal denne regnskapslignes i arbeidskommunen. Skjema RF-1189 «Utleie mv. av fast eiendom» skal benyttes. I skjemaet fører du opp alle utgifter knyttet til pendlerboligen, for eksempel husleie til borettslag, vedlikehold, strøm, kommunale avgifter og forsikring. Siden du ikke har utleieinntekter, oppstår et underskudd som føres i selvangivelsen post 3.3.12.

Utgifter til leie av pendlerbolig føres i selvangivelsens post 3.2.7.

Pendlerbolig kan på visse vilkår selges skattefritt. Se nærmere om dette i kapitlet «bolig/fritidsbolig/tomt».

Merutgifter til kost

I tillegg til fradrag for utgifter til besøksreiser og losji, gis det fradrag for merutgifter til kost. Fradrag gis etter standardiserte satser, avhengig av hvordan du har bodd på arbeidsstedet:

- Bodd på hotell og har betalt frokost selv kr 690 (2015: kr 710)
- Bodd på hotell og frokost inngår i romprisen kr 621 (2015: kr 621)
- Bodd på pensjonat eller hybel/brakke uten kokemuligheter kr 300 (2015: kr 307)
- Bodd på hybel/brakke/privat med kokemuligheter kr 195 (2015: kr 200)

Kokemuligheter vil si at du kan stille i stand minst ett av måltidene i boligen, for eksempel frokost. Det må være forsvarlig, blant annet av hensyn til hygiene, å oppbevare mat på oppholdsstedet. I praksis vil det si et kjøleskap og en utslagsvask.

Satsene ovenfor er døgnsetser, og gjelder for hvert døgn en har oppholdt seg i pendlerboligen. Dersom en har pendlet hele året, og reiser hjem hver uke, kan en vanligvis legge til grunn følgende antall fraværsdøgn:

- 280 døgn for arbeid uten lørdagsfri
- 255 døgn med fri annenhver lørdag
- 240 døgn med fri hver lørdag.

Fradraget føres i selvangivelsens post 3.2.7.

Eksempel på vedlegg til selvangivelsen

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann
Vedlegg til selvangivelsen for inntektsåret 2014

Post 3.2.7/3.2.9

Etter skatteloven § 6-13 har enhver som på grunn av sitt arbeid må bo utenfor sitt hjem, krav på fradrag for merutgifter.

Jeg bor i Kristiansand, hvor jeg eier en leilighet på 95 kvm. I 2014 har jeg pendlet til arbeidsstedet i Oslo, hvor jeg leier en hybelleilighet på 25 kvm til kr 5.000 pr. måned. Jeg har altså en selvstendig bolig i Kristiansand og en uselvstendig bolig i Oslo (mindre enn 30 kvm primærrom).

Jeg oppholder meg i Oslo i ukedagene, men reiser hjem til Kristiansand hver helg. Reisene mellom Kristiansand og Oslo kan dokumenteres ved passering av bomstasjoner. De viser at jeg har hatt 40 reiser mellom Kristiansand og Oslo i løpet av 2014. Kravet til pendlerhyppighet – minst hver tredje uke – er oppfylt.

Jeg ber om følgende fradrag i forbindelse med pendling i 2014:

Merutgifter til kost:	
240 dager à kr 195	kr 46.800
Merutgifter til husleie (losji)	
kr 5 000 x 12 mnd.	kr 60.000
Sum post 3.2.7	kr 106.800

Eksempel forts.

Reisefradrag for besøk i hjemmet:

Reiseavstanden mellom Kristiansand og Oslo er 300 km

300 km x 2 x 40 reiser = 24 000 km

24 000 km x kr 1,50 kr 36.000

+bompenger kr 4.000

- bunnfradrag: kr 15.000

Sum post 3.2.9 kr 25.000

Kvitteringer ettersendes på forespørsel.

Med vennlig hilsen

Ola Nordmann

Eksempel på klage

Dersom skattekontoret nekter pendlerfradrag ved ligningen, bør en klage. Det er fornuftig å kontakte skattekontoret før en påklager ligningen dersom fradraget er strøket uten at en har mottatt varsel om dette. På denne måten kan en være mer konkret i klagen og lettere imøtegå skattekontorets synspunkt. En klage vedrørende pendlerfradrag kan for eksempel se slik ut:

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann
Klage på ligningen for inntektsåret 2014

Jeg viser til min selvangivelse for inntektsåret 2014, der jeg krevde fradrag for merutgifter i forbindelse med pendling i post 3.2.7 og 3.2.9, jf. skatteloven § 6-13. Utgiftene ble nærmere spesifisert i vedlegg 1 til selvangivelsen.

Jeg kan ikke se at fradrag har blitt gitt under ordinær ligning, og jeg påklager derfor ligningen.

I henhold til skatteloven § 6-13 har enhver som på grunn av sitt arbeid må bo utenfor sitt hjem, krav på fradrag for merutgifter i denne forbindelse.

Jeg bor i Lillevik i en eid leilighet på 95 kvm. I 2014 har jeg pendlet til mitt arbeidssted i Storvik hvor jeg leier en hybelleilighet på 25 kvm til 5.000 kroner per måned. Ut fra ovennevnte har jeg en selvstendig bolig i Lillevik og en uselvstendig bolig i Storvik (mindre enn 30 kvm primærrom).

Eksempel forts.

Jeg oppholder meg i Storvik i ukedagene, men reiser hjem til Lillevik hver helg. Reiserne mellom Lillevik og Storvik kan dokumenteres med oversikt over bompasseringer fra Autopass. Oversikten som følger vedlagt, viser at jeg har hatt 40 reiser mellom Lillevik og Storvik i løpet av året. Kravet til pendlerhyppighet som fremgår av forskrift til skatteloven (FSFIN) § 3-1-5 (2) annet punktum (minst hver tredje uke) er oppfylt.

Jeg ber om at ligningen endres ved at det gis følgende fradrag i forbindelse med pendling:

Merutgifter til kost:	
240 dager á kr 195	kr 46.800
Merutgifter til losji:	
Utgifter til leid bolig, kr 5.000 x 12	kr 60.000
Totalt fradrag i post 3.2.7 blir	kr 106.800

Reisefradrag - besøk i hjemmet:
 Reiseavstanden mellom Lillevik og Storvik utgjør 500 km.
 (500 km x 2 (tur/retur) x 40 reiser = 40 000 km)

40.000 km x kr 1,50	kr 60.000
+ bompenger	kr 4.000
- bunnfradrag	kr 15.000
Totalt fradrag i post 3.2.9 blir	kr 49.000

Ta gjerne kontakt på telefon 12 34 56 78 dersom noe er uklart.

Med vennlig hilsen

Ola Nordmann

Vedlegg:
 Kopi av kvitteringer for passeringer på bomstasjon
 Kopi av kvittering for betalt husleie

Arbeidsgivers dekning av pendlerutgifter

Dersom en har krav på pendlerfradrag, vil arbeidsgiver i stedet kunne dekke utgiftene skattefritt. Dette er gunstigere, fordi merutgiftene kun gir en skattelette på 27 prosent, mens arbeidsgivers dekning vil være helt skattefrie.

Arbeidsgivers dekning kan skje på følgende måter:

Besøksreiser til hjemmet

Arbeidsgivers dekning av kostnader ved besøksreiser til hjemmet kan skje på ulike måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at arbeidsgiver eier/disponerer plass på kommunikasjonsmiddel

Overnatting (losji)

Også arbeidsgivers dekning av kostnader ved losji kan skje på ulike måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at arbeidsgiver stiller rom, hybel, leilighet eller hus til disposisjon.

Kost

Arbeidsgivers dekning av utgifter til kost kan skje på følgende måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at en har fri kost hos arbeidsgiver (naturalytelse).

I det sistnevnte tilfellet skattlegges man for kostbesparelse i hjemmet med kr 82 per dag dersom en spiser alle måltider hos arbeidsgiver.

Pensjon for alders- og AFP-pensjonister

Oversikt over pensjoner mv.

- Folketrygdens alderspensjon (Nav)
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Tjenestepensjon: innskudds- eller foretakspensjon (obligatorisk for de fleste ansatte).
- Frivillig pensjonssparing for næringsdrivende (innskuddspensjon)
- Individuell pensjonssparing: IPA, IPS
- Kollektiv livrente
- Pensjon over driften
- Individuell livrente

Skattefradraget

Skattefradraget fastsettes årlig av Stortinget, og tilpasses folketrygden, slik at minstepensjonistene ikke skal betale skatt. For inntektsåret 2014 er minstepensjonen 175.900 kroner, og maksimalt skattefradrag er 30.000 kroner. Ved ordinær skatteberegning er skatt av minstepensjonen 30.000 kroner, og den «nulles ut» av skattefradraget. Skattefradraget fastsettes individuelt for den enkelte skattyter, uavhengig av ektefelles inntekt. Fradraget trappes ned for pensjon som er høyere enn minstepensjon. Skattefradraget avkortes med 15,3 prosent av samlet pensjonsinntekt mellom 175.900 kroner og 266.900 kroner, og med 6 prosent av overskytende pensjonsinntekt.

Hvem som omfattes av fradraget

Alle som mottar alderspensjon fra folketrygden (NAV), både dagens alderspensjonister og kommende alderspensjonister har krav på skattefradrag. I tillegg også mottakere av AFP i offentlig sektor og «gammel» AFP i privat sektor (tatt ut senest 1. desember 2010). Personer som mottar pensjoner som tilsvarer folketrygdens alderspensjon eller «gammel» AFP fra EØS-land, har også krav på skattefradraget.

Eksempel

En person som mottar pensjon fra Sverige, som tilsvarer vår folketrygd, vil ha krav på fradraget. Det har ingen betydning at pensjonen er lav; så lenge en tar ut full ytelse, vil en ha krav på fullt skattefradrag.

Tjenestepensjonsutbetalinger gir ikke selvstendig rett til skattefradrag. Ny AFP i privat sektor som er tatt fra 1. januar 2011 (lønns- og trekkoppgaven post 243) gir heller ikke selvstendig rett til skattefradrag.

En person som kun mottar pensjon over drift eller fra pensjonsordning gjennom jobben, har ikke krav på skattefradrag.

Norske pensjonister bosatt i utlandet (EØS-området), som betaler kildeskatt til Norge, har krav på skattefradrag på samme måte som innenlandsboende pensjonister, dersom de velger å skattlegges etter de ordinære regler.

Tabell

Tabellen gir en oversikt over hvilke pensjonsutbetalinger som utløser krav på skattefradrag, og hvilke pensjonsutbetalinger som skal tas med ved beregning av reduksjonen av fradraget («samlet pensjon» i tabellen). Pensjonsutbetalinger ved alder kan grupperes slik:

Rett til skattefradrag	Alderspensjon fra NAV eller tilsvarende ordning fra EØS-land.
Rett til skattefradrag	AFP i offentlig sektor – avkortes mot lønn.
Rett til skattefradrag	«Gammel» AFP i privat sektor (t.o.m. 2010) - avkortes mot lønn.
Samlet pensjon	«Ny» AFP i privat sektor (f.o.m. 2011)
Samlet pensjon	Tjenestepensjon: Innskuddspensjon
Samlet pensjon	Tjenestepensjon: Foretakspensjon
Samlet pensjon	Individuelle pensjonsavtaler (IPS, IPA)
Samlet pensjon	Pensjon over drift.
Samlet pensjon	Kollektiv livrente (t.o.m. 2006, beskattes som pensjon)
Ikke rett til skattefradrag og ikke med i samlet pensjon	Kollektiv livrente (f.o.m 2007, beskattes som livrente)
Ikke rett til skattefradrag og ikke med i samlet pensjon	Individuell livrente (beskattes som livrente)

Ektefeller får hvert sitt fradrag

Fradraget fastsettes individuelt, uten hensyn til eventuell ektefelles eller meldepliktig samboers inntekt. Det innebærer at gifte alderspensjonister bør være oppmerksom på fordeling av inntekter og fradrag.

Eksempel

Den ene ektefellen jobber, den andre tar ut pensjon på 200.000 kroner. Skattefradraget beregnes ut fra pensjonistens brutto pensjon.

Fradraget avkortes ut fra samlet pensjon

For alderspensjonister som kun har pensjonsinntekt tilsvarende litt over folketrygdens garantipensjon å leve av, sørger skattefradraget for at de ikke betaler skatt av pensjonsinntekten.

Avtrapping

Maksimalt skattefradrag er 30.000 kroner. Fradraget reduseres med 15,3 prosent av pensjon mellom 175.900 kroner og 266.900 kroner, og med 6 prosent av pensjon over 266.900 kroner. Fradraget er helt utfaset ved en pensjon på 534.842 kroner.

Eksempel

Lars har en samlet pensjonsinntekt på 270.000 kroner, og tar ut 100 prosent pensjon. Fullt skattefradrag er 30.000 kroner, men dette avkortes fordi pensjonen overstiger 175.900 kroner. I intervallet 175.900 kroner til 266.900 kroner avkortes fradraget med 15,3 prosent, mens det avkortes med 6 prosent for overstigende beløp. For Lars avkortes dermed skattefradraget med 13.923 kroner + 186 kroner, til sammen 14.109 kroner. Skattefradraget blir dermed $(30.000 - 14.109)$ 15.891 kroner.

Samlet pensjon

Ved beregning av reduksjonen tas alle pensjonsinntekter som beskattes som personinntekt med, se oversikt i tabell.

Både pensjon fra folketrygden, AFP-pensjon, pensjon fra pensjonsordninger i arbeidsforhold, pensjon over drift og utenlandske pensjoner mv.

Livrenteutbetalinger mv. og andre utbetalinger som beskattes som kapitalinntekt, tas ikke med i grunnlaget.

Eksempel

Arild tar ut pensjon fra NAV, 200.000 kroner (100 %), AFP og tjenstepensjon gjennom jobben, til sammen 370.000 kroner. Skattefradraget beregnes etter en samlet pensjon på 370.000 kroner

Eksempel

Hildegunn tar ut full pensjon fra NAV, 250.000 kroner i året. I tillegg mottar hun utbetaling fra sin livrenteforsikring på 150.000 kroner i året. Skattefradraget beregnes ut fra pensjonsinntekten, 250.000 kroner i året.

Lønns- eller næringsinntekter påvirker ikke fradraget

Skattefradraget skal ikke avkortes mot arbeidsinntekter (lønn eller næringsinntekt). Årsaken er at hensikten med de omfattende endringene er å redusere marginalsatten på arbeid for pensjonister som vil utnytte arbeidsevnen i tillegg til å ta ut alderspensjon.

Eksempel

Jarle tar ut full pensjon fra folketrygden, 200.000 kroner per år. Skattefradraget i 2014 er (30.000 – 3.687) 26.313 kroner. I tillegg jobber han fulltid og tjener 400.000 kroner per år. Lønnsinntekten reduserer ikke skattefradraget.

Kapitalinntekter og kapitalutgifter påvirker ikke fradraget

Kapitalinntekter og kapitalutgifter påvirker ikke skattefradraget. Skattefradraget er basert på brutto pensjon (og pensjonsgrad), ingenting annet. Verken andre inntekter eller fradrag vil ha noe å si for hvor stort skattefradraget blir.

Eksempel

Ole har pensjon fra folketrygden på 250.000 kroner. Dette gir et skattefradrag på 18.663 kroner. I tillegg har han renteinntekter på 50.000 kroner per år. Renteinntektene reduserer ikke skattefradraget.

Pensjonsgrad - Reduksjon av skattefradraget

Etter de nye reglene om fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden kan pensjonen tas ut helt eller delvis, og graderingen kan være 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent av full pensjon.

En person som tar ut 60 prosent alderspensjon fra folketrygden, får kun 60 prosent av maksimalt skattefradrag. Ved alderspensjon fra folketrygden fremgår pensjonsgraden av kode 217 i lønns- og trekkoppgaven.

Også AFP kan tas ut gradert. Ved AFP i offentlig sektor, og «gammel» AFP i privat sektor som er tatt ut før 1. januar 2011, fremgår pensjonsgraden av lønns- og trekkoppgaven kode 227.

Maksimalt skattefradrag for de ulike uttaksprosentene blir:

30.000 kroner ved 100 prosent pensjonsgrad

24.000 kroner ved 80 prosent pensjonsgrad

18.000 kroner ved 60 prosent pensjonsgrad

15.000 kroner ved 50 prosent pensjonsgrad

12.000 kroner ved 40 prosent pensjonsgrad

6.000 kroner ved 20 prosent pensjonsgrad

Relevant ved beregning: Pensjonsgrad folketrygd eller «gammel» AFP

Det er pensjonsgraden ved uttak fra folketrygden, eventuelt gradert AFP etter gammel ordning eller offentlig AFP, som avgjør graderingen av skattefradraget.

Eksempel

Sigrid tar ut 50 % av pensjonen fra folketrygden, 100.000 kroner, og 100 % av tjenstepensjonen sin, 200.000 kroner. Skattefradraget halveres fordi hun bare tar ut gradert pensjon fra folketrygden. I tillegg reduseres det fordi hun har pensjonsinntekt utover minstepensjon (garantipensjon).

Eksempel

Per tok ut 50 % AFP fra og med 2010, altså «gammel» AFP som avkortes mot lønn. I tillegg jobber han. Hans skattefradrag halveres.

Pensjon bare en del av året

Dersom en har tatt ut pensjon bare deler av året avkortes skattefradraget.

Eksempel

Nina tar ut 100 prosent pensjon fra 1. juli, altså i seks måneder. Hun mottar 120.000 kroner i pensjon. Hennes skattefradrag blir 10.096 kroner. Skattefradraget halveres fordi hun bare har tatt ut pensjon halve året. Dessuten reduseres skattefradraget fordi hun har en årlig pensjon over 87.950 kroner (175.900 kroner x 0,5).

Skattereduksjonen

Skattefradraget reduserer inntektsskatt og trygdeavgift, men ikke formuesskatt og toppskatt. Skattefradraget kan ikke overstige summen av utlignede inntektsskatter og trygdeavgift.

Pensjonistektepar med for eksempel renteinntekter eller renteutgifter må derfor passe på å få utnyttet sitt skattefradrag når de fyller ut selvangivelsen.

Eksempel

Stein er lønnsmottaker og har betydelige renteinntekter. Hans ektefelle Inger har pensjon på 116.000 kroner (100 % pensjonsgrad). Fordi hennes pensjon er lavere enn 175.900 kroner, vil hun ha krav på et skattefradrag på 30.000 kroner. Hennes skatt på pensjonen er imidlertid bare på kr 15.603, slik at hun ikke får utnyttet 14.397 kroner av skattefradraget.

I denne situasjonen vil det lønne seg å overføre kapitalinntekter på 53.320 kroner fra Stein til Ingers selvangivelse. Som en følge av overføringen øker skatten hennes med 14.397 kroner, til 30.000 kroner, og hun får utnyttet skattefradraget på 30.000 kroner fullt ut.

Skattefradrag for pensjonsinntekt beregnes individuelt på grunnlag av hver ektefelles brutto pensjonsinntekt. Det kan derfor være svært lønnsomt å passe på at begge får full utnyttelse av sitt eget skattefradrag når de fyller ut selvangivelsen.

Renteinntekter

Renteinntekt er skattepliktig inntekt og beskattes med en sats på 27 prosent. Renteinntekter som du mottar fra utlandet er skattepliktig i Norge på samme måte som renteinntekter fra en norsk utbetaler.

Renteinntektene er vanligvis forhåndsutfylt i selvangivelsen. Har du opptjent renter i utlandet, eller har lånt ut penger privat, må du selv føre opp rentebeløpet.

Unntatt fra skatteplikt er renteinntekt ved tilbakebetaling av skatt. Se for øvrig «Postene i selvangivelsen» post 3.1.3.

Ettergivelse av renter som gave

Renter som er opptjent (påløpt), men som er ettergitt som gave, er skattepliktige. Frafall av ikke-opptjente renter (ikke påløpt) utløser imidlertid ikke skatteplikt.

Ekstrabeskatning av renter - lån fra person til selskap

Dersom du gir lån til aksjeselskap eller deltakerlignede selskaper skal det beregnes en ekstraskatt når renten er høyere enn skjermingsrenten. For hver enkelt måned skal det foretas en beregning av grunnlaget for ekstrabeskatningen. Grunnlaget for beregning av ekstraskatten er faktiske påløpte renter i kalendermåneden redusert med satsen for skatt på alminnelig inntekt. Deretter gjøres det fradrag for skjerming. Skjermingsfradraget utgjør lånesaldoen ved månedens begynnelse multiplisert med månedens skjermingsrente.

Skjermingsrenten fastsettes forskuddsvis for hver tomånedersperiode og offentliggjøres på skatteetatens hjemmeside. I 2014 var skjermingsrenten 1,1 prosent i perioden januar – juni, og 0,8 prosent i perioden juli – desember.

Eksempel

1.januar 2014 ga du lån til et aksjeselskap på 400.000 kroner til 5 % rente. Skjermingsrenten i januar 2014 var 1,1 %. Beregningen av grunnlaget for ekstrabeskatning for januar 2014 blir som følger:

Faktisk mottatt rente ($400.000 \times 5 \% \times 1/12$)	kr 1.667
- Skatt på faktisk mottatte renter ($1.667 \times 27 \%$)	kr 450
- Skjermingsfradrag ($400.000 \times 1,1 \% \times 1/12$)	kr 367
Grunnlaget for ekstrabeskatningen	kr 850
Skatt ($850 \times 27 \%$)	kr 230

Samlet skatt på renteinntektene i januar 2014 utgjør 680 kroner (kr 450 + kr 230). Forutsatt at det ikke betales avdrag, slik at gjelden er uforandret gjennom året, utgjør skatten på renteinntektene 8.319 kroner for inntektsåret 2014.

Tips: Det er skjermingsrenten før skatt som avgjør hvor stor den reelle lånerenten kan være uten ekstrabeskatning. Det betyr at den reelle lånerenten kan være skjermingsrente/0,73, uten at det blir noe ekstrabeskatning. Dette betyr for eksempel at for 2014 kan du beregne en rente på 1,51 prosent ($1,1/0,73$) uten ekstrabeskatning.

Du må selv beregne og oppgi inntektene til beskatning i selvangivelsen post 3.1.3. Skatteetaten har utarbeidet et skjema (RF- 1070) som kan være til hjelp ved beregningen.

Tidfesting av renteinntekter**Hovedregel**

Renteinntekt skattlegges som hovedregel i det året de opptjenes/påløper (realisasjonsprinsippet). Når rentene faktisk mottas er uten betydning.

Unntak: Imidlertid er det unntak for opptjente renter som er forfalt til betaling i inntektsåret, men som ikke er betalt av låntaker. Disse føres først til inntekt og beskattes det år de faktisk betales.

Bankinnskudd med bindingstid

Dersom du binder bankinnskuddet for en bestemt periode, anses renten først opptjent i det inntektsåret bindingstiden utløper.

Eksempel

I 2013 setter du inn 300.000 kroner på banksparing med to års bindingstid. Samlet renteinntekt for 2013, 2014 og 2015 vil først bli beskattet i 2015.

Bankinnskudd med aksjeindeksert avkastning og indeksobligasjoner

For bankinnskudd med aksjeindeksert avkastning og indeksobligasjoner der du blir godskrevet positiv avkastning med endelig virkning det enkelte år, skattlegges avkastningen løpende som renteinntekt. Godskrives du positiv avkastning med endelig virkning først i forbindelse med oppgjør av fordringen, tidfestes imidlertid avkastningen som renteinntekt i oppgjørsåret.

Hvem skal skattlegges

Renteinntekter skattlegges som hovedregel hos den som eide bankinnskuddet eller fordringen mv. i den perioden renten ble opptjent.

Lignes du sammen med din ektefelle (felles eller særskilt), kan dere fritt velge hvordan dere vil fordele rentene. I de aller fleste tilfeller vil det ikke ha noe betydning hvem av dere som fører renteinntektene, skatten er uansett 27 prosent. Det finnes imidlertid noen unntak, se kapitlene «Skatteberegning» og «Pensjon».

Rentekostnader

Rentekostnader er som hovedregel fradragsberettiget. Unntatt er imidlertid renter beregnet i forbindelse med avregning av skatt ved ordinær ligning (restskatt) og endringssak. Forsinkelsesrente (såkalte morarenter) ved for sen betaling av skatt er derimot fradragsberettiget.

Vilkår for fradrag

For at du skal kunne kreve fradrag, må normalt følgende vilkår være oppfylt:

- Du må være ansvarlig for gjelden
- Rentene må være påløpt
- Dersom rentene er forfalt til betaling, må de være betalt av deg i inntektsåret

For å kunne kreve fradrag må du være ansvarlig som låntaker for gjelden i det tidsrommet rentebeløpet påløper. Er dere flere som er ansvarlige for gjelden i samme tidsrom, har du bare fradragsrett for renter som faller på din andel av gjelden etter den interne avtale. Dette gjelder selv om du utad er solidarisk ansvarlig og faktisk betaler hele rentebeløpet.

Videre stilles det som vilkår at du har en reell plikt til å dekke (betale) hovedstolen og rentebeløpet.

Hvem kan kreve fradrag

I utgangspunktet har du bare krav på fradrag for renter av egen gjeld.

Ektefeller

Ektefeller som lignes hver for seg (adskilt) kan i utgangspunktet bare kreve fradrag for renter av egen gjeld.

Er du gift og du lignes sammen med din ektefelle kan dere fordele gjeldsrentene slik dere ønsker, uavhengig av hvem av dere som er ansvarlig for gjelden. I de aller fleste tilfeller vil det imidlertid ikke ha noen betydning hvem av dere som fører opp fradraget. Det finnes imidlertid et par unntak:

- Dersom en av dere har så lav nettoinntekt etter fradrag at en ikke får utnyttet personfradraget (48.800 kroner), vil det ofte være penger å spare på å overføre en del av fradraget til den andre. Les mer om dette i kapitlet ”Skattebegrensning”.
- Dersom en av dere er ufør, vil det ofte være gunstig å overføre fradraget til den av dere som ikke er ufør. Les mer om dette i kapittel ”Skattebegrensning”.

Samboere – felles lån

Samboere kan ikke på samme måte som ektefeller fordele gjeld og gjeldsrenter fritt mellom seg. Skal gjeld og gjeldsrentefradraget fordeles, må begge samboerne være forplik-

tet overfor banken eller andre kreditorer. Eventuelt at de har inngått en særskilt skriftlig avtale om fordeling av gjelden.

Utgangspunktet er at de har fradragsrett for den delen av gjelden og gjeldsrentene de er ansvarlige for i henhold til avtalen med banken. Normalt vil det være 50/50.

Legg likevel merke til at det i tillegg er et vilkår at den av dere som krever fradraget, faktisk har betalt rentene. Hvis den ene betaler mer enn avtalen med banken skulle tilsi, fører det til at ingen av dere har krav på fradrag for disse rentene: Den som har betalt ekstra er ikke ansvarlig for rentene, og den som er ansvarlig har ikke betalt rentene. For likevel å oppnå fradrag i en slik situasjon, bør dere lage en samboeravtale som viser hvilken del av gjelden dere i realiteten hefter for.

Barn og ungdom. Betaling av barns lån

Renter av gjeld for barn som er 16 år eller yngre i inntektsåret skal føres til fradrag i foreldrenes inntekt. Dette gjelder selv om barnet har arbeidsinntekt som lignes hos barnet selv. Er barnet 17 år eller eldre i inntektsåret skal gjeldsrentene føres til fradrag hos barnet.

Noen foreldre ønsker å tilgodese barna ved å betale ned studielånet deres. Merk at du kun får fradrag for betaling av egne gjeldsrenter. Det betyr at dersom dere betaler gjeldsrenter for barnet, er det ingen av dere som får fradrag for rentene i selvangivelsen. Sørg derfor for å gi barnet pengene i stedet, slik at barnet selv betaler gjeldsrentene, og dermed også får fradraget.

Overkurs

Har du betalt av overkurs ved innfrielse av fastrentelån likestilles dette med betaling av renter. Fradraget føres sammen med andre renteutgifter i selvangivelsen post 3.3.1.

Eksempel

A solgte sin leilighet høsten 2014. Han hadde fastrente på 7 prosent og betalte overkurs på 30.000 kroner ved innfrielsen av lånet. Beløpet føres til fradrag i post 3.3.1.

Samboere

Samboere kan ikke på samme måte som ektefeller fordele gjeldsrenter fritt mellom seg. Som samboer har du som utgangspunkt rett til fradrag for den delen av gjelden og gjeldsrentene du er ansvarlige for i henhold til avtalen med banken. Er dere begge ansvarlige for gjelden i samme tidsrom, skal hver av dere ha fradrag for egen del av rentebeløpet etter en reell, intern avtale om ansvaret for gjelden. Foreligger det ikke en slik avtale, deles rentefradraget likt mellom dere når begge er ansvarlige for gjelden overfor banken.

Det er videre et vilkår at den av dere som krever fradraget faktisk har betalt rentene. Hvis den ene betaler mer enn avtalen med banken skulle tilsi, fører det til at ingen av dere har krav på fradrag for disse rentene. For likevel å oppnå fradrag i en slik situasjon, bør dere lage en samboeravtale som viser at dere hefter for (er ansvarlige for) lånet i samsvar med betaling av rente.

Selv om dere begge er ansvarlige for gjelden vil banken ofte rapportere gjeld og gjeldsrenter bare på den av dere som står som hovedkunde i bankens register. Dersom dere overfor banken hefter med 50 prosent hver, og også betaler i henhold til dette, har dere rett på fradrag med halvparten hver. Den av dere som har fått innberettet hele beløpet, reduserer da både gjeldsbeløpet og rentebeløpet i sin selvangivelse, og forklarer i feltet for tilleggsopplysninger at samboer hefter og betaler for halvparten. Den andre samboeren skal i sin selvangivelse føre halvparten av renteutgiftene i post 3.3.1 og halve lånesaldoen i post 4.8.1, og i feltet for tilleggsopplysninger forklare at han/hun hefter for og betaler halvparten av rentene på lånet.

Tidfesting

Gjeldsrenter skal som hovedregel føres til fradrag i det inntektsåret det oppstår en ubetinget plikt til å betale rentene (realisasjonsprinsippet), normalt det år rentene påløper. Det er i utgangspunktet uten betydning når rentene skal betales etter låneavtalen.

Det gis ikke fradrag for påløpte renter som etter låneavtalen er forfalt til betaling innen utløpet av inntektsåret, men som ikke er betalt ved inntektsårets utgang (misligholdte renter). Slike renter kommer først til fradrag det året de betales.

Eksempel

Tiril har tatt opp et lån hvor det er påløpt 5.000 kroner i renter i løpet av året. Rentene forfaller til betaling 15.12.2014. Dersom Tiril ikke betaler rentene i løpet av året, har hun ikke krav på fradrag for rentene i 2014. Først i det inntektsår de misligholdte rentene blir betalt, kan Tiril kreve fradrag.

Dersom påløpte renter først forfaller til betaling etter utløpet av inntektsåret (etter-skuddsrenter), gis det etter hovedregelen fradrag det inntektsåret det oppstår en ubetinget plikt til å betale rentene, normalt det år rentene påløper. Bli ikke rentene betalt innen utløpet av forfallsåret skal imidlertid rentebeløp som er ført til fradrag tilbakeføres som et inntektstillegg i forfallsåret.

Eksempel

For inntektsåret 2012 fikk Tiril fradrag for påløpte renter med 10.000 kroner. Rentene forfalt til betaling i januar 2013. Hvis rentene først betales i 2014, skal Tiril inntektsføre rentene i selvangivelsen for inntektsåret 2013 (post 3.1.12). Når rentene betales i 2014 gis det fradrag.

Statens Lånekasse for utdanning

Et unntak fra hovedregelen om tidfesting gjelder rentefradrag av lån i Statens lånekasse for utdanning. Rentekostnadene som stammer fra lån i Lånekassen, skal følge kontantprinsippet ved tidfestingen, dvs. at de kommer til fradrag det året de betales.

Diverse

Betaling av renter

Renter anses betalt selv om du tar opp nye lån for å betale rentene. Dette vil gjelde også i de tilfellene der det nye lånet er tatt opp hos den som skal ha rentene for det gamle lånet. Det samme gjelder om du har inngått ny låneavtale med långiveren.

Rentene anses imidlertid ikke betalt om du har misligholdt lånet ved å oversitte betalingsfristen og långiver deretter aksepterer en utsettelse med rentebetalingen uten å innvilge et ytterligere lån.

Ettergivelse av renter

Har du fått ettergitt påløpte renter etter at de er forfalt, men uten at de er betalt, vil du ikke ha rett til fradrag, uavhengig av om ettergivelsen er ment som en gave eller skyldes dårlig betalingsevne.

Hvis ettergivelsen omfatter tidligere fradragsførte renter, vil det ettergitte beløp så langt det tidligere er ført til fradrag, måtte tilbakeføres til inntekt i ettergivelsesåret.

Får du ettergitt påløpte renter før de er forfalt til betaling, vil renter påløpt fram til tidspunktet for ettergivelsen være fradragsberettiget, selv om de ikke blir betalt.

Garantiprovisjon

Garantiprovisjon som betales til andre enn långiver godtas i praksis som rentekostnad. Fradragsretten er imidlertid betinget av at provisjonen er beregnet av lånebeløpet over lånets løpetid, og at den i prinsippet tilsvarer den høyere renten som ville blitt forlangt dersom långiver alene påtok seg risikoen for mislighold av lånet.

Innfrielse av fastrentelån før forfall

Eventuell overkurs som du har betalt i forbindelse med at du har innfridd et fastrentelån før forfall, vil kunne likestilles med gjeldsrenter, forutsatt at det dreier seg om lån med vanlig markedsrente på avtaletidspunktet. Overkurs anses å påløpe i det år du forplikter deg til å dekke overkursen. Hvis overkursen er betinget av at du sier opp lånet, skal overkursen periodiseres på dette tidspunkt.

Kausjon

Først fra det tidspunkt hoveddebitor ikke lenger er i stand til å betale sin gjeld ved forfall (insolvens), er gjeld fradragsberettiget ved formuesligningen for kausjonisten. For selvskyldnerkausjonist blir kausjonsansvaret gjeld allerede før insolvens foreligger, dersom hoveddebitor misligholder plikten til å betale renter/avdrag.

Renter påløpt etter at kausjonsansvaret har blitt gjeld, anses som renter også for kausjonisten. Kausjonisten har imidlertid krav på tilbakebetaling fra debitor (regress). I utgangspunktet er derfor renten ikke fradragsberettiget hos kausjonisten. Får ikke kausjonisten rentebeløpet tilbake fra debitor, vil beløpet være fradragsberettiget når den manglende betalingen er endelig konstatert og vilkårene for øvrig er oppfylt.

Kredittkjøp

Renter ved kredittkjøp er i utgangspunktet fradragsberettiget. Det gjelder imidlertid visse formelle vilkår og begrensninger i fradragets størrelse. Disse begrensninger gjelder likevel ikke ved kontokjøp, hvis kredittytteren er en sparebank, en forretningsbank eller et finansieringsforetak som har tillatelse til å drive finansieringsvirksomhet etter lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 3-3.

Det kan bare gis fradrag for renter hvis du som kjøper oppfyller de formelle vilkår vedrørende kontrakt og betaling som oppstilles i Finansdepartementets skattelovforskrift §§ 6-40-2 og 6-40-3.

Hvis oppgitt effektiv rente er høyere enn 17 prosent, skal maksimum fradragsbeløp beregnes forholdsmessig på grunnlag av betalte kredittkostnader i inntektsåret, effektiv rente og maksimumssats 17 prosent.

Eksempel

Hans kjøper en ny TV 31. desember 2013 for 20.000 kroner. Oppgitt effektiv rente: 35 % fordelt over 24 måneder. Betalte kredittkostnader i 2014 utgjør dermed 3.500 kroner ($35\% \times 20.000 \times 12/24$). Maksimalt fradrag i 2014 utgjør 1.700 kroner ($3.500 \times 17\% / 35\%$)

Lån fra arbeidsgiver

Om fradrag for tillagt fordel av rimelig lån fra arbeidsgiver, se kapittel ”Naturalytelser”.

Lån i utlandet

Renter på lån i utenlandsk bank fører du opp i selvangivelsen post 3.3.2. Beløpet må omregnes til norske kroner. Valutakurser finnes på www.norges-bank.no. Gjelden føres i post 4.8.3. Legg ved dokumentasjon fra den utenlandske banken.

Det samlede rentefradraget skal begrenses dersom du har fast eiendom i land utenfor EØS, hvis inntekt av slik fast eiendom er unntatt fra beskatning i Norge etter skatteavtale (fordelingsmetoden), f.eks. Brasil eller USA. Dette gjelder uavhengig av om gjelden er tatt opp i Norge eller i utlandet. Se nærmere om begrensningen i kapittel «Utland».

Renter ved restskatt og tilgode

Rentene beregnes med utgangspunkt i Norges Banks styringsrente per 1. januar i det aktuelle året (likningsåret). Denne renten skal reduseres med 27 prosent. Reduksjonen er begrunnet i at rentegodtgjørelse og rentetillegg ved avregningen ikke skal tas med som skattepliktig inntekt eller komme til fradrag, slik tilfellet er for andre typer renter. For inntektsåret 2014 er renten 0,9125 prosent per år. For 2015 er ikke satsen fastsatt ennå. Det er samme sats for rentegodtgjørelse som for rentetillegg.

Restskatt

Ved restskatt beregnes det renter fra 1. juli 2014 (15. mars 2015 for upersonlige skattytere) frem til forfall første termin restskatt i 2015, dvs. tre uker etter at skatteoppgjøret er sendt.

Dersom du innbetaler tilleggsforskudd innen 31. mai 2015 slipper du imidlertid å betale renter. Dette gjelder både for lønnstakere/pensjonister og næringsdrivende. Du finner informasjon om konto- og KID-nummer for betaling av tilleggsforskudd i selvangivelsen din.

Restskatt (med rentetillegg) under 100 kroner kreves ikke inn. Uførepensjonister, mottakere av overgangsstønad, etterlattepensjon, pensjon til familiepleiere eller supplerende stønad til person med kort tid i Norge som får skattebegrensning pga. lav inntekt, slipper rentetillegg på restskatt.

Penger til gode

Har du penger til gode, vil det også bli beregnet renter.

Ved for mye innbetalt utskrevet forskuddsskatt og forskuddstrekk innbetalt innen utgangen av inntektsåret skal det beregnes rentegodtgjørelse fra 1. juli 2014 (15. mars 2015 for upersonlige skattytere) til skatteoppgjøret blir sendt deg i 2015.

Ved tilbakebetaling av tilleggsforskudd og utskrevet forskuddsskatt som er innbetalt i året etter inntektsåret og senest 31. mai skal du godtgjøres renter fra 31. mai 2015 til skatteoppgjøret blir sendt deg.

Tilgodebeløp (med rentegodtgjørelse) på kr 99 eller lavere vil ikke bli tilbakebetalt.

Reisefradrag

Det gis fradrag for daglig reise mellom hjem og arbeidssted. Du kan kreve fradrag for arbeidsreiser på vanlig måte selv om du har firmabil.

Det er ikke fradragsrett for reiseutgifter i forbindelse med besøk av barn, eller ved reise til studiested.

Hvis arbeidsgiver «besørger» transport til og fra jobb, det vil si dersom den ansatte kjører gratis eller med rabatt på transportmiddel som arbeidsgiver stiller til rådighet, kan man ikke kreve fradrag for denne reisen etter sats.

Yrkesreiser kan du ikke kreve fradrag for i denne posten. Er du næringsdrivende, er det en egen post i næringsoppgaven hvor du fører yrkeskjøring. Er du lønnsinntaker og har yrkeskjøring, kan du også kreve fradrag for slik kjøring etter de samme regler som gjelder for næringsdrivende. Slikt fradrag inngår imidlertid i minstefradraget, og kommer derfor eventuelt isteden for dette.

Vanligvis gis det godtgjørelse for lønnsinntakernes yrkeskjøring, som for eksempel kjøregodtgjørelse. Slik godtgjørelse kan gis skattefritt dersom den ikke gir overskudd.

Arbeidsreiser skiller seg også fra de såkalte pendlerreiser, som er arbeidsreiser med overnatting.

Sats og bunnfradrag

Reisefradraget er 1,50 kroner per kilometer – uansett om du reiser kollektivt, bruker egen bil, sitter på med venner eller må bruke drosje. Satsen reduseres til 0,70 per kilometer for reise over 50.000 kilometer i året. Det gis ikke fradrag for reisestrekning utover 75.000 km per kalenderår. Summen av reisefradraget må reduseres med et bunnfradrag som for 2014 utgjør 15.000 kroner.

Beregning av reisefradraget

Reisefradraget består av avstandsavdraget pluss (i noen tilfeller) bom/fergefradraget, fratrukket egenandelen.

For å beregne reisefradraget multipliserer du først antall kilometer per dag med antall arbeidsdager. Ved fulltidsstilling med vanlig fem-dagers uke, regner man med 230 arbeidsdager i løpet av året. Fravær utover ferie (sykdom, avspasering mv) skal trekkes fra dersom fraværet utgjør mer enn 15 arbeidsdager i året. Ved flere arbeidsreiser til og fra arbeid i løpet av en dag, skal faktisk antall reiser regnes med. Ved deltids jobb regnes det reelle antall dager.

Satsene

For arbeidsreise inntil 50.000 km per år kan det kreves fradrag med kr 1,50 per kilometer. For avstand utover dette, inntil 75.000 km, gis fradrag med kr 0,70 per kilometer.

Deretter trekker du fra bunnfradraget på 15.000 kroner (2015: 16.000 kroner).

Eksempel

En daglig reisevei på 15 kilometer (hver vei) gir følgende regnestykke for en person i fulltids jobb:

$30 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,50 = 10.350 \text{ kroner}$. Utgiftene overstiger ikke bunnfradraget, og en har derfor ikke krav på noe fradrag.

For å overstige bunnfradraget må du ha en daglig arbeidsreise på litt i underkant av 22 kilometer (21,7) hver vei i fulltidsstilling.

Eksempel

En daglig reisevei på 30 kilometer (hver vei) gir følgende fradrag for en person i fulltids jobb:

$60 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,50 = 20.700 \text{ kroner}$. Etter bunnfradraget på 15.000 kroner, blir det igjen 5.700 kroner til fradrag.

Mange får reisefradraget forhåndsutfylt i selvangivelsen. Du bør imidlertid sjekke at beløpet stemmer. Det beløpet som er forhåndsutfylt, er basert på fjorårets tall. Var du syk deler av fjoråret, eller økte stillingsprosenten siste år, må du passe på å øke fradraget. Har du skiftet bolig eller arbeidssted, kan fradraget bli høyere eller lavere enn det som er forhåndsutfylt, avhengig av ny avstand mellom hjem og arbeidssted. Fradraget for arbeidsreise reduseres ikke selv om du benytter firmabil.

Bompenger og ferge

I visse tilfeller har du krav på fradrag for utgifter til bompenger og ferge i tillegg til avstandsfradraget.

For å kunne kreve fradrag for ferge eller bompenger må du ha «behov for bil», og utgiftene må overstige 3.300 kroner per. år. «Behov for bil» har du bare dersom bruk av bil innebærer minst to timer kortere reise- eller ventetid per dag, sammenlignet med bruk av offentlige kommunikasjonsmidler.

Eksempel

Muhammed har fulltidsjobb. Arbeidet ligger 80 km unna hjemmet hans, og han bruker egen bil til jobb. Han kjører samme rute som bussen.

Fradraget for 2014 blir:

$80 \text{ km} \times 2 \text{ turer pr. dag} \times 230 \text{ dager} = 36.800 \text{ km}$

$36.800 \text{ km} \times \text{kr } 1,50 = \text{kr } 55.200$

$\text{kr } 55.200 - \text{kr } 15.000 = \text{kr } 40.200 \text{ i fradrag}$

En kollega av Muhammed, Jostein, bor like langt unna. På hans hjemsted er det dårligere kollektivtilbud. Alternativet til å bruke bil er for ham kombinasjon av buss og tog, slik at han daglig ville brukt over fire timer på reise frem og tilbake, i stedet for de to timene det tar å kjøre. Han har i løpet av året betalt 8.000 kroner i bompaseringer. Josteins reisefradrag blir dermed 48.200 kroner.

Eksempel

Avstanden mellom hjem og arbeid er 50 kilometer hver vei, og arbeidstaker jobber vanlig femdagers uke. Arbeidsdagen starter så tidlig at det ikke er aktuelt å bruke offentlige kommunikasjonsmidler. Utgifter til bompasering er på 7.000 kroner per år.

Fradraget blir:

$100 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times \text{kr } 1,50$	kr 34.500
+Bompenger	kr 7.000
=Sum utgifter	kr 41.500
-Bunnfradrag	kr 15.000
= Reisefradrag	kr 26.500

Skatteberegning

Skatt på alminnelig inntekt

De fleste lønnstakere og pensjonister mottar en foreløpig beregning av skatter og avgifter som vedlegg til den forhåndsutfylte selvangivelsen. Forutsatt at beløpene som er forhåndsutfylt er korrekte og fullstendige, samt at du ikke gjør endringer, viser denne hva du får i restskatt eller til gode på skatten eksklusiv renter. Korrigerer du beløp eller gjør tilføyelser i selvangivelsen vil dette normalt medføre økt eller redusert skatt/avgift.

Det er maksimalt fire skatter som blir beregnet. Dette er skatt på alminnelig inntekt (inntektsskatt til kommune, fylke og fellesskatt til staten), toppskatt, trygdeavgift og formuesskatt.

Endring av inntekts- og fradragbeløp vil i de fleste tilfelle ha en skatteeffekt på 27 prosent. Dette gjelder imidlertid ikke hvis du for eksempel korrigerer lønn, pensjon eller næringsinntekt. Dersom du endrer denne type inntekter, må du også ta hensyn til trygdeavgift og eventuelt toppskatt.

Leverer du selvangivelsen elektronisk via Altinn kan du få ny utregning av skatt og avgift der. Leverer du på papir, må du foreta utregningen manuelt. Dette gjelder også dersom du har mottatt selvangivelse for næringsdrivende mv. Alternativt kan du legge tallene inn i Skatteetatens skattekalkulator (enkel skatteberegning inntektsåret 2014) på skatteetaten.no.

Skatt på alminnelig inntekt består av kommunal- og fylkeskommunal skatt, samt fellesskatt til staten. Satsen er 27 prosent. I alminnelig inntekt inngår alle skattepliktige inntekter (pensjonsinntekt, lønnsinntekt, næringsinntekt og kapitalinntekt), redusert for alle fradragberettigede utgifter og et personfradrag. Personfradraget er et generelt bunnfradrag som ikke fremgår av selvangivelsen men blir (automatisk) tatt hensyn til ved beregningen av skatten.

Skatt på alminnelig inntekt for inntektsåret 2014 beregnes som følger:

Inntektsskatt til kommune og fylke (14,05 %) / fellesskatt til staten (12,95 %)

Skatteklasse 1	Skatteklasse 2
Beløp fra selvangivelsen post 3.6	Beløp fra selvangivelsen post 3.6
- personfradrag (kr 48.800)	- personfradrag (kr 72.000)
= Skattegrunnlag x 27 %	= skattegrunnlag x 27 % ¹

¹ Personer i Finnmark og Nord-Troms 23,5%

Som det fremkommer av tabellen ovenfor, skiller det mellom skatteklasse 1 og skatteklasse 2. Ektefeller med én inntekt lignes i skatteklasse 2. Ektefeller med hver sin inntekt

lignes i den skatteklasse som gir lavest samlet skatt, enten skatteklasse 2F eller skatteklasse 1E. Samboere vil alltid være i skatteklasse 1.

Eksempel

Frank er enslig og har i 2014 en alminnelig inntekt på 350.000 kroner. Skatt på alminnelig inntekt blir:

Alminnelig inntekt i post 3.6:	kr 350.000
- personfradrag klasse 1:	kr 48.800
= skattegrunnlag	kr 301.200

Inntektsskatt (skatt på alminnelig inntekt): $\text{kr } 301.200 \times 27\% = \text{kr } 81.324$

Negativ inntekt

Dersom du har negativ inntekt vil den delen som ikke er brukt opp automatisk bli overført til din ektefelle. Det er ingen valgdgang når det gjelder overføring av restfradraget til ektefellen. Dette medfører at din ektefelle får lavere alminnelig inntekt og dermed lavere skatt enn hva beløpene som er ført i selvangivelsen hans eller hennes skulle tilsi. Dersom verken du eller din ektefelle har tilstrekkelig inntekt til å dra nytte av underskuddet, fremføres det overskytende automatisk til din selvangivelse neste år.

Bosatte i Nord-Troms og Finnmark

Det gis skattelempning dersom du er bosatt i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms eller i Finnmark. Sammenlignet med bosatte andre steder i landet innebærer skattelempningen følgende:

- 2 prosent lavere toppskatt (kun trinn 1)
- 3,5 prosent lavere fellesskatt til staten (inntektsskatt)
- særskilt inntektsfradrag – 15.000 kroner i skatteklasse 1 (2015: 15.500 kroner).

Ved skatteberegningen vil både inntektsskatt og toppskatt bli beregnet som om du ikke bodde i Finnmark eller Nord-Troms. Deretter gis det et skattefradrag som utgjør summen av den skattelette som lavere toppskatt, fellesskatt og særskilt inntektsfradrag gir. Særskilt inntektsfradrag er et ekstra fradrag i nettoinntektsgrunnlaget før 23,5 prosent inntektsskatt beregnes. Merk at i skatteoppgjøret omtales denne skatteletten kun på egen linje som “Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms”.

Toppskatt

Toppskatten beregnes av personinntekt som overstiger et årlig fastsatt fribeløp. Personinntekt er et brutto inntektsbegrep og omfatter inntekt fra arbeid (lønn, næring) og pensjon, eller inntekter som erstatter denne type inntekt (for eksempel sykepenger, for-

eldrepenger mm). Kapitalinntekter og fradrag har således ingen innvirkning på beregningen av toppskatten.

Satser og innslagspunkt for inntektsåret 2014:

	Brutto personinntekt (kr)	Sats (%)
Fribeløp	0-527.400	0
Trinn 1	527.400-857.300	9 ¹
Trinn 2	857.300 og over	12

¹ 7 % for personer skattepliktig i Nord-Troms eller Finnmark

Eksempel

I 2014 har Iselin mottatt en lønn på 500.000 kroner. I tillegg har hun mottatt 200.000 kroner i pensjon. Dette gir følgende toppskatt:

Bruttoinntekt post 2.5:	kr 700.000 (500.000+200.000)
- fribeløp	kr 527.400
= skattegrunnlag	kr 172.600
Total toppskatt	kr 172.600 x 9 % = kr 15.534

Iselin må betale 15.534 kroner i toppskatt.

For næringsdrivende skal det også beregnes toppskatt av arbeidsgodtgjørelse og personinntekt fra næringen, se postene 1.6–1.8 i selvangivelsen.

Trygdeavgift

Som medlem av folketrygden må du betale trygdeavgift. Trygdeavgiften beregnes av personinntekten (samme grunnlag som toppskatten beregnes av) og har differensierte satser avhengig av hvilke type inntekt det er snakk om (lønn/næring/pensjon) og hvor gammel du er. Det skal ikke betales trygdeavgift for personinntekt under 39.600 kroner. Avgiften skal heller ikke overstige 25 prosent (opptrappingsatts) av den delen av personinntekten som overstiger 39.600 kroner.

For inntektsåret 2014 og 2015 beregnes trygdeavgiften som følger:

		Sats (%)	
		2014	2015
Mellomsats	Lønn	8,2	8,2
	Næringsinntekt – fiske og fangst ¹ /barnepass i eget hjem	8,2	8,2
Høy sats	Næringsinntekt – jordbruk og skogbruk	11,4	11,4
	Annen næringsinntekt	11,4	11,4
Lav sats	Pensjonsinntekt ¹	5,1	5,1
	Personinntekt til personer under 17 år og over 69 år	5,1	5,1

¹ Lavere trygdeavgiftssats for fiske og fangst har sammenheng med at disse næringene betaler produktavgift som blant annet skal dekke differansen mellom 8,2 % og 11 % trygdeavgift.

² Fom 2015 skattelegges uføretrygd som lønn, dvs med sats på 8,2 %.

Eksempel

I 2014 har Kristoffer (55 år) mottatt 75.000 kroner i pensjon og 300.000 i lønnsinntekt, totalt 375.000 kroner. Dette gir følgende trygdeavgift:

Pensjon: kr 75.000 x 5,1 % = kr 3.825
 Lønn: kr 300.000 x 8,2 % = kr 24.600
 Samlet trygdeavgift kr 28.425

Kristoffer må betale 28.425 kroner i trygdeavgift i 2014.

Maksimale effektive marginale skattesatser

Marginalskatt er den skattesatsen som gjelder for den siste kronen du har tjent. For inntektsåret 2014 og 2014 utgjør skattesatsene som følger:

Inntektsart	2014	2015
Lønnsinntekt ekskludert arbeidsgiveravgift	47,2 %	47,2%
Lønnsinntekt inkludert arbeidsgiveravgift ¹	53,7 %	53,7 %
Pensjonsinntekt	44,1 %	44,1 %
Fiske, barnepass	47,2 %	47,2 %
Annen næringsinntekt	50,4 %	50,4 %
Utbytte og uttak ²	46,71 %	46,71 %

¹ $(8,2+27+12+14,1) \times 100 / (100+14,1)$,

² 27 % på selskapets hånd og 19,71 % på aksjonærens hånd.

³ Fom 2015 skattelegges uføretrygd som lønn

Skattesatser 2014–2015

Skattesatser og beløpsgrenser m.v. for inntektsårene 2014 og 2015:

	2014-regler	2015-regler
Skatt på alminnelig inntekt		
Personer ¹	27 pst.	27 pst.
Bedrifter	27 pst.	27 pst.
Toppskatt		
Trinn 1		
Innslagspunkt	527 400 kr	550 550 kr
Sats ²	9,0 pst.	9,0 pst.
Trinn 2		
Innslagspunkt	857 300 kr	885 600 kr
Sats	12,0 pst.	12,0 pst.
Trygdeavgift		
Nedre grense for å betale trygdeavgift	39 600 kr	49 650 kr
Opptrappingssats	25,0 pst.	25,0 pst.
Sats		
Lønnsinntekt	8,2 pst.	8,2 pst.
Primærnæringsinntekt ³	11,4 pst.	11,4 pst.
Annen næringsinntekt	11,4 pst.	11,4 pst.
Pensjonsinntekt mv.	5,1 pst.	5,1 pst.
Maksimale effektive marginale skattesatser		
Lønnsinntekt ekskl. arbeidsgiveravgift	47,2 pst.	47,2 pst.
Lønnsinntekt inkl. arbeidsgiveravgift	53,7 pst.	53,7 pst.
Pensjonsinntekt ⁴	44,1 pst.	44,1 pst.
Primærnæringsinntekt ³	50,4 pst.	50,4 pst.
Annen næringsinntekt	50,4 pst.	50,4 pst.
Utbytte og uttak ⁵	46,7 pst.	46,7 pst.
Personfradrag		
Klasse 1	48 800 kr	48 800 kr
Klasse 2 ⁶	72 000 kr	74 250 kr

Minstefradrag i lønnsinntekt

Sats	43,0 pst.	43,0 pst.
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr
Øvre grense ⁷	84 150 kr	89 050 kr

Minstefradrag i pensjonsinntekt

Sats	27,0 pst.	29,0 pst.
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr
Øvre grense	70 400 kr	72 200 kr

Særskilt fradrag i arbeidsinntekt ⁸

	31 800 kr	31 800 kr
--	-----------	-----------

Særfradrag for uførhet mv.

	32 000 kr	Utgår
--	-----------	-------

Særfradrag for enslige forsørgere ⁹

	48 804 kr	48 804 kr
--	-----------	-----------

Særskilt skattefradrag for pensjonister

Maksimalt beløp	30 000 kr	30 800 kr
Nedtrapping, trinn 1		
Innslagspunkt	175 900 kr	180 800 kr
Sats	15,3 pst.	15,3 pst.
Nedtrapping, trinn 2		
Innslagspunkt	266 900 kr	273 650 kr
Sats	6,0 pst.	6,0 pst.

Skattebegrensningsregelen for uførepensjonister mv. ¹⁰

Avtrappingsats	55,0 pst.	55,0 pst.
Skattefri nettoinntekt		
Enslig	131 400 kr	135 700 kr
Gift ¹¹	120 800 kr	124 800 kr
Formuestillegget		
Sats	1,5 pst.	1,5 pst.
Enslig	200 000 kr	200 000 kr
Gift	100 000 kr	100 000 kr

Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms

Klasse 1	15 000 kr	15 500 kr
----------	-----------	-----------

Klasse 2	15 000 kr	15 500 kr
<hr/>		
Sjømannsfradraget		
Sats	30,0 pst.	30,0 pst.
Øvre grense	80 000 kr	80 000 kr
<hr/>		
Fiskerfradraget		
Sats	30,0 pst.	30,0 pst.
Øvre grense	150 000 kr	150 000 kr
<hr/>		
Særskilt fradrag i næringsinntekt for jordbruk mv.		
Inntektsuavhengig fradrag	63 500 kr	63 500 kr
Sats utover inntektsuavhengig fradrag	38,0 pst.	38,0 pst.
Maksimalt samlet fradrag	166 400 kr	166 400 kr
<hr/>		
Særfradrag for store sykdomsutgifter		
Nedre grense	9 180 kr	9 180 kr
<hr/>		
Maksimalt årlig fradrag for innbetaling til individuell pensjonsordning	15 000 kr	15 000 kr
<hr/>		
Frdrag for reiser mellom hjem og arbeid		
Sats per km	1,50/0,70 kr	1,50/0,70 kr
Nedre grense for fradraget	15 000 kr	16 000 kr
<hr/>		
Maksimalt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner	16 800 kr	20 000 kr
<hr/>		
Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.	3 850 kr	3 850 kr
<hr/>		
Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)		
Sats for skattefradrag	20,0 pst.	20,0 pst.
Maksimalt årlig sparebeløp	25 000 kr	25 000 kr
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	200 000 kr	200 000 kr
<hr/>		
Foreldrefradrag for legitimerede utgifter tilpass og stell av barn		
Øvre grense		

Ett barn	25 000 kr	25 000 kr
Tillegg per barn utover det første	15 000 kr	15 000 kr

Skattefri kilometergodtgjørelse ved yrkeskjøring med privatbil

Sats per kilometer til og med 10 000 km	4,05 kr	4,10 kr
Sats per kilometer over 10 000 km	3,45 kr	3,45 kr

Formuesskatt ¹²

Kommune

Innslagspunkt	1 000 000 kr	1 200 000 kr
Sats	0,7 pst.	0,7 pst.

Stat

Innslagspunkt	1 000 000 kr	1 200 000 kr
Sats	0,3 pst.	0,15 pst.

- 1) For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 23,5 pst.
- 2) For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 7 pst. i trinn 1.
- 3) Næringsdrivende innenfor fiske og fangst samt barnepass i eget hjem (barn under 12 år eller med særlig behov for omsorg og pleie) har 8,2 pst. trygdeavgift på næringsinntekten.
- 4) For uførepensjonister mv. som skatter etter skattebegrensningsregelen, kan den maksimale effektive marginale skattesatsen bli opptil 55 pst.
- 5) Inkludert 27 pst. selskapsskatt.
- 6) Skattytere med forsørgeransvar for ektefeller skattlegges i klasse 2.
- 7) Summen av minstefradraget i lønnsinntekt og minstefradraget i pensjonsinntekt begrenses oppad til øvre grense i minstefradraget i lønnsinntekt, dvs. 84 150 kroner i 2014.
- 8) Skattyter som kun har lønnsinntekt, får det høyeste av minstefradraget i lønnsinntekt og det særskilte fradraget i arbeidsinntekt.
- 9) Erstatte skatteklasse 2 for enslige forsørgere.
- 10) Skattebegrensningsregelen gjelder også enslige forsørgere, men kun dersom de mottar overgangsstønad. Oppheves for uførepensjonister fra 2015.
- 11) Gifte uføre som mottar ektefelletillegg, har en skattefri nettoinntekt som tilsvarer det dobbelte av den skattefrie nettoinntekten for øvrige gifte. 241 600 kroner i 2014 og 249 600 i 2015.
- 12) Innslagspunktene er for enslige skattytere. For ektefeller, som lignes under ett for felles formue, er innslagspunktene det dobbelte av hva tabellen viser.

Skatteklasser

Tre skatteklasser

Det skal fastsettes skatteklasser for alle personlige skattytere (fysiske personer) ved ligningen. Det samme gjelder for dødsbo. Det fastsettes ikke skatteklasser for andre upersonlige skattytere (aksjeselskaper mv.) enn dødsbo.

Det er tre skatteklasser; klasse 0, klasse 1 og klasse 2.

Er skatteklassen feil i foreløpig skatteberegning, som sendes ut sammen med selvangivelsen, må du selv opplyse om dette i selvangivelsen post 5.0 “Tilleggsopplysninger”, og kreve riktig skatteklasser.

Personfradrag (tidligere klassefradrag)

Hvilken skatteklasser du settes i, har betydning for hvor stort personfradrag du får. Det gis automatisk personfradrag i alminnelig inntekt ved skatteberegningen (det verken føres i eller fremgår av selvangivelsen), og fradraget avhenger av skatteklasser:

- Klasse 1 – 48.800 kroner (2014)
- Klasse 2 – 72.000 kroner (2014)

Det gis ikke personfradrag i klasse 0.

Personfradraget er altså ikke et fradragbeløp ved inntektsfastsettingen, men et skattefritt fribeløp ved beregning av skatt på alminnelig inntekt (nettoinntekt).

Personfradraget kan ikke føre til negativ inntekt, og dermed heller ikke gi fremførbart underskudd.

Formue

Personer bosatt i utlandet ligger i klasse 0. Ved ligning i klasse 0 gis det ikke fradrag for fribeløp ved beregning av formuesskatt til kommunen.

Fribeløp ved beregning av skatt på formue til staten er derimot ikke avhengig av klassen, slik at alle personlige skattytere og dødsbo har krav på fribeløp ved beregning av formuesskatten til staten.

Eksempel

Tor er skattemessig bosatt i Tyskland, og har en fritidsbolig i Norge. Ligningsverdien på fritidsboligen er 750.000 kroner. Tor ligned i klasse 0, ettersom han bare er begrenset skattepliktig til Norge. Han har derfor ikke krav på personfradrag, og får dermed ikke fribeløp ved beregning av formuesskatt til kommunen. Imidlertid får han fribeløp ved beregning av formuesskatt til staten, ettersom det ikke er avhengig av klassen. Formuesskatten til kommunen blir 5.250 kroner (kr 750.000 x 0,7 %). På grunn av at fribeløpet er 1 million kroner (2015: 1,2 millioner kroner) blir det ikke formuesskatt til staten.

Samboere og enslige - skattekasse 1

Skattekasse 1

Er du enslig, ligned du i skattekasse 1. Samboere regnes også som enslige. I klasse 1 settes også dødsbo for det år dødsfallet fant sted, dersom avdøde ville fått klasse 1 om vedkommende hadde levd.

Såkalte meldepliktige samboere er samboere hvor den ene mottar ytelser fra folketrygden (pensjon mv.), og hvor partene har eller hatt felles barn eller tidligere har vært gift med hverandre. Slike meldepliktige samboere kan ligned som ektefeller i klasse 2 hvis vilkårene for øvrig er til stede.

Opphold i utlandet

Er du skattepliktig som bosatt i Norge etter norsk intern rett for hele inntektsåret, innvirker ikke opphold utenfor Norge på klassefastsettingen. Dette gjelder selv om du har hatt opphold i utlandet hele inntektsåret og selv om du anses skatteavtalemessig bosatt i utlandet etter skatteavtalen med vedkommende land.

Dersom du etter skatteloven regnes som skattepliktig bosatt i Norge etter norsk intern rett bare en del av året, skal du ha personfradrag tilsvarende det antall hele eller påbegynte måneder av inntektsåret som oppholdet har vart. Det samme gjelder for deg som kun er skattepliktig til Norge under midlertidige opphold her.

Eksempel

Har du for eksempel oppholdt deg i Norge fra 12. august til 8. september, så har du oppholdt deg her under 30 dager, og skal ha 1/12 personfradrag. Hvis du hadde oppholdt deg her frem til 13. september, så hadde du hatt krav på 2/12 personfradrag.

Ektefeller - skatteklasser 1 eller 2

Vanligvis: Særskilt ligning (klasse 1E)

Ektefeller som ligned særskilt, ligned separat i klasse 1 ved beregning av skatt på alminnelig inntekt og personinntekt. Ektefellenes formue ligned alltid under ett. Det betyr at det skal foretas en samlet skatteberegning av ektefellenes formue. Har begge ektefeller formue blir formueskatten, og dermed fribeløpet i formue, fordelt forholdsmessig mellom ektefellene.

Unntak: Ektefeller som ligned under ett for begge samlede inntekter, ligned i klasse 2 ved beregning av skatt på alminnelig inntekt og personinntekt.

Ligning hver for seg

Når ektefellene lever varig atskilt og ligned hver for seg, skal hver av dem ligned i klasse 1, altså som enslige.

Eksempel:

Jostein er 89 år, og flytter inn på aldersinstitusjon, mens kona Erna på 82 år bor hjemme. Han og kona Erna lever varig adskilt, og ligned hver for seg (som enslige) i klasse 1.

Felles eller særskilt ligning?

Hvis ektefellen din har lav eller ingen nettoinntekt, for eksempel fordi hun eller han studerer, vil han eller hun ikke få noe nytte av sitt personfradrag. Du kan da ligned i skatteklasser 2. Dette innebærer at du får et personfradrag som i 2014 utgjør 72.000 kroner. Økningen i personfradraget reduserer skatten med 6.264 kroner (27 prosent av 23.200 kroner).

Hva som lønner seg i det enkelte tilfelle; felles ligning i skatteklasser 2 eller særskilt ligning i skatteklasser 1, beror på en konkret vurdering av ektefellenes inntekter og fradrag. Skattemyndighetene skal benytte den skatteklassen som er mest gunstig for dere, men for sikkerhets skyld bør du likevel sjekke i selvangivelsen om du har fått riktig skatteklasser. Hvis skatteklassen er feil må du selv gi beskjed om dette i selvangivelsen, under post 5.0 "Tilleggsopplysninger".

Eksempel

Hvis ektefellen din har lav eller ingen nettoinntekt, for eksempel fordi hun eller han studerer, kan du lignedes i skatteklasse 2.

I 2015 utgjør klasse 2-fradraget 74.250.

Nygifte

Har dere giftet dere etter 31. oktober i året før inntektsåret (fra og med 1. november 2013), lignedes dere som hovedregel som enslige, i klasse 1. Har dere giftet dere i denne perioden anses dere ikke automatisk som ektefeller – altså rent skattemessig.

Dere bør sjekke om det lønner seg å bli lignet som ektefeller for inntektsåret 2014. Det vil si at dere må sjekke hvilken skatteklasse som lønner seg. Hvis den ene ikke har alminnelig inntekt, vil ektefellen kunne utnytte det «ledige» personfradraget. Spart skatt utgjør i så fall 6.264 kroner ($23.200 \times 27\%$). Hvis det lønner seg for dere å få skatteklasse 2, kan den ektefellen som har lavest netto inntekt kreve å bli lignet felles med sin ektefelle.

Det kan også lønne seg å lignedes som ektefeller hvis den ene har skattepliktig formue og den andre gjeld.

Det er imidlertid et vilkår som må oppfylles, og det er at dere må ha flyttet sammen i felles hjem før utgangen av 2014. I selvangivelsen benyttes post 5.0 “Tilleggsopplysninger”.

Et eksempel på det du kan skrive under posten “Tilleggsopplysninger” (post 5.0) er: “Jeg giftet meg med Kari Lillevik f.nr: 123456 00000 den 10. desember 2013. Vi har bodd sammen i flere år og oppfyller derfor vilkåret om å ha stiftet felles hjem før utgangen av 2014. Jeg har ikke hatt noen inntekt i 2014, og krever derfor å bli lignet sammen med min ektefelle i skatteklasse 2 F.”

Samlivsbrudd

Som samlivsbrudd regnes skilsmisse, formell separasjon eller faktisk separasjon.

Barnløst par

Hvis dere har flyttet fra hverandre (samlivsbrudd) ved utgangen av året vil dette, skattemessig, få effekt for hele året. I selvangivelsen vil dere derfor bli behandlet som enslige. Hvis dere ikke har barn vil samlivsbruddet i liten grad påvirke skatten. Begge tar med egen formue og inntekt, og får ett personfradrag hver.

Den ektefellen som det meste av separasjons- eller skilsmisseåret har forsørget den andre ved underhold før samlivsbruddet og/eller ved etterfølgende bidrag, kan kreve klasse 2. Forutsetningen for å kreve klasse 2 i en slik situasjon er at forsørgelsen av den annen ektefelle ikke er uvesentlig. Retten til fradrag for bidrag til ektefellen faller da bort.

Eksempel

Kåre og Samantha separeres i oktober. De er barnløse. Samantha har vært hjemmeværende, uten inntekt. Kåre kan kreve å bli lignet i klasse 2.

Ektefeller med barn

For ektefeller med barn blir den skattemessige effekten av et samlivsbrudd større. En eller begge av de tidligere ektefellene vil bli betegnet som «enslig forsørger». Som enslig forsørger får man eventuelt foreldrefradrag (fradrag for barnepass), og særfradrag for enslige forsørgere.

Har du blitt skilt eller separert, og overtar eneomsorgen for barnet som fortsetter å bo hos deg, skal du få særfradrag som enslig forsørger. Er det flere barn, og hver av foreldrene beholder eneomsorgen for minst ett av dem, vil begge foreldrene kunne anses som enslige forsørgere, se «Enslige forsørgere».

Flytter sammen igjen

Er separerte ektefeller flyttet sammen igjen innen utgangen av inntektsåret, skal klasse fastsettes som for ektefeller.

Flytter skilte ektefeller sammen uten å inngå nytt ekteskap, er de ikke gift, men samboere, og det blir fastsatt klasse 1 for hver av dem.

Ektefelle bosatt i utlandet

Er du skattepliktig som bosatt i Norge og din ektefelle har vært bosatt i utlandet hele året, skal du i utgangspunktet settes i klasse 1. Tilsvarende gjelder for personer som har begrenset skatteplikt til Norge på grunn av midlertidig arbeidsopphold her.

Du kan likevel gis klasse 2, når du forsørger ektefelle bosatt i utlandet. Hvis du krever klasse 2 fordi du forsørger ektefelle bosatt i utlandet, må du dokumentere familietilknytningen med vigselsattest, og felles bostedsadresse i utlandet. Når du er registrert som bosatt i Norge på grunnlag av en internordisk flyttemelding, er det ikke mulig å dokumentere felles bostedsadresse i utlandet. I slike tilfeller aksepteres det at du på annen måte sannsynliggjør forsørgelse av ektefelle bosatt i annet nordisk land.

Du anses å forsørge din ektefelle i utlandet hvis hans eller hennes inntekt ikke overstiger halvparten av gjennomsnittlig grunnbeløp (for inntektsåret 2014 utgjør dette 43.664 kroner). Eventuelle skattefrie inntekter og fradrag uten betydning for evnen til selvforsørgelse tillegges inntekten. Norske skattemyndigheter kan be om dokumentasjon fra offentlig myndighet om ektefelles inntekt.

Har den ene eller begge ektefeller bare bodd eller oppholdt seg deler av året i Norge, slik at det blir spørsmål om redusert personfradrag/fribeløp for en eller begge ektefeller, skal dette avgjøres

- individuelt for hver av dem når de lignes særskilt eller hver for seg (atskilt), eller
- etter hvilken av ektefellene som har bodd eller oppholdt seg lengst i Norge i inntektsåret, hvis de lignes sammen i klasse 2.

Dødsfall - skatteklasse

Når en person dør vil skattemessig behandling avhenge av om gjenlevende ektefelle og samboer sitter i uskifte eller ikke. Var vedkommende enslig eller samboer uten barn, skilles det mellom tilfeller hvor enearving overtar alt og andre tilfeller hvor det er flere arvinger slik at det oppstår et dødsbo.

Avdøde var gift eller samboer

Gjenlevende ektefelle overtar i uskifte

Når du som gjenlevende ektefelle har overtatt boet udelt (uskiftet bo) etter avdøde ektefelle, lignes du og avdøde som ektefeller i dødsåret. I utgangspunktet lignes inntektene dine og avdødes under ett, og som gjenlevende ektefelle får du personfradrag i klasse 2.

Hvis det er mer gunstig med særskilt ligning av inntekten, settes avdøde i klasse 1 og du som gjenlevende i klasse 1. Som gjenlevende ektefelle lignes du for hele uskifteboet og får som følge av fellesligningen dobbelt formuesfradrag i dødsåret. Ved formuesligningen settes gjenlevende ektefelle i uskiftet bo alltid i klasse 2 i dødsåret.

Overtar du som gjenlevende ektefelle ikke boet i uskifte, settes du fra og med dødsåret i din egen klasse uavhengig av avdøde og dødsbo, det vil si klasse 1.

Gjenlevende samboer i uskifte

Gjenlevende samboer med felles barn kan sitte i uskifte med bestemte eiendeler, og likestilles da med gjenlevende ektefelle, og behandles skattemessig som om paret var gift før dødsfallet.

Det er bare samboere med felles barn, eller som har hatt eller venter barn sammen som kan sitte i uskifte.

For det året dødsfallet skjer lignedes du som gjenlevende samboer for din og avdødes inntekt under ett i klasse 2, så fremt fellesligning av inntektene gir lavere samlet skatt enn særskilt ligning. Du vil da få dobbelt personfradrag.

Hele formuen (gjenlevendes og avdødes formue) ved årets utgang lignedes hos gjenlevende samboer, så fremt hele boet etter avdøde er overtatt i uskifte. For dødsfallsåret gis det dobbelt formuesfradrag, og det kan slå gunstig ut.

Eksempel

Kari er gjenlevende samboer, og har betydelig egen formue. Både hun og den avdøde samboer eide hver sin halvpart av en belånt, felles bolig. Avdød samboer hadde negativ netto formue. Kari som sitter i uskifte, ber derfor om å bli lignet under ett med avdøde samboer i selvangivelsen post 5.0 "Tilleggsopplysninger". I stedet for ett fribeløp på 1 million kroner blir fribeløpet det doble: 2 millioner, og formuesskatten reduseres derfor med 10.000 kroner.

Overtar du som gjenlevende samboer ikke boet i uskifte, settes du i klasse 1 uavhengig av avdøde og dødsbo.

Avdøde var enslig eller samboer uten barn

Enearving

Overtar du som enearving boet udelt etter avdøde, lignedes du og avdøde under ett, med det personfradraget du normalt har krav på.

Du kan imidlertid kreve din og avdødes inntekt lignet hver for seg. Slik atskilt ligning vil i de fleste tilfeller gi lavest skatt. I så fall ber du i selvangivelsen post 5.0 "Tilleggsopplysninger" om å bli lignet atskilt.

Dødsbo

Når boet ikke overtas udelt av gjenlevende ektefelle, samboer eller enearvingen, vil dødsboet være eget skattesubjekt. I dødsåret lignedes avdøde og dødsboet under ett.

Dødsboet settes i den klasse som avdøde ville fått om avdøde hadde levd. Var avdøde ugift gis dødsboet klasse 1. Var avdøde gift gis dødsboet klasse 2, eventuelt klasse 1 dersom ektefellene ville ha blitt lignet særskilt.

Klassefastsettingen for dødsbo er uten betydning ved klassefastsettingen for gjenlevende ektefelle/samboer.

I år etter dødsåret lignedes dødsbo i klasse 0.

Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Skattebegrensning vil si at du betaler en lavere skatt enn du skulle gjort etter de ordinære skattereglene.

Hovedsiktemålet med skattebegrensningsregelen er at uførepensjonister og mottakere av visse behovsprøvde ytelser normalt skal slippe å betale skatt, men at denne fordelene skal avtrappes gradvis når inntekten eller formuen øker.

Hvem har krav på skattenedsettelse

Uførepensjonister med lav alminnelig inntekt har krav på skattebegrensning når arbeids-
evnen er nedsatt med minst to tredeler. Det samme gjelder mottakere av noen andre trygdeytelser: enslige forsørgere med overgangsstønad, tidligere familiepleiere, mottakere av etterlattepensjon og mottakere av supplerende stønad til personer som har bodd kort tid i Norge.

Regelen for skattebegrensning ble endret med virkning fra inntektsåret 2011, og omfatter ikke lenger alderspensjonister. Fra 2015 omfatter reglene for skattebegrensning heller ikke uførepensjonister.

Beløpsgrense

Dersom du har du krav på skattebegrensning, skal det ikke beregnes skatt på alminnelig inntekt eller trygdeavgift dersom beregningsgrunnlaget ikke overstiger:

- Enslige: Kr 131.400 (2015: kr 135.700)
- Ektefeller: Kr 120.800* (2015: kr 124.800)

*Ektefeller ses som hovedregel hver for seg, slik at beløpsgrensen gjelder per person. For ufør ektefelle som mottar ektefelle tillegg fra folketrygden for forsørgelse av ektefelle er det imidlertid en felles beløpsgrense på 241.600 kroner (2015: kr 249.600). Skattebegrensningen innebærer at du betaler 55 prosent skatt av (en beregnet) nettoinntekt som overstiger den skattefrie nettoinntekten, inntil du er oppe på normal skatt for ditt inntektsnivå.

Beregningsgrunnlaget

Beregningsgrunnlaget for skattebegrensning tar utgangspunkt i alminnelig inntekt (nettoinntekt) før særfradrag. Et eventuelt tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra ansvarlig selskap (selvangivelsens post 2.7.10 eller 2.7.11) trekkes fra. Et eventuelt skjeringsfradrag i aksjeutbytte og/eller aksjegevinster må legges til.

Du må også legge til et sjablongmessig inntektstillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger 200.000 kroner (100.000 kroner for hver ektefelle). Formues-

verdi av primærbolig (dvs. egen bolig du er fast bosatt i ved utgangen av inntektsåret) holdes utenfor den formuen som skal være grunnlag for inntektstillegget.

Skatter som begrenses

Skatter som kan begrenses er skatt av alminnelig inntekt (kommune- og fylkesskatt, fellesskatt) og trygdeavgift (lav, mellom og høy sats). Skattebegrensningen omfatter ikke toppskatt eller formuesskatt.

Tilleggsskatt og forsinkelsesavgift inngår ikke i skattebegrensningen. Eventuell tilleggsskatt beregnes likevel av den skatten som fremkommer etter at det er tatt hensyn til eventuell skattebegrensning.

Fradrag i skatt

Generelt

Skattebegrensningen regnes før alle fradrag direkte i skatt, for eksempel fradrag for boligsparing for ungdom (BSU). Fradrag direkte i skatt gis etter at skattebegrensningen er gjennomført.

Eksempel: Skattebegrensning for enslig skattyter med uførepensjon

Johan er enslig og uføretrygdet. Han har en uføretrygd på 220.000 kroner. Nettoformuen utgjør 1.200.000 kroner, herav ligningsverdi primærbolig på 450.000 kroner. Johans eneste fradrag er minstefradrag på 59.400 kroner og særfradrag for uførhet på 32.004 kroner. Dette gir Johan en alminnelig inntekt på 128.596 kroner (post 3.6 i selvangivelsen). For å finne Johans skatt må vi først regne skatten ut etter de normale reglene:

Trygdeavgift:

$$\text{kr } 220.000 * 5,1 \% = \text{kr } 11.220$$

Skatt på alminnelig inntekt:

$$(\text{kr } 128.596 - \text{kr } 48.800) * 27 \% = \text{kr } 21.545$$

Formuesskatt:

$$(\text{kr } 1.200.000 - \text{kr } 1.000.000) * 1,0 \% = \text{kr } 2.000$$

$$\text{Samlet skatt/avgift} \quad \text{kr } 34.765$$

Samlet skatt etter de normale reglene er altså 34.765 kroner. Denne skatten må sammenlignes med skatten beregnet etter skattebegrensningsregelen, og den laveste av de to er skatten som skal betales:

Beregningsgrunnlag:

Uførepensjon	kr 220.000
- minstefradrag	kr 59.400
Beregnet nettoinntekt ¹	kr 160.600
+inntektstillegg formue	
(kr 1.200.000 – kr 450.000 – kr 200.000) * 1,5 % =	kr 8.250
Beregningsgrunnlag	kr 168.850

Etter skattebegrensingsregelen skal skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift ikke overstige 55 prosent av beregnet nettoinntekt over 131.400 kroner. Dette gir:

Maksimal skatt på alm. inntekt og trygdeavgift:

(kr 168.850 – kr 131.400) * 55 % =	kr 20.598
+ Formuesskatt ² =	kr 2.000
Sum skatt og avgift	kr 22.598

Utlignet skatt og avgift i eksempelet blir etter dette 22.598 kroner, noe som innebærer en skattebegrensning på 12.167 kroner (kr 34.765 – kr 22.598).

¹ Særfradrag inngår ikke ved beregningen av skattefri nettoinntekt

² Skattebegrensningen omfatter ikke formuesskatt

Ektefeller

Hva skatten blir etter de ordinære reglene, beregnes på grunnlag av hvordan dere har fordelt kapitalinntekter/-utgifter mellom dere i selvangivelsen. Ved fastsetting av beregningsgrunnlaget for skattebegrensning vil imidlertid inntekter og fradrag som kan fordeles fritt mellom dere fordeles med en halvpart på hver. Siden skattebegrensningen beregnes individuelt for ektefeller, vil fordelingen av kapitalinntekter/-utgifter mellom dere i selvangivelsen kunne få betydning for om skatten skal begrenses og størrelsen på skattebegrensningen. Dette vil dermed kunne påvirke størrelsen på samlet skatt.

Tips: For å oppnå lavest skatt samlet sett, vil det som hovedregel lønne seg å føre kapitalinntekter (inntekter som kan fordeles fritt) i selvangivelsen til ektefellen som er ufør og som har krav på skattebegrensning, og kapitalutgifter i selvangivelsen til ektefellen som ikke er ufør.

Eksempel: Skattebegrensning for gift skattyter med uførepensjon

Stian og Marie er gift. Han har en næringsinntekt på 700.000 kroner, mens hun er ufør og har en uførepensjon på 230.000 kroner. Selvangivelsene hadde i utgangspunktet denne fordelingen av inntekter og fradrag:

Stian:		Marie:	
Næringsinntekt	kr 700.000	Uførepensjon	kr 230.000
Beregnet personinntekt	kr 700.000		
		Minstefradrag	kr 62.100
Gjeldsrenter	kr 70.000	Renteinntekter	kr 2.000
Renteinntekter	kr 15.000	Renteutgifter	kr 10.000
Gevinst aksjesalg	kr 50.000		
		Særfradrag uførhet	kr 32.004

Stian lignedes på vanlig måte, ut i fra tallene som er oppgitt i hans selvangivelse. Dette gir ham en samlet skatt på 269.808 kroner.

Maries skatt blir som følger:

Etter de ordinære reglene:

Etter skattebegrensningsregelen:

Trygdeavgift:

kr 230.000 * 5,1 %: kr 11.730

Skatt på alminnelig inntekt:

uførepensjon	kr 230.000	Uførepensjon	kr 230.000
- minstefradrag	kr 62.100	- minstefradrag	kr 62.100
- renteutgifter	kr 10.000	- renteutgifter	kr 40.000*
+ renteinntekter	kr 2.000	+ renteinntekter	kr 8.500*
- særfradrag ufør	kr 32.004	+ aksjegevinst	kr 25.000*
- personfradrag	kr 48.800	Beregnet nettoinntekt	kr 161.400
Alminnelig inntekt	kr 79.096		
Skatt (kr 79.096 * 0,27)	kr 21.356	Skatt, 55 % av nettoinntekt over kr 120.800:	
Samlet skatt/avgift	kr 33.086	(kr 161.400 – kr 120.800) * 55 % =	kr 22.330

*Ved beregningen av Maries skattebegrensning benyttes halvparten av ektefellenes samlede kapitalinntekter og fordelingsfradrag, uavhengig av hvordan postene er fordelt i selvangivelsene.

EKSEMPEL FORTSETTER I NESTE BOKS

FORTSETTELSE

Hun får altså etter skattebegrensingsregelen en skatt på 22.330 kroner. Skatten er 10.756 kroner lavere enn skatten på hennes inntekt beregnet etter de ordinære reglene.

Dersom de korrigerer selvangivelsene, og fører alle kapitalinntekter opp i hennes selvangivelse og alle fordelingsfradrag opp i hans selvangivelse, får vi i stedet følgende tall:

Stian:		Marie:	
Næringsinntekt	kr 700.000	Uførepensjon	kr 230.000
Beregnet personinntekt	kr 700.000	Minstefradrag	kr 62.100
Gjeldsrenter	kr 80.000	Renteinntekter	kr 17.000
		Gevinst aksjesalg	kr 50.000
		Særfradrag uførhet	kr 32.004

Stian lignedes fortsatt på vanlig måte, ut i fra tallene som er oppgitt i hans selvangivelse. Dette gir ham nå en skatt på 249.558 kroner. Dette er 20.250 kroner lavere enn ved den opprinnelige fordelingen, og blir ikke oppveiet av at hun får høyere skatt.

Maries skatt vil være akkurat som før, noe følgende oppstilling viser:

Etter de ordinære reglene:

Etter skattebegrensingsregelen:

Trygdeavgift:

kr 230.000 * 5,1 %: kr 11.730

Skatt på alminnelig inntekt:

uførepensjon	kr 230.000	Uførepensjon	kr 230.000
- minstefradrag	kr 62.100	- minstefradrag	kr 62.100
+ renteinntekter	kr 17.000	- renteutgifter	kr 40.000*
+ aksjegevinst	kr 50.000	+ renteinntekter	kr 8.500*
- særfradrag - ufør	kr 32.004	+ aksjegevinst	kr 25.000*
- personfradrag	kr 48.800	Beregnet nettoinntekt	kr 161.400
Alminnelig inntekt	kr 154.096	Skatt, 55 % av nettoinntekt over kr 120.800:	
Skatt (kr 154.096 * 0,27)	kr 41.606	(kr 161.400 - kr 120.800) * 55 % =	kr 22.330
Samlet skatt/avgift	kr 53.336		

FORTSETTELSE

Det sentrale poenget er at skattebegrensningsregelen fortsatt begrenser Maries skatt til 55 prosent av den beregnede nettoinntekten som overstiger 120.800 kroner. Og ved beregningen av den nettoinntekten som ligger til grunn for skattebegrensningen, er det altså fortsatt slik at en tar med halvparten av ektefellenes totale kapitalinntekter og kapitalutgifter. Maries skatt blir altså eksakt den samme som ved den opprinnelige fordelingen, fordi skattebegrensningen hennes øker med 20.250 kroner, til 31.005 kroner. Stians skatt reduseres med 20.250 kroner fordi han nå har høyere rentefradrag og ingen aksjegevinst eller renteinntekter i selvangivelsen. Samlet sett sparer altså Stian og Marie 20.250 kroner ved å flytte renteinntektene og aksjegevinsten til hennes selvangivelse, og renteutgiftene til hans selvangivelse.

Kontroll av skatteoppgjøret

Optimal fordeling av inntekter og utgifter mellom ektefeller skjer ikke automatisk. Det er derfor viktig å kontrollere skatteoppgjøret, og eventuelt klage dersom det er mulig å redusere skatten ved å flytte over inntekter og/eller utgifter.

Skattebegrensning ved liten skatteevne**Innledning**

Har du kommet i en vanskelig økonomisk situasjon og har svært lav inntekt, kan du søke om skattebegrensning på grunn av liten skatteevne. Søknaden kan vedlegges selvangivelsen. Skattekontoret vil da foreta en mer omfattende behovsprøving ut fra din økonomi.

Forutsetningen er at du har så lav inntekt at den ikke er tilstrekkelig til å dekke et nødvendig, nøkternt forbruk for deg selv og de personer du har plikt til å forsørge. I tillegg til skattepliktig inntekt vil skattekontoret også ta hensyn til skattefrie inntekter, som for eksempel barnetrygd. Du må ha et klart behov for skattenedsettelse.

Hvis din inntekt og formue er fastsatt ved skjønn, du har rett til lån fra Lånekassen for en større del av året, inntektsnedgangen er forbigående (ikke varer mer enn 2-3 år) eller den lave inntekten skyldes deltidsarbeid/kortvarig opphold i riket er det vanligvis ikke aktuelt å få skattebegrensning etter denne regelen.

Dersom skattekontoret konkluderer med at du har behov for skattenedsettelse, skal skattebegrensningen skje på samme måte som om du hadde hatt krav på skattebegrensning som ufør.

Beregningsgrunnlaget

Som for uføre tar man utgangspunkt i alminnelig inntekt (nettoinntekt) før særfradrag når man skal finne beregningsgrunnlaget. Et eventuelt tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra ansvarlig selskap (selvangivelsens post 2.7.10 eller 2.7.11) trekkes fra. Et eventuelt skjermingsfradrag i aksjeutbytte og/eller aksjegevinster må legges til.

Beregningsgrunnlaget skal videre korrigeres for skattefrie inntekter. Det må derfor i utgangspunktet også gjøres tillegg for blant annet arv, gave, barnetrygd, kontantstøtte til småbarnsforeldre, skattefrie gevinster, skattefrie leieinntekter i fritakslignet bolig, lotterigevinster, stipendier, inntekter som er skattefrie på grunn av skatteavtale mv. og skattefritt underholdsbidrag for barn som er 16 år eller yngre og som skattyter bor sammen med.

Derimot skal sosiale stønader fra det offentlige (grunn- og hjelpestønad etter folketrygdloven, bostøtte, ytelser etter sosiallovgivningen o.l.) holdes utenfor. Dette gjelder både om støtten ytes deg eller noen som du har plikt til å forsørge. Grunnlaget skal ikke korrigeres for tilbakebetalt skatt eller betalt restskatt.

En del av fradragposter ved ligningen påvirker ikke inntekten som du har til disposisjon til å dekke leveomkostninger og må derfor legges til beregningsgrunnlaget. Det gjelder blant annet sjømannsfradrag (post 3.2.13), særskilt fradrag for fiskere (post 3.2.14), tidligere års underskudd framført til fradrag i alminnelig inntekt i inntektsåret (post 3.3.11) og fradragført tap ved realisasjon av fast eiendom (post 3.3.6) og aksjer (post 3.3.8/3.3.9/3.3.10).

Videre skal det gjøres tillegg for etterbetalt pensjon for tidligere år som ikke er tatt med i alminnelig inntekt i året samt fradragførte gjeldsrenter når disse gjelder låneopptak til dekning av fritidseiendom, fritidsbåt, unødig kostbar bolig og bil o.l. I tillegg til ovennevnte skal det gjøres tillegg for eventuelle gaver til frivillige organisasjoner mv. som det er krevd fradrag for (post 3.3.7).

Som ved skattebegrensning for uføre må du også legge til et sjablongmessig inntektstillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger 200.000 kroner. Bolig brukt som egen primærbolig holdes utenfor ved beregningen av nettoformuen.

Sluttvederlag

Utbetalinger i forbindelse med opphør av arbeidsforhold er i utgangspunktet skattepliktig som ordinær lønn (arbeidsinntekt). Det er uten betydning om oppsigelsen skyldes arbeidstakers forhold, nedbemanningssituasjoner eller rett og slett en avtale mellom arbeidstaker og arbeidsgiver om å avslutte arbeidsforholdet.

Det finnes likevel enkelte grep som kan gjøres for å redusere skatten på utbetaling i forbindelse med opphør av arbeidsforhold.

Utbetalingstidspunkt

Det normale ved utbetaling av sluttpakker er at du som ansatt tilbys en engangsutbetaling mot å avslutte arbeidsforholdet frivillig. Utbetalingen kommer da i tillegg til ordinær lønn og medfører at du fort kommer over nivået for toppskatt. Dette kan føre til en høyere skattebelastning enn om utbetalingen hadde blitt fordelt over flere år. I praksis er det derfor åpnet for at du kan inngå en avtale med arbeidsgiver om at utbetalingen skjer over flere år.

Husk at en slik avtale med arbeidsgiver må inngås før beløpet forfaller til betaling. I utgangspunktet beskattes lønn på utbetalingstidspunktet. Beskatningen kan imidlertid skje et tidligere inntektsår hvis du har adgang til å få beløpet utbetalt før det året det faktisk utbetales.

Utbetalinger som er unntatt fra skatteplikt

Det foreligger noen unntak fra skatteplikten. De viktigste er:

Tariffestede sluttvederlag ved ufrivillig oppsigelse

Dagens regler

Sluttvederlag kan etter dagens regler utbetales skattefritt dersom utbetalingen skjer ved ufrivillig oppsigelse og i henhold til overenskomst mellom hovedorganisasjoner for arbeidstakere og arbeidsgivere (blant annet LO-NHO). Det er dermed bestemmelsene i tariffavtalene som avgjør hva som er å anse som skattefritt sluttvederlag. Tariffavtalene har bestemmelser om alder, ansiennitet og beløpsgrenser. Der hvor det er utbetalt sluttvederlag som ikke faller inn under reglene om skattefrihet, men som klart er av samme art, er det praksis for at skatten på sluttvederlaget ettergis.

Det kan ved avtale mellom den enkelte arbeidsgiver og arbeidstaker skattefritt ytes tilleggssluttvederlag med inntil 50 prosent av de gjeldende satsene.

Overstiger utbetalingen beløpsgrensene er hele sluttvederlaget skattepliktig.

Les mer om ordningen på sluttvederlag.no.

Varslet at regler skal fremgå av forskrift fra 2013

Reglene om sluttvederlag er vedtatt endret slik at alle vilkår for skattefrihet fremgår av skatteloven med tilhørende forskrift. Da fjernes kravet om at retten til sluttvederlag må følge av overenskomst mellom hovedorganisasjoner. Lovendringen vil først tre i kraft når de nye forskriftene er vedtatt. Den nærmere reguleringen av hva som skal anse som en ufrivillig oppsigelse, samt vilkår om alder, ansiennitet og beløpsgrenser skal reguleres i forskriften. Forskriften har tatt utgangspunkt i den gjeldende sluttvederlagsordningen etter LO/NHO-avtalen.

Støtte til utdanning med inntil 1,5 G.

Hvis du er i en prosess med arbeidsgiver hvor du skal avslutte ditt arbeidsforhold vil det være gunstig å la arbeidsgiver dekke utgiftene dine til en eventuell videreutdanning. Skulle du som ansatt ha dekket denne kostnaden selv, ville du normalt ikke fått fradrag. For at dekningen skal være skattefri er det et krav at utdannelsen har tilstrekkelig relevans for muligheten til å få nytt arbeid, samt at dekningen ikke overstiger en beløpsgrense på 1 ½ G (som fra 1. mai 2014 er på 132.555 kroner).

Arbeidsgivers dekning av utgifter til karriererådgivning/personlighetsutvikling i forbindelse med opphør av arbeidsforhold omfattes også av skattefritaket.

Skattefritaket gjelder dekning av utgifter til blant annet undervisning, eksamensavgift, skolebøker og annet materiell knyttet til utdanningen/kurset, reise til undervisningsstedet samt utgifter til mat, opphold og besøksreiser dersom utdannelsen medfører opphold utenfor hjemmet. Et vilkår for skattefritak på godtgjørelse er at du utarbeider en oversikt over utgiftene på forhånd som leveres arbeidsgiver, og en endelig oversikt over utgiftene ved endt utdanning.

Ved ekstern utdanning gjelder det enkelte tilleggsvilkår:

- 1 Skattefritaket er begrenset til å gjelde utdanning som ved fulltidsstudier har en normalt varighet på inntil 4 semestre eller maksimalt 20 måneder.
- 2 For utdanning på mer enn 2 måneder er det et vilkår at du må ha vært ansatt i heltidsstilling hos arbeidsgiveren i mer enn ett år ved studiets start.

Les mer om vilkårene for arbeidsgivers skattefrie dekning av utdanningsutgifter under «Utgiftsgodtgjørelser»/»Utdanning».

Erstatninger

Erstatning for tapt arbeidsinntekt

Dersom det i forbindelse med en oppsigelse utbetales erstatning som skal dekke den ansattes økonomiske tap i forbindelse med oppsigelsen, for eksempel tapte arbeidsinntekter, er erstatningen alltid skattepliktig.

Arbeidsmiljøloven og skadeserstatningsloven – erstatning for ikke-økonomisk skade
I tilfeller hvor det utbetales erstatning til den ansatte for ikke-økonomisk skade, kan deler av erstatningen være skattefrie.

Det er et vilkår for skattefrihet at utbetalingen skjer på grunnlag av en rettsstridig handlemåte fra arbeidsgivers side i forbindelse med fratredelsen. Det vil si at det må foreligge forhold som kan utløse erstatning etter arbeidsmiljøloven eller skadeserstatningsloven.

Arbeidsmiljøloven - usaklig oppsigelse eller avskjed

Hvis du fra arbeidsgiver får utbetalt erstatning med grunnlag i arbeidsmiljøloven § 15-12 om “usaklig oppsigelse”, er en del av erstatningen tilsvarende inntil 1 ½ ganger folketrygdens grunnbeløp (132.555 kroner fra 1. mai 2014), skattefrie. Tilsvarende gjelder erstatning for ikke-økonomisk skade ved “urettmessig avskjed” etter arbeidsmiljøloven § 15-14. Den delen av erstatningen som overstiger 1 ½ ganger grunnbeløpet, er skattepliktig som lønn.

Ved en rettskraftig dom som fastslår at oppsigelsen for eksempel er usaklig, så legges dette til grunn av skattemyndighetene. I de tilfeller hvor det verken foreligger noen dom, eller hvor arbeidsgiver ikke innrømmer skyld, er det du selv som må påvise at det foreligger klanderverdige forhold fra arbeidsgivers side og at erstatningen knytter seg til ikke-økonomisk skade som følge av krenkelsen.

Krenkelsen kan ligge i selve det at oppsigelsen er usaklig eller i måten oppsigelsen er gjennomført på. Ofte utbetales det i disse sakene en samlet erstatning som skal dekke både økonomisk og ikke-økonomisk skade.

Er størrelsen på erstatningsbeløpet (ikke-økonomisk skade) fastsatt i en rettskraftig dom, legges det til grunn. Følger det ikke av dommen hvor stor del av erstatningen som gjelder den ikke-økonomiske skaden, må det foretas en konkret vurdering av hvor mye denne utgjør av den totale erstatningsutbetalingen. Tilsvarende gjelder når en rettssak heves som forlikt eller erstatningsutbetalingen bare følger av en avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Det er ikke avgjørende hvordan partene selv har definert beløpet. Det avgjørende er om det var reelt grunnlag for erstatning etter reglene i arbeidsmiljøloven.

Skadeerstatningsloven - ménerstatning eller oppreisning

Erstatning som utbetales for ikke-økonomisk skade etter skadeserstatningsloven § 3-2, § 3-2 a om ménerstatning eller § 3-5 og 3-6 om oppreisning, er i sin helhet skattefrie.

Det kreves at arbeidsgiver forsettlig, (grovt) uaktsomt eller på straffbart vis har opptrådt på en slik måte at arbeidstakeren er påført en krenkelse utenom selve opphøret av arbeidsforholdet, og at det er en rimelig sammenheng mellom krenkelsen og erstatningens størrelse.

Det er ytterst sjelden at erstatningsansvar foreligger på slikt grunnlag i forbindelse med opphør av arbeidsforhold. Et eksempel kan være at arbeidsgiveren har fremsatt grove beskyldninger som han senere må trekke tilbake.

Hvis det ikke foreligger rettskraftig dom må du overfor skattemyndighetene sannsynliggjøre at arbeidsgiveren har opptrådt slik at vilkårene for å gi slik erstatning for ikke-økonomisk skade er oppfylt.

Renter

Det er viktig å merke seg at renter av erstatningsbeløp alltid er skattepliktig inntekt, selv om selve erstatningsbeløpet ikke er skattepliktig. Rentene skattlegges som kapitalinntekter med 27 prosent.

Fradrag for advokatutgifter

Hvis sluttvederlaget som du får utbetalt av arbeidsgiver er skattepliktig vil du kunne ha krav på fradrag for advokatutgifter som du har hatt i forbindelse med avslutningen av arbeidsforholdet. Dette vil typisk kunne være utgifter i forbindelse med juridisk bistand for å beholde jobben, få jobben tilbake eller fremforhandle et best mulig økonomisk oppgjør.

Husk at advokatutgifter inngår i minstefradraget, slik at det i praksis kun vil bli fradragsrett hvis advokatutgiftene (sammen med eventuelle andre utgifter du har hatt i forbindelse med jobben) overstiger minstefradraget som for 2014 er på maksimalt 84.150 kroner.

Tips: Hvis du ikke får nyttiggjort deg fradraget for advokatutgifter siden minstefradraget overstiger dine faktiske utgifter, vil det være smart å få arbeidsgiveren din til å dekke disse kostnadene. Ved å inngå en avtale med din arbeidsgiver om at de dekker advokatkostnadene dine som en del av sluttpakken vil denne dekningen være skattefri.

Hvis utbetalingen fra arbeidsgiver derimot er skattefri, vil du ikke kunne kreve fradrag for advokatutgiftene.

Stipend

Stipend kan være enten skattepliktig eller skattefritt. Dersom det er tilstrekkelig sammenheng mellom stipendet og skattyters arbeid, vil stipendet være skattepliktig som lønnsinntekt. Dersom stipendet utbetales regelmessig, med grunnlag i lov eller avtale, kan stipendet være skattepliktig som pensjon.

Forskningsstipend

Forskningsstipend utbetalt fra arbeidsgiver er skattepliktig som lønnsinntekt. Det samme gjelder dersom stipendet er utbetalt fra andre, men skal erstatte arbeidsinntekt. Ved vurderingen av om stipendet er ment å erstatte arbeidsinntekt, legges det blant annet vekt på om stipendet er stort nok til å dekke normale leveomkostninger. I rettspraksis har stipender ned i 60-70.000 kroner blitt ansett tilstrekkelige. Det er ikke noe hinder for skatteplikt etter disse reglene at det ikke er forventet eller avtalt noe motytelse i form av prestasjoner eller forskningsarbeider fra mottaker. Det kreves heller ikke noe formell tilknytning mellom giver og mottaker.

Utdanningsstipend

Utdanningsstipend som utbetales for å gå på skole/universitet frem til avsluttende eksamen, for eksempel fra Lånekassen, er ikke skattepliktig inntekt. Utdanningsstipend i arbeidsforhold er normalt skattepliktig inntekt, men det finnes unntak fra denne skatteplikten. Les mer om arbeidsgivers dekning av kostnader til utdanning under temaet «Utdanning».

Reisestipend

Dersom stipendet brukes til konkrete reiser i forbindelse med arbeidet vil bare et overskudd være skattepliktig inntekt.

Hvis du for eksempel skal bruke stipendet til forskningsreiser, så vil hele eller deler av stipendet kunne utbetales skattefritt. Forutsetningen er for det første at det er en forskningsreise, dvs. at det er en reise som ikke er av fast karakter - altså ikke en del av en vanlig arbeidshverdag. Dette vil f. eks. typisk kunne dreie seg om deltakelse på konferanser, kongresser, seminarer, besøk hos forskningsmiljøer, såkalte field trips mv. Bli reisene av lang og mer varig karakter, vil den nødvendige karakteristikken av reisen for skattefri utbetaling kunne bortfalle. For at din arbeidsgiver skal kunne foreta en skattefri utbetaling ved forskningsreiser må utbetalingen dekke dokumenterte utgifter til reise og opphold, evt. deltakeravgifter mv. Du kan benytte regning og/eller statens satser. For å kunne få utbetalt noe skattefritt før reisen er foretatt, må du levere en skriftlig redegjørelse over anslagsvise utgifter som må dokumenteres ved reiseregning og originalbilag når reisen er gjennomført. Hvis du ikke gjør dette må arbeidsgiver behandle hele utbetalingen som skattepliktig lønn. Et overskudd vil uansett være skattepliktig som lønn.

Reisestipend fra Lånekassen er skattefritt.

Sykdomsutgifter (Særfradrag for store sykdomsutgifter)

Skattyter som har merkostnader på grunn av varig sykdom eller svakhet, kan kreve fradrag for merkostnadene dersom de overstiger 9.180 kroner. Dersom kostnadene overstiger grensebeløpet, gis det fradrag for $\frac{2}{3}$ (67 %) av kostnaden. Det er ingen øvre beløpsgrense.

Eksempel:

Bentes fradragsberettigede sykdomsutgifter er 20.000 kroner. Hun får fradrag for 13.400 kroner.

Ved utgifter til tilsyn av funksjonshemmet barn, gis det fradrag for kostnadene uten hensyn til minstebeløpet på 9.180 kroner. Du kan ikke kreve både foreldrefradrag og særfradrag for den samme utgiften. Overstiger utgiftene maksimalbeløpet for foreldrefradrag, kan det overskytende kreves som særfradrag.

For 2012, 2013, 2014 og 2015 er det et generelt krav for fradragsrett at skattyter har fått sykdomsfradrag både i 2010 og 2011. Videre er fradragsretten for enkelte utgiftstyper fjernet fra 2012.

Varig sykdom eller svakhet

Det er et krav for særfradrag at en lider av varig sykdom eller svakhet. Varig sykdom er en medisinsk betegnelse, mens varig svakhet er et juridisk begrep. Sykdom betegner alt helsevesenet skal ta seg av. Varig svakhet betegner et avvikt fra «normal» tilstand, og kan være både fysisk og psykisk. Eksempler er dysleksi og sterk syns- eller hørselshemming.

Tilstanden anses som varig dersom den har vart i, eller må forventes å vare i, minst to år.

Hvilke kostnader

Generelt

I utgangspunktet har en krav på fradrag for alle merkostnader på grunn av sykdom/svakhet. Det gis imidlertid ikke særfradrag for kostnader til varig opphold ved alders- og sykehjem. Egenbetaling ved avlastningsopphold på institusjon anses likevel som sykdomskostnad.

En må ved vurderingen av hvilke kostnader som gir fradragsrett, sammenligne med hvilke kostnader en ville hatt uten sykdommen/svakheten. Kostnader med fradragsrett kan være både behandlingskostnader (legekonsultasjoner, medisiner mv) eller andre økte kostnader sykdommen/svakheten medfører (spesielt kosthold, hjelp i hjemmet, økt klesslitasje, økt innetemperatur, forhøyet forsikringspremie mv.). Merutgifter til kost for

diabetikere blir sjablongmessig satt til 4.000 kroner for hele inntektsåret, dersom ikke høyere kostnader sannsynliggjøres.

Offentlige stønader som er ment å gå til dekning av sykdomskostnadene, og som er skattefrie, skal normalt redusere beløpet som gir fradragsrett. Dette gjelder for eksempel normalt grunnstønad og hjelpestønad.

Utgangspunktet om fradragsrett for alle merkostnader begrenses på to kanter, ved at:

- Fra 2012 er fradragsretten for enkelte utgiftstyper fjernet.
- Det gis normalt ikke fradrag for behandlingkostnader utenfor offentlig norsk helsevesen.

Fjernet fradragsrett for enkelte utgifter

Fradragsrett for utgifter til tannbehandling, boligtilpasning og transport er tatt ut av særfradragsordningen fra og med inntektsåret 2012. Utgifter til disse formål inngår altså ikke lenger i grunnlaget for særfradrag. Eventuelle gjenstående utgifter må overstige 9.180 for å gi rett til fradrag.

Må ha hatt fradrag i 2010 og 2011

Fra og med 2012 er ordningen begrenset til eksisterende brukere, og det vil si at det bare er skattytere som fikk slikt særfradrag for inntektsårene 2010 og 2011, som kan kreve fradrag i 2013, 2014 og 2015.

Eksempel:

Kari hadde særfradrag for store sykdomsutgifter i 2010, og fikk det samme i 2011. Per har ikke krevd særfradrag for sykdom i 2010, men hadde i 2011 kvalifiserende utgifter på til sammen 25.000 kroner, noe han fikk innvilget særfradrag for. Forutsatt at utgiftene fortsatt er de samme, vil Kari i 2014 få særfradrag, mens Per ikke vil få et slikt fradrag fordi han ikke hadde fradraget både i 2010 og 2011.

Behandlingsutgifter

Det er i utgangspunktet bare fradragsrett for pleie- eller behandlingsutgifter innenfor offentlig norsk helsevesen.

En institusjon, for eksempel et sykehus, er innenfor offentlig norsk helsevesen dersom den enten er eid eller drevet av offentlige myndigheter eller er finansiert av et regionalt helseforetak eller en kommune.

Privatpraktiserende lege, fysioterapeut og psykolog er innenfor offentlig norsk helsevesen dersom han har fastlegeavtale eller avtale om driftstilskudd med kommune eller regionalt helseforetak.

Det kan likevel gis fradrag for behandling dersom det ikke foreligger tilfredsstillende tilbud fra offentlig norsk helsevesen eller ventetiden er urimelig lang. Behandlingen må anses faglig forsvarlig. Det er normalt fylkesmannen som tar standpunkt til disse spørsmålene.

Dokumentasjon

Legeattest

Ved krav om fradrag for sykdomskostnader må en fremlegge legeattest. Dette plikter en normalt å gjøre hvert år i selvangivelsen. Dersom en tidligere har fremlagt legeerklæring hvor det fremgår at sykdommen er kronisk, trenger en ikke fremlegge legeattest på nytt.

Kostnadene

En må sannsynliggjøre hvilke typer kostnader en har hatt og størrelsen på disse. En bør ta vare på relevante kvitteringer gjennom året, slik at disse kan legges frem dersom skattekontoret ber om dette.

Forholdet til andre særfradrag

Særfradrag for sykdomsutgifter kan gis sammen med særfradrag for uførhet, men ikke sammen med særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne.

Eksempel på vedlegg til selvangivelsen

Ved krav om fradrag for sykdomsutgifter er det fornuftig å gi utfyllende opplysninger i selvangivelsen post 5.0 eller i eget vedlegg. Et vedlegg bør inneholde et oppsett og en beskrivelse av kostnadene, og kan for eksempel se slik ut:

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann

Vedlegg til selvangivelsen for inntektsåret 2014

Post 3.5.4 Særfradrag for store sykdomsutgifter

Jeg krever med dette særfradrag for store sykdomsutgifter med 10.400 kroner (2/3 deler av de totale merkostnadene) som følger av sykdommen multiplippel sklerose. Legeattest følger vedlagt.

Sykdommen medfører at jeg må sitte eller ligge. Det har derfor vært nødvendig å holde huset varmere enn normalt. Jeg bruker elektrisk oppvarming og er avhengig av en innetemperatur på omtrent 3 grader over normal temperatur.

I henhold til Lignings-ABC kan det som et utgangspunkt legges til grunn at oppvarmingskostnadene øker med 5 prosent for hver grad innetemperaturen økes ut over 22 grader. Ut fra dette anslås merkostnaden til oppvarming for inntektsåret 2014 som følger:

Totale strømutfgifter er 40.000 kroner. Anslagsvis går gjennomsnittlig 2/3 av strømforbruket til oppvarming, dvs. 26.666 kroner. Merkostnad til oppvarming utgjør dermed 4.000 kroner (15 % x 26.666).

På grunn av redusert bevegelse er jeg avhengig av reisefølge på ferie. Jeg har betalt Syden-reise for reisefølge med 7.000 kroner.

Oversikt over totale merkostnader for inntektsåret 2014:

Kostnader til egenandelskort 1 (lege)	kr 2.040
Kostnad til egenandelskort 2 (fysioterapeut)	kr 2.560
Økte kostnader til oppvarming	kr 4.000
Turfølge feriereise	kr 7.000
Samlet sum	kr 15.600

Jeg har ikke mottatt grunn- eller hjelpestønad til dekning av utgiftene. Kvitteringer ettersendes på forespørsel.

Med hilsen

Ola Nordmann

Vedlegg:

Legeattest

Særfradrag

Særfradrag for enslige forsørgere, se «Enslig forsørger».

Særfradrag for uførhet

Særfradrag for uførhet gis til og med den måneden du fyller 67 år. Fradraget er vedtatt opphevet fra og med 2015 (gjelder både sterkt og lettere nedsatt ervervsevne), men overgangsregler vil avhjelpe noe for perioden 2015 – 2017. For inntektsåret 2014 er det fortsatt de gamle reglene som gjelder.

Fra og med den måneden du har rett til å få utbetalt foreløpig uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$, har du krav på særfradrag med 2.667 kroner per måned. Særfradrag for uførhet er dermed 32.004 kroner per år.

Får du uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, fordi ervervsevnen er satt ned med mindre enn $\frac{2}{3}$, har du krav på halvt særfradrag med 1.334 kroner per måned, det vil si 16.008 kroner per år.

Får du uførepensjon etter folketrygdloven, skal særfradraget være forhåndsutfylt i selvangivelsen. Særfradragsforslaget står i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven), kode 250.

Mottar du uførepensjon fra andre enn folketrygden blir ikke særfradraget forhåndsutfylt i selvangivelsen. Du må derfor huske på å føre opp særfradraget i selvangivelsen.

Du har ikke rett til særfradrag for det tidsrom du har mottatt arbeidsavklaringspenger.

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Særfradraget gis etter en samlet økonomisk vurdering, der også ektefelles inntekts- og formuesforhold tas med. Du må sende inn legeattest hvis du ikke har gjort det tidligere. Særfradraget skal ikke overstige 9.180 kroner.

Tidfesting

Reglene om tidfesting bestemmer på hvilket tidspunkt en inntektspost skal skattlegges, eventuelt på hvilket tidspunkt du har krav på fradrag for en fradragspost. Skattereglene opererer med to sett regler for tidfesting av kostnader og inntekter: Kontantprinsippet, som i hovedsak benyttes ved tidfesting av lønn og pensjon (med tilhørende kostnader), og realisasjonsprinsippet, som benyttes for andre inntekter og fradrag. Inntekter og utgifter tidfestes altså etter kontantprinsippet eller realisasjonsprinsippet.

Kontantprinsippet

Hva kontantprinsippet innebærer

Kontantprinsippet innebærer at inntekten skal skattlegges i det året ytelsen er utbetalt, eventuelt på det tidligere tidspunkt mottaker har rett til å få ytelsen utbetalt. Det er ikke tilstrekkelig at fordelen er opptjent og at skattyter har et ubetinget krav på å få beløpet utbetalt på et senere tidspunkt. For kostnader innebærer kontantprinsippet at kostnaden skal fradras når kostnaden er betalt.

Eksempel

Alf er lønsmottaker og har fast månedslønn pluss overtidsbetaling. I desember 2014 jobbet han overtid. Lønn for overtidsarbeid blir av Alfs arbeidsgiver utbetalt måneden etter at arbeidet er utført, slik at overtiden i desember 2014 blir utbetalt i januar 2015. Alf har ingen ubetinget rett til å få utbetalingen tidligere, og utbetalingen er skattepliktig i 2014.

Eksempel

Bjørn er lønsmottaker og ber i desember sin arbeidsgiver om forskudd på lønn. I desember 2014 får han utbetalt månedslønnen for desember pluss halve månedslønnen for januar 2015. B skal i 2014 skattlegges for det han har fått utbetalt, selv om deler av inntekten ikke er opptjent ennå. Ved forskuddsbetaling av lønnsinntekt må en skille mot lån fra arbeidsgiver. Forskuddsbetaling av et større beløp for en lengre periode vil kunne anses som lån.

Forfallstidspunktet har betydning for tidfestingen fordi det er på forfallstidspunktet mottaker har rett til å få ytelsen utbetalt. En står fritt til å avtale forfallstidspunkt, og en kan også avtale å endre et opprinnelig forfallstidspunkt. Avtale om endring må inngås før det opprinnelige forfallstidspunktet.

Eksempel

Cecilie er lønsmottaker og blir sagt opp fra sin stilling i november 2014 på grunn av nedbemanning. Hun blir tilbudt etterlønn tilsvarende seks månedslønner. Cecilie og arbeidsgiver avtaler at hun ikke skal ha rett til å få utbetalt etterlønnen før i januar 2015. Utbetalingen skattlegges i 2015.

Inntekter og kostnader som følger kontantprinsippet

Inntekter og kostnader som normalt tidfestes etter kontantprinsippet er arbeidsinntekt (med tilknyttede kostnader), pensjon, skattepliktig/fradragsberettiget underholdsbidrag, trygdeytelser og renter av lån i Lånekassen.

Kontantprinsippet innebærer at etterbetalt lønn eller pensjon i utgangspunktet skal skattlegges på utbetalingstidspunktet. Dette kan være ugunstig for skattyter, fordi inntekten kan bli uforholdsmessig stor i utbetalingsåret. Det er derfor fastslått i Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 14-3-1 at skatt og trygdeavgift på etterbetalt offentlig eller privat pensjon skal beregnes til det beløp den ville utgjort, dersom beløpene var skattlagt i opptjeningsåret. Dette gjelder bare når dette gir en lavere samlet skatt og trygdeavgift. Tilsvarende gjelder for andre trygdeytelser utbetalt gjennom NAV: arbeidsavklaringspenger, sykepenger og dagpenger. Det foretas ikke slik omberegning for renter på etterbetalingen. Omberegningen skjer automatisk ved ligningen.

Eksempel

Arne er 1. februar 2014 tilstått uførepensjon med tilbakevirkende kraft fra 1. juni 2011. Etterbetalt beløp er kr 450.000, og beløpet skal fordeles til beskatning i årene 2011 til 2014, dersom dette gir en samlet lavere skatt enn skattlegging i 2014.

Også skatten på etterbetalt lønn kan omberegnes (lempes) til hva den ville utgjort hvis lønnen var utbetalt i opptjeningsåret. Dette skjer imidlertid ikke automatisk, og du må selv søke skattekontoret om dette. Av hensyn til arbeidsbelastningen skjer det ikke omberegning for mer bagatellmessige beløp, og skattemyndighetene anbefaler at omberegning først vurderes når etterbetalingen utgjør mer enn 20.000 kroner.

Realisasjonsprinsippet

Hva realisasjonsprinsippet innebærer

Realisasjonsprinsippet er hovedregelen for tidfesting og innebærer at en inntekt skal skattlegges i det året det oppstår et ubetinget krav på betaling. Det har ingen betydning når giften forfaller til betaling eller faktisk betales. Tilsvarende skal en kostnad fra-

dragsføres på det tidspunktet en har en ubetinget betalingsplikt, og heller ikke her spiller det noen rolle når utgiften forfaller til betaling eller faktisk betales.

Eksempel

Alma er næringsdrivende konsulent og får betalt per time av sin oppdragsgiver. Alma skal inntektsføre timene etter hvert som de utføres, og ikke på det senere tidspunktet hun fakturerer og får utbetalt godtgjørelsen.

Eksempel

Børre selger sin utleieleilighet til Carina i desember 2014 med gevinst. Han overleverer leiligheten i slutten av desember 2014, mens det er avtalt at Carina skal betale kjøpesummen i januar 2015. Børre har en ubetinget rett til vederlaget når han selv har overlevert eiendommen, og gevinsten skal derfor tas til beskatning i 2014.

Eksempel

David har aksjer i selskap Y. På ekstraordinær generalforsamling vedtar selskap Y i november 2014 at det skal utbetales ekstraordinært aksjeutbytte med kr 10 per aksje. Utbyttet blir ikke utbetalt før i februar 2015. David skal inntektsføre utbyttet i 2014.

Eksempel

Carl har lån i X-banken. Carl betaler renter og avdrag to ganger per år, i mars og i september. I perioden september 2014 til desember 2014 påløper det renter med 50.000 kroner, som ikke forfaller til betaling før i mars 2015. Renteutgiftene skal tas til fradrag når det oppstår en ubetinget plikt til å betale, altså når de påløper. Carl skal dermed også føre renteutgiftene som påløper i perioden september til desember 2014 til fradrag i 2014, selv om de ikke betales før i mars 2015.

Inntekter og kostnader som følger realisasjonsprinsippet

Inntekter og kostnader som normalt skal tidfestes etter realisasjonsprinsippet, er kapitalinntekter og -utgifter (for eksempel renteutgifter, rentekostnader, aksjegevinster/tap/utbytte) og inntekt/ kostnad i virksomhet.

Nærmere om tidfesting av valutagevinst- og tap, se kapitlet «valutagevinst og valuta-tap». Nærmere om tidfesting av renteutgifter, se kapitlet «renteutgifter».

Tilleggsskatt

Du kan ilegges tilleggsskatt dersom du har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene. Tilleggsskatten beregnes av den skatten som er eller kunne ha vært unndratt. Tilleggsskatt ilegges med en sats på mellom 10 og 60 prosent.

Nærmere om grunnvilkårene

Uriktige eller ufullstendige opplysninger

Det er gitt uriktige opplysninger når de opplysninger som er gitt ikke stemmer med de faktiske forhold. Opplysningene vil være ufullstendige når skattyter gir et fortegnet eller ufullstendig bilde av de underliggende realiteter, selv om de opplysningene som gis, isolert sett er korrekte så langt de rekker. Skattyter har likevel oppfylt sin opplysningsplikt dersom det er gitt opplysninger som gjør at ligningsmyndighetene må anses å ha fått tilstrekkelig grunnlag for å ta opp det aktuelle skattespørsmål, slik at de gjennom adgangen til å skaffe seg ytterligere opplysninger vil kunne få et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag.

Unnlatt levering av selvangivelse eller næringsoppgave

Unnlatt pliktig levering av selvangivelse eller næringsoppgave er et eget grunnlag for tilleggsskatt. Det har imidlertid liten realitet at det er et selvstendig grunnlag, fordi det uansett vil kunne være gitt ufullstendige opplysninger når selvangivelse eller næringsoppgave ikke er levert.

Tilleggsskatt skal frafalles og erstattes med forsinkelsesavgift dersom skattyter leverer de manglende oppgaver innen skatteoppgjøret er sendt til skattyter.

Eksempel

Skatteoppgjøret blir sendt til Terje 20. oktober, mens Terje leverer selvangivelse med tilhørende vedlegg 25. oktober. Tilleggsskatten blir stående fordi selvangivelsen er levert etter skatteoppgjøret er sendt ut. Hadde Terje levert selvangivelsen 19. oktober, ville tilleggsskatten blitt gjort om til forsinkelsesavgift.

Har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler

Det er et vilkår for tilleggsskatt at de manglende opplysninger har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler, altså fastsetting av for lav skatt.

Eksempel

Fredrik oppgir ikke renteinntekter på 20.000 kroner fra innskudd i utenlandsk bank i selvangivelsen. De manglende opplysninger kunne ha ført til fastsetting av for lav skatt, og dette vilkåret for tilleggsskatt er dermed oppfylt.

Satser for tilleggsskatt

Ordinær sats

Den ordinære satsen for tilleggsskatt er 30 prosent.

Lav sats

Tilleggsskatt ilegges med en redusert sats på 10 prosent dersom opplysningene er oppgitt ukrevet av arbeidsgiver eller andre.

Eksempel

Erik er lønsmottaker og hadde to arbeidsgivere i 2014. Totalt hadde han en lønnsinntekt på 500.000 kroner. Lønnsinntekt på 50.000 kroner fra en av arbeidsgiverne stod ikke oppført i den forhåndsutfylte selvangivelsen, til tross for at arbeidsgiver hadde levert korrekt lønns- og trekkoppgave til skattemyndighetene. Erik blir ilagt tilleggsskatt for de manglende opplysningene i selvangivelsen med en sats på 10 prosent, fordi arbeidsgiver hadde gitt opplysningene til ligningsmyndigheten. Les likevel om unnskyldningsgrunnene nedenfor.

Høy sats

Det kan ilegges såkalt skjerpet tilleggsskatt med en sats på 15 eller 30 prosent. Skjerpet tilleggsskatt kommer i tillegg til ordinær tilleggsskatt på 30 prosent, slik at disse samlet sett utgjør 45 eller 60 prosent.

Hvilken sats som skal benyttes ved skjerpet tilleggsskatt avgjøres ut fra en vurdering av størrelsen av det unndratte beløp, graden av utvist skyld og forholdene for øvrig. Ved gjentakelse benyttes normalt den høyeste satsen. Dersom skattyter aktivt har bidratt til å avklare de faktiske forholdene ilegges normalt den laveste satsen på 15 prosent.

Beregningsgrunnlaget

Uriktige eller ufullstendige opplysninger

Har skattyter gitt ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger som har ført til eller kunne ha ført til fastsetting av for lav skatt, beregnes tilleggsskatten av den skatt som er eller kunne ha vært unndratt.

Formues- og inntektstillegg som gir grunn for å anvende tilleggsskatt, anses å utgjøre den øverste del av skattyters formue og inntekt.

Eksempel

Stig har en oppgitt lønnsinntekt på 900.000 kroner fra sin arbeidsgiver. I tillegg har han en uoppgitt næringsinntekt på 100.000 kroner. Skatteprosenten på næringsinntekten, når den legges på toppen av lønnsinntekten, er 50,4 prosent for 2014. Deresom tilleggsskatt ilegges med 30 prosent, vil tilleggsskatten utgjøre 15.120 kroner (altså 30 prosent av unndratt skatt på 50.400 kroner).

Unnlatt levering av selvangivelse

Ved unnlatt levering av selvangivelse baseres beregningen av tilleggsskatten på de skattegrunnlag som viser seg å komme i tillegg til det som fremgår av den forhåndsutfylte selvangivelsen.

Tidfestingsfeil

Ved tidfestingsfeil oppstår det spørsmål om tilleggsskatten skal beregnes etter bruttometoden eller nettometoden. Etter bruttometoden ses hvert inntektsår for seg. Dette innebærer at tilleggsskatten blir ilagt fullt ut for den skatt som er spart i år 1, uten at det samtidig tas hensyn til den økte skatt i år 2. Etter nettometoden ses de aktuelle årene under ett, slik at tilleggsskatten bare beregnes av skattyters fordel ved at beskatningen er utsatt.

Nettometoden skal benyttes dersom:

- opplysningsfeilen automatisk motvirkes i ett eller flere senere inntektsår – for eksempel når det er benyttet for høy avskrivningssats
- skattyter selv har motvirket feilen i ett eller flere senere inntektsår, før ligningsmyndighetene har tatt opp forholdet
- feilen ikke er motvirket når ligningsmyndighetene tar opp spørsmålet, men det fremstår som mest sannsynlig at dette ville blitt gjort dersom feilen ikke var blitt oppdaget

Utgangspunktet for beregningen av tilleggsskatt ved tidfestingsfeil vil være differansen mellom nåverdien av den skatt som er spart, og nåverdien av den økte skatt i senere år. Dette innebærer at tilleggsskatten beregnes av skattyters nettofordel ved den utsatte beskatningen.

Skyldkravet

Lav og ordinær sats

Det stilles ikke krav til subjektiv skyld ved ileggelse av tilleggsskatt med lav eller ordinær sats. Les likevel om unnskyldningsgrunnene nedenfor.

Skjerpet tilleggsskatt

For skjerpet tilleggsskatt er kravet til skyld slik at de uriktige eller ufullstendige opplysningene må ha vært gitt forsettlig eller grovt uaktsomt, men det er tilstrekkelig at skattyter har utvist simpel uaktsomhet når det gjelder forståelsen av de skatterettslige følgene av opplysningssvikten.

Ved bedømmelsen av om skyldkravet er oppfylt, må det tas utgangspunkt i hva som kan forventes av vanlige, pliktoppfyllende skattytere, men det må også ses hen til eventuelle personlige kvalifikasjoner som kan påvirke det aktsomhetskrav som bør stilles til den enkelte i egne skattesaker.

Skyldkravet må være oppfylt av skattyter selv, det er ikke tilstrekkelig at skattyters medhjelper har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt. Etter omstendighetene kan skattyter i slike tilfeller eventuelt bedømmes som grov uaktsom i sin kontroll av medhjelperens innsats, og ilegges skjerpet tilleggsskatt på det grunnlag.

Beviskravet

Lav og ordinær sats

Ligningsmyndighetene har bevisbyrden for at de faktiske vilkårene for tilleggsskatt er oppfylt. Beviskravet for å ilegge tilleggsskatt med lav og ordinær sats er klar sannsynlighetsovervekt.

Kravet til klar sannsynlighetsovervekt gjelder både vilkåret om at skattyter må ha gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller unnlatt pliktig levering av selvangivelse, og vilkåret om at opplysningssvikten har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler. Kravet om klar sannsynlighetsovervekt gjelder også størrelsen på den skattemessige fordelingen som danner grunnlaget for tilleggsskattens størrelse.

Videre vil kravet til klar sannsynlighetsovervekt også gjelde unnskyldningsgrunnene. Det vil si at anførsler om eksistensen av slike grunner må kunne motbevises av ligningsmyndighetene med klar sannsynlighetsovervekt for at deres eksistens ikke skal legges til grunn.

Skjerpet tilleggsskatt

Ved ileggelse av skjerpet tilleggsskatt skal beviskravet tilsvare det straffeprosessuelle beviskravet, det vil si bevist utover enhver rimelig tvil. Dette gjelder både de objektive vilkår (altså at skattyter har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger som har eller kunne ha ført til skattemessige fordeler) og det subjektive skyldvilkåret (altså at skattyter handlet grovt uaktsomt eller forsettlig med hensyn til opplysningssvikten).

Konsekvensen av kravene til bevis er et tredelt beviskrav i samme ligningssak, nemlig alminnelig sannsynlighetsovervekt for selve skattegrunnlaget, klar sannsynlighetsover-

vekt for den ordinære tilleggsskatten og bevis utover enhver rimelig tvil for skjerpet tilleggsskatt.

Eksempel

En næringsdrivende har ikke levert selvangivelse. Det foreligger da hjemmel for skjønnslikning. Som følge av dokumentbevis som ligningsmyndighetene sitter på, er det bevist utover enhver rimelig tvil at faktisk unndratt overskudd er minst 100.000 kroner. Videre er det, på bakgrunn av erfaringstall i bransjen, klar sannsynlighetsovervekt for at faktisk unndratt næringsoverskudd er ytterligere minst 200.000 kroner. Det foreligger altså alminnelig sannsynlighetsovervekt for at unndratt overskudd er 300.000 kroner på grunn av konkrete omstendigheter og antakelser om de individuelle driftsforholdene. Ligningsmyndighetene vil da ha bevisgrunnlag for skjønnslikning av 300.000 kroner i næringsinntekt. Dersom det legges til grunn at det ikke foreligger unnskyldelige forhold, og at skattyter har vært klar over faktum og opplysningsfeilene, vil det være bevisgrunnlag for ileggelse av 30 prosent tilleggsskatt av 200.000 kroner i næringsinntekt og for ileggelse av skjerpet tilleggsskatt på skatt av 100.000 kroner i næringsinntekt.

Unnskyldningsgrunner og unntak

Unnskyldningsgrunner

Tilleggsskatt skal ikke ilegges dersom opplysningssvikten anses som unnskyldelig på grunn av sykdom, uerfarenhet eller annen årsak.

Forarbeidene nevner visse tilfeller hvor bruk av unnskyldningsgrunnene vil være naturlig. Dette gjelder blant annet skattytere som for et kortere eller lengre tidsrom er ute av stand til å ivareta egne interesser. Årsaken kan være psykiske eller sosiale problemer, sykdom eller dødsfall i familien, samlivsbrudd, rusmisbruk eller fengselsopphold. Et annet eksempel på tilfeller hvor en opplysningsfeil kan være unnskyldelig er hvor det har vært generelt lett å misforstå en skatte- eller skjemaplikt. Opplysningsfeil som bare skyldes det forhold at en rettsregel er uklar, vil imidlertid ikke være unnskyldelig. Ytterligere eksempler kan være lite synlige feil i tredjepartsoppgaver (lønnsoppgaver mv.) som skattyter ikke retter, og tekniske regnskapsfeil som ikke kvalifiseres som ”åpenbare regne- eller skrivefeil”.

Det er i utgangspunktet skattyter som må påberope seg at det foreligger et unnskyldelig forhold. Ligningsmyndighetene har likevel en selvstendig plikt til å vurdere om dette foreligger.

Tilleggsskatten faller helt bort i alle tilfeller der det foreligger tilstrekkelige unnskyldningsgrunner.

Ikke unnskyldningsgrunner ved skjerpet tilleggsskatt

Skjerpet tilleggsskatt forutsetter skyld hos skattyter. Det er derfor etter lovgivers oppfatning i praksis ikke grunnlag for å hevde at det foreligger unnskyldelige forhold som skal fritas for tilleggsskatt når skyldkravet er oppfylt. Unntaket for unnskyldelige forhold får derfor ikke anvendelse for skjerpet tilleggsskatt. Unnskyldningsgrunnene vil likevel kunne påvirke vurderingen av om skyldkravet er oppfylt.

Unntak fra tilleggsskatt*Beløpsgrense*

Det skal ikke ilegges tilleggsskatt dersom den vil utgjøre mindre enn 600 kroner.

Opplysninger som er forhåndsutfyllt i selvangivelsen

Det ilegges ikke tilleggsskatt for skattegrunnlag som fremkommer ved riktige og fullstendige opplysninger som er forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Dette gjelder generelt, ikke bare for lønnstakere og pensjonister som jo har leveringsfritak dersom de ikke har endringer.

Unntaket forutsetter at opplysningene faktisk er forhåndsutfyllt korrekt i den selvangivelsen som er sendt skattyter. Dersom tredjepartsoppgaven mottas for sent til at opplysningene kan forhåndsutfylles i selvangivelsen, men likevel i tide til at ligningen blir riktig, faller tilfellet utenfor unntaket. Tilleggsskatt ilegges da med en sats på 10 prosent.

Unntaket fra tilleggsskatt for forhåndsutfylte opplysninger kommer videre ikke til anvendelse dersom skattyter endrer en korrekt opplysning, for eksempel øker beløpet i en fradragspost.

Åpenbare regne- eller skrivefeil

Tilleggsskatt fastsettes ikke på grunnlag av åpenbare regne- eller skrivefeil i skattyters oppgaver. Også manglende kunnskap om, eller uriktig oppfatning av, hvordan et dataprogram fungerer, omfattes av lovens begrep «regne- eller skrivefeil».

Når det gjelder hva som er en åpenbar feil har Høyesterett uttalt at «[f]or en som kontrollerer oppgavene må det ved normal grundighet i gjennomgangen ”springe i øynene” at her er det noe galt. Det er en ren objektiv vurdering som må foretas, slik at det ikke er avgjørende om en ligningsfunksjonær faktisk oppdager at det er en feil eller ikke.»

Det er ikke noe vilkår at det er åpenbart hva feilen består i. Det er tilstrekkelig at det er åpenbart at det foreligger en feil i skattyters oppgaver.

Regne- eller skrivefeil gir ikke grunnlag for tilleggsskatt selv om skattyter kan bebreides for feilen, forutsatt at feilen er åpenbar. Det ilegges likevel tilleggsskatt dersom det må antas å foreligge forsøk på å unndra skatt.

Frivillig retting

Det ilegges ikke tilleggsskatt når skattyter frivillig retter eller utfyller opplysninger som er gitt tidligere.

Tilleggsskatt etter dødsfall

Det er lovfestet et unntak fra tilleggsskatt når skattyter er død. Dersom skattyter dør etter at tilleggsskatten er ilagt, opprettholdes tilleggsskatten, selv om klage- og søksmålsfristene ikke er utløpt. Arvingene kan utnytte de mulighetene som klage- og søksmålsfristene gir.

Utgiftsgodtgjørelser

Utgiftsgodtgjørelse: Arbeidsgivers dekning av utgifter i forbindelse med jobb.

Det dukker opp mange utgifter i forbindelse med jobb. Vanligvis er det fradragsrett for disse utgiftene. I stedet for å betale utgiftene selv og kreve fradrag er det adskillig mer lønnsomt at arbeidsgiver dekker utgiftene i form av utgiftsgodtgjørelse. Arbeidsgiver kan dekke alle utgifter i forbindelse med jobben skattefritt.

Med utgiftsgodtgjørelse menes ytelser som du som lønnstaker mottar til dekning av kostnader i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv.

Utgiftsgodtgjørelser dekker normalt bare kostnader som er fradragsberettigede ved ligningen.

Er du lønnsuttaker vil du i selvangivelsen finne kontant lønn oppgitt i post 2.1.1. I tillegg vil du i noen tilfelle finne beløp med andre koder, for eksempel post 2.1.4. Grunnen til at disse beløpene er nevnt i egen kode er at de står i en annen stilling enn vanlig kontant lønn. Det er snakk om utgiftsgodtgjørelser, altså dekning av kostnader i forbindelse med jobben.

I dette kapittelet skal vi se på:

- Telefon og bredbånd
- PC og hjemmekontor
- Aviser og tidsskrifter
- Kurs og utdanning
- Betalingskort og reiseforsikring
- Mat på jobb
- Mat på reiser
- Reiseutgifter og parkeringsplass
- Pendling og flytting.

Avis

Fordel ved helt eller delvis fri avis i arbeidsforhold er som utgangspunkt skattepliktig inntekt. Men har du på grunn av ditt arbeid et spesielt informasjonsbehov, kan arbeidsgiver betale for at du skal få en eller flere aviser levert hjem. I et slikt tilfelle vil normalt bare fordelen ved ett abonnement på en dagsavis være skattepliktig. Holder du selv et abonnement på en dagsavis, vil avisabonnementet dekket av arbeidsgiver kunne mottas skattefritt. Begrunnelsen er at du da allerede har dekket ditt private behov for avis, slik

at abonnementet fra arbeidsgiver har ren yrkesmessig interesse. For å dokumentere egen avis, bør du legge frem kvittering på betalt avisabonnement.

Eksempel

En arbeidstaker bosatt i Stavanger holder Stavanger Aftenblad. Fra arbeidsgiver mottar han abonnement på Finansavisen. Det kan han altså motta skattefritt. Hvis arbeidstakeren ikke hadde abonnement på dagsavis, ville et abonnement på Finansavisen fra arbeidsgiver vært å anse som en skattepliktig naturalytelse.

Hvis dekningen er skattefri, skal det ikke innberettes noen fordel. Eventuell skattepliktig fordel skal innberettes. Refunderer arbeidsgiveren arbeidstakerens avisabonnement, er det å anse som dekning av privat utgift. Er det arbeidsgiverens abonnement, behandles det som en naturalytelse.

Betalingskort

Dersom den ansatte har behov for betalingskort (kredittkort) i forbindelse med jobb, er arbeidsgivers dekning av årsavgiften skattefri. Forutsetningen er at den private bruken ikke påfører arbeidsgiver ekstra kostnader.

Briller

Har du legeerklæring på at du trenger databriller, kan din arbeidsgiver skattefritt dekke anskaffelse av spesialtilpassede brilleglass med rimelig innfatning til bruk ved dataskjerm. Forutsetningen er at behovet for slike terminalbriller er bekreftet av sakkyn-dig lege eller optiker.

Datautstyr

Lån av arbeidsgivers datautstyr til bruk hjemme

Å låne en PC mv. av arbeidsgiver til hjemmebruk er skattefritt hvis den ansatte har behov for det på grunn av jobb (tjenestlig bruk).

Datautstyr

Med datautstyr menes her stasjonær PC, bærbar PC, nettbrett, programvare og uselvstendig tilleggsutstyr. Med uselvstendig tilleggsutstyr menes datautstyr som ikke har en selvstendig funksjon uten at det er knyttet opp til datamaskinen, for eksempel skriver. Slikt tilleggsutstyr brukes vanligvis privat, og lån er da skattepliktig. Unntaksvis brukes utstyret først og fremst i forbindelse med jobb, slik at det likestilles med lån av PC. I slike tilfelle vil det ikke ha noe å si at utstyret enkelte ganger også brukes privat.

Tjenstlig bruk

Med «tjenstlig bruk» menes all bruk som leder til leveranse av tekster, beregninger, tegninger, timelister til arbeidsgiveren, samt relevant øvelsesbruk.

Dersom du låner datautstyr uten at det er et behov for det i jobben, må du skatte av fordelene. Ytelsen vil være trekk- og avgiftsfri (fri bruk/utlån av kapitalgjenstander uten overdragelse av eiendomsretten), men den skal innberettes.

Kjøp av arbeidsgivers datautstyr

Kjøper du datautstyr fra arbeidsgiveren settes lønnsfordelen til differansen mellom markedsverdi og den pris du har betalt for datautstyret. Det kan være vanskelig å vite hva som er akseptabel pris. Av den grunn har skattemyndighetene fastsatt hva du minimum må betale. Kan ikke annen verdi spesifikt dokumenteres, legges følgende markedsverdi til grunn:

- Utstyr mindre enn ett år gammelt: 80 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er mellom 1 og 2 år: 50 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er mellom 2 og 3 år: 20 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er 3 år eller eldre: 500 kroner

Hvis du minst betaler beløpene angitt ovenfor, beregnes det ikke noen fordel ved kjøp av brukt utstyr fra arbeidsgiver. Opprinnelig kostpris er arbeidsgivers kostpris inklusive moms, fratrukket rabatter.

Eksempel

Du låner et nettbrett av arbeidsgiver, kjøpt i juni 2012 for 6.000 kroner. Når du slutter i desember 2014, kan du kjøpe nettbrettet av arbeidsgiver for 1.200 kroner uten noen skattemessig effekt.

Eksempel

Petter skal slutte i jobben og begynne for seg selv og ønsker derfor å overta den PCen han bruker på kontoret. PCen, som snart er tre år gammel, kostet ny 12.000 kroner. Hvis Petter ikke betaler noe, må han skatte av 2.400 kroner.

Hjemmekontor

I disse tider, hvor flere og flere jobber i kontorlandskap, kan et komfortabelt hjemmekontor hvor man kan jobbe uforstyrret en eller flere ganger i uken, være gull verdt. Hvis kontoret kun brukes i forbindelse med jobb, er det også mulig å få noen skattefrie kroner ut av det. En kontorpult i stuen eller på gjesterommet er altså ikke tilstrekkelig.

Såkalt hjemmekontorgodtgjørelse settes til en andel av faktiske kostnader på hele huset, alternativt til et standardbeløp på 1.600 kroner per år.

Dersom du tar utgangspunkt i andel av faktiske kostnader, må du sette deg ned og summere hva huset koster deg per år i forsikring, eiendomsskatt, kommunale avgifter, ytre vedlikehold mv.

Her som overalt ellers er det viktig med dokumentasjon av opplysningene, slik at arbeidsgiver er sikker på at beløpet kan utbetales skattefritt.

Eksempel

Samlede utgifter til ytre vedlikehold, kommunale avgifter, villaeierforsikring, innboforsikring og oppvarming m.v. i løpet av året er 50.000 kroner. Hjemmekontoret utgjør 10 prosent av boligarealet. Som ansatt kan du motta hjemmekontorgodtgjørelse på 5.000 kroner, som tilsvarer en lønnsinntekt på ca. 9.000 kroner, hvis du tjener 500.000 kroner.

Bor du i leid bolig, kan hjemmekontorgodtgjørelsen dekke en andel av betalt husleie. Har du for eksempel betalt 130.000 kroner i husleie, og bruker 10 % av boarealet (eksklusivt) til hjemmekontor, kan arbeidsgiver utbetale 13.000 kroner i skattefri hjemmekontorgodtgjørelse.

Flyttekostnader

Har du fått jobb et annet sted i landet, og av den grunn må flytte, kan arbeidsgiver skattefritt dekke flytteutgiftene.

Flyttekostnader i forbindelse med fratreden fra stilling, eksempelvis ved oppnådd pensjonsalder, er i utgangspunktet ikke fradragsberettiget. Det er bare gjort unntak for pensjonister som må fraflytte tjenestebolig. Flyttekostnader ville uansett også inngå i minstefradraget, slik at det kun ville blitt aktuelt dersom du krevde faktiske utgifter fradragført i stedet for minstefradraget.

Situasjonen er etter vår vurdering en annen når det gjelder pendling. Flytting hjem må anses som en del av merkostnadene ved å bo borte fra hjemmet.

Reiseforsikring

Dekker arbeidsgiver reiseforsikring som kun gjelder tjenestereiser, er slik dekning helt skattefri. Gjelder forsikringen også på den ansattes fritid, er derimot merkostnaden (så mye forsikring koster ekstra som en følge av at den også dekker fritid) skattepliktig.

Utdanning

Utgifter til kurs og utdanning kan være en svært gunstig naturalytelse. Årsaken er at utgiftene kan bli svært store, og at man normalt ikke vil få fradrag dersom utgiften blir dekket av egen lomme. Økt kompetanse kommer også arbeidsgiver til gode, hvilket øker viljen til å betale utdanningen for den ansatte.

Skattefritaket gjelder dekning av utgifter til blant annet undervisning, eksamensavgift, skolebøker og annet materiell knyttet til utdanningen, reise til undervisningsstedet samt merutgifter til kost, losji og besøksreiser dersom utdannelsen medfører opphold utenfor hjemmet. Kostnadene må dokumenteres. Ettersom også kostnader til utdanning i utlandet kan dekkes, er det svært store beløp det kan bli snakk om å motta skattefritt.

Det er en forutsetning for skattefritaket at utdanningen gir kompetanse som kan benyttes i arbeid hos den nåværende arbeidsgiver. Hvis støtten til utdannelsen gis i forbindelse med avslutning av et arbeidsforhold må utdannelsen gi relevant kompetanse for fremtidige jobber.

Intern utdanning er alltid skattefritt. Dersom utdanningen ikke arrangeres av arbeidsgiver, men eksternt, gjelder enkelte tilleggsvilkår. For eksternt utdanning er skattefritaket begrenset til å gjelde utdanning som ved fulltidsstudier har en normert varighet på inntil fire semestre eller maksimalt 20 måneder. Dette gjelder for hvert ansettelsesforhold. For utdanning på mer enn 2 måneder er det et vilkår at man må ha vært ansatt i heltidsstilling hos den aktuelle arbeidsgiveren i mer enn ett år ved studiets begynnelse. For deltidsansatte kreves tilsvarende lengre ansettelse.

Det er ingen øvre beløpsgrense for dekning av utdannelsesutgifter, og utdannelsen kan tas i Norge eller i utlandet, og gjelde kompetanse både i forhold til nåværende og fremtidig jobb. Hvis det gjelder dekning i forbindelse med en sluttpakke er det en beløpsgrense på 1,5 G. I 2014 vil det si 132.555 kroner.

Tips: Det er mulig å delta på flere kortere kurs som til sammen har varighet på over 20 måneder, såfremt kursene er uavhengige av hverandre. Det vil si at de ikke må bygge på hverandre eller lede til en grad.

Eksempel

Det er ønskelig fra både arbeidsgivers og den ansattes side at den ansatte tar en toårig Master of Management-grad. Studiet koster ca. 70.000 kroner per studieår, som tilsvarer en bruttolønn for den ansatte på 125.448 kroner (hvis toppskatt trinn 1). Dette er noe mer enn arbeidsgiver har råd til, men ved å gjøre en avtale om at den ansatte reduserer lønnen sin med 70.000 kroner, mot at arbeidsgiver dekker utgifter til studieavgift og litteratur, kommer begge ut i pluss. Dette skyldes at arbeidsgiver sparer arbeidsgiveravgift og feriepenger.

Den ansatte:

Spart studieavgift:	kr 70.000
- redusert lønn (etter skatt på 44,2 %)	kr 39.060
- feriepenger (10,2 % etter skatt)	kr 3.984
= den ansatte sparer	kr 26.956

* Ifølge ferieloven har man kun krav på 4 uker ferie. Da er satsen 10,2 %. Mange har likevel avtalefestet rett til 5 uker ferie. Da vil satsen være 12 %.

Arbeidsgiver:

Spart lønn	kr 70.000
+ sparte feriepenger	kr 7.140
+ spart arbeidsgiveravgift	kr 10.877
- dekket studieutgifter	kr 70.000
= arbeidsgiver sparer før skatt	kr 18.017

Arbeidsgiver får fradrag for lønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og studieutgifter med 27 prosent. Korrigert for denne skatteeffekten vil arbeidsgiver spare 13.152 kroner.

Eksempel på utgiftsoppgave til arbeidsgiver:

UTGIFTSOPPGAVE

Til leder/lønnsavdeling

Jeg viser til samtale, og ber med dette om å få utbetalt utdanningsstipend for å ta ved høyskolen ... i

Jeg har jobbet heltid i over 12 måneder, og utdannelsen er relevant for jobben min her. Jeg ber derfor om å få utbetalingen trekkfritt, innberettet i kode 818.

Mine utgifter:

- Skolepenger:
- Skolebøker:
- Eksamensavgift:

Totalt:

Jeg leverer kvitteringer på utgiftene i etterkant.

Lillevik, dato

Peder Ås

Merutgifter på reise

Bilgodtgjørelse

Bruker du egen bil i jobben kan arbeidsgiver dekke kostnadene ved å utbetale bilgodtgjørelse. Dekningen kan bestå av et fast månedlig beløp, en fast godtgjørelse per kjørte kilometer eller en kombinasjon av disse. Bilgodtgjørelsen kan også relateres til for eksempel dekning av bensinutgiftene på bilen.

Din arbeidsgiver kan utbetale deg bilgodtgjørelse for jobbrelatert kjøring (yrkes- eller tjenestereiser, se vilkår 1 under) inntil Skattedirektoratets forskuddssatser, skattefritt og uten skattetrekk når du som lønnstaker har gitt arbeidsgiver nødvendig dokumentasjon (se vilkår 2 under). Dersom høyere beløp utbetales, vil det overskytende være skattepliktig som lønn.

Den nødvendige dokumentasjonen må være gitt til arbeidsgiver på utbetalingstidspunktet for at arbeidsgiver skal kunne la være å foreta skattetrekk. Når det gjelder skatteplikten, vurderes denne under ligningsbehandlingen for det enkelte år. Det er derfor fullt mulig at bilgodtgjørelse som har vært gjenstand for skattetrekk, likevel ikke skal skattellegges. Dette forutsetter at enten arbeidsgiver (før årets slutt) eller skattekontoret (sammen med selvangivelsen) mottar nødvendig dokumentasjon fra deg.

Vilkår 1: Kjøringen (reisen) må være jobb-relatert (en yrkesreise)

Trekkfri utbetaling av Skattedirektoratets satser forutsetter at det dreier seg om en yrkesreise og ikke privat kjøring (arbeidsreise). Skillet mellom arbeidsreise og yrkesreise kan være vanskelig, men det klare eksemplet på en yrkesreise (som du kan motta godtgjørelse for) er kjøring til en kunde. Som arbeidsreise regnes vanlig kjøring mellom hjem og fast arbeidssted. Utbetaler arbeidsgiver godtgjørelse for en arbeidsreise, behandles en slik utbetaling som lønn.

Vilkår 2: Legitimasjonskrav – reiseregning eller kjørebok

Trekkfri utbetaling av bilgodtgjørelse for yrkesreiser forutsetter at den ansatte leverer undertegnet reiseregning. Reiseregningen må minst inneholde følgende opplysninger:

- den ansattes navn, adresse og underskrift
- dato for avreise og hjemkomst for hver yrkes-/tjenestereise
- formålet med reisen (for eksempel «varelevering», «kontraktsmøte», «kurs»)
- reiseruten og årsaken til eventuelle omkjøringer
- totalt utkjørt distanse på grunnlag av bilens kilometerteller (eventuelt trip-teller)

Alle oppstillinger og reiseregninger skal oppbevares som bilag til arbeidsgiverens regnskaper.

Vilkår 3: Arbeidsgivers utbetaling ikke overstiger satsene fastsatt av Skattedirektoratet

Satser for inntektsåret 2015/(2014):

0 – 10.000 km	4,10 ¹ (4,05)
over 10.000 km	3,45 ¹ (3,45)
El-bil	4,20
Tilhengertillegg	1,00 (1,00)
Tillegg skogs/anleggsvei	1,00
Passasjertillegg	1,00

¹ Tillegg på 10 øre per km for arbeidstakere med arbeidssted i Tromsø.

Har arbeidsgiveren din brukt disse satsene vil du finne igjen beløpet i lønns- og trekkoppgaven, men ikke i selvangivelsen. Hvis bilgodtgjørelsen du har fått overstiger disse satsene gir det et skattepliktig overskudd som du vil finne i selvangivelsen post 2.1.4. Beløpet er skattepliktig som vanlig lønn, men gir ikke rett til feriepenger. Har arbeidsgiver utbetalt lavere enn satsene fastsatt av Skattedirektoratet går underskuddet inn i minstefradraget, slik at du ikke får noen reell glede av det.

Fast bilgodtgjørelse - «billønn»

Bilgodtgjørelse som utbetales med et fast beløp, for eksempel hver måned, kvartal eller år uavhengig av faktisk yrkeskjøring, blir ved utbetaling behandlet som lønn (dvs. er med i grunnlaget for skattetrekk).

Dersom du i ettertid, eksempelvis ved årets slutt, leverer arbeidsgiver reiseregning eller kjørebok som gir de opplysninger som ville kunne gitt en trekkfri utbetaling, kan arbeidsgiver splitte opp bilgodtgjørelsen i en trekkfri del (for det antall kilometer dokumentasjonen omfatter og etter Skattedirektoratets forskuddssatser) og en trekkpliktig del (det resterende). Den delen som arbeidsgiver innberetter som trekkfri, vil ikke bli skattlagt.

Du kan også legge dokumentasjon direkte frem for skattekontoret sammen med selvangivelsen som viser totalt kjørt distanse i yrket i løpet av året. Dersom dette gjøres, er kun overskuddet utover Skattedirektoratets forskuddssatser skattepliktig.

Eksempel

Arbeidsgiver har utbetalt 18.000 kroner, som du finner i lønns- og trekkoppgaven post 153-A, og i selvangivelsen post 2.1.4. Du har ført kjørebok som viser at du har kjørt 4.000 km i jobben (tilsvarer 16.200 kroner i 2014). Du stryker 18.000 kroner, og fører opp 1.800 kroner i stedet i selvangivelsen.

Gi en forklaring i post 5.0 og opplys om eventuell kjørebok eller annen dokumentasjon.

Kjørebok

Som lønsmottaker kan du ikke pålegges å føre kjørebok. Men en nøyaktig ført kjørebok vil kunne være en avgjørende dokumentasjon for yrkeskjøringen og dermed sørge for en riktig skattemessig behandling av fast bilgodtgjørelse.

De formelle kravene til selve kjøreboken er at det skjer en fortløpende registrering av bruken av bilen i yrket. Av kjøreboken må det fremgå hva som er utgangspunktet for dagens kjøring, hvilket firma, byggeplass eller lignende som er besøkt, hvor kjøringen avsluttes og kjørelengden ifølge kilometertelleren. Det er ikke nødvendig at privat bruk registreres i kjøreboken. Det totale antall kilometer må minst hver måned avleses fra kilometertelleren og anføres i boken.

Har du ikke ført kjørebok eller dersom kjøreboken ikke er korrekt ført, vil et anslag over yrkeskjøring som skal redusere overskudd på mottatt godtgjørelse, kunne endres skjønnsmessig av skattekontoret.

Mat på jobb

Utgifter til mat er en privat utgift. I utgangspunktet vil dermed mat fra arbeidsgiver regnes som lønn.

I to tilfeller er mat på jobben likevel skattefritt:

- Hvis det går under reglene for velferdstiltak.
- Hvis den ansatte har høyere utgifter til mat enn han ellers ville hatt på grunn av jobben.

Rimelig lunsj = velferd

Velferdstiltak er tiltak som tar sikte på å øke trivselen og samhörigheten på jobben. Det forutsettes at tiltaket retter seg mot alle, eller en betydelig gruppe, og er rimelig og vanlig ellers i arbeidslivet.

Arbeidsgivers subsidiering av bedriftskantiner regnes som skattefritt velferdstiltak hvis den er rimelig, altså ikke altfor kostbar. Vurderingen går både på standarden og de ansattes egenbetaling. Ved en felles lunsjordning i bedriften, der arbeidsgiver dekker vanlig norsk hverdagsmat for de ansatte, er det tilstrekkelig at den ansatte dekker cirka halvparten av selvkost på innkjøpt mat.

Eksempel

Arbeidsgivers utgifter til lunsjordningen (utenom kaffe, te, juice, melk) er 500 kroner pr. måned. Den ansatte betaler 250 kroner pr. måned via trekk i lønn, og arbeidsgivers subsidiering er da skattefri.

Hvis bedriften har en mer påkostet lunsjordning, med dyrt pålegg, varm mat eller lignende, må den ansattes egenbetaling dekke hele arbeidsgivers selvkost på råvarene for å slippe skatt. I 2014 er skattepliktig beløp 42 kroner per dag. (2015: 43 kroner).

Hvis det ikke finnes kantine på arbeidsplassen, kan arbeidsgiver i stedet trekk- og skattefritt gi tilskudd til kjøp av matkupper for ansatte til en verdi av maksimalt 50 kroner per dag (arbeidsgivers tilskudd skal maksimalt utgjøre 25 kroner). Kuponene skal brukes til kjøp av vanlig mat og drikke i forbindelse med arbeidet, og det skal ikke være mulig å motta veksling i kontanter.

Overtidsmat

Er den ansatte borte fra hjemmet i over 12 timer, kan arbeidsgiver skattefritt sørge for overtidsmat.

Tips: Dersom den ansatte kjøper mat, for så å få refundert regningen, gjelder det en grense på 84 (2015: 86) kroner per dag. Er regningen fra den ansatte på 100 kroner, og arbeidsgiver dekker hele regningen, er 16 (2015:14) kroner å regne som skattepliktig inntekt.

Hvis derimot arbeidsgiver tar regningen direkte, gjelder ikke den samme beløpsgrensen – vel å merke dersom måltidet er «rimelig».

Mat på reiser

Ved arbeidsopphold utenfor hjemmet med overnatting vil du ha krav på fradrag for merkostnader til mat og overnatting, forutsatt at du oppfyller pendlervilkårene. Mottar du godtgjørelse fra arbeidsgiver vil den normalt tilsvare det du ville hatt krav på i fradrag. Dermed blir det ikke noe skattepliktig overskudd, og beløpet står ikke i selvangivelsen (bare i lønns- og trekkoppgaven).

Har arbeidsgiver utbetalt mer enn de fastsatte satsene må du skatte av overskuddet. Har du for eksempel mottatt hotellsatsen (690 (2015: 710) kroner per døgn) men har bodd på hybel (195 (2015: 200) kroner per døgn), vil du bli beskattet for differansen mellom satsene med mindre du kan dokumentere høyere kostnader. Differansen, 495 (2015: 510) kroner per døgn er da ført opp som inntekt i selvangivelsen post 2.1.4.

Er du på tjenestereise med overnatting på hotell, er kostsatsen på 690 kroner (2015: 710 kr) per døgn. For reiser som varer mer enn ett døgn, regnes seks timer eller mer inn i det nye døgnet som et nytt, helt døgn.

Tjenestereise er definert som «pålagte og/eller godkjente reiser av ikke fast karakter i oppdrag for arbeidsgiver/oppdragsgiver». Fra 2015 følger ansatte med reising som en rutinemessig del av jobben reglene for tjenestereiser.

Kostsatsen forutsetter at den ansatte selv betaler alle måltider. Blir den ansatte påspandert måltider, eller disse ligger innbakt i hotellregningen (for eksempel frokost), reduseres satsen.

Måltidstrekket, altså reduksjon av beløpet for måltider den ansatte ikke betaler for, beregnes slik:

2014: Frokost: 10 prosent, Lunsj: 40 prosent, Middag: 50 prosent

2015: Frokost: 20 prosent, Lunsj: 30 prosent, Middag: 50 prosent

Ved overnatting på hotell hvor frokost er inkludert i romprisen, er diettsatsen for 2014 dermed 621 kroner (690 kroner minus 69 kroner). I 2015 vil den være 710 kroner minus 142 kroner, dvs. 568 kroner. Reglene for måltidstrekk er de samme innenlands og utenlands.

Eksempel

Er du på tjenestereise i Norge, overnatter, og blir påspandert middag, kan du få 345 kroner i skattefri diettgodtgjørelse i 2014. Er i tillegg frokosten inkludert i romprisen på hotellet på samme reise, kan du få 276 kroner i skattefri godtgjørelse (2014-satser).

Tips: Det er bare måltidstrekk for “fullverdige” måltider, altså måltider en normal person blir mett av, som det skal gjøres fradrag i kostgodtgjørelsen for. Selv om du serveres et lett måltid på flyet, kan du altså likevel kreve full diettgodtgjørelse.

Såkalte bruspenner kan utbetales skattefritt i de tilfellene hvor arbeidsgiver sørger for alle måltider ved oppholdet (såkalt “administrativ forpleining”), slik at den ansattes merutgifter begrenser seg til avis og lignende. Satsen er 90 kroner per 24 timer utenlands, og 100 kroner per 24 timer innenlands. Fra 2015 er disse reglene endret, og du har ikke lenger krav på bruspenner (se særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands).

Også for tjenestereiser uten overnatting kan du få dekket kosten. Dersom reisen er på inntil fem timer, får du kun dekket legitimerte utgifter. Satsene for 2014 er:

- Varighet 5–9 timer: 200 kroner
- Varighet 9–12 timer: 310 kroner
- Varighet over 12 timer: 510 kroner

For 2015 gjelder disse satsene:

- Varighet 6-12 timer: 280 kroner
- Varighet over 12 timer: 520 kroner

For både overnattingsreiser og reiser på dagtid må det leveres reiseregning.

Rutinemessige reiser

Revisorer og andre som har reiser for eksempel til kunder som en rutinemessig del av jobben sin, kan ikke få utbetalt skattefri kostgodtgjørelse på dagsreiser etter det vanlige reiseregulativet. I stedet kan disse yrkesgruppene få dekket legitimerte utgifter til kost. Forutsetningen er at de er på oppdrag i over seks timer og oppholder seg mer enn 15 kilometer fra det ordinære arbeidsstedet. Den ansatte må ta vare på kvitteringer fra kafé eller restaurant som leveres arbeidsgiver, og den skattefrie dekningen gjelder bare det som er legitimert med kvitteringer.

NB! Fra og med 1. januar 2015 følger ansatte med reising som en rutinemessig del av jobben regler for tjenestereise.

Underholdsbidrag

Fradrag

Underholdsbidrag som ytes etter lov eller avtale er som hovedregel fradragsberettiget i den grad bidraget regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren. Det er imidlertid omfattende unntak fra hovedregelen, og følgende bidrag er ikke fradragsberettiget:

- Barnebidrag etter barneloven, bidrag til barn som man ikke plikter å underholde, oppgjør av bidragsgjeld vedrørende barnebidrag, bidrag til fjernadopterte barn samt oppfostringsbidrag etter barnevernloven ytet under fosterhjems- eller institusjonsopphold.
- Bidrag til ektefelle når det ikke foreligger samlivsbrudd, bidrag til ektefelle for det året samlivet opphørte dersom skattyteren velger å bli lignet i klasse 2 i stedet for klasse 1 og bidrag til separert/fraskilt ektefelle regnet fra det tidspunktet de eventuelt har flyttet sammen igjen.
- Bidrag til samboer.
- Bidrag til foreldre, når det ikke er vederlag for motytelse.
- Bidrag gitt som engangsbeløp til avløsning av regelmessig bidrag.

På grunn av alle unntakene ovenfor, vil det vanligste tilfelle hvor det skal gis fradrag for bidrag være når bidraget er betalt til ektefelle ved skilsmisse eller formell/faktisk separasjon. Dette vil også være det vanligste tilfelle hvor bidrag vil være skattepliktig for mottaker.

Fradrag kan gis, selv om den bidragsberettigede er bosatt i utlandet. Dette gjelder selv om bidraget ikke er skattepliktig inntekt for mottakeren etter vedkommende lands interne skatteregler.

Du må imidlertid betale via bank for å ha fradragsrett ved betaling som samlet (knyttet til samme bidragsforpliktelse) utgjør 10.000 kroner eller mer i løpet av kalenderåret. Dette gjelder også når mottakeren er bosatt i utlandet.

Skattepliktig underholdsbidrag skal føres i selvangivelsen post 2.6.1, og inngår således i grunnlaget for minstefradrag (etter samme regler som for pensjon). Fradragsberettiget underholdsbidrag føres i selvangivelsen post 3.3.3, og kommer således til fradrag i tillegg til minstefradraget.

Inntekt

Underholdsbidrag er som hovedregel skattepliktig inntekt for mottaker. Det er imidlertid også her store unntak fra hovedregelen, og følgende underholdsbidrag er ikke skattepliktige:

- Barnebidrag etter barneloven og oppfostringsbidrag etter barnevernloven.

- Bidrag til foreldre.
- Bidrag til ektefelle når det ikke foreligger samlivsbrudd, og bidrag til separert/fraskilt ektefelle etter den dagen en har flyttet sammen igjen.
- Bidrag til samboer.
- Bidrag gitt som engangsbeløp til avløsning av regelmessig bidrag.

Underskudd

Negativ inntekt

Dersom du har fradrag som er større en inntektene dine blir nettoinntekten negativ. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom du har hatt store tap ved salg av fast eiendom eller aksjer. Et slikt underskudd fremføres til påfølgende år.

Som utgangspunkt er underskudd fradragsberettiget fullt ut, men i noen tilfeller kan fradragsretten helt eller delvis være falt bort. Dette gjelder blant annet hvis

- det er gitt fradrag for kostnader til pass og stell av barn (post 3.2.10) i det året slikt underskudd oppstod (slikt fradrag kan ikke etablere eller øke et framførbart underskudd)
- du har fått ettergitt gjeld ved gjeldsforhandling eller konkurs
- du har tilbakeført underskudd til tidligere år ved opphør av virksomhet

Ektefeller

Dersom du er gift overføres underskudd som du selv ikke får brukt opp automatisk til din ektefelle. Du kan ikke velge at underskuddet ikke skal overføres til din ektefelle. Hvis underskuddet fortsatt ikke er fullt utnyttet hos ektefellen, vil det gjenstående fremføres til fradrag neste år.

Eksempel

Jan har en lønnsinntekt på 700.000 kroner, minstefradrag på 84.150 kroner og et aksjetap på 800.000 kroner. Minstefradraget og 615.850 kroner av aksjetapet reduserer inntekten hans til 0. Den resterende delen av tapet, 184.150 kroner, overføres automatisk til kona Mette.

Selvangivelsen

Har du underskudd til fremføring fra tidligere år, skal beløpet være oppgitt på skatteoppgjøret ditt for 2013 som “ubenyttet underskudd” og forhåndsutfyllt i post 3.3.11 i selvangivelsen for 2014.

Du må føre opp hele underskuddet hvert år – du kan ikke velge å føre opp deler av underskuddet og «spare» resten til senere år.

Eksempel

Maria har i 2014 hatt tap ved avvikling av et aksjeselskap på 600.000 kroner. Øvrige fradrag i selvangivelsen er 100.000 kroner, mens lønnsinntekten er 450.000 kroner. Maria har ikke andre inntekter. Som en følge av fradragene vil Maria få negativ nettoinntekt i 2014.

Personfradraget kan ikke øke underskuddet, slik at dette faller bort for 2014. Dersom du har mulighet til å styre det, bør du sørge for å ha netto inntekt minst lik personfradraget (2014: 48.800 kroner). Selv om nettoinntekten er null eller negativ, blir ikke skatten nødvendigvis null. Bruttoskattene, altså trygdeavgift og toppskatt, må betales på vanlig måte, selv om nettoinntekten er negativ.

Utland

I dette kapitlet omhandles skattespørsmål med tilknytning til utlandet. Regler som omtales er skattereglene ved inn- og utflytting, arbeidsopphold i utlandet, pensjon fra/til Norge og fast eiendom og aksjer i utlandet. Det er generelt slik at skattespørsmål tilknyttet utlandet er mer kompliserte, slik at det ofte er nødvendig å kontakte vår medlemservice i slike saker.

Innflytting til Norge

Ved innflytting til Norge er du skattemessig bosatt fra det året:

- du har oppholdt deg i Norge 183 dager i løpet av en tolv måneders periode, eller
- du har oppholdt deg i Norge 270 dager i løpet av en trettiseks måneders periode.

Dersom du oppfyller kravet til 183 dagers opphold i løpet av ett inntektsår, blir du skattepliktig som bosatt fra innflyttingsdato. Oppfylles kravet i året etter innflyttingsåret, inntreer skatteplikten som bosatt fra 1. januar dette året.

Eksempel

A flytter til Norge 1. mars 2014. Han oppholder seg i Norge mer enn 183 dager i 2014. A er skattepliktig som bosatt i Norge fra 1. mars 2014.

Eksempel

B flytter til Norge 1. november 2014. Han oppholder seg i Norge mindre enn 183 dager i 2014, men mer enn 183 dager i de første 12 månedene etter innflyttingen. B er bosatt i Norge fra 1. januar 2015.

Eksempel

C oppholder seg i Norge i fra midten av mai til slutten av august i årene 2012 til 2014, til sammen 100 dager per år. C vil anses bosatt i Norge fra 1. januar 2014, fordi han i løpet av 2014 har vært i Norge i minst 270 dager i løpet av en trettiseks måneders periode.

Ved beregning av antall dager i Norge teller både hele og deler av en dag som ett helt døgn.

Eksempel

D lander på Gardermoen om kvelden 12. november og reiser ut av Norge igjen om morgenen 13. november. Oppholdet teller som to døgn i Norge.

Det spiller ingen rolle hva du gjør i Norge, om du arbeider eller er på ferie mv. Flere korte opphold legges sammen.

Når du er skattemessig bosatt i Norge etter skatteloven er du i utgangspunktet skattepliktig til Norge for all inntekt og formue, uansett om inntekten eller formuen er oppebåret/befinner seg i utlandet. Begrensninger i denne fulle skatteplikten foreligger likevel i skatteavtale med fremmed stat og i skatteloven. Se mer om dette nedenfor.

Utflytting

Generelt

Ved utflytting fra Norge vil skatteplikten til Norge opphøre etter nærmere regler. Når skatteplikten som bosatt i Norge er opphørt, betegnes du som skattemessig emigrert.

Vilkår for skattemessig emigrasjon

Tre vilkår må være oppfylt for at du skal anses skattemessig emigrert:

- Du må ha tatt fast opphold i utlandet
- Verken du selv eller dine nærstående kan disponere bolig i Norge
- Du kan ikke oppholde deg i Norge mer enn 61 dager i året i de tre første årene etter utflytting

Dersom disse tre vilkårene er oppfylt i de tre påfølgende årene etter utflytting, vil skatteplikten til Norge opphøre fra 1. januar i det fjerde året.

Eksempel

A solgte boligen og tok varig utflytting fra Norge 1. juni 2014. Dersom han ikke oppholder seg i Norge mer enn 61 dager per år i årene 2015 til 2017, vil han anses emigrert fra 1. januar 2018.

Dersom du har bodd i Norge mindre enn 10 år i løpet av livet, gjelder i utgangspunktet de samme vilkårene, men likevel slik at skatteplikten opphører fra 1. januar i året etter utflyttingsåret.

Eksempel

B solgte boligen og tok varig utflytting fra Norge 1. juni 2014. Han har til sammen bodd 8 år i Norge i løpet av sitt liv. Dersom han ikke oppholder seg mer enn 61 dager i Norge i 2015, vil han anses emigrert fra 1. januar 2015.

Disponere bolig

Du vil, når det gjelder reglene om emigrasjon, anses å disponere bolig i Norge hvis du eier en bolig, selv om den leies ut. Det samme gjelder dersom du leier bolig i Norge, også om boligen er fremleiet. Du anses likevel ikke for å disponere bolig ved kortvarig leie av bolig under «tillatt» opphold i Norge inntil 61 dager.

Dersom du eier aksjer i et selskap med bolig i Norge, anses du for å disponere denne, dersom din eierpost gir deg kontroll eller disposisjonsrett over boligen.

Eksempel

A eier bolig i Norge. I forbindelse med utflytting selger han boligen til sitt heleide aksjeselskap. A kan ikke skattemessig emigrere fra Norge fordi han anses å disponere bolig her.

Heller ikke dine nærstående kan disponere bolig i Norge. Nærstående vil i denne sammenhengen si ektefelle, samboer og mindreårige barn. Dere regnes som samboere bare dersom vedkommende flytter med deg til utlandet. Dersom du etter utflytting har mindreårige barn i Norge, anses du normalt å disponere bolig her frem til barnet er myndig. Dette gjelder likevel ikke når barnet bor sammen med fraskilt ektefelle eller tidligere samboer, eller du aldri har bodd sammen med den barnet bor sammen med i Norge.

Med bolig menes eiendom som kan benyttes til bolig hele året. Eiendom uten innlagt vann og avløp for helårsbruk holdes i utgangspunktet utenfor. Dersom slike eiendommer faktisk er benyttet som bolig av skattyter, anses enheten likevel som bolig, altså selv om den ikke har innlagt vann og avløp. Hytter og andre eiendommer som ikke er regulert til helårsbruk, regnes i utgangspunktet ikke som bolig. Også slike eiendommer vil imidlertid regnes som bolig dersom de rent faktisk benyttes som bolig.

Boligenhet som du har anskaffet minst fem år før det året du tok fast opphold i utlandet regnes likevel ikke som bolig, dersom du (eller dine nærstående) aldri har bodd der.

Eksempel

B kjøpte en leilighet i Kristiansund i 2006, som har vært utleid siden. B tok varig opphold i utlandet i 2014. B anses ikke å disponere leiligheten i Kristiansund som bolig i forhold til reglene om emigrasjon.

Eksempel

C kjøpte en leilighet i Oslo i 2007, som han siden har benyttet som fritidseiendom. C tok varig opphold i utlandet i 2014. C anses ikke å disponere leiligheten i Oslo som bolig i forhold til reglene om emigrasjon.

Dersom det er kortere tid enn fem år mellom kjøpet av bolig og flyttingen til utlandet, vil skattyter anses å disponere boligen bare frem til femårskravet er oppfylt, så sant han eller hans nærmeste aldri har benyttet eiendommen som bolig.

Eksempel

D kjøpte en leilighet på Lillehammer i juni 2010, som siden har vært utleid. I forhold til reglene om emigrasjon, vil D anses å disponere bolig frem til juni 2015. Han kan ikke påbegynne emigrasjon før dette tidspunktet, selv om han flyttet ut av Norge tidligere.

Skatteplikten til Norge etter utflytting

Selv om du er skattemessig emigrert, vil du være skattepliktig til Norge for visse inntekter og formue med tilknytning til Norge. Du er da begrenset skattepliktig til Norge. Begrenset skatteplikt omfatter blant annet:

- fast eiendom i Norge
- lønn opptjent ved arbeid i Norge
- pensjon fra Norge
- lønn fra den norske stat
- virksomhet i Norge
- gevinst ved salg av aksjer i norske selskaper (i en begrenset periode)
- aksjeutbytte fra norsk selskap
- i en viss utstrekning inntekt ved arbeid om bord på skip

Dersom du har denne type inntekt eller formue, har du plikt til å levere selvangivelse til Norge. Du har likevel ikke plikt til å levere selvangivelse dersom du kun mottar utbytte fra norsk selskap. I slike tilfeller trekkes kildeskatten av selskapet før utbyttet utbetales.

Arbeid i utlandet

I utgangspunktet er du fullt ut skattepliktig til Norge når du arbeider en periode i utlandet. Regler i skatteloven og skatteavtale kan likevel begrense Norges beskatningsrett. En gunstig regel som begrenser Norges beskatningsrett er ettårsregelen i skatteloven § 2-1 tiende ledd. Det foreligger også som oftest skatteavtale mellom Norge og det landet en arbeider i. I enkelte tilfeller er det mer gunstig å påberope seg reglene i skatteavtalene. TIPS: Grensen for hobby og næringsvirksomhet er noe du bør ha i hodet også når det gjelder utlandet.

Ettårsregelen

Etter skatteloven § 2-1 tiende ledd kan en arbeidstaker som har et arbeidsopphold i utlandet av minst 12 måneders sammenhengende varighet, kreve skatten i Norge ned-satt.

I kravet til sammenhengende varighet ligger det at en bare har anledning til å oppholde seg i Norge i 6 dager per måned i gjennomsnitt, altså 72 dager per 12 måneders periode. Vær klar over at hver del av et døgn du er i Norge teller som en dag. Du kan godt være i Norge i mer enn 6 dager enkelte måneder, så lenge gjennomsnittlig opphold ikke overstiger 6 dager per måned.

Eksempel

Rune skal arbeide i England fra 1. mars 2014 til 1. november 2015. Han kan godt ta for eksempel fire uker sommerferie i Norge i juli 2014 og juli 2015, så lenge oppholdene i Norge gjennomsnittlig ikke overstiger 6 dager per måned.

Det er ingen øvre grense for hvor langt arbeidsoppholdet i utlandet kan være for å benytte ettårsregelen. Det stilles heller ingen krav til hva man gjør i Norge under tillatt opphold her (ferie, avspasering, arbeid mv). Dersom en utfører arbeid under oppholdene i Norge, vil denne inntekten være skattepliktig hit på ordinær måte.

Det gjelder spesielle regler for den som arbeider for den norske stat, eller dersom lønnsinntekten er finansiert av øremerkede midler fra den norske stat. Når det gjelder varigheten av oppholdet i utlandet, er det i slike tilfeller tilstrekkelig med to opphold å 6 måneders varighet innenfor en periode på 30 måneder.

Eksempel

Birger arbeider for en bistandsorganisasjon og Birgers lønnsinntekt er finansiert av øremerkede overføringer fra den norske stat. Birger har hatt to arbeidsopphold i utlandet, fra 5. januar til 8. juli 2014 og fra 1. november 2014 til 10. mai 2015. Birger oppfyller tidskravet i ettårsregelen, såfremt han ikke har vært mer enn 6 dager i Norge i gjennomsnitt i de to periodene han arbeidet ute.

I enkelte tilfeller kan opphold i Norge inntil 9 dager per måned godtas. Dette gjelder når det utvidede oppholdet skyldes ekstraordinære forhold som var upåregnelige da arbeidsoppholdet startet, for eksempel egen eller nærstående sykdom, eller krig/uroligheter/naturkatastrofe i arbeidslandet.

Arbeidsopphold

Ettårsregelen er en skattelempningsregel som kun gjelder for lønnsinntekter, og ikke for pensjon, næringsinntekt eller kapitalinntekt. Inntekter som omfattes er kontant lønn, naturalytelser mv samt feriepenge innvunnet under utenlandsoppholdet. Sykepenge og fødsels-/adopsjonspenge likestilles med lønn, når mottaker ved utreisen ikke visste eller burde ha visst at en ville bli berettiget til dette. I tillegg omfattes inntekt fra selvstendig oppdrag som ikke fyller vilkårene for å anses som næringsinntekt. Dagpenge, uføretrygd og arbeidsavklaringspenge omfattes ikke av ettårsregelen.

For å omfattes av ettårsregelen, må en reise til utlandet primært for å arbeide. I kravet til arbeid ligger det at en minst må ha en stillingsprosent på 50. Det spiller i utgangspunktet ingen rolle om en har norsk eller utenlandsk arbeidsgiver. Det har heller ingen betydning for skattenedsettelsen i Norge om lønnsinntekten blir skattlagt i arbeidslandet.

Ettårsregelen gjelder ikke når arbeidet hovedsakelig finner sted utenfor andre lands territorium og kontinentalsokler. Dette vil i praksis gjøre regelen lite aktuell for sjømenn i internasjonal fart.

Norge eksklusiv beskatningsrett

Det kan ikke gis skattenedsettelse etter ettårsregelen når Norge i henhold til skatteavtale med arbeidslandet har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten. Dette er særlig aktuelt i to tilfeller:

Norge har for det første ofte eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten når lønnen er betalt av den norske stat. I slike tilfeller er derfor ettårsregelen vanligvis aktuell bare når en arbeider i et land Norge ikke har inngått skatteavtale med. Lønnsinntekten regnes som utbetalt fra den norske stat også når den er utbetalt av andre, dersom lønnen er

utbetalt med øremerkede midler fra den norske stat. Dette gjelder for eksempel i en del tilfeller for ansatte i bistandsorganisasjoner.

Eksempel

Arnulf har arbeidet for den norske stat i Sverige i to år. Den nordiske skatteavtalen bestemmer i artikkel 19 at Norge normalt har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten. Skatten kan da ikke settes ned i Norge etter ettårsregelen.

Eksempel

Bjarte arbeider for en norsk bistandsorganisasjon i Afghanistan. Arbeidet har en varighet på to år, og Bjarte oppholder seg i Norge i 30 dager i løpet av denne tiden. Bjartes lønn er finansiert med øremerkede midler fra den norske stat. Fordi Norge ikke har skatteavtale med Afghanistan, kan Bjarte likevel innrømmes skattenedsettelse etter ettårsregelen (nærmere om skattenedsettelsen, se nedenfor).

Den andre situasjonen Norge kan ha eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten, er når du har norsk arbeidsgiver, og du oppholder deg i arbeidslandet i mindre enn 183 dager i løpet av et kalenderår. Denne begrensningen er aktuell i utreise- eller hjemreiseåret, men bare hvis skatteavtalen opererer med kalenderår (i stedet for 12-måneders periode) som relevant avgrensning. Dette gjelder for eksempel skatteavtalen med USA. Det er i tillegg et krav for eksklusiv norsk beskatningsrett at arbeidsgiver ikke belaster lønnsinntekten et fast driftssted i USA.

Eksempel

Trond arbeidet i USA fra 1. oktober 2013 til 1. november 2014 for et norsk firma. Han har ikke vært i Norge i perioden. Hans arbeidsgiver har ikke fast driftssted i USA, og fordi Trond arbeidet i USA i mindre enn 183 dager i 2013, har Norge eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten hans. Ettårsregelen kan dermed ikke benyttes for 2013. I 2014 har Trond vært i USA mer enn 183 dager, og ettårsregelen kan dermed benyttes for 2014. Selv om ettårsregelen ikke kan benyttes i 2013 fordi Norge i henhold til skatteavtalen med USA har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten, vil tiden Trond arbeidet i USA i 2013 telle med ved beregningen om kravet til tolv måneder opphold er oppfylt.

Skattenedsettelsen

Dersom du oppfyller kravene i ettårsregelen, settes skatten i Norge ned med den delen av skatten som skyldes utenlandsinntekten. Dette kalles den alternative fordelingsmetoden.

Eksempel

Erik har arbeidet i England i hele 2014. Han har ingen inntekt i Norge. Eriks lønnsinntekt i England blir tatt opp til beskatning i Norge, men skatten i Norge settes ned med den delen av den norske skatten som skyldes arbeidsinntekten i England. Siden hele skatten i Norge skyldes arbeidsinntekten i England, settes hele den norske skatten ned.

Eksempel

Ida har arbeidet i England fra 1. juni 2013 til 1. juli 2014. Fra august 2014 arbeidet hun igjen i Norge. I 2014 har Ida krav på skattenedsettelse på arbeidsinntekten opptjent i England fram til 1. juli 2014. Forutsatt at 50 prosent av inntekten er opptjent i England, vil 50 prosent av skatten i Norge falle bort.

NB: Merk at ettårsregelen ikke hjemler nedsetting av trygdeavgiften. Hvorvidt du skal betale trygdeavgift til Norge er regulert av bestemmelser i folketrygdloven og eventuell trygdeavtale. Her bør du alltid kontakte NAV Internasjonalt for en avklaring før du reiser ut. Disse reglene går vi ikke nærmere inn på i denne fremstillingen.

Offentlig ansatte som oppfyller kravene i ettårsregelen, vil kun få nedsatt skatten til kommune og fylkeskommune.

Se nærmere om den konkrete skattenedsettelsen i eksemplet under overskriften «praktisk eksempel».

I selvangivelsen

Du må kreve skattenedsettelse etter ettårsregelen i selvangivelsen, og vedlegge ferdig utfylt skjema RF-1150. I selvangivelsen krysser du av for skattenedsettelsen i post 1.5.6. Du bør videre legge ved en bekreftelse fra arbeidsgiver på oppholdets varighet. Når du har norsk arbeidsgiver, skal arbeidsgiver ha innberettet lønnsinntekten opptjent i utlandet i kode 113 eller 113 A. Dette fremgår av selvangivelsen og lønns- og trekkoppgaven. Dersom lønnsinntekten er innberettet i kode 111/111 A bør du ta kontakt med arbeidsgiver for endret innberetning. Vær oppmerksom på at ligningsmyndighetene kan be deg om å dokumentere opphold i Norge nærmere, for eksempel ved utskrift av konto, flybilletter e.l.

Har du utenlandsk arbeidsgiver som ikke innberetter lønn til Norge, bør du dokumentere lønnen ved årsoppgave/lønns slipper/lønns- og trekkoppgave fra utlandet. Brutto lønn føres i selvangivelsen på vanlig måte i post 2.1.1.

For omregning av valuta benyttes enten Norges Banks gjennomsnittskurs for den aktuelle periode, eller månedskurs. Disse finner du på www.norgesbank.no.

Praktisk eksempel:

Ola Nordmann har arbeidet i USA fra 1. mai 2013 til 1. september 2014. Ola har norsk arbeidsgiver, som har innberettet følgende lønnsinntekt for inntektsåret 2014:

Lønn i kode 111 A:	kr 255.000
Lønn i kode 113 A:	kr 490.000
Skattepliktig del av forsikringer i kode 116 A:	kr 9.000
Fri mobiltelefon i kode 130 A:	kr 4.392
Feriepenger i kode 149 A:	kr 49.000

Ola har i tillegg følgende fradrag og inntekter i selvangivelsen: Renteinntekter på kr 2.500, renteutgifter på kr 40.000, foreldrefradrag på kr 25.000 og fagforeningskontingent på kr 3.000.

Skatteetaten

Nedsetting av inntektsskatt på lønn 2014

Se rettledning på baksiden

Navn OLA NORDMANN		Fødselsnummer 010170 12345	
Hvor lenge har du arbeidet i utlandet i inntektsåret?	Fra dato 01/01	Til dato 01/09	Hvor mange dager har du oppholdt deg i Norge? (hele eller deler av dager)
			Antall dager 112

1 Lønn opptjent i utlandet

Beløpet føres også i selvangivelsen post 2.1.1

Land	Beløp i valuta	Valutakode	Beløp i NOK
USA (kode 113 A)	490.000	-	490.000
USA (andel kode 116 A og kode 130 A)	8.667	-	8.667
USA (kode 149 A)	49.000	-	49.000

2 Kostnader direkte tilordnet lønn fra utlandet ført i post 1

Når du har ført opp noen av disse fradragene i selvangivelsen, må du opplyse om fradraget knytter seg til lønn i Norge og/eller til lønnen i utlandet:

	Norge	Utlandet	Forholdsmessig fordeling	Beløp som knytter seg til lønnen i utlandet (NOK)
2.1 Selvangivelsens post 3.2.2 faktiske kostnader	☐	☐		
2.2 Selvangivelsens post 3.2.7 merkostnader ved arbeidsopphold utenfor hjemmet	☐	☐		
2.3 Selvangivelsens post 3.2.8/9 netto arbeids-/besøksreiser	☐	☐		
2.4 Selvangivelsens post 3.2.11 fagforeningskontingent	☐	☐	☒	
2.5 Selvangivelsens post 3.2.12 premie til pensjonsinnskudd	☐	☐	☐	

3 Tilleggsopplysninger

Dato	Underskrift
------	-------------

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i Finansdepartementets delegeringsvedtak av 28. november 1994, jf ligningsloven § 4-3 nr 2.

RF-1150B

Olas utfylte RF-1150 ser slik ut:

Når det gjelder de skattepliktige ytelsene forsikring og telefon, har Ola fordelt inntekten mellom Norge og USA etter hvor lenge han arbeidet i hvert land. Dette betyr at 8/12 er henført til inntekt opptjent i USA. Feriepengene i kode 149A, er feriepenger opptjent under utenlandsoppholdet i 2013. De skal være med som utenlandsk inntekt i skjemaet, selv om de er utbetalt i 2014.

Legg merke til at dersom Ola hadde arbeidet i et EØS-land, skulle ikke minstefradraget eller foreldrefradraget vært fordelt i skjemaet, dersom ikke minst 90 prosent av lønnsinntekten var opptjent i det andre EØS-landet. Heller ikke fradragsberettiget underholdsbidrag eller særfradrag, skal i et slikt tilfelle fordeles i skjemaet. Renteutgifter skal aldri fordeles i skjemaet når utenlandsinntekten er lønnsinntekt.

Skattekort

Dersom du har norsk arbeidsgiver, må denne foreta forskuddstrekk i lønnsinntekten opptjent i utlandet. Det er da en fordel å be om endret skattekort, slik at dette kan tilpasses ettårsregelen. I søknad om nytt skattekort bør du, foruten inntektens størrelse, oppgi:

- hvem som er arbeidsgiver
- i hvilken periode du skal arbeide i utlandet og forventet antall dager i Norge
- i hvilket land du skal arbeide og hva du skal arbeide med

Skatteavtale

Norge har inngått i underkant av 90 skatteavtaler med andre land. Skatteavtalene fordeles beskatningsretten mellom landene når inntekt eller formue har tilknytning til flere land, for eksempel når du bor i Norge men arbeider i et annet land.

Skatteavtalene opererer med et eget bostedsbegrep (som oftest finner du dette i artikkel 4 i avtalen). Ved bruk av skatteavtalene må du ta stilling til hvilket land du er bosatt i henhold til skatteavtalen – i arbeidslandet eller i Norge.

Oftest vil du være bosatt i Norge i henhold til skatteavtalen, selv om du arbeider i utlandet. Vi går ikke her nærmere inn på de forskjellige kriteriene i bostedsartikkelen, men nedenfor finner du skatteavtalenes metode for å unngå dobbeltbeskatning på lønnsinntekten opptjent i utlandet.

Bosatt i Norge etter skatteavtalen

Når du er bosatt i Norge i henhold til skatteavtalen, kan du benytte de ordinære reglene i skatteavtalen for unngåelse av dobbeltbeskatning. Dette er særlig aktuelt når en ikke oppfyller kravene til ettårsregelen, jf. ovenfor. Det finnes to hovedtyper av skatteavtaler, og metoden de bruker for å unngå dobbeltbeskatning er ulik:

En kreditavtale gir rett til fradrag for den skatten som er betalt i utlandet (med den begrensning at du ikke får fradrag for mer enn det som er betalt i skatt på inntekten i Norge). I selvangivelsen må skjema RF-1147 vedlegges, og du må dokumentere betalt skatt i utlandet. Se eksempel på utfylt skjema i avsnittet «pensjon fra utlandet» nedenfor.

En unntaksavtale fører, når det gjelder lønnsinntekt, til det samme resultat som bruk av ettårsregelen, det vil si skattnedsettelse etter den alternative fordelingsmetode. Skattnedsettelse kreves i selvangivelsen på samme måte, og du må levere skjema RF-1150 sammen med selvangivelsen. Om utfylling av skjemaet, se ovenfor.

Bosatt i utlandet etter skatteavtalen

Dersom du er bosatt i utlandet etter skatteavtalen, vil Norge ikke kunne skattlegge inntekter eller formue som ikke har kilde i Norge. Dette betyr for eksempel at lønnsinntekt opptjent i utlandet da ikke er skattepliktig til Norge.

I selvangivelsen opplyser du om inntektene/formue i utlandet, men påstår deg bosatt i utlandet i henhold til skatteavtale. Du må vedlegge et skriv fra skattemyndighetene i bostedsstaten som bekrefter at de anser deg for bosatt der i henhold til skatteavtalen.

Kreditregler i skatteloven

Selv om Norge ikke har skatteavtale med arbeidsstaten, og selv om du ikke oppfyller vilkårene i ettårsregelen, skal likevel lønnsinntekten ikke dobbeltbeskattes. Inntekten vil riktignok tas opp til beskatning i Norge, men skattelovens kapittel 16 inneholder bestemmelser som innrømmer fradrag i Norge for skatt betalt i utlandet når inntekten har kilde i utlandet. Inntekten har kilde i utlandet når arbeidet er utført i utlandet. Også her må RF-1147 leveres som vedlegg til selvangivelsen, og betalt skatt i utlandet må dokumenteres.

Ubenyttet kreditfradrag kan fremføres i inntil fem år.

Pensjon

Bosatt i Norge, pensjon fra utlandet

Når du er bosatt i Norge etter norsk intern rett, har Norge i utgangspunktet rett til å skattlegge pensjon mottatt fra utlandet. Denne beskatningsretten er likevel ofte begrenset av skatteavtale mellom Norge og utbetalingsstaten. Skatteavtalene har ulike regler, og det er derfor nødvendig å undersøke den enkelte skatteavtale for å avgjøre Norges beskatningsrett.

Det går et skille mellom skatteavtaler som gir kildestaten beskatningsretten og avtaler som gir bostedsstaten beskatningsretten, eventuelt en kombinasjon av disse. Det skilles også i enkelte avtaler mellom ulike typer pensjoner. Du må derfor undersøke den kon-

krete skatteavtale for å avklare skatteplikten. Vær klar over at pensjonen må oppgis i selvangivelsen selv om den er skattefri i Norge, fordi pensjonen har betydning for beregningen av skattefradraget for pensjonsinntekt. Se nærmere om skattefradraget i hovedkapitlet «pensjon». Skattefri pensjon skal oppgis i selvangivelsens post 2.2.5.

Du må altså undersøke skatteavtalen mellom Norge og utbetalingsstaten, for å se om pensjonen er skattepliktig til Norge. Her gjengir vi som en illustrasjon reglene i den nordiske skatteavtalen:

Skatteplikten for pensjoner utbetalt fra de andre nordiske landene reguleres av den nordiske skatteavtale artikkel 18. Pensjonen er i utgangspunktet skattepliktig til utbetalingsstaten. Norge kan likevel også skattlegge pensjonen, men skal gi fradrag i utlignet skatt etter kreditmetoden.

I selvangivelsen må du oppgi pensjonen til beskatning. Pensjon fra en annen EØS-stat (inkludert Norden), som tilsvarende alderspensjon fra folketrygden eller AFP i Norge, skal oppgis i post 2.2.3. Du har krav på skattefradrag i pensjonsinntekt for slik pensjon. Andre pensjoner oppgis i post 2.2.2, og gir ikke selvstendig rett til skattefradrag i pensjonsinntekt.

Du må omregne inntekten til norske kroner før du fører den inn i selvangivelsen. Benytt gjennomsnittskursen på den aktuelle valutaen. Kursen finner du på norgesbank.no. Du må kreve skattenedsettelse (kreditfradrag) i Norge for skatten du har betalt i utbetalingsstaten. Dette gjøres ved å krysse av i post 1.5.6 for kreditfradrag og ved å fylle ut og levere skjema RF-1147 «Frdrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag 2014», sammen med selvangivelsen.

Utfylt RF-1147 fremgår av eksemplet nedenfor:

Ola Nordmann er bosatt i Norge og mottok i 2014 privat pensjon fra Sverige på 200.000 SEK. I tillegg mottok han 200.000 NOK i pensjon fra folketrygden. Han betalte 50.000 SEK i skatt på den svenske pensjonen i Sverige. Foruten minstefradrag og personfradrag, var andre poster i selvangivelsen: Renteutgifter på 10.000 kroner, renteinntekter på 2.000 kroner, aksjegevinst på 15.000 kroner og gave til frivillig organisasjon på 2.500 kroner.

Skatteetaten

Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag 2014

Se egen rettledning for utfylling av skjemaet (RF-1148)

Navn OLA NORDMANN	Fødselsnummer 010170
----------------------	-------------------------

1. Lønn opptjent i utlandet Beløpet føres også i selvangivelsen post 2.1.1

Land lønnen er opptjent i	Valutakode	Brutto lønn i utlandet		Skatt betalt i utlandet	
		Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

2. Pensjon fra utlandet Beløpet føres også i selvangivelsen postene 2.2.2 og 2.2.3

Land	Type pensjon	Valutakode	Brutto pensjon		Skatt betalt i utlandet	
			Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK
SVERIGE	☐ Etter privat tjeneste	SEK	200.000	183.680	50.000	45.920
	☐ I hht sosiallovgivningen					
	☐ Etter off. tjeneste					
	☒ Annen privat pensjon					
	☐ Etter privat tjeneste					
	☐ I hht sosiallovgivningen					
	☐ Etter off. tjeneste					
	☐ Annen privat pensjon					

3. Aksjeutbytte fra utenlandsk selskap

Land der selskapet er hjemmehørende	Valutakode	Brutto utbytte fra utlandet		Skatt betalt i utlandet	
		Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

4. Annen kapitalinntekt fra utlandet

Land	Type inntekt	Ført i post	Valutakode	Inntekt fra utlandet		Skatt betalt i utlandet	
				Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

5. Næringsinntekt/underskudd og personinntekt fra enkeltpersonforetak i utlandet

Beløpene føres også i selvangivelsen post 1.6, 2.7 eller 3.2.19

Land	Beregnet personinntekt	Næringsinntekt	Underskudd	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
	Beløp i NOK	Beløp i NOK	Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

6. Netto næringsinntekt/underskudd og arbeidsgodtgjørelse fra deltakerlignet selskap med virksomhet i utlandet

Beløpene føres også i selvangivelsen post 1.7, 2.7 eller 3.2.19

Land	Arbeidsgodtgjørelse	Næringsinntekt	Underskudd	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
	Beløp i NOK	Beløp i NOK	Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

RF-1147B

Olas utfylte RF-1147 ser slik ut:

7. Kostnader direkte tilordnet inntekt fra utlandet

Når du har ført opp noen av disse frdragene i selvangivelsen, må du opplyse om frdragene knytter seg til inntekt i Norge og/eller inntekt i utlandet

		Norge	Utlandet	Forholdsmessig fordeling	Beløp som knytter seg til inntekt i utlandet (NOK)
7.1	Selvangivelsens post 3.2.2 faktiske kostnader	☐	☐		
7.2	Selvangivelsens post 3.2.7 merkostnader ved arbeidsopphold utenfor hjemmet	☐	☐		
7.3	Selvangivelsens post 3.2.8/9 netto arbeids-/besøksreiser	☐	☐		
7.4	Selvangivelsens post 3.2.11 fagforeningskontingent	☐	☐	☐	
7.5	Selvangivelsens post 3.2.12 premie til pensjonsinnskudd	☐	☐	☐	
7.6	Selvangivelsens post 3.2.13 særskilt frdrag for sjøfolk	☐	☐	☐	
7.7	Selvangivelsens post 3.2.14 frdrag for fiskere og fangstfolk	☐	☐	☐	

Andre kostnader som kreves direkte tilordnet inntekt fra utlandet

7.8	Særfrdrag pga. uførepensjon utbetalt fra utlandet	☐ Ja	☐ Nei
7.9	Tap ved salg av verdipapir i utenlandsk foretak	☐ Ja	☐ Nei
7.10	Frempførbart underskudd fra virksomhet i utlandet	☐ Ja	☐ Nei
7.11	Rentekostnader direkte knyttet til virksomhet i en annen EØS-stat	☐ Ja	☐ Nei

8. Formue i utlandet Beløpet føres også i selvangivelsen post 4.6

Land	Formuesart	Formuesverdi Beløp i NOK	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
				Beløp i valuta	Beløp i NOK

9. Deltakers andel av utenlandsk formue/gjeld i deltakerlignet selskap Beløpet føres også i selvangivelsen post 4.5.4 eller 4.8.3

Land	Andel formue Beløp i NOK	Andel gjeld Beløp i NOK	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
				Beløp i valuta	Beløp i NOK

10. Krav om frdrag for fremført utenlandsk skatt

År	Fremført utenlandsk inntektskatt (NOK)	Fremført utenlandsk formuesskatt (NOK)
2009		
2010		
2011		
2012		
2013		

11. Krav om tilbakeføring av utenlandsk skatt til 2013

Kreves det at utenlandsk skatt som eventuelt ikke kommer til frdrag i årets skatt skal tilbakeføres til frdrag i skatt for foregående år?	☐ Ja	☐ Nei
---	--------------------------	---------------------------

12. Tilleggsopplysninger

Dato	Underskrift
------	-------------

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i Finansdepartementets delegeringsvedtak av 28. november 1994, jf ligningsloven § 4-3 nr 2.

Legg merke til at minstefradrag ikke er fordelt i skjemaet. Minstefradrag, foreldrefradrag, underholdsbidrag og særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne skal ikke fordeles i skjemaet, så sant utenlandsk pensjon ikke overstiger 90 prosent av samlet lønn, pensjon og næringsinntekt. Dette gjelder bare når en mottar pensjon (eller lønn/næringsinntekt) fra et annet EØS-land. Renteutgifter skal ikke fordeles når en kun mottar pensjon eller lønn fra utlandet.

Bosatt i utlandet, pensjon fra Norge

Mottaker har ikke emigrert

Norge vil ha eksklusiv beskatningsrett til pensjonen når du anses bosatt i Norge etter skatteavtale. Dersom du anses bosatt i utlandet etter skatteavtale, blir situasjonen mer komplisert ettersom noen skatteavtaler gir bostedsstaten beskatningsretten, mens andre skatteavtaler gir kildestaten (den stat som utbetaler pensjonen) beskatningsretten. I tillegg skilles det i enkelte avtaler mellom private pensjoner, pensjoner utbetalt fra folketrygden og pensjoner fra arbeid i offentlig sektor. Det er derfor viktig at du undersøker den konkrete skatteavtale for å avklare skatteplikten. Nedenfor har vi til illustrasjon gjengitt reglene i den nordiske skatteavtalen og skatteavtalen mellom Norge og Spania.

Pensjon fra Norge til person bosatt i et annet nordisk land:

Skatteplikten for pensjoner reguleres av den nordiske skatteavtalen artikkel 18. Pensjonen er i utgangspunktet skattepliktig til utbetalingsstaten, altså Norge, og skattlegges her på vanlig måte. Bostedslandet kan likevel også ta pensjonen opp til beskatning, men må gi fradrag i skatt etter kreditmetoden.

Pensjon fra Norge til person bosatt i Spania:

Skatteplikten for pensjon utbetalt fra Norge reguleres av skatteavtalen med Spania artikkel 18. Pensjonen er kun skattepliktig til bostedsstaten. Dette betyr at pensjonen ikke skal skattlegges i Norge.

Mottaker har emigrert

Når mottaker av pensjonen ikke er skattemessig bosatt i Norge, kan det kun ilegges kilde-skatt med 15 prosent av brutto pensjon. Om når en pensjon er emigrert, se kapitlet «utflytting fra Norge». Dersom pensjonen er unntatt beskatning i Norge i henhold til skatteavtale, se ovenfor, kan Norge ikke skattlegge pensjonen.

Dersom en er bosatt innenfor EØS-området, kan en i stedet for å betale 15 prosent kilde-skatt, skattlegges etter de ordinære reglene dersom dette lønner seg. Det er et vilkår for beskatning etter de ordinære reglene at minst 90 prosent av samlet inntekt er skattepliktig til Norge.

Fast eiendom i utlandet

Dersom du eier fast eiendom i utlandet, skal denne i utgangspunktet ved ligningen behandles som om den hadde ligget i Norge. Det skal fastsettes en ligningsverdi, og det skal beregnes skatt av formue. Det skal også beregnes skatt av inntekt dersom eiendommen direkte lignedes, eller dersom eiendommen er en fritakslignet fritidseiendom med leieinntekter som overstiger 10.000 kroner. Se mer om beskatning av leieinntekter i kapitlet «bolig/fritidseiendom/tomt».

Skatteavtale mellom Norge og det landet eiendommen ligger i, kan likevel bestemme at eiendommen er unntatt beskatning i Norge. Se mer om dette nedenfor.

Ligningsverdi

Ligningsverdien fastsettes etter norske regler. En eventuell ligningsverdi fastsatt etter utenlandske regler har ingen betydning i Norge. For 2014 justeres ligningsverdien opp med 10 prosent.

Både bolig- og fritidseiendommer i utlandet verdsettes etter reglene som gjelder for fritidseiendommer i Norge. Ved verdsettelsen skilles det ikke på om eiendommen er primærbolig eller sekundærbolig. For eiendommer som ikke tidligere har fått fastsatt en ligningsverdi settes ligningsverdien til maksimalt 30 prosent av omsetningsverdien. For en nærmere beskrivelse av reglene om ligningsverdi, se kapitlet «bolig/fritidseiendom/tomt».

Merk at verdsettelse av utleid næringseiendom i utlandet skjer etter de ordinære reglene for utleid næringseiendom, altså basert på faktiske utleieinntekter.

Skatteavtale med kreditmetode

Dersom skatteavtalen mellom Norge og det landet eiendommen ligger i, bygger på kreditmetoden, skal eiendommen skattlegges i begge land. Det samme er tilfellet dersom det ikke foreligger noen skatteavtale. En kan da kreve den utenlandske skatten fradratt i norsk skatt, dersom det dreier seg om samme type skatt betalt i samme inntektsår.

Merk at du ikke får større fradrag i Norge enn det skatten utgjør i Norge på eiendommen. Dersom du for eksempel har betalt 20.000 kroner i skatt på utleieinntekter i Spania, mens skatten i Norge på den samme utleieinntekten er 15.000 kroner, vil maksimalt kreditfradrag være 15.000 kroner. Og omvendt: Dersom betalt skatt i Spania er 10.000 kroner, mens skatten i Norge er 15.000 kroner, vil kreditfradraget utgjøre 10.000 kroner.

I selvangivelsen gir du opplysninger om utenlandsk inntekt og krever fradrag for inntektsskatten. Du må fylle ut skjema RF-1147, som vedlegges selvangivelsen sammen med dokumentasjon på betalt skatt i utlandet. Om utfylling av skjemaet, se ovenfor om pensjon fra utlandet. Dersom du ikke har fått endelig skatteoppgjør i det landet boligen lig-

ger i når selvangivelsen i Norge skal leveres, bør du kreve fradrag i selvangivelsen, men skrive i vedlegg at dokumentasjon med konkret beløp ettersendes.

Skatteavtale med unntaksmetode

Når skatteavtalen bygger på unntaksmetoden, er eiendommen i utlandet ikke skattepliktig til Norge som formue, og normalt er heller ikke leieinntekter skattepliktig til Norge. Skattekontoret må likevel beregne en ligningsverdi etter vanlige regler. Ligger eiendommen utenfor EØS-området, reduseres gjeld- og gjeldsfradraget. Dette betyr at fradraget faller bort for en andel av eiers gjeld og gjeldsrenter, fordi han har formue i utlandet som ikke er skattepliktig til Norge. Den andelen som bortfaller er brutto formue i utlandet som ikke skal skattlegges i Norge, dividert på global brutto formue.

Eksempel

A eier en leilighet i Brasil. Ligningsverdien på leiligheten, fastsatt etter norske regler, er 200.000 kroner. As totale bruttoformue er 1 million kroner, mens hans gjeld er 500.000 kroner. A betalte 20.000 kroner i gjeldsrenter i 2014. Skatteavtalen mellom Norge og Brasil er en unntaksskatteavtale, slik at A i Norge ikke er skattepliktig for leiligheten som ligger i Brasil.

En femdel av As formue er ikke skattepliktig til Norge (200.000 kr/1 mill. kr), noe som betyr at As fradrag for gjeld- og gjeldsrenter skal reduseres med en femdel. A får fradrag for 400.000 kroner i gjeld og 16.000 kroner i gjeldsrenter.

For ektefeller ser man på ekteparets samlede formue og gjeld ved reduksjonen.

Merk: Dersom eiendommen ligger innenfor EØS-området, gis det fullt fradrag for gjeld og gjeldsrenter, selv om eiendommen er unntatt beskatning i Norge

Aksjer i utenlandsk selskap

Utbytte

Personer som er bosatt i Norge etter skatteloven er skattepliktig til Norge for aksjeutbytte fra utenlandsk selskap. Vanligvis betaler du 15 prosent kildeskatt på aksjeutbyttet i selskapets hjemland, og normalt har du rett til fradrag for denne skatten i Norge. Dette innebærer at du i Norge i utgangspunktet betaler netto 12 prosent i skatt (27 % skatt på kapitalinntekt - 15 % kildeskatt). Vær oppmerksom på at du har krav på skjermingsfradrag.

Skjema RF-1147 og dokumentasjon på betalt skatt i utlandet vedlegges selvangivelsen.

Gevinst

For person som er bosatt i Norge er gevinst ved salg av aksjer i utenlandsk selskap skattepliktig til Norge etter skatteloven. Normalt begrenser ikke skatteavtale med selskaps hjemland Norges beskatningsrett, men her forekommer det unntak.

Valutagevinst og valutatap

Har du valuta, bankinnskudd eller annen pengefordring som er tallfestet i utenlandsk valuta, og valutakursen endrer seg fra ervervstidspunktet til den blir realisert, regnes verdiendringen som skyldes endring i valutakursen som en valutagevinst/-tap.

Eksempel

I februar 2004 kjøpte du amerikanske dollar (USD) for 250.000 norske kroner (NOK). På kjøpstidspunktet var kursen 8,86, dvs. at du fikk USD 28.216,7. Pengene ble plassert i en sveitsisk bank og står der urørt til du 10 år senere tar pengene ut av banken og veksler dem tilbake til norske kroner. Bankinnskuddet ditt utgjør nå USD 35.500 inkludert avkastning. På tilbakevekslingstidspunktet var kursen på amerikanske dollar 6,20, dvs. at du nå sitter igjen med 174.944 norske kroner ($28.216,7 \times 6,20$) av de opprinnelige 250.000. Du vil da ha et valutatap på 75.056 norske kroner ($250.000 - 174.944$) som skyldes at verdien på USD er svekket i forhold til norske kroner siden 2004. (Rentene i perioden skal ikke med i regnestykket når valutagevinsten/tapet skal beregnes).

Tilsvarende regler gjelder for gjeld tallfestet i utenlandsk valuta. Dersom valutaen svekkes i forhold til norske kroner fra lånet ble tatt opp til det innløses, regnes endring i verdien som skyldes endring i valutakursen som en valutagevinst. Skulle valutaen styrke seg i forhold til norske kroner oppstår det et valutatap.

Eksempel

Du tok opp et valutalån i amerikanske dollar i januar på 2 millioner norske kroner. Da du tok opp lånet var kursen 6,15 (1 USD=6,15 NOK), dvs. at lånet ditt utgjorde USD 325.203,25. Du betaler kun renter på lånet. I slutten av desember tilbakefører du lånet som du har i dollar til norske kroner. Kursen på dette tidspunktet var 7,43. Lånet ditt utgjør nå 2.416.260 norske kroner ($325.203,25 \times 7,43$). Du har dermed hatt et valutatap på 416.260 norske kroner.

Reglene for beskatning og fradrag

Hovedregelen er at valutagevinster er skattepliktig inntekt og at valutatap er fradragsberettiget. Dette gjelder både i og utenfor næring.

Det er to hovedgrupper av unntak, det vil si tilfeller der valutagevinst ikke er skattepliktig og valutatap ikke er fradragsberettiget:

For det første gjelder reglene ikke gevinst og tap som knytter seg til utenlandske betalingsmidler til personlig bruk. Har du for eksempel valutagevinst eller tap i forbindelse med veksling av reisesjekker eller ved veksling til og fra utenlandsk valuta i forbindelse med en feriereise, vil dette verken gi grunnlag for beskatning eller for tapsfradrag.

Videre gjelder reglene ikke gevinst og tap utenfor næringsvirksomhet som knytter seg til fordring eller gjeld som er etablert 12. april 1991 eller tidligere.

Valutagevinst inngår i alminnelig inntekt, det vil si med en skattesats på 27 prosent. Tap er tilsvarende fradragsberettiget i alminnelig inntekt.

Tidfesting av gevinst og tap

Hovedregel

Hovedregelen er at valutatap skal fradragsføres/valutagevinst inntektsføres i det år det skjer en full innfrielse, refinansiering, en nedbetaling, veksling, omklassifisering, eller en overdragelse.

For gjeld i utenlandsk valuta betyr dette at valutagevinst skattlegges i det inntektsåret gjelden nedbetales. Ved full innfrielse av lånet er en gevinst realisert i sin helhet, mens en nedbetaling realiserer valutagevinsten på den nedbetalte delen av lånet. Tilsvarende gjelder for tap.

Eksempel

Du tok opp et lån i svenske kroner (SEK) 16. august 2014. Avdrag på lånet betales kvartalsvis med 30.000 svenske kroner. Siden låneopptak i august 2014 har kursen på svenske kroner styrket seg mot norske kroner. Da du tok opp lånet var kursen 89,80, mens den ved innbetaling av 1. termin (16. november 2014) var 91,51. Du skal i 2014 innrømmes fradrag for den delen av tapet som er realisert. Tapet anses realisert etter hvert som lånet nedbetales.

Realisert valutatap i 2014 vil dermed utgjøre 513 norske kroner $((30.000 \times 91,51/100) - (30.000 \times 89,80/100))$.

Eksempel

30. august 2014 tok du tar opp et valutalån i sveitsiske franc (CHF) på 2 millioner norske kroner. Med en kurs på 6,75 (100 CHF=675 NOK) utgjorde lånet CHF 296.296 (2.000.000 x 100/675). Avdrag på lånet betales hvert kvartal med 8.000 sveitserfranc. Lånet har som vilkår at valutatap på restlån beregnes og betales hver termin.

Termin 1 (30. november 2014): Kursen på sveitserfranc er nå 7,2371 (100 CHF=723,71 NOK). Du betaler inn avdraget på 8.000 sveitserfranc. Realisert valutatap i 2014 vil dermed utgjøre 3.897 norske kroner ((8.000 x 723,71/100)-(8.000 x 675/100)). I tillegg har du et valutatap på restlånet på 156.862 norske kroner ((322.033 x 723,71/100)-(322.033 x 675/100)). Selv om du må betale beløpet inn til banken vil du ikke få fradrag for dette tapet da det ikke anses å være realisert. Fradrag vil imidlertid kunne oppnås dersom du innfrir lånet, eller konverterer det over i en annen valuta.

Noen valutalån har som vilkår at ved hver termin blir eventuelt valutatap på restlånet beregnet og betalt. Beregnet valutatap (kursdifferanse) på restlånet anses ikke realisert når lånet løper videre i samme valuta og med samme størrelse tallfestet i den utenlandske valutaen, selv om «taps»-beløpet blir innbetalt. Derimot er valutagevinst eller -tap realisert for det beløp som slik innbetaling reduserer lånet regnet i den utenlandske valutaen.

For næringsdrivende/selskaper kan det gjelde egne tidfestingsregler.

Nærmere om refinansiering

Normalt vil gjelden anses innfridd dersom en refinansierer gjelden ved å ta opp lån hos en annen kreditor. I enkelte tilfeller vil likevel ikke refinansiering anses som innfrielse. Momenter som kan trekke i retning av at refinansieringen ikke kan anses som en innfrielse er at refinansieringen ikke har ført til endring i vilkårene og at formålet ikke har vært å endre debitors økonomiske handlefrihet.

Veksling mellom utenlandske valutaer

Det er ikke et krav at veksling, refinansiering eller annet skjer fra utenlandsk valuta til norske kroner. Det vil også utløse beskatning/fradrag ved veksling og annet mellom utenlandske valutaer.

I selvangivelsen

Valutagevinst og valutatap er ikke oppført i den forhåndsutfylte selvangivelsen. Du må derfor selv gi opplysninger i selvangivelsen. Gi gjerne tilleggsopplysninger i post 5.0, alternativt i eget vedlegg. Både gevinst og tap bør dokumenteres.

Valutagevinst føres i post 3.1.12, mens valutatap føres i post 3.3.7.

KAPITTEL 3

POSTENE I SELVANGIVELSEN 2014

Forhåndsutfylt selvangivelse er ikke det samme som ferdig utfylt selvangivelse, og det er derfor viktig at du sjekker den nøye post for post. For du har en unik mulighet til å redusere skatten din ved å føye til fradrag, og du har et ansvar for å supplere den hvis inntekt mangler. Det som står i selvangivelsen er grunnlaget for hva du skal betale i skatt. Du er selv ansvarlig for at disse opplysningene er korrekte. Ta deg derfor god tid til å kontrollere at opplysningene er riktige og fullstendige.

Her finner du en oversikt og gjennomgang av postene i selvangivelsen, og dermed hvor i selvangivelsen inntekt/fradrag og formue/gjeld skal føres. Du har selv ansvar for å oppgi all skattepliktig inntekt og formue og føre opp fradrag. Dette gjelder også forhold som ikke er forhåndsutfylt i selvangivelsen. Du må også sørge for å endre forhåndsutfylte beløp som er feil.

Opplysninger om personlige forhold mv.

Post 1.3 Samboere

Samboere med felles barn setter kryss i post 1.3.1. Samboere med felles formue og/eller gjeld setter kryss i post 1.3.2.

Post 1.5.1 Boligsparing for ungdom (BSU)

BSU skattefradrag gis på grunnlag av innberetning fra banken, og kommer automatisk til fradrag i selve skatteoppgjøret. Sjekk derfor om sparebeløpet fremkommer av den foreløpige skatteberegningen, hvis sparingen ikke fremkommer der må du ta kontakt med banken for ny innberetning. Sparebeløpet oppgis i denne posten. Se mer om BSU i kapitlet "Boligsparing for ungdom".

Post 1.5.2 Lotteri- og tippegevinster mv.

Fikk du i 2014 skattefrie spillegevinster til en verdi av til sammen minst 100.000 kroner, så må beløp/verdi oppgis i denne posten. I tillegg må bekreftelse fra den som har utbetalt gevinsten legges ved selvangivelsen.

Lotteri- og tippegevinster er i utgangspunktet skattepliktige når de overstiger 10.000 kroner. Gevinster fra følgende spill og trekninger er likevel skattefrie:

- spill arrangert av Norsk Tipping AS, f.eks. Lotto, Viking Lotto, Tipping og Oddsen
- totalisatorspill omfattet av totalisatorloven (Rikstoto)
- utlodning etter lotteriloven, bl.a. Quicklotteri og bingospill
- pengespill og lotterier i en annen EØS-stat som tilsvarer spill eller lotterier som lovlig tilbys i Norge
- offentlig tilgjengelige tiltak arrangert av massemedier

Gevinster som ikke er nevnt ovenfor, er skattepliktige når verdien av hver enkelt gevinst overstiger 10.000 kroner før fradrag for kostnader. Skattepliktig gevinst føres i post 3.1.12. Kostnader som er direkte knyttet til den skattepliktige gevinsten føres i post 3.3.7. Skattefritaket for gevinster ved spill og konkurranser gjelder ikke når gevinsten regnes som vederlag for arbeid eller virksomhet.

Post 1.5.3 Arv og gaver

Har du mottatt arv eller gave i 2014 er slik formuesøkning ikke skattepliktig inntekt. Det skal likevel gis opplysninger i denne posten, hvis samlet verdi er 100.000 kroner eller høyere. I post 5.0 "Tilleggsopplysninger" oppgis navn, adresse og fødselsdato på den arven eller gaven er fra, og hva arven eller gaven består i. Verdi av arv eller gave skal oppgis for å bidra til å forklare endringer i din formue. Se mer om arv og gaver på vår hjemmeside skatt.no.

Gave i tilknytning til arbeidsforhold er vanligvis ikke gave i skatterettslig forstand, men regnes som lønn. Vær oppmerksom på at dette også gjelder overføringer fra andre enn arbeidsgiver, så lenge gaven har tilstrekkelig tilknytning til arbeidsforholdet.

Post 1.5.6 Inntekt, formue og/eller gjeld i utlandet

Hadde du inntekt, formue (herunder fast eiendom) og/eller gjeld i utlandet i 2014, så kryss av for «ja» i denne posten og gi nærmere opplysninger. For i utgangspunktet skal all inntekt, formue og gjeld i utlandet oppgis i selvangivelsen, og det gjelder også når inntekten eller formuen ikke skal skattlegges i Norge. Aktuelle poster i selvangivelsen er post 2.1.1 (lønn), 2.2.2 (pensjon), 3.1.2 (renteinntekt), 3.3.1 (renteutgift), 3.1.7 (utbytte), 4.1.9. (bankinnskudd), 4.6.1 (fast eiendom) og 4.8.3 (gjeld). Benytt post 5.0 “Tilleggsopplysninger” eller vis til eget vedlegg, hvis du mener at inntekten eller formuen ikke er skattepliktig til Norge.

Krever du kreditfradrag og/eller nedsettelse av skatt på lønn tjent under arbeidsforhold i utlandet for å unngå dobbeltbeskatning, så kryss av for ja i denne posten. Se nærmere opplysninger i den enkelte post og mer om reglene i kapitlet “Utland”.

Poster for næringsdrivende med enkeltpersonforetak

Post 1.5.8 Fradrag i skatt for kostnader til godkjente forsknings- og utviklingsprosjekter

Kreves fradrag for kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekter, skal det krysses av for ja, og skjema RF-1053 fylles ut.

Post 1.5.10 Felles bedrift

Ektefeller som har fordelt næringsinntekt og/eller beregnet personinntekt fra felles bedrift, skal krysse av for “ja” i denne posten. Fordelt næringsinntekt overføres fra næringsoppgaven RF-1175 (evt. RF-1176) til post 2.7, og fordelt beregnet personinntekt fra personinntektsskjema RF-1224 til post 1.6.

Post 1.6 Beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak

Driver du næringsvirksomhet skal det beregnes personinntekt i ditt enkeltpersonforetak. Personinntekten er grunnlaget for beregning av trygdeavgift og toppskatt. Se kapitlet «Skatteberegning».

Post 1.6.1 Positiv personinntekt fra enkeltpersonforetak og mannskapslott fra fiske og fangst

Her føres positiv beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak som driver innen fiske, og/eller familiebarnehage i eget hjem. Beløpet hentes fra skjema RF-1224 “Personinntekt fra enkeltpersonforetak” post 1.35/1.33 (ektefelle). For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave og personinntektsskjema hentes beløpet fra din

beregning i selvangivelsen av driftsresultatet overført til “Beregnet personinntekt”. Trygdeavgiftssatsen for næringsinntekt fra fiske og av barnepass i barnepassers hjem er 8,2 prosent av beregnet personinntekt i 2014.

Negativ beregnet personinntekt skal ikke overføres fra skjema RF-1224 til selvangivelsen, men kan fremføres til fradrag i senere års personinntekt.

Post 1.6.2 Positiv personinntekt fra enkeltpersonforetak

Her føres positiv beregnet personinntekt fra annen næring, herunder jordbruk og skogbruk. Beløpet hentes fra personinntektsskjema RF-1224 post 1.36/1.34 (ektefelle). For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave og personinntektsskjema hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet overført til “Beregnet personinntekt”. Trygdeavgiftssatsen for annen næringsinntekt er 11,4 prosent av beregnet personinntekt.

Post 1.6.3 Sykepenger utbetalt til selvstendig næringsdrivende

Har du mottatt sykepenger som selvstendig næringsdrivende innen primærnæringene er beløpet vanligvis forhåndsutfyllt i denne posten. Beløpet skal også være med i post 2.7.13.

Post 1.6.4 Sykepenger utbetalt til selvstendig næringsdrivende

Har du mottatt sykepenger som selvstendig næringsdrivende utenfor primærnæringene er beløpet vanligvis forhåndsutfyllt i denne posten. Beløpet skal også være med i post 2.7.13.

Poster for deltaker i deltakerliknet selskap (KS, ANS mv.)

Post 1.7.1 Arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap innen primærnæringene

Her føres arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap som driver fiske og/eller familiebarnehage i deltakerens hjem (barna må være under 12 år eller ha særlig behov for omsorg og pleie).

Post 1.7.2 Samordning av negativ beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak med arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap

Her føres negativ personinntekt som kan samordnes med arbeidsgodtgjørelse i post 1.7.1.

Post 1.7.4 Arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap

Her føres arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap som driver annen næring, herunder jordbruk og skogbruk. Beløpet hentes fra “Deltakerens oppgaver over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap” RF-1221 post 1162/1262.

Post 1.7.5 Samordning av negativ beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak med arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap

Her føres negativ personinntekt som kan samordnes med arbeidsgodtgjørelse i post 1.7.4.

Post 1.7.7 Andel av ektefellens arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap, primærnæringer

Utbetaling du får for arbeid utført i deltakerliknet selskap hvor ektefellen er ansvarlig deltaker, skattlegges ikke som lønn, men som næringsinntekt. Arbeidsgodtgjørelsen føres i post 1.7.7 dersom beløpet kommer fra selskap som driver innen primærnæringene eller familiebarnehage i eget hjem. Er oversikten over fordeling av formue og inntekt mellom ektefeller fylt ut i deltakeroppgaven, hentes beløpet for deltaker og ektefelle fra oversikten og føres i selvangivelsen.

Post 1.7.8 Andel av ektefellens arbeidsgodtgjørelse fra deltakerliknet selskap

Utbetaling du får for arbeid utført i deltakerliknet selskap hvor ektefellen er ansvarlig deltaker, skattlegges ikke som lønn, men som næringsinntekt. Arbeidsgodtgjørelsen føres i post 1.7.8 dersom beløpet ikke kommer fra selskap som driver innen primærnæringene eller familiebarnehage i eget hjem. Se for øvrig post 1.7.7.

Lønn og tilsvarende ytelser

Post 2.1 Lønn og tilsvarende ytelser

I denne posten finner du samlet lønn og tilsvarende ytelser, som er med i grunnlaget for trygdeavgift (8,2 prosent) og toppskatt, se også kapitlet “Skatteberegning”. Samlet beløp fremkommer av postene 2.1.1 til 2.1.5 nedenfor. Opplysningene fra lønns- og trekoppgaven skal være forhåndsutfylt i selvangivelsen. Hvis innberetningen er feil, må du få arbeidsgiver til å lage en ny lønns- og trekoppgave. I en slik endringsoppgave skal bare differansen mellom tidligere innberettet beløp og det riktige beløp oppgis. Dersom innberettet beløp er for høyt angitt, skal beløpet i endringsoppgaven merkes med et minustegn. Sjekk alltid at det er tatt hensyn til endringsmeldingen i den forhåndsutfylte selvangivelsen. Endringsmeldinger som skattekontoret mottar etter februar, vil normalt ikke være medtatt i den forhåndsutfylte selvangivelsen. I så fall må du korrigere selvangivelsen, og ordningen med stille aksept kan ikke benyttes.

Post 2.1.1 Lønn mv.

Her fremkommer lønn, honorar og andre ytelser fra arbeidsgiver. Det gjelder også naturalytelser, det vil si ytelser som består av annet enn penger. Naturalytelser som skal føres i denne posten er for eksempel:

- Fri telefon og andre EKOM-tjenester (for eksempel bredbånd) kode 130-A på lønnsoppgaven
- Fri bil (kode 118- A, 125- A og 135- A)

- Fri avis (kode 112-A)
- Fritt arbeidstøy (112-A)
- Flybonus
- Fri bolig (kode 112-A)
- Fritt arbeidstøy (kode 112-A)
- Fri kost og losji (kode 112-A)

Sjekk at alle lønnsinntekter fremgår av selvangivelsen. Hvis lønnsinntekt ikke er med i selvangivelsen, må du oppgi inntekten i post 2.1.1. Skal du levere på papir og det ikke er en egen post i selvangivelsen for beløp som skal oppgis, fører du beløpene i feltet “Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her”, og oppgir post 2.1.1. Dette gjelder selv om du ikke har mottatt lønns- og trekkoppgave. Hvis du er usikker på om en inntekt er skattepliktig som lønn, så kan du gi nærmere opplysninger i post 5.0 Tilleggsopplysninger, slik at skattekontoret kan ta stilling til skatteplikten.

Feriepenger

Husk at feriepenger regnes som lønn, og det gjelder selv om det ikke er foretatt forskuddstrekk.

Opsjoner i arbeidsforhold

Gevinst ved innløsning eller salg av opsjon du har fått i arbeidsforhold skal også skattlegges som lønn, og føres i post 2.1.1. Om beregning av skattepliktig del, se kapitlet “Naturalytelser for arbeidstakere”.

Aksjer/egenkapitalbevis til underkurs

Fordel som du oppnår ved kjøp av aksjer og egenkapitalbevis i arbeidsgiverselskap til underkurs føres i post 2.1.1.

Rimelige lån

Rentefordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold skattlegges som lønn, og innberettes i kode 120-A på lønnsoppgaven. Rentefordelen er derfor normalt forhåndsutfyllt i selvangivelsen. Rentefordelen og de renter du har betalt fradragsføres i post 3.3.1.

Diverse godtgjørelser

Sykepenger, foreldrepenger og arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven og dagpenger under arbeidsledighet til lønnstakere er også skattepliktig som lønn. Det samme gjelder godtgjørelse du har fått som medlem av styre, representantskap, utvalg, råd mv. Andre aktuelle godtgjørelser som regnes som lønn er skattepliktig del av sluttvederlag, drikkepenger og dekning av private kostnader.

Forsikringspremie (kode 116-A)r

Arbeidsgivers dekning av premie til ulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring utover arbeidsgivers erstatningsansvar, er skattepliktig. Det kan gis fradrag for virkelige kostnader med inntil 700 kroner (av den skattlagte delen), men fradraget inngår i minstefra-

draget. Dersom arbeidsgiver betaler premie for individuell- eller gruppelivsforsikring (kode 116-A) er dette skattepliktig som lønn. Det er ikke fradragsrett for denne premien.

Gaver i arbeidsforhold (kode 112-A)

Arbeidsgiver skal innberette skattepliktig verdi av gaver gitt i arbeidsforhold. Enkelte gaver er skattefrie, se kapitlet «Gaver og rabatter i arbeidsforhold».

Om arbeidsinntekt i utlandet, se kapitlet «Utland».

Skattefri lønn

Lønn fra én enkelt arbeids- eller oppdragsgiver på inntil 1.000 kroner er skattefri. For arbeid i oppdragsgivers hjem/fritidsbolig, er grensen 6.000 kroner.

Er arbeids- eller oppdragsgiveren en skattefri organisasjon, er utbetalingen skattefri hvis den ikke er over 6.000 kroner. Vær oppmerksom på at det ikke gjelder skattefri beløpsgrense for næringsinntekt.

Post 2.1.2 Inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk

Her føres inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk. Vanligvis vil den være forhåndsutfylt i selvangivelsen.

Inntekt av arbeid om bord på skip i fart gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk når arbeidet om bord er arbeidstakers hovedbeskjeftigelse, og arbeidet har vart i minst 130 dager i inntektsåret.

Sykepenger, hyre og likestilte ytelser ved sykdom eller skade som trer i stedet for inntekter om bord gir også rett til særskilt fradrag.

Se mer om særskilt fradrag for sjøfolk i post 3.2.13.

Hyreinntekt som gir rett til særskilt fradrag for fiskere, føres i post 2.1.1. Fradraget føres i post 3.2.14.

Post 2.1.3 Inntekt av barnepass i barnepasserens hjem

Godtgjørelse du mottar for å passe andres barn i eget hjem er næringsinntekt, men skal behandles som lønn når barna er

- 11 år eller yngre ved inntektsårets utgang (født i 2003 eller senere), eller
- 12 år eller eldre og har særlig behov for omsorg og pleie

Bruttovederlaget skal foreldrene normalt splitte i en utgiftsgodtgjørelse og et arbeidsvederlag (lønn). Er utgiftsgodtgjørelsen ikke satt høyere enn 50 prosent av samlet brutto godtgjørelse for hvert barn i året og heller ikke høyere enn 1.057 kroner per måned per barn, anses den ikke å gi overskudd. Bare arbeidsvederlaget skal da føres i selvangivel-

sen. Arbeidsvederlaget inngår i beregningsgrunnlaget for minstefradraget. Den fastsatte utgiftsgodtgjørelsen fungerer som et standardfradrag.

Du kan i stedet for standardfradrag velge fradrag for faktiske kostnader i tilknytning til barnepasset, forutsatt at det ikke ble valgt standardfradrag året før. Har en valgt standardfradrag, er en bundet av valget i fem år, så fremt forholdene i det vesentlige er uendret.

Familiebarnehage i eget hjem

Næringsinntekt/underskudd fra familiebarnehage som drives i eget hjem føres i henholdsvis post 2.1.3 og 3.2.19. Beløpet overføres fra næringsoppgave RF-1175 eller RF-1167 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Dersom deltakeren i deltakerlignet selskap har drevet familiebarnehage i eget hjem, skal deltakerens del av overskuddet føres i post 2.1.3 og underskudd i post 3.2.19.

Sykepenger som erstatter inntekt av barnepass i eget hjem, skal være forhåndsutfylt.

Familiebarnehage utenfor eget hjem

Næringsinntekt/underskudd fra familiebarnehage utenfor eget hjem føres i henholdsvis post 2.7.6 og 3.2.19.

Post 2.1.4 Overskudd på utgiftsgodtgjørelser

Utgiftsgodtgjørelse er en kontant ytelse som skal dekke kostnader i forbindelse med arbeid, oppdrag eller verv, for eksempel kost-, reise- og bilkostnader. Er godtgjørelsen høyere enn kostnadene, er overskuddet skattepliktig og skal føres i post 2.1.4. Det vil normalt fremgå av lønns- og trekkoppgaven hva slags godtgjørelse det dreier seg om.

Om beregningen av over- eller underskudd, se «Utgiftsgodtgjørelser».

Godtgjørelse som dekker private kostnader er vanligvis fullt ut skattepliktig, for eksempel godtgjørelse for kostnader til reiser mellom hjem og fast arbeidssted.

Post 2.1.5 Annen arbeidsinntekt

Her føres annen arbeidsinntekt utenfor næringsvirksomhet, for eksempel salgsinntekt og arbeidsvederlag fra håndverks- og husflidsarbeid i hjemmet. Salgsinntekten føres opp etter at kostnader til materialer er trukket fra.

Bruttoinntekt ved salg av hage- og naturprodukter utenfor næringsvirksomhet, for eksempel bær, sopp og fisk, skattlegges bare for beløp over 4. 000 kroner i inntektsåret. Det er bare overskytende beløp som føres i selvangivelsen.

Post 2.1.7 Dagpenger under arbeidsledighet utbetalt til næringsdrivende

Her føres dagpenger under arbeidsledighet utbetalt til næringsdrivende.

Pensjon og tilsvarende ytelser

Post 2.2 Pensjoner, livrenter i arbeidsforhold mv.

Fikk du i 2014 etterbetalt pensjon fra folketrygden eller fra andre (kode 225 i lønns- og trekkoppgaven), skal hele etterbetalingen skattlegges i utbetalingsåret. Beløpet skal være forhåndsutfylt. Skattekontoret skal sørge for at skatten ikke blir høyere enn om pensjonen var blitt skattlagt i det eller de årene etterbetalingen gjelder for. Sjekk derfor skatteoppgjøret om det er gjort.

Post 2.2.1 Pensjon fra folketrygden

I denne posten skal pensjon fra folketrygden være forhåndsutfylt, og du finner opplysningne i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven). Det gjelder alderspensjon, foreløpig uførepensjon, etterlattepensjon, overgangsstønad og barnpensjon til barn som er 17 år eller eldre (født i 1997 eller tidligere).

Post 2.2.2 Pensjon mv. fra andre enn folketrygden

Forhåndsutfylt i denne posten er andre norske pensjoner mv. enn pensjon fra folketrygden. Dette omfatter blant annet:

- Tjenestepensjon
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Andre pensjoner i arbeidsforhold
- Introduksjonsstønad
- Støtte etter lov om supplerende stønad til personer med kort botid i Norge
- Føderådsetelser (kårytelser) i jord- og skogbruk

Har du fått pensjonsytelser som ikke er forhåndsutfylt, må du selv føre opp beløpet.

Posten omfatter også utenlandske pensjoner som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i post 2.2.3. For pensjon fra annen EØS-stat som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge, se post 2.2.3. Nærmere om beskatningen av utenlandske pensjoner i Norge, se kapitlet "Utland".

Avløsning av rett til slike ytelser med engangsbeløp føres også her. Også utbetalinger fra individuell pensjonsavtale / individuell pensjonsordning (IPA og IPS) føres i post 2.2.2. Det samme gjelder skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007. Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007 skal føres i post 2.6.2.

Post 2.2.3. Pensjon fra annen EØS-stat som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge

Her føres pensjon fra annet EØS-land som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP), dersom pensjonen er skattepliktig i Norge. Det skal også oppgis tidsrom, pensjonsgrad, type pensjon og hvilket land den utbetales fra.

Pensjoner i denne posten gir rett til skattefradrag for alderspensjon, se nærmere om skattefradraget under "Pensjon".

Foruten Norge, inngår følgende stater i EØS-området: Belgia, Bulgaria, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederland, Polen, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia, Sverige, Tsjekkia, Tyskland, Ungarn og Østerrike.

Post 2.2.4 Ektefelletillegg

Har du fått skattepliktig ektefelletillegg fra enten folketrygden eller private pensjonsordninger, så må du sjekke at beløpet er forhåndsutfyllt. Skattepliktig ektefelletillegg står i kode 219 i lønns- og trekkoppgaven.

Ektefelletillegg fra folketrygden som utbetales til mottakere av alderspensjon og avtalefestet pensjon (AFP) er skattefritt når virkningstidspunktet for ektefelletillegget er før 1. januar 2011. Skattefritt ektefelletillegg står i kode 242 i lønns- og trekkoppgaven.

Post 2.2.5 Skattefrie pensjon fra utlandet

Her føres pensjon fra utenlandske pensjonsordninger som ikke skal beskattes i Norge. Du må oppgi type pensjon, beløp og hvilket land den utbetales fra.

I utgangspunktet er alle pensjoner skattepliktige dersom mottaker er bosatt i Norge. Skatteavtale mellom Norge og utbetalingsstaten kan imidlertid bestemme at det bare er utbetalingsstaten som kan skattlegge pensjonen, slik at pensjonen blir skattefri i Norge.

Utenlandske pensjoner som er skattefrie i Norge på grunn av skatteavtale med utbetalingsstaten har likevel betydning for beregningen av skattefradrag for pensjonsinntekt, fordi slik pensjonen inngår i beregningsgrunlaget.

Barns lønnsinntekt og tilsvarende ytelser

Post 2.4 Barns lønnsinntekt

Post 2.4.1 Barn som er 12 år eller yngre

Lønn på inntil 10.000 kroner for barn som er født i 2002 eller senere er skattefrie. Overskytende beløp er skattepliktig, og føres i foreldrenes selvangivelse. Barn som er født i 2002 eller senere skal ikke levere egen selvangivelse. Dersom foreldrene bor sammen er forhåndsutfyllt beløp ført med en halvpart på hver av foreldrene. En står fritt til å velge

en annen fordeling, noe som kan være lønnsomt dersom den ene ektefellen har lav lønnsinntekt eller er uføretrygdet.

Dersom foreldrene ikke bor sammen, lignes inntekten i selvangivelsen til den av foreldrene som barnet registrert bosatt sammen med i folkeregisteret. Se kapitlet “Barn og foreldre”.

Post 2.6 Bidrag, livrenter, barnepensjon mv.

2.6.1 Mottatte skattepliktige bidrag

Har du fått regelmessig underholdsbidrag fra tidligere eller fraseparert ektefelle er det skattepliktig. Beløpet er forhåndsutfyllt ved utbetaling fra offentlig kontor. Bidrag som utbetales direkte fra tidligere eller frasepart ektefelle, må du selv føre opp i selvangivelsen. Om fradragsretten for utbetaler, se post 3.3.3.

Dersom underholdsbidrag er utbetalt som et engangsbeløp, og altså ikke som et regelmessig bidrag, er det ikke skattepliktig for mottaker og heller ikke fradragsberettiget for utbetaler.

Mange andre bidrag er ikke skattepliktige, og skal ikke føres i selvangivelsen. Dette gjelder for eksempel barnebidrag og særtilskudd etter barneloven, oppfostringsbidrag etter barnevernloven og bidragsforskudd etter forskotteringsloven.

Post 2.6.2 Annet

Her fører du skattepliktige utbetalinger fra livrenter utenfor arbeidsforhold (individuelle livrenter), skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007, inntekt av føderåd (kårytelser) utenfor jord- og skogbruk (f.eks. fri bolig og andre naturalytelser), utbetaling fra legater og andre skattepliktige regelmessige stønader. Skattepliktig del av livrenter fra norsk livsforsikrings-selskap står i oppgaven fra selskapet.

Skattepliktig livrente fra utenlandsk forsikringsselskap føres i post 2.2.2.

Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007 føres i post 2.2.2.

Også skattepliktig etterlønn og etterpensjon etter dødsfall (står i kode 214 i lønnsoppgaven) føres i post 2.6.2. Bare den delen som overstiger 1 ½ ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) på dødsfallstidspunktet, er skattepliktig. Frem til 1. mai 2014 var 1 ½ G 127.868 kroner og fra 1. mai 2014 132.555 kroner.

Post 2.6.3 Barnepensjon

Her føres barnepensjon for barn som er 16 år eller yngre (født i 1998 eller senere). Barnetrygd og kontantstøtte er skattefrie, og skal ikke oppgis i selvangivelsen.

Forhåndsutfylt beløp er hentet fra kodene 220 og 228 i barnets lønns- og trekkoppgave.

Næringsinntekter

Post 2.7 Næringsinntekter

Næringsdrivende får vanligvis tilsendt «Selvangivelse 2014 for næringsdrivende mv.» Enkelte som i 2014 har startet næringsvirksomhet får tilsendt «Selvangivelse 2014 for lønnstakere og pensjonister mv.», ettersom ligningsmyndighetene ikke har fått kjennskap til at du har startet næringsvirksomhet. Du kan velge enten å levere mottatt selvangivelse med pliktige skjemaer på papir eller elektronisk.

Hvis du leverer elektronisk på altinn.no finner du under menyvalget “Skjema og tjenester” også “Selvangivelse for næringsdrivende mv.2014 “ RF-1030, og den vil være forhåndsutfylt med de samme beløpene som i mottatt “Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv. 2014”.

Næringsdrivende med brutto driftsinntekter som ikke overstiger 50.000 kroner, vil normalt være fritatt fra levering av næringsoppgave.

Post 2.7.1 Næringsinntekt fra jordbruk, gartneri, pelsnæring mv.

Næringsinntekt/underskudd fra jordbruk, gartneri, pelsnæring mv. føres i henholdsvis post 2.7.1 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Post 2.7.2 Næringsinntekt fra skogbruk

Næringsinntekt/underskudd fra skogbruk føres i henholdsvis post 2.7.2 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Post 2.7.3 Næringsinntekt fra fiske og fangst

Næringsinntekt/underskudd fra fiske og fangst føres i henholdsvis post 2.7.3 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

For fiskere som ikke har bokføringsplikt (lottakere), hentes beløpet fra post 117 i skjema “Fiske” RF-1213.

Post 2.7.4 Næringsinntekt fra reindrift

Næringsinntekt/underskudd fra reindrift føres i henholdsvis post 2.7.4 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er

fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Post 2.7.6 Næringsinntekt fra annen næring

Næringsinntekt/underskudd fra annen næring føres i henholdsvis post 2.7.6 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Post 2.7.7 Næringsinntekt fra deltakerlignet selskap, primærnæringer

Deltakers andel av overskudd i selskap som har drevet jordbruk, skogbruk, fiske, reindrift eller pelsdyrnæring føres i post 2.7.7. Andel av underskudd føres i post 3.2.19.

Post 2.7.8 Næringsinntekt fra deltakerlignet selskap

Næringsinntekt/underskudd fra deltakerlignet selskap som driver annen næring føres i henholdsvis post 2.7.8 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven RF-1175 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i selvangivelsen av driftsresultatet.

Post 2.7.10 Tillegg i alminnelig inntekt

Her føres tillegg i alminnelig inntekt for deltaker ved utdeling fra deltakerlignet selskap (DLS) som driver fiske eller familiebarnehage i deltakerens hjem. Beløpet hentes fra “Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap” RF-1221 post 1143/1243.

Om beregning av tillegg i alminnelig inntekt av utdeling fra DLS til deltaker, se rettledningen til deltakeroppgavene for deltakerliknede selskaper, RF-1222 post 1143.

Post 2.7.11 Tillegg i alminnelig inntekt

Her føres tillegg i alminnelig inntekt for deltaker ved utdeling fra deltakerlignet selskap (DLS) som driver annen næring. Beløpet hentes fra “Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap” RF-1221 post 1143/1243.

Om beregning av tillegg i alminnelig inntekt av utdeling fra DLS til deltaker, se rettledningen til deltakeroppgavene for deltakerliknede selskaper, RF-1222 post 1143.

Post 2.7.13 Sykepenger mv.

I post 2.7.13 føres sykepenger utbetalt til selvstendig næringsdrivende. Posten omfatter også fødselspenger og omsorgspenger til selvstendig næringsdrivende.

Når pass av barn skjer i eget hjem skal sykepenger i kode 444 i oppgaven fra NAV føres i post 2.1.3.

Bolig og annen fast eiendom

Post 2.8 Inntekt av bolig og annen fast eiendom

Skattepliktig inntekt av bolig og/eller annen fast eiendom i Norge og i utlandet føres i henholdsvis post 2.8.2 og 2.8.5. Fordel ved bruk av egen bolig er skattefri. Se mer om skatt på bolig og annen fast eiendom i kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 2.8.1 Andelseiers/boligsameiers andel av inntekter i boligselskap/ boligsameie
Her føres skattepliktig inntekt av andel i boligselskap/boligsameie. Beløpet er vanligvis ferdigutfylt og kontrolleres opp i mot oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Dersom du ikke har mottatt en slik oppgave, bør selskapets/sameiets styre eller forretningsfører kontaktes.

Dersom boligen er utleid og skal regnskapslignes, skal andelen av inntekten ikke føres i post 2.8.1, men i stedet i skjema RF-1189 “Utleie mv. av fast eiendom”. Dersom beløpet er forhåndsutfylt, må det i så fall strykes i post 2.8.1. Nettoinntekt (overskudd) fra RF-1189 føres i post 2.8.2, og underskudd i post 3.3.12.

Post 2.8.2 Nettoinntekt ved utleie mv. av fast eiendom utenom næring

Her fører du nettoinntekt (overskudd) ved utleie av fast eiendom, så fremt utleien ikke er næringsinntekt. Beløpet hentes fra skjema RF-1189 “Utleie mv. av fast eiendom”. Underskudd skal føres i post 3.3.12. Skattepliktige leieinntekter i denne posten omfatter blant annet utleie av bolig, tomt og hytter.

Om når utleie av fast eiendom regnes som næring, se kapitlet “Bolig/fritidsbolig/tomt”.

Post 2.8.3 Skattepliktig utleieinntekt fra fritidseiendom

I denne posten føres skattepliktige leieinntekter på fritidseiendom som du selv benytter. Egen bruk av fritidseiendom er ikke skattepliktig for eier. Leier du ut slik fritidseiendom som du selv bruker, så er inntil 10.000 kroner av leieinntektene skattefrie. Dersom leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger 10.000 kroner. Du har da ikke krav på fradrag for utgifter i forbindelse med utleien. Dersom en ikke bruker fritidsboligen selv, er hele netto leieinntekt skattepliktig. Eiendommen skal da regnskapslignes, og inntekten overføres fra skjema RF-1189 “Utleie mv. av fast eiendom” til post 2.8.2.

Post 2.8.4 Skattepliktig gevinst ved realisasjon (salg mv.) av bolig, tomt og annen fast eiendom

Gevinst ved skattepliktig realisasjon av bolig, tomt og annen fast eiendom føres i denne posten, og nærmere redegjørelse for gevinstberegning gir du i post 5.0 “Tilleggsopplysninger” eller eget vedlegg. Se mer om skatteplikt og når slik gevinst er skattefri i kapitlet “Bolig/fritidsbolig/tomt”.

Post 2.8.5 Inntekt av fast eiendom i utlandet

Her føres skattepliktig inntekt ved utleie av fast eiendom i utlandet. Fyll ut skjema RF-1189 «Utleie mv. av fast eiendom». Underskudd føres i post 3.3.12. Gi nærmere opplysninger i post 5.0 eller eget vedlegg.

Skattepliktig gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet skal føres i post 3.1.11.

Nærmere om når inntekt fra eiendom i utlandet er skattepliktig, se kapitlet «Utland».

Kapitalinntekter

Post 3.1 Renter og andre kapitalinntekter

Post 3.1.1 Renteinntekt av bankinnskudd mv.

Denne posten er forhåndsutfylt med renteinntekter av:

- innenlandske bankinnskudd
- spareinnskudd i norske boligbyggelag
- innskudd i fast organiserte norske spareforeninger
- bankinnskudd som forvaltes av vergemålsmyndighetene
- låne- og spareinnskudd i norske samvirkelag eller forbruksforeninger

Hvis rentebeløpet er feil, eller ikke har kommet med i selvangivelsen, så må det føres i denne posten.

Sett strek over beløp som er feil, og før riktig beløp til høyre for det beløp som er strøket. Eventuelt kan du benytte feltet “Beløp som ikke er forhåndsutfylt, føres her”, og rentebeløpet oppgis i post 3.1.1.

Er det flere som har bankinnskudd sammen, så innberetter banken renteinntektene bare på en person. I så fall må renteinntektene fordeles i forhold til eierandelene.

Renter av utenlandske bankinnskudd føres i post 3.1.11.

Post 3.1.2 Andre renteinntekter

Denne posten omfatter renteinntekter av blant annet:

- norske fordringer
- norske leieboerinnskudd
- norske pantobligasjoner
- avkastning av indeksobligasjoner (IO) og banksparing med aksjeindeksert avkastning (BMA)
- andre innenlandske gjeldsbrev
- obligatoriske låneinnskudd i innenlandske samvirkeforetak mv.
- avkastning av obligasjons- og pengemarkedsfond

Vær oppmerksom på at renteelementet (gevinst) ved innløsning av indeksobligasjoner er skattepliktig, hvis spareordningen gjelder mengdegjeldsbrev eller er i næring. Slik gevinst er ikke forhåndsutfyllt, og du må føre den opp selv i denne posten. Gevinsten utgjør differansen mellom mottatt beløp ved innløsningen og det du betalte for obligasjonen inkludert gebyr (tegningsgebyr og eventuelt avbruddsgebyr). Nærmere opplysninger kan gis under post 5.0 "Tilleggsopplysninger".

Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av skatt er ikke skattepliktig, og skal ikke føres opp. Renter av utenlandske fordringer mv. skal du føre i post 3.1.11.

Post 3.1.3 Renter som skal ekstrabeskattes på lån til selskap (RF-1070)

Her føres renteinntekter som skal ekstrabeskattes på lån til selskap. Reglene rammer ikke bare lån fra aksjonærer, men alle personlige skattytere som yter lån til et aksjeselskap, allmennaksjeselskap, likestilt selskap og sammenslutning, tilsvarende utenlandsk selskap og deltakerliknet selskap.

Ekstrabeskatningen på lån fra person til selskap kommer i tillegg til ordinær skatt på renteinntekter (renteinntektene skal derfor også føres i post 3.1.2 eller 3.1.11). Det er bare den renten som overstiger et skjermingsfradrag som skal ekstrabeskattes.

Det er bare renter etter skatt som overstiger et skjermingsfradrag som skal ekstrabeskattes, og slik blir utregningen:

Faktisk påløpte renter på lånet

- skatt på renteinntektene (faktisk påløpt rentebeløp x skattesats for alminnelig inntekt)
- beregnet skjermingsfradrag (lånesaldo x skjermingsrenten)
- Renteinntekt til ekstrabeskatning

Renteinntekten skal beregnes for hver enkelt måned og følge denne formelen:

Lånesaldoen settes til saldo ved månedens begynnelse. Ved låneopptak i løpet av kalendermåneden brukes lånesaldo ved opptaksdato. Ved utstedelse av fordring til underkurs skal lånesaldoen beregnes ut fra utstedelseskursen. Har du flere utlån til samme selskap, skal lånene ses under ett. Ved utlån til flere selskaper, skal renteinntekten beregnes for hvert selskap.

Skjermingsrenten er for 2014 fastsatt til: Januar – juni 1,1 %, juli – desember 0,8 %. Den renten en kan beregne uten at det blir ekstrabeskatning er skjermingsrenten delt på 0,73.

Leverer du selvangivelsen elektronisk, kan du benytte skjemaet RF - 1070 for beregning av renteinntekter som skal ekstra beskattes. Beregningen skjer da automatisk når du fyl-

ler inn lånesaldo og påløpt rentebeløp for hver måned. Du finner også en tilsvarende hjelpeberegning på skatteetaten.no.

3.1.4 Avkastning fra kapitalforsikring

Her føres avkastning oppgjort i 2014 fra sparedelen av kapitalforsikring med garantert avkastning. Beløpet finner du i oppgaven fra forsikringsselskapet. Her føres også skattepliktig avkastning ved utbetaling fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning (Unit Link-forsikring). Beløpet finner du i årsoppgaven hvis forsikringen er tegnet i et norsk forsikringsselskap.

Skattepliktig avkastning fra kapitalforsikring, med eller uten garantert avkastning, tegnet i selskaper utenfor Norge fører du i post 3.1.11.

Post 3.1.5 Skattepliktig utbytte på aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med aksjeutbytte fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis 2014» (RF - 1088) for. Det samme gjelder renter av egenkapitalbevis. Skjema RF - 1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen. Se kapitlet «Aksjer».

Er utbytteopplysningene i RF - 1088 feil, må du rette disse og føre korrekt skattepliktig utbytte i post 3.1.5 i selvangivelsen. Du bør i tillegg ta kontakt med selskapet og gjøre oppmerksom på feilen.

I rettleidingen til RF - 1088 er det gitt mer informasjon om hvordan skattepliktig utbytte skal beregnes, samt enkelte regneeksempler.

Oppdager du feil i RF - 1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig utbytte dersom du leverer RF - 1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Den oppdaterte oppgaven kan du benytte ved utfyllingen av selvangivelsen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF - 1088, skal du føre aksjeutbytte/renter i post 3.1.7.

Post 3.1.6 Skattepliktig avkastning av andeler i aksjefond

Posten er forhåndsutfylt med opplysninger som Skatteetaten har mottatt fra forvaltningsselskapene. Dette kan være utbytte på andeler fra både norske og utenlandske aksjefond. For andeler i aksjefond (både norske og utenlandske) som du eide per 31. desember 2014, er det utbytte etter fradrag for eventuell skjerming som er skattepliktig og som står i denne posten. Har du mottatt utbytte på andel i utenlandske aksjefond som ikke er forhåndsutfylt, fyller du ut og legger ved skjemaet «Aksjer og fondsandeler mv. 2014» (RF-1059). Slikt utbytte føres i post 3.1.7.

Avkastning av andeler i norske obligasjons- og pengemarkedsfond skal føres i post 3.1.2.

Post 3.1.7 Skattepliktig utbytte som ikke er ført i post 3.1.5 eller 3.1.6

Annet skattepliktig utbytte fra aksjer mv. (RF-1059)

Her fører du annet skattepliktig aksjeutbytte mv. enn det som skal føres i post 3.1.5 eller 3.1.6. Her fører du blant annet utbytte fra utenlandske selskaper som ikke er registrert på Oslo Børs. Har du krav på skjermingsfradrag, beregner du deg fram til skattepliktig utbytte i skjemaet «Aksjer og fondsandeler mv. 2014» (RF-1059). Se rettledningen RF-1072 om reglene og utfyllingen. Skjema RF-1059 skal leveres sammen med selvangivelsen.

Annet skattepliktig utbytte fra aksjer mv. (hvor RF-1088 eller RF-1059 ikke skal leveres)
Har du aksjer som du skulle ha levert RF-1059 for, kan du slippe å levere RF-1059 dersom du:

- ikke krever skjermingsfradrag, eller
- legger ved en beregning der skattepliktig utbytte fremkommer.

Samlet utbytte føres her. Se nærmere under “Aksjer”.

Post 3.1.8 Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med netto aksjegevinst fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis 2014» (RF-1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. Skjema RF-1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen.

Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen. Se nærmere under “Aksjer”.

Er beløpet i RF-1088 feil, må du rette dette og føre korrekt skattepliktig gevinst i post 3.1.8 i selvangivelsen.

I rettledningen til RF-1088 er det gitt mer informasjon om hvordan skattepliktig gevinst skal beregnes, samt enkelte eksempler på gevinstberegning. Se nærmere under “Aksjer”.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig gevinst dersom du leverer RF-1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret skattepliktig beløp, må du selv føre dette beløpet i selvangivelsen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF-1088, skal du føre netto aksjegevinst i post 3.1.10.

Post 3.1.9 Skattepliktig gevinst ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten omfatter skattepliktig gevinst ved innløsning, salg eller annen realisasjon av andeler i verdipapirfond (f.eks. aksjefond, obligasjonsfond, rentefond, kombinasjonsfond mv.).

Andelseiere i norske og enkelte utenlandske verdipapirfond som har realisert andeler i 2014, vil motta en realisasjonsoppgave fra forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen. Realisasjonsoppgaven inneholder opplysninger om skattepliktig gevinst/fradragsberettiget tap. Sum skattepliktig gevinst er forhåndsutfyllt i denne posten hvis forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen har innrapportert beløpet til Skatteetaten. Du må kontrollere beløpene og korrigere eventuelle feil. Er gevinsten ikke forhåndsutfyllt i selvangivelsen, fører du selv beløpet i post 3.1.9.

Ved realisasjon av andel i utenlandske verdipapirfond hvor det ikke framgår av oppgaven at tilsvarende opplysninger er sendt Skatteetaten, må du fylle ut og levere skjemaet «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF - 1059). Gevinst fører du da i post 3.1.10 og tap i 3.3.10.

Post 3.1.10 Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer mv. (RF-1059)

Her føres andre skattepliktige gevinster på aksjer mv. enn de som skal føres i post 3.1.8 eller 3.1.9, bl.a.:

- aksjer/egenkapitalbevis i norske og utenlandske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for
- andeler i utenlandske verdipapirfond hvor gevinsten ikke inngår i det forhåndsutfylte beløpet i post 3.1.9
- obligasjoner

Ved realisasjon av aksjer i utenlandske selskaper, eller aksjer/egenkapitalbevis i norske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF - 1088) for, skal du fylle ut og levere «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF - 1059). Om beregning av gevinster, se rettledningen RF - 1072.

For gevinst ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter, er det ikke utarbeidet et eget skjema. Beregningen gjør du i post 5.0 (Tilleggsopplysninger) eller eventuelt i et eget vedlegg.

Post 3.1.11 Inntekter fra utlandet

I denne posten føres alle inntekter i utlandet som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i andre poster. For eksempel gjelder det renter av utenlandske bankinnskudd, ihendehaverobligasjoner, andeler i utenlandske obligasjonsfond og utestående fordringer på utenlandske skyldnere. Her føres også inntekt av utenlandske selskapsandeler

som ikke er næringsinntekt. Gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet føres her når gevinsten er skattepliktig i Norge. Se nærmere om skatteplikten under «Utland».

Skjemaet «Bankinnskudd i utlandet» (RF - 1231) skal benyttes for spesifikasjon av innskudd og renter i utenlandsk bank og BSU-sparing i annen EØS-stat.

Skattepliktig årlig avkastning fra kapitalforsikring tegnet i annen EØS-stat tas også med i denne posten. Det er særregler for livsforsikring (kapitalforsikring) tegnet i et selskap i en annen EØS-stat før 1. januar 2004.

Er en livsforsikring (kapitalforsikring) med eller uten garantert avkastning tegnet i et forsikringselskap utenfor EØS-området, skal hele det utbetalte beløpet føres her (gjelder kun for kontrakter inngått etter 1. januar 1986). Slike utbetalinger er altså skattepliktige i sin helhet uten fradrag for innbetalte premier.

Skattepliktig leieinntekt av fast eiendom i utlandet føres i post 2.8.5. Skattepliktig arbeidsinntekt føres i post 2.1.1.

Post 3.1.12 Annen inntekt

Denne posten omfatter all annen skattepliktig innenlandsk inntekt som ikke er med i postene foran, blant annet:

- skattepliktige gevinster (om skattefrie gevinster, se post 1.5.2) og finnerlønn
- gevinst ved salg (realisasjon), bortfall og innløsning av opsjoner utenfor arbeidsforhold og
- gevinst ved salg (realisasjon) av andre verdipapir
- valutagevinster
- renter av for sent utbetalt lønn, pensjon, feriepengar mv.
- inntektsføring av negativ saldo eller positiv gevinst- og tapskonto
- renter som du fikk fradrag for i 2013, og som forfalt til betaling i 2014 uten at de ble betalt, se post 3.3.1. Betales rentene senere, skal de trekkes fra det året de blir betalt. Ovennevnte gjelder ikke for rentekostnader i næringsvirksomhet.
- beregnet gevinst på aksjer og andeler i selskap mv. ved opphør av skatteplikt som bosatt i 2014
- fordel ved vederlagsfri bruk av andres eiendeler (utenom arbeid eller virksomhet)
- arbeid på eget bygg
- finnerlønn, og belønning for nyhetstips til aviser
- festeavgift er skattepliktig inntekt for bortfester
- fri bolig (vederlagsfri bruk utenfor arbeidsforhold og føderåd)
- underkurs som långiver godtgjør låntaker ved innfrielse av fastrentelån før rentebindingstidens utløp – likestilles med renteinntekt for låntaker.

Post 3.1.12 Gevinst ved salg mv. av andel i deltakerliknet selskap

Her føres gevinst ved realisasjon av andel i deltakerliknet selskap. Tap føres i post 3.3.7.

Fradragsposter

3.2 Fradrag i tilknytning til arbeidsinntekt mv.

Post 3.2.1 Minstefradrag i egen inntekt

Alle som mottar lønn, pensjon og/eller lignende ytelser har krav på minstefradrag, som beregnes automatisk. Du behøver derfor ikke selv korrigere fradraget dersom du endrer beregningsgrunnlaget for fradraget, for eksempel når du må oppgi lønnsinntekt eller pensjon som ikke er forhåndsutfyllt.

Minstefradraget gjelder alle utgifter knyttet til jobb eller pensjon, og du har krav på dette standardbeløpet uansett om du har hatt utgifter eller ikke. Dersom de faktiske utgiftene knyttet til arbeid, pensjon og lignende ytelser er høyere enn minstefradraget krever du i stedet fradrag for faktiske utgifter i post 3.2.2. Se nærmere under «Minstefradrag».

Post 3.2.2 Faktiske kostnader

Som alternativ til minstefradrag kan du altså kreve fradrag for de reelle (faktiske) utgiftene du har hatt i denne posten. Her fører du fradrag for faktiske utgifter til erverv, sikring eller vedlikehold av skattepliktig lønns- eller pensjonsinntekt (kommer i stedet for minstefradrag). Dette kan være advokatutgifter, hjemmekontor, fagbøker, arbeidsklær og liknende. Husk å stryke minstefradraget.

Utgiftene du krever fradrag spesifiseres i post 5.0 (Tilleggsopplysninger) eller i eget vedlegg. Skattekontoret kan på forespørsel kreve at du dokumenterer/sannsynliggjør kostnadene.

Eksempler på kostnader som kan trekkes fra i stedet for minstefradraget, er kostnader til:

- arbeidsklær (når klesslitasjen er ekstra stor) eller uniform
- bruk av hjemmekontor
- faglitteratur
- flytting ved overtakelse av stilling
- reise uten overnatting ved jobbintervju
- frivillig syke- og ulykkesforsikring (begrenset til 700 kroner, ektefeller kan til sammen ikke kreve høyere fradrag enn 700 kroner)
- kost på tjenestereiser uten overnatting (merkostnader til kost og losji på tjenestereiser med overnatting skal ikke føres her, men i post 3.2.7)
- kost ved fravær fra hjemmet på 12 timer eller mer uten overnatting i forbindelse med overtid, vakter, lang reise fram og tilbake til arbeidet osv.
- oppdragstakers premie til frivillig trygd i de første 16 dagene
- stedfortreder (vikar)

- transport på tjenestereiser/yrkesreiser
- vedlikehold/ajourhold av utdanning
- verktøyhold

Underskudd på godtgjørelse fra arbeidsgiver til dekning av slike kostnader inngår også i post 3.2.2.

Post 3.2.4 Minstefradrag i ektefelle tillegg

Det gis minstefradrag i ektefelle tillegg, som er ført i post 2.2.4. Minstefradraget utgjør 27 prosent av ektefelle tillegg, men kan ikke overstige 70.400 kroner. Minstefradraget skal heller ikke settes lavere enn 4.000 kroner, med mindre ektefelle tillegg er lavere.

Post 3.2.5 Minstefradrag i barns inntekt

Har du barn som er 12 år eller yngre som har lønnsinntekt oppført i post 2.2.4 gis det et eget minstefradrag. Det skal beregnes eget minstefradrag i lønnsinntekten for hvert slikt barn. Er barns inntekt fordelt mellom foreldrene, beregnes minstefradraget av lønnsinntekten før fordeling, og blir deretter fordelt mellom foreldrene. Se mer om dette i kapitlet «Barn og ungdom».

Post 3.2.6 Minstefradrag i barnepensjon

Er du 17 år eller eldre (født i 1997 eller tidligere) og mottar barnepensjon, har du krav på et eget minstefradrag i barnepensjonen som er ført i post 2.2.1 og/eller post 2.2.2 i din egen selvangivelse. Minstefradraget kommer i tillegg til minstefradrag i eventuell lønnsinntekt. Fradraget beregnes som for annen pensjon.

Hvis det er foreldrene som mottar pensjon for barn som i 2014 er 16 år eller yngre (født i 1998 eller senere), gis et eget minstefradrag beregnet av beløpet i post 2.6.3. Gjelder beløpet flere barn, gis det minstefradrag i barnepensjonen for hvert av dem. Minstefradraget beregnes av hele barnepensjonen uavhengig av hvordan ektefellene har fordelt den mellom seg i selvangivelsen. Minstefradraget fordeles deretter mellom ektefellene i samme forhold som barnepensjonen er fordelt mellom dem.

Se mer om dette i kapitlet «Barn og ungdom».

Post 3.2.7 Merkostnader til kost og losji mv. ved opphold utenfor hjemmet

Her føres merkostnader til kost og losji for pendlere. Se kapitlet «Pendler».

Merkostnader til kost

Her får du fradrag for merutgifter til kost på reise i tjenesten/virksomheten. Vær oppmerksom på at du på forespørsel må kunne dokumentere/sannsynliggjøre dine kostnader. Regnes kostnadene som pendlerkostnader, skal fradraget reduseres med 82 kroner per døgn for kostbesparelse i hjemmet. Du kan i tillegg kreve fradrag for småutgifter med 100 kroner per døgn.

Hvis du ikke kan dokumentere utgiftene til kost, kan du kreve fradrag etter satser, se nedenfor.

Næringsdrivende skal føre fradraget i denne posten, hvis kostnadene regnes som pendlerkostnader. Kostnader pådratt i næringsvirksomhet, skal føres i regnskapet basert på originalbilag.

Fradragssatser – innenlands

Har du dekket alle merutgiftene til kost selv, skal fradraget beregnes etter følgende satser per døgn:

• opphold på hotell når frokost ikke inngår i prisen for rommet	kr 690
• opphold på hotell når frokost inngår i prisen for rommet	kr 621
• opphold på pensjonat o.l. (uten egen kokemulighet)	kr 300
• opphold på hybel/brakke (med kokemulighet) og privat overnatting	kr 195

Småutgifter, 100 kroner per døgn, er inkludert i satsene.

Krever du fradrag for høyere beløp enn 195 kroner, må du kunne sannsynliggjøre type bosted. Med «sannsynliggjøre» menes en oppstilling som minst skal inneholde dato for avreise og hjemkomst, navn på overnattingssted og om det er hotell, pensjonat eller liknende.

Er utgiftene høyere enn satsene ovenfor, får du fradrag for kostnader du kan dokumentere.

Har du hatt helt eller delvis fri kost, får du også bare fradrag for kostnader du kan dokumentere.

Fradragssatser – utenlands

Hvis du kan sannsynliggjøre at du har bodd på hotell på utenlandsreise, får du fradrag etter kostsatsen som gjelder for dette landet etter særavtale for reiser utenlands for statens regning. Statens satser for kostgodtgjørelse reduseres med 25 prosent fra og med det 29. døgnet ved lengre sammenhengende opphold på samme oppdragssted. Dersom du ikke kan sannsynliggjøre å ha bodd på hotell, får du fradrag etter pensjonat- eller hybel-/brakkesatsen etter samme regler som gjelder innenlands.

Fraværtdøgn

Bor du utenfor hjemmet hele året, beregnes vanligvis antall fraværtdøgn slik:

- uten lørdagsfri 280 dager
- fri annenhver lørdag 255 dager
- fri hver lørdag 240 dager
- Reiser du ikke hjem hver uke, må antallet fraværtdøgn forhøyes tilsvarende.

Merkostnader til kost ved besøksreiser til hjemmet

Du kan kreve fradrag for merkostnader til kost ved besøksreiser til hjemmet, selv om du har fri kost på arbeidsstedet. Fradraget gis med inntil 84 kroner hver vei. Fradraget gjelder når besøksreisen ikke medfører overnatting, men varer i seks timer eller mer, og du faktisk har kjøpt mat underveis som ikke er dekket av arbeidsgiver.

Merkostnader til losji

Må du på grunn av arbeid bo utenfor hjemmet, får du som regel bare fradrag for merkostnader som du kan dokumentere. Bor du i brakke eller campingvogn som du selv eier, får du fradrag etter en sats på 58 kroner per døgn.

Næringsdrivende skal føre kostnader til losji i denne posten hvis kostnadene regnes som pendlerkostnader. Er kostnaden pådratt i næringsvirksomhet, skal kostnaden føres i regnskapet. Om vilkårene for å bli ansett som pendler, se kapitlet «Pendlere».

Virkelig hjem i utlandet

Hvis du på grunn av ditt arbeid i Norge må bo utenfor hjemmet ditt i utlandet, og du pendler til hjemmet i utlandet, kan det kreves fradrag for merkostnader til kost, losji og småutgifter i forbindelse med arbeidsoppholdet. Krever du standardfradrag for utenlandsk arbeidstaker (se post 3.3.7), inngår kostnadene der og kan ikke trekkes fra særskilt.

Underskudd på utgiftsgodtgjørelse til kost og/eller losji

Har du underskudd på mottatt utgiftsgodtgjørelse i lønnet arbeid, kreves fradrag her i post 3.2.7. Underskudd oppstår når godtgjørelsen ikke dekker dine merkostnader til kost og/eller losji. Dersom du ikke kan dokumentere dine samlede merkostnader til kost ved å bo utenfor hjemmet, kan du ved beregningen legge til grunn at kostnaden utgjør 195 kroner per døgn for all slik utbetalt godtgjørelse i året. Er fradraget større må du på forespørsel kunne dokumentere kostnaden for samtlige fraværsdøgn.

Vær oppmerksom på at underskudd på godtgjørelse til kost på tjenestereise uten overnatting skal føres i post 3.2.2, hvis du ikke krever minstefradrag. Krever du minstefradrag, inngår underskuddet der.

Post 3.2.8 Fradrag for reise mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreiser)

Reisefradraget består av avstandsavdraget pluss (i noen tilfeller) bom/fergefradraget, fratrukket egenandelen.

Reisefradraget er 1,50 kroner per kilometer – uansett om du reiser kollektivt, bruker egen bil, sitter på med venner eller må bruke drosje. Satsen reduseres til 0,70 per kilometer for reise over 50.000 kilometer i året inntil 75.000 kilometer. Summen av reisefradraget må reduseres med et bunnfradrag som for 2014 utgjør 15.000 kroner.

Det gis fradrag for ferge og bom hvis bruk av egen bil fører til to timer kortere reise- og ventetid daglig, og kostnadene overstiger 3.300 kroner.

Post 3.2.9 Fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser)

Bor du på grunn av arbeidet utenfor hjemmet, kan du få fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser). Fradraget gis etter de samme regler og satser som ved arbeidsreiser, se post 3.2.8, med ett unntak: Har du brukt fly ved besøksreisen, kan du i stedet for avstandsfradrag (kr 1,50/0,70 per km) kreve fradrag for kostnader til flybillett. Kostnadene må kunne dokumenteres. Krever du fradrag for flyreisen, føres fradraget i rubrikken for bompenger og fergekostnader, se kapitlet «Fradrag». I tillegg kan du kreve avstandsfradrag for resten av reisen.

Fradraget for besøksreiser er begrenset til den delen av beløpet som overstiger bunnfradraget på 15.000 kroner. Fradrag for besøksreiser og arbeidsreiser ses under ett.

Hvis du på grunn av ditt arbeid i Norge må bo utenfor eget hjem i en annen EØS-stat og pendler til hjemmet i utlandet, kan du kreve fradrag for besøksreiser til hjemmet. Krever du «standardfradrag for utenlandsk arbeidstaker» (se post 3.3.7), inngår kostnadene der og kan ikke trekkes fra særskilt.

Bor du utenfor EØS-området gis det i utgangspunktet kun fradrag for billettutgifter (faktiske utgifter). Dersom du kan dokumentere bruk av egen bil på hele eller deler av strekningen, får du likevel fradrag for bruk av bil etter normale satser (1,50/0,70 per km).

Post 3.2.10 Fradrag for kostnader til pass og stell av barn (foreldrefradrag)

Foreldre som har dokumenterte utgifter til pass og stell (barnehage, dagmamma, skolefritidsordning mv.) av barn som er 11 år eller yngre (Født i 2003 eller senere) kan kreve fradrag i denne posten for utgifter på inntil 25.000 kroner for ett barn. Fradragsbeløpet øker med 15.000 kroner per barn utover det første barnet. Det er uten betydning om alle utgiftene knytter seg til kun ett av barna. Det gis fradrag for oppholdskostnader, merkjøring til barnehage og lignende innenfor maksimalbeløpene, men ikke utgifter til kost (matpenger).

Eksempel:

En familie med tre barn på henholdsvis 2, 4 og 10 år, hvor to går i barnehage med samlede utgifter til barnehage på 51.260 kroner. Merkjøring barnehage på 4 km per dag x 230 dager x 1,50 kroner = 1.380 kroner. Fradrag i 2014: 52.640 kroner (51.260 kroner +1.380 kroner).

Det er altså fradrag for ekstra reisekostnader til og fra barnepasser. Bruker du bil, beregnes kostnaden til kr 1,50 per km. Skjer transporten i forbindelse med kjøring til og fra arbeidsstedet, eventuelt i forbindelse med yrkeskjøring, er det bare fradragsrett for ekstrakjøringen (ekstra reiselengde). Brukes rutegående transportmiddel skal kostnadene settes til merkostnadene ved bruk av slikt transportmiddel.

Det er et vilkår for fradragsrett at betaling skjer via bank, med mindre betalingen samlet utgjør mindre enn 10.000 kroner per mottaker i løpet av et kalenderår.

Kontantstøtte reduserer ikke foreldrefradraget. Det gjør imidlertid skattefri stønad til barnetilsyn, som står i kode 245 i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven).

Som egne barn regnes også adoptivbarn, samt fosterbarn som du ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse for.

Ektefeller og samboere med felles barn kan selv velge hvordan de vil fordele fradraget mellom seg. Ved samlivsbrudd er det den av foreldrene som har daglig omsorg som har krav på fradrag.

Post 3.2.11 Fagforeningskontingent

Fradrag for innbetalt fagforeningskontingent inkludert forsikringspremie er maksimalt 3.850 kroner, og er normalt forhåndsutfyllt i denne posten. Har du bare betalt for en del av året, gis det fradrag for en forholdsmessig del av beløpet. Kontingenten står i lønns- og trekkoppgaven kode 311.

Det gis også fradrag for kontingent til utenlandsk arbeidstakerorganisasjon, forutsatt at vilkårene er oppfylt, og du må selv kreve fradrag.

Fradragsberettiget kontingent til arbeidsgiverforening eller landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon føres som fradrag i næringsregnskapet, ikke i post 3.2.11. Det gis ikke fradrag for kontingent til arbeidsgiverforening og landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon dersom du har krevd fradrag for fagforeningskontingent. Fradrag for kontingent til arbeidsgiverforening er begrenset oppad til to promille av samlet utbetalt lønn. Fradrag for kontingent til landsomfattende yrkes- og næringsorganisasjon gis med inntil 3.750 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

Post 3.2.12 Premie til pensjonsordning i arbeidsforhold

Du får fradrag i denne posten for premie til blant annet:

- kommunal pensjonsordning
- Norges Banks pensjonskasse
- pensjonsordning etter foretakspensjonsloven
- pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven
- pensjonsordning i statlig bedrift
- Statens pensjonskasse
- tariffestet pensjon

Beløpet står i lønns- og trekkoppgaven, kode 312.

Post 3.2.13 Særskilt fradrag for sjøfolk

Her fører du sjømannsfradraget, som er 30 prosent av inntekten om bord i post 2.1.2, begrenset til 80.000 kroner.

Post 3.2.14 Særskilt fradrag for fiskere og fangstmenn

Fiskerfradraget er 30 prosent av netto arbeidsinntekt fra fisket i post 290 i skjema «Fiske» (RF - 1213), begrenset til 150.000 kroner.

Oppfyller du vilkårene for særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk og særskilt fradrag for sjøfolk i samme inntektsår, beregnes de særskilte fradragene hver for seg. Samlet fradrag kan likevel ikke overstige 150 000 kroner.

Post 3.2.15 Jordbruksfradrag

Du kan kreve jordbruksfradrag dersom bestemte vilkår er oppfylt, og skjema RF-1177 må da leveres. Hvis du er fritatt for å levere næringsoppgave (driftsinntekter som ikke overstiger 50.000 kroner og ikke påbegynt gjennomsnittsligning), skal du ikke levere skjema RF-1177. Du fører i stedet fradraget direkte fra beregningen i selvangivelsen.

Det gis et inntektsuavhengig fradrag i alminnelig inntekt på inntil 63.500 kroner per år for jordbruksvirksomhet. For inntekt over 63.500 kroner gis i tillegg et inntektsavhengig fradrag på 38 prosent. Maksimalt samlet fradrag er 166.400 kroner. Fradraget forutsetter positiv alminnelig inntekt og kan kreves både av bruker som har bodd på og drevet jordbruksvirksomhet på driftsenheten over halvparten av inntektsåret. Fradragets grunnlaget er alminnelig inntekt fra jordbruk. I tillegg kan bi-inntekter tas med, begrenset til 30.000 kroner. Inntekt fra maskin- og transportkjøring for andre, og inntekt ved utleie av maskiner og redskap, kan også tas med i grunnlaget hvis det hovedsakelig brukes i jordbruksnæringen. Hva som regnes som hovedsakelig er endret fra og med 2013, og kravet er redusert til 60 prosent (tidligere 80 prosent).

Eksempel:

Traktor benyttes 65 prosent i gårdsdriften, og 35 prosent til snømåking. Inntekten fra snømåkingen kan tas med i grunnlaget for jordbruksfradraget.

Post 3.2.16 Særskilt fradrag i reindriftsvirksomhet

Er du reieneier og har drevet reindrift mer enn halvparten av inntektsåret, kan du kreve reindriftsfradrag. Du må da levere RF-1177. Er du fritatt for å levere næringsoppgave, skal du ikke levere RF-1177. Du fører i stedet fradraget direkte fra beregningen i selvangivelsen. Informasjon om reglene og fradragets størrelse finner du i rettleidingen RF-1178.

Det gis et inntektsuavhengig fradrag i alminnelig inntekt på inntil 63.500 kroner per år for reindriftsvirksomhet. For inntekt over 63.500 kroner gis i tillegg et inntektsavhengig fradrag på 38 prosent. Maksimalt samlet fradrag er 166.400 kroner.

Vær oppmerksom på at jordbruks-, reindrifts- og skiferproduksjonsfradrag ikke kan overstige 166.400 kroner.

Post 3.2.17 Særskilt fradrag i skifervirksomhet

Driver du skiferproduksjon i Finnmark eller bestemte kommuner i Nord-Troms, kan du kreve et særskilt fradrag. Du trenger ikke levere RF-1177. Du må føre fradraget direkte i selvangivelsen. Informasjon om reglene og fradragets størrelse finner du i rettledningen RF-1178.

Det gis et inntektsuavhengig fradrag i alminnelig inntekt på inntil 54.200 kroner per år ved fastsettelsen av skiferproduksjonsinntekt i Finnmark fylke eller kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke. For inntekt over 54.200 kroner gis i tillegg et inntektsavhengig fradrag på 32 prosent. Maksimalt samlet fradrag 142.000 kroner.

Vær oppmerksom på at jordbruks-, reindrifts- og skiferproduksjonsfradrag ikke kan overstige 166.400 kroner.

Post 3.2.18 Premie til egen tilleggstrygd for næringsdrivende

Her fører du frivillig premie til folketrygden for egen tilleggstrygd for sykepenger eller yrkesskadetrygd.

Post 3.2.19 Årets underskudd i næringsvirksomhet

Det framgår av papirselvangivelsen hvor beløpene i næringsoppgaven skal føres i selvangivelsen. Er virksomheten opphørt, og du har et underskudd ved driften som ikke er dekket av annen inntekt, kan du kreve fradrag for dette underskuddet i inntekten for 2013. Blir ikke underskuddet dekket av inntekt i 2013, kan det føres til fradrag i inntekten i 2012, men ikke lenger tilbake. Tilbakeføringen av underskudd gjennomføres ved endring av likningen for de aktuelle årene.

Hvis udekket underskudd ikke kan utnyttes ved tilbakeføring, eller du ikke ønsker det, kan underskuddet i stedet trekkes fra i framtidig inntekt, se post 3.3.11. I post 5.0 (Tilleggsopplysninger) i selvangivelsen kan du kreve å få endret likningen for 2013 og/eller 2012 dersom vilkårene er oppfylt.

Post 3.3 Gjeldsrenter, andre kapitalkostnader og fradrag

Post 3.3.1 Gjeldsrenter

Renteutgifter er fradragsberettiget i alminnelig inntekt, og inkluderer renter betalt på innenlandske og utenlandske lån, banklån, private lån og lån fra arbeidsgiver. Ved pri-

vate lån, lån i utenlandsk bank og lån fra arbeidsgiver må du selv føre opp fradraget i selvangivelsen.

Ved lån fra arbeidsgiver, privatperson eller lån i utlandet: Husk å føre opp fradraget i selvangivelsen post 4.8.1 (ved gjeld til norske kreditorer) eller post 4.8.3 (ved gjeld til utenlandske kreditorer).

Du får vanligvis fradrag for alle renter som er påløpt i inntektsåret på dine lån. Det gjelder også etableringsgebyr, som likestilles med renter. Gjeldsrenter er forhåndsutfyllt i denne posten.

Renter som er forfalt, men ikke betalt i 2014, kan du ikke kreve fradrag for (med mindre de inngår i bokføringspliktig virksomhet). Slike misligholdte renter får du først fradrag for det året du betaler dem. For studielån i Lånekassen gis det bare fradrag for renter som er betalt. Husk å føre opp renter av eventuell gjeld til privatpersoner og arbeidsgiver. Betalte forsinkelsesrenter av gjeldsrenter, og renter og omkostninger ved kredittkjøp, kan du også trekke fra. For kredittkjøp gjelder visse formelle vilkår og begrensninger i fradragets størrelse.

Forskuddsbetalte renter for 2015 eller senere år kan du ikke føre opp. Det samme gjelder ettergitte renter.

Rentefordelen ved rimelig lån i arbeidsforhold kommer til fradrag i denne posten, i tillegg til de faktiske rentene. Rentebeløpet inkludert rentefordelen vil normalt være forhåndsutfyllt. Rentefordelen er skattepliktig som lønn, og føres i post 2.1.1.

Rentetillegg på restskatt kan du ikke trekke fra.

Husk å kreve fradrag i denne posten for forsinkelsesrenter (morarenter).

I tilfeller der flere har lån sammen og banken innrapporterer beløpet på bare en av låntakerne, må låntakerne selv fordele fradraget etter ansvarsforhold. Ektefeller kan likevel velge en annen fordeling.

Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se kapittel «Utland».

Post 3.3.2 Gjeldsrenter – utlandet

Renter på lån i utlandet skal dokumenteres. Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se kapittel «Utland».

Post 3.3.3 Føderådsytelser utenfor jord- og skogbruk o.l.

Føderåd

Her fradragsfører du dine ytelser knyttet til fast eiendom utenfor jord- og skogbruk, det vil si verdien av boret, naturlytelser og eventuelle kontanter som er utbetalt i henhold til avtale om føderåd (kår). Merk at du skal inntektsføre boretten i «Utleie mv. av fast eiendom 2014» (RF-1189). Kostnader til forsikringer og vedlikehold mv. på boligen føres i det samme skjemaet.

Underholdsbidrag

Underholdsbidrag som utbetales regelmessig til fraseparert eller tidligere ektefelle er fradragsberettiget, så fremt det følger av lov eller avtale. Underholdsbidrag betalt gjennom NAV Innkreving står i oppgaven fra NAV. Det er kun fradragsberettigede underholdsbidrag som skal føres i post 3.3.3. Underholdsbidrag betalt som et engangsbeløp er ikke fradragsrettsberettigede. Skattekontoret kan kreve dokumentasjon for bidrag du har betalt direkte til bidragsmottaker.

Vær oppmerksom på at det ikke er fradragsrett for betalt barnebidrag mv., og det er heller ikke skattepliktig for mottakeren. Se mer om dette i post 2.6.1.

Fradragsberettiget underholdsbidrag kan fradras i tillegg til minstefradrag. For den som har mottatt skattepliktig underholdsbidrag, regnes det med i grunnlaget for beregning av minstefradrag etter samme regler som pensjon.

Fradrag for underholdsbidrag gis det året bidraget er betalt, og skattlegges det året det mottas.

Det er et vilkår for fradragsrett at betaling skjer via bank, med mindre betalingen samlet utgjør mindre enn 10.000 kroner per mottaker i løpet av et kalenderår.

Reiseutgifter som separert, skilt, ugift far eller mor har hatt i forbindelse med besøk av barn som bor hos den annen av foreldrene, regnes som privatutgifter. Utgiftene er ikke fradragsberettigede.

Post 3.3.4 Andel av kostnader i boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) og i boligsameie

Beløpet står i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Andelseiere/boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få nødvendige opplysninger fra selskapets/sameiets styre eller regnskapsfører.

Leier du ut bolig i et boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) eller boligsameie som fører til at boligen skal regnskapslignes, skal din andel av selskapets/sameiets kostnader ikke føres her. Eventuelt forhåndsutfylt beløp skal da strykes og føres i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF - 1189). Se kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 3.3.5 Fradragsberettiget innbetaling til individuell pensjonsordning (IPS)

Her får du fradrag for individuell pensjonssparing (IPS), og maksimalt fradrag er 15.000 kroner. Individuell pensjonssparing (IPS) erstattet den opphørte IPA-ordningen fra og med 2008. Det gis fradrag for premie, innskudd og administrasjonskostnader knyttet til individuell pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning (IPS).

Post 3.3.6 Tap ved salg mv. av bolig, fritidseiendom, tomt og annen fast eiendom

Her fører du tap ved skattepliktig salg mv. av fast eiendom. Vis hvordan du har beregnet tapet i post 5.0 “Tilleggsopplysninger”. Se mer om dette i kapitlet “Bolig, fritidsbolig, tomt”.

Tap ved salg mv. av eiendom i utlandet føres også i post 3.3.6 når tapet er fradragsberettiget i Norge, se kapittel «Utland».

Post 3.3.7 Andre fradrag

Her fører du andre fradrag, og husk spesifikasjon og nærmere opplysninger i post 5.0 “Tilleggsopplysninger”. Denne posten benyttes blant annet til følgende fradrag:

Gaver til frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn

Du kan få fradrag for innberettede gaver til visse frivillige organisasjoner, selskap, stiftelser og sammenslutninger. Fradragsretten gjelder gaver på minimum 500 kroner per organisasjon i løpet av året, maksimalt samlet 16.800 kroner. Det er ikke mulig å overføre beløp innberettet på en ektefelle til den annen.

Skatteetaten offentliggjør en oppdatert og uttømmende liste over hvilke organisasjoner mv. dette gjelder, se skatteetaten.no. Som hovedregel er fradragsretten begrenset til gaver til organisasjoner mv. med nasjonalt omfang.

Fradragsordningen gjelder også pengegaver til utenlandske organisasjoner mv. innenfor EØS-området. Gaver til Den norske Kirke og en EØS-stats alminnelige statskirke omfattes også.

Norsk organisasjon mv. må ha gitt opplysning om gaven til Skatteetaten i maskinlesbar form innen fastsatte frister, slik at gavebeløpet blir forhåndsutfylt.

Ved feil eller manglende innberetning, må du snarest mulig henvende deg til organisasjonen og be om ny innberetning.

Har du sammen med andre gitt en gave til frivillige organisasjoner mv. og mener at beløpet som er innberettet på deg er feil, må du be organisasjonen om å foreta ny innberetning i samsvar med din forholdsmessige del av gavebeløpet.

Gave til utenlandsk gavemottaker blir ikke forhåndsutfylt i selvangivelsen. For slike gaver må du selv føre opp gavebeløpet i post 3.3.7, og gi opplysninger om navn på organisasjonen. På forespørsel må du kunne fremlegge kvittering fra organisasjonen, som må inne-

holde opplysninger om ditt navn, adresse, norsk fødselsnummer/organisasjonsnummer og gavebeløp i norske kroner.

Det er få utenlandske organisasjoner mv. innenfor EØS-området som er godkjent, og omfattet av gavefradragsordningen for 2014.

Tilskudd til forskning og yrkesopplæring

Du kan få fradrag for tilskudd til institutt som under medvirkning av staten driver yrkesopplæring som kan ha betydning for din virksomhet, og/eller vitenskapelig forskning. Når det gjelder tilskudd (gave, donasjon mv.) til vitenskapelig forskning, er det ikke noe krav om at giveren driver virksomhet. Samlet fradrag gis med inntil 10.000 kroner uten begrensning i forhold til din inntekt. Fradrag for tilskudd med inntil 10.000 kroner kan derfor øke et underskudd til fremføring. Fradrag utover 10.000 kroner begrenses til 10 prosent av din alminnelige inntekt før særfradrag og før fradrag for tilskuddet.

Liste over godkjente institutter finner du på skatteetaten.no.

Aksjehandel

Har du utgifter til PC, bredbånd, telefon, tidsskrifter eller annet i forbindelse med aksjehandel eller annen aktivitet som gir deg skattepliktig inntekt, så kan det være fradragsberettiget. Husk at mye av dette også kan brukes privat, så ofte kan du ikke trekke fra hele kostnaden. Gjør anslag, og forklar og spesifiser overfor skattekontoret i selvangivelsen post 5.0.

Bankboks

Utgifter til bankboks er fradragsberettiget dersom du oppbevarer inntektsgivende verdipapirer der.

VPS-gebyr

VPS-gebyr er fradragsberettiget i denne posten.

Indeksobligasjoner og banksparing med aksjeindeksert avkastning (IO og BMA)

Du får fradrag for etableringskostnader (tegningsgebyr). Fradraget gis når spareordningen avsluttes.

Hvis du måtte betale avbruddsgebyr som skyldes at spareordningen avsluttes før bindingstidens utløp, regnes det som tap og vil normalt ikke gi grunnlag for fradrag, bortsett fra når spareformen er i næring eller gjelder mengdegjeldsbrev. Utenfor næring kan avbruddsgebyr likevel avregnes mot en eventuell positiv avkastning.

Fikk du tap ved innløsning av indeksobligasjoner, så er det bare fradragsberettiget hvis obligasjonen er et mengdegjeldsbrev eller spareformen er i virksomhet. Slikt tap er ikke forhåndsutfylt, og du må derfor selv beregne eventuelle tap. Du har et tap hvis det beløpet du fikk ved innløsningen er lavere enn det du betalte for obligasjonen inkludert gebyr

(tegningsgebyr og eventuelt avbruddsgebyr). Gi nærmere opplysninger om beregning av tapet i post 5.0 (Tilleggsopplysninger).

Standardfradrag for utenlandske arbeidstakere

Er du utenlandske arbeidstaker, og er skattepliktige i Norge for lønnsinntekt uten å være skattemessig bosatt her, kan du kreve standardfradrag. Fradraget er 10 prosent av brutto arbeidsinntekt, og maksimalt 40.000 kroner. I tillegg kan det kreves fradrag for minstefradrag, særskilt fradrag for sjøfolk, fradragsberettiget tilskudd til norsk offentlig eller privat pensjonsordning i arbeidsforhold, fagforeningskontingent og kreditfradrag i norsk skatt for skatt betalt til utlandet. Kreves standardfradrag faller imidlertid en rekke andre fradrag bort, som for eksempel fradrag for:

- faktiske kostnader som inngår i minstefradraget
- arbeidsreise
- merkostnader ved opphold utenfor hjemmet
- gjeldsrenter
- underholdsbidrag
- særfradrag for uførhet og sykdomskostnader
- skattefradrag for pensjonsinntekt
- BSU- sparing
- foreldrefradrag
- IPS (innbetaling til individuell pensjonsavtale)
- underskudd i virksomhet
- tap ved realisasjon av aksjer
- særskilt fradrag for fiskere
- inntektsfradrag for utenlandsk skatt
- gave til visse frivillige organisasjoner

Vær oppmerksom på at du kan velge mellom standardfradrag eller fradrag for faktiske kostnader som inngår i minstefradraget.

Har du som utenlandsk arbeidstaker oppholdt deg i Norge så lenge at du blir skattemessig bosatt, kan du bare kreve standardfradrag de to første inntektsårene du anses som skattemessig bosatt. En person blir skattemessig bosatt etter norsk intern rett fra det året opphold i Norge overstiger 183 dager i en 12-måneders periode eller 270 dager i en 36-måneders periode.

Særskilt inntektsfradrag for ungdom

Er du 17 år eller eldre (født i 1997 eller tidligere) i 2014 har du krav på et eget inntektsfradrag i arbeidsinntekt og/eller barnepensjon. Fradraget gis automatisk. Se kapitlet «Barn og ungdom».

Tap ved salg av verdipapirer mv.

Her føres fradragsberettiget tap ved salg av verdipapirer som ikke skal føres i post 3.3.8, 3.3.9 eller 3.3.10.

Unit Link-forsikring

Her føres tap på sparedelen ved utbetaling fra individuell livrente med investeringsvalg uten avkastningsgaranti (Unit Link) som er tegnet i selskap som har eller har hatt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i Norge. Du skal også her føre opp tap på sparedelen ved utbetaling fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten avkastningsgaranti (Unit Link), som er tegnet i norske selskaper eller i selskaper i en annen EØS-stat. Skattekontoret kan be om at tapet dokumenteres.

Valutatap

Ved nedbetaling, eventuelt innfrielse av lån tatt opp i fremmed valuta kan det oppstå tap. Ved tap på valutalån må du selv beregne og føre tapet i denne posten. I tillegg viser du beregning av tapet i post 5.0 Tilleggsopplysninger.

Tapet settes lik differansen mellom kursen ved låneopptaket og kursen ved betalingen, multiplisert med valutabeløpet.

For valutakurser, se norges-bank.no.

Eksempel:

Tor har tatt opp lån i svenske kroner. Kurs ved opptak: 0,85 kroner. Kurs ved innfrielse av lånet: 0,90 kroner.

Tap blir: $0,05 \times 100.000 \text{ kroner} = 5.000 \text{ kroner}$

Tap aksjer og andre verdipapirer, underskudd

Post 3.3.8 Tap ved salg av aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med netto aksjetap fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF - 1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. RF - 1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med selvangivelsen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av selvangivelsen.

Er beløpet i RF - 1088 feil, må du rette dette og føre korrekt fradragsberettiget tap i post 3.3.8 i selvangivelsen.

I rettleddningen til RF - 1088 finner du eksempler på gevinst- og tapsberegninger.

Oppdager du feil i RF - 1088, kan du få hjelp til å beregne riktig fradragsberettiget tap dersom du leverer RF - 1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret beløp, må du selv føre dette beløpet i selvangivelsen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF - 1088, skal du føre netto aksjetap i post 3.3.10.

Post 3.3.9 Tap ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten omfatter fradragsberettiget tap ved innløsning, salg eller annen realisasjon av andeler i verdipapirfond (f.eks. aksjefond, obligasjonsfond, rentefond, kombinasjonsfond). Andelseiere i norske og enkelte utenlandske verdipapirfond som har realisert andeler i 2014 vil motta en realisasjonsoppgave fra forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen (VPS). Realisasjonsoppgaven inneholder opplysninger om skattepliktig gevinst/fradragsberettiget tap. Sum fradragsberettiget tap er forhåndsutfylt i denne posten hvis forvaltningsselskapet eller Verdipapirsentralen har innberettet beløpet til Skatteetaten. Du må selv kontrollere beløpene og korrigere eventuelle feil.

Er ikke tapet forhåndsutfylt i selvangivelsen, fører du selv beløpet i post 3.3.9.

Gevinst/tap ved realisasjon av andeler i de fleste utenlandske verdipapirfond er ikke forhåndsutfylt. Du må da fylle ut og levere «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF - 1059) og føre gevinst i post 3.1.10 og tap i post 3.3.10.

Post 3.3.10 Tap ved salg av aksjer mv. (RF-1059)

Her føres andre fradragsberettigede tap på aksjer mv. enn de som skal føres i post 3.3.8 eller post 3.3.9, bl.a.:

- aksjer/egenkapitalbevis i norske og utenlandske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for
- andeler i utenlandske verdipapirfond hvor tapet ikke inngår i det forhåndsutfylte beløpet i post 3.3.9
- obligasjoner

Ved realisasjon av aksjer i utenlandske selskaper eller aksjer/egenkapitalbevis i norske selskaper som du ikke har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF - 1088) for, må du fylle ut og legge ved «Aksjer og fondsandeler mv.» (RF - 1059). Om beregning av fradragsberettiget tap, se rettleddningen RF - 1072.

For tap ved salg av obligasjoner og andre finansielle instrumenter er det ikke utarbeidet et eget skjema. Beregningen gjør du i post 5.0 (Tilleggsopplysninger).

Post 3.3.11 Framførbart underskudd fra tidligere år

Har du underskudd til fremføring fra tidligere år, skal beløpet være oppgitt på skatteoppgjøret ditt for 2013 som "ubenyttet underskudd", og forhåndsutfylt i post 3.3.11 i selvangivelsen for 2014.

Husk at man må føre opp hele underskuddet hvert år - man kan ikke velge å føre opp deler av underskuddet og «spare» resten til senere år. Vær oppmerksom på at underskudd du ikke selv får brukt opp overføres automatisk til ektefelle.

Post 3.3.12 Underskudd ved utleie av fast eiendom

Her fører du underskudd ved utleie av boligeiendom og annen fast eiendom som skal regnskapslignes. Legg ved «Utleie mv. av fast eiendom 2014» (RF-1189). Se også «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Særfradrag

Post 3.5.1 Særfradrag for uførhet

Fra og med den måneden du har rett til å få utbetalt foreløpig uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, har du krav på særfradrag med 2.667 kroner per måned. Særfradrag for uførhet er dermed 32.004 kroner per år.

Får du uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, fordi ervervsevnen er satt ned med mindre enn 2/3, har du krav på halvt særfradrag med 1.334 kroner per måned, det vil si 16.008 kroner per år.

Får du uførepensjon etter folketrygdloven, skal særfradraget være forhåndsutfylt i selvangivelsen. Særfradragforslaget står i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven), kode 250.

Mottar du uførepensjon fra andre enn folketrygden blir ikke særfradraget forhåndsutfylt i selvangivelsen. Du må derfor huske på å føre opp særfradraget i selvangivelsen.

Du har ikke rett til særfradrag for det tidsrom du har mottatt arbeidsavklaringspenger.

Særfradrag for uførhet gis til og med den måneden du fyller 67 år.

Post 3.5.3 Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Særfradraget gis etter en samlet økonomisk vurdering, der også ektefelles inntekts- og formuesforhold tas med. Du må sende inn legeattest hvis du ikke har gjort det tidligere. Særfradraget skal ikke overstige 9.180 kroner.

Post 3.5.4 Særfradrag for uvanlig store sykdomskostnader

Har du hatt store sykdomsutgifter i 2014 på grunn av egen eller forsørget person kan du ha krav på særfradrag.

Fra 2012 ble imidlertid ordningen begrenset til eksisterende brukere. Det vil si at det bare er skattytere som fikk slikt særfradrag for inntektsårene 2010 og 2011 (begge årene), som kan kreve fradrag i 2014.

Sykdomsutgifter må på forespørsel kunne dokumenteres/sannsynliggjøres, og må minst utgjøre 9.180 kroner. Det kreves legeattest på at sykdommen er kronisk, men har du tidligere framlagt legeattest, behøver du likevel ikke å legge fram legeattest på nytt.

I 2014 gis det fradrag for 67 prosent av utgiftene. Er fradragsberettigede utgifter 10.000 kroner, er fradragsbeløpet 6.700 kroner.

Fradragsretten for utgifter til tannbehandling, boligtilpasning og transport er fjernet fra 2012. Vær oppmerksom på at utgifter til boligtilpasning, som ikke kan påregnes å ha en markedsverdi ved omsetning, og som du før inntektsåret 2012 har valgt å føre til fradrag over flere år, kan likevel fradragsføres til og med inntektsåret 2015 (100 %). Se nærmere om fradraget i «Sykdomsutgifter».

Post 3.5.5 Særfradrag for enslige forsørgere

Fra og med inntektsåret 2013 skal enslige forsørgere lignedes i klasse 1. Skattefordelen ved å lignedes i klasse 2 er erstattet av et særfradrag for enslig forsørger. Særfradraget blir gitt for det antall måneder forsørgeren har mottatt dobbel barnetrygd fra NAV. Er utvidet barnetrygd delt mellom foreldrene, gis et halvt særfradrag. Samlet særfradrag er regnet ut basert på opplysninger fra NAV og er utfylt i selvangivelsen. Skattyter kan ikke selv endre beløpet. For å få endret beløpet må du legge frem dokumentasjon fra NAV på antall måneder med hel eller delt utvidet barnetrygd.

Post 3.6 Grunnlag for beregning av kommune-, fylkes- og fellesskatt

Beløpet reduseres med personfradrag. Deretter beregnes 27 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt av nettobeløpet. Se kapitlet «Skatteklasse».

For skattytere i Nord-Troms og Finnmark reduseres beløpet både med personfradrag og et særskilt inntektsfradrag. Deretter beregnes 23,5 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt av nettobeløpet.

Formue

Det er formuen og gjelden ved årsskiftet 2014/2015, det vil si per 1. januar 2015 - kl. 00.00, du skal oppgi.

Post 4.1 Bankinnskudd, kontanter, verdipapirer mv.

I postene under 4.1 fører du norske bankinnskudd, verdipapir mv. Har du innskudd i utenlandske banker føres det i post 4.1.9 og utenlandske verdipapirer mv. i post 4.6.2.

Post 4.1.1 Bankinnskudd mv.

Her føres alle innenlandske innskudd (inkludert renter) per 1. januar 2015 i:

- bank
- forsikringsselskap
- fast organiserte spareforeninger
- samvirkelag
- borettslag, boligbyggelag og boligaksjeselskap

Post 4.1.3 Kontanter mv.

I tillegg til kontanter i norsk og utenlandsk valuta fører du i post 4.1.3 opp verdien av sjekker, giroutbetalingskort, og/eller bankremisser, som ikke er hevet eller godskrevet konto per 1. januar 2015. For utenlandsk valuta mv. brukes bankenes kjøpskurs.

Har føres bare opp beløp som overstiger fribeløpet på 3.000 kroner. Ektefeller og barn som lignes under ett, har ett felles fribeløp. Dette gjelder selv om inntekten lignes særskilt. Ektefeller kan fordele fribeløpet etter eget ønske. Lignes ektefellene hver for seg, skal de ha hvert sitt fribeløp på 3.000 kroner.

Post 4.1.4 Skattepliktig formue av andeler i aksjefond

Har du andeler i norske aksjefond per 1. januar 2015, skal denne posten være forhåndsutfylt med opplysninger som Skatteetaten har mottatt fra forvaltningsselskapene. Aksjefond verdsettes til 100 prosent av andelsverdien. Ligningsverdien er notert på grunnlag av andelsverdien per 1. januar 2015.

Du må selv føre opp andeler i norske aksjefond, som ikke er forhåndsutfylt. Det gjelder uavhengig av om de er registrert i et verdipapirregister eller ikke. Andeler i utenlandske aksjefond føres i post 4.6.2.

Post 4.1.5 Obligasjons- og pengemarkedsfond (norske), både registrert og ikke-registrert i et verdipapirregister

Her føres obligasjons- og pengemarkedsfondsandeler opp med 100 prosent av andelsverdien per 1. januar 2015 (full verdi). Andelsverdien skal framgå av beholdningsopp-gaven fra fondet. Andeler i utenlandske obligasjons- og pengemarkedsfond føres i post 4.6.2.

Post 4.1.6 Utestående fordringer (i Norge)

Opggi skyldnerens navn, adresse og beløpet du har til gode. Renter fører du i post 3.1.2.

Ved usikre fordringer reduseres beløpet skjønnsmessig. Poenget er å komme frem til fordringens reelle verdi. Gi tilleggsopplysninger i post 5.o.

Post 4.1.7 Ligningsverdi av norske aksjer, egenkapitalbevis, obligasjoner mv. registrert i verdipapirregisteret (VPS)

Aksjer

Har du norske aksjer og egenkapitalbevis registrert i verdipapirregisteret (VPS), er ligningsverdien forhåndsutfylt. Det samme beløp skal framgå av opplysningene i årsoppgaven fra verdipapirregisteret. Ligningsverdien av andre norske aksjer skal stå i post 4.1.8. Andeler i norske aksjefond finner du i post 4.1.4. Aksjer mv. i utenlandske selskaper skal føres i post 4.6.2.

Verdsettelse

Børsnoterte aksjer verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2015. Er selskapet notert på både norsk og utenlandsk børs, brukes den norske kursverdien.

Aksjer i norske ikke-børsnoterte selskaper verdsettes i utgangspunktet til 100 prosent av aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi per 1. januar 2014.

Aksjer i nystiftet selskap eller der aksjekapitalen er endret i løpet av året

For nystiftet selskap settes verdien til 100 prosent av summen av aksjenes pålydende og overkurs. Ved overgang fra personlig firma til aksjeselskap benyttes 100 prosent av skattemessig formuesverdi per 1. januar i ligningsåret, det vil si 2015. Når aksjekapitalen er forhøyet eller satt ned ved innbetaling fra eller utbetaling til aksjonærene, legges formuesverdien per 1. januar 2015 til grunn.

Ta eventuelt kontakt med selskapet for å få informasjon om denne verdien.

Egenkapitalbevis verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2015.

Verdi av norske obligasjoner

Ihendehaverobligasjoner og andre obligasjoner registrert i et verdipapirregister er forhåndsutfylt i denne posten, og verdsettes til kursverdien eller til antatt salgsverdi dersom kursen ikke er notert.

Verdi av norske opsjoner i verdipapirregisteret (VPS)

Børsnoterte opsjoner fastsettes til kursverdi.

Post 4.1.8 Andre verdipapirer, som ikke er registrert i verdipapirregisteret

Ligningsverdi på aksjer overført fra RF-1088

Her finner du verdien av norske aksjer oppført i skjemaet «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF - 1088), som ikke er registrert i VPS. (Ligningsverdien for VPS-registrerte selskaper står ikke i RF - 1088, men skal være ført opp i post 4.1.7).

Ligningsverdi på verdipapir ikke registrert i verdipapirregisteret (VPS)

For norske obligasjoner som ikke er registrert i et verdipapirregister, fører du opp andelsverdien per 1. januar 2015. Hvis den ikke er kjent, bruk antatt salgsverdi. Oppgi utsteder, antall obligasjoner og obligasjonens pålydende.

Ikke-børsnoterte norske opsjoner fører du opp med antatte salgsverdier per 1. januar 2015. En opsjon gir eier en rett, men ikke plikt, til å kjøpe eller selge en formuesgjenstand på et gitt tidspunkt eller innen en bestemt tidsperiode til en forhåndsbestemt pris.

Her føres også ligningsverdien på norske aksjer som ikke står oppført i «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF - 1088), og som heller ikke er registrert i VPS. Ligningsverdien får du fra selskapet. Se post 4.1.7 om hvordan formuesverdien fastsettes.

Andeler i norske aksjefond fører du i post 4.1.4.

Opsjoner i arbeidsforhold

Verdien av ubetingede norske opsjoner i arbeidsforhold er skattepliktig formue. Forhåndsutfylt beløp er hentet fra kode 523 i lønns- og trekkoppgaven. Avhenger opsjonens verdi av om en usikker betingelse blir oppfylt, er ikke opsjonen skattepliktig formue.

Post 4.1.9 Innskudd i utenlandske banker

Her føres innskudd i utenlandske banker per 1. januar 2015. Bankens kjøpskurs per 1. januar 2015 skal brukes ved omregningen til norske kroner.

Innskuddene spesifiseres i «Bankinnskudd i utlandet» (RF - 1231).

Post 4.2 Innbo og annet løsøre

Privat innbo og annet løsøre skal oppgis enten det befinner seg i Norge eller i utlandet.

Post 4.2.3 Innbo og annet løsøre enn motorkjøretøy, campingvogn og båt med salgsverdi 50.000 kroner eller høyere

Her fører du antatt salgsverdi på privat innbo og løsøre som overstiger et fribeløp på 100.000 kroner. Fribelet er felles for ektefeller og barn som lignes under ett, selv om inntekten lignes særskilt. Fribelet kan fordeles mellom ektefellene etter eget ønske.

Antatt salgsverdi for privat innbo og løsøre som er forsikret beregnes med utgangspunkt i forsikringsverdien (gjenanskaffelsesverdien). Ligningsverdien av slikt innbo og løsøre verdsettes i forhold til forsikringssummen slik:

- Av de første 1.000.000 kroner av forsikringssummen settes ligningsverdien til 10 prosent = 100.000 kroner.
- Av de neste 400.000 kroner settes ligningsverdien til 20 prosent = 80.000 kroner.
- Av det overskytende regnes 40 prosent.

Hvis forsikringssummen ikke er kjent, for eksempel ved kollektiv hjemforsikring, eller når innbo og løssøre ikke er forsikret, kan du beregne antatt salgsværdi med utgangspunkt i hva du antar det vil koste å anskaffe innboet/løssøret som nytt.

Båt som ikke er særskilt forsikret, og som heller ikke inngår i en ordinær innbo- og løssøreforsikring, verdsettes til antatt salgsværdi. Er båten særskilt forsikret, settes antatt salgsværdi til 75 prosent av forsikringssummen.

Båt med antatt salgsværdi per 1. januar 2015 på 50.000 kroner eller høyere, skal føres i post 4.2.4.

Eksempel:

Forsikringssum (løssøre ekskl. båt)	kr	1 200 000
Forsikringssum båt	kr	30 000
Løssøre kr 1 000 000 x 10 %	kr	100 000
+ kr 200 000 x 20 %	kr	40 000
= Antatt salgsværdi	kr	140 000
+ Båt kr 30 000 x 75 %	kr	22 500
Sum	kr	162 500
– Skattefritt beløp	kr	100 000
= Ligningsverdi av løssøre inkl. fritidsbåt (post 4.2.3)	kr	62 500

Post 4.2.4 Fritidsbåter med salgsværdi 50.000 kroner eller høyere

Fritidsbåter med antatt salgsværdi 50.000 kroner eller høyere skal føres her. Oppgi merke, type og antatt salgsværdi. Er båten forsikret, settes verdien i utgangspunktet til 75 prosent av forsikringssummen.

Post 4.2.5 Motorkjøretøy

Biler, motorsykler, snøscootere og andre motorkjøretøyer verdsettes med utgangspunkt i kjøretøyets listepriis og registreringsår:

Registreringsår Verdi av listepriis som ny

2014	75 %
2013	65 %
2012	55 %
2011	45 %

2010	40 %
2009	30 %
2008	20 %
2007–1999	15 %
1998–1985	kr 1 000

Listepris finnes på skatteetaten.no/listepris. Kjøretøy som er 30 år eller eldre verdsettes til antatt salgsverdi.

Kjøretøy som er driftsmidler i næring verdsettes til nedskrevet verdi. Næringsdrivende fører beløpet i post 4.4.1. Personer som har bil som regnskapslignes og har mottatt «Selvangivelse for lønnstakere og pensjonister mv.», fører skattemessig nedskrevet verdi i post 4.2.5. Dersom virkelig verdi er lavere enn nedskrevet verdi, føres virkelig verdi.

Post 4.2.6 Campingvogn

Campingvogn verdsettes med utgangspunkt i campingvognens listepris som ny på samme måte som motorkjøretøy, se post 4.2.5.

Post 4.3 Ligningsverdi for bolig og annen fast eiendom

Post 4.3.2 Bolig

Her føres ligningsverdi for egen bolig, utleiebolig, pendlerbolig, flerboligbygg og boliger i boligselskap. Se kapitlet “Bolig, fritidsbolig, tomt”.

Ligningsverdien fastsettes årlig med utgangspunkt i beregninger fra Statistisk sentralbyrå. Ved verdsettelsen tas det hensyn til boligtype, byggeår, areal (P-ROM/BOA) og geografisk beliggenhet. Se mer i kapitlet “Bolig”. Du kan selv beregne verdien ved å bruke boligkalkulatoren på skatteetaten.no.

Primærbolig verdsettes til 25 prosent av beregnet markedsverdi. Verdien skal ikke overstige 30 prosent av virkelig verdi. For at en bolig skal kunne verdsettes som primærbolig, må du ha vært bosatt der per 1. januar 2015. I utgangspunktet legges din folkeregistrerte bostedsadresse til grunn.

Du kan kun eie én primærbolig. Unntaksvis kan en bolig verdsettes som primærbolig, selv om du ikke var fast bosatt der per 1. januar 2015. Unntaket gjelder bare hvis du kan sannsynliggjøre/dokumentere at alder og/eller helsemessige årsaker har forhindret deg fra å ha fast bosted i boligen. I den perioden du var forhindret fra å bruke boligen, kan du ikke ha leid ut boligen eller latt andre, herunder nære slektninger, benytte boligen mot at de helt eller delvis dekker driftsutgiftene.

Sekundærboliger er alle andre boliger, og verdsettes til 60 prosent av beregnet markedsverdi. Verdien skal ikke overstige 72 prosent av virkelig verdi.

Du kan altså kreve at ligningsverdien settes ned hvis du kan dokumentere at ligningsverdien overstiger 30 prosent av boligens markedsverdi. Er boligen en sekundærbolig må du kunne dokumentere at ligningsverdien overstiger 72 prosent av markedsverdien. Du kan kreve nedsettelse i selvangivelsen eller ved å klage på likningen.

Ligningsverdien forhåndsutfylles i selvangivelsen på grunnlag av tidligere innrapporterte opplysninger om boligen, for eksempel ut fra opplysninger gitt i skjema RF-1282 «Opplysninger for beregning av likningsverdi på boligeiendommer». Sjekk at forhåndsutfylte opplysninger om boligen er korrekte og rett eventuelle feil i selvangivelsen. Er boligens ligningsverdi ikke forhåndsutfylt, må du i selvangivelsen gi opplysninger om boligtype, byggeår og areal. Hvis det mangler opplysninger eller opplysningene ikke er korrekte, må du foreta rettelsene i selvangivelsen og levere denne (rettelsene gjøres ikke ved å levere RF-1282).

Selv om det tidligere er innrapportert opplysninger om boligen, må det sendes inn nye opplysninger hvis boligens areal (P-ROM/BOA) i løpet av 2014 er blitt utvidet eller redusert på grunn av tilbygg, rivning, brann mv. Hvis boligens nye areal ikke er lagt til grunn for den forhåndsutfylte ligningsverdien, må du oppgi boligens nye areal i feltet for arealopplysninger.

Fritidseiendommer (herunder fritidsboliger i fritidsboligselskap), våningshus, boliger i utlandet og på Svalbard og annen fast eiendom verdsettes etter andre regler, se postene 4.3.3, 4.3.5 og 4.6.1.

Post 4.3.3 Fritidseiendom

Her føres ligningsverdien på fritidseiendommer, som skal økes med 10 % for 2014.

Ved førstegangstaksering av nybygde fritidseiendommer skal ligningsverdien hverken overstige 30 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 30 prosent av eiendommens markedsverdi. Når ligningsverdien ligger vesentlig over takstnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan den settes ned.

Har du bygd på eller på annen måte påkostet fritidsboligen, må du opplyse om dette i post 5.0 “Tilleggsopplysninger”. Skattekontoret fastsetter da eventuelt ny ligningsverdi. Det samme gjelder dersom påkostninger mv. er foretatt tidligere uten å være tatt hensyn til pga. manglende eller ufullstendige opplysninger til ligningsmyndighetene. Omsetning av eiendommen gir i seg selv ikke grunnlag for økning av ligningsverdien.

Hvis du kan dokumentere at ligningsverdien overstiger 30 prosent av fritidseiendommens markedsverdi, kan du kreve at ligningsverdien settes ned. Se kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 4.3.4 Skogverdi

Skogverdien for 2014 er forhåndsutfylt. Har skogverdien endret seg vesentlig i året (for eksempel på grunn av tilkjøp, frasalg, fredning, naturskade eller lignende), må du stryke den forhåndsutfylte verdien og levere skjemaet RF-1016 med beregnet ny verdi. Nær- mere opplysninger framgår av rettledningen RF-1017.

Post 4.3.5 Annen fast eiendom

Her fører du ligningsverdien av all annen fast eiendom enn bolig- og fritidseiendom i Norge, for eksempel ubebygde tomt, jordbrukseieendom, kraftverk og næringseiendom. Ligningsverdien av annen fast eiendom skal ikke økes for inntektsåret 2014, og skal ikke overstige 80 prosent av markedsverdien.

Hvis ligningsverdien ikke er forhåndsutfylt, eller den er forhåndsutfylt i feil post (husk da å stryke den feilaktige posten), må du føre beløpet i en av følgende poster:

4.3.5 Norsk næringseiendom (RF-1098)

4.3.5 Tomt

4.3.5 Annen fast eiendom med skattepliktig avkastning

4.3.5 Annen fast eiendom uten skattepliktig avkastning

4.3.5 Gårdsbruk

Leverer du selvangivelsen på papir, angir du postbetegnelsen på en av postene nevnt ovenfor og fører beløpet under «Beløp som ikke er forhåndsutfylt, føres her:».

Utleid norsk næringseiendom

Formuesverdien av utleid næringseiendom skal beregnes med utgangspunkt i brutto utleieinntekter. Du foretar beregningen på skjemaet RF - 1098 og fører ligningsverdien i post 4.3.5 «Norsk næringseiendom» (RF - 1098). Se nærmere i rettledningen RF - 1099 om hvordan formuesverdien skal beregnes. Ligningsverdien settes til 60 prosent av antatt markedsverdi beregnet ut fra kapitalisert utleieverdi, og skal ikke overstige 72 prosent av virkelig markedsverdi.

Ikke-utleid norsk næringseiendom

Ligningsverdien for ikke-utleid norsk næringseiendom fastsettes etter en sjablongmetode basert på eiendommens beliggenhet, eiendomstype og areal. Ligningsverdien settes til 60 prosent av antatt markedsverdi beregnet ut fra kapitalisert utleieverdi. For ikke-utleid næringseiendom benyttes sjablongmessig fastsatt leie. Ligningsverdien skal uansett ikke overstige 72 prosent av virkelig markedsverdi.

Du må benytte kalkulator for ikke-utleid næringseiendom på skatteetaten.no for å kunne regne ut ligningsverdien. For 2014 er kalkulasjonsfaktoren 0,075. Faktoren gjelder både utleid og ikke-utleid næringseiendom. Ligningsverdien for ikke-utleid næringseiendom er forhåndsutfylt i selvangivelsen.

Dersom den forhåndsutfylte ligningsverdien er riktig, trenger du ikke levere RF-1098. Er den ikke riktig, må du fylle ut RF-1098 og overføre riktig beløp til selvangivelsen. Er for eksempel opplysningene om areal og eiendomstype i skjemaet fra i fjor ikke lenger riktig, må du gi opplysninger på RF-1098. Du må også fylle ut RF-1098 og overføre beløpet til selvangivelsen hvis eiendommen går fra å være ikke-utleid til å være utleid, og omvendt. Er det ikke forhåndsutfyllt noe beløp i selvangivelsen, for eksempel fordi du har kjøpt eiendommen i 2014, må du også fylle ut RF-1098 og overføre ligningsverdien til selvangivelsen. Se nærmere informasjon i rettledningen til RF-1099.

Post 4.4.1 Biler, maskiner, inventar mv.

Her føres biler, inventar o.l. som er driftsmidler i yrket eller næringsvirksomheten. Den skattemessige nedskrevne verdien legges til grunn dersom det ikke kan påvises at den faktiske verdien er lavere. Biler, innbo og annet løsøre som ikke er driftsmidler, føres i post 4.2.3–4.2.6.

Post 4.4.2 Buskap

Skattedirektoratet har fastsatt normalverdier for de fleste husdyr. Se Skattedirektoratets takseringsregler § 3-1-4 på skatteetaten.no.

Post 4.4.3 Varelager

Egenproduserte varer verdsettes til tilvirkningsverdien, og innkjøpte varer verdsettes til anskaffelsesverdien.

Post 4.4.4 Skip, fiske- og fangstfartøy mv.

Se Skattedirektoratets takseringsregler § 2-1-5 på skatteetaten.no.

Post 4.5 Annen formue

Post 4.5.1 Premiefond, individuell pensjonsavtale (IPA)

Her fører du innestående beløp (inkludert renter) på premiefond per 1. januar 2015 i tilknytning til individuell pensjonsavtale (IPA), som er skattepliktig formue.

Post 4.5.2 Gjenkjøpsverdi av livsforsikringspoliser

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteavtaler er i utgangspunktet skattepliktig formue og skal føres i denne posten.

Om barns formue, herunder engangserstatning for personskade til barn og engangserstatning for tap av forsørger, se kapitlet «Barn og ungdom».

Gjenkjøpsverdien av kapitalforsikringsavtaler føres også her.

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteavtaler og kapitalforsikringsavtaler står i oppgaven fra selskapet.

Kapitalforsikringsavtaler i utenlandske selskaper skal føres i post 4.6.2.

Post 4.5.3 Formue i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her føres andelseiers andel av annen formue i boligselskapet enn boligens ligningsverdi. Også boligsameiers andel av annen formue i boligsameiet utenom boligens ligningsverdi, skal føres her. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eier-seksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få oppgitt beløpet fra sameiets styre eller regnskapsfører.

Post 4.5.4 Annen skattepliktig formue

I denne posten fører du annen skattepliktig formue i Norge, som ikke skal føres i andre poster i selvangivelsen.

Det gjelder for eksempel verdien av jakt-, fiske- og fallrettigheter knyttet til skogbrukseiendommer, se nærmere om beregningsmåten i rettledningen RF - 1178.

Tomtefeste til bolig- og fritidsformål behandles som varige (stetsevarige) rettigheter. Ved stetsevarige festerettigheter skal du som bortfester (eier) føre opp kapitalisert verdi av framtidig festeavgift her.

Post 4.5.4 eller 4.8.1 Andel formue/gjeld i deltakerliknet selskap

Du finner beløpet i post 1101 i RF-1221. Andel av positiv nettoformue føres i post 4.5.4 i selvangivelsen, mens andel av negativ nettoformue føres i post 4.8.1. Sett minustegn foran negativ nettoformue i post 4.8.1 dersom du leverer «Selvangivelse for næringsdrivende» på papir. Er oversikten over fordeling av formue og inntekt mellom ektefeller fylt ut i deltakeroppgaven, hentes beløpet for deltaker og ektefelle fra hhv. post 1201 og 1202 og føres i selvangivelsen.

Post 4.6 Skattepliktig formue i utlandet

Post 4.6.1 Formue i fast eiendom i utlandet

Her fører du ligningsverdien av all fast eiendom i utlandet. Oppgi også i hvilket land eiendommen ligger. Reglene om verdsettelse av fast eiendom som nevnt under post 4.3.3 og 4.3.5, gjelder også for eiendommer i utlandet. Bolig og fritidseiendom i utlandet økes med 10 % i 2014, mens ligningsverdien for annen fast eiendom i utlandet ikke økes for inntektsåret 2014.

Vær oppmerksom på at reglene om verdsettelse av boligeiendommer som beskrevet i pkt. 4.3.2 ikke gjelder for boliger i utlandet.

Reglene om verdsettelse av utleid næringsseiendom gjelder for eiendommer i utlandet.

Ligningsverdi på fast eiendom som ikke er skattepliktig i Norge, skal også føres her. Er det ikke fastsatt en ligningsverdi på eiendommen tidligere, må du gi opplysninger om

eiendommen i post 5.0 “Tilleggsopplysninger” eller på eget ark, se post 1.5.6. Opplysningene vil ha betydning for fordelingen av gjeld og gjeldsrenter mellom Norge og utlandet i de tilfeller den faste eiendommen ligger utenfor EØS-området og er fritatt for norsk beskatning etter skatteavtale. Se kapitlet «renteutgifter» og «utland».

Har du anskaffet eiendom i løpet av 2014, skal du gi opplysninger om eiendommen i post 5.0 “Tilleggsopplysninger”, se post 1.5.6. Opplyse om hva slags eiendom det er (fritidseiendom, tomt mv.), hvilket land den ligger i, når den ble kjøpt (dato), kjøpe-sum og salgsverdi hvis det foreligger.

Er eiendommen en utleid næringsseiendom, skal du fylle ut skjemaet «Formue av næringsseiendom 2014» (RF- 1098) og føre ligningsverdien i post 4.6.1.

Post 4.6.2 Annen skattepliktig formue i utlandet

Her fører du all formue i utlandet som er skattepliktig i Norge, og som ikke skal føres i andre poster. Dette gjelder blant annet ihendehaverobligasjoner, utestående fordringer på utenlandske skyldnere, samt utenlandske aksjer, aksjeandeler i verdipapirfond, andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond og selskapsandeler. Her føres også verdien av kapitalforsikring i selskaper utenfor Norge. Skattekontoret kan be om dokumentasjon.

Børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til 100 prosent av kursverdien per 1. januar 2015. Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til 100 prosent av aksjenes antatte salgsverdi per 1. januar 2015.

Hvis du krever det, og kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi, kan du i stedet benytte 100 prosent av aksjenes andel av selskapets skattemessige formuesverdi per 1. januar 2014. Andeler i verdipapirfond som forvaltes av utenlandske selskaper, skal settes til 100 prosent av andelsverdien per 1. januar 2015.

Utenlandske ihendehaverobligasjoner verdsettes til kursen per 1. januar 2015. Er det ikke notert kurs, eller kursen ikke er kjent, verdsetter du obligasjonene til antatt salgsverdi.

Bruk bankenes kjøpskurs per 1. januar 2015 når du omregner til norske kroner.

Gjeld

Alle som er skattemessig bosatt i Norge skal føre all gjeld per 1. januar 2015 til fradrag i formuen i selvangivelsen.

Post 4.8.1 Innenlandsk gjeld

Her fører du gjeld i Norge, og det gjelder også gjeld til privatpersoner. Dersom ubetalt restskatt er forfalt til betaling per 31. desember 2014, skal beløpet føres her.

Ved stettevarige festerrettigheter, typisk tomtefeste, skal du som fester føre opp den kapitaliserte forpliktelsen til å betale festeavgift.

Post 4.8.1 Gjeld fra næringsoppgave som ikke er forhåndsutfylt i selvangivelsen

Eksempler på dette vil være leverandørgjeld, forskudd fra kunder, skyldig arbeidsgiver- og merverdiavgift, pantegjeld til tidligere eier ved overdragelse av næring, gjeld til ansatte mv.

Post 4.8.2 Gjeld i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her fører du din andel av gjelden. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eierseksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få opplysninger fra sameiets styre eller regnskapsfører.

Post 4.8.3 Utenlandsk gjeld

Her føres gjeld til utenlandske fordringshavere, for eksempel gjeld i utenlandsk bank.

Post 4.9 Nettoformue

Her fremkommer beregningsgrunlaget for formuesskatten, se kapitlet "Skatteberegning".

Post 5.0 Tilleggsopplysninger

Her kan du gi nærmere opplysninger, og redegjøre for endringer i den forhåndsutfylte selvangivelsen. Har du vedlegg til selvangivelsen, så bør det fremgå av post 5.0 hva vedlegget gjelder. På den måten sikrer du at skattekontoret har fått tilstrekkelig opplysninger.

Beløp som ikke er forhåndsutfylt

Skal du levere selvangivelsen på papir og det ikke er en egen post i selvangivelsen for beløp som skal oppgis, fører du beløpene i feltet som avsatt før post 5.0. Oppgi nummer på posten. Nye eller endrede fradrags- og gjeldsbeløp fører du opp med minustegn, inntekts- og formuesbeløp uten fortegn.

Eksempel:

Kari har lånt 500.000 kroner av sin far, Peder Hansen, adresse Storgata 1 Storvik, født 28.10.33. For dette har hun betalt påløpte renter. Beløpene fører hun opp i dette feltet med minusfortegn foran, og merker posten 3.3.1/4.8.1.

Postnr Se rettledningen. Skriv tydelig!

	Inntekt/fradrag	formue/gjeld
3.3.1/4.8.1 Gjeldsrenter/gjeld - lån fra min far Peder Hansen, Storgata 1 Storvik	- 11.250	- 500.000

Vanligvis er det for sent å rette tidligere års ligning etter at klagefristen har gått ut. Men det er mulig å be om å få endret ligningen inntil tre år tilbake i tid. Gjelder endringen netto tillegg eller fradrag som ikke overstiger 30.000 kroner, eller eventuelt 50.000 kroner i formue, kan man be om at endringene tas med ved årets ligning («summarisk endring»).

La oss si at du glemte fradrag for renter på lån hos arbeidsgiver i 2012 og 2013. Du kan da be om at fradrag innrømmes ved 2014-ligningen, i stedet for å gå den mer omstendelige vei med å be om endring av ligning for tidligere år. Før opp rentene på årets selvangivelse, og gi en forklaring under post 5.0 «Tilleggsopplysninger».

Eksempel på tilleggsopplysninger i post 5.0 i selvangivelsen:

”Jeg har i selvangivelsen post 3.3.1 ført opp fradrag for renter på lån hos min arbeidsgiver som jeg dessverre glemte å føre opp i selvangivelsen for inntektsårene 2012 og 2013. Fradrag for gjeldsrentene beløper seg til 12.000 kroner for inntektsåret 2012 og 16.000 kroner for inntektsåret 2013, jf. vedlagte låneavtalen samt dokumentasjon som viser at rentene er betalt. Siden fradragbeløpet ikke overstiger 30.000 kroner for noen av årene så ber jeg om at disse uteglemte fradragene blir hensyntatt ved ligningen for inntektsåret 2014. Det vises for øvrig til Lignings-ABC 2014 Kapittel – Endring – endring uten klage punkt 6. hvor reglene om summarisk endring er omhandlet.”

KAPITTEL 4 PLANLEGGING, KLAGE, ENDRING

Bindende forhåndsuttalelse

Det er lovbestemt at skattemyndighetene på anmodning fra deg som skattebetaler kan avgi forhåndsuttalelse om de skattemessige virkningene av en konkret, planlagt disposisjon – før den igangsettes. Og det ligger i navnet: Forhåndsuttalelser skal legges til grunn som bindende ved ligningen, vel å merke så fremt du krever det. Det vil derfor være en stor fordel å få avklart på forhånd de skattemessige virkninger av en planlagt disposisjon, ettersom skatten i mange tilfeller vil være avgjørende for om planen skal følges.

Det er Skattedirektoratet og skattekontorene som kan gi bindende forhåndsuttalelser i skatte- og avgiftssaker. Formålet med ordningen er å gi skattyter større forutsigbarhet i forhold til framtidige disposisjoner. Ordningen med bindende forhåndsuttalelse omfatter saker om inntekts- og formuesskatt, trygdeavgift, merverdiavgift og arbeidsgiveravgift. Privatpersoner, foreninger og næringsdrivende kan be om bindende forhåndsuttalelser.

Slik kan du planlegge

Du lurer for eksempel på om egen bolig kan selges skattefritt ved hjelp av reglene om brukshindring, ettersom du har måttet fraflytte boligen på grunn av arbeid. I et slikt tilfelle er det en billig forsikring å få bekreftet i en bindende forhåndsuttalelse at planlagt salg kan gjøres skattefritt, og at gevinstskatt på flere hundre tusen kroner unngås. Får du et negativt svar har du selvsagt full anledning til å flytte tilbake, og sørge for at kravet om botid er oppfylt.

På den måten kan du planlegge annerledes, og likevel slippe gevinstskatt. Bindende forhåndsuttalelse (BFU) fra skattemyndighetene gir deg altså trygghet for at den skattemessige virkningen av en konkret planlagt disposisjon blir som tenkt.

Hvis du kommer til å selge boligen uavhengig av eventuelt svar fra skattekontoret, og du ønsker å selge så raskt som mulig, er det liten grunn til å be om – og vente på – en bindende forhåndsuttalelse. I et slikt tilfelle redegjør du i stedet i selvangivelsen for at salget av boligen er skattefritt på grunn av reglene om brukshindring.

Hvordan få en bindende forhåndsuttalelse?

Forespørsler om bindende forhåndsuttalelse sender du til ditt lokale skattekontor, og du må betale et gebyr. Henvendelsen må være skriftlig og inneholde:

- Navn
- Adresse
- Organisasjonsnummer eller fødselsnummer på den det gjelder.
- En klar beskrivelse av hva man ønsker en uttalelse om.

I tillegg er det ønskelig at du oppgir ditt telefonnummer. Du må betale gebyret samtidig som forespørselen blir sendt til skattekontoret, og det må gå fram hvem betalingen gjelder for. For at behandlingen av en sak skal kunne starte så raskt som mulig, må du sammen med forespørselen legge med en bekreftelse på at gebyret er betalt.

Hvis det bes om forhåndsuttalelse for flere enn en skattyter, må alle underskrive, eventuelt må den som ber om forhåndsuttalelse legge fram skriftlig fullmakt fra de øvrige. Advokat, revisor, regnskapskontor, morselskap eller andre som opptrer som fullmektig, kan sende forespørsel på vegne av den som ønsker en bindende forhåndsuttalelse.

Felles forespørsler for skattytere som liknes ved forskjellige skattekontor skal sendes til: Skattedirektoratet, Postboks 9200 Grønland, 0134 Oslo.

Gjelder forespørselen skatt for skattytere som lignes ved sentralskattekontoret for utenlandssaker eller sentralskattekontoret for storbedrifter, skal den sendes dit.

Hva må du betale for BFU?

Gebyret for bindende forhåndsuttalelser følger rettsgebyret, som for tiden er 860 kroner.

Gebyret er for:

- lønnstakere og pensjonister og deres bo et halvt rettsgebyr, som utgjør 430 kroner.
- andre fysiske personer og deres bo og enkeltpersonforetak og for ikke regnskapspliktig juridisk person to ganger rettsgebyret, som utgjør 1.720 kroner.
- små foretak etter regnskapsloven åtte ganger rettsgebyret, som utgjør 6.880 kroner.
- store foretak 15 ganger rettsgebyret, som utgjør 12.900 kroner.

Gebyret betales til kontonummer 7694 05 12251.

Vær oppmerksom på at en fellesanmodning om bindende forhåndsuttalelse fra et samboerpar, regnes som to gebyrpliktige anmodninger. For ektepar regnes en slik fellesanmodning som én gebyrpliktig anmodning.

Når får du svar?

Forhåndsuttalelsen skal være avgitt så raskt som mulig, og fristen er tre måneder fra saken er fullstendig opplyst. Gjelder henvendelsen enklere skattemessige forhold, får du vanligvis forhåndsuttalelsen fra skattekontoret innen 4 uker.

Andre forhåndsuttalelser, herunder saker som er prinsipielle og av allmenn interesse, kan kreve lenger behandlingstid, men vanligvis ikke lenger enn 3 måneder. Innen to uker får du i så fall brev om sakens gang og om når forhåndsuttalelsen kan ventes.

Det er viktig å være ute i god tid før planlagt disposisjon skal gjennomføres.

Hvor lenge gjelder en BFU?

Forhåndsuttalelser har bare bindende virkning for disposisjoner som er besluttet og iverksatt innen tre år etter utgangen av det året uttalelsen ble gitt. Dersom det blir gjort endringer i rettsreglene som er lagt til grunn for uttalelsen, går disse reglene foran det som er bestemt i uttalelsen. Den bindende virkningen av uttalelsen opphører uansett fem år etter utgangen av det året som uttalelsen ble avgitt.

Eksempel på virkningen av fristene på tre og fem år (hentet fra Lignings-ABC)

I år 1 gir skatteetaten en uttalelse om at en institusjon som skal stiftes vil falle inn under reglene om begrensning av skatteplikt etter sktl. § 2-32. For at uttalelsen skal være bindende må institusjonen være stiftet innen utgangen av år 4 (innen 3 år etter utgangen av det året uttalelsen er gitt). I forhold til den løpende vurdering av skatteplikt for institusjonen, vil skatteetaten være bundet av sin uttalelse til utgangen av år 6 (5 år etter utgangen av det året uttalelsen er gitt).

Hva kan du få en bindende forhåndsuttalelse om?

Du kan bare be om uttalelse om egne skatte- eller avgiftsforhold knyttet til norsk skatte- og avgiftslovgivning, og som gjelder fremtidige rettsspørsmål i forbindelse med en konkret disposisjon som ennå ikke er satt i verk.

Eksempel

Det kan ikke gis uttalelse om en person er skattepliktig som bosatt i Norge etter norsk intern rett eller om det etableres fast driftssted i henhold til skatteavtale.

Spørsmål om bindende forhåndsuttalelse i saker om inntekts- og formuesskatt, trygdeavgift, merverdiavgift og arbeidsgiveravgift skal som hovedregel avgjøres av skattekon-

toet. Skattedirektoratet skal fortsatt avgi uttalelser vedrørende kompliserte spørsmål, spørsmål av allmenn interesse eller spørsmål av prinsipiell betydning.

Bindende virkning

Forhåndsuttalelsen er bindende for alle instanser innen skatteforvaltningen, men er ikke juridisk bindende for skatteetaten i forhold til andre skattytere enn den som ber om uttalelsen. Ut fra prinsippet om likebehandling vil en slik forhåndsuttalelse likevel normalt være retningsgivende ved behandling av like saker.

Vær oppmerksom på at en bindende forhåndsuttalelse ikke kan påklages eller prøves i egen sak for domstolene.

Avslag på forespørselen

Ordningen skal avklare løsninger i konkrete saker, og spørsmål som bare knytter seg til ren verdsetting, bevisvurdering og/eller skjønnsutøvelse vil ikke bli behandlet. Forhold som skal avgjøres etter skatteavtale omfattes heller ikke. Skatteetaten kan dessuten avvise saker som ikke er av vesentlig betydning for den som spør, eller der det ikke gis tilstrekkelig opplysninger til å avgjøre problemstillingen. Saker der det ikke er betalt gebyr kan også avvises. Ifølge skatteetaten avvises flest saker knyttet til spørsmål om verdsetting (herunder verdsettingsprinsipper) og bevisvurderinger.

Eksempel

Det kan ikke gis uttalelse om hva som aksepteres som korrekt pris ved selskapets leie av lokale i eiers bolig.

Publisering

Forhåndsuttalelser fra Skattedirektoratet som kan anonymiseres, blir normalt lagt ut på skatteetatens hjemmesider. Det er bare unntaksvis at forhåndsuttalelser avgitt av skattekontorene blir publisert. Tidligere var det bare Skattedirektoratet som kunne avgi bindende forhåndsuttalelser, og det ble publisert langt flere uttalelser. Selv om bindende forhåndsuttalelser kun gjelder konkrete saker, så er et viktig formål med ordningen å gi bedre forutberegnelighet og større likebehandling for skattyterne.

Veiledende uttalelse

Et alternativ til å be om en bindende forhåndsuttalelse, er å be om en veiledende uttalelse. Veiledende uttalelser er ikke bindende for Skatteetaten, men gir uttrykk for etatens syn på det aktuelle spørsmål. Uttalelsen er gratis. Anmodning om veiledende forhåndsuttalelse sendes til ditt lokale skattekontor.

Eksempel på anmodning om BFU:

Anmodning om bindende forhåndsuttalelse

Jeg flyttet i januar 2010 ut av min egen bolig i Lillevik på grunn av midlertidig jobb i utlandet. Boligen i Lillevik kjøpte jeg i 2006, og har benyttet den som egen bolig frem til januar 2010. Boligen har vært utleid fra jeg fikk jobben i utlandet, men planen har vært å flytte tilbake etter avsluttet arbeidsopphold i henhold til kontrakten. Jeg har nå fått tilbud om ny jobb et annet sted i Norge, og ber derfor om en bekreftelse på at boligen i Lillevik kan selges skattefritt på grunn av reglene om brukshindring.

Gebyret på 430 kroner er betalt til kontonummer 6345 05 30222. Kopi av kvitteringer følger vedlagt.

Jeg håper på snarlig svar, og har dere spørsmål er det bare å ta kontakt med meg på telefon 01 02 03 04.

Med vennlig hilsen

Kari Nordmann
Fnr 010263 13432

Eksempel på føring av selvangivelse:

Selvangivelse 2014

Post 5.0 Tilleggsopplysninger

Jeg har i mai 2014 solgt min egen bolig i Lillevik gnr 1 bnr 20, som ble kjøpt i 2006. I den forbindelse vises det til bindende forhåndsuttalelse fra Skatt Vest av 4. februar 2014, som bekrefter at boligen i Lillevik kan selges skattefritt på grunn av reglene om brukshindring. Se vedlagte bindende forhåndsuttalelse.

Endring etter klage fra skattyter

Hvis du etter å ha kontrollert skatteoppgjøret oppdager at skattekontoret har fraveket dine tall i selvangivelsen og dermed endret skattegrunnlaget, må du vurdere om ligningen skal påklages. Skulle du ha glemt å føre opp et fradrag i selvangivelsen, kan du også be om at ligningen endres slik at du får dette fradraget. Har skattekontoret fattet et vedtak i en endrings sak hvor du ikke har fått medhold, kan du også påklage dette vedtaket til skatteklagenemnda.

Hvem skal du klage til

Skattekontoret

Det er skattekontoret som skal treffe vedtak til gunst eller ugunst i alle endrings spørsmål. Klage på ligningen skal derfor sendes til skattekontoret som behandler den i første instans.

Skatteklagenemnda

Skal du klage på skattekontorets vedtak er det skatteklagenemnda som skal behandle klagen i andre instans. Du skal likevel sende klagen til skattekontoret også i disse tilfellene. Det er skattekontoret som forbereder saken og skriver et utkast (en innstilling, forslag) til vedtak som oversendes skatteklagenemnda for avgjørelse. Før utkastet til vedtak oversendes skatteklagenemnda, vil du få tilsendt vedtaksutkastet, og du har da mulighet til å komme med ytterligere merknader før skattekontoret oversender det til skatteklagenemnda.

Du har ikke klagerett på vedtaket fra skatteklagenemnda, med unntak for tilfeller hvor samme inntekt/formue er beskattet i flere kommuner. Hvis du ønsker å overprøve skatteklagenemndas vedtak må du ta ut søksmål (domstolsbehandling) innen 6 måneder etter at vedtaket ble sendt deg. Du vil også kunne ha mulighet til å bringe saken inn for Sivilombudsmannen.

Skattekontoret har fra 2013 anledning til å endre et vedtak i en endrings sak til fordel for skattyter under den forberedende klagesaksbehandlingen. Tidligere måtte skatteklagenemnda avgjøre saken selv om skattekontoret mente at skattyter skulle få medhold i klagen. Får skattyter fullt medhold har ikke skattekontoret plikt til å sende skriftlig vedtak. I stedet blir skattyter orientert om endringen ved nytt skatteoppgjør. De vanlige regler om skattyters rett til innsyn gjelder også i disse sakene.

Klage – formelle krav/innhold

En klage må være skriftlig og fullstendig. Den må inneholde opplysninger om hva klagen gjelder og en begrunnelse. Du må i klagen redegjøre for hva du mener er feil ved ligningen/vedtaket og hvorfor du mener den er feil. Kravene til innholdet i en klage fremkommer av ligningsloven § 9-2 nr. 2. Hvis du leverer en “foreløpig klage” uten å redegjøre nærmere for din påstand, men bare viser til at ligningen/vedtaket må være feil, oppfyller

ikke dette lovens krav og vil ikke avbryte klagefristen. Klagen kan sendes elektronisk via Altinn (RF-1117 «Klage på ligning») eller som brev til skattekontoret. Det er det samme hvilket skattekontor du sender klagen til. Skattemyndighetene vil selv fordele klagen til det aktuelle skattekontoret som skal behandle din klage.

Det er viktig at du i klagen gir skattemyndighetene alle opplysninger som kan ha betydning for ligningen. Er du i tvil om hvor mye dokumentasjon som skal vedlegges klagen, kan du i klagen nøye deg med å vise til den dokumentasjonen du har og at denne kan fremlegges dersom skattemyndighetene ønsker det. Dette kan jo særlig være praktisk hvis du har mange bilag.

At saken belyses best mulig er viktig. Hvis saken senere ender i rettsapparatet vil retten vurdere ligningsvedtaket ut fra de opplysningene skattemyndighetene hadde tilgjengelig da vedtaket ble fattet. Retten kan ikke ta hensyn til nye opplysninger som du først legger frem under domstolsbehandlingen.

Hvordan skal en klage utformes – et eksempel

Nedenfor følger et konkret eksempel på hvordan en klage til skatteklagenemnda kan utformes.

Skatt Vest
Postboks 10
1001 Skattevik,

Dato: 30. september 2014

KLAGE TIL SKATTEKLAGENEMNDA FOR PEDER ÅS, FNR 010101 02020
(Hvem det klages til og hvem klagen gjelder).

Jeg viser til skattekontoret sitt vedtak av 21. september 2014, vedrørende ligningen for inntektsåret 2013.
(Vis til hvilket inntektsår saken gjelder, og hva som påklages).

Skattekontoret har skattlagt leieinntekt på 40.000 kroner fra utleie av del av min bolig i Storveien 1, til tross for at jeg har bodd i huset selv.
(Gi en kort oppsummering av hva saken gjelder).

Det følger av skatteloven § 7-2 (1) bokstav a at leieinntekter er skattefrie dersom eieren benytter minst halvparten av boligen til egen bruk, regnet etter utleieverdi. I 2013 bodde jeg i 85 prosent av husets areal. Utleieverdien per kvadratmeter på den delen jeg har bodd i er like stor som for den utleide delen og jeg fyller derfor vilkåret for fritaksligning.

(Redegjør for faktum, argumenter for påstanden din, og forklar nøye hvorfor du mener å ha rett. Hvis du kjenner lovregelen, kan det være lurt å vise til denne først, og kort si hva bestemmelsen sier.)

Jeg mener etter dette at vilkåret for fritaksligning er oppfylt og ber skatteklagenemnda redusere min alminnelige inntekt med utleieinntektene på kr 40.000.
(Kort oppsummering).

Jeg ber om å bli kontaktet dersom det er behov for ytterligere opplysninger eller dokumentasjon.

Med vennlig hilsen
Peder Ås

Klagefrist

Generelt

Klagefristen er 6 uker etter at skatteoppgjøret ble sendt til deg, men klagefristen utløper likevel tidligst den 10. august. Det første skatteoppgjøret (inntektsåret 2014) for lønnsta-

kere og pensjonister er klart 24. juni 2015. Deretter blir det løpende oppgjør frem til 14. oktober 2015.

Klagefristen på endringsvedtak er tre uker beregnet fra det tidspunktet du mottok vedtaket. Ofte vil skattemyndighetene angi en eksakt utløpsdato i oversendelsesbrevet som følger vedtaket.

For å overholde klagefristen holder det at klagen er sendt (poststemplet hvis du sender brev) samme dag som fristen går ut. Det er ikke noe krav at klagen skal ha kommet fram til skattemyndighetene innen fristen.

Forlenget klagefrist

Rekker du ikke å få sendt inn klagen før fristen går ut, kan du be om utsettelse. Det er imidlertid viktig at en slik forespørsel sendes skattekontoret innen klagefristen utløp.

Skattekontoret har i de fleste tilfeller en lovpålagt plikt til å varsle om endring av ligningen. Likevel skjer det at skattemyndighetene stryker fradragsposter eller forhøyer inntektsposter uten å varsle deg. I så fall løper klagefristen fra det tidspunkt du ble klar over endringen. Husk at klagen må sendes innen tre uker fra du oppdaget feilen, men ikke senere enn tre år etter inntektsåret det gjelder.

Har du behov for flere opplysninger fra skattekontoret før du klager, er klagefristen tre uker etter at skattekontoret sendte de nødvendige opplysninger. Det forutsetter at du virkelig har behov for ytterligere opplysninger for å kunne klage. Mener skattekontoret at du har hatt tilstrekkelig opplysninger, løper ingen utsatt klagefrist.

Restskatt

Selv om du klager på ligningen eller et vedtak, så må du betale restskatten innen de fastsatte frister. I de tilfellene hvor restskatten skyldes at skattekontoret har begått en feil eller det er helt åpenbart at det kommer til å bli foretatt en endring som medfører at restskatten bortfaller, bør du forsøke å få skatteoppkreveren med på en betalingsutsettelse. Du bør i disse tilfellene ta kontakt med saksbehandler ved skattekontoret og be om at de sender en melding til skatteoppkreveren (kemner-/kommunekassererkontoret) om at ligningen kommer til å bli endret. Gjør skattekontoret det, vil som oftest skatteoppkreveren avvente inndringen inntil nytt vedtak foreligger. Hvis du ikke når frem hos skattekontoret, kan du selv ta kontakt med kemnerkontoret. Ved en skriftlig henvendelse er det viktig at du legger ved en kopi av klagen som du sendte til skattekontoret.

Når klagefristen er gått ut

Når klagefristen har gått ut har du ikke krav på å få klagen din behandlet.

Dersom du klager etter utløpet av klagefristen, men før det har gått ett år siden ligningen ble lagt ut/endringsvedtak fattet, skal skattemyndighetene likevel vurdere om saken

skal realitetsbehandles eller ikke. I denne forbindelse skal blant annet følgende momenter (ligningsloven § 9-5 nr. 7) vurderes: Spørsmålets betydning, skattyters forhold, sakens opplysning og den tid som er gått (les mer om disse momentene nedenfor under overskriften “Endring uten klage”). Hvis det er skattekontoret som har fattet vedtak, herunder et eventuelt avvisningsvedtak, kan du påklage vedtaket til skatteklagenemnda.

Kommer derimot klagen inn mer enn ett år etter at ligningen ble lagt ut/vedtak truffet, kan saken ikke behandles som en normal klagesak, jf. ligningsloven § 9-5 nr. 8. Skattekontoret skal likevel foreta en vurdering av om saken skal tas opp til endring på eget tiltak basert på en vurdering av momentene i ligningsloven § 9-5 nr. 7. Spørsmålets betydning, skattyters forhold, sakens opplysning og den tid som er gått. Dersom skattekontoret avviser klagen din på dette stadiet vil du ikke ha klagerett til skatteklagenemnda.

Endring uten klage

Skattemyndighetene har mulighet, innenfor visse frister, til å ta opp en sak til endring på eget initiativ uten at det foreligger noen klage fra deg. Skattekontoret kan for eksempel ta opp og avgjøre endringsspørsmål til din gunst eller ugunst som gjelder avgjørelse under ordinær ligningsbehandling, vedtak i endringssak (når det faktiske grunnlaget for vedtaket var uriktig eller ufullstendig) eller en skattyter feilaktig ikke har blitt lignet.

Eksempel

Jonas fører opp pendlerfradrag i selvangivelsen for 2013, som er godtatt av skattekontoret når han mottar skatteoppgjøret sommeren 2014. Våren 2015 mottar han brev fra skattekontoret om at skattemyndighetene vurderer å stryke fradraget. Jonas blir bedt om å dokumentere at han oppfyller vilkårene for å anses som pendler.

Vurderingsmomenter

Før skattemyndighetene tar opp en sak til endring må de vurdere om det er tilstrekkelig grunn til å ta opp saken basert på en vurdering av momentene i ligningsloven § 9-5 nr. 7: spørsmålets betydning, skattyters forhold, sakens opplysning og tiden som er gått.

Skattedirektoratet har i forskrift av 20. mai 2009 utarbeidet noen veiledende retningslinjer for når en sak bør tas opp til endring både i skattyters favør eller ufavør basert på momentene ligningsloven § 9-5 nr. 7. Det presiseres at oppregningen ikke er uttømmende, slik at også andre momenter kan være av betydning. Retningslinjene lyder som følger:

«Ved vurderingen av om det er grunn til å ta et spørsmål opp til endring, skal det blant annet legges vekt på følgende:

Spørsmålets betydning

Det må vurderes hvor stor endring i skatter og avgifter som kan være aktuell. Størrelsen av denne endringen må sammenholdes med skattyters økonomiske stilling. Som hovedregel bør endring ikke foretas hvis det dreier seg om beløp under beløpsgrensene i ligningsloven § 8-3 nr. 2 a.

Skattyters forhold

Endringer i skattyters favør bør som hovedregel forbeholdes skattytere som har oppfylt sin opplysningsplikt.

En skjønnsligning på grunn av manglende opplysninger fra skattyteren som var forsvarlig på grunnlag av de opplysninger som var tilgjengelige ved ligningen, kan senere vise seg å gi for høye ansettelses i forhold til de virkelige forhold. Skjønnsligningen bør i slike til-

felle fastholdes, selv om skattyteren senere godtgjør at hans formue eller inntekt har vært lavere. Adgangen til endring må ikke anvendes slik at skattyteren vil kunne spekulere i skjønnslingning.

I mange tilfelle vil skattyteren bare delvis ha oppfylt sin opplysningsplikt. Det må da vurderes konkret om skattyterens forhold er så vidt unnskyldelig at endring i vedkommendes favør likevel bør skje. Som hovedregel må det i denne sammenheng også tas hensyn til skattyters sosiale forhold og personlige forutsetninger, for eksempel utdanning og yrkeserfaring.

Har skattyteren ikke oppfylt sin opplysningsplikt, bør endringer i skattyterens disfavør som utgangspunkt foretas, men også i slike tilfelle bør det foretas en totalvurdering av saken.

Manglende opplysninger eller manglende bruk av klageretten der det er foretatt skjønnslingning på grunn av ikke levert selvangivelse, kan skyldes at skattyter på grunn av en vanskelig livssituasjon ikke har maktet å følge opp dette. Dette kan skyldes psykiske eller sosiale problemer, sykdom eller dødsfall i familien, samlivsbrudd, rusmisbruk, fengselsopphold mv. Skattekontoret bør i stor grad være innstilt på å ta slike saker opp til realitetsbehandling, selv om det er gått flere år etter klagefristens utløp så lenge det er innenfor 10-årsfristen i ligningsloven § 9-6 nr. 1. For at saken skal tas opp til endring må skattyter bidra til at grunnlaget for ny ligning blir mest mulig korrekt. Skattyter må levere manglende pliktige ligningsoppgaver og sannsynliggjøre at inntekts- og formuesansettelsene for de aktuelle inntektsårene er vesentlig høyere enn de virkelige forhold. Så langt som mulig må skattyter dokumentere at han har vært i vanskelig situasjon i de aktuelle inntektsårene. Videre må skattyter sannsynliggjøre andre forhold som skattekontoret finner nødvendig for sakens opplysning og for øvrig samarbeide og gi de opplysninger skattekontoret ber om.

Sakens opplysning

Hvis det i en eventuell endringssak vil være vanskelig å slå fast de faktiske forhold av betydning for saken, vil det vanligvis ikke være grunn til å ta saken opp til endring i skattyterens favør. Dette gjelder særlig dersom en endringssak er arbeidskrevende for ligningsmyndighetene.

Det bør legges vekt på om det vedtak som eventuelt vil bli endret, er truffet på et sviktende faktisk grunnlag. Burde ligningsmyndighetene ved den foregående saksbehandling ha funnet frem til et mer korrekt faktum, taler dette for at feilen blir rettet.

Den tid som er gått

Med dette menes den tid som har gått siden ordinær ligning eller siden vedtaket ble truffet. Jo lenger tid som er gått, desto mindre grunn kan det være til å ta opp spørsmålet.

Avdekkes bevisste skatteunndragelser gjennom kontrolltiltak, bør endring skje så lenge 10-årsfristen i ligningsloven § 9-6 ikke er utløpt.

Andre momenter

I tillegg til de momenter som loven uttrykkelig nevner, er det et vesentlig moment at det er gjennom sin klagerett skattyter har anledning til å ivareta sine interesser. Gjør han ikke bruk av klageretten, skal det ikke være kulant å få endret vedtaket i skattyterens favør. Hensynet til andre arbeidsoppgaver tilsier at slike endringssaker begrenses. Der- som et vedtak lider av åpenbare feil, som ligningsmyndighetene i noen grad kan lastes for, bør skattekontoret likevel være innstilt på å foreta en endring. Tilsvarende bør gjelde i tilfeller der det foreligger forhold som nevnt i siste avsnitt under «skattyters forhold».

Endringsfrister

Tiårsfrist

Skattemyndighetene kan vanligvis ikke ta en sak opp til endring når det har gått mer enn 10 år siden inntektsåret, uavhengig av om det er du selv som klager eller det er skattemyndighetene som på eget initiativ tar opp en endringssak. Fristen beregnes fra utløpet av det inntektsåret endringen gjelder og fram til du sender klagen eller mottar varsel om endring av ligningen.

Eksempel

Skattekontoret vurderer å ta opp ligningen din for inntektsåret 2005 til endring. For at skattemyndighetene skal holde seg innenfor 10-årsfristen må du ha mottatt varsel om endring innen 31.12.2015.

Selv om foreldelsesfristen er 10 år, vil likevel endringsfristen ofte være kortere, se nærmere om toårs fristen og treårs fristen nedenfor.

Toårsfrist ved endring til ugunst for skattyter

Fristen for å ta opp en endringssak til din ugunst er:

- to år fra utgangen av inntektsåret, når du har gitt riktige og fullstendige opplysninger i selvangivelsen.

Eksempel

Hvis du har gitt korrekte og fullstendige opplysninger i selvangivelsen for inntektsåret 2013, så må skattemyndighetene senest varsle deg om endring av ligningen til din ugunst den 31.12.2015 for å overholde toårsfristen. (Dette er bakgrunnen for at skattemyndighetene sender ut varselbrev om endring av ligningen rett før jul).

- to år fra utgangen av inntektsåret når du har gjort skattemyndighetene oppmerksom på feil ved ligningen eller skatteoppgjøret som du er eller burde vært klar over.

Eksempel

Du har levert en korrekt selvangivelse for 2014. Når du mottar skatteoppgjøret i 2015 oppdager du at skattekontoret feilaktig har økt ett av dine fradrag med 100.000 kroner. Gjør du skattekontoret oppmerksom på feilen, har kontoret en frist til utgangen av 2016 med å rette sin egen feil. Hvis du ikke gjør skattekontoret oppmerksom på feilen, har skattekontoret 10 år på seg til å rette opp feilen.

- to år fra utgangen av inntektsåret, eventuelt et år etter tidligere vedtak i endrings sak, når rettingen gjelder retting av skrive- eller regnefeil som du ikke var eller burde vært klar over.

Treårsfrist

Fristen for å ta opp endrings sak er tre år fra utgangen av inntektsåret når endringen skyldes skattemyndighetenes skjønnsmessige fastsetting eller anvendelse av skattereglene. For at treårsfristen skal komme til anvendelse så er det et krav om at det faktiske grunnlaget for avgjørelsen var korrekt.

Eksempel

Ved innlevering av selvangivelsen for inntektsåret 2012 krevde du fradrag for utgifter som skattemyndighetene ikke ville akseptere. Basert på det faktum som var presentert i saken kom skattemyndighetene (både skattekontoret og skatteklagenemnda) til at det ikke var hjemmel i skatteloven for fradrag. I februar 2015 ble det avsagt en dom (som omhandlet samme spørsmål som din sak), hvor det ble slått fast at skatteloven likevel hjemlet fradragsrett. Du må derfor innen utgangen av 2015 sende en klage for å få endret ligningen. Sender du klagen etter utløpet av 2015, vil skattemyndighetene ikke kunne ta saken opp til endring.

Treårsfristen gjelder i prinsippet både for endringer til din gunst og ugunst og uavhengig av om saken tas av deg eller skattemyndighetene, men denne fristen får normalt bare betydning ved endring til din gunst (se ovenfor om toårsfrist ved endringer til ugunst for skattyteren).

Retts sak og ettårsfrist

Etter ligningsloven § 9-2 femte ledd bokstav c må skattekontoret endre ligningen innen ett år etter rettskraftig dom.

Pensjonsgivende inntekt

Har du fått fastsatt for lav pensjonsgivende inntekt og dette ikke skyldes deg selv kan ligningen endres lenger tilbake enn 10 år.

Frivillig retting – slik unngås tilleggs�katt

Du har plikt til å gi fullstendige og riktige opplysninger i selvangivelsen. Dersom du ikke har gitt alle opplysninger ved ligningen for tidligere år, kan du rette opp dette ved å ta kontakt med skattekontoret. Dette kan for eksempel være aktuelt ved at formue og inntekt i utlandet ikke er oppgitt. Forutsetningene for å unngå tilleggs�katt er at du selv frivillig på eget initiativ melder fra til skattekontoret.

Opplysningene er gitt frivillig så fremt de ikke kan anses fremkalt ved kontrolltiltak som er eller vil bli satt i verk, eller ved opplysninger som ligningsmyndighetene har fått fra andre. Frivillighet vil for eksempel foreligge når det ikke gjennom pressen eller på annen måte er kjent at ligningsmyndighetene vil iverksette kontrolltiltak på et område. Frivillighet vil videre foreligge når ligningsmyndighetene ikke har mottatt kontrollopplysninger på et område fra et annet land.

Hvis ligningen endres på grunn av frivillig retting, og det fører til at du skal betale mer skatt, må du selvsagt betale både skatten og rentene. Rentene skal dekke den fordel du har hatt ved at du har hatt en utsettelse på betalingen. Se nærmere om renteberegningen på vår hjemmeside skatt.no. Du får nye skatteoppgjør for årene rettingen gjelder.

Dersom du har benyttet bistand ved frivillig retting etter at skatteoppgjøret er sendt ut, er det ikke fradragrett for slike kostnader til for eksempel advokatbistand. Skjer frivillig retting før skatteoppgjøret er sendt ut, vil det derimot være fradrag for slike utgifter.

Ligningsmyndighetene har ikke mulighet til å foreta noen endring av ligningen din mer enn 10 år tilbake i tid, og du er derfor ikke pliktig å informere om eller betale skatt i slike tilfeller.

Det er ikke noen spesielle skjemaer eller regler som gjelder når du skal gi opplysninger om tidligere inntektsår. Du kan opplyse om det i selvangivelsen eller i vedlegg til denne. Vi anbefaler å skrive et eget brev eller e-post til ligningsmyndighetene, uavhengig av selvangivelsen. Se eksempel nedenfor.

Eksempel:

Anmodning om frivillig retting for inntektsårene 2010-2013
Kari Vik f.nr. 160850 00000

Jeg anmoder om frivillig retting vedrørende formue i Belgia, som beklageligvis ikke er oppgitt i mine selvangivelser for inntektsårene 2010-2013. I 2010 arvet jeg penger av min mor som er belgisk og bosatt i Belgia, og pengene ble plassert i City Bank Belgia. Følgende formue og avkastning er ikke oppgitt i selvangivelsen post 4.1.9/3.1.11 for de respektive årene:

2010: Formue 500.000 kroner Avkastning (renter): 12.000 kroner

2011: Formue 500.000 kroner Avkastning (renter): 14.000 kroner

2012: Formue 500.000 kroner Avkastning (renter): 11.000 kroner

2013: Formue 500.000 kroner Avkastning (renter): 10.000 kroner

Vedlagt følger årsoppgave og kontoutskrift fra City Bank for disse årene.

Jeg har hatt negativ formue på grunn av boliglån for alle disse inntektsårene, slik at det ikke vil bli formuesskatt å betale, selv om min formue i Belgia blir hensyntatt. Jeg har dessverre ikke tenkt på at renteinntektene skulle vært oppgitt.

Etter ligningsloven § 10-3 nr. 2 skal det ikke ilegges tilleggsskatt når skattyter frivillig retter tidligere opplysninger, slik at det beregnes riktig skatt. Siden jeg har kommet med disse opplysningene om unndratt formue på eget initiativ, skal det derfor ikke ilegges tilleggsskatt.

Jeg vil opplyse om at det nå er gitt riktige og fullstendige opplysninger for inntektsårene 2010-2013.

Hvis det er behov for ytterligere opplysninger i saken, kan jeg kontaktes på telefon 22 00 00 00.

Med hilsen
Kari Vik

Dekning av saksomkostninger

Dersom skatteklagenemnda gir deg helt eller delvis medhold i klagen din vil du kunne kreve saksomkostnadene dekket hvis kostnadene er vesentlige, er pådratt med god grunn og det er urimelig at du selv må dekke dem. Ved klage til skatteklagenemnda hender det at skattekontoret er enig, og endrer vedtaket. I slike tilfeller har du samme rett til å få dekket saksomkostninger.

NB: Saksomkostnader som du har pådratt deg ved klage til skattekontoret får du derimot ikke dekket.

Saksomkostningene må overstige 3.000 kroner for å kunne anses som vesentlige. Dersom ligningsmyndighetene begår feil eller du har fremlagt et fullstendig korrekt faktum allerede ved første instans (skattekontoret), anses det som urimelig at du skal dekke kostnadene selv.

Kravet om å få dekket saksomkostninger må være sendt innen tre uker etter at skatteklagenemndas vedtak kom frem til deg. Klagen sendes til skattekontoret. Får du ikke medhold av skattekontoret kan avgjørelsen påklages til skatteklagenemnda.

KAPITTEL 5

REGLER OG SATSER FOR INNTEKTSÅRET 2015

Formuesskatt

Satser og beløp

Fribeløpet for 2015 er fastsatt til **1,2 millioner kroner** (2014: 1 mill. kr) for enslige og samboere. Ektefeller har felles fribeløp. Ektefeller som lignes under ett for begge formue betaler formuesskatt av den del av ektefellenes samlede formue som overstiger **2,4 millioner kroner** (2014: 2 mill. kr).

Satsen for inntektsåret 2015 er fastsatt til **0,85 prosent** (2014: 1 prosent) av det overskytende beløp.

Eksempel: En formue på 3 millioner kroner gir i 2015 en formuesskatt på 15.300 kroner, mot 20.000 kroner i 2014.

Netto formue	Samlet	Fordeling
0-1,2 mill./2,4 mill.	0 %	
Over 1,2 mill./2,4 mill.	0,85 %	Stat: 0,15, kommune:0,7

Upersonlige skattytere (skattel. § 2-36 annet ledd) som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, betaler formuesskatt til staten med 0,85 prosent.

Verdsettelse

Formuesverdi generelt

Etter skattel. § 4-1 settes formuesverdien til omsetningsverdi per 1.1 i ligningsåret. Skattelovens kapittel 4 har særregler for fastsettelse av formuesverdi på enkelte formuesgjenstander som begrenser hovedregelen i skattel. § 4-1.

Verdsettelse av aksjer og verdipapirer

Aksjer er skattepliktig formue selv om selskapet er «ikke-skattepliktig». Det gis ingen rabatt ved formuesverdsettelsen av aksjer, grunnfondsbevis og fondsandeler (uendret).

Type verdipapir	Verdi	Verdsettelsestidspunkt
Andeler i rentefond	andelsverdien	1. januar i ligningsåret (2016)
Andeler i aksjefond (Aksjefond er skattemessig definert som fond som eier minst en aksje.)	andelsverdien	1. januar i ligningsåret (2016)
Børsnoterte aksjer	kursverdien	1. januar i ligningsåret (2016).
Egenkapitalbevis i sparebanker	kursverdien (hvis ikke kursbevis: antatt salgsverdi)	1. januar i ligningsåret (2016).
Ikke-børsnoterte aksjer	Andel av selskapets skattemessige formuesverdi.	1. januar året før ligningsåret (2015).
Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper	Aksjens antatte omsetn.verdi (Alternativ verdsettelse som norske ikke-børsnoterte aksjer, se ovenfor)	1. januar i ligningsåret (2016) (alternativt 1. januar året før ligningsåret)
Aksje i nystiftet selskap eller der aksjekapitalen er endret i løpet av året	*	1. januar i ligningsåret (2016)

*Aksje i nystiftet selskap eller der aksjekapitalen er endret i løpet av året: For nystiftet selskap settes verdien til 100 prosent av summen av aksjenes pålydende og overkurs. Ved overgang fra personlig firma til aksjeselskap benyttes 100 prosent av skattemessig formuesverdi pr. 1. januar i ligningsåret (2016). Når aksjekapitalen er forhøyet eller satt ned ved innbetaling fra eller utbetaling til aksjonærene, legges formuesverdien pr. 1. januar i ligningsåret (2016) til grunn.

Verdsettelse av livrenteforsikringer

Gjenkjøpsverdien av livrente skal som hovedregel tas med som en del av formuen. Det er sparedelen av de innbetalte premier, tillagt renter, som utgjør gjenkjøpsverdien. Det tas ikke hensyn til avtale eller forsikringsvilkår om at forsikringen ikke kan kreves gjenkjøpt.

Innestående beløp i individuelle pensjonsspareavtaler er ikke formuesskattepliktig, med unntak av premie/innskuddsfond.

Verdsettelse av fast eiendom

Boliger

Primærbolig verdsettes til 25 prosent (uendret) av anslått markedsverdi. Verdien skal ikke overstige 30 prosent (uendret) av virkelig verdi.

Sekundærbolig verdsettes til **70 prosent** av anslått markedsverdi, og verdien skal her ikke overstige 84 prosent av virkelig markedsverdi.

Eksempel: Skattyters sekundærbolig med en markedsverdi på 3 millioner kroner, hadde for inntektsåret 2014 normalt en ligningsverdi på kr 1,8 millioner kroner. For inntektsåret 2015 er ligningsverdien 2,1 millioner kroner. I tillegg justeres ligningsverdien etter prisutviklingen i boligmarkedet.

Dette innebærer at den effektive formuesskattesatsen på sekundærbolig er tilnærmet uendret, når en tar hensyn til satsreduksjonen fra 1 prosent til 0,85 prosent.

I 2014 var den effektive skattesatsen på en sekundærbolig:
 $1\% * 0,6$ (verdsettelsen) = **0,6 prosent formuesskatt av virkelig verdi.**

I 2015 får vi en effektiv skattesats på:
 $0,85\% * 0,7$ (verdsettelsen) = **0,595 prosent formuesskatt av virkelig verdi.**

Næringseiendom

Anslått markedsverdi er beregnet ut fra kapitalisert utleieverdi. Kalkulasjonsfaktor for inntektsåret 2015 er ikke fastsatt ennå. For utleid næringseiendom benyttes faktiske leieinntekter ved beregningen, for ikke-utleid næringseiendom benyttes sjablongmessig fastsatt leie.

Næringseiendom verdsettes til **70 prosent** (2014: 60 %) av anslått markedsverdi, og verdien skal her ikke overstige **84 prosent** (2014: 72 %) av virkelig markedsverdi.

Eksempel: For en næringseiendom med en verdi på 10 mill. kroner, vil ligningsverdien gjennomsnittlig øke fra 6 mill. kroner til 7 mill. kroner.

Effektiv formuesskattesats på næringseiendom holdes imidlertid tilnærmet uendret, når en tar hensyn til satsreduksjonen fra 1 prosent til 0,85 prosent.

Annen fast eiendom

Ligningsverdi for fritidseiendom holdes uendret. Det samme gjelder all fast eiendom i utlandet, unntatt utleid næringseiendom, hvor ligningsverdien fastsettes ut i fra utleieinntektene.

For skog vil kapitaliseringsfaktoren antakelig være 5 ved fastsetting av ligningsverdien.

Ligningsverdien for annen fast eiendom, for eksempel boligtomter og jordbrukseiendommer, holdes uendret. Ligningsverdien skal ikke overstige 80 prosent av markedsverdien.

Personinntekt

Bruttoskatter, satser, beløp

Trygdeavgift

Lønns- og næringsinntekt for personer under 17 år og over 69 år og pensjon:	2015	2014
	5,1 %	5,1 %
Næringsinntekt fiske og av barnepass i barnepassers hjem	8,2 %	8,2 %
Lønnsinntekt	8,2 %	8,2 %
Næringsinntekt	11,4 %	11,4 %

Nedre grense

Det beregnes ikke trygdeavgift når grunnlagene til sammen er lavere enn **49.650 kroner** (2014: 39.600 kroner). Når grunnlaget overstiger grensebeløpet beregnes avgift av hele grunnlaget. Avgiften begrenses til 25 prosent av det grunnlag som overstiger grensebeløpet (jf. folketrygd. § 23-3).

Det er redusert trygdeavgiftssats for ungdom t.o.m. det året de fyller 16 år, selv om pensjonsopptjening gjelder fra fylte 13 år.

Frikort

Grensen for frikort er dermed **50.000 kroner** (2014: 39.950 kroner).

Toppskatt

Innslagspunkter og satser:

kr 0 – 550.550	2015 0 %	2014 (kr 0 – 527.400)
kr 550.550 – 885.600	9 %	(kr 527.400 – 857.300)
> kr 885.600	12 %	(> kr 857.300)

For personer bosatt i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, er toppskatten 7 prosent i trinn 1 og 12 prosent i trinn 2.

Alminnelig inntekt

Satser og personfradrag

Satser

Skattesatsen på alminnelig inntekt er foreslått holdt uendret på 27 prosent. I Finnmark og Nord-Troms er satsen 23,5 prosent.

Personfradrag (tidligere klassefradrag)

Klasse 1: 50.400 kroner (2014 – kr 48.800)

Frdraget er justert i takt med forventet lønnsvekst.

Klasse 2: Økes til 74.250 kroner. (2014 – kr. 72.000)

Finnmarksfradraget (for ektefeller bosatt i Finnmark og Nord-Troms) økes til 15.500 kroner. (2014 – 15.000 kroner)

Aksjeinntekter

Skjermingsrente, utbytte og gevinst

Skjermingsrenten settes lik gjennomsnittlig rente på 3-måneders statskasseveksler i 2015.

Skjermingsrenten fastsettes årlig i forskrift av Finansdepartementet, og renten for 2015 fastsettes i januar 2016.

Skjermingsrente – lån fra privatpersoner til selskaper

Egen skjermingsrente for private lån: For å hindre skjult utbytte ved at det fastsettes høy rente ved lån fra aksjonær til selskap, beskattes rente over et visst nivå dobbelt. Skjermingsrenten for lån fra privatperson til aksjeselskap eller deltakerlignet selskap for jan. og feb. 2015 utgjør 0,8%. Renten for mars-des- er ikke fastsatt ennå.

Rentenivå – lån fra selskap til aksjonær

Ved lån fra eget selskap har skattemyndighetene tidligere lagt til grunn at det ikke beregnes noen skattepliktig fordel dersom den avtalte renten minst tilsvarer normrenten som gjelder for rimelige lån i arbeidsforhold.

Skattedirektoratet gir i uttalelse av 3. juni 2014 uttrykk for en endret rettsoppfatning, ved at renten fra inntektsåret 2015 må fastsettes på alminnelige vilkår når aksjonærer låner fra selskapet. Renten må altså fastsettes som om interessefellesskapet ikke hadde foreligget. Hva som er riktig markedsrente vil avhenge av den konkrete situasjonen, blant annet hvilken sikkerhet som er stillet, hvordan risikoen for mislighold vurderes, mv.

Endringen vil også gjelde for låneavtaler inngått før 2015.

Eksempel: Birger har lånt 2 mill. kroner av sitt aksjeselskap. Avtalt rente er 2 prosent, mens ligningsmyndighetene vurderer markedsrenten til 4 prosent. Birger skattlegges for et utbytte (før skjerming) på 40.000 kroner.

Birger får samtidig fradrag for rentefordelen på kr 40.000, men selskapet uttaksbeskattes for det samme beløpet.

Normrenten benyttes fortsatt for å beregne eventuell fordel for lån til ansatte. Dersom aksjonær også er ansatt i selskapet, må det vurderes i hvilken egenskap (ansatt eller aksjonær) låneavtalen er inngått. I en slik vurdering er det nyttig blant annet å se på om andre ansatte, som ikke er eiere, har sammenlignbare lån.

Fradrag for personer

Gave til frivillige organisasjoner

Det er fradragsrett for innberettede gaver til frivillige organisasjoner, selskap, stiftelser og sammenslutninger på minimum 500 kroner per organisasjon i løpet av året, maksimalt samlet **20.000 kroner** (2014: kr 16.800). Det er ikke mulig å overføre beløp innberettet på en ektefelle til den annen.

Skatteetaten offentliggjør en oppdatert og uttømmende liste over hvilke organisasjoner mv. dette gjelder. Som hovedregel er fradragsretten begrenset til gaver til organisasjoner mv. med nasjonalt omfang.

Fradragsretten gjelder innberettede gaver. Ved feil eller manglende innberetning må skattyter snarest mulig henvende seg til organisasjonen og be om ny innberetning.

Fagforeningskontingent

Det gis fradrag for fagforeningskontingent med maksimalt 3.850 kroner (uendret).

Gave til vitenskapelig forskning

Skattytere kan kreve fradrag for tilskudd til institutt som driver yrkesopplæring eller som driver vitenskapelig forskning. For tilskudd over 10.000 kroner er fradraget begrenset til 10 prosent av skattyterens alminnelige inntekt (før fradrag for tilskuddet) etter fradrag for fremførbart underskudd. Institusjoner som driver med vitenskapelig forskning, og som mottar tilskudd som gir giveren rett til fradrag etter skatteloven, har plikt til å gi oppgave til ligningsmyndighetene om slike tilskudd (ingen endring fra 2014).

Liste over godkjente institusjoner finnes på Skatteetaten.no.

Minstefradrag

Lønn

Satsen for minstefradrag i lønnsinntekt er 43 prosent (uendret).

Maksimalt fradrag er økt til **89.050 kroner** (2014: 84.150 kroner). Økningen er omtrent 2.000 kroner mer enn gjennomsnittlig lønnsøkning skulle tilsi, og gir skattelette for lønnsinntekter høyere enn 195.698 kroner.

En lønnsinntekt på 207.093 kroner gir fullt minstefradrag.

Det særskilte lønnsfradraget på 31.800 kroner holdes uendret. Dette fradraget kan ikke overstige den inntekten det beregnes av.

Lønnsfradraget gir skattelette for lønnsinntekt som er lavere enn 73.953 kroner. Maksimal utnyttelse av lønnsfradrag og personfradrag for 2015 oppnås med lønn på 82.200 kroner. Det betales da bare trygdeavgift. (Med «lønnsfradrag» på 31.800 kroner blir nettoinntekten lik personfradraget på 50.400 kroner).

Pensjon

Satsen for minstefradrag i pensjon er økt til 29 prosent (2014: 27 %). Satsøkningen gir lavere skatt for pensjoner på inntil 267.400 kroner.

Maksimalt minstefradrag er økt til 72.200 kroner (2014: 70.400 kroner). Ministebeløpet holdes uendret på 4.000 kroner.

Både lønn og pensjon

En skattyter som har både lønn og pensjon får minstefradraget satt til det høyeste av: "lønnsfradraget", kun basert på lønnsinntekten minstefradrag basert på samlet lønn og pensjon (uten bruk av den nedre grensen for minstefradrag – det såkalte lønnsfradraget – som gjelder for lønn).

Eksempel: Med pensjon på minimum 248.966 kroner, vil lønn på 39.186 kroner i tillegg, gi maksimalt minstefradrag. Med pensjon på 150.000 kroner, vil lønn på 105.930 kroner i tillegg, gi maksimalt minstefradrag.

Særfradrag

Enslige forsørgere

I 2015 får enslige forsørgere særfradrag med 4.067 kroner (uendret) per påbegynt måned. Særfradraget gis kun til enslige forsørgere som mottar utvidet barnetrygd etter barnetrygdloven § 9. Utvidet barnetrygd er barnetrygd for ett barn mer enn forsørgeren faktisk bor sammen med, og gis bare til enslige forsørgere med barn under 18 år.

Store sykdomsutgifter

Særfradrag for store sykdomsutgifter videreføres for 2015 med de samme reglene som gjelder for 2014.

Videreføringen innebærer at det fortsatt bare gis fradrag dersom samlede merutgifter utgjør minst 9.180 kroner, og skattyter hadde fradraget i 2010 og 2011.

Dersom vilkårene er oppfylt gis det fradrag med to tredeler av utgiftene.

Uførhet

Særfradrag for uførhet er opphevet fra og med inntektsåret 2015.

Foreldrefradrag

Foreldre som har dokumenterte utgifter til pass og stell (barnehage, dagmamma, skolefritidsordning mv.) av barn som er 11 år eller yngre kan kreve fradrag for utgifter på inntil 25.000 kroner for ett barn. Fradragsbeløpet øker med 15.000 kroner pr. barn utover det første barnet (uendret). Det er uten betydning om alle utgiftene knytter seg til kun ett av barna. Det gis fradrag for merkjøring til barnehage og lignende innenfor maksimalbeløpene.

Det er et vilkår for fradragsrett at betaling skjer via bank, med mindre betalingen samlet utgjør mindre enn 10.000 kroner per mottaker i løpet av et kalenderår.

Ved samlivsbrudd er det den av foreldrene som har daglig omsorg som har krav på fradrag.

Man har også rett til foreldrefradrag når barnet er 12 år eller eldre og har særlig behov for omsorg og pleie (handikap).

Reiseutgifter hjem-arbeidssted og besøksreiser pendler

Satser og beløp

Frادrag for arbeidsreiser i selvangivelsen er 1,50/0,70 kroner per km (uendret) for det beløp som overstiger et bunnfradrag på 16.000 kroner (2014: kr 15.000).

Det betyr at man må ha en daglig arbeidsreise på 23,2 km hver vei i en fulltids stilling (230 dager) for å få fradrag.

Ved samlet årlig reisedistanse på mer enn 50.000 km reduseres overskytende fradrag til kr 0,70 per km (uendret). Videre er grunnlaget for fradrag oppad begrenset til 75.000 km per år (uendret).

Besøksreiser pendler

Innen Norge og EØS-området

Det gis fradrag for utgifter til besøksreiser til hjemmet med 1,50 kroner per kilometer for de første 50.000 kilometerne og med 0,70 kroner per kilometer for overskytende distanse. Fradraget gis etter disse satsene uavhengig av hvilket transportmiddel som er benyttet.

Fradraget skal reduseres med et bunnfradrag på **16.000 kroner** (2014: kr 15.000). Krevder pendleren i tillegg fradrag for reise mellom pendlerboligen og arbeidsstedet, gjelder det kun ett bunnfradrag på 16.000 kroner.

Fradraget er i 2015 oppad begrenset til 75.000 km per år (uendret).

Ved flyreiser kan skattyter likevel velge å kreve fradrag for faktiske kostnader istedenfor fradrag etter sats. Ved fradrag for faktiske kostnader er det ingen øvre beløpsbegrensning.

Besøksreiser til hjem utenfor EØS-området

For pendler bosatt utenfor EØS gis det i utgangspunktet kun fradrag for billettutgifter, altså faktisk dokumenterte utgifter, til transport. Reisefradraget kan ikke fastsettes etter reiseavstandsmodellen.

Dersom skattyter kan dokumentere bruk av egen bil på hele eller deler av strekningen, får pendleren likevel fradrag for bruk av bil etter normale satser (1,50/0,70 per km).

Fradraget er uansett oppad begrenset til 92.500 kroner.

Fradrag for ferge og bom

Det gis fradrag for ferge og bom hvis bruk av egen bil fører til to timer kortere reise- og ventetid daglig, og kostnadene overstiger 3.300 kroner. For pendlere gis det i praksis fradrag for bom- og fergeutgifter uten nærmere vurdering av reise- og ventetid.

Fradrag for kost og losji for pendlere

Fradrag for kost

Det gis fradrag for merutgifter til kost etter standardiserte satser, avhengig av overnattingstype ved arbeidsstedet.

Hotell:	710 kroner	(2014: 690 kroner)
Pensjonat:	307 kroner	(2014: 300 kroner)
Hybel, brakke, leilighet:	200 kroner	(2014: 195 kroner)

Fradrag for overnattingsutgifter

Det gis fradrag for dokumenterte merutgifter til overnatting. Det er en forutsetning for fradrag at pendleren har utgifter til overnatting både på hjemstedet og arbeidsstedet. Kravet anses oppfylt både når pendleren eier og når han leier bolig. Det er utgiftene til pendlerbolig det gis fradrag for, og det er ingen øvre beløpsgrense.

Også pendlere fra land utenfor EØS-området får pendlerfradrag.

Særskilt inntektsfradrag Finnmark og Nord-Troms

Det særskilte fradraget som har virkning som et inntektsfradrag, men som beregnes over skatteseddelen, er på 15.500 kroner (2014: 15.000 kroner).

Individuelle pensjonsspareavtaler

Det gis fradrag for individuell pensjonssparing (IPS) med maksimalt 15.000 kroner (uendret).

Fradrag i skatt og skattebegrensning

Boligsparing for ungdom

Maksimalt årlig sparebeløp holdes uendret på 25.000 kroner. Det gis fradrag i skatt med 20 prosent av innbetalt sparebeløp. Maksimalt samlet sparebeløp er 200.000 kroner (uendret).

Hvis en kun har lønnsinntekt, må en i 2015 ha en brutto inntekt på minst 69.950 kroner for fullt ut å kunne nyttiggjøre seg BSU-fradraget (en inntekt på 69.950 kroner gir en trygdeavgift på 5.000 kroner).

Skattefradrag for alders- og AFP-pensjonister

Maksimalt skattefradrag er 30.800 kroner (2014: 30.000 kr).

Fradraget reduseres med 15,3 prosent av pensjon mellom 180.800 kroner og 273.650 kroner (2014: 15,3 % mellom 175.900 og 266.900 kroner), og med 6 prosent av pensjon over 273.650 kroner (2014: 6 % over 266.900 kroner).

Fradraget er helt utfaset ved en pensjon på 550.217 kroner.

Fradraget reduseres ved gradert pensjon og/eller pensjon en del av året.

Skattefradraget kan ikke overstige summen av utlignede inntektsskatter og trygdeavgift.

Fra 2015 skal skattefradraget også reduseres av supplerende stønad for personer med kort botid i Norge.

Skattefunn (FoU)

Foretakenes fradragmuligheter i Skattefunn-ordningen utvides i 2015.

Beløpsgrensen for kostnader til egenutført FoU økes fra 8 millioner kroner til 15 millioner kroner.

Beløpsgrensen for kostnader til innkjøpt FoU økes fra 22 millioner kroner til 33 millioner kroner.

Summen av egenutført og innkjøpt FoU kan ikke overstige 33 millioner kroner.

Skattebegrensning

Innledning

Skattebegrensning for mottakere av trygdeytelser med inntekt under gitte beløpsgrenser, jf. skatteloven § 17-1:

Alderspensjonister – ikke lenger omfattet fra inntektsåret 2011

Enslige forsørgere med overgangsstønad – ikke lenger omfattet fra 2014/overgangsregler

Øvrige mottakere av overgangsstønad – fortsatt omfattet

Uførepensjonister – ikke lenger omfattet fra 2015

Mottakere av supplerende støtte pga kort botid i Norge – ikke lenger omfattet fra 2015. For de gruppene som har falt ut av ordningen kan det fortsatt være aktuelt med skattebegrensning etter skatteloven § 17-4.

Beløpsgrenser

Beløpsgrense for skattefri nettoinntekt:

Enslige:kr 135.700(2014: kr 131.400)

Ektefeller:kr 124.800*(2014: kr 120.800)

*Ektefeller ses hver for seg, slik at beløpsgrensen gjelder per person.

De særskilte beløpsgrensene for personer bosatt i Oslo er bortfalt fra og med 2015.

Ved beregningen av nettoinntekten legges det til 1,5 prosent av formue over 200.000 kroner for enslige og 100.000 kroner for gifte (uendret).

Avtrappingssatsen i skattebegrensingsregelen er uendret på 55 prosent.

Skattebegrensning etter individuell vurdering

Det kan gis skattebegrensning etter en individuell vurdering for andre som har et påtakelig behov for skattenedsettelse, jf. skatteloven § 17-4. Når vilkårene for skattebegrensning er oppfylt, gjelder de samme beløpsgrenser som ved skattebegrensning etter § 17-1.

Regelendringer 2015 – personer

Uføretrygd skattlegges som lønn

Fra 2015 skal uføretrygd skattlegges som lønnsinntekt. Omleggingen har sammenheng med at det innføres nye regler for beregning av uførepensjon fra 2015.

Brutto utbetalt uføretrygd økes for å kompensere for omleggingen i beskatningen. Uføreytelser fra andre ordninger enn folketrygden skal også skattlegges som lønn. Dermed vil både arbeidsinntekt, syke- fødsels- og arbeidsavklaringspenger, overgangsstønad samt uføretrygd og private uføreytelser skattlegges likt.

Lønnsbeskatning

Endringene i skattleggingen for uføretrygd innebærer at:

- Trygdeavgiften øker fra 5,1 til 8,2 prosent
- Minstefradrag beregnes som lønn
- Særfradraget for uføre bortfaller
- Skattebegrensning for uføre bortfaller

Kildeskatt

Uføretrygd vil omfattes av reglene for kildeskatt for pensjonister bosatt i utlandet

Overgangsregler særfradrag

Skattyter som for inntektsåret 2014 fikk særfradrag for uførhet etter skatteloven § 6-81 annet ledd, men ikke mottok uførepensjon fra folketrygden, kan få særfradrag for inntektsårene 2015, 2016 og 2017.

Overgangsregler

Omleggingen til lønnsbeskatning for uføre vil føre til at en del uførepensjonister kommer dårligere ut enn før, selv med økt ytelse. De som kommer dårligere ut enn før vil særlig være personer med høye kapitalutgifter som fikk skattebegrensning i 2014.

Det er innført en overgangsregel som vil gjelde i 3 år.

For å omfattes av overgangsregelen må følgende vilkår være oppfylt:

- Skattyter har skattebegrensning i 2014, og ville fått skattebegrensning i 2015 etter gamle regler, og
- Skattyter har uføretrygd i både 2014 og 2015, og
- Skattyter har negativ kapitalinntekt i 2014 og 2015

Overgangsregelen innebærer at skattyter får et skattefradrag som settes lik beregnet nedgang i nettoinntekt, minus 6.000 kroner. Maksimalt skattefradrag er 100.000 kroner.

Skattefradraget trappes ned for årene 2016 og 2017 og bortfaller helt fra 2018.

Supplerende stønad skattlegges som alderspensjon

Regelen om skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt oppheves for mottakere av supplerende stønad til personer med kort botid i Norge. Denne gruppen av skattytere skattlegges i stedet etter de ordinære reglene for alderspensjonister.

Den supplerende stønaden skal dermed inngå i den samlede inntekten som skattefradrag trappes med mot, på linje med annen pensjonsinntekt.

Reglene trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2015.

Endringer ligningslov 2015

Forenklet selvangivelse for små næringsdrivende fra 2015

Fra 2015 forenkles den nettbaserte selvangivelsen for enkeltpersonforetak og små aksjeselskaper. Målet er å forenkle rapporteringen for denne gruppen.

Dagens selvangivelse har en tungvint skjemastruktur, og rapporteringsplikten innebærer utfylling av selvangivelse, næringsoppgave og ett eller flere av om lag 40 ulike vedleggsskjema.

I den nye ordningen er mottoet «fra skjema til tema», og tanken er at en ved utfyllingen skal få opp bare relevante felter, og slippe en rekke felter og spørsmål som ikke er relevant til egen næring.

Det er anslått at en tredjedel av alle næringsdrivende skal kunne benytte en slik forenklet selvangivelse, og målet er at disse skal få vesentlig lavere administrative kostnader.

Forenklet selvangivelse vil omfatte de ni mest brukte skjemaene:

- RF-1028 Selvangivelse for aksjeselskap
- RF-1052 Avstemming av egenkapital
- RF-1084 Avskrivning
- RF-1125 Bruk av bil
- RF-1167 Næringsoppgave 2
- RF-1175 Næringsoppgave 1
- RF-1219 Gevinst- og tapskonto
- RF-1224 Personinntekt
- RF-1217 Forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi

Visse bransjer vil ikke omfattes:

- Finansforetak, banker og forsikring
- Kraftverk, kraftanlegg
- Servering
- Rederier
- Landbruk
- Fiske
- Reindrift
- Pass og stell av barn
- Boligselskap og sameier

Obligatorisk elektronisk levering selvangivelse næring

Elektronisk levering av selvangivelse skal være obligatorisk for næringsdrivende med virkning fra 1. januar 2016, det vil si for inntektsåret 2015.

Elektronisk kommunikasjon med ligningsmyndighetene

Forskrift om elektronisk kommunikasjon med ligningsmyndighetene trådte i kraft 7. mai 2014 og gjorde elektronisk kommunikasjon til hovedregelen for ligningsmyndighetenes kommunikasjon med borgerne og virksomheter.

Forvaltningen kan kommunisere elektronisk med borgere og virksomheter uten å innhente samtykke til dette. For virksomheter er elektronisk kommunikasjon obligatorisk, mens borgere kan reservere seg mot slik kommunikasjon i det nyopprettede registeret over digital kontaktinformasjon og reservasjon.

Reservasjon foretas enklest på nettsiden norge.no. Dersom en ønsker mer informasjon eller hjelp til å reservere seg kan man ringe tlf. 800 30 300.

Dersom en aldri har registrert mobilnummeret sitt eller e-postadressen sin ved innlogging til en offentlig tjeneste på nett via ID-porten, trenger man ikke reservere seg. Da kan ikke det offentlige varsle om viktig post på SMS eller e-post, og må derfor sende ut på papir.

Endringer for deltakerlignede selskaper

Reglene for deltakerlignede selskaper er endret på en rekke områder fra 2015. Ligningsloven er endret på følgende områder for disse selskapene:

- Plikten til å levere ligningsoppgaver for nyregistrerte selskaper,
- Tilleggsskatt ved manglende opplysninger i deltakers selvangivelse, og
- Presentasjon av inntekt fra deltakerlignet selskap i skattelistede

Ny skatteklagenemnd – tidligst fra 2016

Finansdepartementet foreslår en ny klagenemndsordning på skatteområdet. Formålet med forslaget er å styrke klageordningen, bedre rettssikkerheten og bidra til at de skatte- og avgiftspliktiges tillitt til at klagesakene blir behandlet på en tilfredsstillende måte styrkes.

Det skal etter forslaget innføres en landsdekkende skatteklagenemnd for behandling av klager på vedtak om skatt og merverdiavgift. Nemnda skal erstatte dagens fem regionale skatteklagenemnder, skatteklagenemndene ved Sentralskattekontoret for storbedrifter og Sentralskattekontoret for utenlandssaker og Klagenemnda for merverdiavgift. Videre foreslås det at Riksskattenemnda oppheves.

Det foreslås at Skatteklagenemnda organiseres i avdelinger, med flere avdelinger som består av tre medlemmer (alminnelig avdeling) og minst en avdeling som består av fem medlemmer (stor avdeling). I alminnelig avdeling skal saksbehandlingen være skriftlig, mens stor avdeling skal behandle saker i møte. Saker som er prinsipielle, har et komplisert faktum eller som framstår som særlig tvilsomme kan gå rett til behandling i stor avdeling. Stor avdeling skal kunne bestemme at skattyter skal få adgang til å møte i nemnda.

Organiseringen i en landsdekkende nemnd legger til rette for at nemnda kan deles inn i helt eller delvis spesialiserte avdelinger med ansvar for utvalgte grupper av skatte- og avgiftspliktige eller utvalgte sakstyper. Videre skal stor avdeling settes sammen slik at en ivaretar behovet for særlig kompetanse innenfor de ulike sakstyper som behandles der.

Departementet foreslår videre å lovfeste prinsippet om at Skatteklagenemnda er uavhengig, og ikke skal kunne instrueres av departementet eller Skatteetaten.

Det foreslås videre å opprette et eget landsdekkende sekretariat som skal forberede sakene for nemnda. Sekretariatet skal administrativt ligge under Skattedirektoratet, men for å sikre at nemndas reelle uavhengighet ikke skal kunne trekkes i tvil, foreslår departementet å lovfeste at departementet og Skatteetaten ikke skal kunne instruere sekretariatet i faglige spørsmål.

Det foreslås å stille strengere krav til nemndsmedlemmenes utdannings- og yrkesbakgrunn enn det som følger av gjeldende rett, og at nemndsmedlemmene oppnevnes av Finansdepartementet. Departementet foreslår at nemndas leder og nestleder skal oppfylle vilkårene for å være tingrettsdommer etter domstolloven § 54. Videre foreslår departementet at alle de øvrige nemndsmedlemmene skal ha utdanning og arbeidserfaring som jurist, økonom, statsautorisert revisor eller registrert revisor. Så langt det er praktisk mulig vil det ved oppnevningen av nemndsmedlemmene bli krevd erfaring fra skatte- eller avgiftsområdet. Tilsvarende bør det legges vekt på erfaring fra næringslivet. Det foreslås ikke et lovbestemt krav om dette.

Reglene trer tidligst i kraft fra 2016.

Lønnsområdet

Naturalytelser – innberetning og verdsettelse

Firmabil

Fordelen fastsettes til 30 prosent av bilens listepris opp til 286.000 kroner (2014: 280.100 kroner), og 20 prosent av overskytende listepris. Når bilen er over tre år (biler registrert i 2011 eller tidligere) reduseres grunnlaget til 75 prosent av bilens listepris som ny.

For skattytere som godtgjør at yrkeskjøringen overstiger 40.000 km i inntektsåret skal grunnlaget reduseres til 75 prosent av listepris når fordelen skal fastsettes. Er bilen mer enn tre år, reduseres grunnlaget til 56,25 prosent av listepris som ny.

For el-bil (kun elektrisk kraft, ikke hybrid) er beregningsgrunnlaget 50 prosent av listepris. Er el-bilen mer enn tre år er grunnlaget 37,5 prosent av listepris.

For biler som er lite egnet til privat bruk, og privat bare brukes til arbeidsreiser (hjemfast arbeidssted) er skattepliktig fordel antall km multiplisert med 3,40 kroner (2014: 3,35), over 4.000 km: 1,50 kroner (uendret).

Ved forskuddsutskrivningen skal fordelen for biler hvor listeprisen ikke står i forhold til den private fordelen verdsettes til 51.000 kroner (2014: 50.000 kroner). Dette gjelder både hvor standardfordelen basert på listepris blir for høy og for lav.

EKOM-tjenester

Reglene om fordelsbeskatning av EKOM-tjenester omfatter mobiltelefon, internetttilgang og fasttelefon.

Sporadisk adgang til bruk (inntil 14 dager i løpet av 30 dager) eller inntil 30 dager i løpet av inntektsåret, er ikke skattepliktig.

Skattepliktig beløp for 2015 er 4.392 (2014: maksimalt 4.392 kroner).

Rimelig lån i arbeidsforhold

Avtalt rente under normrente

Er det avtalt lavere rente enn normrenten er fordelen skattepliktig. Finansdepartementet fastsetter normrenten inntil seks ganger i året. Normrenten fastsettes med utgangspunkt i renten på statskasseveksler, med et påslag.

Påslaget i normrenten økes fra 1,25 til 1,65 prosentenheter fra 1. mars 2015.

Normrenten for 2015:

januar – februar	2,5 %
mars – april	2,9%

NB: Normrentesatsen kan ikke lenger benyttes ved aksjonærs lån i eget selskap. Det må i stedet for benyttes en markedsbasert rente.

Rentefritt lån i arbeidsforhold

Beløp inntil 3/5 G kan lånes ut rentefritt, uten at arbeidstaker skattlegges for fordelene, hvis lånet tilbakebetales innen ett år.

01.01 – 30.04: 3/5 G	kr 53.022
01.05 – 31.12: 3/5 G	ikke fastsatt

Fri kost og losji

	2015	2014
Fritt opphold – kost og losji	kr 116	(kr 114)
Fri kost – alle måltider	kr 83	(kr 82)
Fri kost – to måltider	kr 65	(kr 64)
Fri kost – ett måltid	kr 43	(kr 42)
Fritt losji – ett eller delt rom	kr 33	(kr 32)

Utgiftsgodtgjørelser – merutgifter ved reise

Legitimerte og ulegitimerte utgifter

Når arbeidsgiver dekker ansattes merutgifter til kost på reise skiller det mellom legitimerede og ulegitimerte utgifter.

Refusjon

Når arbeidsgiver dekker legitimerte utgifter, altså utgifter som fremgår av kvittering, er det snakk om en refusjon. Normalt er det ikke noen beløpsgrense (skattemessig) for refusjoner.

Dokumentasjonskrav refusjon

Skattebetalingsforskriften § 5-6-11 første ledd:

«Opplysninger om formålet med utgiftsdekningen og navnet på arbeidstakeren skal fremgå av bilaget eller av vedlegg til dette. Ved refusjon av reise- og oppholdsutgifter skal det også fremgå hvem utgiftene omfatter, og hvilke arrangementer den reisende har deltatt på. Ved refusjon av bevertningsutgifter skal også formålet med bevertningen og hvem bevertningen omfatter fremgå.»

Utgiftsgodtgjørelser

Dekker arbeidsgiver utgifter uten at den ansatte legger frem kvittering (bilag) er utgiften ulegitimert, og arbeidsgivers utbetaling kan regnes som en trekkfri utgiftsgodtgjørelse hvis reglene er fulgt, og utbetalingen ikke overstiger satsene i lov, forskrift eller Skatte- direktoratets takseringsregler.

Dokumentasjonskrav utgiftsgodtgjørelser: reiseregning

For utgiftsgodtgjørelser er det en forutsetning at den ansatte leverer en korrekt utfylt og undertegnet reiseregning, jf. skattebetalingsforskriften § 5-6-12 tredje og fjerde ledd:.

«Utgiftsgodtgjørelse til kost etter første ledd skal legitimeres ved en fortløpende oppstilling (reiseregning) som underskrives av arbeidstakeren. Den skal vise hvordan arbeidstakeren har innrettet seg under arbeidsoppholdet/tjenestereisen. Reiseregnin- gen skal minst ha følgende innhold:

- arbeidstakerens navn og adresse og underskrift,
- dato og klokkeslett for avreise og hjemkomst for hver yrkes- eller tjenestereise eller pendlers reiser ved besøk i hjemmet,
- formålet med reisen,
- hvilke arrangement arbeidstakeren har deltatt på,
- navn og adresse på overnattingssted eller utleier, og ved flere overnattingssteder dato for overnattingene*, og
- type losji fordelt på hotell, pensjonat eller annet nærmere angitt losji*.»

*kun ved reiser med overnatting

Reiser med og uten overnatting

Regler for kostgodtgjørelse skiller mellom reiser med og uten overnatting.

Merutgifter – reise med overnatting

Hotell: **kr 710** (2014: kr 690)

Pensjonat:**kr 307** (2014: kr 300)

Brakke: **kr 200** (2014: kr 195)

Når overnattingssted ikke er legitimert kan det utbetales nattillegg på **430 kroner** (2013: 420 kroner) skattefritt.

Kost på reise uten overnatting (dagreiser)

Når arbeidsgiver dekker den ansattes merutgifter på reiser uten overnatting har den korrekte skattemessige behandling vært avhengig av type reise: tjenestereiser, rutine- messige reiser, og ansatte som ikke anses å være på reise (mobilt arbeidssted).

Fra 2015 skilles det ikke lenger mellom tjenestereiser og rutinemessige reiser, jf. ny «Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands». En arbeidstaker som er på reise, kan i henhold til avtalen få utbetalt følgende satser for kost ulegitimert på dagreiser:

Dagdiett med fravær 6-12 timer: 280 kroner
 Dagdiett med fravær 12 timer eller mer: 520 kroner

Særavtalen har ikke direkte virkning for den skattemessige behandlingen av kostgodtgjørelsen, men det er grunn til å tro at den skattemessige behandlingen vil korrespondere med det ovenstående.

Det vil fortsatt være slik at man ikke kan utbetale dagdiett til personer med mobilt arbeidssted.

Matpenger ved overtid

Dekning av merutgifter ved overtid forutsetter at den ansatte har hatt et fravær fra hjemmet på minst 12 timer, og at den ansatte har hatt utgifter til mat.

Arbeidstaker kan skattefritt få dekket inntil **86 kroner** (2014: kr 84).

Beløpsgrensen gjelder også ved refusjon.

Kilometergodtgjørelse

Innenlands:

0 – 10.000 km: 2015: kr 4,10 pr. km (Tromsø: 4,20 pr. km)

over 10.000 km: 2015: kr 3,45 pr. km (Tromsø: 3,55 pr. km)

Tillegg for tilhenger: 2015: kr 1,00 (uendret)

Tillegg per passasjer: 2015: kr 1,00 (uendret)

Utenlands: 2015: kr 4,10 pr. km, uansett kjørelengde

For el-bil er satsen 4,20 kroner, både innenlands og utenlands, og reduseres ikke ved kjøring over 10.000 km. Satsen gjelder kun el-biler, ikke hybridbiler og lignende.

Innberetning

Innberetning av lønn

Ordinær grense

Det er ingen innberetningsplikt når samlet lønnsutbetaling til en person i løpet av inntektsåret ikke overstiger 1.000 kroner (uendret).

Arbeid i hjemmet

Ved utbetaling av lønn for arbeid knyttet til egen bolig eller fritidsbolig gjelder en utvidet grense på 6.000 kroner (uendret).

Skattefrie organisasjoner

Ved utbetaling fra skattefrie selskaper og foreninger, er det innberetningsfritak hvis samlede lønnsutgifter for en person i løpet av inntektsåret ikke overstiger 8.000 kroner (2014: kr 6.000).

Uavhengig av om det er utbetalt lønn over eller under 8.000 kroner, vil trekkfri utgiftsgodtgjøelse som utbetales til dekning av merutgifter med årlig inntil 10.000 kroner ved et medlems innsats for sin forening, være fritatt for lønnsinnberetning. Dekkes mer enn 10.000 kroner, skal likevel hele utgiftsgodtgjørelsen lønnsinnberettes (uendret).

Eiendomsskatt

Satser

Satsene for eiendomsskatt er som tidligere, fra to til syv promille av grunnlaget.

Eiendomsskattegrunnlaget for boliger

Fra 2014 kan kommunene velge å benytte grunnlaget for ligningsverdi ved eiendomsskattetaksering av bolig. Ved utskrivningen av eiendomsskatt for 2015 er det grunnlaget for ligningsverdien for inntektsåret 2013 som benyttes.

Endringer i formuesskattereglene kan få direkte betydning for verdsettelse av boliger som blir taksert gjennom bruk av formuesgrunnlag.

Etter eignedomsskattelova § 8 C-1 andre ledd skal en reduksjonsfaktor sikre at ingen boliger får et eiendomsskattegrunnlag som overstiger markedsverdien.

Folketrygden: nye regler for uføretrygd fra 2015

Dagens uførepensjon

Grunnpensjon og tilleggspensjon

Dagens uførepensjon består av grunnpensjon og tilleggspensjon. Full pensjon forutsetter 40 år som trygdet (det vil si bosatt) i Norge. Uførepensjon blir i hovedsak beregnet på samme måte som «gamle» regler for alderspensjon.

Basisen er grunnpensjon, som for enslige er lik grunnbeløpet, og for ektefeller og registrerte samboere er 85 prosent av grunnbeløpet.

Beregning av pensjon

Tilleggspensjon

Tilleggspensjonen beregnes ut fra arbeidsinntekt, altså pensjonsgivende inntekt det enkelte år. Full tilleggspensjon forutsetter 40 poengår. Et «poengår» vil si år hvor man har hatt inntekt over grunnbeløpet. Inntekt over grunnbeløpet gir pensjonspoeng, maksimalt 7. Arbeidsinntekt mellom 1 og 6 G regnes med fullt ut. Arbeidsinntekt mellom 6 og 12 medregnes bare med en tredjedel, slik at denne delen av inntekten maksimalt gir to poeng.

For å beregne pensjonen beregner en snittet av de 20 beste årene. Dette er sluttpoengtallet. Sluttpoengtallet tas ikke med fullt ut - f.o.m 1992: 42 % av sluttpoengtallet (t.o.m. 1991: 45 % av sluttpoengtallet).

Sært tillegg og ektefelle tillegg

Den som har liten eller ingen tilleggspensjon, får sær tillegg, mens den som forsørger ektefelle/partner/samboer eller barn under 18 år, kan ha rett til forsørgertillegg.

Gradert pensjon

I noen tilfelle klarer den uføre å komme seg tilbake i arbeidslivet – i større eller mindre grad. Normalt skal uførepensjonen da reduseres (uføregraden endres). Når det er gått minst ett år fra den datoen NAV innvilget stønaden kan man imidlertid ha en årlig arbeidsinntekt på opptil 1 G ved siden av 100 prosent uførepensjon, uten at uføregraden reduseres. Er man delvis ufør kan man bruke restarbeidsevnen sin. Det er dog en øvre grense: Summen av uførepensjon og arbeidsinntekt skal ikke overstige tidligere arbeidsinntekt.

Det finnes også muligheter for å komme tilbake til arbeid for en kortere eller lengre periode uten å miste retten til uførepensjonen.

Ny uføretrygd fra folketrygden

Nye regler fra 2015

Stortinget har vedtatt regler om ny uføretrygd som trådte i kraft fra 1. januar 2015. Det er fortsatt et krav om minst 50 prosent nedsatt arbeidsevne for å få uføretrygd. Hvis vedkommende mottar arbeidsavklaringspenger er det tilstrekkelig med 40 prosent nedsatt arbeidsevne.

Beregning av uføretrygd

Full uføretrygd forutsetter fortsatt 40 års trygdetid (botid i Norge). Uføretrygden skal ligge på 66 prosent av tidligere arbeidsinntekt, men grunnlaget er begrenset til 6 G. Dette er noe høyere enn gjennomsnittlig ytelse i dag. Trygden skal beregnes på grunnlag av arbeidsinntekten de tre beste av de fem siste årene før uførheten oppstod (begrenset til 6G). År uten inntekt: 3G.

Uføretidspunktet er som regel tidspunkt for første sykemelding.

Eksempel 1 - lønnsinntekt.

Arbeidsinntekt År 1: 12 G, År 2: 4 G, År 3: 5 G, År 4: 0 G (= 3 G), År 5: 3 G,
År 6: Syk (uføretidspunkt).
År 8: Vedtak om uførepensjon.

Inntektsgrunnlag: $(6 + 4 + 5) : 3 = 5 \text{ G}$

Uførepensjonen er 66 prosent av inntektsgrunnlaget.

For næringsdrivende er grunnlaget gjennomsnittet av næringsinntekten de tre siste år, men maksimalt 6 G det enkelte år og minimum 3 G.

Eksempel 2 - næringsinntekt.

År 1: 12 G, År 2: 3 G, År 3: 0 G (= 3 G)

År 4: Syk (uføretidspunkt)

År 6: Vedtak om uførepensjon

Inntektsgrunnlag: $(6 + 3 + 3) : 3 = 4 \text{ G}$

Uførepensjonen er 66 prosent av inntektsgrunnlaget.

Minsteytelsen øker – for gifte og for registrerte samboere til 2,28 G og for enslige til 2,48 G.

Uføretrygden vil justeres når arbeidsinntekten øker. Justeringen slår først inn når arbeidsinntekten blir høyere enn 0,4 G. For dagens uføre vil denne beløpsgrensen fra

innføringen av ny ordning og fram til 2019 være 60.000 kroner. Systemet med revurdering av uføregraden dersom arbeidsinntekten går over 1 G og ett års ventetid før nye uføre kan prøve seg i arbeidslivet, faller bort.

Uføretrygd beskattes som lønn

Uføretrygd vil fra 2015 skattlegges som lønnsinntekt.

Skatte- og avgiftsspørsmål under utredning

Borgerlig skatteplattform og regjeringens målsettinger - utdrag

«Et moderne skatte- og avgiftssystem

Skatt er ikke et mål, men et middel. Regjeringen vil bruke skatte- og avgiftssystemet til å finansiere fellesgoder, sikre sosial mobilitet, oppnå mer effektiv ressursutnyttelse og gi bedre vilkår for norsk næringsliv. Det private eierskapet skal styrkes, og det skal lønne seg mer å jobbe, spare og investere. Regjeringen vil også stimulere til mer miljøvennlig adferd.

Regjeringen vil derfor redusere det samlede skatte- og avgiftsnivået. Et lavere skatte- og avgiftsnivå gir mer maktspredning, økt verdiskaping samt større frihet for familier og enkeltmennesker. De offentlige midlene skal forvaltes effektivt for å sikre innbyggerne mest mulig velferd, og på en måte som viser respekt for skattebetalernes penger.

Regjeringen vil:

- Senke skatten for lønsmottakere ved å øke minstefradraget og heve innslagspunktet for toppskatten.
- Trappe ned formuesskatten ved å heve bunnfradraget og senke satsen.
- Fjerne arveavgiften.
- Styrke IPS-ordningen for å gjøre det mer attraktivt å spare til pensjon.
- Styrke BSU-ordningen slik at flere unge kan få råd til å kjøpe bolig.
- Utrede gevinster og konsekvenser av et ROT-fradrag.
- Endre skattereglene for å stimulere ansattes medeierskap.
- Gjennomgå og forbedre de skattemessige avskrivningsreglene for å gjøre norsk næringsliv mer konkurransedyktig.
- Foreta en helhetlig gjennomgang av kjøretøy- og drivstoffavgiftene med sikte på endringer for å stimulere til bruk av ny teknologi, en sikrere bilpark og mer miljøvennlige valg.
- Utrede de dynamiske effektene av skattelettelser.
- Styrke fradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner.
- Heve grensen for lønnsoppgaveplikt og arbeidsgiveravgiftsplikt for frivillige organisasjoner.
- Frita fastmonterte, ikke-integrerte maskiner fra eiendomsskatt i industrianlegg (gjelder ikke kraftanlegg).
- Sette ned en ny grønn skattekomisjon som skal fremme forslag om grønne skatteskipt for å bidra til å nå målene i klimaforliket.
- Heve grensen for tollfri import.
- Foreta en bred vurdering av skatteytters rettssikkerhet og fremme forslag for å sikre skatteyttere en bedre rettssikkerhet enn i dag.
- Utrede et tidsbegrenset jobbskattefradrag ved overgang fra trygd til arbeid.

- Trappe opp bevilgningene til næringsrettet forskning, blant annet gjennom å styrke Skattefunn og Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA).
- Opprette en innovasjonsbørs for enklere å kunne koble gründere med privat kapital og vurdere å koble dette til skatteincentiver.
- Beholde dagens rederiskatteordning for å sikre forutsigbarhet.
- Bruke målrettede skatteendringer for å styrke bondens økonomiske stilling.
- Redusere skattesatsen på gevinst ved salg av virksomheter i jordbruket til ordinær kapitalbeskatning.
- Redusere skattesatsen på gevinst ved salg av virksomheter i skogbruket til ordinær kapitalbeskatning.
- Sikre at uvedkommende ikke har tilgang til personsensitiv informasjon om inntekt og formue i skattelistene, og gi den enkelte opplysning om hvem som har bedt om innsyn.
- Sørge for at kommuner som ikke krever inn eiendomsskatt ikke straffes økonomisk av staten for dette.
- Fastsette og fremme en sak om et ambisiøst og kvantifiserbart nasjonalt mål for energieffektivisering.
- Heve innslagspunktet for grunnrenteskatt for småkraftverk fra 5 MVA til 10 MVA
- Innføre et skattefradrag for ENØK-investeringer i hjemmet.
- Foreta en gjennomgang av kildeskatten.
- Etablere flere servicekontor for politi, UDI, NAV og Skatteetaten for å lette tid og byråkrati ved arbeidsinnvandring.»

Scheel-utvalget

Det er nedsatt et skatteutvalg, det såkalte Scheel-utvalget, som skal vurdere endringer i norsk beskatning som følge av internasjonale forhold. Utvalget skal legge frem sin rapport 2. desember 2014 (forlenget frist).

Nedenfor følger utdrag fra utvalgets mandat:

«Den norske selskapsskattesatsen på 28 prosent har vært uendret siden 1992. Samtidig har gjennomsnittlig selskapsskattesats i de 27 EU-landene falt fra 35,3 prosent i 1995 til 23,5 prosent i 2012. Den effektive selskapsskattesatsen (betalt skatt som andel av selskapets reelle overskudd) er også redusert, om ikke like mye fordi satsreduksjoner ofte har blitt kombinert med grunnlagsutvidelser. I EU-27 har selskapsskatten målt som andel av BNP variert rundt 3 prosent i den samme perioden.

Forskjeller i bedriftsbeskatningen mellom land skaper tilpasningsmuligheter for multinasjonale selskaper, som kan bruke fradrag og internprising til å flytte overskudd fra høyskatteland til lavskatteland. Eksempelvis kan den delen av konsernet som befinner seg i land med høy skattesats, ta opp lån for å finansiere andre deler av konsernet, mens egenkapitalen konsentreres i land med lav selskapsskatt. Internprising omfatter pricing av blant annet tjenester og immaterielle rettigheter ved transaksjoner mellom selskaper

i samme konsern. For skatteformål skal prisen fastsettes til anslått markedspris, dvs. den prisen to uavhengige aktører ville fastsatt (armlengdesprisenippet), men i praksis kan det være krevende å fastsette en slik markedspris.»

«Det er et mål at Norge skal opprettholde et godt skattesystem med høye inntekter til fellesskapet. I tråd med dette, og i en tid der skattegrunnlaget er mer mobilt som følge av globalisering, skal utvalget vurdere ulike endringer i selskapsskatten. Utvalget skal vurdere om beskatningen av selskaper er godt nok tilpasset den internasjonale utviklingen.

Utvalget skal herunder vurdere om selskapsskattesatsen bør endres. En endret selskapsskattesats må både proveny- og systemmessig vurderes i sammenheng med det øvrige skattesystemet.»

«Utvalget skal vurdere mulighetene for flytting av inntekter og fradrag mellom land med sikte på å spare skatt og utrede tiltak som kan beskytte det norske selskapsskattegrunnlaget. Utvalget skal gi en oversikt over tiltak som er iverksatt i andre land.

Utvalget skal vurdere om forskjellen i skattemessig behandling av gjeld og egenkapital fra utenlandske eiere skaper rom for tilpasninger, og i så fall vurdere tiltak. Utvalget skal vurdere om et tiltak for å beskytte det norske selskapsskattegrunnlaget kan være å likebehandle gjeld og egenkapital; enten ved å fjerne retten til å trekke fra renteutgifter i selskapsskatten i sin helhet (såkalt Comprehensive Business Income Tax - CBIT) eller ved å gi selskapene fradrag for alternativ avkastning av egenkapitalen (såkalt Allowance for Corporate Equity - ACE). Belgia og Italia har innført varianter av ACE.

Fritaksmetoden sikrer at aksjeutbytte og gevinster mellom selskaper er fritatt for skatt. Fritaksmetoden gjelder ikke aksjer i selskap i lavskatteland utenfor EØS og porteføljeinvesteringer utenfor EØS. Utvalget skal vurdere om fritaksmetoden gir uheldige tilpasningsmuligheter når det gjelder grenseoverskridende aksjeinntekter, og i lys av dette vurdere om det er behov for endringer.

Utvalget bes drøfte hvorvidt en bør legge større vekt på mindre mobile skattegrunnlag. Den samlede beskatningen av fast eiendom er lav i Norge, både sammenlignet med annen kapital og sammenlignet med mange andre land. Formålet med denne utredningen er ikke å vurdere beskatningen av fast eiendom. Utvalget kan omtale et alternativ der økt beskatning av fast eiendom inngår, men skal legge hovedvekten på å utrede alternativer der den samlede beskatningen av eiendom er om lag uendret.»

I et tilleggsmandat av 8. november 2013 fra den borgerlige Regjeringen bes utvalget:

«-å vurdere skatteomlegginger som gir samlede skattelettelser. Det skal komme i tillegg til minst ett forslag som samlet sett er om lag provenynøytralt, jf. mandatet.

-å gjennomgå og forbedre systemet for skattemessige avskrivninger. Siktemålet er et godt samsvar mellom avskrivningsreglene og faktisk verdifall, men treffsikkerhet må avveies mot enkelhet. Det er behov for en ny gjennomgang av faktisk verdifall på ulike grupper av driftsmidler.»

Ny felles forvaltningslov for skatt og avgift

Gjennomgang av forvaltningsreglene på området til Skatteetaten, dvs. skatt, arbeidsgiveravgift og merverdiavgift vil omfatte emner som opplysningsplikt, kontrollregler, partsinnsyn, dekning av saksomkostninger m.m.

Formål med ny lov

- Harmonisere og forenkle reglene
- Styrke skattyters rettssikkerhet
- Legge til rette for mer effektive arbeidsprosesser

Forslag til nye regler ble sendt ut på høring i slutten av november 2014, med høringsfrist 2. mars 2015. I høringsnotatet heter det innledningsvis:

«Departementet fremmer forslag om ny lov om skatteforvaltning. Forslaget innebærer at forvaltningsreglene for skatt og avgift samles i én uttømmende skatteforvaltningslov. Hovedformålet med forslaget er å øke tilgjengeligheten for brukerne gjennom et helhetlig, systematisk og oversiktlig regelverk. Dette vil styrke skattyternes rettssikkerhet.

Skatteforvaltningsreglene er i dag fragmentariske og lite oversiktlige. Forvaltningsreglene omfatter blant annet regler om organisering, saksbehandling, habilitet, taushetsplikt, vedtaksprosedyrer, klage og endring, opplysnings- og oppgaveplikter, kontrollhjemler, administrative sanksjoner, saksanlegg mv. Slike regler er gitt i mange ulike skatte- og avgiftslover, i ligningsloven og i forvaltningsloven. Det er også fastsatt et betydelig antall forskrifter i medhold av disse lovene. Det er etter departementets syn et sterkt behov for å gjøre dette regelverket mer oversiktlig og brukervennlig.

Hovedformålet med samlingen av skatteforvaltningsreglene i en uttømmende skatteforvaltningslov er å harmonisere og samordne regelverket. Ved utarbeidelse av felles regelverk er det lagt vekt på at løsningene som velges styrker skattyternes rettssikkerhet. Det legges i begrenset grad opp til innholdsmessige endringer, utover det som er nødvendig for å harmonisere og samordne.

Departementet fremmer likevel forslag til enkelte materielle endringer i skatteforvaltningsregelverket. De viktigste endringsforslagene er endringer i fastsettingsmodellen for formues- og inntektsskatt mv., klageadgang på bindende forhåndsuttalelser, nye frister for endring av fastsetting og nye regler om administrative reaksjoner (tilleggs-skatt mv.).

Skatteforvaltningsloven vil erstatte ligningsloven. I tillegg vil den nye loven erstatte en rekke skatteforvaltningsregler i annet regelverk, blant annet merverdiavgiftsloven, særavgiftsloven, motorkjøretøy- og båtavgiftsloven, svalbardskatteloven og artistskatteloven. Den vil også i hovedsak erstatte forvaltningsloven der den gjelder på skatteområdet. Som et neste ledd i revisjonen, tar departementet sikte på å samle alle forskrifter om skatteforvaltning i en samleforskrift til den foreslåtte loven.

Det er igangsatt et arbeid med sikte på å overføre ansvaret for merverdiavgift ved innførsel, særavgifter og motorkjøretøy- og båtavgifter fra Toll- og avgiftsetaten til Skatteetaten. Høringsnotatet her bygger på gjeldende myndighetsfordeling.»

Skatteinnkrevningen blir statlig

Pressemelding, 23.06.2014. Nr.: 32/2014

«Effektiviserer og styrker skatteoppkrevingen

Regjeringen legger i dag frem en ny reform for å effektivisere og avbyråkratisere offentlig sektor. Skatteoppkrevingen foreslås flyttet fra de kommunale skatteoppkreverne til Skatteetaten. Dette kan over tid redusere antall ansatte med rundt 500. Ansvaret for å fastsette, innkreve og kontrollere skatter og avgifter blir samlet i en etat. Dette vil blant annet styrke Skatteetaten i kampen mot svart arbeid.

Reformen er et av flere tiltak fra Regjeringen for å modernisere og effektivisere skatte- og avgiftsforvaltningen.

- Ved å flytte skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten kan vi få en innsparing på flere hundre millioner kroner. Dette er penger som vil kunne brukes til andre formål, hvert eneste år framover. Samtidig gir dette bedre rettsikkerhet og forenkling for innbyggere og næringsliv, sier finansminister Siv Jensen.

Det er i dag 288 kommunale skatteoppkreverkontor som bruker om lag 1 415 årsverk på skatteoppkrevingen. Over 60 prosent av kontorene benytter to eller færre årsverk på oppgaven. I dag har kommunene det administrative ansvaret og Skatteetaten det faglige. En samling av dette i Skatteetaten er klart mer hensiktsmessig, både faglig, styrings- og ressursmessig. Det er anslått at en overføring til Skatteetaten over tid kan redusere den samlede ressursbruken med i størrelsesorden 400-500 årsverk.

Skatteoppkreving er et statlig fagområde som kjennetegnes av stram regulering, liten grad av skjønn, og sterkt behov for rettssikkerhet og likhet på tvers av kommunene. Skatteoppkrevingen bør ikke påvirkes av lokale forhold i form av skjønn, ressursdisposisjoner og prioriteringer. Vi skal skape store og gode fagmiljøer, økt grad av likebehandling og rettssikkerhet, og én etat å forholde seg til for skattebetalerne. Skatteetaten har i dag fått i oppdrag å utrede hvordan skatteoppkrevernes oppgaver på en best mulig

måte kan løses i Skatteetaten. Finansdepartementet tar sikte på å sende saken på høring innen utgangen av 2014.

Skatteoppkreverne har også ansvar for innkreving og regnskapsføring av kommunale krav, samt kommunal inkasso. Disse oppgavene skal fortsatt være kommunale, og skal ikke flyttes.

Endringene i Skatteetatens oppgaver tilsier at det også må gjøres en ny gjennomgang av etatens kontorstruktur. Hensikten er å legge til rette for at etaten kan løse oppgavene på en bedre og mer effektiv måte. Regjeringen forventer at gjennomgangen vil gi færre, større og bedre skattekontor. I denne prosessen skal det legges vekt på å opprettholde en god regional fordeling av arbeidsplasser og sikre et godt tjenestetilbud til skattyterne. Den nye kontorstrukturen skal også gi en vesentlig mer effektiv drift. Skattedirektoratet skal komme med et forslag til ny kontorstruktur innen 1. mai 2015.

Det skal utredes konsekvenser for ansatte og planlegges et omstillingsløp som ivaretar god involvering fra ansatte som er berørt av reformen.

Tidligere har Regjeringen igangsatt et arbeid for å flytte særavgifter (inkl. dokumentavgiften) og merverdiavgift ved innførsel til Skatteetaten, og med å innlemme Statens innkrevingssentral i Skatteetaten. Med disse grepene vil fastsetting og innkreving av skatter og avgifter få en naturlig samling i Skatteetaten. Samtidig vil den nye tolletaten styrkes og rendyrkes til grensekontroll og vareførsel for å møte fremtidige utfordringer på grensen.»

Naturalytelser

Fra Prop. 1 LS (2014-2015), side 230:

«Naturalytelser er en samlebetegnelse på alle ytelser fra arbeidsgiver til den enkelte ansatte som innebærer en økonomisk fordel for arbeidstakeren, men som består i annet enn kontanter eller andre betalingsmidler. Naturalytelser betegnes ofte som frynsegoder. Eksempler på naturalytelser er julekurv, medlemskort på treningssenter, jubileumsgaver, deltakelse på sports- eller kulturarrangementer, personalrabatter, helsetjenester, firmabiler osv.

Naturalytelser er i utgangspunktet skattepliktig som lønn. Verdien fastsettes som hovedregel til omsetningsverdien. Det er imidlertid gitt skattefritak for en rekke naturalytelser, hovedsakelig begrunnet ut fra rimelighet og praktiske hensyn. Reglene på området er omfattende, spredt over mange bestemmelser og ressurskrevende å forklare og håndheve for ligningsmyndighetene. Fritaksbestemmelsene varierer fra ytelse til ytelse og er ofte vanskelige og ressurskrevende å etterleve for arbeidsgiverne og arbeidstakerne. De mange særreglene gjør at regelverket samlet sett framstår som vanskelig tilgjengelig, med behov for forenkling og modernisering. Det er også usikkerhet

om verdsettingen av visse naturalytelser. Dette gjelder spesielt for ytelser der prisen i markedet er sterkt varierende, slik som fly- og hotellopphold, sesongtilbud og fordelsordninger mv.

Gjennomgangen av de kompliserte reglene for naturalytelser sees i sammenheng med regjeringens forenklingsarbeid. Departementet vil fram mot 2016-budsjettet vurdere endringer som kan gi et enklere og mer fleksibelt regelverk på dette området. Departementet vil blant annet vurdere en mer generell bestemmelse der flere av de naturalytelserne det i dag er særregler for, kan inngå. Som en del av utredningen vil departementet vurdere behovet for å klargjøre regelverket for verdsettelse av slike ytelser og for arbeidsgivers opplysningsplikt der ytelsene gis via tredjepersoner.»

Skattemessig likestilling samboere og ektefeller

I Innst. O. nr. 10 (2006–2007) kapittel 13 ba finanskomiteen om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en vurdering av om det er områder innenfor skatte- og avgiftsretten hvor samboere bør likestilles med ektefeller. Finansdepartementet gjennomgår regelverket for å vurdere om en slik likestilling bør gjennomføres.

Ny grønn skattekomisjon

Pressemelding, 27.06.2014. Nr.: 34/2014

«Regjeringen setter ned en ny grønn skattekomisjon. Utvalget skal fremme forslag til grønne skatteskiift som vrir beskatningen mot miljøskadelige aktiviteter. Utvalget skal ledes av professor Lars-Erik Borge.

- Jeg håper utvalget vil gi oss et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere bruken av avgifter i klima – og miljøpolitikken, sier finansminister Siv Jensen. Det gjelder både nivå og omfang av eksisterende miljøavgifter, om det bør innføres miljøavgifter på nye områder eller andre endringer i skattereglene som kan fremme utvikling og bruk av klimavennlig teknologi.

- Et grønt skatteskiift innebærer at beskatningen vris over mot miljøskadelig aktivitet. Da kan vi redusere andre skatter og avgifter, sier finansminister Siv Jensen.

Utvalget skal vurdere om og hvordan en grønn skatteomlegging kan bidra til bedre ressursutnyttelse og til å oppfylle målene i klimaforliket. En ambisiøs politikk nasjonalt må bidra til å redusere utslippene globalt. Med bedre ressursutnyttelse menes også hvordan miljøavgifter kan brukes for å redusere lokale miljøproblemer. Utvalget skal legge kostnadseffektivitet og prinsippet om at forurensere betaler til grunn for sitt arbeid.

Hovedmålet for utvalgets arbeid er å vurdere om og hvordan man ved bedre bruk av avgiftsinsentiver kan oppnå både lavere utslipp av klimagasser, et bedre miljø og en god økonomisk utvikling.

Utvalget skal ledes av Lars-Erik Borge. Han er professor ved Institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU i Trondheim. Han har arbeidet med kommuneøkonomi og med spørsmål knyttet til skatter og avgifter. Han har erfaring både som leder og medlem av offentlig utvalg.

Utvalget vil bli nedsatt ved kongelig resolusjon i august. Det skal slutføre sitt arbeid innen 1. desember 2015.»

Straffebestemmelser på skatte- og avgiftsområdet

«Høring - forslag til nye straffebestemmelser i skatte-, avgifts- og tollovgivningen
Ny straffelov ble vedtatt av Stortinget i 2005. I Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) la Justisdepartementet frem forslag til slutføring av straffelovens spesielle del og tilpasning av annen lovgivning, som i stor grad bygger på NOU 2002: 4 Ny straffelov, Straffelovkommisjonens delutredning VII. Her ble det bl.a. foreslått å innta bestemmelser om skattesvik i straffeloven til erstatning for straffebestemmelsene om de alvorligste formene for skatte- og avgiftssvik i spesiallovgivningen. Forslaget til nye straffebestemmelser om skattesvik ble vedtatt av Stortinget 19. juni 2009. Bestemmelsene vil tre i kraft når ny straffelov trer i kraft.

Departementet sender med dette på høring forslag til endringer i straffebestemmelsene i skatte-, avgifts- og tollovgivningen. Etter gjeldende rett er straffebestemmelsene tatt inn i den enkelte særlov. Det er derfor nødvendig å tilpasse disse til de nye bestemmelsene i straffeloven.Fristen for å sende inn høringsuttalelser er 11. 01. 2013.»

Avskrivningsregler for vindkraftanlegg

Fra Prop. 1 LS (2014-2015), side 235:

«Fra 2012 har Norge støttet fornybar elektrisitetsutbygging gjennom det svensk-norske elsertifikatmarkedet. Norge og Sverige har begge forpliktet seg til å finansiere halvparten av utbyggingsmålet på 26,4 TWh i perioden 2012 – 2020. Energibransjen har påpekt at det er flere ulikheter i rammevilkårene som kan påvirke om utbygging skjer i Norge eller Sverige, og det er særlig vist til raskere avskrivninger for vindkraftanlegg i Sverige.

Regjeringen vil fremme forslag om gunstigere avskrivninger for vindkraftanlegg. Et forslag vil bli sendt på høring. Regjeringen tar sikte på å fremme et forslag for Stortinget våren 2015 og at de nye reglene gis virkning for inntektsåret 2015. Innføring av raskere avskrivninger for en avgrenset gruppe investeringer kan reise EØS-rettslige problemstillinger, og departementet vil vurdere spørsmål om notifikasjonsplikt etter EØS-avtalen nærmere før forslaget fremmes.»

Ny arvelov

Forslag til ny arvelov ble lagt frem våren 2014. Det foreslås betydelige endringer i arve-reglene, blant annet at samboere skal likestilles med ektefeller etter fem års samboerskap, og arve halvparten. Det foreslås også at ektefellers arverett styrkes, og justeringer i barnas pliktdelsarv. Forslaget er på høring. Nye regler vil tidligst kunne tre i kraft i 2016 eller 2017.

Tabell 1: Trygdeavgift 2014

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
39600	0	0	0
40000	100	100	100
41000	350	350	350
42000	600	600	600
43000	850	850	850
44000	1100	1100	1100
45000	1350	1350	1350
46000	1600	1600	1600
47000	1850	1850	1850
48000	2100	2100	2100
49000	2303	2350	2350
50000	2350	2600	2600
51000	2397	2850	2850
52000	2444	3100	3100
53000	2491	3350	3350
54000	2538	3600	3600
55000	2585	3850	3850
56000	2632	4100	4100
57000	2679	4350	4350
58000	2726	4524	4600
59000	2773	4602	4850
60000	2820	4680	5100
61000	2867	4758	5350
62000	2914	4836	5600
63000	2961	4914	5850
64000	3008	4992	6100
65000	3055	5070	6350
66000	3102	5148	6600
67000	3149	5226	6850
68000	3196	5304	7100
69000	3243	5382	7350
70000	3290	5460	7600
71000	3337	5538	7810
72000	3384	5616	7920
73000	3431	5694	8030
74000	3478	5772	8140
75000	3525	5850	8250
76000	3572	5928	8360
77000	3619	6006	8470
78000	3666	6084	8580
79000	3713	6162	8690
80000	3760	6240	8800
81000	3807	6318	8910
82000	3854	6396	9020
83000	3901	6474	9130
84000	3948	6552	9240
85000	3995	6630	9350
86000	4042	6708	9460
87000	4089	6786	9570
88000	4136	6864	9680
89000	4183	6942	9790
90000	4230	7020	9900
91000	4277	7098	10010
92000	4324	7176	10120
93000	4371	7254	10230
94000	4418	7332	10340
95000	4465	7410	10450
96000	4512	7488	10560
97000	4559	7566	10670
98000	4606	7644	10780
99000	4653	7722	10890
100000	4700	7800	11000
101000	4747	7878	11110
102000	4794	7956	11220
103000	4841	8034	11330
104000	4888	8112	11440

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
105000	4935	8190	11550
106000	4982	8268	11660
107000	5029	8346	11770
108000	5076	8424	11880
109000	5123	8502	11990
110000	5170	8580	12100
111000	5217	8658	12210
112000	5264	8736	12320
113000	5311	8814	12430
114000	5358	8892	12540
115000	5405	8970	12650
116000	5452	9048	12760
117000	5499	9126	12870
118000	5546	9204	12980
119000	5593	9282	13090
120000	5640	9360	13200
121000	5687	9438	13310
122000	5734	9516	13420
123000	5781	9594	13530
124000	5828	9672	13640
125000	5875	9750	13750
126000	5922	9828	13860
127000	5969	9906	13970
128000	6016	9984	14080
129000	6063	10062	14190
130000	6110	10140	14300
131000	6157	10218	14410
132000	6204	10296	14520
133000	6251	10374	14630
134000	6298	10452	14740
135000	6345	10530	14850
136000	6392	10608	14960
137000	6439	10686	15070
138000	6486	10764	15180
139000	6533	10842	15290
140000	6580	10920	15400
141000	6627	10998	15510
142000	6674	11076	15620
143000	6721	11154	15730
144000	6768	11232	15840
145000	6815	11310	15950
146000	6862	11388	16060
147000	6909	11466	16170
148000	6956	11544	16280
149000	7003	11622	16390
150000	7050	11700	16500
151000	7097	11778	16610
152000	7144	11856	16720
153000	7191	11934	16830
154000	7238	12012	16940
155000	7285	12090	17050
156000	7332	12168	17160
157000	7379	12246	17270
158000	7426	12324	17380
159000	7473	12402	17490
160000	7520	12480	17600
161000	7567	12558	17710
162000	7614	12636	17820
163000	7661	12714	17930
164000	7708	12792	18040
165000	7755	12870	18150
166000	7802	12948	18260
167000	7849	13026	18370
168000	7896	13104	18480
169000	7943	13182	18590
170000	7990	13260	18700

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
171000	8037	13338	18810
172000	8084	13416	18920
173000	8131	13494	19030
174000	8178	13572	19140
175000	8225	13650	19250
176000	8272	13728	19360
177000	8319	13806	19470
178000	8366	13884	19580
179000	8413	13962	19690
180000	8460	14040	19800
181000	8507	14118	19910
182000	8554	14196	20020
183000	8601	14274	20130
184000	8648	14352	20240
185000	8695	14430	20350
186000	8742	14508	20460
187000	8789	14586	20570
188000	8836	14664	20680
189000	8883	14742	20790
190000	8930	14820	20900
191000	8977	14898	21010
192000	9024	14976	21120
193000	9071	15054	21230
194000	9118	15132	21340
195000	9165	15210	21450
196000	9212	15288	21560
197000	9259	15366	21670
198000	9306	15444	21780
199000	9353	15522	21890
200000	9400	15600	22000
201000	9447	15678	22110
202000	9494	15756	22220
203000	9541	15834	22330
204000	9588	15912	22440
205000	9635	15990	22550
206000	9682	16068	22660
207000	9729	16146	22770
208000	9776	16224	22880
209000	9823	16302	22990
210000	9870	16380	23100
211000	9917	16458	23210
212000	9964	16536	23320
213000	10011	16614	23430
214000	10058	16692	23540
215000	10105	16770	23650
216000	10152	16848	23760
217000	10199	16926	23870
218000	10246	17004	23980
219000	10293	17082	24090
220000	10340	17160	24200
221000	10387	17238	24310
222000	10434	17316	24420
223000	10481	17394	24530
224000	10528	17472	24640
225000	10575	17550	24750
226000	10622	17628	24860
227000	10669	17706	24970
228000	10716	17784	25080
229000	10763	17862	25190
230000	10810	17940	25300
231000	10857	18018	25410
232000	10904	18096	25520
233000	10951	18174	25630
234000	10998	18252	25740
235000	11045	18330	25850
236000	11092	18408	25960

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
237000	11139	18486	26070
238000	11186	18564	26180
239000	11233	18642	26290
240000	11280	18720	26400
241000	11327	18798	26510
242000	11374	18876	26620
243000	11421	18954	26730
244000	11468	19032	26840
245000	11515	19110	26950
246000	11562	19188	27060
247000	11609	19266	27170
248000	11656	19344	27280
249000	11703	19422	27390
250000	11750	19500	27500
251000	11797	19578	27610
252000	11844	19656	27720
253000	11891	19734	27830
254000	11938	19812	27940
255000	11985	19890	28050
256000	12032	19968	28160
257000	12079	20046	28270
258000	12126	20124	28380
259000	12173	20202	28490
260000	12220	20280	28600
261000	12267	20358	28710
262000	12314	20436	28820
263000	12361	20514	28930
264000	12408	20592	29040
265000	12455	20670	29150
266000	12502	20748	29260
267000	12549	20826	29370
268000	12596	20904	29480
269000	12643	20982	29590
270000	12690	21060	29700
271000	12737	21138	29810
272000	12784	21216	29920
273000	12831	21294	30030
274000	12878	21372	30140
275000	12925	21450	30250
276000	12972	21528	30360
277000	13019	21606	30470
278000	13066	21684	30580
279000	13113	21762	30690
280000	13160	21840	30800
281000	13207	21918	30910
282000	13254	21996	31020
283000	13301	22074	31130
284000	13348	22152	31240
285000	13395	22230	31350
286000	13442	22308	31460
287000	13489	22386	31570
288000	13536	22464	31680
289000	13583	22542	31790
290000	13630	22620	31900
291000	13677	22698	32010
292000	13724	22776	32120
293000	13771	22854	32230
294000	13818	22932	32340
295000	13865	23010	32450
296000	13912	23088	32560
297000	13959	23166	32670
298000	14006	23244	32780
299000	14053	23322	32890
300000	14100	23400	33000
301000	14147	23478	33110

Tabell 1: Trygdeavgift 2014

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
303000	14241	23634	33330
304000	14288	23712	33440
305000	14335	23790	33550
306000	14382	23868	33660
307000	14429	23946	33770
308000	14476	24024	33880
309000	14523	24102	33990
310000	14570	24180	34100
311000	14617	24258	34210
312000	14664	24336	34320
313000	14711	24414	34430
314000	14758	24492	34540
315000	14805	24570	34650
316000	14852	24648	34760
317000	14899	24726	34870
318000	14946	24804	34980
319000	14993	24882	35090
320000	15040	24960	35200
321000	15087	25038	35310
322000	15134	25116	35420
323000	15181	25194	35530
324000	15228	25272	35640
325000	15275	25350	35750
326000	15322	25428	35860
327000	15369	25506	35970
328000	15416	25584	36080
329000	15463	25662	36190
330000	15510	25740	36300
331000	15557	25818	36410
332000	15604	25896	36520
333000	15651	25974	36630
334000	15698	26052	36740
335000	15745	26130	36850
336000	15792	26208	36960
337000	15839	26286	37070
338000	15886	26364	37180
339000	15933	26442	37290
340000	15980	26520	37400
341000	16027	26598	37510
342000	16074	26676	37620
343000	16121	26754	37730
344000	16168	26832	37840
345000	16215	26910	37950
346000	16262	26988	38060
347000	16309	27066	38170
348000	16356	27144	38280
349000	16403	27222	38390
350000	16450	27300	38500
351000	16497	27378	38610
352000	16544	27456	38720
353000	16591	27534	38830
354000	16638	27612	38940
355000	16685	27690	39050
356000	16732	27768	39160
357000	16779	27846	39270
358000	16826	27924	39380
359000	16873	28002	39490
360000	16920	28080	39600
361000	16967	28158	39710
362000	17014	28236	39820
363000	17061	28314	39930
364000	17108	28392	40040
365000	17155	28470	40150
366000	17202	28548	40260
367000	17249	28626	40370
368000	17296	28704	40480

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
369000	17343	28782	40590
370000	17390	28860	40700
371000	17437	28938	40810
372000	17484	29016	40920
373000	17531	29094	41030
374000	17578	29172	41140
375000	17625	29250	41250
376000	17672	29328	41360
377000	17719	29406	41470
378000	17766	29484	41580
379000	17813	29562	41690
380000	17860	29640	41800
381000	17907	29718	41910
382000	17954	29796	42020
383000	18001	29874	42130
384000	18048	29952	42240
385000	18095	30030	42350
386000	18142	30108	42460
387000	18189	30186	42570
388000	18236	30264	42680
389000	18283	30342	42790
390000	18330	30420	42900
391000	18377	30498	43010
392000	18424	30576	43120
393000	18471	30654	43230
394000	18518	30732	43340
395000	18565	30810	43450
396000	18612	30888	43560
397000	18659	30966	43670
398000	18706	31044	43780
399000	18753	31122	43890
400000	18800	31200	44000
401000	18847	31278	44110
402000	18894	31356	44220
403000	18941	31434	44330
404000	18988	31512	44440
405000	19035	31590	44550
406000	19082	31668	44660
407000	19129	31746	44770
408000	19176	31824	44880
409000	19223	31902	44990
410000	19270	31980	45100
411000	19317	32058	45210
412000	19364	32136	45320
413000	19411	32214	45430
414000	19458	32292	45540
415000	19505	32370	45650
416000	19552	32448	45760
417000	19599	32526	45870
418000	19646	32604	45980
419000	19693	32682	46090
420000	19740	32760	46200
421000	19787	32838	46310
422000	19834	32916	46420
423000	19881	32994	46530
424000	19928	33072	46640
425000	19975	33150	46750
426000	20022	33228	46860
427000	20069	33306	46970
428000	20116	33384	47080
429000	20163	33462	47190
430000	20210	33540	47300
431000	20257	33618	47410
432000	20304	33696	47520
433000	20351	33774	47630
434000	20398	33852	47740

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
435000	20445	33930	47850
436000	20492	34008	47960
437000	20539	34086	48070
438000	20586	34164	48180
439000	20633	34242	48290
440000	20680	34320	48400
441000	20727	34398	48510
442000	20774	34476	48620
443000	20821	34554	48730
444000	20868	34632	48840
445000	20915	34710	48950
446000	20962	34788	49060
447000	21009	34866	49170
448000	21056	34944	49280
449000	21103	35022	49390
450000	21150	35100	49500
460000	21620	35880	50600
470000	22090	36660	51700
480000	22560	37440	52800
490000	23030	38220	53900
500000	23500	39000	55000
510000	23970	39780	56100
520000	24440	40560	57200
530000	24910	41340	58300
540000	25380	42120	59400
550000	25850	42900	60500
560000	26320	43680	61600
570000	26790	44460	62700
580000	27260	45240	63800
590000	27730	46020	64900
600000	28200	46800	66000
610000	28670	47580	67100
620000	29140	48360	68200
630000	29610	49140	69300
640000	30080	49920	70400
650000	30550	50700	71500
660000	31020	51480	72600
670000	31490	52260	73700
680000	31960	53040	74800
690000	32430	53820	75900
700000	32900	54600	77000
710000	33370	55380	78100
720000	33840	56160	79200
730000	34310	56940	80300
740000	34780	57720	81400
750000	35250	58500	82500
760000	35720	59280	83600
770000	36190	60060	84700
780000	36660	60840	85800
790000	37130	61620	86900
800000	37600	62400	88000
810000	38070	63180	89100
820000	38540	63960	90200
830000	39010	64740	91300
840000	39480	65520	92400
850000	39950	66300	93500
860000	40420	67080	94600
870000	40890	67860	95700
880000	41360	68640	96800
890000	41830	69420	97900
900000	42300	70200	99000
910000	42770	70980	100100
920000	43240	71760	101200
930000	43710	72540	102300
940000	44180	73320	103400
950000	44650	74100	104500

	Avgift		
	Lav sats	Mel-lomsats	Høy sats
Grunnlag	5.10%	8.20%	11.4 %
960000	45120	74880	105600
970000	45590	75660	106700
980000	46060	76440	107800
990000	46530	77220	108900
1000000	47000	78000	110000
1010000	47470	78780	111100
1020000	47940	79560	112200
1030000	48410	80340	113300
1040000	48880	81120	114400
1050000	49350	81900	115500
1060000	49820	82680	116600
1070000	50290	83460	117700
1080000	50760	84240	118800
1090000	51230	85020	119900
1100000	51700	85800	121000
1110000	52170	86580	122100
1120000	52640	87360	123200
1130000	53110	88140	124300
1140000	53580	88920	125400
1150000	54050	89700	126500
1160000	54520	90480	127600
1170000	54990	91260	128700
1180000	55460	92040	129800
1190000	55930	92820	130900
1200000	56400	93600	132000
1210000	56870	94380	133100
1220000	57340	95160	134200
1230000	57810	95940	135300
1240000	58280	96720	136400
1250000	58750	97500	137500
1260000	59220	98280	138600
1270000	59690	99060	139700
1280000	60160	99840	140800

Tabell 2: Toppskatt 2014

Grunnlag	Toppskatt
Grunnlag	Klasse 1 og 2
527400	0
528000	54
529000	144
530000	234
531000	324
532000	414
533000	504
534000	594
535000	684
536000	774
537000	864
538000	954
539000	1044
540000	1134
541000	1224
542000	1314
543000	1404
544000	1494
545000	1584
546000	1674
547000	1764
548000	1854
549000	1944
550000	2034
551000	2124
552000	2214
553000	2304
554000	2394
555000	2484
556000	2574
557000	2664
558000	2754
559000	2844
560000	2934
561000	3024
562000	3114
563000	3204
564000	3294
565000	3384
566000	3474
567000	3564
568000	3654
569000	3744
570000	3834
571000	3924
572000	4014
573000	4104
574000	4194
575000	4284
576000	4374
577000	4464
578000	4554
579000	4644
580000	4734
581000	4824
582000	4914
583000	5004
584000	5094
585000	5184
586000	5274
587000	5364
588000	5454
589000	5544
590000	5634
591000	5724
592000	5814
593000	5904
594000	5994
595000	6084
596000	6174

Grunnlag	Toppskatt
Grunnlag	Klasse 1 og 2
597000	6264
598000	6354
599000	6444
600000	6534
601000	6624
602000	6714
603000	6804
604000	6894
605000	6984
606000	7074
607000	7164
608000	7254
609000	7344
610000	7434
611000	7524
612000	7614
613000	7704
614000	7794
615000	7884
616000	7974
617000	8064
618000	8154
619000	8244
620000	8334
621000	8424
622000	8514
623000	8604
624000	8694
625000	8784
626000	8874
627000	8964
628000	9054
629000	9144
630000	9234
631000	9324
632000	9414
633000	9504
634000	9594
635000	9684
636000	9774
637000	9864
638000	9954
639000	10044
640000	10134
641000	10224
642000	10314
643000	10404
644000	10494
645000	10584
646000	10674
647000	10764
648000	10854
649000	10944
650000	11034
651000	11124
652000	11214
653000	11304
654000	11394
655000	11484
656000	11574
657000	11664
658000	11754
659000	11844
660000	11934
661000	12024
662000	12114
663000	12204
664000	12294
665000	12384
666000	12474
667000	12564

Grunnlag	Toppskatt
Grunnlag	Klasse 1 og 2
668000	12654
669000	12744
670000	12834
671000	12924
672000	13014
673000	13104
674000	13194
675000	13284
676000	13374
677000	13464
678000	13554
679000	13644
680000	13734
681000	13824
682000	13914
683000	14004
684000	14094
685000	14184
686000	14274
687000	14364
688000	14454
689000	14544
690000	14634
691000	14724
692000	14814
693000	14904
694000	14994
695000	15084
696000	15174
697000	15264
698000	15354
699000	15444
700000	15534
701000	15624
702000	15714
703000	15804
704000	15894
705000	15984
706000	16074
707000	16164
708000	16254
709000	16344
710000	16434
711000	16524
712000	16614
713000	16704
714000	16794
715000	16884
716000	16974
717000	17064
718000	17154
719000	17244
720000	17334
721000	17424
722000	17514
723000	17604
724000	17694
725000	17784
726000	17874
727000	17964
728000	18054
729000	18144
730000	18234
731000	18324
732000	18414
733000	18504
734000	18594
735000	18684
736000	18774
737000	18864
738000	18954

Grunnlag	Toppskatt
Grunnlag	Klasse 1 og 2
739000	19044
740000	19134
741000	19224
742000	19314
743000	19404
744000	19494
745000	19584
746000	19674
747000	19764
748000	19854
749000	19944
750000	20034
751000	20124
752000	20214
753000	20304
754000	20394
755000	20484
756000	20574
757000	20664
758000	20754
759000	20844
760000	20934
761000	21024
762000	21114
763000	21204
764000	21294
765000	21384
766000	21474
767000	21564
768000	21654
769000	21744
770000	21834
771000	21924
772000	22014
773000	22104
774000	22194
775000	22284
776000	22374
777000	22464
778000	22554
779000	22644
780000	22734
781000	22824
782000	22914
783000	23004
784000	23094
785000	23184
786000	23274
787000	23364
788000	23454
789000	23544
790000	23634
791000	23724
792000	23814
793000	23904
794000	23994
795000	24084
796000	24174
797000	24264
798000	24354
799000	24444
800000	24534
801000	24624
802000	24714
803000	24804
804000	24894
805000	24984
806000	25074
807000	25164
808000	25254
809000	25344

Grunnlag	Toppskatt
Grunnlag	Klasse 1 og 2
810000	25434
811000	25524
812000	25614
813000	25704
814000	25794
815000	25884
816000	25974
817000	26064
818000	26154
819000	26244
820000	26334
821000	26424
822000	26514
823000	26604
824000	26694
825000	26784
826000	26874
827000	26964
828000	27054
829000	27144
830000	27234
831000	27324
832000	27414
833000	27504
834000	27594
835000	27684
836000	27774
837000	27864
838000	27954
839000	28044
840000	28134
841000	28224
842000	28314
843000	28404
844000	28494
845000	28584
846000	28674
847000	28764
848000	28854
849000	28944
850000	29034
851000	29124
852000	29214
853000	29304
854000	29394
855000	29484
856000	29574
857000	29664
858000	29754
859000	29844
860000	29934
861000	30024
862000	30114
863000	30204
864000	30294
865000	30384
866000	30474
867000	30564
868000	30654
869000	30744
870000	30834
871000	30924
872000	31014
873000	31104
874000	31194
875000	31284
876000	31374
877000	31464
878000	31554
879000	31644
880000	31734

Tabell 2: Toppskatt 2014

Grunnlag	Toppskatt Klasse 1 og 2
881000	32535
882000	32655
883000	32775
884000	32895
885000	33015
886000	33135
887000	33255
888000	33375
889000	33495
890000	33615
891000	33735
892000	33855
893000	33975
894000	34095
895000	34215
896000	34335
897000	34455
898000	34575
899000	34695
900000	34815
901000	34935
902000	35055
903000	35175
904000	35295
905000	35415
906000	35535
907000	35655
908000	35775
909000	35895
910000	36015
911000	36135
912000	36255
913000	36375
914000	36495
915000	36615
916000	36735
917000	36855
918000	36975
919000	37095
920000	37215
921000	37335
922000	37455
923000	37575
924000	37695
925000	37815
926000	37935
927000	38055
928000	38175
929000	38295
930000	38415
931000	38535
932000	38655
933000	38775
934000	38895
935000	39015
936000	39135
937000	39255
938000	39375
939000	39495
940000	39615
941000	39735
942000	39855
943000	39975
944000	40095
945000	40215
946000	40335
947000	40455
948000	40575
949000	40695
950000	40815
951000	40935

Grunnlag	Toppskatt Klasse 1 og 2
952000	41055
953000	41175
954000	41295
955000	41415
956000	41535
957000	41655
958000	41775
959000	41895
960000	42015
961000	42135
962000	42255
963000	42375
964000	42495
965000	42615
966000	42735
967000	42855
968000	42975
969000	43095
970000	43215
971000	43335
972000	43455
973000	43575
974000	43695
975000	43815
976000	43935
977000	44055
978000	44175
979000	44295
980000	44415
981000	44535
982000	44655
983000	44775
984000	44895
985000	45015
986000	45135
987000	45255
988000	45375
989000	45495
990000	45615
991000	45735
992000	45855
993000	45975
994000	46095
995000	46215
996000	46335
997000	46455
998000	46575
999000	46695
1000000	46815
1010000	48015
1020000	49215
1030000	50415
1040000	51615
1050000	52815
1060000	54015
1070000	55215
1080000	56415
1090000	57615
1100000	58815
1110000	60015
1120000	61215
1130000	62415
1140000	63615
1150000	64815
1160000	66015
1170000	67215
1180000	68415
1190000	69615
1200000	70815
1210000	72015
1220000	73215

Grunnlag	Toppskatt Klasse 1 og 2
1230000	74415
1240000	75615
1250000	76815
1260000	78015
1270000	79215
1280000	80415
1290000	81615
1300000	82815
1310000	84015
1320000	85215
1330000	86415
1340000	87615
1350000	88815
1360000	90015
1370000	91215
1380000	92415
1390000	93615
1400000	94815
1410000	96015
1420000	97215
1430000	98415
1440000	99615
1450000	100815
1460000	102015
1470000	103215
1480000	104415
1490000	105615
1500000	106815
1510000	108015
1520000	109215
1530000	110415
1540000	111615
1550000	112815
1560000	114015
1570000	115215
1580000	116415
1590000	117615
1600000	118815
1610000	120015
1620000	121215
1630000	122415
1640000	123615
1650000	124815
1660000	126015
1670000	127215
1680000	128415
1690000	129615
1700000	130815
1710000	132015
1720000	133215
1730000	134415
1740000	135615
1750000	136815
1760000	138015
1770000	139215
1780000	140415
1790000	141615
1800000	142815
1810000	144015
1820000	145215
1830000	146415
1840000	147615
1850000	148815
1860000	150015
1870000	151215
1880000	152415
1890000	153615
1900000	154815
1910000	156015
1920000	157215
1930000	158415

Grunnlag	Toppskatt Klasse 1 og 2
1940000	159615
1950000	160815
1960000	162015
1970000	163215
1980000	164415
1990000	165615
2000000	166815
2010000	168015
2020000	169215
2030000	170415
2040000	171615
2050000	172815
2060000	174015
2070000	175215
2080000	176415
2090000	177615
2100000	178815
2110000	180015
2120000	181215
2130000	182415
2140000	183615
2150000	184815
2160000	186015
2170000	187215
2180000	188415
2190000	189615
2200000	190815
2210000	192015
2220000	193215
2230000	194415
2240000	195615
2250000	196815
2260000	198015
2270000	199215
2280000	200415
2290000	201615
2300000	202815
2310000	204015
2320000	205215
2330000	206415
2340000	207615
2350000	208815
2360000	210015
2370000	211215
2380000	212415
2390000	213615
2400000	214815
2410000	216015
2420000	217215
2430000	218415
2440000	219615
2450000	220815
2460000	222015
2470000	223215
2480000	224415
2490000	225615
2500000	226815
2510000	228015
2520000	229215
2530000	230415
2540000	231615
2550000	232815
2560000	234015
2570000	235215
2580000	236415
2590000	237615
2600000	238815
2610000	240015
2620000	241215
2630000	242415
2640000	243615

Grunnlag	Toppskatt Klasse 1 og 2
2650000	244815
2660000	246015
2670000	247215
2680000	248415
2690000	249615
2700000	250815
2710000	252015
2720000	253215
2730000	254415
2740000	255615
2750000	256815
2760000	258015
2770000	259215
2780000	260415
2790000	261615
2800000	262815
2810000	264015
2820000	265215
2830000	266415
2840000	267615
2850000	268815
2860000	270015
2870000	271215
2880000	272415
2890000	273615
2900000	274815
2910000	276015
2920000	277215
2930000	278415
2940000	279615
2950000	280815
2960000	282015
2970000	283215
2980000	284415
2990000	285615
3000000	286815
3010000	288015
3020000	289215
3030000	290415
3040000	291615
3050000	292815
3060000	294015
3070000	295215
3080000	296415
3090000	297615
3100000	298815
3110000	300015
3120000	301215
3130000	302415
3140000	303615
3150000	304815
3160000	306015
3170000	307215
3180000	308415
3190000	309615
3200000	310815
3210000	312015
3220000	313215
3230000	314415
3240000	315615
3250000	316815
3260000	318015
3270000	319215
3280000	320415
3290000	321615
3300000	322815
3310000	324015
3320000	325215
3330000	326415
3340000	327615
3350000	328815

Tabell 2: Toppskatt 2014

Grunnlag	Toppskatt
	Klasse 1 og 2
3360000	330015
3370000	331215
3380000	332415
3390000	333615
3400000	334815
3410000	336015
3420000	337215
3430000	338415
3440000	339615
3450000	340815
3460000	342015
3470000	343215
3480000	344415
3490000	345615
3500000	346815
3510000	348015
3520000	349215
3530000	350415
3540000	351615
3550000	352815
3560000	354015
3570000	355215
3580000	356415
3590000	357615
3600000	358815
3610000	360015
3620000	361215
3630000	362415
3640000	363615
3650000	364815
3660000	366015
3670000	367215
3680000	368415
3690000	369615
3700000	370815
3800000	382815
3900000	394815
4000000	406815
4100000	418815
4200000	430815
4300000	442815
4400000	454815
4500000	466815
4600000	478815
4700000	490815
4800000	502815
4900000	514815
5000000	526815
5100000	538815
5200000	550815
5300000	562815
5400000	574815
5500000	586815
5600000	598815
5700000	610815
5800000	622815
5900000	634815
6000000	646815
6100000	658815
6200000	670815
6300000	682815
6400000	694815
6500000	706815
6600000	718815
6700000	730815
6800000	742815
6900000	754815
7000000	766815
7100000	778815
7200000	790815
7300000	802815

Grunnlag	Toppskatt
	Klasse 1 og 2
7400000	814815
7500000	826815
7600000	838815
7700000	850815
7800000	862815
7900000	874815
8000000	886815
8100000	898815
8200000	910815
8300000	922815
8400000	934815
8500000	946815
8600000	958815
8700000	970815
8800000	982815
8900000	994815
9000000	1006815
9100000	1018815
9200000	1030815
9300000	1042815
9400000	1054815
9500000	1066815
9600000	1078815
9700000	1090815
9800000	1102815
9900000	1114815
10000000	1126815

Tabell 3: Skatt på allminnelig inntekt 2014

Nettoinntekt	Inntektsskatt på alm.inntekt		Inntektsskatt på alm.inntekt			Inntektsskatt på alm.inntekt			Inntektsskatt på alm.inntekt			Inntektsskatt på alm.inntekt		
	Klasse 1	Klasse 2	Nettoinntekt	Klasse 1	Klasse 2	Nettoinntekt	Klasse 1	Klasse 2	Nettoinntekt	Klasse 1	Klasse 2	Nettoinntekt	Klasse 1	Klasse 2
48,800	0	0	118,000	18,684	12,420	188,000	37,584	31,320	258,000	56,484	50,220	328,000	75,384	69,120
49,000	54	0	119,000	18,954	12,690	189,000	37,854	31,590	259,000	56,754	50,490	329,000	75,654	69,390
50,000	324	0	120,000	19,224	12,960	190,000	38,124	31,860	260,000	57,024	50,760	330,000	75,924	69,660
51,000	594	0	121,000	19,494	13,230	191,000	38,394	32,130	261,000	57,294	51,030	331,000	76,194	69,930
52,000	864	0	122,000	19,764	13,500	192,000	38,664	32,400	262,000	57,564	51,300	332,000	76,464	70,200
53,000	1,134	0	123,000	20,034	13,770	193,000	38,934	32,670	263,000	57,834	51,570	333,000	76,734	70,470
54,000	1,404	0	124,000	20,304	14,040	194,000	39,204	32,940	264,000	58,104	51,840	334,000	77,004	70,740
55,000	1,674	0	125,000	20,574	14,310	195,000	39,474	33,210	265,000	58,374	52,110	335,000	77,274	71,010
56,000	1,944	0	126,000	20,844	14,580	196,000	39,744	33,480	266,000	58,644	52,380	336,000	77,544	71,280
57,000	2,214	0	127,000	21,114	14,850	197,000	40,014	33,750	267,000	58,914	52,650	337,000	77,814	71,550
58,000	2,484	0	128,000	21,384	15,120	198,000	40,284	34,020	268,000	59,184	52,920	338,000	78,084	71,820
59,000	2,754	0	129,000	21,654	15,390	199,000	40,554	34,290	269,000	59,454	53,190	339,000	78,354	72,090
60,000	3,024	0	130,000	21,924	15,660	200,000	40,824	34,560	270,000	59,724	53,460	340,000	78,624	72,360
61,000	3,294	0	131,000	22,194	15,930	201,000	41,094	34,830	271,000	59,994	53,730	341,000	78,894	72,630
62,000	3,564	0	132,000	22,464	16,200	202,000	41,364	35,100	272,000	60,264	54,000	342,000	79,164	72,900
63,000	3,834	0	133,000	22,734	16,470	203,000	41,634	35,370	273,000	60,534	54,270	343,000	79,434	73,170
64,000	4,104	0	134,000	23,004	16,740	204,000	41,904	35,640	274,000	60,804	54,540	344,000	79,704	73,440
65,000	4,374	0	135,000	23,274	17,010	205,000	42,174	35,910	275,000	61,074	54,810	345,000	79,974	73,710
66,000	4,644	0	136,000	23,544	17,280	206,000	42,444	36,180	276,000	61,344	55,080	346,000	80,244	73,980
67,000	4,914	0	137,000	23,814	17,550	207,000	42,714	36,450	277,000	61,614	55,350	347,000	80,514	74,250
68,000	5,184	0	138,000	24,084	17,820	208,000	42,984	36,720	278,000	61,884	55,620	348,000	80,784	74,520
69,000	5,454	0	139,000	24,354	18,090	209,000	43,254	36,990	279,000	62,154	55,890	349,000	81,054	74,790
70,000	5,724	0	140,000	24,624	18,360	210,000	43,524	37,260	280,000	62,424	56,160	350,000	81,324	75,060
71,000	5,994	0	141,000	24,894	18,630	211,000	43,794	37,530	281,000	62,694	56,430	351,000	81,594	75,330
72,000	6,264	0	142,000	25,164	18,900	212,000	44,064	37,800	282,000	62,964	56,700	352,000	81,864	75,600
73,000	6,534	270	143,000	25,434	19,170	213,000	44,334	38,070	283,000	63,234	56,970	353,000	82,134	75,870
74,000	6,804	540	144,000	25,704	19,440	214,000	44,604	38,340	284,000	63,504	57,240	354,000	82,404	76,140
75,000	7,074	810	145,000	25,974	19,710	215,000	44,874	38,610	285,000	63,774	57,510	355,000	82,674	76,410
76,000	7,344	1,080	146,000	26,244	19,980	216,000	45,144	38,880	286,000	64,044	57,780	356,000	82,944	76,680
77,000	7,614	1,350	147,000	26,514	20,250	217,000	45,414	39,150	287,000	64,314	58,050	357,000	83,214	76,950
78,000	7,884	1,620	148,000	26,784	20,520	218,000	45,684	39,420	288,000	64,584	58,320	358,000	83,484	77,220
79,000	8,154	1,890	149,000	27,054	20,790	219,000	45,954	39,690	289,000	64,854	58,590	359,000	83,754	77,490
80,000	8,424	2,160	150,000	27,324	21,060	220,000	46,224	39,960	290,000	65,124	58,860	360,000	84,024	77,760
81,000	8,694	2,430	151,000	27,594	21,330	221,000	46,494	40,230	291,000	65,394	59,130	361,000	84,294	78,030
82,000	8,964	2,700	152,000	27,864	21,600	222,000	46,764	40,500	292,000	65,664	59,400	362,000	84,564	78,300
83,000	9,234	2,970	153,000	28,134	21,870	223,000	47,034	40,770	293,000	65,934	59,670	363,000	84,834	78,570
84,000	9,504	3,240	154,000	28,404	22,140	224,000	47,304	41,040	294,000	66,204	59,940	364,000	85,104	78,840
85,000	9,774	3,510	155,000	28,674	22,410	225,000	47,574	41,310	295,000	66,474	60,210	365,000	85,374	79,110
86,000	10,044	3,780	156,000	28,944	22,680	226,000	47,844	41,580	296,000	66,744	60,480	366,000	85,644	79,380
87,000	10,314	4,050	157,000	29,214	22,950	227,000	48,114	41,850	297,000	67,014	60,750	367,000	85,914	79,650
88,000	10,584	4,320	158,000	29,484	23,220	228,000	48,384	42,120	298,000	67,284	61,020	368,000	86,184	79,920
89,000	10,854	4,590	159,000	29,754	23,490	229,000	48,654	42,390	299,000	67,554	61,290	369,000	86,454	80,190
90,000	11,124	4,860	160,000	30,024	23,760	230,000	48,924	42,660	300,000	67,824	61,560	370,000	86,724	80,460
91,000	11,394	5,130	161,000	30,294	24,030	231,000	49,194	42,930	301,000	68,094	61,830	371,000	86,994	80,730
92,000	11,664	5,400	162,000	30,564	24,300	232,000	49,464	43,200	302,000	68,364	62,100	372,000	87,264	81,000
93,000	11,934	5,670	163,000	30,834	24,570	233,000	49,734	43,470	303,000	68,634	62,370	373,000	87,534	81,270
94,000	12,204	5,940	164,000	31,104	24,840	234,000	50,004	43,740	304,000	68,904	62,640	374,000	87,804	81,540
95,000	12,474	6,210	165,000	31,374	25,110	235,000	50,274	44,010	305,000	69,174	62,910	375,000	88,074	81,810
96,000	12,744	6,480	166,000	31,644	25,380	236,000	50,544	44,280	306,000	69,444	63,180	376,000	88,344	82,080
97,000	13,014	6,750	167,000	31,914	25,650	237,000	50,814	44,550	307,000	69,714	63,450	377,000	88,614	82,350
98,000	13,284	7,020	168,000	32,184	25,920	238,000	51,084	44,820	308,000	69,984	63,720	378,000	88,884	82,620
99,000	13,554	7,290	169,000	32,454	26,190	239,000	51,354	45,090	309,000	70,254	63,990	379,000	89,154	82,890
100,000	13,824	7,560	170,000	32,724	26,460	240,000	51,624	45,360	310,000	70,524	64,260	380,000	89,424	83,160
101,000	14,094	7,830	171,000	32,994	26,730	241,000	51,894	45,630	311,000	70,794	64,530	381,000	89,694	83,430
102,000	14,364	8,100	172,000	33,264	27,000	242,000	52,164	45,900	312,000	71,064	64,800	382,000	89,964	83,700
103,000	14,634	8,370	173,000	33,534	27,270	243,000	52,434	46,170	313,000	71,334	65,070	383,000	90,234	83,970
104,000	14,904	8,640	174,000	33,804	27,540	244,000	52,704	46,440	314,000	71,604	65,340	384,000	90,504	84,240
105,000	15,174	8,910	175,000	34,074	27,810	245,000	52,974	46,710	315,000	71,874	65,610	385,000	90,774	84,510
106,000	15,444	9,180	176,000	34,344	28,080	246,000	53,244	46,980	316,000	72,144	65,880	386,000	91,044	84,780
107,000	15,714	9,450	177,000	34,614	28,350	247,000	53,514	47,250	317,000	72,414	66,150	387,000	91,314	85,050
108,000	15,984	9,720	178,000	34,884	28,620	248,000	53,784	47,520	318,000	72,684	66,420	388,000	91,584	85,320
109,000	16,254	9,990	179,000	35,154	28,890	249,000	54,054	47,790	319,000	72,954	66,690	389,000	91,854	85,590
110,000	16,524	10,260	180,000	35,424	29,160	250,000	54,324	48,060	320,000	73,224	66,960	390,000	92,124	85,860
111,000	16,794	10,530	181,000	35,694	29,430	251,000	54,594	48,330	321,000	73,494	67,230	391,000	92,394	86,130
112,000	17,064	10,800	182,000	35,964	29,700	252,000	54,864	48,600	322,000	73,764	67,500	392,000	92,664	86,400
113,000	17,334	11,070	183,000	36,234	29,970	253,000	55,134	48,870	323,000	74,034	67,770	393,000	92,934	86,670
114,000	17,604	11,340	184,000	36,504	30,240	254,000	55,404	49,140	324,000	74,304	68,040	394,000	93,204	86,940
115,000	17,874	11,610	185,000	36,774	30,510	255,000	55,674	49,410	325,000	74,574	68,310	395,000	93,474	87,210
116,000	18,144	11,880	186,000	37,044	30,780	256,000	55,944	49,680	326,000	74,844	68,580	396,000	93,744	87,480
117,000	18,414	12,150	187,000	37,314	31,050	257,000	56,214	49,950	327,000	75,114	68,850	397,000	94,014	87,750

Tabell 3: Skatt på allminnelig inntekt 2014

Nettoinntekt	Inntektskatt på alm.inntekt		Nettoinntekt	Inntektskatt på alm.inntekt		Nettoinntekt	Inntektskatt på alm.inntekt		Nettoinntekt	Inntektskatt på alm.inntekt		Nettoinntekt	Inntektskatt på alm.inntekt	
	Klasse 1	Klasse 2		Klasse 1	Klasse 2		Klasse 1	Klasse 2		Klasse 1	Klasse 2		Klasse 1	Klasse 2
398,000	94,284	88,020	468,000	113,184	106,920	538,000	132,084	125,820	680,000	170,424	164,160	1,380,000	359,424	353,160
399,000	94,554	88,290	469,000	113,454	107,190	539,000	132,354	126,090	690,000	173,124	166,860	1,390,000	362,124	355,860
400,000	94,824	88,560	470,000	113,724	107,460	540,000	132,624	126,360	700,000	175,824	169,560	1,400,000	364,824	358,560
401,000	95,094	88,830	471,000	113,994	107,730	541,000	132,894	126,630	710,000	178,524	172,260	1,410,000	367,524	361,260
402,000	95,364	89,100	472,000	114,264	108,000	542,000	133,164	126,900	720,000	181,224	174,960	1,420,000	370,224	363,960
403,000	95,634	89,370	473,000	114,534	108,270	543,000	133,434	127,170	730,000	183,924	177,660	1,430,000	372,924	366,660
404,000	95,904	89,640	474,000	114,804	108,540	544,000	133,704	127,440	740,000	186,624	180,360	1,440,000	375,624	369,360
405,000	96,174	89,910	475,000	115,074	108,810	545,000	133,974	127,710	750,000	189,324	183,060	1,450,000	378,324	372,060
406,000	96,444	90,180	476,000	115,344	109,080	546,000	134,244	127,980	760,000	192,024	185,760	1,460,000	381,024	374,760
407,000	96,714	90,450	477,000	115,614	109,350	547,000	134,514	128,250	770,000	194,724	188,460	1,470,000	383,724	377,460
408,000	96,984	90,720	478,000	115,884	109,620	548,000	134,784	128,520	780,000	197,424	191,160	1,480,000	386,424	380,160
409,000	97,254	90,990	479,000	116,154	109,890	549,000	135,054	128,790	790,000	200,124	193,860	1,490,000	389,124	382,860
410,000	97,524	91,260	480,000	116,424	110,160	550,000	135,324	129,060	800,000	202,824	196,560	1,500,000	391,824	385,560
411,000	97,794	91,530	481,000	116,694	110,430	551,000	135,594	129,330	810,000	205,524	199,260	1,600,000	418,824	412,560
412,000	98,064	91,800	482,000	116,964	110,700	552,000	135,864	129,600	820,000	208,224	201,960	1,700,000	445,824	439,560
413,000	98,334	92,070	483,000	117,234	110,970	553,000	136,134	129,870	830,000	210,924	204,660	1,800,000	472,824	466,560
414,000	98,604	92,340	484,000	117,504	111,240	554,000	136,404	130,140	840,000	213,624	207,360	1,900,000	499,824	493,560
415,000	98,874	92,610	485,000	117,774	111,510	555,000	136,674	130,410	850,000	216,324	210,060	2,000,000	526,824	520,560
416,000	99,144	92,880	486,000	118,044	111,780	556,000	136,944	130,680	860,000	219,024	212,760	2,100,000	553,824	547,560
417,000	99,414	93,150	487,000	118,314	112,050	557,000	137,214	130,950	870,000	221,724	215,460	2,200,000	580,824	574,560
418,000	99,684	93,420	488,000	118,584	112,320	558,000	137,484	131,220	880,000	224,424	218,160	2,300,000	607,824	601,560
419,000	99,954	93,690	489,000	118,854	112,590	559,000	137,754	131,490	890,000	227,124	220,860	2,400,000	634,824	628,560
420,000	100,224	93,960	490,000	119,124	112,860	560,000	138,024	131,760	900,000	229,824	223,560	2,500,000	661,824	655,560
421,000	100,494	94,230	491,000	119,394	113,130	561,000	138,294	132,030	910,000	232,524	226,260	2,600,000	688,824	682,560
422,000	100,764	94,500	492,000	119,664	113,400	562,000	138,564	132,300	920,000	235,224	228,960	2,700,000	715,824	709,560
423,000	101,034	94,770	493,000	119,934	113,670	563,000	138,834	132,570	930,000	237,924	231,660	2,800,000	742,824	736,560
424,000	101,304	95,040	494,000	120,204	113,940	564,000	139,104	132,840	940,000	240,624	234,360	2,900,000	769,824	763,560
425,000	101,574	95,310	495,000	120,474	114,210	565,000	139,374	133,110	950,000	243,324	237,060	3,000,000	796,824	790,560
426,000	101,844	95,580	496,000	120,744	114,480	566,000	139,644	133,380	960,000	246,024	239,760	3,100,000	823,824	817,560
427,000	102,114	95,850	497,000	121,014	114,750	567,000	139,914	133,650	970,000	248,724	242,460			
428,000	102,384	96,120	498,000	121,284	115,020	568,000	140,184	133,920	980,000	251,424	245,160			
429,000	102,654	96,390	499,000	121,554	115,290	569,000	140,454	134,190	990,000	254,124	247,860			
430,000	102,924	96,660	500,000	121,824	115,560	570,000	140,724	134,460	1,000,000	256,824	250,560			
431,000	103,194	96,930	501,000	122,094	115,830	571,000	140,994	134,730	1,010,000	259,524	253,260			
432,000	103,464	97,200	502,000	122,364	116,100	572,000	141,264	135,000	1,020,000	262,224	255,960			
433,000	103,734	97,470	503,000	122,634	116,370	573,000	141,534	135,270	1,030,000	264,924	258,660			
434,000	104,004	97,740	504,000	122,904	116,640	574,000	141,804	135,540	1,040,000	267,624	261,360			
435,000	104,274	98,010	505,000	123,174	116,910	575,000	142,074	135,810	1,050,000	270,324	264,060			
436,000	104,544	98,280	506,000	123,444	117,180	576,000	142,344	136,080	1,060,000	273,024	266,760			
437,000	104,814	98,550	507,000	123,714	117,450	577,000	142,614	136,350	1,070,000	275,724	269,460			
438,000	105,084	98,820	508,000	123,984	117,720	578,000	142,884	136,620	1,080,000	278,424	272,160			
439,000	105,354	99,090	509,000	124,254	117,990	579,000	143,154	136,890	1,090,000	281,124	274,860			
440,000	105,624	99,360	510,000	124,524	118,260	580,000	143,424	137,160	1,100,000	283,824	277,560			
441,000	105,894	99,630	511,000	124,794	118,530	581,000	143,694	137,430	1,110,000	286,524	280,260			
442,000	106,164	99,900	512,000	125,064	118,800	582,000	143,964	137,700	1,120,000	289,224	282,960			
443,000	106,434	100,170	513,000	125,334	119,070	583,000	144,234	137,970	1,130,000	291,924	285,660			
444,000	106,704	100,440	514,000	125,604	119,340	584,000	144,504	138,240	1,140,000	294,624	288,360			
445,000	106,974	100,710	515,000	125,874	119,610	585,000	144,774	138,510	1,150,000	297,324	291,060			
446,000	107,244	100,980	516,000	126,144	119,880	586,000	145,044	138,780	1,160,000	300,024	293,760			
447,000	107,514	101,250	517,000	126,414	120,150	587,000	145,314	139,050	1,170,000	302,724	296,460			
448,000	107,784	101,520	518,000	126,684	120,420	588,000	145,584	139,320	1,180,000	305,424	299,160			
449,000	108,054	101,790	519,000	126,954	120,690	589,000	145,854	139,590	1,190,000	308,124	301,860			
450,000	108,324	102,060	520,000	127,224	120,960	590,000	146,124	139,860	1,200,000	310,824	304,560			
451,000	108,594	102,330	521,000	127,494	121,230	591,000	146,394	140,130	1,210,000	313,524	307,260			
452,000	108,864	102,600	522,000	127,764	121,500	592,000	146,664	140,400	1,220,000	316,224	309,960			
453,000	109,134	102,870	523,000	128,034	121,770	593,000	146,934	140,670	1,230,000	318,924	312,660			
454,000	109,404	103,140	524,000	128,304	122,040	594,000	147,204	140,940	1,240,000	321,624	315,360			
455,000	109,674	103,410	525,000	128,574	122,310	595,000	147,474	141,210	1,250,000	324,324	318,060			
456,000	109,944	103,680	526,000	128,844	122,580	596,000	147,744	141,480	1,260,000	327,024	320,760			
457,000	110,214	103,950	527,000	129,114	122,850	597,000	148,014	141,750	1,270,000	329,724	323,460			
458,000	110,484	104,220	528,000	129,384	123,120	598,000	148,284	142,020	1,280,000	332,424	326,160			
459,000	110,754	104,490	529,000	129,654	123,390	599,000	148,554	142,290	1,290,000	335,124	328,860			
460,000	111,024	104,760	530,000	129,924	123,660	600,000	148,824	142,560	1,300,000	337,824	331,560			
461,000	111,294	105,030	531,000	130,194	123,930	610,000	151,524	145,260	1,310,000	340,524	334,260			
462,000	111,564	105,300	532,000	130,464	124,200	620,000	154,224	147,960	1,320,000	343,224	336,960			
463,000	111,834	105,570	533,000	130,734	124,470	630,000	156,924	150,660	1,330,000	345,924	339,660			
464,000	112,104	105,840	534,000	131,004	124,740	640,000	159,624	153,360	1,340,000	348,624	342,360			
465,000	112,374	106,110	535,000	131,274	125,010	650,000	162,324	156,060	1,350,000	351,324	345,060			
466,000	112,644	106,380	536,000	131,544	125,280	660,000	165,024	158,760	1,360,000	354,024	347,760			
467,000	112,914	106,650	537,000	131,814	125,550	670,000	167,724	161,460	1,370,000	356,724	350,46			

Tabell 4: Formuesskatt 2014

Nettoformue	0	10000	20000	Klasse 1 og 2 30000	40000	50000	60000	70000	80000	90000
1000000	0	100	200	300	400	500	600	700	800	900
1100000	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900
1200000	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800	2900
1300000	3000	3100	3200	3300	3400	3500	3600	3700	3800	3900
1400000	4000	4100	4200	4300	4400	4500	4600	4700	4800	4900
1500000	5000	5100	5200	5300	5400	5500	5600	5700	5800	5900
1600000	6000	6100	6200	6300	6400	6500	6600	6700	6800	6900
1700000	7000	7100	7200	7300	7400	7500	7600	7700	7800	7900
1800000	8000	8100	8200	8300	8400	8500	8600	8700	8800	8900
1900000	9000	9100	9200	9300	9400	9500	9600	9700	9800	9900
2000000	10000	10100	10200	10300	10400	10500	10600	10700	10800	10900
2100000	11000	11100	11200	11300	11400	11500	11600	11700	11800	11900
2200000	12000	12100	12200	12300	12400	12500	12600	12700	12800	12900
2300000	13000	13100	13200	13300	13400	13500	13600	13700	13800	13900
2400000	14000	14100	14200	14300	14400	14500	14600	14700	14800	14900
2500000	15000	15100	15200	15300	15400	15500	15600	15700	15800	15900
2600000	16000	16100	16200	16300	16400	16500	16600	16700	16800	16900
2700000	17000	17100	17200	17300	17400	17500	17600	17700	17800	17900
2800000	18000	18100	18200	18300	18400	18500	18600	18700	18800	18900
2900000	19000	19100	19200	19300	19400	19500	19600	19700	19800	19900
3000000	20000	20100	20200	20300	20400	20500	20600	20700	20800	20900
3100000	21000	21100	21200	21300	21400	21500	21600	21700	21800	21900
3200000	22000	22100	22200	22300	22400	22500	22600	22700	22800	22900
3300000	23000	23100	23200	23300	23400	23500	23600	23700	23800	23900
3400000	24000	24100	24200	24300	24400	24500	24600	24700	24800	24900
3500000	25000	25100	25200	25300	25400	25500	25600	25700	25800	25900
3600000	26000	26100	26200	26300	26400	26500	26600	26700	26800	26900
3700000	27000	27100	27200	27300	27400	27500	27600	27700	27800	27900
3800000	28000	28100	28200	28300	28400	28500	28600	28700	28800	28900
3900000	29000	29100	29200	29300	29400	29500	29600	29700	29800	29900
4000000	30000	30100	30200	30300	30400	30500	30600	30700	30800	30900
4100000	31000	31100	31200	31300	31400	31500	31600	31700	31800	31900
4200000	32000	32100	32200	32300	32400	32500	32600	32700	32800	32900
4300000	33000	33100	33200	33300	33400	33500	33600	33700	33800	33900
4400000	34000	34100	34200	34300	34400	34500	34600	34700	34800	34900
4500000	35000	35100	35200	35300	35400	35500	35600	35700	35800	35900
4600000	36000	36100	36200	36300	36400	36500	36600	36700	36800	36900
4700000	37000	37100	37200	37300	37400	37500	37600	37700	37800	37900
4800000	38000	38100	38200	38300	38400	38500	38600	38700	38800	38900
4900000	39000	39100	39200	39300	39400	39500	39600	39700	39800	39900
5000000	40000	40100	40200	40300	40400	40500	40600	40700	40800	40900
5100000	41000	41100	41200	41300	41400	41500	41600	41700	41800	41900
5200000	42000	42100	42200	42300	42400	42500	42600	42700	42800	42900
5300000	43000	43100	43200	43300	43400	43500	43600	43700	43800	43900
5400000	44000	44100	44200	44300	44400	44500	44600	44700	44800	44900
5500000	45000	45100	45200	45300	45400	45500	45600	45700	45800	45900
5600000	46000	46100	46200	46300	46400	46500	46600	46700	46800	46900
5700000	47000	47100	47200	47300	47400	47500	47600	47700	47800	47900
5800000	48000	48100	48200	48300	48400	48500	48600	48700	48800	48900
5900000	49000	49100	49200	49300	49400	49500	49600	49700	49800	49900
6000000	50000	50100	50200	50300	50400	50500	50600	50700	50800	50900
6100000	51000	51100	51200	51300	51400	51500	51600	51700	51800	51900
6200000	52000	52100	52200	52300	52400	52500	52600	52700	52800	52900
6300000	53000	53100	53200	53300	53400	53500	53600	53700	53800	53900
6400000	54000	54100	54200	54300	54400	54500	54600	54700	54800	54900
6500000	55000	55100	55200	55300	55400	55500	55600	55700	55800	55900
6600000	56000	56100	56200	56300	56400	56500	56600	56700	56800	56900
6700000	57000	57100	57200	57300	57400	57500	57600	57700	57800	57900
6800000	58000	58100	58200	58300	58400	58500	58600	58700	58800	58900
6900000	59000	59100	59200	59300	59400	59500	59600	59700	59800	59900
7000000	60000	60100	60200	60300	60400	60500	60600	60700	60800	60900
7100000	61000	61100	61200	61300	61400	61500	61600	61700	61800	61900
7200000	62000	62100	62200	62300	62400	62500	62600	62700	62800	62900
7300000	63000	63100	63200	63300	63400	63500	63600	63700	63800	63900
7400000	64000	64100	64200	64300	64400	64500	64600	64700	64800	64900
7500000	65000	65100	65200	65300	65400	65500	65600	65700	65800	65900
7600000	66000	66100	66200	66300	66400	66500	66600	66700	66800	66900
7700000	67000	67100	67200	67300	67400	67500	67600	67700	67800	67900
7800000	68000	68100	68200	68300	68400	68500	68600	68700	68800	68900
7900000	69000	69100	69200	69300	69400	69500	69600	69700	69800	69900
8000000	70000	70100	70200	70300	70400	70500	70600	70700	70800	70900

Tabell 4: Formuesskatt 2014

Nettoformue	Ektefeller									
	0	10000	20000	30000	40000	50000	60000	70000	80000	90000
2000000	0	100	200	300	400	500	600	700	800	900
2100000	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900
2200000	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800	2900
2300000	3000	3100	3200	3300	3400	3500	3600	3700	3800	3900
2400000	4000	4100	4200	4300	4400	4500	4600	4700	4800	4900
2500000	5000	5100	5200	5300	5400	5500	5600	5700	5800	5900
2600000	6000	6100	6200	6300	6400	6500	6600	6700	6800	6900
2700000	7000	7100	7200	7300	7400	7500	7600	7700	7800	7900
2800000	8000	8100	8200	8300	8400	8500	8600	8700	8800	8900
2900000	9000	9100	9200	9300	9400	9500	9600	9700	9800	9900
3000000	10000	10100	10200	10300	10400	10500	10600	10700	10800	10900
3100000	11000	11100	11200	11300	11400	11500	11600	11700	11800	11900
3200000	12000	12100	12200	12300	12400	12500	12600	12700	12800	12900
3300000	13000	13100	13200	13300	13400	13500	13600	13700	13800	13900
3400000	14000	14100	14200	14300	14400	14500	14600	14700	14800	14900
3500000	15000	15100	15200	15300	15400	15500	15600	15700	15800	15900
3600000	16000	16100	16200	16300	16400	16500	16600	16700	16800	16900
3700000	17000	17100	17200	17300	17400	17500	17600	17700	17800	17900
3800000	18000	18100	18200	18300	18400	18500	18600	18700	18800	18900
3900000	19000	19100	19200	19300	19400	19500	19600	19700	19800	19900
4000000	20000	20100	20200	20300	20400	20500	20600	20700	20800	20900
4100000	21000	21100	21200	21300	21400	21500	21600	21700	21800	21900
4200000	22000	22100	22200	22300	22400	22500	22600	22700	22800	22900
4300000	23000	23100	23200	23300	23400	23500	23600	23700	23800	23900
4400000	24000	24100	24200	24300	24400	24500	24600	24700	24800	24900
4500000	25000	25100	25200	25300	25400	25500	25600	25700	25800	25900
4600000	26000	26100	26200	26300	26400	26500	26600	26700	26800	26900
4700000	27000	27100	27200	27300	27400	27500	27600	27700	27800	27900
4800000	28000	28100	28200	28300	28400	28500	28600	28700	28800	28900
4900000	29000	29100	29200	29300	29400	29500	29600	29700	29800	29900
5000000	30000	30100	30200	30300	30400	30500	30600	30700	30800	30900
5100000	31000	31100	31200	31300	31400	31500	31600	31700	31800	31900
5200000	32000	32100	32200	32300	32400	32500	32600	32700	32800	32900
5300000	33000	33100	33200	33300	33400	33500	33600	33700	33800	33900
5400000	34000	34100	34200	34300	34400	34500	34600	34700	34800	34900
5500000	35000	35100	35200	35300	35400	35500	35600	35700	35800	35900
5600000	36000	36100	36200	36300	36400	36500	36600	36700	36800	36900
5700000	37000	37100	37200	37300	37400	37500	37600	37700	37800	37900
5800000	38000	38100	38200	38300	38400	38500	38600	38700	38800	38900
5900000	39000	39100	39200	39300	39400	39500	39600	39700	39800	39900
6000000	40000	40100	40200	40300	40400	40500	40600	40700	40800	40900
6100000	41000	41100	41200	41300	41400	41500	41600	41700	41800	41900
6200000	42000	42100	42200	42300	42400	42500	42600	42700	42800	42900
6300000	43000	43100	43200	43300	43400	43500	43600	43700	43800	43900
6400000	44000	44100	44200	44300	44400	44500	44600	44700	44800	44900
6500000	45000	45100	45200	45300	45400	45500	45600	45700	45800	45900
6600000	46000	46100	46200	46300	46400	46500	46600	46700	46800	46900
6700000	47000	47100	47200	47300	47400	47500	47600	47700	47800	47900
6800000	48000	48100	48200	48300	48400	48500	48600	48700	48800	48900
6900000	49000	49100	49200	49300	49400	49500	49600	49700	49800	49900
7000000	50000	50100	50200	50300	50400	50500	50600	50700	50800	50900
7100000	51000	51100	51200	51300	51400	51500	51600	51700	51800	51900
7200000	52000	52100	52200	52300	52400	52500	52600	52700	52800	52900
7300000	53000	53100	53200	53300	53400	53500	53600	53700	53800	53900
7400000	54000	54100	54200	54300	54400	54500	54600	54700	54800	54900
7500000	55000	55100	55200	55300	55400	55500	55600	55700	55800	55900
7600000	56000	56100	56200	56300	56400	56500	56600	56700	56800	56900
7700000	57000	57100	57200	57300	57400	57500	57600	57700	57800	57900
7800000	58000	58100	58200	58300	58400	58500	58600	58700	58800	58900
7900000	59000	59100	59200	59300	59400	59500	59600	59700	59800	59900
8000000	60000	60100	60200	60300	60400	60500	60600	60700	60800	60900
8100000	61000	61100	61200	61300	61400	61500	61600	61700	61800	61900
8200000	62000	62100	62200	62300	62400	62500	62600	62700	62800	62900
8300000	63000	63100	63200	63300	63400	63500	63600	63700	63800	63900
8400000	64000	64100	64200	64300	64400	64500	64600	64700	64800	64900
8500000	65000	65100	65200	65300	65400	65500	65600	65700	65800	65900
8600000	66000	66100	66200	66300	66400	66500	66600	66700	66800	66900
8700000	67000	67100	67200	67300	67400	67500	67600	67700	67800	67900
8800000	68000	68100	68200	68300	68400	68500	68600	68700	68800	68900
8900000	69000	69100	69200	69300	69400	69500	69600	69700	69800	69900
9000000	70000	70100	70200	70300	70400	70500	70600	70700	70800	70900
9100000	71000	71100	71200	71300	71400	71500	71600	71700	71800	71900
9200000	72000	72100	72200	72300	72400	72500	72600	72700	72800	72900
9300000	73000	73100	73200	73300	73400	73500	73600	73700	73800	73900
9400000	74000	74100	74200	74300	74400	74500	74600	74700	74800	74900
9500000	75000	75100	75200	75300	75400	75500	75600	75700	75800	75900
9600000	76000	76100	76200	76300	76400	76500	76600	76700	76800	76900
9700000	77000	77100	77200	77300	77400	77500	77600	77700	77800	77900

Tabell 4: Formuesskatt 2014

9800000	78000	78100	78200	78300	78400	78500	78600	78700	78800	78900
9900000	79000	79100	79200	79300	79400	79500	79600	79700	79800	79900
10000000	80000	80100	80200	80300	80400	80500	80600	80700	80800	80900
10100000	81000	81100	81200	81300	81400	81500	81600	81700	81800	81900
10200000	82000	82100	82200	82300	82400	82500	82600	82700	82800	82900
10300000	83000	83100	83200	83300	83400	83500	83600	83700	83800	83900
10400000	84000	84100	84200	84300	84400	84500	84600	84700	84800	84900
10500000	85000	85100	85200	85300	85400	85500	85600	85700	85800	85900
10600000	86000	86100	86200	86300	86400	86500	86600	86700	86800	86900
10700000	87000	87100	87200	87300	87400	87500	87600	87700	87800	87900
10800000	88000	88100	88200	88300	88400	88500	88600	88700	88800	88900
10900000	89000	89100	89200	89300	89400	89500	89600	89700	89800	89900
11000000	90000	90100	90200	90300	90400	90500	90600	90700	90800	90900
11100000	91000	91100	91200	91300	91400	91500	91600	91700	91800	91900
11200000	92000	92100	92200	92300	92400	92500	92600	92700	92800	92900
11300000	93000	93100	93200	93300	93400	93500	93600	93700	93800	93900
11400000	94000	94100	94200	94300	94400	94500	94600	94700	94800	94900
11500000	95000	95100	95200	95300	95400	95500	95600	95700	95800	95900
11600000	96000	96100	96200	96300	96400	96500	96600	96700	96800	96900
11700000	97000	97100	97200	97300	97400	97500	97600	97700	97800	97900
11800000	98000	98100	98200	98300	98400	98500	98600	98700	98800	98900
11900000	99000	99100	99200	99300	99400	99500	99600	99700	99800	99900
12000000	100000	100100	100200	100300	100400	100500	100600	100700	100800	100900
12100000	101000	101100	101200	101300	101400	101500	101600	101700	101800	101900
12200000	102000	102100	102200	102300	102400	102500	102600	102700	102800	102900
12300000	103000	103100	103200	103300	103400	103500	103600	103700	103800	103900
12400000	104000	104100	104200	104300	104400	104500	104600	104700	104800	104900
12500000	105000	105100	105200	105300	105400	105500	105600	105700	105800	105900
12600000	106000	106100	106200	106300	106400	106500	106600	106700	106800	106900
12700000	107000	107100	107200	107300	107400	107500	107600	107700	107800	107900
12800000	108000	108100	108200	108300	108400	108500	108600	108700	108800	108900
12900000	109000	109100	109200	109300	109400	109500	109600	109700	109800	109900
13000000	110000	110100	110200	110300	110400	110500	110600	110700	110800	110900
13100000	111000	111100	111200	111300	111400	111500	111600	111700	111800	111900
13200000	112000	112100	112200	112300	112400	112500	112600	112700	112800	112900
13300000	113000	113100	113200	113300	113400	113500	113600	113700	113800	113900
13400000	114000	114100	114200	114300	114400	114500	114600	114700	114800	114900
13500000	115000	115100	115200	115300	115400	115500	115600	115700	115800	115900
13600000	116000	116100	116200	116300	116400	116500	116600	116700	116800	116900
13700000	117000	117100	117200	117300	117400	117500	117600	117700	117800	117900
13800000	118000	118100	118200	118300	118400	118500	118600	118700	118800	118900
13900000	119000	119100	119200	119300	119400	119500	119600	119700	119800	119900
14000000	120000	120100	120200	120300	120400	120500	120600	120700	120800	120900

STIKKORD

A

Advokatutgifter, *Se juridisk bistand*

Aksept av bindende bud	70, 71
Aksjer	29
Aksjer/opsjoner i arbeidsforhold	129
Aksjer ervervet før 1990	29
Ansattes kjøp til underpris	33
Ervervet ved konvertering av lån	33
Fradrag for utgifter	40
Gavesalg	36
Gevinstberegningen	35
Hvilke aksjer som anses solgt	37
Inngangsverdi	29
Kapitalforhøyelse	34
Kapitalnedsetting	34
RISK	32
Skjema	38
Salg	29
Tap	22
Tidfesting	38, 129
Utbytte	39
Utgangsværdien – vederlaget	35
Alternativt fordelingsfradrag	13, 240
Arbeid i utlandet	237
Arbeid på studiestedet	64
Arbeidsgiver besøker transport	172
Arbeidsgiver stiller bolig til disposisjon	138
Arbeidsgivers tilskudd til barnehageplass	132
Arbeidsgodtgjørelse	258
Arbeidsreise	13
Arbeidstøyt	260
Arv og gave	42
Gevinstberegning	42
Avis	217
Avstandsfradrag	173, 279

B

Bankboks	14
Barn	
Barn i foreldrenes bedrift	62
Barnepensjon	58, 265
Barns lønnsinntekt	264
Beregning av trygdeavgift	63
Engangserstatning til barn og unge	65
Minstefradrag	63
Skattefri arbeidsinntekt	58
Barn 12 år eller yngre	58
Barn 16 år eller yngre	58
Barn 17 år eller eldre	61
Barnebidrag	229
Barnehageplass	132
Barnepass	54

Dokumentasjon	57
Familiebarnehage	262
Foreldrefradrag	54
Inntekt av barnepass	261
Barnepensjon	265, 276
Særskilt inntektsfradrag	61
Barns inntekt	58, 61, 62
Barns lån	166
Bedriftsbarnehager	132
Bedriftsjubileum <i>Se Gaver</i>	
Beregnet personinntekt	9, 257
Beregning av reisefradrag	172
Betalingskort <i>Se Utgiftsgodtgjørelser</i>	
Betinget skattefritak	67
Reinvestering i nytt objekt	68
Ufrivillig realisasjon	67
BFU <i>Se Bindende forhåndsuttalelse</i>	
Bil	
Fri bil	134
Listepris	135
Billønn <i>Se Utgiftsgodtgjørelser</i>	
Merutgifter reise	223
Bindende forhåndsuttalelse	305
Avslag	308
Bindende virkning	308
Eksempel	309
Fremgangsmåte	306
Pris	306
Bolig	70
Bruksendring	75
Eget arbeid	82
Formue	96
Gevinst eller tap ved salg	70
Oppregulering av inngangsverdi	80
RF-118g Utleie av fast eiendom	93
Skattefri utleie av egen bolig	83
Skattefritt salg	70
Skattepliktig salg	78
Utleie	83, 89
Bolig - fri bolig	138
I utlandet	139
Verdsettelse av fordelen	138
Bolig, utleie	83, 89
Regnskapspligning	89
Skattefri utleie i enebolig	84
Skattefri utleie i tomannsbolig	85
Utleie deler av året	84
Utleie i flermannsbolig	86
Boligselskap	14
Boligsparing for ungdom (BSU)	14, 101, 256
Bompenger	14, 135, 173
Bosatt i Nord-Troms og Finnmark	176
Brann <i>Se Betinget skattefritak</i>	

Bredbånd <i>Se Naturalytelser</i>	
Briller, <i>Se Utgiftsgodtgjørelser</i>	
Bruspenger.....	228
Bruttoinntekt.....	177
D	
Dagmamma <i>Se Barnehageplass</i>	
Datautstyr.....	218
Kjøp av arbeidsgivers datautstyr.....	218
Deltakerlignet selskap.....	258
Tillegg i alminnelig inntekt.....	267
Diskontinuitet.....	31, 42
Dokumentavgift.....	17, 77
Dødsfall.....	104
Generelt om arv og skatt.....	42
Ligning av avdøde.....	104
Ligning av dødsbo.....	110
Ligning av enearving.....	108
Ligning av gjenlevende ektefelle.....	109
Ligning av gjenlevende samboer.....	110
Tilleggsskatt.....	210
Døgnhvile <i>Se Pendlere</i>	
E	
E-aktør.....	9
EKOM-tjenester.....	144
Telefon og bredbånd <i>Se Naturalytelser</i>	
Ektefeller.....	112
Ektefelle bosatt i utlandet.....	187
Felles bedrift.....	24, 257
Fordeling av inntekter og kostnader.....	24
Ligning hver for seg.....	185
Nygifte.....	186
Rentefradrag.....	165
Særskilt ligning.....	185
Ektefelletillegg.....	264
El-bil.....	135
Emigrasjon <i>Se utflytting</i>	
Endring av ligning	
Endring etter klage.....	310
Endring uten klage.....	315
Endringsfrister.....	318
Vurdering om sak skal endres.....	315
Engangserstatning.....	65
Enslig forsørger.....	114
Delt omsorg.....	115
Omsorg en del av året.....	115
Etableringsgebyr.....	17
Etterbetaling	
Lønn.....	116
Pensjon.....	116
Ettergivelse av renter.....	162, 168
Etterskuddsrenter.....	167
EØS-området.....	264
F	
Fagforeningskontigent.....	18
Faglitteratur.....	14
Faktiske kostnader <i>Se Minstefradrag</i>	
Familieleilighet definisjon <i>Se Bolig, utleie</i>	
Fastrentelån.....	169
Felles bedrift <i>Se Ektefeller</i>	
Ferge <i>Se Reisefradrag</i>	14, 172;
FIFU-prinsippet.....	37
Firmabil.....	134, 172
Brukshindring.....	136
Deler av året.....	136
Flere biler til disposisjon samtidig.....	136
Listepris.....	135
Lønnsomhet.....	136
Fiskere.....	20, 281
Flermannsbolig, definisjon.....	87
Flyttekostnader.....	14, 220
Foreldrefradrag <i>Se barnepass</i>	54
Forhåndslikning.....	111
Formue.....	118, 291
Engangserstatning.....	65
Formuesskatt.....	118
Ektefeller.....	119
Gjeld.....	120
Samboere.....	120
Verdsettelse.....	119
Forsinkelsesavgift.....	121
Forskningsstipend <i>Se stipend</i>	
Forvaltningsgebyr.....	17
Fradrag.....	13, 275
Effekt av fradrag.....	13
Reise hjem-arbeidssted.....	148
Fremførbart underskudd.....	15, 26
Fri bolig.....	138
Frikort.....	62
Fritidsbolig.....	67, 70
Bo og brukstid ved bruksendring.....	75
Formue.....	96
Skattefritt salg.....	70
Skattepliktig salg.....	78
Utleie.....	83, 89
Fritidsbåter.....	295
Verdsettelse.....	119
Frivillig retting.....	321
Eksempel.....	322
Føderåd.....	284
G	
Garantiprovisjon.....	168
Gave.....	42, 140
Gode forslag.....	141
I arbeidsforhold.....	140
Lang og tro tjeneste.....	140
Skattefrie gaver.....	140
Til frivillige organisasjoner.....	15

Til vitenskapelig forskning	16
Gavesalg av aksjer	36
Gebyrer	17
Gjeld <i>Se Formuesskatt</i>	
Gjenlevende ektefelle	27, 51, 104
Godskriving av botid	73

H

Halvt særfradrag	206
Handelsdato	38
Hjemmekontor	18, 219

I

Inkassogebyr	17
Innbo, løsøre	
Verdsettelse	119, 294
Inntekt, formue og/eller gjeld i utlandet	257

J

Julegave	141
Juridisk bistand	126
Erstatningsoppgjør	126
Skilsmisse	126

K

Kapitalforhøyelse	34
Kapitalnedsetting	34
Kausjon	169
Kjørebok	224
Klage	310
Eksempel	312
Endring uten klage	315
Formelle krav	310
Hvem sende klage til	310
Klage etter at fristen er ute	313
Klagefrist	312
Klagefrist, forlenget	313
Plikt til å betale restskatt	313
Klagefrist	312
Kokemuligheter	151
Kontantprinsippet	207
Kontantstøtte	196, 265
Kontingenter	14, 18
Kontinuitet	30, 42
Kost og losji	276
Kreditfradrag	18, 244
Kredittkjøp	169
Kundepoleie	18
Kurtasje	29, 41
Kårytelser	263, 265

L

Lang og tro tjeneste	140
Latent skatt på skifte	48
Livrente fra utenlandsk forsikringsselskap	265
Lotteri- og tippegevinster	256
Lønn	259
Etterbetaling	116
Lån i arbeidsforhold	19, 142
Beregning av skattepliktig fordel	143
Lån i utlandet	170
Lån til aksjeselskap	162
Lån til aksjonær	142
Lån til deltakerlignet selskap	270
Låner penger til eget selskap	33
Lånerente uten ekstrabeskatning	162

M

Maling	91
Mat på jobb	225
Mat på reiser	226
Måltidstrekk	227
Mindre lån	143
Minstefradrag	19, 123
Faktiske kostnader	123
Lønn	123
Pensjonsinntekt	123
Møblert utleie	90
Måltidstrekk	227

N

Naturalytelser	127
Aksjer	129
Barnehageplass	132
Bolig	138
Bredbånd	144
Firmabil	134
Gave	140
Lån fra arbeidsgiver	142
Oppmerksomhetsgave	141
Opsjoner	129
Personalrabatt	141
Telefon	144
Naturlig arrondert tomt	70
Negativ inntekt <i>Se Underskudd</i>	176
Ektefelle	231
Netto formue <i>Se Formuesskatt</i>	
Norges Banks styringsrente	171
Normrente	143
Næringsinntekt	9, 257, 266
Fra deltakerlignet selskap	267
Fra fiske og fangst	266
Fra reindrift	266
Fra skogbruk	266

O	
Oppgjørsdato	38
Opphør arbeidsforhold	197
Erstatning	198
Støtte til utdanning	198
Opplysninger	8
Du selv må føye til	8
Innberettede	8
Oppmerksomheter	18
Oppmerksomhetsgave	141
Oppussing <i>Se Bolig, utleie</i>	
Overkurs	34, 166, 293
Overtidsmat	226
P	
Pantobligasjon	17, 269
Parkeringsavgift	135
Pendlere	145
Arbeidsgivers dekning	154
Besøksreiser	148
Eksempel på klage	153
Eksempel på vedlegg	152
Enslig pendler	148
Familiependler	148
Kost	155
Losji	155
Pendlerhyppighet	148, 150
Pendlerfradrag	148
Pendlerreiser	172
Pensjon	156
Etterbetaling	116
Oversikt over pensjoner	156
Pensjon fra folketrygden	156, 263
Skattefradrag	156
Pensjonsforsikring	19
Pensjonssparing	19
Personalrabatt <i>Se Gaver</i>	
Personfradrag	20, 183
Piggdekkavgift	135
Primærbolig <i>Se Bolig, formue</i>	
Private lån	26, 120
Påkostning <i>Se Bolig, utleie</i>	82,91
R	
Realisasjonsprinsippet <i>Se Tidfesting</i>	
Refinansiering	17, 253
Reinvestering	68
Inngangsverdi	68
Manglende	69
Tidsfrist	69
Reinvestert objektet <i>Se Betinget skattefritak</i>	
Reise	
Merutgifter <i>Se Utgiftsgodtgjørelser, Merutgifter på reise</i>	
Reiseforsikring <i>Se Utgiftsgodtgjørelser</i>	
Reisefradrag	150, 172
Bompenger	173
Bunnfradrag	172
Ferge	173
Sats	172
Reisefradraget forhåndsutfyllt i selvangivelsen	173
Reiseregning	224
Rentekostnader	165
Barns lån	166
Ektefeller	165
Etterskuddsrenter	167
Garantiprovisjon	168
Innfrielse av fastrentelån	169
Kausjon	169
Kredittkjøp	169
Lån i utlandet	170
Overkurs	166
Samboere	165
Statens Lånekasse for utdanning	168
Tidfesting	167
Vilkår for fradrag	165
Renteinntekter	162
Bankinnskudd med aksjeindekstert avkastning og indeksobligasjoner	164
Bankinnskudd med bindingstid	163
Ekstrabeskattning av renter fra selskap	162
Ettergivelse	162
Tidfesting	163
Renter ved restskatt og til gode	171
Representasjon	18
Restskatt	313
Rimelige lån <i>Se Lån fra arbeidsgiver</i>	142, 260
RISK <i>Se Aksjer, salg av aksjer</i>	
Rutinemessige reiser	228
S	
Saksomkostninger	
Dekning av	323
Salg av aksjer	29
Arv/gave	30
Oppgjørsdato	38
Skjema	38
Spleiset aksje	32
Splittet aksje	32
Salg av bolig	
Beregning av gevinst/tap	78
Boligen fraflyttes	71
Botid	71
Botid pendlerbolig	73
Brukshindring	73
Eget arbeid med eiendommen	82
Eiertid	70
Ektefeller	72
Flere bygninger	78
Gevinstberegning, eksempel	83

Inngangsverdien.....	78	Avtrapping av fradraget	158
Naturlig arrondert tomt.....	76	Ektefeller.....	157
Påkostninger.....	82	Pensjon del av året.....	160
Seksjonert eiendom.....	78	Pensjonsgrad	159
Utgangsverdi.....	79	Samlet pensjon	158
Salg av fast eiendom		Skattefri pensjon fra utlandet	264
Betinget skattefritak.....	67	Skattefrie gaver	140
Salg av fritidsbolig	75	Skattefrie inntekter.....	62, 105
Samboere.....	24, 55	Skattefritt arbeid i hjemmet.....	62
Rentefradrag	165	Skatteklagenemnda.....	310, 323
Samlivsbrudd <i>Se Skatteklasser</i>	186	Skatteklasser.....	183
Selvangivelse for næringsdrivende	9, 266	Dødsfall.....	188
Selvangivelsen.....	8	Ektefeller	192
Brutto næringsinntekt på		Opphold i utlandet	184
inntil 50.000 kroner.....	9	Samboere	184
Frist.....	10	Uskifte <i>Se Skatteklasser, dødsfall</i>	
Fristutsettelse	121	Skattemessig bosatt <i>Se Utland,</i>	
Leveringsfritak.....	9	Innflytting.....	233
Næringsdrivende	9, 266	Skatteoppgjøret	
Opplysninger.....	8	Tidspunkt	11
Post 5.0.....	9	Skattepliktig salg av bolig.....	78
Postene i selvangivelsen 2013.....	255	Skattepliktig utbytte.....	39, 271
Sjekkliste.....	24	Skattesatser	
Skjemaer	10	Skattesatser 2013.....	179
Summarisk endring	10	Skattesatser 2014.....	179
Til avdød	27	Skattevettregler	7
Underskrift	10	Skjermingsfradrag.....	20, 35, 39
Vedlegg.....	9	Skjermingsrente.....	35, 162
Selvstendig bolig <i>Se Pendlere</i>		Sluttvederlag	197
Servering av kunder.....	19	Tariffestede.....	197
Serviceavgift.....	18	Spesialinnredet bil.....	136
Sjablonmodell EKOM-tjenester.....	144	Spleiselaget.no.....	62
Sjekkliste		Spleiset aksje	32
Alderspensionister	27	Splittet aksje	32
Barn og ungdom.....	25	Sponsing	20
Dødsfall.....	27	Standardfradrag for utlendinger.....	20
Ektefeller.....	24	Statens Lånekasse for utdanning.....	168, 201, 283
Enslige forsørgere	26	Statens pensjonskasse	21, 280
Samboere	24	Stipend	201
Uførepensionister.....	27	Forskningsstipend.....	201
Sjøfolk	20	Reisestipend.....	201
Sjømannsfradrag.....	20, 281	Student	25, 64
Skatt på alminnelig inntekt	175	Sykdomsfradrag	202
Skatteamnesti <i>Se Frivillig retting</i>		Behandlingsutgifter	203
Skattebegrensning	190	Diabetikere.....	203
Beløpsgrense	190	Dokumentasjon.....	204
Beregningsgrunnlaget	190	Eksempel på vedlegg til selvangivelsen	204
Ektefeller.....	192	Kostnader	204
Skatter som begrenses.....	191	Varig sykdom eller svakhet.....	202
Ved liten skatteevne.....	195	Symbolsk vederlag <i>Se Salg av aksjer</i>	
Skatteberegning	175	Særfradrag	206
Bosatte i Nord-Troms og		Enslig forsørger	21, 114
Finnmark.....	176	Lettere nedsatt ervervsevne.....	22, 206, 290
Negativ inntekt.....	176	Uførhet.....	21, 206
Personinntekt <i>Se Toppskatt</i>	176	Særfradrag for store sykdomsutgifter.....	21
Skattesatser	179	Særfradrag på grunn av uførhet	21
Skattefradrag for pensjonister	20, 156	Særkullsbarn	25, 55, 59

Særskilt inntektsfradrag	61	Selvangivelsen	231
T		Underskudd ved utleie av fast eiendom	23, 290
Tap	22	Ungdom	
Tegningsgebyr	17	Barn 17 år eller eldre	61
Telefon	144	Lønnsinntekt til ungdom mellom 13 til 16 år	60
Betalingstjenester	146	Pendlerfradrag	64
Egenbetaling	146	Uselvstendig bolig	149
Privat bruk deler av året	147	Utdanning	23
Sjablonmetoden	145	Arbeidsgivers dekning	198, 221
Tidfesting	163, 167, 207	Utflytting	234
Kontantprinsippet	207	Utgangsverdien, aksjer	35
Realisasjonsprinsippet	208	Utgiftsgodtgjørelser	217
Tidfesting av rentefradrag	167	Avis	217
Tilleggsopplysninger	9	Betalingskort	218
Tilleggsskatt	210	Bilgodtgjørelse, <i>Se Bil</i>	218
Beregningsgrunnlaget	211	Data-utstyr	218
Beviskravet	213	Flyttekostnader	220
Frivillig retting	216	Hjemmekontor	219
Satser	211	Merutgifter på reise	223
Skyldkravet	212	Reiseforsikring	220
Tidfestingsfeil	212	Utdanning	221
Unnlatt levering av selvangivelse	210	Utland	233
Unnskyldningsgrunner	214	Arbeid i utlandet	237
Unntak	214	Ettårsregelen	237
Uriktige eller ufullstendige opplysninger	210	Innflytting til Norge	233
Åpenbare regne- eller skrivefeil	215	Pensjon fra Norge	248
Tomt, salg	70	Pensjon fra utlandet	244
Tomt, formue	96	Skatteavtale	243
Toppskatt	176	Utflytting	234, 236
Trafikkbøter	135	V	
Trygdeavgift	63, 177	Valutagevinst/tap	252
		Refinansiering	254
		Selvangivelsen	254
		Vederlagsfri bruk <i>Se Nærstående</i>	88
U		Vedlikehold <i>Se Bolig, utleie</i>	23
Ubenyttet skjerming	39	Verdipapirfond	23, 273, 289
Ufrivillig realisasjon	67	Verdsettelse <i>Se Formuesskatt</i>	
Uførepensjonist		VPS- gebyr	17, 23
Skattebegrensning	190	Y	
Ulovlig utbytte	40	Yrkeskjøring	134, 223
Underholdsbidrag	229, 265	Yrkesreiser	23
Barnebidrag	229		
Fradrag	229		
Underskudd	23, 231		
Ektefeller	231		